סֵפֶר

אוֹצַר־שְׁלוֹם־בַּיִת

וְהוּא לִקּוּטֵי קוּנְטְרֵסִים יְקָרִים מִפֶּה וּמִפְּנִינִים שֶׁנִּדְפְּסוּ וְנִתְפַּשְׁטוּ כְּבָר בָּעוֹלָם, הַמְדַבְּרִים מֵעִנְיַן שְׁלוֹם־בַּיִת, וּמְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים אֶת בְּנֵי הַזּוּג, שֶׁיִּחְיוּ בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וּבַהֲבָנָה וּבְכָבוֹד הֲדָדִי, שֶׁאָז יִגְרְמוּ שֶׁשְּׁכִינַת עֲזּוֹ יִתְבָּרַךְ תִּשְׁרֶה בֵּינֵיהֶם. וְהַקּוּנְטְרֵסִים נוֹתְנִים עֵצוֹת יְקָרוֹת וּנְעִימוֹת אֵיךְ לִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ אֶל שְׁלוֹם־בַּיִת אֲמִתִּי וְכָבוֹד הֲדָדִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיכוּ עַל עַצְמָם בְּנֵי הַזּוּג אֲשֶׁר בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, וּשְׁכִינַת עֲזּוֹ יִתְבָּרַךְ תִּשְׁרֶה בְּתוֹךְ בֵּיתָם, וְיִהְיוּ דְּבוּקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד.

*

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ,

וּמְשֻׁלָּב בְּפִסּוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ.

*

הוּבָא לְדְפוּס ע״י
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב״א
שְׁנַת תשנ״ח לִפְרָט קָטָן

הכתובת להשיג את הספר הקדוש הזה וכל ספרי
אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע וספרי תלמידיו הקדושים
To obtain this and other Breslov publications:

היכל הקודש ווילאמסבורג
Heichal Hakodesh Williamsburg
27 Skillman Street
718-384-1652

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh Boro Park
1011 41 Street
718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
845-467-5299

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
845-243-0563

היכל הקודש בלומינגראוו
Heichal Hakodesh Bloominggrove
24 Merriewold Ln S
845-379-1161

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh Monsey
32 Dolson Rd.
347-733-7551

בארץ ישראל
מוסדות "היכל הקודש" חסידי ברסלב
שע"י עמותת "ישמח צדיק-קהילת ברסלב בגליל"
בהתייסדות ע"י כ"ק מוהרא"ש זצוק"ל
רחוב רבי נחמן מברסלב 1 ת.ד. 421 יבנאל 15225
טלפון רב קווי 04-6708356
פקס: 04-6708359

Visit Our Web Site:
www.breslevcenter.com
לשמוע השיעורים 9191-444-212
Find our entire book selection at: amazon.com
To donate and/or sponsor one of our books please call: 845-248-1651

עַל־יְדֵי הָעֵצוֹת שֶׁנִּתְגַּלִּין בָּעוֹלָם,
דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹדְעִין בָּעוֹלָם לִתֵּן עֵצָה
לְנַפְשָׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַה שֶּׁצָּרִיךְ,
עַל־יְדֵי־זֶה גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה, בִּבְחִינַת
(יְשַׁעְיָה כה, א): "אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ
פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֱמוּנָה אֹמֶן",
שֶׁעַל־יְדֵי הָעֵצוֹת גְּדֻלָּה הָאֱמוּנָה.

(לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן, חֵלֶק ב', סִימָן ה')

סֵפֶר

אוֹצַר־שְׁלוֹם־בַּיִת

כְּבוֹד הַבַּעַל ..... ה
כְּבוֹד הָאִשָּׁה ..... כז
שָׁלוֹם בְּבֵיתֶךָ ..... נא
שָׁלוֹם בְּאָהֳלֶךָ ..... עא
שָׁלוֹם בַּבַּיִת ..... פז
שְׁלֵמוּת הַבַּיִת ..... קט
טוֹב בַּבַּיִת ..... קכט
חִזּוּק הַבַּיִת ..... קנא
נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים ..... קפז
זוּג מְאֻשָּׁר ..... רטו
זוּג מֻצְלָח ..... רלט
הַפְסִיקוּ לָרִיב ..... רנט
חַיִּים מְשֻׁתָּפִים ..... רצג
לָמָּה לְהִתְגָּרֵשׁ?! ..... שכא
שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה ..... שמט

קוּנְטְרֵס

כְּבוֹד הַבַּעַל

יְעוֹרֵר וְיחַזֵּק אֶת הָאִשָּׁה, אֵיךְ לְכַבֵּד אֶת בַּעְלָהּ,
וְתִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אֻמָּנִים לְשַׂמְּחוֹ וּלְחַזְּקוֹ וּלְהַרְחִיב
אֶת דַּעְתּוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם שְׁלוֹם־בַּיִת
נִפְלָא.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב״א

מוֹהַרָא״שׁ נ״י אָמַר: אִם הָאִשָּׁה מְכַבֶּדֶת אֶת בַּעְלָהּ, אֲזַי מֻבְטָח לָהּ שֶׁתִּהְיֶה לָהּ אֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ י): אֵיזוֹהִי אִשָּׁה כְּשֵׁרָה הָעוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ; וְרָאוּ בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַדּוֹרוֹת, אֵלּוּ הַנָּשִׁים שֶׁחָשׁוּ עַל כְּבוֹד בַּעֲלֵיהֶן, זָכוּ לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְיָצָא לָהֶן שֵׁם טוֹב, וּבִפְרָטִיּוּת נְשׁוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁכִּבְּדוּ אֶת בַּעֲלֵיהֶן, זִכְרָן נִשְׁאָר לְדוֹרוֹת.

(אִמְרֵי־מוֹהַרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרעח)

קוּנְטְרֵס

כְּבוֹד הַבַּעַל

א.

בִּתִּי הַיְקָרָה! רְאִי לְכַבֵּד מְאֹד מְאֹד אֶת בַּעְלֵךְ הַיָּקָר, כִּי עָלַיִךְ לָדַעַת, אֲשֶׁר הוּא הַמַּתָּנָה הֲכִי יְקָרָה שֶׁנָּתַן לָךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְשֶׁתְּכַבְּדִי אוֹתוֹ, וְתַרְאִי לוֹ תָּמִיד פָּנִים שְׂמֵחוֹת, אָז תִּכָּנֵס בְּלִבּוֹ אַהֲבָה עַזָּה אֵלַיִךְ, וְהוּא יֹאהַב אוֹתָךְ בְּכָל לְבָבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ; כִּי הַטֶּבַע שֶׁל הַבַּעַל וְהַגֶּבֶר הוּא שֶׁאוֹהֵב לְהִכָּנֵס אֶל בַּיִת חַם, וְלִמְצֹא אֶת אִשְׁתּוֹ מְכַבֶּדֶת אוֹתוֹ, וּמְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ בְּאַהֲבָה וּבְבַת שְׂחוֹק עַל פָּנֶיהָ, וּמְיַקֶּרֶת אוֹתוֹ מְאֹד, וְאָז תֵּכֶף־וּמִיָּד מִשְׁתַּנָּה דַּעְתּוֹ לְטוֹבָה, וְנִכְנֶסֶת בְּלִבּוֹ אַהֲבָה וְשִׂמְחָה וְקֵרוּב לֵב אֶל אִשְׁתּוֹ; עַל־כֵּן רְאִי, בִּתִּי הַיְקָרָה,

לְקַבֵּל אֶת בַּעְלֵךְ תָּמִיד בְּפָנִים שֶׁל שִׂמְחָה, וְתַרְאִי לוֹ אַהֲבָה. וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁחוֹזֵר מֵעֲבוֹדָתוֹ, וְהוּא אָז יָגֵעַ וְעָיֵף מְאֹד מְאֹד מִדַּרְכּוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ, אָז דַּיְקָא תַּרְאִי לוֹ אַהֲבָה, וּתְכַבְּדִי אוֹתוֹ מְאֹד, וְאַף שֶׁעָבַר עָלַיִךְ הַיּוֹם יוֹם קָשֶׁה מְאֹד בְּבֵיתֵךְ מֵהַיְלָדִים אוֹ מֵהַשְּׁכֵנִים, וְאַתְּ רוֹצָה לְסַפֵּר לוֹ, תְּחַכִּי וְאַל תְּסַפְּרִי לוֹ עַכְשָׁו כְּלוּם, רַק תְּקַבְּלִי אוֹתוֹ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וּבְבַת שְׂחוֹק עַל פָּנַיִךְ וּבְאַהֲבָה וְכָבוֹד, וְאָז תִּרְאִי אֵיךְ שֶׁהוּא יָגִיב לָךְ, כִּי יִשְׁתַּנֶּה כָּל לִבּוֹ וְכָל דַּעְתּוֹ אֵלַיִךְ, וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיַחְפֹּץ בָּךְ מְאֹד מְאֹד.

ב.

בִּתִּי הַיְקָרָה! עָלַיִךְ לָדַעַת, כִּי בְּיָדֵךְ תָּלוּי כָּל בַּעְלֵךְ — אִם לְטוֹבָה וְאִם לְרָעָה, כִּי אִשָּׁה יֵשׁ לָהּ כֹּחוֹת עֲצוּמִים לְהַנְהִיג אֶת בַּעְלָהּ אֵיךְ שֶׁתִּרְצֶה, רַק אִם תִּתְנַהֵג עִם קְצָת חָכְמָה וְשֵׂכֶל, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הֶחָכָם מִכָּל אָדָם (מִשְׁלֵי יד, א): "חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרְסֶנּוּ", עַל־יְדֵי חָכְמַת הָאִשָּׁה הִיא יוֹדַעַת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם בַּעְלָהּ וְאֵיךְ לְכַבְּדוֹ, וְאֵיךְ לְעוֹרֵר אַהֲבָתוֹ אֵלֶיהָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִיא בּוֹנָה בֵיתָהּ, וְיֵשׁ לָהּ בַּיִת חַם מְאֹד, וְגָרִים בְּיַחַד בְּאַהֲבָה

וְחִבָּה יִתְרָה וַהֲבָנָה הֲדָדִית, וּלְהִפּוּךְ כְּשֶׁאֵין לְהָאִשָּׁה חָכְמָה וָשֵׂכֶל, רַק הִיא אִוֶּלֶת וְעוֹשָׂה טָעֻיוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה תַּהֲרֹס אֶת בֵּיתָהּ וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְגֵיהִנּוֹם, וְיֵשׁ לָהּ בַּיִת מַר וְהָפוּךְ, וְיֵשׁ תָּמִיד מְרִיבוֹת וּצְעָקוֹת, עַד שֶׁהַבַּעַל בּוֹרֵחַ מֵהַבַּיִת, כִּי מִי רוֹצֶה לָגוּר בְּגֵיהִנּוֹם, וְהוּא מִסְתּוֹבֵב בַּחוּץ, וְנוֹפֵל בְּפַח יָקוּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עַד שֶׁכָּל הַבַּיִת נֶהֱרָס, וְכָל זֶה מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָאִשָּׁה דַּעַת וָשֵׂכֶל, חָכְמָה וַהֲבָנָה אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם בַּעְלָהּ, אֲבָל תֹּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ לְהָאִשָּׁה רַק קְצָת דַּעַת וָשֵׂכֶל, חָכְמָה וַהֲבָנָה, הִיא יְכוֹלָה לַהֲפֹךְ אֶת דַּעַת בַּעְלָהּ לְגַמְרֵי אֵלֶיהָ, כִּי הָאִשָּׁה יֵשׁ לָהּ כֹּחַ חָזָק וְהַשְׁפָּעָה גְּדוֹלָה עַל בַּעְלָהּ, אִם הִיא יוֹדַעַת אֵיךְ לְנַצֵּל אֶת הַכֹּחַ וְהַנֶּשֶׁק שֶׁלָּהּ.

ג.

בִּתִּי הַיְקָרָה! עָלַיִךְ לִזְכֹּר תָּמִיד אֶת הַחֶסֶד הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה עִמָּךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְנָתַן לָךְ בַּעַל, אַךְ אֶת מִדּוֹתָיו וְהִתְנַהֲגוּתוֹ כְּלַפַּיִךְ, זֶה כְּבָר תָּלוּי רַק בְּיָדֵךְ כְּפִי שֶׁתִּתְחַנְּכִי אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁסִּפְּרוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה יז, ז): מַעֲשֶׂה הָיָה בְּחָסִיד אֶחָד שֶׁהָיָה נָשׂוּי לַחֲסִידָה אַחַת, וּמֵחֲמַת

שֶׁלֹּא נוֹלְדוּ לָהֶם בָּנִים עָמְדוּ וְנִתְגָּרְשׁוּ, וְהָלַךְ הֶחָסִיד וְנָשָׂא אִשָּׁה רְשָׁעָה אַחַת, וְעָשְׂתָה אוֹתוֹ רָשָׁע, וְהָלְכָה הַחֲסִידָה וְנִשְׂאָה לְרָשָׁע אֶחָד, וְעָשְׂתָה אוֹתוֹ צַדִּיק, הֱוֵי, שֶׁהַכֹּל מִן הָאִשָּׁה, עַיֵּן שָׁם; כִּי לָאִשָּׁה יֵשׁ כֹּחוֹת עֲצוּמִים, אִם הִיא יוֹדַעַת אֵיךְ לְנַצֵּל אֶת זֶה בְּכִי טוֹב, וְאָז אֲפִלּוּ שֶׁהַבַּעַל יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, הָרָשָׁע הַכִּי גָּדוֹל, אִישׁ בְּלִיַּעַל וְרַע מְאֹד, הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לַהֲפֹךְ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי; אִם תִּהְיִי סַבְלָנִית וְתַסְבִּירִי לוֹ תָּמִיד פָּנִים שֶׁל שִׂמְחָה, וּתְכַבְּדִי אוֹתוֹ מְאֹד, וְתַחֲזִיקִי אוֹתוֹ כְּמוֹ מֶלֶךְ, וְכָל דָּבָר קָטָן שֶׁרַק יַעֲשֶׂה תַּפְלִיגִי בְּשִׁבְחוֹ, וְתַגְדִּילִי אֶת זֶה מְאֹד מְאֹד, בָּזֶה יִתְרַחֵב לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ, וְיִהְיֶה מוּכָן אַחַר־כָּךְ לְקַבֵּל אֶת עֲצַת אִשְׁתּוֹ, לֹא־כֵן אִם תַּעֲשִׂי תָּמִיד בִּקֹּרֶת עַל מַעֲשֶׂה בַּעְלֵךְ וְעַל הִתְנַהֲגוּתוֹ וּדְרָכָיו, וּתְבַזִּי אוֹתוֹ וְתַשְׁפִּילִי אוֹתוֹ, אָז בְּוַדַּאי יִהְיֶה הַהֵפוּךְ לְגַמְרֵי, שֶׁיִּצְמְחוּ מִזֶּה מְרִיבוֹת וּקְטָטוֹת; כִּי עָלַיִךְ לָדַעַת, כִּי כָּל גֶּבֶר יֵשׁ לוֹ גַּאוּת בְּטִבְעוֹ, וְהוּא רוֹצֶה לִהְיוֹת עַל הַגַּבַּהּ, וּכְשֶׁאֵין הוֹלֵךְ לוֹ, הוּא מוֹצִיא אֶת כַּעְסוֹ וּקְפִידָתוֹ וּרְצִיחָתוֹ עַל אִשְׁתּוֹ, אֲבָל כְּשֶׁהָאִשָּׁה מַסְכֶּמֶת עִמּוֹ, וְנוֹתֶנֶת לוֹ אֶת הַכָּבוֹד הַמְּדֻמֶּה שֶׁרוֹצֶה, וְעַל כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה מַפְלֶגֶת בְּשִׁבְחוֹ, בָּזֶה מִתְיַשֶּׁבֶת דַּעְתּוֹ, כִּי הוּא רוֹאֶה שֶׁהוּא כֵּן שָׁוֶה לְמִישֶׁהוּ, וְכִי הוּא כֵּן

יוֹדֵעַ מַשֶּׁהוּ, וּבָזֶה מִתְרַחֶבֶת דַּעְתּוֹ, וְאַחַר־כָּךְ מִתְהַפֵּךְ לְגַמְרֵי אֶל הָאִשָּׁה; וְעַל־כֵּן בִּתִּי הַיְקָרָה! אַף שֶׁאַתְּ בְּעַצְמֵךְ יוֹדַעַת וְרוֹאָה שֶׁבַּעְלֵךְ מְדַבֵּר אֵיזוֹ שְׁטוּת אוֹ עוֹשֶׂה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כָּהֹגֶן, רְאִי לָלֶכֶת עִמּוֹ בְּחָכְמָה גְּדוֹלָה, וְתָמִיד רַק תְּשַׁבְּחִי אוֹתוֹ וּתְפָאֲרִי אֶת חָכְמָתוֹ וְאֶת יָפְיוֹ, וּבָזֶה תִּתְרַחֵב וְתִתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ, כִּי יִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַל־כָּל־פָּנִים אַחַת בָּעוֹלָם שֶׁמְּבִינָה אוֹתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתֵּן אֶת לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ רַק אֵלַיִךְ, וְיֹאהַב אוֹתָךְ אַהֲבַת עוֹלָם, וְיִשְׁמַע אַחַר־כָּךְ בְּקוֹלֵךְ, וְיַעֲשֶׂה אֶת רְצוֹנֵךְ, הָעִקָּר אַתְּ תְּכַבְּדִי וּתְיַקְּרִי אוֹתוֹ, וְיִהְיֶה בְּעֵינַיִךְ כְּמֶלֶךְ, וְאָז יַחֲזִיק אוֹתָךְ כְּמַלְכָּה.

ד.

בִּתִּי הַיְקָרָה! תִּשְׁתַּדְּלִי לִהְיוֹת תָּמִיד נְקִיָּה בְּמַלְבּוּשַׁיִךְ וְיִהְיוּ בְּגָדַיִךְ נְקִיִּים, בְּלִי שׁוּם כְּתָמִים, וּתְקַשְּׁטִי וּתְיַפִּי אֶת עַצְמֵךְ תָּמִיד, וְתֵלְכִי עִם בַּת שְׂחוֹק עַל פָּנַיִךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְגַּנִּי וְלֹא תִּתְמָאֲסִי, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵינֵי בַּעְלֵךְ, כִּי כְּשֶׁהָאִשָּׁה מַקְפֶּדֶת עַל נְקִיּוּת גּוּפָהּ וּנְקִיּוּת בְּגָדֶיהָ, אָז הַבַּעַל שָׂם אֶת כָּל פָּנָיו וְדַעְתּוֹ רַק עַל אִשְׁתּוֹ, וְנִכְנֶסֶת אַהֲבָתָהּ בְּלִבּוֹ,

וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב מֵאַחֶרֶת כְּלָל; עַל־כֵּן בִּתִּי הַיְקָרָה, הַקְפִּידִי מְאֹד בִּדְבָרִים אֵלּוּ כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְמָאֲסִי, חַס וְשָׁלוֹם, בְּעֵינָיו, וְאַף בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָךְ בַּמֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ, רַק עִם בְּלוּיֵי סְחָבוֹת מֵרֹב עֲנִיּוּתֵךְ, חַס וְשָׁלוֹם, עִם כָּל זֹאת רְאִי שֶׁתָּמִיד תִּהְיִי נְקִיָּה בְּגוּפֵךְ וּבִלְבוּשֵׁךְ, וְדָבָר זֶה יְעוֹרֵר אֶת לֵב בַּעְלֵךְ אֵלַיִךְ, וְתָמִיד יְזָכֵר בָּךְ וְיַעֲזֹר לָךְ, לֹא־כֵן אִם תִּתְרַשְׁלִי בִּנְקִיּוּת גּוּפֵךְ אוֹ מַלְבוּשֵׁךְ, בָּזֶה תַּרְחִיקִי מִמֵּךְ אֶת בַּעְלֵךְ, וְתִהְיִי נִמְאֶסֶת בְּעֵינָיו; וְאַל יִהְיֶה דָּבָר זֶה נָקֵל בְּעֵינַיִךְ, כִּי הַבַּעַל מִתְפָּאֵר וּמִתְגַּדֵּל כְּשֶׁאִשְׁתּוֹ הוֹלֶכֶת תָּמִיד נְקִיָּה בְּגוּפָהּ וּבְמַלְבּוּשֶׁיהָ, וְזֶה מַכְנִיס וּמְקָרֵב דַּעְתּוֹ אֶל דַּעְתָּהּ; עַל־כֵּן רְאִי, בִּתִּי הַיְקָרָה, לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בִּדְבָרִים אֵלּוּ.

ה.

בִּתִּי הַיְקָרָה! תַּמְצִיאִי אֶת עַצְמֵךְ תָּמִיד לְבַעְלֵךְ, וְאַל תִּתְחַמְקִי מִמֶּנּוּ, כִּי בָּזֶה תִּשְׁמְרִי אוֹתוֹ מֵעֲוֹנוֹת, וּבִפְרָטִיּוּת בַּדּוֹר הַזֶּה, אֲשֶׁר הַפְּרִיצוּת וְהַהֶפְקֵרוּת בָּרְחוֹבוֹת כָּל־כָּךְ גְּדוֹלִים, וְהַכֹּל מְשֻׁקָּץ וּמְתֹעָב, כִּי זֶהֲמַת הַגּוֹיִים וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם נִתְעָרְבָה וְנִתְפַּשְׁטָה בֵּינֵינוּ, וְהַנָּשִׁים זָרְקוּ וְהוֹרִידוּ מֵעַצְמָן אֶת מִדַּת

הַצְּנִיעוּת וְהַבּוּשָׁה, וְהוֹלְכוֹת כְּמְעַט עֲרֻמוֹת, כְּדֵי לְהַכְשִׁיל אֶת בְּנֵי־אָדָם בַּעֲבֵרוֹת; וְעַל־כֵּן בָּזֶה שֶׁאַתְּ תַּמְצִיאִי אֶת עַצְמֵךְ תָּמִיד בְּעֵת טַהֲרָתֵךְ אֶל בַּעְלֵךְ, וּתְיַפִּי אֶת עַצְמֵךְ בְּפָנָיו, וְתַרְאִי לוֹ אַהֲבָתֵךְ, בָּזֶה תִּשְׁמְרִי אוֹתוֹ מִכָּל רַע, וְיִתְרַחֵב לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ, וְיִזְכֶּה לִהְיוֹת שָׁמוּר עַל יָדֵךְ מֵחֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת, וְהָיָה זֶה שְׂכָרֵךְ גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, כִּי כְּשֶׁהָאִשָּׁה שׁוֹמֶרֶת אֶת בַּעְלָהּ מֵעֲוֹנוֹת וְעוֹזֶרֶת לוֹ לְקָרֵר אֶת יִצְרוֹ הָרַע בָּהּ, וְנִשְׁמָר עַל יָדָהּ מֵעֲוֹנוֹת, שְׂכָרָהּ וּמַעֲלָתָהּ מְאֹד חֲשׁוּבִים בַּשָּׁמַיִם, וּמִתְפָּאֲרִים עִמָּהּ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּגְדוֹלָה הַהַבְטָחָה שֶׁהִבְטִיחַ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לַנָּשִׁים יוֹתֵר מִן הָאֲנָשִׁים, בָּזֶה שֶׁמְּחַכּוֹת עַל בַּעְלֵיהֶן וְעוֹזְרוֹת לָהֶן לְהִנָּצֵל מֵעֲבֵרוֹת (בְּרָכוֹת יז.), וּלְעוֹלָם תִּהְיִי מוּכָנָה לוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ בָּךְ, וּבָזֶה תֵּכְפֵּל אַהֲבָתוֹ אֵלַיִךְ מְאֹד מְאֹד, וְאָז יַעֲשֶׂה אֶת כָּל רְצוֹנֵךְ. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (עֲרוּבִין ק): כָּל אִשָּׁה שֶׁתּוֹבַעַת בַּעְלָהּ לִדְבַר מִצְוָה, הַוָּיָן לָהּ בָּנִי, שֶׁאֲפִלּוּ בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה לֹא הָיוּ כְּמוֹתָן, עַיֵּן שָׁם; וּבָזֶה שֶׁתַּמְצִיאִי אֶת עַצְמֵךְ תָּמִיד לְבַעְלֵךְ בְּאַהֲבָה, תִּתְהַפֵּךְ דַּעְתּוֹ לְדַעְתֵּךְ; בִּתִּי הַיְקָרָה! אַל יִהְיֶה נָקֵל דָּבָר זֶה בְּעֵינַיִךְ, כִּי זֶה עִקַּר גָּדוֹל בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, וּבָזֶה תָּלוּי כָּל קִשּׁוּר וְיִחוּד אַהֲבַת בַּעְלֵךְ אֵלַיִךְ; וְעַל־כֵּן תִּהְיִי

חֲכָמָה, וְתַמְצִיאִי אֶת עַצְמֵךְ לְבַעְלֵךְ בְּעֵת טַהֲרָתֵךְ, וּבָזֶה תִּקְנִי אֶת לִבּוֹ לְגַמְרֵי אֵלַיִךְ, וּמַה גַּם שֶׁיִּהְיֶה שָׁמוּר עַל יָדֵךְ מִכָּל מִינֵי עֲוונוֹת וַחֲטָאִים, וְיִהְיֶה נָקִי מִן הַחֵטְא, אֲשֶׁר בָּזֶה יִגְדַּל שְׂכָרֵךְ בַּשָּׁמַיִם. וְאַל יְבַלְבְּלוּ לָךְ דַּעְתֵּךְ נָשִׁים שׁוֹטוֹת וּכְסִילוֹת שֶׁתִּהְיֶי פְּרוּשָׁה, כִּי מְאֹד מְאֹד הִקְפִּידוּ עַל זֶה חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְקָרְאוּ לְאִשָּׁה פְּרוּשָׁה — מִמַּחֲרִיבֵי וּמְבַלֵּי הָעוֹלָם (סוטה כ.), וְכֵן לְעוֹלָם, אַל תְּאַחֲרִי אֶת טַהֲרָתֵךְ, רַק תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁתּוּכְלִי לְטַהֵר אֶת עַצְמֵךְ לְבַעְלֵךְ, תַּעֲשִׂי זֹאת בְּחֵפֶץ לֵב וּבְשִׂמְחָה רַבָּה, כִּי בָּזֶה יִתֵּן לָךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בָּנִים וּבָנוֹת חֲמוּדִים וַחֲמוּדוֹת, בַּעֲלֵי דַּעַת וָשֵׂכֶל וְיִרְאֵי ה׳ בֶּאֱמֶת, וְהַבַּיִת שֶׁלָּךְ יִתְהַפֵּךְ לְגַן־עֵדֶן, וּבַעְלֵךְ יִתֵּן אֶת דַּעְתּוֹ תָּמִיד רַק עָלַיִךְ, וְלֹא בְּשׁוּם אִשָּׁה אַחֶרֶת, וְתִהְיֶה אַהֲבָתוֹ אֵלַיִךְ חֲזָקָה מְאֹד מְאֹד; וְעָלַיִךְ לָדַעַת, בִּתִּי הַיְקָרָה, בְּשָׁעָה שֶׁתַּמְצִיאִי אֶת עַצְמֵךְ תָּמִיד לְבַעְלֵךְ, תִּפְעֲלִי אֶצְלוֹ כָּל מַה שֶּׁאַתְּ רוֹצָה, כִּי הוּא יִרְאֶה אֵיךְ שֶׁאַתְּ מוֹסֶרֶת אֶת כָּל עַצְמֵךְ אֵלָיו, וְשֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ, אָז מִמֵּילָא יִתְהַפֵּךְ רְצוֹנוֹ לִרְצוֹנֵךְ, וְתִהְיִי הַכִּי מְאֻשֶּׁרֶת בְּחַיַּיִךְ.

ו.

בִּתִּי הַיְקָרָה! רְאִי לְסַלֵּק אֶת קַטְנוּת דַּעְתֵּךְ וְאֶת הַגַּאוֹן וְהַגַּאֲוָה הַנָּשִׁית שֶׁיֵּשׁ בָּךְ, וְאַתְּ תִּהְיִי הַמַּתְחֶלֶת בְּכָל דָּבָר — הֵן לְהַרְאוֹת לְבַעְלֵךְ אֶת אַהֲבָתֵךְ אֵלָיו, וְהֵן לְהַרְאוֹת לְבַעְלֵךְ אֶת מְסִירוּת לִבָּבֵךְ אֵלָיו, וְהֵן שֶׁתְּכַבְּדִי אוֹתוֹ, וְאַף שֶׁדֶּרֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהַנָּשִׁים מְחַכּוֹת שֶׁהַבַּעַל יַתְחִיל קֹדֶם, אַתְּ תִּהְיִי אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת, וְאַתְּ תַּתְחִילִי עִם הַכֹּל, וְאָז תִּרְאִי אֵיךְ שֶׁבְּמֶשֶׁךְ זְמַן קָצָר תַּהְפְּכִי אֶת דַּעַת בַּעְלֵךְ אֵלַיִךְ. וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָה מה): הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן בִּינָה יְתֵרָה בָּאִשָּׁה יוֹתֵר מִבָּאִישׁ; וְעַל־כֵּן תְּנַצְּלִי אֶת הַבִּינָה הַיְתֵרָה שֶׁיֵּשׁ בָּךְ, וְאַל תִּסְתַּכְּלִי עַל מִנְהַג הָעוֹלָם, רַק אַתְּ תְּכַבְּדִי אֶת בַּעְלֵךְ, וְתַקְדִּימִי אַהֲבָתֵךְ לִפְנֵי אַהֲבָתוֹ, וְתַקְדִּימִי כְּבוֹדוֹ לִפְנֵי כְּבוֹדֵךְ, וְאָז תִּרְאִי אֵיךְ שֶׁבִּזְמַן קָצָר הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, כִּי דַּרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לְחַזֵּר אַחַר אִשָּׁה (קִדּוּשִׁין ב), וּלְבַסּוֹף תִּפְעֲלִי אֲצָלוֹ כָּל מַה שֶּׁתִּרְצִי, כִּי טֶבַע הַבַּעַל לְהִתְפַּעֵל מְאֹד מֵאִשְׁתּוֹ, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁהִיא חֲרוּצָה וַחֲכָמָה וְיוֹדַעַת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם בַּעְלָהּ.

ז.

בִּתִּי הַיְקָרָה! הַרְגִּילִי אֶת עַצְמֵךְ לְדַבֵּר עִם בַּעְלֵךְ בְּנַחַת וּבְדֶרֶךְ חֵן וּבְשָׂפָה רָפָה, וְלֹא בְּקוֹל רָם וְלֹא בְּדֶרֶךְ צְעָקוֹת וַעֲצַבִּים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא בְּדֶרֶךְ כַּעַס וּקְפִידוּת, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה תַּבְעִירִי אֶת חֲמַת בַּעְלֵךְ עָלַיִךְ; כִּי טִבְעוֹ שֶׁל הַגֶּבֶר שֶׁהוּא גַּאֲוָתָן גָּדוֹל, וְאִם אַתְּ תֵּצְאִי וּתְדַבְּרִי עִמּוֹ בְּצוּרָה לֹא יָפָה, אָז יַעֲנֶה לָךְ בְּעַזּוּת גְּדוֹלָה, וַיַּתְחִיל לְקַלֵּל אוֹתָךְ וּלְבַזּוֹת אוֹתָךְ בְּחֹרּוּפִין וְגִדּוּפִים, עַד שֶׁמֵּרֹב כַּעַס יוֹרֶה הֶתֵּר לְעַצְמוֹ לְהַכּוֹתֵךְ, וְכֵיוָן שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת זֶה פַּעַם אַחַת, כְּבָר יַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת כָּךְ עוֹד, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה נִגָּרָם בֵּינֵיכֶם פֵּרוּד לְבָבוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, וּלְאַט לְאַט תִּצְמַח מִזֶּה שִׂנְאָה עֲמֻקָּה בֵּינֵיכֶם, עַד שֶׁאֶחָד מִכֶּם יִצְטָרֵךְ לִבְרֹחַ מֵהַבַּיִת, וְיִהְיֶה לָכֶם מְאֹד מְאֹד מַר; עַל־כֵּן, בִּתִּי הַיְקָרָה, עֲשִׂי זֹאת, אֵיפוֹא, וְתִנָּצְלִי מִיָּד, עַל־יְדֵי שֶׁאַתְּ תְּדַבְּרִי עִם בַּעְלֵךְ תָּמִיד בְּצוּרָה יָפָה מְאֹד, וְאַף שֶׁהוּא כַּעֲסָן וְרַגְזָן מְאֹד, וּמַתְחִיל לְהִשְׁתּוֹלֵל, סְבְלִי קְצָת, כִּי כַּמָּה זַעֲמוֹ וְכַעֲסוֹ? רַק רֶגַע, וְכֵיוָן שֶׁיַּעֲבֹר הָרֶגַע, כְּבָר יָנוּחַ; וְעַל־כֵּן בִּשְׁבִיל רֶגַע כְּדַאי לָךְ לְמָרֵר אֶת חַיָּיו?! אַתְּ הַרְגִּילִי עַצְמֵךְ לִשְׁתֹּק לוֹ, וְאַף שֶׁמֵּרֹב כַּעֲסוֹ וְזַעֲמוֹ יְקַלֵּל אֶת אָבִיךְ

אוֹ אִמֵּךְ, תִּשְׁתְּקִי לוֹ, וְתִמְחֲלִי לוֹ עַל הַמָּקוֹם, וּתְדַבְּרִי עִמּוֹ בְּצוּרָה יָפָה מְאֹד, וְתֹאמְרִי לוֹ בְּנַחַת: "בַּעֲלִי הַיָּקָר, הֲלֹא יָפִיךְ בִּלְבִּי, וַאֲנִי אוֹהֶבֶת אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, וַאֲנִי מוֹקִירָה וּמְכַבֶּדֶת אוֹתְךָ עַד מְאֹד, מַדּוּעַ תִּתְנַהֵג עִמִּי בְּצוּרָה בְּרוּטָלִית כָּזוֹ?! וּמַדּוּעַ תְּקַלֵּל אוֹתִי וְאֶת הוֹרַי הַיְקָרִים?!" בִּתִּי הַיְקָרָה! אִם תְּדַבְּרִי כָּךְ אֶל בַּעְלֵךְ, וְלֹא תָּשִׂימִי לֵב אֶל הַקְּלָלוֹת וְהַצְּעָקוֹת שֶׁלּוֹ, רַק אַתְּ תִּהְיִי הַחֲכָמָה, וְתַמְשִׁיכִי לְדַבֵּר בְּצוּרָה יָפָה, אֲזַי תִּרְאִי אֵיךְ שֶׁבִּזְמַן קָצָר יִשָּׁבֵר גְּאוֹנוֹ וְיָבוֹא אֵלַיִךְ בְּאַהֲבָה וַהֲבָנָה וִיכַבֵּד אוֹתָךְ, וִיבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתֵךְ, כִּי טֶבַע הָאִישׁ שֶׁהוּא רַךְ, כִּי נִבְרָא מֵהֶעָפָר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה יז), וּבִשְׁבִיל זֶה הוּא רַק מַרְאֶה פָּנִים שֶׁל כַּעַס וּרְצִיחָה, אֲבָל בְּטִבְעוֹ הוּא חָלָשׁ אֹפִי, וּמִיָּד יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת דַּעְתּוֹ וּמִדּוֹתָיו — אִם רַק יוֹדְעִים אֵיךְ.

ח.

בִּתִּי הַיְקָרָה! הַרְגִּילִי אֶת עַצְמֵךְ לָדוּן אֶת בַּעְלֵךְ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, כִּי מָה אַתְּ יוֹדַעַת מַה הֵם הַמְּתָחִים שֶׁעָבְרוּ עָלָיו הַיּוֹם בְּעֵת הָעֲבוֹדָה וְהַפַּרְנָסָה שֶׁלּוֹ?

כַּמָּה בִּזְיוֹנוֹת סָבַל?! כַּמָּה צְעָקוֹת וּקְלָלוֹת חָטַף מִבַּעַל־הַבַּיִת אוֹ מִסְתָּם בְּנֵי־אָדָם?! וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהוּא בָּא הַבַּיְתָה, הוּא כָּל־כָּךְ מָתוֹחַ וּמָלֵא עֲצַבִּים, וְאַתְּ בְּמָקוֹם לָדוּן אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, אַתְּ עוֹד שׁוֹפֶכֶת עָלָיו אֶת כָּל מַר לִבֵּךְ, וְכָל מַה שֶּׁרַק עָבַר עָלַיִךְ כָּל הַיּוֹם מֵהַיְלָדִים וּמֵהַשְּׁכֵנִים, וְזֶה מֵעִיק לוֹ עוֹד יוֹתֵר, וּמַכְנִיס בּוֹ מְתָחִים וַעֲצַבִּים, וְהוּא מַתְחִיל לְקַלֵּל וּלְבַזּוֹת אוֹתָךְ וְאֶת הוֹרַיִךְ; וְעַל־כֵּן בִּתִּי הַיְקָרָה! הַיִי חֲכָמָה, וְאַף שֶׁסַּבְלְתְּ הַיּוֹם הַזֶּה צָרוֹת וּמְרִירוּת הַרְבֵּה מֵהַיְלָדִים — שֶׁעָשׂוּ לָךְ אֶת הַמָּוֶת, וְכֵן הָיוּ לָךְ צָרוֹת וּמְרִירוּת מֵהַשְּׁכֵנִים אוֹ מֵהַקְּרוֹבִים, זֹאת תְּקַבְּלִי עַל עַצְמֵךְ בְּקַבָּלָה חֲזָקָה — כְּשֶׁבַּעְלֵךְ בָּא בַּחֲזָרָה מֵהָעֲבוֹדָה, אָז תִּשְׁתְּקִי לְגַמְרֵי, וְאַל תְּסַפְּרִי לוֹ דָּבָר וְלֹא חֲצִי דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלַיִךְ בַּיּוֹם הַזֶּה, רַק תְּקַבְּלִי אֶת פָּנָיו בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת וּתְנַחֲמִי אוֹתוֹ, וְכָל מַה שֶּׁהוּא יֹאמַר וְיִצְעַק כְּנֶגֶד אֵלּוּ הַמְצַעֲרִים וְהַמְעִיקִים לוֹ, תִּתְּנִי לוֹ אֶת הַצֶּדֶק, וְתַעֲמִידִי פָּנִים כְּאִלּוּ בֶּאֱמֶת מְעַנְיֵן אוֹתָךְ הַכֹּל, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּרְחִיבִי אֶת דַּעְתּוֹ, וְיִתְקָרֵר בֵּין כָּךְ כַּעֲסוֹ וַעֲצַבָּיו, וְתִתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ, וְאָז תַּתְחִילִי לְסַפֵּר כָּל מַה שֶּׁמֵּעִיק לָךְ, וְאָז יְקַבֵּל אֶת דְּבָרַיִךְ וְלֹא יִהְיוּ שׁוּם מְרִיבוֹת וּמְתָחִים בַּבַּיִת, אַדְרַבָּה תִּהְיֶה הַבָּנָה

הַדָּדִית בֵּינֵיכֶם וְאֶחָד יַעֲזֹר לְהַשֵּׁנִי. אִם תֵּלְכִי בִּתִּי הַיְקָרָה עִם בַּעְלֵךְ בְּצוּרָה כָּזוֹ, אָז תִּתְרַבֶּה הָאַהֲבָה וְהַהֲבָנָה בֵּינֵיכֶם, וְתָדוּרוּ יַחַד בְּשָׁלוֹם וּבְאַחְדוּת.

ט.

בִּתִּי הַיְקָרָה! הַרְגִּילִי אֶת עַצְמֵךְ לְהָכִין לְבַעְלֵךְ אֹכֶל, וּתְבַשְּׁלִי לוֹ כָּל מַה שֶּׁהוּא רוֹצֶה, וְתָמִיד תִּשְׁתַּדְּלִי בְּעֵת שֶׁהוּא בָּא הַבַּיְתָה מֵהָעֲבוֹדָה אוֹ מֵהַכּוֹלֵל לְעֵת עֶרֶב שֶׁיִּהְיֶה כְּבָר הַמַּאֲכָל מוּכָן בִּשְׁבִילוֹ, וּבָזֶה תִּקְנִי אֶת לִבּוֹ, וּמַה גַּם תִּשְׁתַּדְּלִי לִהְיוֹת אָז בְּבֵיתֵךְ, וְלֹא תְּדַבְּרִי אָז עִם הַשְּׁכֵנִים אוֹ עִם הַקְּרוֹבִים, רַק תִּהְיִי מְסוּרָה לְגַמְרֵי אָז לְבַעְלֵךְ, וּבָזֶה תִּקְנִי אֶת אַהֲבָתוֹ וַהֲבָנָתוֹ אֵלַיִךְ, וּבֵיתֵךְ יִהְיֶה גַּן־עֵדֶן מַמָּשׁ. וְזִכְרִי, בִּתִּי הַיְקָרָה, שֶׁזֶּה עִקַּר גָּדוֹל — בְּשָׁעָה שֶׁהַבַּעַל בָּא הַבַּיְתָה, אֲזַי צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְקַבֵּל פָּנָיו, וְלִהְיוֹת מְסוּרָה לְגַמְרֵי אֵלָיו, וְלָתֵת לוֹ אֶת כָּל תְּשׁוּמֶת הַלֵּב שֶׁבָּעוֹלָם, וּבָזֶה יִהְיֶה לִבּוֹ פָּתוּחַ גַּם אֵלַיִךְ, וְהָאַהֲבָה תִּתְחַזֵּק בֵּינֵיכֶם, וְיִשְׁרֶה הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבֵיתְכֶם, וּבְבֵית שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ שָׁם, וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה בַּבַּיִת הַבְּרָכָה מְצוּיָה בַּבַּיִת, וְלֹא יֶחְסַר

לָכֶם שׁוּם דָּבָר — לֹא בְּגַשְׁמִיּוּת וְלֹא בְּרוּחָנִיּוּת.

י.

בִּתִּי הַיְקָרָה! שִׁמְרִי עַצְמֵךְ מְאֹד מְאֹד לֹא לוֹמַר מוּסָר וְתוֹכֵחָה לְבַעְלֵךְ, כִּי שׁוּם גֶּבֶר אֵינוֹ אוֹהֵב בִּקֹּרֶת, וְזֶה רַק גּוֹרֵם קִנְאָה וְשִׂנְאָה, צְעָקוֹת וּקְלָלוֹת, וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ לָךְ מַה לְהוֹכִיחַ וּלְעוֹרֵר אוֹתוֹ, תַּעֲשִׂי זֹאת בְּשֵׂכֶל וּבְחָכְמָה גְּדוֹלָה, וּתְדַבְּרִי בְּצוּרָה יָפָה וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ וְעִצָּה טוֹבָה, אֲבָל אַף פַּעַם לֹא לְהַעֲבִיר עַל בַּעְלֵךְ בִּקֹּרֶת, כִּי טֶבַע הַגֶּבֶר שֶׁהוּא גַּאֲוָתָן גָּדוֹל, וְאֵינוֹ אוֹהֵב שׁוּם בִּקֹּרֶת וּבִפְרָטִיּוּת מֵאִשְׁתּוֹ. עַל־כֵּן עֲשִׂי זֹאת, אֵיפוֹא, בִּתִּי הַיְקָרָה, וּתְחַזְּקִי אוֹתוֹ, וּתְדַבְּרִי בְּצוּרָה שֶׁל חִזּוּק וְאַהֲבָה, וְזֶה הוּא יְקַבֵּל בְּנָקֵל, וּבָזֶה תַּמְשִׁיכִי אֶת לִבּוֹ אֵלַיִךְ, וְיַקִּים אַחַר־כָּךְ כָּל מַה שֶּׁתִּרְצִי.

יא.

בִּתִּי הַיְקָרָה! בְּשָׁעָה שֶׁתִּרְאִי שֶׁבַּעְלֵךְ דָּחוּק מְאֹד בְּכַסְפּוֹ וְיֵשׁ לוֹ חוֹבוֹת, אַל תִּדְחֲקִי אָז עָלָיו, וְאַל תַּרְבִּי עִמּוֹ בִּשְׁאֵלוֹת, אַף־עַל־פִּי שֶׁהוּא צָרֵךְ הַבַּיִת, וְאַתְּ צְרִיכָה לִקְנוֹת אֹכֶל, וְדָחוּק לָךְ מְאֹד,

הַרְגִּילִי אֶת עַצְמֵךְ אָז לֹא לַחְקֹר אֶצְלוֹ, וְלֹא לִשְׁאֹל לוֹ קֻשְׁיוֹת, רַק לְחַזֵּק אוֹתוֹ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ דִּבּוּרֵי בִּטָּחוֹן וְחִזּוּק, כִּי עוֹד יִהְיֶה טוֹב, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּוַדַּאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ, וְתִהְיֶה לָנוּ הַרְחָבָה גְּדוֹלָה, כִּי אִם לֹא תֵּלְכִי בְּדֶרֶךְ זוֹ, רַק תַּתְחִילִי לִדְחֹק עָלָיו, וְהוּא מִמֵּילָא שָׁבוּר כְּחֶרֶס הַנִּשְׁבָּר, וְגַם מִתְבַּיֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנַיִךְ מֵרֹב בּוּשָׁה, אָז מַה תּוֹעִיל הַבַּקָּשָׁה, כִּי מִמֵּילָא אֵין לוֹ. וְכֵיוָן שֶׁהוּא יִרְאֶה אֶת אַכְזָרִיּוּתֵךְ, שֶׁאַתְּ הוֹלֶכֶת עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ אַכְזָרִיּוּת, אָז יִתְעַצְּבֵן וְיִכָּנֵס לְמֻתָּחִים, וְיָסִיר אַהֲבָתוֹ מִמֵּךְ, וְיִתְאַכְזֵר עִמָּךְ, וְהַשִּׁנְאָה הַזּוֹ הוּא יִשְׁמֹר כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהַבַּעַל דָּחוּק, הוּא שָׁבוּר עַד מְאֹד, וְאִם אִשְׁתּוֹ מְצִיקָה לוֹ אָז, כּוֹאֵב לוֹ מְאֹד, וְהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְמָחֹל עַל זֶה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ אֶת זֶה אֲפִלּוּ אַחַר כַּמָּה שָׁנִים. וְעַל־כֵּן רְאִי לָלֶכֶת עִם בַּעְלֵךְ בְּצוּרָה יָפָה, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ בְּצוּרָה עֲדִינָה מְאֹד, וְתִשְׁתַּדְּלִי לְרַחֵם עָלָיו, וּבָזֶה תַּרְחִיבִי אֶת לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ, וְיֵצֵא בֶּאֱמֶת מֵחוֹבוֹתָיו וְדַחֲקוּתוֹ, אַךְ אִם תֵּלְכִי עִמּוֹ בְּאַכְזָרִיּוּת, חַס וְשָׁלוֹם, הוּא יִבְרַח לָךְ אוֹ יִגְנֹב וְיִגְזֹל, כְּדֵי לְמַלֵּא חֶסְרוֹנֵךְ, וְאָז יִסְתַּבֵּךְ עִם הַמֶּמְשָׁלָה, וְיַתְחִילוּ בֶּאֱמֶת הַבְּעָיוֹת בֵּינֵיכֶם; עַל־כֵּן בִּתִּי הַיְקָרָה, רְאִי לָלֶכֶת עִם בַּעְלֵךְ תָּמִיד בְּאַהֲבָה,

אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְתִשְׁתַּדְּלִי לְהָבִין אוֹתוֹ, וּבָזֶה יִתְהַפֵּךְ לִבּוֹ לְגַמְרֵי אֵלַיִךְ, וְיִתְעַלֶּה בְּאֱמֶת מַצָּבוֹ, וְתִהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּנָקֵל, כִּי בְּרֹב הַפְּעָמִים, הַדַּחֲקוּת בַּבַּיִת בָּאָה מִסִּבַּת הַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת בַּבַּיִת, וְהָאִי הַבָּנָה בֵּין הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה, וְזֶה גּוֹרֵם לִמְתָחִים וַעֲצַבִּים, עַד שֶׁאֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם חֵשֶׁק לַעֲבֹד וּלְהָבִיא פַּרְנָסָה; עַל־כֵּן, בִּתִּי הַיְקָרָה! תִּהְיִי חֲכָמָה, וְתִסְבְּלִי מְעַט, וְאָז יִתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל עֲלֵיכֶם לְטוֹבָה, וְיִתְרַחֵב לָכֶם.

יב.

בִּתִּי הַיְקָרָה! רְאִי לְכַבֵּד מְאֹד אֶת הוֹרֵי בַּעְלֵךְ, וְאַף שֶׁהֵם אֲנָשִׁים קָשִׁים, וְגַם מְצַעֲרִים אוֹתָךְ, הַרְגִּילִי עַצְמֵךְ לֹא לְדַבֵּר שׁוּם דָּבָר רַע עֲלֵיהֶם בִּפְנֵי בַּעְלֵךְ, כִּי זֶה מְאֹד יַרְגִּיז אוֹתוֹ, וְיִגְרֹם שֶׁתִּכָּנֵס שִׂנְאָה כְּבוּשָׁה בְּלִבּוֹ עָלַיִךְ, וְאִם הֵם מְצַעֲרִים אוֹתָךְ יוֹתֵר מִדַּאי, חַס וְשָׁלוֹם, תַּעֲשִׂי כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת וּמַאֲמַצִּים לְהִתְחַמֵּק מֵהֶם וְלֹא לָלֶכֶת אֲלֵיהֶם, אֲבָל לְעוֹלָם אַל תְּדַבְּרִי עֲלֵיהֶם בִּפְנֵי בַּעְלֵךְ, כִּי זֶה מְאֹד יִכְאַב לוֹ, רַק בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן כְּשֶׁתִּהְיֶה הָאַהֲבָה בֵּינֵיכֶם חֲזָקָה, אֲזַי אַתְּ יְכוֹלָה לְסַפֵּר לוֹ בַּעֲדִינוּת שֶׁהֵם מְצַעֲרִים אוֹתָךְ, אֲבָל לְעוֹלָם אַל תְּדַבְּרִי עֲלֵיהֶם שׁוּם דָּבָר רָע.

יג.

בִּתִּי הַיְקָרָה! שִׁמְרִי מְאֹד מְאֹד בְּכַשְׁרוּת הַמַּאֲכָלִים, וּתְדַקְדְּקִי בִּדְבָרִים אֵלּוּ מְאֹד מְאֹד, כִּי עִנְיְנֵי הַמִּטְבָּח מָסְרוּ רַק בְּיָדַיִךְ, וְעָלַיִךְ לָדַעַת, כִּי טֶבַע הָאָדָם נִמְשָׁךְ מֵאֲכִילָתָם, וְעַל־כֵּן אִם יֵשׁ רַק אֵיזֶה חֲשָׁשׁ שֶׁל דָּבָר אִסּוּר, חַס וְשָׁלוֹם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כָּשֵׁר, כְּבָר נִתְהַפֵּךְ טֶבַע הָאָדָם לְרַע, כִּי הַמַּאֲכָל מְיַצֵּר אֶת הַדָּם שֶׁבָּאָדָם, וְאִם אוֹכֵל מַאֲכָלִים כְּשֵׁרִים, נַעֲשָׂה טִבְעוֹ עָדִין וּמְיֻשָּׁב, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאוֹכֵל מַאֲכָלִים שֶׁאֵינָם כְּשֵׁרִים, אָז נִתְהַפֵּךְ טִבְעוֹ לְכַעֲסָן, רוֹגֵז וְעַצְבָנִי, וְהוּא תָּמִיד מִבֹּהָל וּמְבֻלְבָּל עַד מְאֹד; וְעַל־כֵּן שִׁמְרִי מְאֹד עַל כַּשְׁרוּת הַמָּזוֹן, וּתְבַדְּקִי אֶת כָּל הַיְרָקוֹת שֶׁלֹּא יִהְיוּ בָּהֶם תּוֹלָעִים וְכַדּוֹמֶה, וְכֵן רְאִי לְבַשֵּׁל לְבַעְלֵךְ תָּמִיד מַאֲכָלִים טְרִיִּים, אֲשֶׁר זֶה רַק יְקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ אֵלַיִךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תַּעֲשִׂי אֵילּוּ פְּעֻלּוֹת כְּדֶרֶךְ הַנָּשִׁים לֶאֱכֹל בַּחוּץ בְּאֵיזוֹ מִסְעָדָה אוֹ אֵצֶל אֲחֵרִים, כִּי דָּבָר זֶה רַק יָבִיא לָךְ לְבַסּוֹף קִלְקוּלִים חֲמוּרִים בְּשָׁלוֹם בֵּיתֵךְ, וְאַף שֶׁרֹב הַנָּשִׁים אֻצְלָם הוּא עִנְיָן גָּדוֹל, כְּשֶׁהַבַּעַל מוֹצִיאָן לֶאֱכֹל בְּאֵיזוֹ מִסְעָדָה אוֹ אֵצֶל קְרוֹבִים, אַתְּ, בִּתִּי הַיְקָרָה, רְאִי לַעֲשׂוֹת גֶּדֶר חָזָק

לְהִשָּׁאֵר תָּמִיד בְּבֵיתֵךְ, הַיְנוּ לֶאֱכֹל רַק בַּבַּיִת, וְלֹא לֶאֱכֹל חוּץ לַבַּיִת בְּשׁוּם אֹפֶן, וְזֶה יְקַשֵּׁר אֶת בַּעְלֵךְ אֵלַיִךְ, וְלֹא יָבוֹא לְהַרְהֵר אַחַר אִשָּׁה אַחֶרֶת וְכַדּוֹמֶה, וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן, פֶּרֶק לא): בִּזְמַן שֶׁאָדָם אוֹכֵל מִשֶּׁלּוֹ, דַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת עָלָיו, וַאֲפִלּוּ אוֹכֵל אָדָם מִשֶּׁל אָבִיו וּמִשֶּׁל אִמּוֹ וּמִשֶּׁל בָּנָיו, אֵין דַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת עָלָיו, עַיֵּן שָׁם; וְעַל־כֵּן תַּעֲשִׂי כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁאַתְּ לְבַד תְּבַשְּׁלִי לְבַעְלֵךְ מַאֲכָלִים שֶׁהוּא תָּאֵב לֶאֱכֹל, וּתְכַבְּדִי אוֹתוֹ בָּזֶה, וּבִפְרָטִיּוּת, אֲשֶׁר מַה שֶּׁאַתְּ מְבַשֶּׁלֶת וְאוֹפָה בְּעַצְמֵךְ, זֶה אֵצֶל בַּעַל חֲשִׁיבוּת גְּדוֹלָה, וּמִתְפָּאֵר אַחַר־כָּךְ לַחֲבֵרָיו שֶׁאִשְׁתּוֹ בְּרִיאָה, וְאוֹפָה וּמְבַשֶּׁלֶת לוֹ, וְכֵן בִּשְׁבִיל עִנְיְנֵי כַּשְׁרוּת, טוֹב מְאֹד הַדָּבָר שֶׁאַתְּ בְּעַצְמֵךְ תְּבַשְּׁלִי וְתֹאפִי, וּבִפְרָטִיּוּת בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה, אֲשֶׁר אֲפִלּוּ הַדְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶם הֶכְשֵּׁרִים, צְרִיכִים הֵם הֶכְשֵּׁר עַל הַהֶכְשֵּׁרִים, הַיְנוּ לָדַעַת בְּדִיּוּק מִי בְּעֶצֶם נוֹתֵן אֶת הַהֶכְשֵּׁר. וְזִכְרִי הֵיטֵב, בִּתִּי הַיְקָרָה, כִּי הַכַּשְׁרוּת שֶׁל הַמַּאֲכָלִים מָסְרוּ רַק בְּיָדֵיךְ, וְאַתְּ אַחֲרָאִית עַל זֶה, וְעַל־כֵּן שִׁמְרִי מְאֹד מְאֹד עַל כַּשְׁרוּת הָאֲכִילָה, כִּי הַמִּטְבָּח זֶה יְסוֹד הַבַּיִת, וְעָלַיִךְ לִשְׁמֹר עַל זֶה מְאֹד מְאֹד.

יד.

בִּתִּי הַיְקָרָה! רְאִי תָּמִיד לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ עַל שְׁלוֹם בַּעְלֵךְ, וְשֶׁתִּהְיֶה לוֹ הַצְלָחָה בְּפַרְנָסָתוֹ וּבְלִמּוּדוֹ, וְשֶׁיִּמְצָא חֵן בְּעֵינֵי כָּל רוֹאָיו, וְתַרְגִּילִי אֶת עַצְמֵךְ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹן עַצְמֵךְ, הַיְנוּ לָשִׂיחַ וּלְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂפַת הָאֵם שֶׁלָּךְ, כִּי עָלַיִךְ לָדַעַת, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְכָל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים וּמִתְפַּלְּלִים לְפָנָיו, זֶה נִשְׁמָע וְנִתְקַבֵּל, וּבִפְרָטִיּוּת אִשָּׁה שֶׁטִּבְעָהּ רַךְ, וְהִיא שְׁבוּרַת לֵב, תְּפִלָּתָהּ מְאֹד מְאֹד מְקֻבֶּלֶת בַּשָּׁמַיִם, וְכָל שִׂיחָה וּתְפִלָּה שֶׁרַק מִתְפַּלֶּלֶת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל, לָזֹאת הַיְי חֲזָקָה בְּעִנְיַן תְּפִלָּה, תָּמִיד לְבַקֵּשׁ עַל הַצְלָחַת בַּעְלֵךְ, וְשֶׁתִּהְיֶה אַהֲבָה וְשָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם וַהֲבָנָה הֲדָדִית, וּבִפְרָטִיּוּת בְּשָׁעָה שֶׁאַתְּ מַדְלֶקֶת אֶת הַנֵּרוֹת, אָז הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם לִפְעֹל לְהָאִשָּׁה כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכָה, וְעַל־כֵּן בִּתִּי הַיְקָרָה, בְּשָׁעָה שֶׁאַתְּ מַדְלֶקֶת אֶת הַנֵּרוֹת, תַּעֲמְדִי לִפְנֵי הַנֵּרוֹת, וּתְבַקְּשִׁי הַרְבֵּה עַל הַצְלָחַת בַּעְלֵךְ כָּל הַשָּׁבוּעַ, וְשֶׁיִּהְיוּ לָכֶם בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים, וְתִשְׁרֶה רַק שִׂמְחָה וְחֶדְוָה וְאַהֲבָה בְּבֵיתְכֶם, וְשָׁלֹא יִהְיוּ שׁוּם מְרִיבוֹת חַס וְשָׁלוֹם, בְּבֵיתְכֶם, וְשֶׁתִּשְׁאִי חֵן בְּעֵינֵי

בַּעְלֵךְ, וְתַרְחִיבִי בָּזֶה הַדִּבּוּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאִי נִסִּים נִגְלִים, מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. הָעִקָּר אַל תִּשְׁכְּחִי, בִּתִּי הַיְקָרָה, לֶאֱחֹז בְּמִדַּת הַסַּבְלָנוּת, לְסָבֹל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלַיִךְ, וְתִהְיִי מַעֲבֶרֶת עַל מִדּוֹתַיִךְ, וְתָמִיד תְּמַחֲלִי לְבַעְלֵךְ, וְתִשְׁתַּדְּלִי לַעֲשׂוֹת הַתְּחָלָה חֲדָשָׁה בְּכָל פַּעַם, וְאָז יִהְיֶה הַבַּיִת שֶׁלָּךְ גַּן־עֵדֶן מַמָּשׁ, וְתָאִיר בְּבֵיתְכֶם הַשִּׂמְחָה וְהָאַהֲבָה, וְתַאֲרִיכוּ יָמִים טוֹבִים, וְתִחְיוּ חַיִּים נְעִימִים.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

כְּבוֹד הָאִשָּׁה

יְעוֹרֵר וְיחַזֵּק אֶת הַבַּעַל אִיךְ לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ,
וּבָזֶה יַהֲפֹךְ אֶת בֵּיתוֹ לְגַן־עֵדֶן מַמָּשׁ, כִּי בְּנֵין הַבַּיִת
תָּלוּי בָּאִשָּׁה, וּכְפִי שֶׁמְּכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ־כֵן בּוֹנֶה
אֶת בֵּיתוֹ לִהְיוֹת לְגַן־עֵדֶן, וְיֵשׁ לוֹ שְׁלוֹם־בַּיִת נִפְלָא;
אַשְׁרֵי לוֹ!

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וּמְשֻׁלָּב בְּפִסּוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהַרָא״שׁ נ״י אָמַר, אֲשֶׁר רַבֵּנוּ זַ״ל הִקְפִּיד מְאֹד עַל כְּבוֹד הָאִשָּׁה, וְאָמַר בְּפֵרוּשׁ (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן רסד), שֶׁצְּרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאָמַר: הֲלֹא הַנָּשִׁים הֵן סוֹבְלוֹת צַעַר וְיִסּוּרִים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד מִיַּלְדֵיהֶם, צַעַר הָעִבּוּר וְהַלֵּדָה וְהַגִּדּוּל, כַּאֲשֶׁר יָדוּעַ לַכֹּל עִצָּם מַכְאוֹבֵיהֶן וְצַעֲרָן וְיִסּוּרֵיהֶן בְּכַמָּה אֲפָנִים הַקָּשִׁים וּכְבֵדִים מְאֹד מְאֹד, עַל־כֵּן רָאוּי לְרַחֵם עֲלֵיהֶן וּלְיַקְּרָן וּלְכַבְּדָן. וְכֵן אָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נט.): אוֹקִירוּ לְנָשַׁייכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ.

(אִמְרֵי־מוֹהַרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרעט)

קוּנְטְרֵס

כְּבוֹד הָאִשָּׁה

א.

בְּנֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר מְאֹד מְאֹד אֶת אִשְׁתְּךָ, כִּי הָאִשָּׁה הִיא הַמַּתָּנָה שֶׁנּוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לָאָדָם, וְאִם זוֹכֶה — אֲזַי הִיא עוֹזֶרֶת לוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת; וְעִקַּר הַזְּכִיָּה לִזְכוֹת לְזֶה שֶׁתַּעֲזֹר לְךָ הִוא עַל־יְדֵי שֶׁתְּכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ תָּמִיד, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הִיא עֶצֶם מֵעַצְמוֹתֶיךָ וּבָשָׂר מִבְּשָׂרְךָ. וּמוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ־לְךָ פה:) שֶׁלְּמַעְלָה הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה הֵם נְשָׁמָה אַחַת, וּכְשֶׁיּוֹרְדִים לְמַטָּה, אָז נִתְפַּצְּלִים, וּכְשֶׁמִּתְחַתְּנִים אָז חוֹזְרִים וְנִתְאַחֲדִים יַחַד; וְלָכֵן, בְּנֵי הַיָּקָר, מֵאַחַר שֶׁזָּכָה אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּאִשְׁתְּךָ, וְהִתְחַתַּנְתֶּם, עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי

זוֹהִי בַּת הַזּוּג שֶׁלְּךָ, וְזוֹהִי נִשְׁמָתְךָ, וַאֲשֶׁר הֱיִיתֶם מְאֻחָדִים בְּאַחְדוּת אַחַת בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְלָכֵן רְאֵה לַעֲשׂוֹת עַכְשָׁו כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְכַבְּדָהּ וּלְיַקְּרָהּ. וְעַל־יְדֵי־זֶה תּוֹסִיף בָּהּ אוֹרוֹת רוּחָנִיּוּת וְצַחְצָחוֹת, וְתַשְׁלִים אֶת עַצְמְךָ, כִּי בָּזֶה שֶׁתְּכַבֵּד וּתְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, אֲזַי הִיא גַּם־כֵּן תְּכַבֵּד וּתְיַקֵּר אוֹתְךָ, וְתִשְׁרֶה בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּצְלִיחוּ בְּדַרְכְּכֶם כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, וּבֵיתְכֶם יִהְיֶה בַּיִת חַם תָּמִיד.

ב.

בְּנִי הַיָּקָר! עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי אִשְׁתְּךָ אֵין לָהּ בְּחַיֶּיהָ רַק אוֹתְךָ, וְתָמִיד הִיא מִסְתַּכֶּלֶת וּמְחַכָּה לְךָ, וְלָכֵן אִם תְּכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ, וּתְדַבֵּר עִמָּהּ תָּמִיד בְּנַחַת וּבְאַהֲבָה, עַל־יְדֵי־זֶה הִיא תִּהְיֶה מְקֻשֶּׁרֶת אֵלֶיךָ מְאֹד מְאֹד, וְלֹא תַּחְשֹׁב מֵאֲחֵרִים כְּלָל, חַס וְשָׁלוֹם, רַק תִּהְיֶה בְּטֵלָה לְגַמְרֵי אֵלֶיךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין כב.): אִשָּׁה אֵינָהּ כּוֹרֶתֶת בְּרִית, אֶלָּא לְמִי שֶׁעֲשָׂאָהּ כְּלִי, וּבָזֶה שֶׁתָּמִיד תְּדַבֵּר עִמָּהּ בְּצוּרָה יָפָה, וְתָדוּן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, וְתֹאהַב אוֹתָהּ מְאֹד, כִּי עַל יָדָהּ אַתָּה עוֹשֶׂה רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־

הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה הִיא תֵּעָשֶׂה הַכְּלִי שֶׁלְּךָ, וּתְקַבֵּל אוֹתְךָ. הָעִקָּר שֶׁתָּמִיד תְּכַבֵּד אוֹתָהּ, וְתִהְיֶה עִמָּהּ בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת.

ג.

בְּנִי הַיָּקָר! עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (יְבָמוֹת סב:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ... עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ" (אִיּוֹב ה, כד), הַיְנוּ טֶבַע הָאָדָם שֶׁאוֹהֵב אֶת עַצְמוֹ, וְתָמִיד יִמְצָא בְּעַצְמוֹ רַק אֶת הַטּוֹב, וַאֲפִלּוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵיזֶה מִשְׁגֶּה בְּחַיָּיו, אוֹ יַעֲשֶׂה אֵיזֶה חֶזֶק, אוֹ יִהְיֶה לוֹ אֵיזֶה כִּשָּׁלוֹן, תָּמִיד יִשְׁתַּדֵּל לִמְצֹא בְּעַצְמוֹ זְכוּת; וְעַל־כֵּן רְאֵה, בְּנִי הַיָּקָר, לֶאֱהֹב אֶת אִשְׁתְּךָ כְּגוּפְךָ, וְגַם אוֹתָהּ תָּדוּן תָּמִיד לְכַף זְכוּת, וְתִסְתַּכֵּל רַק עַל הַצַּד הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, וְאַף שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, עָשְׂתָה אֵיזֶה מִשְׁגֶּה אוֹ אֵיזֶה כִּשָּׁלוֹן אוֹ שֶׁהִתְבַּטְאָה נֶגְדְּךָ בְּצוּרָה לֹא יָפָה, רְאֵה עִם כָּל זֹאת לֶאֱהֹב אוֹתָהּ, וְלָדוּן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, בְּדִיּוּק כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹהֵב אֶת גּוּפְךָ, וְכֵן טֶבַע הָאָדָם, שֶׁרוֹצֶה שֶׁיְּכַבְּדוּ אוֹתוֹ, וְכָל מִי שֶׁמְּכַבֵּד אוֹתוֹ וּמְחַזֵּק אוֹתוֹ, אָז הוּא אוֹהֵב אֶת זֶה הָאִישׁ הַמְכַבְּדוֹ וּמְחַזְּקוֹ,

כְּמוֹ־כֵן עָלַיִךְ לָדַעַת, כִּי אֶת הָאִשָּׁה צְרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר וּלְחַזֵּק הַרְבֵּה יוֹתֵר מִגּוּפֵךְ, כִּי טֶבַע הָאִשָּׁה לְהִמָּשֵׁךְ תָּמִיד אֶל הַמְּרִירוּת וְהַדְּכָאוֹן, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁיֵּשׁ יְלָדִים, וְהֵם מַכְנִיסִים מֹתַח חָזָק בַּבַּיִת, אָז עַל־פִּי־רֹב הָאִשָּׁה נוֹפֶלֶת בְּדַעְתָּהּ, וְנִכְנָסִים בָּהּ מְרִירוּת וְדִכָּאוֹן, וְעַל־כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁבַּעְלָהּ מְכַבְּדָהּ וּמְחַזְּקָהּ וּמַגְבִּיהָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה מוֹצִיא אוֹתָהּ מֵהַקַּטְנוּת וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ וּמַגְבִּיהַּ אֶת רוּחָהּ; וְלָכֵן רְאֵה, בְּנִי, לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר וּלְחַזֵּק אֶת אִשְׁתְּךָ יוֹתֵר מִגּוּפֵךְ, וְתָמִיד תִּסְתַּכֵּל עַל הַצַּד הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, וְאָז תַּצְלִיחַ בְּבֵיתְךָ מְאֹד.

ד.

בְּנִי הַיָּקָר! עָלַיִךְ לָדַעַת, כִּי הַרְבֵּה עוֹבֵר עַל אִשְׁתְּךָ בְּכָל יוֹם וָיוֹם, כִּי טֶבַע הָאִשָּׁה שֶׁנִּמְשֶׁכֶת תָּמִיד אֶל מְרִירוּת וְכוּ׳, עַל־כֵּן מֻטָּל עָלַיִךְ חוֹב לְחַזֵּק וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתָהּ מְאֹד, כְּמַאֲמָרָם, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (ראש השנה ו׳): אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ, כִּי הַבַּעַל יָכוֹל לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ, וּכְשֶׁהָאִשָּׁה שְׂמֵחָה, אָז כָּל הַבַּיִת שָׂמֵחַ, כִּי אֵינוֹ דּוֹמֶה מִי שֶׁבָּא אֶל בַּיִת חַם, וּמַרְאִים לוֹ פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת וּמְכַבְּדִים אוֹתוֹ, לְמִי

שֶׁנִּכְנָס לְבֵית קָר, וּבְפָנִים עֲצוּבוֹת, וְלֹא מְקַבְּלִים אוֹתוֹ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, וְעַל־כֵּן אִם אַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לְךָ בַּיִת חַם, וְשֶׁאִשְׁתְּךָ תְּקַבְּלְךָ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, רְאֵה לְשַׂמְּחָהּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְתַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לָדוּן אוֹתָהּ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, וְאַף שֶׁנִּדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ עָשְׂתָה אֵיזֶה מִשְׁגֶּה, וּכְאִלּוּ דִּבְּרָה נֶגְדְּךָ, רְאֵה לָדוּן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, וּתְשַׂמְּחָהּ בְּכָל מִינֵי שְׂמָחוֹת, אָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּתְהַפֵּךְ לְגַמְרֵי אֵלֶיךָ, כִּי כָּל מַה שֶּׁהָאִשָּׁה רוֹצָה הוּא רַק שֶׁבַּעְלָהּ יְשַׂמְּחָהּ יְחַזְּקָהּ וְיֹאהֲבָהּ, וְאִם הַבַּעַל עוֹשֶׂה זֹאת, אֲזַי גָּרִים בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, וְהַשְׁכִינָה שׁוֹרָה רַק בִּמְקוֹם שִׂמְחָה וּבִמְקוֹם אַהֲבָה; וְלָכֵן רְאֵה, בְּנִי הַיָּקָר, לְשַׂמֵּחַ תָּמִיד אֶת אִשְׁתְּךָ וְלֶאֱהֹב אוֹתָהּ מְאֹד, כִּי הִיא הָאִשָּׁה שֶׁהִקְנוּ לְךָ מִן הַשָּׁמַיִם, וְהִיא חֶלְקְךָ, וּבָזֶה שֶׁתְּשַׂמְּחָהּ וְתֹאהַב אוֹתָהּ, תִּזְכֶּה שֶׁהַשְׁכִינָה תִּהְיֶה בְּבֵיתְכֶם, וּכְשֶׁהַשְׁכִינָה בַּבַּיִת, אָז הַבְּרָכָה מְצוּיָה בַּבַּיִת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּשְׂכִּיל בְּדָבָר זֶה.

ה.

בְּנִי הַיָּקָר! אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נט): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדִּמְעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה, הַיְנוּ שֶׁאָסוּר לְצַעֵר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאֹד מְאֹד מַקְפִּיד עַל זֶה, וְתֵכֶף־וּמִיָּד אִם תְּצַעֵר אֶת אִשְׁתְּךָ, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁתַּתְחִיל לִבְכּוֹת, עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי תִּקַּבֵּל עָנֶשׁ גָּדוֹל מִן הַשָּׁמַיִם מִמָּקוֹם כָּזֶה שֶׁלֹּא חָשַׁבְתָּ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאֹד מְאֹד מַקְפִּיד עַל אוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ, כְּשֶׁאָדָם מְאַנֶּה אֶת אִשְׁתּוֹ בִּדְבָרִים, וְדוֹקֵר אוֹתָהּ בִּדְבוּרָיו, אוֹ מִתְלוֹצֵץ מִמֶּנָּהּ, אוֹ מְבַזֶּה אוֹתָהּ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִם מְקַלֵּל וְרַב עִמָּהּ, שֶׁאָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לֹא יִסְלַח לוֹ; וְלָכֵן רְאֵה, בְּנִי הַיָּקָר, לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְתַתְחִיל לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתִשְׁמֹר עָלֶיהָ מְאֹד מְאֹד, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לְךָ הַרְבֵּה חֲלִישׁוּת הַדַּעַת מִמֶּנָּהּ, וְקֻשְׁיוֹת וּסְפֵקוֹת וּבִלְבּוּלִים מִמֶּנָּהּ, כָּל זֶה בָּא מִפְּנֵי שֶׁאֵינְךָ זָהִיר בְּאוֹנָאָתָהּ, כִּי עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי טֶבַע הָאִשָּׁה, שֶׁהִיא מְאֹד רְגִישָׁה לְכָל דָּבָר יוֹתֵר מִן הַגֶּבֶר, וְעַל־כֵּן אִם מְצַעֲרִים אוֹתָהּ בְּאֵיזוֹ מִלָּה אוֹ בְּאֵיזֶה דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ כָּרָאוּי, וְאַף שֶׁלֹּא חָשַׁבְתָּ

לְצַעֲרָהּ, עִם כָּל זֹאת הִיא מְאֹד נִפְגַּעַת מִכָּל דִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ כָּרָאוּי, וְלָכֵן הַחוֹב מֻטָּל עָלֶיךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְהִזָּהֵר מְאֹד בְּהוֹנָאַת אִשְׁתְּךָ, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל עַל דָּבָר זֶה, וְאִם תְּדַבֵּר עִמָּהּ תָּמִיד בְּצוּרָה יָפָה, וּתְכַבְּדָהּ וּתְחַזְּקָהּ וּתְאַמְּצָהּ, אָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ כָּל מִינֵי הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת; כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שָׁם): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּכְבוֹד אִשְׁתּוֹ, שֶׁאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֶלָּא בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ, וּתְיַקְּרוּ וּתְכַבְּדוּ לְנָשׁוֹתֵיכֶם בְּאֹפֶן שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ, עַיֵּן שָׁם; הַיְנוּ בָּזֶה שֶׁהָאָדָם זָהִיר מְאֹד, וְאֵינוֹ דּוֹקֵר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּאִמְרֵי פִּיו, וְאֵינוֹ מְצַעֲרָהּ, רַק זָהִיר מְאֹד מְאֹד בִּכְבוֹדָהּ, וְדָן אוֹתָהּ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, עַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵבִיא בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְלָכֵן בְּנִי, אִם אַתָּה רוֹצֶה שֶׁתִּהְיֶה לְךָ הַשְׁפָּעָה בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, וְשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יֹאהַב אוֹתְךָ, רְאֵה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ מְאֹד.

ו.

בְּנִי הַיָּקָר! עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל הָאִשָּׁה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁבֶר עֲצַבִּים וּמְתָחִים וְכוּ׳, הַכֹּל

בָּא מֵהַבַּעַל, אִם הַבַּעַל מְאַיֵּם תָּמִיד עַל אִשְׁתּוֹ, וּמַכְבִּיד עָלֶיהָ מְאֹד, עַל־יְדֵי־זֶה הִיא נִשְׁבֶּרֶת לְגַמְרֵי, עַד שֶׁתָּבוֹא לִשְׁבֶר עֲצַבִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, אֲשֶׁר אַחַר־כָּךְ קָשֶׁה מְאֹד לְרַפֵּא אֶת זֶה, עַל־כֵּן הֶחָכָם — עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְיִרְאֶה לִשְׁמֹר מְאֹד עַל בְּרִיאוּת אִשְׁתּוֹ, וְיִרְאֶה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אוֹתָהּ וּלְהַגְבִּיהַּ אֶת רוּחָהּ תָּמִיד, וּלְהַבְטִיחַ לָהּ הַכֹּל, הָעִקָּר שֶׁתִּהְיֶה בְּדַעַת רְחָבָה, וּלְעוֹלָם אַל תַּקְפִּיד עָלֶיהָ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, רַק תָּמִיד תְּדַבֵּר בְּשִׂבְחָהּ, וְאָז תִּזְכֶּה לְאִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת, וְהִיא תִּתְהַפֵּךְ לְגַמְרֵי אֵלֶיךָ, כִּי טֵבַע הָאִשָּׁה בְּשָׁעָה שֶׁבַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ וּמַגְבִּיהַּ אֶת רוּחָהּ, וְדָן אוֹתָהּ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, וְאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁבָּהּ, שֶׁאָז הִיא מִתְהַפֶּכֶת לְגַמְרֵי לִהְיוֹת כִּרְצוֹן בַּעְלָהּ, וְאַף שֶׁטִּבְעָהּ הוּא טֵבַע אַחֵר לְגַמְרֵי מִבַּעְלָהּ, עִם כָּל זֹאת אִם בַּעְלָהּ מְחַזְּקָהּ וּמְאַמְּצָהּ וּמַגְבִּיהַּ אֶת רוּחָהּ תָּמִיד, עַל־יְדֵי־זֶה אֲפִלּוּ הִיא הָאִשָּׁה הֲכִי קְשׁוּחָה, תִּתְהַפֵּךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בַּעְלָהּ; וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, רְאֵה לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת אִשְׁתְּךָ תָּמִיד, וּתְכַבְּדָהּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה הִיא תִּהְיֶה בְּרִיאָה בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, וּלְעוֹלָם לֹא תָּבוֹא, חַס וְשָׁלוֹם, אֶל שֶׁבֶר עֲצַבִּים, וְכֵן לֹא תִּכָּנֵס בִּמְתָחִים, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בַּבַּעַל, כִּי יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁמַּכְנִיסִים אֵימָה יִתֵּרָה בַּבַּיִת,

וְהָאִשָּׁה פּוֹחֶדֶת אָז מִבַּעְלָהּ מְאֹד מְאֹד, וְזֶה מְשַׁבְּרָהּ לְגַמְרֵי, עַד שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, בָּא עָלֶיהָ מַה שֶּׁבָּא, עַל־כֵּן רְאֵה לְהִזָּהֵר מְאֹד לֹא לְהַכְנִיס אֵימָה יְתֵרָה בְּבֵיתֵךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין ו:): לְעוֹלָם אַל יַטִּיל אָדָם אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכוּ׳, וְאָמְרוּ (שָׁם): כָּל הַמַּטִּיל אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, לְבַסּוֹף הוּא בָּא לִידֵי שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת: גִּלּוּי עֲרָיוֹת, שְׁפִיכוּת דָּמִים וְחִלּוּל שַׁבָּת וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם; כִּי בָּזֶה שֶׁהוּא מַכְנִיס אֵימָה וָפַחַד עַל אִשְׁתּוֹ, לְבַסּוֹף הִיא תַּכְשִׁילוֹ בְּכָל דָּבָר אָסוּר מֵרֹב פַּחַד שֶׁיֵּשׁ לָהּ מִמֶּנּוּ; עַל־כֵּן רְאֵה רַק לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת אִשְׁתְּךָ, וּתְכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ מְאֹד, וְתָדוּן אוֹתָהּ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, וַאֲפִלּוּ שֶׁטָּעֲתָה בְּהַרְבֵּה דְּבָרִים, אַתָּה רְאֵה לִמְצֹא בָּהּ רַק אֶת הַטּוֹב, וְאָז תַּצְלִיחַ אֶת דַּרְכְּךָ תָּמִיד, וּבֵיתְךָ יִהְיֶה בַּיִת קָדוֹשׁ.

ז.

בְּנִי הַיָּקָר! עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרָכוֹת נא:): אֵין פְּרִי בִּטְנָהּ שֶׁל אִשָּׁה מִתְבָּרֵךְ, אֶלָּא מִפְּרִי בִּטְנוֹ שֶׁל אִישׁ, וְעַל־כֵּן רְאֵה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאַל תִּמְנַע הַטּוֹב מִמֶּנָּהּ, וְתָמִיד

תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לָדוּן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, כִּי הַרְבֵּה הִיא סוֹבֶלֶת, וְאַף שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאַתָּה סוֹבֵל יוֹתֵר מִמֶּנָּה, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי אַתָּה הַגֶּבֶר, וְאַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת יוֹתֵר חָכָם וּלְהַשְׁפִּיעַ מִטּוּבְךָ עַל אִשְׁתְּךָ, כִּי טֶבַע הַנָּשִׁים שֶׁמִּתְבַּיְשׁוֹת לְבַקֵּשׁ אֶת בַּעְלֵיהֶן, וְעַל־כֵּן רְאֵה אַתָּה לְפַיֵּס אֶת אִשְׁתְּךָ וּתְכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ מְאֹד, וְאָז הִיא תִּתְבָּרֵךְ מִפְּרִי בִטְנְךָ, כִּי בְּבֵית שֶׁשּׂוֹרָה בּוֹ אַהֲבָה, אַחֲוָה, רֵעוּת וַהֲבָנָה, עַל־יְדֵי־זֶה זוֹכִים שֶׁנּוֹלָדִים שָׁם בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים, יְלָדִים בְּרִיאִים בְּדַעְתָּם וּבְרוּחָם, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַכָּבוֹד וְהָאַהֲבָה שֶׁהַבַּעַל מְכַבֵּד וּמְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ, כִּי אָז הַיְלָדִים שֶׁנּוֹלָדִים מִזִּווּג כָּזֶה, מְאֹד מֻצְלָחִים. וְתִזְכֹּר אֶת זֶה תָּמִיד, אֲשֶׁר אֵין פְּרִי בִטְנָהּ שֶׁל אִשָּׁה מִתְבָּרֵךְ אֶלָּא מִפְּרִי בִטְנוֹ שֶׁל הָאִישׁ, וּכְפִי שֶׁהָאִישׁ מִתְנַהֵג עִם אִשְׁתּוֹ, כָּךְ הַבְּרָכָה מְצוּיָה, אִם הֵם תָּמִיד בְּאַהֲבָה וְאוֹהֲבִים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי וּמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, אָז נוֹלָדִים אֶצְלָם יְלָדִים חֲמוּדִים, וּבְרִיאִים מְאֹד; וְלָכֵן אֲהוּבִי, יְדִידִי הַיָּקָר! תִּהְיֶה מְאֹד נִזְהָר בְּכָל זֶה, וְאָז תִּרְאֶה בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ.

ח.

בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לָדוּן תָּמִיד אֶת אִשְׁתְּךָ לְכַף זְכוּת, וְאַף שֶׁהִיא עוֹשָׂה לְךָ רָעוֹת, וּמְקַלֶּלֶת אוֹתְךָ, תְּקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה, כִּי בְּפֵרוּשׁ גִּלּוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵרוּבִין מא:): מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה, אֵינוֹ רוֹאֶה פְּנֵי גֵּיהִנּוֹם, וּבָזֶה שֶׁאַתָּה סוֹבֵל מִמֶּנָּה, בָּזֶה תְּבַטֵּל אֶת הַגֵּיהִנּוֹם מִמְּךָ, וְלֹא יִהְיוּ לְךָ שׁוּם עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים. וְאַתָּה צָרִיךְ לִזְכֹּר אֶת מַעֲשֶׂיךָ, כִּי אִם הָיִיתָ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, וְהָיִיתָ מְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָיִיתָ לוֹמֵד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל יוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה הָיְתָה אִשְׁתְּךָ מִתְהַפֶּכֶת לְגַמְרֵי לְדַעְתְּךָ, וְהָיְתָה עוֹשָׂה רְצוֹנְךָ, כִּי זָכָה — עוֹזַרְתּוֹ, אִם הָאָדָם זוֹכֶה, וְחוֹזֵר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה הָאִשָּׁה עוֹזֶרֶת לוֹ, אֲבָל אִם חַס וְשָׁלוֹם, אֵינוֹ זוֹכֶה וּמִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וּמֵהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, אֲזַי אִשְׁתּוֹ כְּנֶגְדּוֹ, וְעוֹשָׂה לוֹ אֶת הַמָּוֶת, וּמָר לוֹ מְאֹד מְאֹד; עַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה עַכְשָׁו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִתְחָרֵט עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ שֶׁעָשִׂיתָ עַד עַכְשָׁו, וּבִפְרָטִיּוּת בָּזֶה שֶׁקִּלְקַלְתָּ בִּבְרִיתְךָ, וְתִתְוַדֶּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתֹאמַר לוֹ שֶׁאַתָּה שָׁב בִּתְשׁוּבָה, וְתַרְבֶּה אֶת הַדִּבּוּר לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ,

כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ, וְתַתְחִיל לְהַתְמִיד בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָז אִשְׁתְּךָ תַּחֲזֹר אֵלֶיךָ, וּתְכַבֶּדְךָ וּתְיַקֶּרְךָ, וְתַעֲזֹר לְךָ לְהַשְׁלִים אֶת עַצְמְךָ, כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּךָ, כְּפִי שֶׁאַתָּה מִתְנַהֵג עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כֵּן תִּתְהַפֵּךְ אִשְׁתְּךָ אֵלֶיךָ; לָכֵן, בְּנִי הַיָּקָר, רְאֵה לַחֲזֹר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁאִשְׁתְּךָ תָּמִיד תִּתְהַפֵּךְ אֵלֶיךָ, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה — כְּפִי שֶׁאַתָּה תַּמְשִׁיךְ עַצְמְךָ תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְלֹא תִּרְצֶה רָצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ־כֵן תִּתְהַפֵּךְ אִשְׁתְּךָ אֵלֶיךָ וְלֹא תִּרְצֶה אֶת אַחֵר רַק אוֹתְךָ.

ט.

בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לַעֲזֹר לְאִשְׁתְּךָ תָּמִיד, כִּי בְּדַרְכָּהּ כְּלָל אִשָּׁה מִסְתַּכֶּלֶת עַל כָּל דָּבָר שֶׁהִיא צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת כְּאִלּוּ הַר גָּדוֹל לְפָנֶיהָ, וּלְהִפּוּךְ הַגֶּבֶר רָגִיל אַפִלּוּ לְטַפֵּס עַל הַר גָּבֹהַּ, עַל־כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה בָּא לְבֵיתְךָ, וְאַתָּה רוֹאֶה שֶׁהַבַּיִת הָפוּךְ וְכוּ׳, וְאֵינוֹ מְסֻדָּר וְכוּ׳, רְאֵה לָדוּן אֶת אִשְׁתְּךָ לְכַף זְכוּת, וְאַל תִּצְעַק עָלֶיהָ, אֶלָּא תֵּכֶף־וּמִיָּד רְאֵה אַתָּה לְזָרֵז אֶת עַצְמְךָ לְסַדֵּר אֶת הַבַּיִת, וּמַה שֶּׁיִּקַּח לְאִשְׁתְּךָ כַּמָּה שָׁעוֹת, יִקַּח לְךָ זְמַן קָצָר; עַל־כֵּן, בְּנִי, יַקִּירִי, רְאֵה לַעֲזֹר

לְאִשְׁתְּךָ בְּכָל מַה שֶּׁתּוּכַל, וּבָזֶה יִשְׂרֶה הַשָּׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְאַף שֶׁנִּדְמֶה לְךָ שֶׁאֵינוֹ לְפִי כְּבוֹדְךָ עִם כָּל זֹאת כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קטז:) לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אָמְרָה תּוֹרָה שְׁמִי שֶׁנִּכְתָּב בִּקְדֻשָּׁה — יִמָּחֵק; עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה תְּוַתֵּר עַל כְּבוֹדְךָ, וְתִרְאֶה שֶׁיִּמָּחֵק כְּבוֹדְךָ, וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּבַּיִת; וּבֶאֱמֶת עַל־יְדֵי יִשּׁוּב דַּעַת קָטָן תִּרְאֶה וְתַשְׂכִּיל שֶׁלֹּא יִפְחַת כְּבוֹדְךָ בָּזֶה שֶׁתַּעֲזֹר לְאִשְׁתְּךָ, וּבָזֶה שֶׁאַתָּה עוֹזֵר לְאִשְׁתְּךָ, אַתָּה עוֹזֵר לְעַצְמְךָ, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה תּוֹרִיד מִמֶּנָּה אֶת כָּל הַמְּתָחִים וְהָעַצַבִּים, וְתִהְיֶה לְךָ אִשָּׁה בְּרִיאָה; לָכֵן רְאֵה, בְּנִי הַיָּקָר, לַעֲזֹר לְאִשְׁתְּךָ בְּכָל יְכָלְתְּךָ, וְתָגוּרוּ בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְאָז הַשְׁכִּינָה תִּשְׂרֶה בְּבֵיתְכֶם תָּמִיד.

י.

בְּנִי הַיָּקָר! אֵין אַתָּה יָכוֹל לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל נַחַת רוּחַ שֶׁתִּגְרֹם לְהוֹרֶיךָ וּלְהוֹרֵי אִשְׁתְּךָ אִם תָּגוּרוּ יַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, כִּי אָז הַשִּׂמְחָה הִיא לְכָל הַמִּשְׁפָּחָה, כִּי לְהַפּוּךְ כְּשֶׁיֵּשׁ מְרִיבוֹת בֵּינְךָ לְבֵין אִשְׁתְּךָ, אָז הוֹרֶיךָ הַיְקָרִים וְהוֹרֵי אִשְׁתְּךָ

הַיְקָרִים וְכָל הַמִּשְׁפָּחָה מִצְטַעֲרִים מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁמֵּהַמְּרִיבוֹת שֶׁלָּכֶם נַעֲשֵׂית מְרִיבָה לְכָל הַמִּשְׁפָּחָה הַמִּתְפַּשֶּׁטֶת בֵּין הֲמוֹן אֲנָשִׁים, כַּיָּדוּעַ; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, לְהַשְׁלִים עִם אִשְׁתְּךָ וְלִחְיוֹת עִמָּהּ בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וּבִמְקוֹם הַשָּׁלוֹם — שָׁם הַבְּרָכָה מְצוּיָה, וְלָכֵן הַרְגֵּל אֶת עַצְמְךָ לִהְיוֹת מַעֲבִיר עַל מִדּוֹתֶיךָ, וְתָמִיד תִּמְחֹל לְאִשְׁתְּךָ, וְאַל תֵּצֵא לָרִיב עִמָּהּ עַל כָּל דָּבָר קָטָן, כִּי יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁטִּבְעָם הָרַע הוּא, שֶׁעַל כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁהָאִשָּׁה עוֹשָׂה, מֻכְרָחִים לַעֲשׂוֹת בִּקֹּרֶת, וּמִזֶּה נִתְהַוָּה מַה שֶּׁנִּתְהַוָּה — רִיב וּמַחֲלֹקֶת וְכוּ', וּמוֹשְׁכִים אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וְאָז מַר וּמָרוֹר לְכֻלָּם, לֹא־כֵן כַּאֲשֶׁר יֵשׁ שָׁלוֹם, אָז שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה לְכָל הַמִּשְׁפָּחָה; אַשְׁרֵי הַבַּעַל שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת וָשֵׂכֶל, וְתָמִיד מַמְשִׁיךְ אֶת עַצְמוֹ אֶל הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שַׁבָּת י.); אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא, כִּי אֵין לְךָ טוֹב וְאֵין לְךָ נֹעַם וּמְתִיקוּת יוֹתֵר גְּדוֹלִים מִשָּׁלוֹם.

יא.

בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לָדוּן תָּמִיד אֶת אִשְׁתְּךָ לְכַף זְכוּת, וְאַף שֶׁהִיא צוֹוַחַת וְצוֹעֶקֶת, עָלֶיךָ לְזַכּוֹר

מַאֲמָרָם, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (יְרוּשַׁלְמִי, עֲבוֹדָה זָרָה, פֶּרֶק ב׳, הֲלָכָה א׳): אִשָּׁה דַּרְכָּהּ לִצְוֹחַ; וְעַל־כֵּן עָלַיִךְ לָדוּן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, כִּי אֵינָהּ חוֹשֶׁבֶת לְהָרַע לְךָ אֶלָּא זוֹ דַּרְכָּהּ, וּמַה גַּם שֶׁהַיְלָדִים מְעַצְבְּנִים אוֹתָהּ, וּמַכְנִיסִים בָּהּ מֻתַּח; עַל־כֵּן רְאֵה תָּמִיד לַעֲזֹר לָהּ, וּלְהִסְתַּכֵּל עַל הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, וְאַל תֵּצֵא לָרִיב עִמָּהּ, וּכְמוֹ שֶׁאַתָּה לֹא רוֹצֶה לְהָרַע לְךָ, כֵּן רְאֵה לֹא לְהָרַע לְאִשְׁתְּךָ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי, סַנְהֶדְרִין, פֶּרֶק ג׳, הֲלָכָה ו׳): אִשָּׁה כִּבְעָלָהּ וּבַעַל כְּאִשְׁתּוֹ; עַל־כֵּן עָלַיִךְ לָדוּנָהּ לְכַף זְכוּת תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁיָּדוּנוּ אוֹתְךָ לְכַף זְכוּת, וּכְשֶׁתָּדוּן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, יָדוּנוּ אוֹתְךָ מִלְּמַעְלָה לְכַף זְכוּת, כִּי כְּפִי שֶׁהָאָדָם מִתְנַהֵג עִם אִשְׁתּוֹ כָּאן בְּזֶה הָעוֹלָם, כֵּן מִתְנַהֲגִים עִמּוֹ מִלְּמַעְלָה, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר מִלְעֵילָא, כִּי זֶה תָּלוּי בָּזֶה, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאָדָם מְרַחֵם עַל אִשְׁתּוֹ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְתָמִיד דָּן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, לֹא־כֵן אִם חַס וְשָׁלוֹם, הוּא אִישׁ כַּעֲסָן וְתָמִיד דָּן אוֹתָהּ לְכַף חוֹב, אָז רַחֲמָנָא לִצְלָן, מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ דִּינִים קָשִׁים מִלְּמַעְלָה, וְדָנִים אוֹתוֹ לְכַף חוֹב, וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה יז, ט): כֵּיוָן שֶׁנִּבְרֵאת הָאִשָּׁה, נִבְרָא שָׂטָן עִמָּהּ; כִּי זֶהוּ הַסִּימָן לְהָאָדָם — בְּדִיּוּק

אֵיךְ שֶׁהוּא מִתְנַהֵג עִם אִשְׁתּוֹ, כָּךְ מִתְנַהֲגִים עִמּוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, עַל־כֵּן כְּשֶׁלֹּא הוֹלֵךְ לוֹ בְּפַרְנָסָתוֹ, אִם אֵין לוֹ הַצְלָחָה, צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע שֶׁהַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁהוּא מְצַעֵר אוֹתָהּ וּמְבַזֶּה אוֹתָהּ וּמַשְׁפִּילָהּ, שֶׁאָז בְּוַדַּאי הַשָּׂטָן מְקַטְרֵג עָלָיו, וְלֹא תִּהְיֶה לוֹ הַצְלָחָה, וְיַכְנִיעוּ אוֹתוֹ וְיַשְׁפִּילוּ אוֹתוֹ לְגַמְרֵי; לָכֵן רְאֵה, בְּנִי הַיָּקָר, לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בִּכְבוֹד אִשְׁתְּךָ, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁכָּל מַצָּבְךָ יִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי, וְתִהְיֶה מֻצְלָח בְּכָל הָעִנְיָנִים, כִּי מִי שֶׁמְּכַבֵּד וּמְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ, אָז הוּא אִישׁ מֻצְלָח כָּל יְמֵי חַיָּיו, אַשְׁרֵי לוֹ!

יב.

בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לִמְסֹר אֶת עַצְמְךָ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתֵדַע אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּכְשֶׁתֵּדַע יְדִיעוֹת אֵלּוּ אָז יִהְיֶה מְקוֹרְךָ בָּרוּךְ, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט מְשָׁלֵי, רֶמֶז תתקל"ז): אַשְׁרֵי אָדָם שֶׁאִשְׁתּוֹ מְעִידָתוֹ, וְתוֹרָתוֹ מְעִידָתוֹ וּפַרְנָסָתוֹ מְעִידָתוֹ; כִּי בָּזֶה שֶׁהָאָדָם דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַאֲמִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִית, וְאֵינוֹ נִשְׁבָּר

מְשׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם, אָז מִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ גָּדוֹל עִם אִשְׁתּוֹ, וְאוֹהֵב אוֹתָהּ מְאֹד וּמְכַבְּדָהּ, כִּי מֵאַחַר שֶׁעַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לְהִנָּצֵל מֵעֲבֵרוֹת, וְעַל יָדָהּ הוּא זוֹכֶה לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת בּוֹרְאוֹ, וְתוֹרָתוֹ מְעִידוֹ, כִּי מִי שֶׁהוּא דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז כָּל לִמּוּד תּוֹרָתוֹ בְּאֹפֶן וּבְעִנְיָן אַחֵר לְגַמְרֵי, כִּי הוּא מַשִּׂיג אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכֵן פַּרְנָסָתוֹ מְעִידוֹ, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁהוּא תָּמִיד דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה מַשָּׂאוֹ וּמַתָּנוֹ בֶּאֱמוּנָה עִם הַבְּרִיּוֹת, וְאֵינוֹ גּוֹנֵב אוֹ גּוֹזֵל אוֹ מְרַמֶּה, חַס וְשָׁלוֹם, שׁוּם בְּרִיָּה, מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְאָז דַּיְקָא כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ, מְקוֹרוֹ בָּרוּךְ, וְהוּא תָּמִיד מְסֻבָּב בִּבְרָכָה — הֵן בַּבַּיִת וְהֵן בַּחוּץ; אַשְׁרֵי לוֹ!

יג.

בְּנִי הַיָּקָר! אַף שֶׁהִזְהַרְתִּיךָ לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ מְאֹד, כִּי זֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד שֶׁהִיא לֹא תַּטֶּה אוֹתְךָ מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת לג:): נָשִׁים דַּעְתָּן קַלָּה עֲלֵיהֶן;

וְעַל־כֵּן בְּנָקֵל לָהּ לְבַלְבֵּל אוֹתְךָ וּלְקָרֵר אֶת חֲמִימוּת יַהֲדוּתְךָ וּלְהַכְשִׁילְךָ בְּאֵיזֶה מִכְשׁוֹל, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַתּוֹרָה וְכוּ׳, וְלָכֵן בְּדָבָר הַנּוֹגֵעַ אֶל הַתּוֹרָה לֹא תְצַיֵּת אוֹתָהּ כְּלָל, וְתִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתְּךָ, וְלֹא תַּנִּיחַ לָהּ שֶׁתַּחֲלִישׁ אֶת דַּעְתְּךָ, וּתְקָרֵר אֶת לִבְּךָ; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מא): דַּרְכָּן שֶׁל אֲנָשִׁים, הוֹלְכִין אַחַר דַּעְתָּן שֶׁל נָשִׁים וְכוּ׳, עַיִן שָׁם; עַל־כֵּן רְאֵה, בְּנִי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עַצְמְךָ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם שְׁלֵמָה, וְתִירָא וְתִפָּחֵד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאַל תִּטֶּה מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי הוּא זֶה בִּשְׁבִיל אִשְׁתְּךָ, אַף שֶׁאַתָּה מְצֻוֶּה מִפִּי הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ לֶאֱהֹב אֶת אִשְׁתְּךָ וּלְכַבְּדָהּ וּלְיַקְּרָהּ, עִם כָּל זֹאת אִם בָּא חַס וְשָׁלוֹם, לְיָדְךָ נִסָּיוֹן לְהִתְרַחֵק מֵהַתּוֹרָה וּמֵהַמִּצְווֹת עַל־יְדֵי אִשְׁתְּךָ, בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן אַל תִּשְׁמַע בְּקוֹלָהּ וְתִהְיֶה עַקְשָׁן גָּדוֹל, וְלֹא תִּתְפַּעֵל מִמֶּנָּה כְּלָל, כִּי גַּם הִיא מְחֻיֶּבֶת לְצַיֵּת אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאִם תִּהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בְּדָבָר זֶה — לֹא לְהִתְפַּעֵל מֵהַבְכִיּוֹת שֶׁלָּהּ וְכוּ׳, וּמֵהַצְוָחוֹת שֶׁלָּהּ וְכוּ׳, וּמֵהַפְּתוּיִים וְקַלּוּת הָרֹאשׁ שֶׁלָּהּ וְכוּ׳, רַק תִּהְיֶה חָזָק בְּדַעְתְּךָ לֹא לִנְטוֹת מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אָז סוֹף כָּל סוֹף הִיא תִּתְבַּטֵּל אֶל דַּעְתְּךָ, כְּמַאֲמָרָם זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת

וַיֵּרָא, פָּרָשָׁה נד): "בִּרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ" (מִשְׁלֵי טז, ז) — זֶה אִשְׁתּוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם; כִּי אַף שֶׁנִּדְמֶה לְךָ עַכְשָׁו שֶׁהִיא נַעֲשֵׂית לְךָ כְּשׁוֹנֵא וְאוֹיֵב, מִפְּנֵי שֶׁאֵין אַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָהּ, וּלְהִתְקָרֵר מֵהַתּוֹרָה וּמֵהַמִּצְוֹות, עִם כָּל זֹאת אִם תִּהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתְּךָ, שֶׁמַּה שֶׁנּוֹגֵעַ לְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות אֵין אַתָּה מְצַיֵּת אוֹתָהּ כְּלָל, לְבַסּוֹף הִיא תִּתְהַפֵּךְ לְדַעְתְּךָ, וּשְׁנֵיכֶם תָּדוּרוּ יַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְתִבְנוּ בַּיִת נֶאֱמָן, אֲבָל אִם תִּשְׁמַע לָהּ, וּתְרַחֵם עָלֶיהָ לְהִתְרַחֵק מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, וְשָׁלוֹם, אָז הַסּוֹף יִהְיֶה מַר מְאֹד מְאֹד, כִּי הִיא תִּשְׁלֹט עָלֶיךָ; וְאָמְרוּ (בֵּיצָה לב:): מִי שֶׁאִשְׁתּוֹ מוֹשֶׁלֶת עָלָיו, חַיָּיו אֵינָם חַיִּים, וְעַל־כֵּן עֲשֵׂה זֹאת, בְּנִי, יַקִּירִי, וּבְכָל מַה שֶׁנּוֹגֵעַ לְקִיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות לֹא תְצַיֵּת לְאִשְׁתְּךָ כְּלָל, רַק תַּעֲמֹד חָזָק בְּדַעְתְּךָ, וְאָז תַּצְלִיחַ דַּרְכְּךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

יד.

בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם וָיוֹם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַמֵּן לְךָ פַּרְנָסָתְךָ, וְלֹא תִּצְטָרֵךְ לְהַגִּיעַ אֶל פַּרְנָסַת אִשְׁתְּךָ, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים

(פְּסָחִים נ:) הַמְצַפֶּה לְשֻׁלְחַן אִשְׁתּוֹ אֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם; וְכֵן בָּזֶה שֶׁהִיא מְבִיאָה לְךָ פַּרְנָסָה, וְאַתָּה תָּלוּי בְּיָדָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה הִיא תִּשְׁלֹט עָלֶיךָ, וְחַיֶּיךָ יִהְיוּ מָרִים מְמָוֶת, כִּי כְּשֶׁהִיא מְבִיאָה פַּרְנָסָה, אֲזַי אַתָּה נַעֲשָׂה קַל בְּעֵינֶיהָ, וּמְאַבֵּד אֶת הַחֵן וְהַכָּבוֹד אֶצְלָהּ, אֲבָל בָּזֶה שֶׁאַתָּה תָּבִיא פַּרְנָסָה וְאַתָּה תְּפַרְנְסָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה יִשְׁתַּנֶּה הַמַּצָּב בַּבַּיִת, וְהִיא תִּסְתַּכֵּל עָלֶיךָ בְּעֵינַיִם אֲחֵרוֹת לְגַמְרֵי, וּתְכַבֵּד אוֹתְךָ מְאֹד, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הָאִשָּׁה תְּלוּיָה בְּבַעְלָהּ, וְהַבַּעַל תָּלוּי בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־כֵּן רְאֵה לְבַקֵּשׁ תָּמִיד מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּזַמֵּן לְךָ פַּרְנָסָתְךָ מִיָּדוֹ הַמְלֵאָה, הַפְּתוּחָה, הַקְּדוֹשָׁה וְהָרְחָבָה, וְשֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לְפַרְנָסַת אִשְׁתְּךָ, רַק הִיא תֵּשֵׁב בְּפִנִּים בְּבֵיתְךָ, כְּמַאֲמָרָם, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה בַּמִּדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה יח, א): דַּרְכָּהּ שֶׁל אִשָּׁה לִהְיוֹת יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ, וְדַרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לִהְיוֹת יוֹצֵא לַשּׁוּק וְכוּ', עַיֵּן שָׁם; וּבָזֶה שֶׁאַתָּה תָּבִיא פַּרְנָסָה וְהִיא תִּשָּׁאֵר בַּבַּיִת, עַל־יְדֵי־זֶה שְׁנֵיכֶם תַּצְלִיחוּ, כִּי אַתָּה תָּבִיא אֶת הַפַּרְנָסָה, וְהִיא תִּשְׁמֹר עַל סֵדֶר הַבַּיִת, וּבָזֶה תְּלוּיָה כָּל הַצְלָחַת הַבַּיִת הַיְהוּדִי.

טו.

בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה שֶׁתִּהְיֶה תָּמִיד פַּרְנָסָה בְּבֵיתְךָ, וְתִתֵּן לְאִשְׁתְּךָ מִכָּל טוּב כְּדֶרֶךְ הַמֶּלֶךְ שֶׁנּוֹתֵן לַמַּלְכָּה, וּתְכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ תָּמִיד, וְתִקְנֶה לָהּ מַתָּנוֹת, וְאַל תְּקַמֵּץ בְּדָבָר זֶה, כִּי זֶה עִקַּר גָּדוֹל בִּשְׁלוֹם בַּיִת וּבְפִתְיַחַת הַלֵּב אֶחָד לְהַשֵּׁנִי, כִּי לְהַפּוּךְ אִם תִּהְיֶה קַמְצָן חַס וְשָׁלוֹם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תִּתֵּן לָהּ פַּרְנָסָה וְהִצְטָרְכוּתָהּ וְכוּ׳, עַד שֶׁיֶּחְסַר לָהּ לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ, אָז יַתְחִילוּ הַצְּעָקוֹת וְהַמְּרִיבוֹת בַּבַּיִת כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (תְּמוּרָה טז.): אִשָּׁה כֵּיוָן שֶׁאֵין לָהּ תְּבוּאָה בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ — מִיָּד צוֹעֶקֶת, עַיִן שָׁם; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לֹא לְקַמֵּץ לְאִשְׁתְּךָ, רַק תַּרְחִיב אֶת דַּעְתָּהּ, וְתָמִיד תַּעֲזֹר לָהּ, וּבָזֶה תַּעֲזֹר לְעַצְמְךָ, כִּי כְּשֶׁאִשְׁתְּךָ תִּהְיֶה שְׂמֵחָה, גַּם אַתָּה תִּהְיֶה שָׂמֵחַ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ וּמְקַיֵּם אֶת כָּל זֹאת, וְאָז מַצָּב הָרוּחַ בְּבֵיתוֹ יִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי לְטוֹבָה, כִּי הַכֹּל סוֹבֵב וְהוֹלֵךְ עַל נֶקֶדָּה זוֹ — אֵיךְ שֶׁאַתָּה דּוֹאֵג וְעוֹזֵר לָהּ.

טז.

בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לֹא לְהַכְבִּיד עַל אִשְׁתְּךָ בְּשׁוּם

פָּנִים וָאֹפֶן, וּלְעוֹלָם אַל תִּדְחֹק עָלֶיהָ לַעֲשׂוֹת דָּבָר נֶגֶד רְצוֹנָהּ, כְּגוֹן: אִם הִיא אֵינָהּ רוֹצָה לָלֶכֶת אֶל קְרוֹבֶיךָ וְכוּ', אַל תִּדְחֹק עָלֶיהָ, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ רוּת, פָּרָשָׁה ב), שֶׁאֵין קוֹרַת רוּחַ הָאִשָּׁה אֶלָּא בְּבֵית בַּעְלָהּ, עַיִן שָׁם; וְעַל־כֵּן רְאֵה לְהַסְכִּים עִמָּהּ, וְלֹא תִּדְחֹק דַּיְקָא לְהוֹלִיכָהּ אֶל מָקוֹם שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנָהּ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁמַּכְאִיבִים לָהּ וּמְצַעֲרִים אוֹתָהּ, וְאִם תִּתְנַהֵג בָּאֹפֶן הַזֶּה אָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּכָּבֵד אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, כִּי בָּזֶה שֶׁאֵינוֹ מַכְבִּיד עָלֶיהָ לַעֲשׂוֹת דָּבָר נֶגֶד רְצוֹנָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּטֵּל רְצוֹנָהּ לִרְצוֹנְךָ, וְאַתָּה, בְּנִי, רְאֵה לְבַטֵּל רְצוֹנְךָ לִרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז יְבַטֵּל אֶת רְצוֹנָהּ לִרְצוֹנְךָ, כְּמַאֲמַר הַתַּנָּא (אָבוֹת ב): "בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ"; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם רְצוֹן אַחֵר מִבִּלְעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז חַיָּיו חַיִּים נְעִימִים, חַיִּים בְּרוּכִים בָּזֶה וּבַבָּא לְנֶצַח נְצָחִים.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

שָׁלוֹם בְּבֵיתֶךָ

יִגַּלֶּה מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם בַּבַּיִת, וְאֵיךְ שֶׁזֶּה מֵבִיא רַק
בְּרָכָה וִישׁוּעָה בַּבַּיִת, וְעֵצוֹת וְהִתְחַזְּקוּת לִזְכּוֹת לָזֶה.

★

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן,
בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי **נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב**, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ
הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי **נָתָן מִבְּרֶסְלֶב**, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ,

וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים,
וּמַאֲמְרֵי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא
וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

★

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב״א

מוֹהַרָא״שׁ נ״י אָמַר: אֵין עוֹד בְּרָכָה וְאֵין עוֹד הַצְלָחָה בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ שָׁם שָׁלוֹם בֵּין הַבַּעַל לְבֵין הָאִשָּׁה, כִּי שָׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שַׁבָּת י.); וְעַל־כֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בֵּין הַבַּעַל לָאִשָּׁה, אֲזַי מַכְנִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּלְהֵפֶךְ — כְּשֶׁיֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, רִיב בֵּין הַבַּעַל לָאִשָּׁה, עַל־יְדֵי־זֶה מְגָרְשִׁין אֶת הַשְּׁכִינָה מִן הַבַּיִת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי הַבַּיִת שֶׁשּׁוֹרֶה שָׁם שָׁלוֹם!

(אִמְרֵי־מוֹהַרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרפ)

קוּנְטְרֵס

שָׁלוֹם בְּבֵיתֶךָ

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! כִּי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הִזְהִיר לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ מְאֹד, כִּי אָמַר: הֲלֹא הַנָּשִׁים הֵן סוֹבְלוֹת צַעַר וְיִסּוּרִים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד מִיַּלְדֵיהֶן, צַעַר הָעִבּוּר וְהַלֵּדָה וְהַגִּדּוּל, כַּאֲשֶׁר יָדוּעַ לַכֹּל עִצָּם מַכְאוֹבָם וְצַעֲרָם וְיִסּוּרֵיהֶם בְּכַמָּה אֲפָנִים הַקָּשִׁים וְהַכְּבֵדִים מְאֹד מְאֹד, עַל־כֵּן רָאוּי לְרַחֵם עֲלֵיהֶן וּלְיַקְּרָם וּלְכַבְּדָם (עַיֵּן שִׂיחוֹת הָרַ״ן, סִימָן רס״ד) עַל־כֵּן רְאֵה אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר, לְהִתְיַשֵּׁב בְּדָבָר זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, קֹדֶם שֶׁתֵּצֵא לָרִיב עִם אִשְׁתְּךָ, רְאֵה כַּמָּה יִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים כְּבָר סָבְלָה עַד עַכְשָׁו; צַעַר הָעִבּוּר וְהַלֵּדָה, מַה שֶּׁזֶּה יִסּוּרִים

מָרִים מְאֹד, וּמַכְנִיסִים בָּהּ עִצָּבוֹן וְדָאוֹן, רְאֵה לְכַבֵּד אוֹתָהּ וּלְהַשְׁלִים עִמָּהּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים, וְזֶה יָבִיא בְּרָכָה בְּבֵיתֶךָ כִּי הַבְּרָכָה בַּבַּיִת תְּלוּיָה רַק בִּשְׁבִיל הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נ״ט): אוֹקִירוּ לְנָשֵׁייכוּ כִּי הֵיכֵי דְּתִתְעַתְּרוּ [תְּכַבְּדוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ], כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת בַּבַּיִת בָּאָה רַק בִּזְכוּת הָאִשָּׁה (עַיִן לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן ס״ט) וְאָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִפְרִי פָּרָשַׁת נָשׂא): יְבָרֶכְךָ הַשֵּׁם וְיִשְׁמְרֶךָ, יָאֵר הַשֵּׁם פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ, יִשָּׂא הַשֵּׁם פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם. אֵימָתַי תִּזְכֶּה לְכָל הַבְּרָכוֹת הָאֵלּוּ? כְּשֶׁתִּשִּׂים שָׁלוֹם בְּבֵיתֶךָ, הַיְנוּ, וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם — בְּבֵיתֶךָ.

ב.

עָלֶיךָ לָדַעַת כִּי אִשָּׁה בְּדֶרֶךְ כְּלָל צְרִיכָה חִזּוּק יוֹתֵר מִגֶּבֶר, כִּי עוֹבְרִים עָלֶיהָ הַרְבֵּה יִסּוּרִין וּמַכְאוֹבִים מִכַּמָּה בְּחִינוֹת, וְאֵין לָהּ אֶל מִי לִפְנוֹת רַק אֶל בַּעֲלָהּ, אֲשֶׁר הִיא עִמּוֹ כְּבָשָׂר אֶחָד, עַל־כֵּן רְאֵה לַחֲמֹל עַל אִשְׁתְּךָ וּתְחַזֵּק וּתְאַמֵּץ אוֹתָהּ, וּתְשַׂמַּח אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים, כִּי אָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רֹאשׁ הַשָּׁנָה ו.): אִשָּׁה — בַּעֲלָהּ

מְשַׂמְּחָה, וּכְשֶׁתְּשַׂמְּחָה תִּתְרַחֵב לָהּ דַּעְתָּהּ, וְאָז מְמֵילָא יִהְיֶה גַּם לְךָ טוֹב, כִּי כְּשֶׁהָאִשָּׁה בְּעֻצְבוֹן וְדִכָּאוֹן וְעַצְבָנִית וְכוּ׳, אֲזַי גַּם לְךָ יִהְיֶה מַר, וְכֵן כָּל הַבַּיִת יִהְיֶה הָפוּךְ וְכוּ׳, אֲבָל כְּשֶׁאַתָּה תְּחַזֵּק אוֹתָהּ וּתְשַׂמַּח וּתְאַמֵּץ אוֹתָהּ, וְתַעֲזֹר לָהּ, אֲזַי תִּתְרַחֵב לָהּ דַּעְתָּהּ וְיִהְיֶה טוֹב לָהּ, וְיִהְיֶה טוֹב לְךָ.

ג.

רְאֵה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, כִּי הִיא הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתְנוּ לְךָ מִן הַשָּׁמַיִם, וְרָאוּי לְךָ לִשְׂמֹחַ עִמָּהּ מְאֹד, וְלֹא לִהְיוֹת כְּפוּי טוֹבָה לְהַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לְכַבְּדָהּ וּלְיַקְּרָהּ, אֲזַי תִּהְיֶה לְךָ לְעֵזֶר גָּדוֹל בְּכָל הָעִנְיָנִים, כִּי טֶבַע שֶׁל כָּל אָדָם — כְּפִי הַפָּנִים שֶׁאַתָּה תַּרְאֶה לוֹ, כֵּן יֵרָאֶה לְךָ, וְדָבָר זֶה סוֹבֵב בְּיוֹתֵר אֵצֶל הָאִשָּׁה: כְּפִי הַפָּנִים שֶׁתָּאִיר לָהּ, כֵּן תַּחֲזֹר וְתָאִיר לְךָ, וְעַל־כֵּן רְאֵה לְהַרְאוֹת לָהּ תָּמִיד רַק פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת, וְאַף שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ אֵיזֶה מְרִירוּת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים, אַל תּוֹצִיא אֶת כַּעַסְךָ וְאֶת רַע פָּנֶיךָ עָלֶיהָ, אַדְרַבָּה לִפְנֵי אִשְׁתְּךָ תַּרְאֶה רַק פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת וְתַסְבִּיר לָהּ פָּנִים, כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְהָבִין גַּם אוֹתָהּ, וּכְשֶׁתָּבִין אוֹתָהּ וְתַסְבִּיר לָהּ פָּנִים, אֲזַי

יִהְיֶה גַּם מִצִּדָּהּ כָּךְ, וְהִיא תַּחֲזֹר וְתַסְבִּיר לְךָ פָּנֶיהָ, וְתָדוּרוּ בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַתָּה תָּבִין אוֹתָהּ, וְהִיא תָּבִין אוֹתְךָ, הָעִקָּר רַק שִׂמְחָה וְהַסְבָּרַת פָּנִים מִשְּׁנֵיכֶם, וְזֶה יַעֲזֹר לָכֶם.

ד.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲהוּבִי, אָחִי הַיָּקָר! שֶׁשּׁוּם בְּרִיָּה אֵינָהּ אוֹהֶבֶת בְּקֹרֶת שֶׁיֹּאמְרוּ לָהּ שֶׁאֵינָךְ יְכוֹלָה וְכוּ', וְאֵינָךְ יוֹדַעַת וְכוּ', וְאֵינָךְ שָׁוָה וְכוּ', וְלָמָּה עָשִׂית זֶה? וְלָמָּה עָשִׂית כָּךְ? וְלָמָּה הָלַכְתְּ לְכַאן וְכוּ', אַף אֶחָד אֵינוֹ אוֹהֵב שׁוּם בְּקֹרֶת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אִשָּׁה, אֶצְלָהּ מְאֹד מְאֹד קָשֶׁה וְכָבֵד לְקַבֵּל תּוֹכֵחָה וּבְקֹרֶת וּמִזֶּה יוֹצְאוֹת כָּל הַמְּרִיבוֹת בַּבַּיִת, וְעַל־כֵּן רְאֵה לְרַחֵם עָלֶיהָ, וְרַק תְּחַזְּקֶהָ תָּמִיד, וַאֲפִלּוּ אִם עָשְׂתָה אֵיזוֹ טָעוּת אוֹ שְׁגָגָה, אַל תְּנַפֵּחַ אֶת זֶה וְאַל תַּגְדִּיל אֶת זֶה, רַק רְאֵה לְהַקְטִין וּלְבַטֵּל אֶת הַכֹּל, וְתָדִין אוֹתָהּ תָּמִיד רַק לְכַף זְכוּת וּתְדַבֵּר עַל לִבָּהּ — שֶׁלֹּא תִּדְאַג כְּלָל וּבַפַּעַם הַשְּׁנִיָּה — בְּוַדַּאי יִהְיֶה יוֹתֵר טוֹב, וּבְוַדַּאי לֹא כְּוַנְתְּ לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה, וְכֵן תִּרְאֶה לָהּ פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת וְאַהֲבָה, וְאָז דַּיְקָא תַּצְלִיחַ, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרָכוֹת כ"ד.): אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ, וּכְמוֹ

שֶׁאֵינָךְ רוֹצֶה שֶׁיַּעֲשׂוּ לָךְ בִּקֹּרֶת וִיצַעֲרוּ וְיוֹכִיחוּ אוֹתָךְ, כֵּן אַל תַּעֲשֶׂה דָּבָר זֶה לְאִשְׁתְּךָ, וְעַל־כֵּן אִם תִּתְנַהֵג בְּאֹפֶן זֶה, אַף פַּעַם לֹא יִהְיֶה רִיב בְּבֵיתְכֶם וְיִהְיֶה הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם שָׁרוּי בֵּינֵכֶם תָּמִיד.

ה.

אָחִי הַיָּקָר! עָלֶיךָ לִזְכֹּר תָּמִיד כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא רַק לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּלְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְיוֹתֵר מִזֶּה הַכֹּל הֶבֶל, הֶבֶל הֲבָלִים, הֶבֶל נִדָּף שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁ, וְעַל־כֵּן אַתָּה צָרִיךְ לְהַנְהִיג אֶת בֵּיתְךָ רַק בְּאֹפֶן כַּזֶּה שֶׁיֵּלֵיךְ אוֹתְךָ אֶל הַתַּכְלִית הַזּוֹ, הַיְנוּ לְהַשִּׂיגוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי רַק עַל הַקֹּטֶב הַזֶּה נָשָׁאתָ אִשָּׁה — כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאֶךָ, וְאִם תַּנְהִיג אֶת בֵּיתְךָ רַק בְּכַוָּנָה זוֹ — לֵידַע כִּי כָּל הַבַּיִת הוּא רַק לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, אָז תִּהְיֶה הָאַהֲבָה בֵּינֵכֶם אַהֲבָה אֲמִתִּית, אַהֲבָה נִצְחִית. מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁתְּכַוֵּן רַק הֲנָאַת עַצְמְךָ, אֵין בְּזֶה שׁוּם אַהֲבָה אֲמִתִּית, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא אַהֲבָה נִצְחִית, כִּי כָּל כַּוָּנָתְךָ רַק לְמַלֵּא תַּאֲוָתְךָ, וְעַל־כֵּן אַתָּה אוֹהֵב רַק אֶת עַצְמְךָ, וְלֹא אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאַהֲבָה כָּזוֹ אֵינָהּ אוֹחֶזֶת זְמַן רַב, וְכֵן אֵינָהּ תְּדִירָה, כִּי תֵּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁאִשְׁתְּךָ לֹא תּוּכַל

לְמַלֵּא תַּאֲוָתְךָ תִּתְבַּטֵּל הָאַהֲבָה בֵּינֵיכֶם, עַל־כֵּן אַתָּה צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁהָאַהֲבָה תִּהְיֶה רַק מִצַּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה לִשָּׂא אִשָּׁה, וְהִיא הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה — לִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת, וְאִם תֹּאהַב אֶת אִשְׁתְּךָ בְּאוֹפֶן כַּזֶּה — מִצַּד מִצְוַת בּוֹרְאֶךָ, זוֹ תִּהְיֶה אַהֲבָה קַיֶּמֶת, אַהֲבָה אֲמִתִּית, וְתָמִיד תַּשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיֶה אֵיזֶה וִכּוּחַ, אוֹ חִלּוּקֵי דְּבָרִים בֵּינֵיכֶם, מֵאַחַר שֶׁהַיְסוֹד חָזָק — שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם רַק מִצַּד רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ.

ו.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲהוּבִי, אָחִי! כִּי הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה מִתַּרְי"ג [מֵשֵׁשׁ מֵאוֹת שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה] מִצְווֹת (לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים) הִיא מִצְוַת: פְּרוּ וּרְבוּ, וּבְשִׁבְיל זֶה צָרִיךְ לְהִתְחַתֵּן וְלִשָּׂא אִשָּׁה, וְזֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן עָלֶיךָ לָדַעַת בְּזֶה שֶׁזִּמְנוּ לְךָ אִשָּׁה מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי אַרְבָּעִים יוֹם קֹדֶם יְצִירַת הַוָּלָד בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת: בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי (סוֹטָה ב.), זֶה הָיָה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁתָּדוּר עִמָּה בְּאַהֲבָה וּבְשָׁלוֹם וְחִבָּה יְתֵרָה, וְתִפְרוּ וְתִרְבּוּ, וְעַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לְקַיֵּם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָאַהֲבָה צָרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה רַק מִצַּד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא זִמֵּן וְשִׁדֵּךְ אֶתְכֶם יַחַד,

וּבְוַדַּאי אַתֶּם זוֹכְרִים, וְלָכֵן תַּעֲשׂוּ כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ יִתְקַיֵּם, וְתָדוּרוּ יַחַד בְּאַהֲבָה וְחִבָּה יְתֵרָה, וְתַשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם תָּמִיד, וְתִזְכְּרוּ כִּי כָּל אַהֲבָה וְשִׂמְחָה בֵּינֵיכֶם תִּגְרֹם שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה בֵּינֵיכֶם, וּלְהִפּוּךְ כָּל מְרִיבָה וְשִׂנְאָה בֵּינֵיכֶם תִּגְרֹם הִסְתַּלְּקוּת הַשְׁכִינָה מִבֵּינֵיכֶם, וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה י״ז.) אִישׁ וְאִשָּׁה — זָכוּ — שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶן, לֹא זָכוּ — אֵשׁ אוֹכַלְתָּן, כִּי אֵצֶל הָאִישׁ יֵשׁ יוּד, וְאֵצֶל הָאִשָּׁה יֵשׁ הֵא, וּבְיַחַד הֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ י״ה, וְאִם שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה מִצַּד קִיּוּם מִצְוָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז נַעֲשָׂה אי״ש וְאִשָּׁה׳, וְשׁוֹרֶה בֵּינֵיהֶם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ: י״ה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן, אִם יֵשׁ אֵיזֶה כַּוָּנָה פְּסוּלָה וְאַהֲבָה שֶׁל שֶׁקֶר וְרָבִים בֵּינֵיהֶם, אָז פּוֹרַחַת אוֹת יוּד מֵהָאִישׁ וְאוֹת הֵא מֵהָאִשָּׁה וְנִשְׁאָר רַק אֵשׁ, אֵשׁ — וְשׂוֹרְפִין זֶה אֶת זֶה בְּמַחֲלֹקֶת, עַד שֶׁמִּתְגָּרְשִׁין, חַס וְשָׁלוֹם, וְסוֹבְלִים שְׁנֵיהֶם יִסּוּרִין מָרִים, כִּי הָאִישׁ הוֹלֵךְ נָע וָנָד, וְהָאִשָּׁה הוֹלֶכֶת נָעָה וְנָדָה, וְאֵינָם מוֹצְאִים אֶת מְקוֹמָם, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִרְאוֹת שֶׁאַהֲבָה תִּהְיֶה רַק מִצַּד קִיּוּם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ.

ז.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אֲהוּבִי, אָחִי! כִּי לְאִשְׁתּוֹ צְרִיכִים לְהַרְאוֹת אַהֲבָה גְּדוֹלָה תָּמִיד, וּצְרִיכִים לִסְבֹּל הַרְבֵּה מְאֹד בְּסַבְלָנוּת שֶׁאֵין דֻּגְמָתָהּ, וְאָז תַּזְכֶּה לַעֲבֹר אֶת חַיֶּיךָ בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה, וְתִרְאֶה עוֹלָמְךָ בְּחַיֶּיךָ, כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל אִשָּׁה תָּמִיד מְפַחֶדֶת פֶּן וְאוּלַי בַּעֲלָהּ אֵינוֹ אוֹהֵב אוֹתָהּ, וּפֶן וְאוּלַי הוּא לֹא צָרִיךְ אוֹתָהּ, וּפֶן וְאוּלַי הִיא לֹא מוֹצֵאת חֵן בְּעֵינָיו וְכוּ׳. וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהַבְטִיחַ לָהּ תָּמִיד אֶת אַהֲבָתוֹ אֵלֶיהָ, וְאֵיךְ שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת רוֹצֶה אוֹתָהּ, וְצָרִיךְ לִסְבֹּל הַרְבֵּה בְּסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, כִּי טֶבַע שֶׁל הָאִשָּׁה שֶׁמְּאֹד מְאֹד עֲלוּלָה לָבוֹא לִידֵי עַצְבָּנוּת (נֶערְוֶועזְקֵייט), הֵן מִצַּד הָעִבּוּר וְהַלֵּדָה — שֶׁמְּאֹד מְדַכֵּא וּמֵעִיק אוֹתָהּ, וְהֵן מֵהַדְּאָגָה אוֹדוֹת פַּרְנָסָה וְהַהֶכְרֵחִיוֹת, וְהֵן מִצַּד הַיְלָדִים שֶׁהִיא צְרִיכָה לְגַדֵּל וּלְאַמֵּץ אוֹתָם, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה הוּא עֲבוֹדָה הֲכִי קָשָׁה, וּמוֹצִיא אֶת הָעֲצַבִּים לְגַמְרֵי, וְעַל־כֵּן הַהֶכְרֵחַ לְךָ לִסְבֹּל אֶת אִשְׁתְּךָ בְּכָל מִינֵי סַבְלָנוּת, וּלְקָרְבָהּ בְּכָל מִינֵי קִרוּב, וּלְחַזְּקָהּ וּלְאַמְּצָהּ בְּכָל מִינֵי אַהֲבָה וְחִבָּה, וְאָז תַּיְקָא תַּרְחִיב אֶת דַּעְתָּהּ וְיִהְיֶה הַשָּׁלוֹם שָׁרוּי בֵּינֵיכֶם, וְתַעֲבֹר אֶת חַיֶּיךָ בְּשָׁלוֹם.

ח.

אָחִי הַיָּקָר! אַל תַּחְשֹׁב כִּי לְאַהֵב אֶת אִשְׁתְּךָ זֶה רַק אֵיזוֹ חֻמְרָה, אוֹ אֵיזֶה פִּתּוּי שֶׁרוֹצִים לְהַחְמִיר עָלֶיךָ אוֹ לְפַתּוֹת אוֹתְךָ, לֹא! לֹא! אַל תַּחְשֹׁב זֹאת כְּרֶגַע, כִּי בְּפֵרוּשׁ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת ס״ג:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ, וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר (אִיּוֹב ה) וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהָלֶךָ וְאָמְרוּ (חֻלִּין פ״ד:): לְעוֹלָם יֹאכַל אָדָם וְיִשְׁתֶּה פָּחוֹת מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וְיִלְבַּשׁ וְיִתְכַּסֶּה בַּמֶּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וְיכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ עַיִן שָׁם, הֲרֵי זֶה לְפָנֶיךָ כַּמָּה הִקְפִּידוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל אַהֲבָה — לְאַהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ, וְעַל כָּבוֹד — לְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, וְעַל־כֵּן רְאֵה לְקַיֵּם זֹאת, וְתִרְאֶה לְכַבְּדָהּ תָּמִיד, וְתֹאהַב אוֹתָהּ, מִצַּד מִצְוַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, שֶׁעַל יָדָהּ אַתָּה נִשְׁמָר מֵהַחֵטְא, וְהִיא מְגַדֶּלֶת לְךָ אֶת בָּנֶיךָ, אֲשֶׁר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (יְבָמוֹת ס״ג.) שֶׁאַפִלּוּ אִשָּׁה רָעָה, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעוֹשֶׂית לוֹ צָרוֹת וְיִסּוּרִים, וְגוֹרֶמֶת לוֹ עָגְמַת נֶפֶשׁ, צְרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר, רַק מֵחֲמַת זֶה שֶׁהִיא מַצֶּלֶת אוֹתוֹ מִן הַחֵטְא, וּמְגַדֶּלֶת אֶת בָּנָיו, וּבִפְרָטִיּוּת אִם תְּכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ תָּמִיד אֲזַי תִּשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי וְתַהֲפֹךְ דַּעְתָּהּ לְדַעְתְּךָ, כִּי כְּפִי שֶׁתִּתְנַהֵג

עִמָּהּ, כָּךְ הִיא תִּתְנַהֵג עִמְּךָ, וּכְפִי שֶׁאַתָּה תָּבִין אוֹתָהּ, כְּמוֹ־כֵן הִיא תָּבִין אוֹתְךָ, כִּי כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם (מִשְׁלֵי כ״ז), כְּפִי הַפָּנִים שֶׁאַתָּה תַּרְאֶה, כֵּן יִתְרָאוּ לְךָ חֲזָרָה, וּזְכֹר כְּלָל זֶה תָּמִיד.

ט.

אָחִי הַיָּקָר! אַל תִּהְיֶה חָכָם בְּעֵינֶיךָ, לְהוֹצִיא אֶת כָּל צַעַרְךָ וּמְרִירוּתְךָ עַל אִשְׁתְּךָ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תֵּצֵא לָרִיב עִמָּהּ כְּשֶׁהוֹלֵךְ לְךָ מַשֶּׁהוּ לֹא כְּסִדְרוֹ, כִּי מַה הִיא חַיֶּבֶת בְּכִשְׁלוֹנְךָ?! וּמַה וְלָמָּה תִּהְיֶה רָשָׁע לְהוֹצִיא כַּעַסְךָ עָלֶיהָ?! וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהָרִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה יַד עָלֶיהָ, שֶׁזֶּה אִסּוּר חָמוּר עַד מְאֹד, וּמִנְהַג גּוֹיִם עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כִּי מָה אִם אֲפִלּוּ לְצַעֵר אוֹתָהּ בִּדְבָרִים הֶחֱמִירוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בָּבָא מְצִיעָא, נט.): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדִּמְעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קָרוֹבָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְאֹד מְאֹד מַקְפִּיד עַל זֶה, כִּי סוֹגֵר אֶת כָּל הַדְּלָתוֹת וְהַפְּתָחִים מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁמְצַעֵר אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהִיא בּוֹכִית, עַיֵּן שָׁם, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמּוֹצִיא אֶת כָּל כַּעֲסוֹ וּרְטִיחָתוֹ עָלֶיהָ, וּמְבַיְּשָׁהּ וּמֵרִיב עִמָּהּ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן, כְּשֶׁמַּגְבִּיהַּ

עָלֶיהָ יַד, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַכּוֹתָהּ, לֹא יֹאבֶה ה׳ לִסְלֹחַ לְךָ, וְכָל מִינֵי עֲנָשִׁים קָשִׁים וּמָרִים תִּסְבֹּל, רַחֲמָנָא לִצְלַן, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְבַּע אֶת עֶלְבּוֹנָהּ מִיָּדֵךְ, וּתְקַבֵּל חֲזָרָה מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה, וְשֶׁלְךָ יִהְיֶה יוֹתֵר קָשֶׁה מִשֶּׁלָּהּ, וְעַל־כֵּן רְאֵה לְפַיֵּס עַכְשָׁו אֶת אִשְׁתֵּךְ בְּכָל מְחִיר וּתְקַבֵּל עַל עַצְמֵךְ לֹא לְצַעֲרָהּ וְלֹא לִצְעֹק עָלֶיהָ עוֹד בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם, אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁהִיא חַיֶּבֶת בּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ לְךָ אֵיזֶה כִּשָּׁלוֹן בְּחַיֶּיךָ, אוֹ שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ אֵיזֶה דִּין קָשֶׁה, אֲשֶׁר הִיא אֵינָהּ חַיֶּבֶת בְּזֶה כְּלָל, אָז בְּוַדַּאי אָסוּר לְךָ לְצַעֲרָהּ וְלִצְעֹק עָלֶיהָ כְּלָל, רַק לַעֲזֹב אֶת אִשְׁתֵּךְ, וְלָדוּנָהּ לְכַף זְכוּת, וּלְרַחֵם עָלֶיהָ תָּמִיד.

י.

עָלֶיךָ לָדַעַת כִּי אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ, וְרוֹצֶה לְהַצְלִיחַ בְּפַרְנָסָתֵךְ, רְאֵה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר וְלֶאֱהֹב אֶת אִשְׁתֵּךְ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּבָּא מְצִיעָא נ״ט.) לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּכְבוֹד אִשְׁתּוֹ, שֶׁאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֶלָּא בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וּלְאַבְרָהָם הֵיטִיב בַּעֲבוּרָהּ, וְהֵינוּ דְּאָמְרֵי רַבָּא לִבְנֵי מְחוֹזָא (וְזֶה שֶׁאָמַר רַבָּא לְאַנְשֵׁי מְחוֹזָא) אוֹקִירוּ

לִנְשֵׂיכוּ כִּי הֵיכַי דְּתִתְעַתְּרוּ, [תְּכַבְּדוּ אֶת נְשׂוֹתֵיכֶם בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ], הֲרֵי לְךָ שֶׁכָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַטּוּב שֶׁלְּךָ, וַאֲשֶׁר עָתִיד לָבוֹא עָלֶיךָ, הַכֹּל בִּזְכוּת אִשְׁתְּךָ, וְעַל־כֵּן רְאֵה לְכַבֵּד מְאֹד מְאֹד אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתָמִיד תָּדוּר עִמָּהּ בְּאַהֲבָה וְחִבָּה יְתֵרָה, וְזֶה יוֹעִיל לְךָ בְּכָל הָעִנְיָנִים, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם בְּשָׁלוֹם וְאַהֲבָה עִם אִשְׁתּוֹ, הֲרֵי זוֹכֶה לְהַרְחֶבֶת הַדַּעַת, וְאָז בְּנָקֵל לוֹ לְהַצְלִיחַ בְּגַשְׁמִיוּת, כִּי לְהִפּוּךְ — כְּשֶׁאָדָם תָּמִיד בְּרִיב עִם אִשְׁתּוֹ, כְּבָר אֵין מֹחוֹ מְיֻשָּׁב עָלָיו, וְאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, וּכְבָר אֵינוֹ מַצְלִיחַ, כִּי רֹאשׁוֹ אֵין עִמּוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּרוּחָנִיּוּת, עָלֶיךָ לָדַעַת כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְאֵיזֶה קְדֻשָּׁה, לְאֵיזֶה טַהֲרָה, כִּי אִם כְּשֶׁהוּא בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת עִם אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קי״ב:) מְצָוָה וְגוּף טָהוֹר נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְלוֹ בָּנִים, וְאָמְרוּ (קִדּוּשִׁין כ״ט.): נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְאַחַר כָּךְ לוֹמֵד תּוֹרָה, (כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ הִרְהוּר עֲיֵן שָׁם), כִּי כְּשֶׁהוּא בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְחִבָּה יְתֵרָה עִם אִשְׁתּוֹ, מֹחוֹ נִתְרַחֵב, וְנִצֹּל עַל יָדָהּ מִכָּל מִינֵי הִרְהוּרִים רָעִים, וְיָכוֹל לִלְמֹד תּוֹרָה בְּטַהֲרָה, כִּי אֵינוֹ חוֹשֵׁב מֵאַחֶרֶת כְּלָל, כִּי יֵשׁ לוֹ אֶת בַּת זוּגוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזּוֹכֶה שֶׁאִשְׁתּוֹ הִיא אִשָּׁה כְּשָׁרָה, וְעוֹזֶרֶת לוֹ לִלְמֹד תּוֹרָה, אֲזַי מִלְּבַד זֹאת שֶׁיָּכוֹל

לְהִתְעַלּוֹת מְאֹד מְאֹד בְּתוֹרָה, כִּי דַּרְכָּם שֶׁל אֲנָשִׁים הוֹלְכִים אַחַר דַּעְתָּן שֶׁל נָשִׁים (פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פֶּרֶק מ״א) וּכְשֶׁאִשְׁתּוֹ מְזָרֶזְתּוֹ וְעוֹזַרְתּוֹ לִלְמֹד תּוֹרָה, אֲזַי יְצַיֵּת אוֹתָהּ, וְיַתְמִיד מְאֹד בַּתּוֹרָה, אֶלָּא גַּם הַנָּשִׁים יִתְחַלְּקוּ חֵלֶק כְּחֵלֶק עִם תּוֹרָתוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת י״ז.): גְּדוֹלָה הַבְטָחָה שֶׁהִבְטִיחָן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַנָּשִׁים יוֹתֵר מִן הָאֲנָשִׁים וְכוּ׳ וְאָמְרוּ (שָׁם): נָשִׁים בְּמַאי זַכְיָן? בְּאַקְרוּיֵי בְּנֵיהוּ לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וּבְאַתְנוּיֵי גַּבְרֵיהוּ בֵּי רַבָּנָן, וְנָטְרִין לְגַבְרֵיהוּ עַד דְּאָתֵן מִבֵּי רַבָּנָן [בַּמָּה הַנָּשִׁים זוֹכוֹת לְהִתְחַלֵּק חֵלֶק כְּחֵלֶק עִם בַּעֲלֵיהֶם? עַל־יְדֵי שֶׁמּוֹלִיכוֹת אֶת בְּנֵיהֶן לִלְמֹד תּוֹרָה, וְנוֹתְנוֹת רְשׁוּת לְבַעֲלֵיהֶן לִנְסֹעַ לִלְמֹד תּוֹרָה, וּמְחַכּוֹת עֲלֵיהֶם].

יא.

אָחִי הַיָּקָר! רְאֵה שֶׁבֵּיתְךָ — זוֹ אִשְׁתְּךָ תִּתְנַהֵג בִּצְנִיעוּת, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מְגִלָּה י׳.): בִּשְׂכַר צְנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בְּרָחֵל, זָכְתָה וְיָצָא מִמֶּנָּה שָׁאוּל, וּבִשְׂכַר צְנִיעוּת שֶׁהָיְתָה בּוֹ בְּשָׁאוּל, זָכָה וְיָצְאָה מִמֶּנּוּ אֶסְתֵּר, שֶׁעַל־יָדָהּ נִגְאֲלוּ עַם יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ (מִדְרַשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת בַּמִּדְבָּר, פֶּרֶק א׳ סִימָן ג׳) אִשָּׁה שֶׁהִיא מַצְנַעַת עַצְמָהּ, אַפִלּוּ

הִיא יִשְׂרְאֵלִית, רְאוּיָה הִיא שֶׁתִּנָּשֵׂא לְכֹהֵן וְתַעֲמִיד כֹּהֲנִים גְּדוֹלִים, וְאָמְרוּ (שָׁם פָּרָשַׁת נָשׂא, פֶּרֶק ח׳ סִימָן י׳): אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ — בִּזְמַן שֶׁהִיא נוֹהֶגֶת בְּעַצְמָה דַּת יְהוּדִית שֶׁהִיא צְנוּעָה, זוֹכָה שֶׁיּוֹצְאִין מִמֶּנָּה בָּנִים בַּעֲלֵי מִשְׁנָה, בַּעֲלֵי מִקְרָא, בַּעֲלֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים, עַיִן שָׁם, וְכָל זֶה תִּפְעַל אֶצְלָהּ בְּדַרְכֵי נֹעַם וְאַהֲבָה, וּכְשֶׁהָאִשָּׁה, הִיא צְנוּעָה, אֲזַי כָּל הַבְּרָכוֹת מְצוּיוֹת בְּיָדָהּ, וְנִשְׁמֶרֶת מִכָּל מַחֲלָה, וּמַצֶּלֶת אֶת כָּל הַבַּיִת כֻּלּוֹ מִכָּל צַעַר וּמַכְאוֹבִים וְיִסּוּרִים, וּמְבִיאָה שֶׂפַע גָּדוֹל בַּבַּיִת וּלְהִפּוּךְ כְּשֶׁהִיא, חַס וְשָׁלוֹם, פְּרוּצָה, אֲזַי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַמַּחֲלוֹת וְהָעֹנִי בָּאִים עַל יָדָהּ; וְעַל־כֵּן רְאֵה לְהַסְבִּיר לָהּ בְּצוּרָה יָפָה שֶׁתֵּלֵךְ תָּמִיד מְכֻסֵּית רֹאשׁ, וְלֹא יֵרָאוּ מִמֶּנָּה שׁוּם שַׂעֲרוֹת רֹאשׁ הֶחוּצָה, וְכֵן לָלֶכֶת תָּמִיד עִם שִׂמְלוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן שַׁרְווּלִים אֲרֻכִּים, וְכֵן גַּרְבַּיִם עַל הָרַגְלַיִם, שֶׁכָּל זֶה הוּא מִמִּדַּת הַצְּנִיעוּת; וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּבַיִת שֶׁשּׁוֹמְרִים שָׁם אֶת הַצְּנִיעוּת וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה בַּבַּיִת מְמֵלָא יֵשׁ כְּבָר כָּל מִינֵי הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת וּבְרָכוֹת וִישׁוּעוֹת.

יב.

אָחִי הַיָּקָר! רְאֵה שֶׁמִּצִּדְךָ יִהְיֶה תָּמִיד שָׁלוֹם בַּבַּיִת, וְאַף פַּעַם אַל תֵּצֵא לָרִיב עִם אִשְׁתְּךָ, וַאֲפִלּוּ שֶׁהִיא לֹא צוֹדֶקֶת, רְאֵה לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לִבְרֹחַ רַק אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו, אֶת כָּל לִבְּךָ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, אֲבָל אַל תֵּצֵא לָרִיב עִם אִשְׁתְּךָ, וְאַל תַּעֲנֶה בְּשָׁעָה שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת עָלֶיךָ, כִּי זֶה טִבְעָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי, עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק ב׳, הֲלָכָה א׳) שֶׁדַּרְכָּהּ לִצְווֹחַ, (כְּשֶׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת לָהּ רַע) עַיִן שָׁם. וְהָאִשָּׁה בִּדְרָכָהּ כְּלָל עַצְבָנִית מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיהָ, וְעַל־כֵּן אַף שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת עָלֶיךָ — שְׁתֹק! שְׁתֹק! אֲהוּבִי, אָחִי, וּבְרַח לְךָ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי עָלֶיךָ לָדַעַת כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאִיהוּ מְמַלֵּא כָּל עַלְמִין, וְסוֹבֵב כָּל עַלְמִין, אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, דּוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הַכֹּל עֶצֶם אֱלֹקוּת, וְאֵין שׁוּם דָּבָר נַעֲשֶׂה מֵעַצְמוֹ כְּלָל, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאִשְׁתְּךָ צוֹעֶקֶת עָלֶיךָ וּמְצַעֶרֶת אוֹתְךָ, אַל תֵּצֵא לָרִיב עִמָּהּ, אֶלָּא בְּרַח לְךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתַרְגִּיל עַצְמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁאַתָּה רָגִיל בָּהּ, וּתְסַפֵּר לְפָנָיו הַכֹּל — כָּל מַה שֶּׁמֵּעִיק לְךָ,

וְתִשְׁפֹּךְ נַפְשְׁךָ הַשְּׁבוּרָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין לְךָ רַק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁיַּעֲזֹר לְךָ, וְעַל־כֵּן, חַס וְשָׁלוֹם, אַל תַּעֲנֶה לָהּ שׁוּם דָּבָר, רַק תַּסְבִּיר לָהּ פָּנֶיךָ, וְתִהְיֶה עִמָּהּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וְאָז תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת, כִּי כְּשֶׁתִּזְכֶּה לַעֲצֹר רוּחֲךָ לֹא לָצֵאת לָרִיב עִמָּהּ, וְתָדִין אוֹתָהּ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, וְכָל מַה שֶּׁנֶּאֱרַע בַּבַּיִת עַל יָדָהּ תָּבוֹא וְתִשְׁפֹּךְ שִׂיחָתְךָ וּתְפִלָּתְךָ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אָז יֵקָיֵם אֶצְלְךָ מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (הובָא בְּיַלְקוּט מִשְׁלֵי רֶמֶז תתקנ״ז): ״בִּרְצוֹת ה׳ דַּרְכֵי אִישׁ, גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ״ אוֹיְבָיו — זוֹ אִשְׁתּוֹ, כִּי הִיא תִּתְהַפֵּךְ לְגַמְרֵי אֵלֶיךָ.

יג.

הָעִקָּר רְאֵה אֲהוּבִי אָחִי, לִהְיוֹת סַבְלָן גָּדוֹל לְגַבֵּי אִשְׁתְּךָ, וְתָמִיד תָּדוּנָהּ לְכַף זְכוּת וּתְרַחֵם עָלֶיהָ, כִּי הֲלֹא הִיא אִשְׁתְּךָ, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (בְּרֵאשִׁית ב׳): עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיָה לְבָשָׂר אֶחָד, וּכְמוֹ שֶׁבָּשָׂר אֶחָד לֹא שַׁיָּךְ שֶׁיְּרִיבוּ זֶה עִם זֶה, רַק אֵיבָר אֶחָד מַרְגִּישׁ כְּאֵב אֵיבָר שֵׁנִי, כְּמוֹ־כֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת בֵּין הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה שֶׁיִּהְיוּ בְּאַחְדוּת אַחַת, וְכָל אֶחָד יַרְגִּישׁ אֶת חֲבֵרוֹ וְיַעֲזֹר אֶחָד לְהַשֵּׁנִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא

יַצְלִיחוּ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ קֹהֶלֶת רַבָּה, פֶּרֶק ד׳): טוֹבִים הַשְּׁנַיִם — אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ מִן הָאֶחָד — זֶה לְעַצְמוֹ וְזֶה לְעַצְמוֹ, עַיִן שָׁם. אַשְׁרֵי מִי שֶׁבּוֹנֶה בֵּיתוֹ בְּאַהֲבָה; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּנְהִיג בֵּיתוֹ בְּשִׂמְחָה, אָז יִהְיֶה בֵּיתוֹ בַּיִת שֶׁהַשְּׁכִינָה תַּשְׁרֶה בְּתוֹכוֹ, וְיִמְשַׁךְ בּוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל עוֹלָם!

תְּפִלָּה קְצָרָה עַל שְׁלוֹם־בַּיִת

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זַכֵּנִי כְּשֶׁאֶמְצָא כְּבָר אֶת זִווּגִי, שֶׁלְּבַל אֶהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, בְּכַעַס וּקְטָטָה עִמּוֹ, רַק יִשְׂרֶה הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה בֵּינֵינוּ תָּמִיד, וְנִזְכֶּה לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת וּלְחַנְכָם עַל דַּעַת תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה; זַכֵּנִי לִשְׁלוֹם בַּיִת, וּלְעוֹלָם לֹא אֶתְגָּרֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, חַס וְחָלִילָה, רַק נַעֲזֹר אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי; וְזַכֵּנִי לִהְיוֹת תָּמִיד וַתְּרָן גָּדוֹל, וּלְעוֹלָם אֲוַתֵּר בְּבֵיתִי, וְלֹא אֶהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, קַמְצָן וְכִלַּי יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, וּבְבֵיתִי תִּשְׂרֶה רַק שִׂמְחָה, וְאֶזְכֶּה לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתִּי בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיֶה בֵּיתִי בַּיִת שָׂמֵחַ, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֶזְכֶּה לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים; וְזַכֵּנִי שֶׁבֵּיתִי יִהְיֶה בַּיִת וַעַד לַחֲכָמִים, וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתִי, וְאֶזְכֶּה לִהְיוֹת בַּעַל מַכְנִיס אוֹרֵחַ גָּדוֹל.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, חוּס וְרַחֵם עָלַי, וּתְקַבֵּל אֶת תְּפִלָּתִי בְּרַחֲמִים בִּזְכוּת כָּל הַצַּדִּיקִים, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, בִּפְרָט בִּזְכוּת רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, רַבֵּנוּ נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלַי, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן!

קוּנְטְרֵס

שָׁלוֹם בְּאָהֳלֶךָ

יַרְבֶּה לְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַשָּׁלוֹם הַצָּרִיךְ לִשְׁרוֹת בְּבֵית הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, וְשֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּאָהֳלוֹ תָּמִיד, שֶׁהוּא שְׁלוֹם־בַּיִת, וְיַגֶּלֶה עֵצוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת אֵיךְ לִזְכּוֹת לָזֶה, וְהִתְחַזְּקוּת עֲצוּמָה לְמִי שֶׁעֲדַיִן לֹא זָכָה לָזֶה.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיהְ"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

מוֹהֲרָא״שׁ נ״י אָמַר, שֶׁעִנְיַן שְׁלוֹם־בַּיִת אֵינֶנּוּ פִּתְגָם בְּעַלְמָא אוֹ עֵצָה טוֹבָה, זֶה מֵעִקַּר הַיַּהֲדוּת, כִּי הַחוֹב שֶׁצִּוָּנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְהִתְחַתֵּן וּלְהוֹלִיד בָּנִים, אוֹתוֹ חוֹב הוּא לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ, וְזֶה יְסוֹד גָּדוֹל; כִּי עִקַּר הַיַּהֲדוּת תָּלוּי בָּזֶה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם שְׁלוֹם־בַּיִת, אֲזַי יָכוֹל לְהַשְׁפִּיעַ בְּבֵיתוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם, יָכוֹל לְחַנֵּךְ אֶת יְלָדָיו עַל־פִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה, וְכֻלָּם מְמֻשְׁמָעִים אֵלָיו, לֹא־כֵן כְּשֶׁהוּא מִתְנַהֵג כְּפֶרֶא אָדָם, וּמְזַלְזֵל בְּאִשְׁתּוֹ, וְאֵין לוֹ שְׁלוֹם־בַּיִת, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרֵם קִלְקוּלִים לְעַצְמוֹ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְנִפְגָּם בִּבְרִיתוֹ, וְכֵן אֵין לוֹ כְּבָר שׁוּם הַשְׁפָּעָה בְּבֵיתוֹ, הֵן עַל אִשְׁתּוֹ וְהֵן עַל יְלָדָיו, וְכָל הַבַּיִת מִתְפּוֹרֵר לְגַמְרֵי.

(אִמְרֵי־מוֹהֲרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרט)

קוּנְטְרֵס

שָׁלוֹם בְּאָהֳלֶךָ

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדְעוּ — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה, אִם אַתֶּם רוֹצִים לִחְיוֹת חַיִּים מְאֻשָּׁרִים, וְלַהֲפֹךְ אֶת בֵּיתְכֶם לְגַן־עֵדֶן, וְלִהְיוֹת תָּמִיד שְׂמֵחִים וַעֲלִיזִים וּמְצֻלָּחִים בְּחַיֵּיכֶם, אֲזַי עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן — לְהִשְׁתַּדֵּל לְהָבִין זֶה אֶת זֶה, וְלֵידַע שֶׁלְּכָל אֶחָד מִכֶּם יֵשׁ רְגָשׁוֹת, וְעַל כָּל אֶחָד מִכֶּם לִשְׁמֹר מְאֹד לֹא לָגַעַת בִּרְגִשׁוֹת זוּלָתוֹ, אַדְרַבָּה יִשְׁתַּדֵּל הָאֶחָד לַעֲזֹר לָאַחֵר, וְלֹא לְהַכְאִיב לָרֶגֶשׁ שֶׁלּוֹ וְשֶׁלָּהּ, אָז דַּיְקָא כְּשֶׁתִּשְׁתַּדְּלוּ בָּזֶה — תַּצְלִיחוּ; כִּי זֶה הַיְסוֹד וְהָעִקָּר הֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר בִּשְׁלוֹם־בַּיִת — לְהָבִין, שֶׁכְּשֶׁם שֶׁאַתָּה רָגִישׁ, כְּמוֹ־כֵן אִשְׁתְּךָ רְגִישָׁה,

וּכְמוֹ שֶׁאַתְּ רְגִישָׁה, כְּמוֹ־כֵן בַּעְלֵךְ רָגִישׁ, וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁבְּנָקֵל יְכוֹלִים לְהַכְאִיב לְךָ אוֹ לָהּ, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִזָּהֵר בִּדְבָרִים אֵלּוּ עַד מְאֹד — לֹא לְהַכְאִיב לְרִגְשׁוֹת זוּלָתוֹ, אֶלָּא לְכַבֵּד אֶחָד אֶת הָאַחֵר, וְאָז דַּיְקָא תַּצְלִיחוּ שְׁנֵיכֶם בְּחַיֵּיכֶם, וּבֵיתְכֶם יִהְיֶה בַּיִת חַם, בֵּית מְנוּחָה וְשַׁלְוָה, בֵּית אֹשֶׁר, בַּיִת שָׂמֵחַ, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְכָל אֶחָד מִכֶּם טְעָנוֹת עַל זוּלָתוֹ, אֲבָל עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי אִם הַיִּיתֶם מִשְׁתַּדְּלִים לְהָבִין, אֲשֶׁר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִכֶּם יֵשׁ רֶגֶשׁ פְּנִימִי, וּצְרִיכִים לִשְׁמֹר עָלָיו, וְלֹא לִפְגֹּעַ בּוֹ, אָז דַּיְקָא כְּבָר לֹא הָיוּ אֶצְלְכֶם שׁוּם מְרִיבוֹת אוֹ וְכוּחִים כְּלָל.

ב.

נַתְחִיל בְּדֻגְמָא אַחַת מֵאַלְפֵי דֻּגְמָאוֹת שֶׁיְּכוֹלִים לְהָבִיא, וְהִיא — עֲלֵיכֶם לְהָבִין, שֶׁכְּמוֹ שֶׁלַּבַּעַל יֵשׁ הוֹרִים וּמִשְׁפָּחָה, כְּמוֹ־כֵן לָאִשָּׁה יֵשׁ הוֹרִים וּמִשְׁפָּחָה, וּכְמוֹ שֶׁאַתָּה רוֹצֶה שֶׁאִשְׁתְּךָ תְּכַבֵּד אֶת הוֹרֶיךָ וּמִשְׁפַּחְתְּךָ, כְּמוֹ־כֵן הִיא רוֹצָה שֶׁאַתָּה תְּכַבֵּד אֶת הוֹרֶיהָ וּמִשְׁפַּחְתָּהּ, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְךָ אוֹ לָהּ טְעָנוֹת צוֹדְקוֹת, לָמָּה הוּא אוֹ הִיא מְזַלְזְלִים בְּהוֹרֵי הַבַּעַל וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ, אוֹ בְּהוֹרֵי הָאִשָּׁה וּבְמִשְׁפַּחְתָּהּ, וְאִם

אַתָּה תְּסַפֵּר אוֹ הִיא תְּסַפֵּר אֶת כָּל הָרָעוֹת שֶׁעָשׂוּ וְגָרְמוּ הַמִּשְׁפָּחָה וְהַהוֹרִים שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁלָּהּ, אֲשֶׁר בְּוַדַּאי זֶה הָיָה מַצְדִּיק אֶת הַשִּׂנְאָה וְהַדִּבּוּר אֶחָד עַל זוּלַת הוֹרָיו וּמִשְׁפַּחְתּוֹ, אֵין זֶה מְבַטֵּל עֲדַיִן אֶת הַהַרְגָּשׁוֹת שֶׁל הַבַּעַל וְשֶׁל הָאִשָּׁה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף עִם כָּל הַצֶּדֶק, הוֹרָיו וּמִשְׁפַּחְתּוֹ נִשְׁאָרִים הוֹרָיו וּמִשְׁפַּחְתּוֹ, וְהוֹרֶיהָ וּמִשְׁפַּחְתָּהּ נִשְׁאָרִים הוֹרֶיהָ וּמִשְׁפַּחְתָּהּ, וְהָרֶגֶשׁ אֶל הַשֹּׂרֶשׁ נִשְׁאָר, וְדָבָר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי זֶה דָּבָר טִבְעִי וּמוּבָן גַּם בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי, וְעַל־כֵּן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְהַתְקִיף אֶת הַצַּד הַשֵּׁנִי, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְיִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה, הוּא כְּבָר נוֹגֵעַ בָּרֶגֶשׁ אוֹ שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁלָּהּ, וְכָאן בִּנְגִיעַת הָרְגָשׁוֹת כְּבָר יַתְחִיל לִכְאֹב בִּפְנִים, וְעַל הַכְּאֵב הַזֶּה יַתְחִילוּ לִצְמֹחַ מְרִיבוֹת עִם וְכוּחִים, עַד שֶׁיָּבִיאוּ לְחֻרְבַּן־הַבַּיִת, חַס וְשָׁלוֹם; וְעַל־כֵּן אִם תּוּכְלוּ לְהִשְׁתַּלֵּט עַל עַצְמְכֶם, יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה וְיִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה — לֹא לְנַגַּע בְּרִגְשׁוֹת זוּלָתוֹ, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְהָבִין אֶת הַבְּעָיָה, הֵן הָאִשָּׁה תָּבִין אֶת בַּעְלָהּ, וְהֵן הַבַּעַל יָבִין אֶת אִשְׁתּוֹ, וְתוֹצִיאוּ מֵחַיֵּיכֶם הַפְּרָטִיִּים אֶת הַמִּשְׁפָּחָה, וּתְכַבְּדוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, אָז דַּיְקָא תַּצְלִיחוּ וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בְּאָהֳלְכֶם תָּמִיד.

ג.

עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁבְּנֵי זוּג מִתְחַתְּנִים, הֵם נַעֲשִׂים כְּמוֹ שֻׁתָּפִים בַּכֹּל, וְאֵין שַׂיָּךְ לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאַשְׁמָה עַל הַזּוֹלֶת, הַיְנוּ לֹא הַבַּעַל עַל הָאִשָּׁה וְלֹא הָאִשָּׁה עַל הַבַּעַל, וְאַף שֶׁיִּדְמֶה לְכָל אֶחָד מִכֶּם שֶׁהוּא צוֹדֵק בְּמֵאָה אָחוּז, וְהַזּוֹלֶת — הוּא אוֹ הִיא אֵינוֹ צוֹדֵק כְּלָל. עֲלֵיכֶם לְהָבִין, כִּי אֵין זוֹ אֱמֶת כְּלָל, כִּי שְׁנֵיכֶם שֻׁתָּפִים בְּבֵיתְכֶם, וְהָאַשְׁמָה — אִם יֵשׁ אֵיזוֹ אַשְׁמָה וְכוּ׳, תִּתְחַלֵּק בֵּינֵיכֶם שָׁוֶה בְּשָׁוֶה, וְאָז — אִם תֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ זוֹ תַּצְלִיחוּ עַד מְאֹד בְּחַיֵּיכֶם; כִּי עַל־פִּי־רֹב הַמְּרִיבוֹת מַתְחִילוֹת בַּבַּיִת, בְּשָׁעָה שֶׁנֶּאֱרַע אֵיזֶה מִקְרֶה אוֹ מְאוֹרָע בִּלְתִּי נָעִים, וּכְבָר מַאֲשִׁימִים זֶה אֶת זוֹ וְזוֹ אֶת זֶה, הַבַּעַל מַאֲשִׁים אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁבְּעֶטְיָהּ נִגְרַם הַנֶּזֶק וְהַצַּעַר וְהַמְּאוֹרָע הַבִּלְתִּי נָעִים, וְהָאִשָּׁה מַאֲשִׁימָה אֶת בַּעְלָהּ שֶׁבְּעֶטְיוֹ נִגְרַם הַנֶּזֶק וְהַצַּעַר וְהַמְּאוֹרָע הַבִּלְתִּי נָעִים, וְכָךְ מַתְחִילִים לָרִיב זֶה כְּנֶגֶד זֶה. וּבֶאֱמֶת אַחַר הִתְבּוֹנְנוּת וְיִשּׁוּב הַדַּעַת, תָּוְכְּחוּ שֶׁשְּׁנֵיכֶם אֵינְכֶם אֲשֵׁמִים בַּדָּבָר, רַק מֵרֹב יֵאוּשׁ וּמְתָחִים אֶחָד מַשְׁלִיךְ אֶת הָאַשְׁמָה עַל זוּלָתוֹ, וּמִתְקוֹטְטִים וְרָבִים יַחַד עַל לֹא דָּבָר; עַל־כֵּן תֵּדְעוּ — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה,

שֶׁשְּׁנֵיכֶם שֻׁתָּפִים, וְאָסוּר לְהַאֲשִׁים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי בְּשׁוּם דָּבָר, רַק רְאוּ לַעֲזֹר זֶה לָזֶה בְּכָל הָעִנְיָנִים — הֵן בַּעֲבוֹדוֹת הַבַּיִת, הֵן בְּפַרְנָסָה, הֵן בְּגִדּוּל וּבְחִנּוּךְ הַיְלָדִים וְהֵן בַּהֲבָנָה — לְהִשְׁתַּדֵּל לְהָבִין אֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא תִּזְכּוּ לִהְיוֹת הַזּוּג הֲכִי מְאֻשָּׁר בַּחַיִּים, וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בְּאָהֳלְכֶם.

ד.

רְאוּ — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה לִשְׁמֹר עַצְמְכֶם בְּעֵת כַּעַסְכֶם וּמַצָּב רוּחֲכֶם הֲלֹא טוֹב, וְלָצֵאת לַחוּץ קְצָת לִשְׁאֹף אֲוִיר צַח וְזַךְ, וְלֹא לְהִשָּׁאֵר בַּבַּיִת, כִּי בְּנָקֵל שֶׁתָּבִינוּ אַחֶרֶת בְּכָל דָּבָר, וְאֶחָד יִרְאֶה בְּחִסָּרוֹן זוּלָתוֹ, וְיַתְחִיל לְהִתְקוֹטֵט וְלָרִיב עַל לֹא דָּבָר, וְיַחַפֵּשׂ מוּמִים וְחִסָּרוֹנוֹת מִתַּחַת לָאֲדָמָה בַּמֶּה לְתָלוֹת אֶת מְרִיבוֹתָיו וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן בְּשָׁעָה שֶׁנּוֹפֵל אֶחָד מִכֶּם בְּאֵיזֶה מַצַּב־רוּחַ לֹא נָעִים, רְאוּ תֵּכֶף־וּמִיָּד לָצֵאת קְצָת וְלֹא לָרִיב זֶה עִם זֶה, עַד שֶׁיִּרָגְעוּ הָרוּחוֹת, וְאָז הָאֶחָד יַתְחִיל לְחַזֵּק אֶת זוּלָתוֹ — הַבַּעַל אֶת הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה אֶת הַבַּעַל, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְהָרִים וּלְהַגְבִּיהַּ רוּחוֹ שֶׁל זוּלָתוֹ, וְאָז דַּיְקָא יִתְהַפֵּךְ הַבַּיִת לְגַן־עֵדֶן מַמָּשׁ, וְתִהְיוּ דֻּגְמָא חַיָּה לַיְלָדִים,

לַשְּׁכֵנִים וְלַקְּרוֹבִים; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּצֵית וּמְקַיֵּם כָּל זֹאת, וְאָז טוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא; כִּי רֹב הַצָּרוֹת נִתְהַוּוֹת בֵּין הַבַּעַל לְבֵין הָאִשָּׁה דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה — שֶׁאֶחָד שׁוֹפֵךְ אֶת כָּל מַצַּב רוּחוֹ הַבִּלְתִּי נָעִים וְכַעֲסוֹ עַל זוּלָתוֹ, עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה כְּבָר אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לִלְמֹד, וְנוֹפֵל בְּקַטְנוּת וּבִירִידוּת עֲצוּמוֹת, וּמְאַבֵּד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת. אֲבָל אִם תִּתְנַהֲגוּ בְּדֶרֶךְ וּבְעֵצָה זוֹ, אֲזַי דַּיְקָא תִּזְכּוּ לִשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה — שֶׁתִּחְיוּ חַיֵּי נַחַת וַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְהָעוֹלָם הַבָּא — שֶׁתִּתְחַזֵּק אֶצְלְכֶם הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ה.

רְאוּ לִהְיוֹת עֵזֶר אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְלֹא הַהֵפוּךְ — שֶׁיִּהְיֶה אֶחָד כִּשְׁלוֹן לַשֵּׁנִי, וְזֶה עִקַּר הַצְּלָחַת הַבַּיִת — כְּשֶׁעוֹזְרִים זֶה לָזֶה, וּבוֹנִים יַחַד אֶת הַבַּיִת, לֹא־כֵן אִם אֶחָד מַשְׁפִּיל וּמְדַכֵּא אֶת זוּלָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה בָּא עִקַּר הַכִּשָּׁלוֹן שֶׁל הַבַּיִת, הֵן אֱמֶת שֶׁיְּכוֹלוֹת לִהְיוֹת טְעָנוֹת וּמְעָנוֹת בֵּינֵיכֶם, וַאֲפִלּוּ יִהְיוּ הַטְּעָנוֹת צוֹדְקוֹת, אֲבָל אִם רוֹצִים שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּיִת אֲמִתִּי, צְרִיכִים לְוַתֵּר אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְלַעֲזֹר זֶה לָזֶה. וַעֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי בְּוַדַּאי אֵין יוֹם שֶׁלֹּא יַעֲלוּ אֵלּוּ חִלּוּקֵי

דֵּעוֹת וְחֶסְרוֹן עֵצָה בֵּינֵיכֶם, אֲבָל זֶה עִקַּר הַשְׁלֵמוּת — שֶׁמִּתּוֹךְ חִלּוּקֵי הַדֵּעוֹת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם וּמִתּוֹךְ חֶסְרוֹן הָעֵצָה שֶׁאַתֶּם נִמְצָאִים בָּהּ, עַד שֶׁאֵינְכֶם יְכוֹלִים לְהַחְלִיט הֵיטֵב, דַּיְקָא מִזֶּה תִּתְאַחֲדוּ וְתָבוֹאוּ לְעֹמֶק הַשָּׁוֶה בֵּינֵיכֶם, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תַּצְלִיחוּ בְּבֵיתְכֶם תָּמִיד, וְתִהְיֶה לָכֶם שַׁלְוַת הַנֶּפֶשׁ וּבַיִת חַם מְאֹד.

ו.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדְעוּ — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה, כִּי אַתֶּם שֻׁתָּפִים שְׁלֵמִים בְּחַיֵּיכֶם, וּכְדֶרֶךְ שֶׁתָּפִים, שֶׁאִם אֶחָד הוּא נֶאֱמָן לָאַחֵר, עַל־יְדֵי־זֶה מַצְלִיחִים, כְּמוֹ־כֵן בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, אִם הָאִישׁ נֶאֱמָן לָאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה נֶאֱמֶנֶת לָאִישׁ — אֲזַי מַצְלִיחִים, וְאַחֶרֶת יֶחֱרַב הַבַּיִת, חַס וְשָׁלוֹם; עַל־כֵּן רְאוּ לְחַזֵּק אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וּבְכָל מַה שֶּׁקּוֹרֶה בַּבַּיִת, עֲלֵיכֶם לָקַחַת אֶת הַדָּבָר בְּשֻׁתָּפוּת שְׁלֵמָה, הֵן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזוֹ הַצָּלָחָה, עֲלֵיכֶם לְהִתְחַלֵּק בַּשִּׂמְחָה, וְהֵן חַס וְשָׁלוֹם, אִם יֵשׁ אֵיזֶה כִּשָּׁלוֹן אוֹ צָרָה, עֲלֵיכֶם לְהַעֲמִיס אֶת זֹאת עַל שְׁנֵיכֶם, וְלֹא לִזְרֹק אֶת הָאַשְׁמָה אֶחָד עַל זוּלָתוֹ, וְאָז — אִם תֵּלְכוּ בְּאֹפֶן כָּזֶה — לִהְיוֹת שֻׁתָּפִים נֶאֱמָנִים

זֶה לָזֶה, תַּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם, וּבֵיתְכֶם יִהְיֶה גַּן־עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן, וְתִזְכּוּ לִבְנוֹת בַּיִת נֶאֱמָן, וְהַיְלָדִים שֶׁתּוֹלִידוּ יֵצְאוּ בְּרִיאִים בְּגוּפָם וּבְשִׂכְלָם; כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל הַיְלָדִים יוֹרְשִׁים אֶת טֶבַע הוֹרֵיהֶם, וּמַה שֶּׁרוֹאִים בַּבַּיִת, כֵּן נֶחְקָק אַחַר־כָּךְ בָּהֶם, וְלָכֵן כְּשֶׁיִּרְאוּ אֶת הַנֶּאֱמָנוּת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם, וְאֵיךְ שֶׁאֵין אַתֶּם מַשְׁלִיכִים אֶת הָאַשְׁמָה זֶה עַל זֶה, רַק מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, עַל־יְדֵי־זֶה תִּכָּנֵס גַּם בְּתוֹךְ דָּמָם הַנְּהָגָה זוֹ, וְגַם הֵם יִתְנַהֲגוּ בְּצוּרָה כָּזוֹ. וְזֶה סוֹד הָאֹשֶׁר שֶׁל הַבַּיִת וְהַצְלָחַת הַיְלָדִים לֶעָתִיד, כִּי טֶבַע הַיְלָדִים שֶׁעוֹשִׂים וּמִתְנַהֲגִים בְּדִיּוּק כְּמוֹ שֶׁרוֹאִים בְּבֵיתָם אֵצֶל הַהוֹרִים.

ז.

עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי הָאִישׁ תָּלוּי בְּאִשְׁתּוֹ וְהָאִשָּׁה תְּלוּיָה בְּבַעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ט): אִי אֶפְשָׁר לָאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאִי אֶפְשָׁר לָאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, וְאִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵיהֶם בְּלֹא שְׁכִינָה; וְדָבָר זֶה עֲלֵיכֶם לַחֲקֹק הֵיטֵב בְּלִבְּכֶם וּבְדַעְתְּכֶם, כִּי אֶחָד צָרִיךְ אֶת זוּלָתוֹ, וּשְׁנֵיכֶם צְרִיכִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לְהַרְבּוֹת

בִּתְפִלּוֹת וּבְתַחֲנוּנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁתַּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם, וְתָמִיד תִּשְׁפְּכוּ אֶת נַפְשְׁכֶם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂיחָה וּבִתְפִלָּה, וּלְבַקֵּשׁ אֶחָד עַל זוּלָתוֹ וְעַל הַיְלָדִים שֶׁיַּצְלִיחוּ, כִּי גַּם הַתְּפִלָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת מְשֻׁתֶּפֶת, כְּעִין שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל יִצְחָק אָבִינוּ: הוּא עוֹמֵד בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֵּל, וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֶּלֶת (מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת); כִּי תְּפִלָּה גַּם־כֵּן צְרִיכָה לִהְיוֹת מְשֻׁתֶּפֶת, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכּוּ לְהַמְשִׁיךְ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, כִּי בָּזֶה שֶׁתִּתְפַּלְלוּ זֶה עַל זֶה וְכֵן עַל הַצְלָחַת הַיְלָדִים וְעַל הַצְלָחַת הַבַּיִת, תַּמְשִׁיכוּ אֶת הַשְׁכִינָה עֲלֵיכֶם, וְתִזְכּוּ לְהַצְלִיחַ דַּרְכְּכֶם; כִּי הַתְּפִלָּה הַמְשֻׁתֶּפֶת עוֹזֶרֶת מְאֹד, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ אַחְדוּת — יֵשׁ שָׁם הַשְׁכִינָה. וּבְיוֹתֵר תָּלוּי דָּבָר זֶה בְּבֵיתוֹ שֶׁל הָאָדָם; וְעַל־כֵּן רְאוּ לְחַזֵּק אֶת עַצְמְכֶם יַחַד לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁאַתֶּם רְגִילִים בָּהּ, לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁתַּצְלִיחוּ אֶת דַּרְכְּכֶם, וְתִזְכּוּ לַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְכֵן שֶׁיַּצְלִיחוּ הַיְלָדִים וְשֶׁיִּהְיוּ בְּרִיאִים; כִּי מַה שֶּׁתִּתְפַּלָּה פּוֹעֶלֶת, שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא יָכוֹל לִפְעֹל, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁהַתְּפִלָּה הִיא מְשֻׁתֶּפֶת בְּלֵב אֶחָד — הֵן בָּאִישׁ וְהֵן בָּאִשָּׁה, אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר אֶת

מַעֲלַת הַתְּפִלָּה הַמְשֻׁתֶּפֶת שֶׁל הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, כִּי נַעֲשָׂה עַל־יְדֵי תְּפִלָּתָם הַמְשֻׁתֶּפֶת זִיו וְיִחוּד גָּדוֹל לְמַעְלָה, עַיִן לֹא רָאֲתָה וְכוּ׳; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְנַהֵג כָּךְ, שֶׁאָז מַשְׁרֶה אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבֵיתוֹ.

ח.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ שְׁנֵיכֶם — הֵן הָאִישׁ וְהֵן הָאִשָּׁה, כִּי הַשִּׂמְחָה בַּבַּיִת הִיא רְפוּאָה בַּבַּיִת, וּמַשְׁרָה שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בַּבַּיִת, וּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שִׂמְחָה — יֵשׁ הַצְלָחָה. עַל־כֵּן רְאוּ שְׁנֵיכֶם — הֵן הָאִישׁ וְהֵן הָאִשָּׁה לְשַׂמֵּחַ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, בְּאֹפֶן שֶׁתִּהְיֶה בַּבַּיִת אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתְרַחֵב דַּעְתָּם שֶׁל הַיְלָדִים, כִּי בְּבַיִת שָׂמֵחַ, שָׁם אֵין שׁוּם מְתָחִים וַעֲצָבִים, רַק יְשׁוּב הַדַּעַת וְסַבְלָנוּת, וְאָז הַיְלָדִים מִתְפַּתְּחִים מַה שֶּׁיּוֹתֵר מַהֵר, כִּי הַשִּׂמְחָה מַרְחֶבֶת אֶת דַּעְתָּם, וְעַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לִרְאוֹת שֶׁבַּבַּיִת תִּהְיֶה תָּמִיד שׂוֹרָה רַק אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה, וְיִהְיֶה נִשְׁמַע בְּבֵיתְכֶם תָּמִיד קוֹל שִׂמְחָה. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (ראש הַשָּׁנָה ו.): אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ; וְאָמְרוּ (יְבָמוֹת סב.): כָּל יְהוּדִי שֶׁאֵין לוֹ אִשָּׁה, שָׁרוּי בְּלֹא שִׂמְחָה; הֲרֵי לָכֶם, כִּי הַשִּׂמְחָה תְּלוּיָה בְּשְׁנֵיכֶם, הַבַּעַל

מְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ וְהָאִשָּׁה מְשַׂמַּחַת אֶת בַּעְלָהּ, עַל־כֵּן רָאוּ שֶׁתִּהְיֶה תָּמִיד רוּחַ שִׂמְחָה שׁוֹרָה בַּבַּיִת, וְאָז דַּיְקָא תַּצְלִיחוּ בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת.

ט.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדְעוּ — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ — אֵשׁ אוֹכַלְתָּן; כִּי אֵצֶל הָאִישׁ יֵשׁ י׳, וְאֵצֶל הָאִשָּׁה יֵשׁ ה׳, וּשְׁנֵיהֶם הֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ — י״ה, וְעַל־כֵּן אִם הֵם מִתְנַהֲגִים עַל־פִּי הַתּוֹרָה, וְיֵשׁ לָהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם, אָז שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶּה סוֹד י״ה מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה וְהַהֲבָנָה שׁוֹרִים בֵּין הָאִישׁ לְבֵין הָאִשָּׁה, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁחַס וְשָׁלוֹם, מִתְרַחֲקִים מִדִּינֵי הַתּוֹרָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה, חַס וְשָׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה פּוֹרֵחַ מִבֵּינֵיהֶם הַי׳ וְהַה׳ וְנִשְׁאָר אֵשׁ וָאֵשׁ, וְעַל־יְדֵי־זֶה שׁוֹרְפִים זֶה אֶת זֶה, וְגוֹרְמִים לְעַצְמָם חֻרְבָּן גָּדוֹל וְנוֹרָא, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ אֵשׁ אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצְמָהּ, כִּי הַבְעָרָה לְלַהַב יָצְאָה, כְּמוֹ בְּאֵשׁ גַּשְׁמִית כְּשֶׁבּוֹעֶרֶת, הַרְבֵּה פְּעָמִים קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד לְכַבּוֹתָהּ, וְכֵיוָן שֶׁהִתְחִילָה הָאֵשׁ, הִיא

שׁוֹרֶפֶת וּמְכַלָּה אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּא תַּחַת יָדָהּ, אַף אֶת הַחַף מִפֶּשַׁע, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲצֹר אֶת הָאֵשׁ, כְּמוֹ־כֵן הַמְּרִיבוֹת בַּבַּיִת שֶׁהֵן בִּבְחִינַת אֵשׁ, תֶּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה רָבִים בֵּינֵיהֶם בְּכַעַס וּבְרִצְיחָה, אֲזַי הָאֵשׁ יוֹצֵאת וּמִתְפַּשֶּׁטֶת עַל הַיְלָדִים, עַל הַהוֹרִים, עַל כָּל הַמִּשְׁפָּחָה וְעַל הַשְּׁכֵנִים וְכוּ׳, עַד שֶׁקָּשֶׁה מְאֹד לְכַבּוֹתָהּ, וְנַעֲשָׂה מִזֶּה אֵשׁ גְּדוֹלָה הַשּׁוֹרֶפֶת וְכוּ׳, וְנִכְנָסִים בְּתוֹךְ הָרִיב כָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, וְרַע וָמָר אַחַר־כָּךְ וְכוּ׳; עַל־כֵּן רְאוּ — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה לִשְׁמֹר מְאֹד לְהִתְנַהֵג עַל־פִּי דִינֵי הַתּוֹרָה, וּבִפְרָטִיּוּת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, שֶׁאָז הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיא י״ה מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תִּשְׁרֶה בֵּינֵיכֶם, וְאָז יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם שָׁלוֹם נִפְלָא, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא שָׁלוֹם (שַׁבָּת י׃): וּבִמְקוֹם שָׁלוֹם וְאַהֲבָה — זֶה סִימָן שֶׁהַשְּׁכִינָה שְׁרוּיָה שָׁם; אַשְׁרֵי הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה הַמַּכְנִיסִים דְּבָרִים אֵלּוּ לְתוֹךְ לִבָּם וּמְקַיְּמִים אֶת זֹאת, וְאָז תִּהְיֶה הַשְּׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּמַעֲשֵׂיהֶם.

י.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדְעוּ — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה, כִּי שְׁנֵיכֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה, וְאִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְהִפָּרֵד,

כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְרוּשַׁלְמִי סַנְהֶדְרִין, פֶּרֶק ג׳, הֲלָכָה ו׳): אִשָּׁה כְּבַעְלָהּ וּבַעַל כְּאִשְׁתּוֹ; וְאָמְרוּ (מְנָחוֹת צג:): אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ דָּמְיָא; וּכְשֵׁם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד אֵיזֶה חֵלֶק מִגּוּפוֹ, כְּמוֹ־כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֵם אֶחָד — אִם מִתְנַהֲגִים עַל־פִּי הַתּוֹרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קְהִלַּת רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳): טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד, טוֹבִים הַשְּׁנַיִם — אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, מִן הָאֶחָד — זֶה לְעַצְמוֹ וְזֶה לְעַצְמוֹ, עַיִן שָׁם; כִּי בָּזֶה שֶׁהֵם מִתְאַחֲדִים בְּאַחְדוּת אַחַת, וּמְקַיְּמִים אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂים שְׁנֵיהֶם אֶחָד, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בֵּינֵיהֶם, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁמְּקַיְּמִים אֶת צִוּוּי הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שָׁם הוּא הוֹלֵךְ, וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בֵּינֵיהֶם, הוּא מַצִּילָם מִכָּל צָרָה. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יַלְקוּט בְּרֵאשִׁית, רֶמֶז כד): הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן שְׁמוֹ בֵּינֵיהֶם, אִם הוֹלְכִים הֵם בְּדַרְכֵי הֲרֵי שְׁמִי בֵּינֵיהֶם, וּמַצִּיל אוֹתָם מִכָּל צָרָה, וְאִם לָאו — הֲרֵינִי נוֹטֵל אֶת שְׁמִי, וְהֵם נַעֲשִׂין אֵשׁ וָאֵשׁ, עַיִן שָׁם; עַל־כֵּן רְאוּ לְהִתְאַחֵד יַחַד בְּאַחְדוּת אַחַת, וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יֹאמַר — חֲזַק, וּתְחַזְּקוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וּתְקַיְּמוּ מַה שֶּׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב): עַל־כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד; שֶׁשְּׁנֵיכֶם תִּתְאַחֲדוּ יַחַד

בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, עַל־פִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְאָז יִהְיֶה לָכֶם טוֹב כָּל הַיָּמִים, וְתָמִיד תִּהְיֶה אַהֲבָה אֲמִתִּית שׁוֹרָה בֵּינֵיכֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִלְמְדוּ הַיְלָדִים מִכֶּם דֶּגְמָא חַיָּה, וְאָז טוֹב לָהֶם כָּל הַיָּמִים. כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (יְבָמוֹת סב:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: ״וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ״; וְאָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין עו:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, וְהַמַּדְרִיךְ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְהַמַּשִּׂיאָן סָמוּךְ לְפִרְקָן, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: ״וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ״; אַשְׁרֵי הַמְקַיֵּם אֶת כָּל אֲשֶׁר נֶאֱמַר כָּאן, וְאָז הַשָּׁלוֹם יִשְׁרֶה תָּמִיד בְּאָהֳלוֹ.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

שָׁלוֹם בַּבַּיִת

יוֹרֶה דְּרָכִים קַלּוֹת וּנְתִיבוֹת יְשָׁרִים, הֵיאַךְ יִהְיֶה תָּמִיד שָׁלוֹם בַּבַּיִת, וְיַהֲפֹךְ אֶת בֵּיתוֹ לְגַן־עֵדֶן, מְקוֹם מִשְׁכַּן הַשְּׁכִינָה.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיהּ"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

מוֹהַרָא״שׁ נ״י אָמַר: כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בַּבַּיִת, אָז הַבְּרָכָה מְצוּיָה בַּבַּיִת, וְיֵשׁ לוֹ יְלָדִים מֻצְלָחִים; כִּי הַשָּׁלוֹם וְהַשַּׁלְוָה בַּבַּיִת מַשְׁפִּיעִים עַל הַיְלָדִים, וְכֵן מַשְׁפִּיעִים עַל כָּל הָאֲוִירָה בַּבַּיִת, עַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּבַּיִת תָּמִיד.

(אִמְרֵי־מוֹהַרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרז)

קוּנְטְרֵס

שָׁלוֹם בַּבַּיִת

א.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם יְכוֹלִים לִחְיוֹת חַיִּים אֲמִתִּיִּים וְנִצְחִיִּים, וְלַהֲפֹךְ אֶת הַבַּיִת לְגַן־עֵדֶן, וּלְהַרְגִּישׁ תָּמִיד עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו וְחִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אִם רַק שׂוֹרֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", כִּי שָׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שַׁבָּת י.), וּכְשֶׁיֵּשׁ "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", אֲזַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׂוֹרֶה בְּבֵיתוֹ, וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׂוֹרֶה בַּבַּיִת הַבְּרָכָה מְצוּיָה שָׁם. וְעַל־כֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיכֶם תָּמִיד שָׁלוֹם וְאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְתִמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם עַל נְקֻדָּה זוֹ, שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וְאָז

תִּתְבָּרְכוּ בְּכָל הַבְּרָכוֹת הַכְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי הַמַּחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (עֵקִצִין ג, יב), וְעַל־כֵּן אִם יִהְיֶה "**שָׁלוֹם בַּבַּיִת**", יֵשׁ לָכֶם כְּלִי שֶׁיַּחֲזִיק בּוֹ בְּרָכָה מְרֻבָּה. וַעֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁשָּׁלוֹם׳ נִקְרָא עַל שֵׁם הַשְּׁלֵמוּת, הַיְנוּ כִּי אֵין נִקְרֵאת שְׁלֵמוּת בָּעוֹלָם רַק כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, וְעִקַּר הַשָּׁלוֹם כְּשֶׁשְּׁנֵי הַפָּכִים מַסְכִּימִים לְדָבָר אֶחָד, כִּי אִם שְׁנֵיהֶם מַחֲזִיקִים בְּאוֹתוֹ דָּבָר, לֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה שָׁלוֹם, אֶלָּא דַּיְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ שְׁנֵי הַפָּכִים, הַיְנוּ זֶה אֵשׁ וְזֶה מַיִם, וְנִתְחַבְּרִים יַחַד, זֶה נִקְרָא שָׁלוֹם אֲמִתִּי, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (זֹהַר וַיִּקְרָא יב) עַל הַפָּסוּק (אִיּוֹב כה, ב): "עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו" — זֶה הַמַּלְאָךְ מֵאֵשׁ וְזֶה הַמַּלְאָךְ מִמַּיִם, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפָּכִים, כִּי מַיִם מְכַבִּים אֵשׁ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם וּמְחַבְּרָם יַחַד, זֶה עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת; וְעַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם בְּחִינַת מַיִם וְאֵשׁ, וּכְשֶׁזּוֹכִים לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, אָז דַּיְקָא יוֹצֵא מִזֶּה שֶׁבַח גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתְפָּאֵר בְּבַיִת שֶׁיּוֹצֵא מִשָּׁם שָׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־כֵּן אֵצֶל הָאִישׁ יֵשׁ י׳ וְאֵצֶל הָאִשָּׁה יֵשׁ ה׳, וּבְיַחַד הֵם י״ה מִשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְנַעֲשָׂה הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן, לֹא־כֵן חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת

וְאִי הַבָּנוֹת בֵּינֵיהֶם, אֲזַי פּוֹרַחַת הַי׳ מֵהָאִישׁ וְהַה׳ מֵהָאִשָּׁה וְנִשְׁאָר אֵשׁ וָאֵשׁ, וּשְׁנֵיהֶם שׂוֹרְפִים אֶת עַצְמָם, וּמַחֲרִיבִים אֶת בֵּיתָם וְאֵין "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וּכְשֶׁאֵין "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", אֲזַי כָּל הַקְּלָלוֹת מְצוּיוֹת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְסוֹבְלִים צָרוֹת וְיִסּוּרִים, קַטְנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת וּמְרִירוּת גְּדוֹלָה, וְהַבַּיִת נִתְהַפֵּךְ לְגֵיהִנּוֹם מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, עַד שֶׁמְּטַכְּסִים עֵצוֹת אֵיךְ לִבְרֹחַ מֵהַבַּיִת, הַבַּעַל אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכָּנֵס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּי׳ מִי רוֹצֶה לָבוֹא אֶל תּוֹךְ גֵּיהִנּוֹם?! וְהָאִשָּׁה חוֹשֶׁבֶת מַחֲשָׁבוֹת לִבְרֹחַ מֵהַבַּיִת, כִּי מִי רוֹצֶה לָגוּר בְּתוֹךְ גֵּיהִנּוֹם?! וְאָז רָע וָמַר מְאֹד, הַמַּיִם מְכַבִּים אֶת הָאֵשׁ, וְהָאֵשׁ מַרְתִּיחָה אֶת הַמַּיִם וְנִתְהַפֵּךְ הַכֹּל, וְזֶה כְּלַל הַצָּרוֹת שֶׁשּׁוֹרוֹת עַכְשָׁו בָּעוֹלָם, אֲשֶׁר מֵרֹב הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת וּמֵהַדֵּעוֹת הַכּוֹזְבוֹת — כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, חָכְמוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְהֶבְלֵי הֶבָלִים שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, מִזֶּה נִתְהַוָּה, שֶׁאֵין הַבָּנָה הֲדָדִית בֵּין הָאִישׁ לָאִשָּׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה אֵין "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וּמָרִים מְמָוֶת הַחַיִּים, וּבְכָל יוֹם וָיוֹם וּבְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה יֵשׁ מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת בַּבַּיִת, עַד שֶׁמְּמָרְרִים אֶחָד לַשֵּׁנִי אֶת הַחַיִּים, וְסוֹבְלִים סֵבֶל גֵּיהִנּוֹם. וְיֵשְׁנָם זוּגוֹת שֶׁכְּבָר כָּל־כָּךְ נִכְנְסוּ בַּסֵּבֶל הַזֶּה, עַד שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד לָהֶם לְהִשְׁתַּנּוֹת לְגַמְרֵי, וְכָל־כָּךְ מָר לָהֶם, עַד שֶׁנִּסְכָּם בְּדַעְתָּם, שֶׁאֵין

שׁוּם עֵצָה אֶלָּא לְהִתְגָּרֵשׁ רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁאָז מַפְרִידִים בֵּין הַיִּחוּד לָעֶלְיוֹן, וְהַכֹּל מַתְחִיל מֵחֲמַת הֶבֶל הַבְּלִים דָּבָר קָטָן, כִּי הַהַבְעָרָה לְלַהַב יָצְאָה, כִּי הַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת בַּבַּיִת מַתְחִילוֹת תָּמִיד מִדָּבָר קָטָן, וְעַל־יְדֵי אִי הֲבָנָה, וּמִזֶּה מִתְנַפֵּחַ לְדָבָר גָּדוֹל, עַד שֶׁכָּל הַבַּיִת בּוֹעֵר, וְאֵין רוֹאִים שׁוּם מוֹצָא אַחֵר לָצֵאת מֵהַפַּח הַיָּקוּשׁ הַזֶּה שֶׁנִּתְהַוָּה בַּבַּיִת, וְהַגִּיהִנּוֹם בּוֹעֵר וְשׁוֹרֵף אֶת כָּל הַטּוֹב, עַד שֶׁבָּאִים לִידֵי גֵּרוּשִׁין, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן.

וְעַל־כֵּן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ מַה לִּפְנֵיכֶם, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שְׁמוֹ שָׁלוֹם, וְהַכְּלִי הַמַּחֲזִיק בְּרָכָה הוּא הַשָּׁלוֹם, וְעַל־כֵּן מַדּוּעַ לֹא תְּוַתְּרוּ זֶה לָזֶה, וּמַדּוּעַ לֹא תִּמְחֲלוּ אֶחָד לַשֵּׁנִי, וּמַדּוּעַ תַּקְפִּידוּ אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי עַל כָּל דָּבָר קָטָן וּשְׁטוּת שֶׁרַק קוֹרֶה?! תַּרְגִּילוּ אֶת עַצְמְכֶם לִהְיוֹת וַתְּרָנִים, וְאָז חַיֵּיכֶם יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי, וְיִתְהַפֵּךְ בֵּיתְכֶם לְגַן־עֵדֶן מַמָּשׁ, וְאֶחָד יַעֲזֹר לַשֵּׁנִי. וְלָכֵן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אִם תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", אָז תַּרְגִּישׁוּ כָּל מִינֵי עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו וְחִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין לְךָ עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁאָדָם בָּא אֶל תּוֹךְ בַּיִת חַם, בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הֲבָנָה

הַדָּדִית, בַּיִת שֶׁאֶחָד עוֹזֵר לַשֵּׁנִי. וְכָל זֶה זוֹכִים רַק עַל־יְדֵי תִּקֶּף הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהַזִּוּוּג הוּא מֵהַשָּׁמַיִם, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חִבְּרָם יַחַד, וְאַף שֶׁמִּטִּבְעָם הֵם שְׁנֵי הֲפָכִים לְגַמְרֵי, זֶה הוּא מַיִם וְזוֹ הִיא אֵשׁ, עִם כָּל זֹאת דַּיְקָא כְּשֶׁזּוֹכִים לְחַבְּרָם — זֶה עִקַּר הַשָּׁלוֹם, וּמַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם כָּל מִינֵי עֲרֵבוּת וּנְעִימוּת בַּחַיִּים; וְעַל־כֵּן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, תִּשְׁתַּדְּלוּ לְוַתֵּר אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְאַל תַּקְפִּידוּ עַל כָּל דְּבַר שְׁטוּת שֶׁרַק קוֹרֶה, תִּשְׁתַּדְּלוּ לִמְחֹל אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה "**שָׁלוֹם בַּבַּיִת**", וְאָז הַבְּרָכָה תִּהְיֶה מְצוּיָה בֵּינֵיכֶם, שֶׁתִּהְיֶה לָכֶם פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע וִילָדִים בְּרִיאִים, וְגַם אַתֶּם תִּזְכּוּ לִבְרִיאוּת הַשְּׁלֵמָה.

ב.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! כָּל הַצָּרוֹת שֶׁאָדָם סוֹבֵל בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת הֵן רַק מֵחֲמַת הַמְּרִיבוֹת שֶׁנִּתְהַוּוֹת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְעַל־פִּי־רֹב הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת וְהַוִּכּוּחִים מַתְחִילִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם מִדְּבָרִים קְטַנְטַנִּים, שֶׁאֵין בֵּין בְּנֵי הַזּוּג הַבָּנָה הַדָּדִית, וְאֶחָד חוֹשֵׁד בַּשֵּׁנִי, אוֹ אֶחָד מַקְפִּיד עַל הַשֵּׁנִי, אוֹ אֶחָד בְּצִמְצוּם וּמְצַמְצֵם אֶת דַּעַת הַשֵּׁנִי, וְאֶחָד חוֹקֵר אֶת הַשֵּׁנִי, וְכָךְ מַתְחִיל הַבַּיִת לְהִתְהַפֵּךְ,

וּמַרְגִּישִׁים כָּל מִינֵי מְרִירוּת בַּחַיִּים, כִּי בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַחֲלֹקֶת, הוּא בַּיִת מְקֻלָּל, וְאֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה שָׁם, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְלָלָה, הַשְּׁכִינָה בּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, וּכְשֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה בַּבַּיִת, אֲזַי כָּל הַצָּרוֹת מְצֻיּוֹת שָׁם. וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְכֶם לְוַתֵּר אֶחָד לַשֵּׁנִי וְלַעֲזֹר זֶה לָזֶה, כִּי עֲלֵיכֶם לָדַעַת, אֲשֶׁר אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם שְׁנֵי שֻׁתָּפִים, וְעִקַּר הַצְלָחַת הַשֻּׁתָּפוּת הוּא דַּיְקָא כְּשֶׁאֶחָד עוֹזֵר לַשֵּׁנִי וּמֵבִין אֶת הַשֵּׁנִי, וְאֵינוֹ מַקְפִּיד וּמְצַמְצֵם אֶת הַשֵּׁנִי, וְאִם־כֵּן אַדְרַבָּה רְאוּ לַעֲזֹר אֶחָד לְזוּלָתוֹ, וּכְשֶׁתִּהְיֶה הֲבָנָה הֲדָדִית בֵּינֵיכֶם, זוֹהִי דַּיְקָא תַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁאֵין שְׁלֵמוּת אַחֲרֶיהָ. וּמַהֶן הַתּוֹצָאוֹת מִזֶּה? זוֹכִים לְיִשּׁוּב הַדַּעַת אֱמֶתִּי וְנִצְחִי, וְזוֹכִים לְגַדֵּל יְלָדִים בְּרִיאִים בְּשִׂכְלָם וּבְנַפְשָׁם, כִּי כָּל הַיְלָדִים הַמְּפָרְעִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, בָּאִים רַק מִבַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ שָׁלוֹם, כִּי בְּבַיִת שֶׁשְּׁרוּיִים הַמַּחֲלֹקֶת, הַמְּרִיבוֹת וְהַוִּכּוּחִים, הַצְּעָקוֹת וְהַקְּלָלוֹת, הַיְלָדִים סוֹבְלִים, וְנַעֲשִׂים מְפֻרָעִים בְּדַעְתָּם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְכָל זֶה נִגְרָם כְּתוֹצָאָה מִשְּׁטֻיּוֹת, שֶׁהָאִישׁ מַקְפִּיד עַל הָאִשָּׁה: "לָמָּה הָלַכְתְּ אֶל הוֹרַיִךְ, לָמָּה הָלַכְתְּ אֶל קְרוֹבַיִךְ, לָמָּה הָלַכְתְּ לַחֲתֻנָּה וְלָמָּה בִּזְבַזְתְּ כֶּסֶף" וְכוּ' וְכוּ', תָּמִיד יֵשׁ לַבַּעַל טְעָנוֹת עַל הָאִשָּׁה, וְכֵן לְהִפּוּךְ — לָאִשָּׁה יֵשׁ טְעָנוֹת

עַל בַּעְלָהּ: "לָמָּה אַתָּה הוֹלֵךְ אֶל הוֹרֶיךָ וְאֶל קְרוֹבֶיךָ וְאֶל מִשְׁפַּחְתֶּךָ, לָמָּה בִּזְבַזְתָּ כֶּסֶף" וְכוּ' וְכוּ', תָּמִיד יֵשׁ "לָמָּה", וְהַ"לָמָּה" הַזֹּאת הִיא קִלְפָּה שֶׁצְּרִיכִים לַהֲסִירָהּ מֵהַבַּיִת, צְרִיכִים לְהָבִין אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, צְרִיכִים לְכַבֵּד אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, סוֹף כָּל סוֹף אֵלּוּ הַהוֹרִים שֶׁל הַבַּעַל וְאֵלּוּ הַהוֹרִים שֶׁל הָאִשָּׁה, וְאָסוּר לְהַקְפִּיד אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, אַדְרַבָּה צְרִיכִים לִהְיוֹת וַתְּרָנִים, וַאֲפִלּוּ אִם נִפְגְּעוּ מִצַּד הַמִּשְׁפָּחָה, צְרִיכִים לְוַתֵּר וְלַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה וְשָׁלוֹם בַּחֶבְרָה, וְאָז כְּשֶׁהַיְלָדִים רוֹאִים שֶׁיֵּשׁ רַק שָׁלוֹם וְאֵין שׁוּם לָשׁוֹן־הָרָע וּרְכִילוּת וְלֵיצָנוּת מֵאֲחוֹרֵי הַגָּב, אֲזַי גְּדֵלִים יְלָדִים פְּקֵחִים וּבְרִיאִים וּמְצֻלָּחִים בְּדַעְתָּם וּבְשִׂכְלָם.

וְעַל־כֵּן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ מַה לִּפְנֵיכֶם תְּקַבְּלוּ עַל עַצְמְכֶם מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה לַעֲזֹב אֶת כָּל הַשְּׂטִיּוֹת, קַטְנוּת הַמֹּחִין וְהַוּכּוּחִים שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם, וְתִשְׁתַּדְּלוּ שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וּתְדַבְּקוּ אֶת עַצְמְכֶם בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף אֲנַחְנוּ חַיִּים רַק בְּזְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר הוּא מְזַכֶּה לָנוּ אֶת הַחַיִּים, וּמֵאַחַר שֶׁסִּבַּב שֶׁשְּׁנֵיכֶם תִּתְחַתְּנוּ, בְּוַדַּאי אַתֶּם זוּכִּים הָגוּן מִן הַשָּׁמַיִם, וּמַה שֶּׁאַתֶּם רָבִים וּמִתְוַכְּחִים, זֶה

מִצַּד הַשָּׂטָן וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ עַל־יְדֵי עֲוֹונוֹתֵיכֶם, שֶׁמְּמָרְרִים אֶת חַיֵּיכֶם, וְלָכֵן רְאוּ לְהָסִיר אֶת הַקְּלִפּוֹת הָאֵלּוּ, וְתַשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, וְאָז תִּרְאוּ שֶׁהַכֹּל יִשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה, וְיִהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וְהַבְּרָכָה תִּהְיֶה מְצוּיָה בַּבַּיִת, וְהַיְלָדִים יִהְיוּ מֻצְלָחִים בְּדַעְתָּם, בְּחָכְמָתָם וּבְשִׂכְלָם. וְאַל תַּחְשְׁבוּ כְּרֶגַע, שֶׁבָּזֶה שֶׁתָּרִיבוּ בֵּינֵיכֶם, לֹא יֵאֶרַע שׁוּם דָּבָר לַיְלָדִים, לֹא, לֹא! אַל תַּחְשְׁבוּ זֹאת כְּרֶגַע, כִּי עִקַּר הַצְלָחַת הַיְלָדִים הוּא רַק כְּשֶׁיֵּשׁ "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", כְּשֶׁהַיְלָדִים רוֹאִים שֶׁהָאָב וְהָאֵם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם חֲבָנָה הֲדָדִית וְנֹעַם וְאַחֲוָה בֵּינֵיהֶם, וְאֶחָד עוֹזֵר לַשֵּׁנִי, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם מַצְלִיחִים מְאֹד, וְנִפְקָחוֹת עֵינֵיהֶם, וְשִׂכְלָם וְדַעְתָּם מִתְפַּתְּחִים מַהֵר יוֹתֵר; וְעַל־כֵּן עֲשׂוּ זֹאת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה תַּשְׁלִיכוּ אֶת כָּל חִלּוּקֵי הַדֵּעוֹת וְהַסְּפֵקוֹת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲזֹר אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, וְאַל תַּקְפִּידוּ אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, תְּכַבְּדוּ זֶה אֶת זֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה שָׁלוֹם בַּבַּיִת, וְאָז תַּצְלִיחוּ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת.

ג.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי גּוֹרָלְכֶם בְּיֶדְכֶם, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁעוֹבְרוֹת עֲלֵיכֶם אֵילּוּ צָרוֹת, קַטְנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, יִסּוּרִים וּבִלְבּוּלִים, מְרִירוּת

וּמַחֲלֹקֶת, וְכוּחִים וְאִי הֲבָנוֹת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם, אַל תַּאֲשִׁימוּ אֶת אַף אֶחָד, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא אֶת עַצְמְכֶם, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זִמֵּן אֶת שְׁנֵיכֶם וְחִתֵּן אֶתְכֶם, וְזֶה סִימָן שֶׁאַתֶּם זְווּג מֻהַשָּׁמַיִם, כִּי קֹדֶם שֶׁיָּרְדוּ נִשְׁמוֹתֵיכֶם בְּזֶה הָעוֹלָם — הָיִיתֶם אֶחָד, כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ־לְךָ פה:), וּכְשֶׁיָּרְדְתֶּם לְזֶה הָעוֹלָם נִפְרַדְתֶּם, וְאַחַר־כָּךְ סִבֵּב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנִּתְחַבַּרְתֶּם וְנִדְבַּקְתֶּם יַחַד, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁכְּבָר הִתְחַתַּנְתֶּם, עֲלֵיכֶם לָדַעַת כִּי אַתֶּם נְשָׁמָה אַחַת, וַעֲלֵיכֶם לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, כִּי שְׁנֵיכֶם בָּאִים מֵעוֹלַם הָאֲצִילוּת, אַךְ זֶה הוּא מִצַּד הַחֶסֶד וְזֹאת הִיא מִצַּד הַגְּבוּרָה, אוֹ לְהֶפּוּךְ — זֶה מִצַּד הַגְּבוּרָה וְזֹאת מִצַּד הַחֶסֶד, כְּפִי שָׁרְשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, וְעַל־כֵּן עִקַּר שְׁלֵמוּת הַשָּׁלוֹם — כְּשֶׁחֶסֶד וּגְבוּרָה מִתְחַבְּרִים יַחַד, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּמִדְרָשׁ רַבָּה עַל פָּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ג, יא): "צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה" — בַּמֶּלֶךְ שֶׁעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּבְרִיּוֹתָיו, מִיכָאֵל שַׂר שֶׁל שֶׁלֶג וְגַבְרִיאֵל שַׂר שֶׁל אֵשׁ, וְלֹא זֶה מְכַבֶּה אֶת זֶה, הֵינוּ שֶׁמִּיכָאֵל נִמְשָׁךְ מִמִּדַּת הַחֶסֶד דַּאֲצִילוּת שֶׁזֶּה עִנְיַן שַׂר שֶׁל מַיִם, כְּמוֹ שֶׁהַמַּיִם יוֹרְדִים מִגָּבֹהַּ לְנָמֹךְ, כָּךְ עִנְיַן הַחֶסֶד — לְהֵיטִיב וּלְהַשְׁפִּיעַ הַשֶּׁפַע לְמָקוֹם נָמֹךְ, גּוֹמֵל דַּלִּים

וְעוֹזֵר לְכָל בְּרִיָּה. וּלְהִפּוּךְ — גַּבְרִיאֵל הוּא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמִּדַּת הַגְּבוּרָה דַּאֲצִילוּת, מַקְפִּיד עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, וְעוֹצֵר כָּל דָּבָר, כִּי מְצַמְצֵם כָּל בְּחִינָה. וְעִקַּר הַשְּׁלֵמוּת — שֶׁצְּרִיכִים לְחַבֵּר וּלְיַחֵד וּלְשַׁלֵּב בֵּין חֶסֶד לִגְבוּרָה שֶׁדַּיְקָא, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַיִּחוּד הָעֶלְיוֹן. וְעַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיכֶם נִמְשָׁכוֹת מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וְאַף שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם אִי הֲבָנוֹת וּוִכּוּחִים, סְפֵקוֹת וּמְרִיבוֹת, זֶה בָּא מֵחֲמַת שֶׁאֶחָד הוּא מִשֹּׁרֶשׁ הַחֶסֶד שֶׁבְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת וְאֶחָד הוּא מִשֹּׁרֶשׁ הַגְּבוּרָה שֶׁבְּעוֹלָם הָאֲצִילוּת, וּכְשֶׁיּוֹרְדִים לְמַטָּה נַעֲשִׂים בֵּינֵיהֶם מַחֲלֹקֶת וּוִכּוּחִים וְאִי הֲבָנוֹת, עַד שֶׁנִּגְרָם עַל־יְדֵי־זֶה גֵּיהִנּוֹם מַמָּשׁ, הָאֵשׁ מַרְתִּיחָה אֶת הַמַּיִם וְהַמַּיִם מְכַבִּים אֶת הָאֵשׁ, וְלֹא נִשְׁאָר כְּלוּם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן; וְעַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אִם אַתֶּם רוֹצִים שֶׁבֵּיתְכֶם יִהְיֶה כְּדִגְמַת דִּלְעֵילָא, הַיְנוּ שֶׁיָּאִיר בְּבֵיתְכֶם אוֹר הָאֲצִילוּת, עֻצְמָם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, תִּשְׁתַּדְּלוּ לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתִהְיוּ וַתְּרָנִים אֶחָד לַשֵּׁנִי, וּכְמוֹ שֶׁגַּבְרִיאֵל — שֶׁהוּא מִדַּת הַגְּבוּרָה, וּמִיכָאֵל — שֶׁהוּא מִדַּת הַחֶסֶד, מִשְׁתַּדְּלִים יַחַד וּמַמְשִׁיכִים הַשְׁפָּעוֹת בָּעוֹלָם, כְּמוֹ־כֵן תִּהְיוּ אַתֶּם, אַף שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם חִלּוּקֵי דֵּעוֹת וְהַאפֵּי שֶׁל שְׁנֵיכֶם תַּכְלִית

הַהִפּוּךְ, עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי עִקַּר הַשָּׁלוֹם — כְּשֶׁאַתֶּם מִתְאַחֲדִים יַחַד. וְאִם תִּתְאַחֲדוּ יַחַד וְתַשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, זוֹ תִּהְיֶה טוֹבָה גְּדוֹלָה לַיְלָדִים, כִּי הַיְלָדִים יִקְחוּ לְעַצְמָם דֻּגְמָא חַיָּה מֵהַנְהָגוֹתֵיכֶם, וְיִגְדְּלוּ בְּרִיאִים וּשְׁפוּיִים בְּדַעְתָּם, וְכֵן יֶמְשַׁךְ עֲלֵיכֶם שֶׁפַע פַּרְנָסָה, כִּי בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, שָׁם הוּא הַכְּלִי הַמַּחֲזִיק בְּרָכָה, וְנִשְׁפַּע שֶׁפַע פַּרְנָסָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, שֶׁהֵם אוֹרוֹת צַחְצָחוֹת הַיּוֹרְדִים בְּתוֹךְ הַכֵּלִים, וְעִקַּר הַכְּלִי הוּא הַשָּׁלוֹם, וְעַל־כֵּן אִם אַתֶּם תָּכִינוּ כְּלִי טוֹב, הַיְנוּ שָׁלוֹם טוֹב, אָז יֵשְׁפַּע עֲלֵיכֶם שֶׁפַע אֲצִילוּת, וְתִהְיֶה לָכֶם פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, וְעַל־כֵּן לֹא תִמְצְאוּ עֲנִיּוּת אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁמְּקַלְקְלִים זֶה אֶת זוֹ וְזוֹ אֶת זֶה וְרַבִּים אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי, וּמִתְוַכְּחִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, וּמְקַלְקְלִים זֶה אֶת זֶה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁדָּבָר זֶה גּוֹרֵם כָּל הַצָּרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, וְנִתְהַפֵּךְ הַבַּיִת לְגֵיהִנּוֹם מַמָּשׁ. וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מַה לִּפְנֵיכֶם, וְתַשְׁלִימוּ, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁכָּל חַיֵּיכֶם יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי, כִּי בָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", אָז הָאֲצִילוּת תִּהְיֶה בַּבַּיִת, וְיִשְׁפַּע עֲלֵיכֶם שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה וּמַזָּלְכֶם יִגְדַּל מְאֹד מְאֹד.

ד.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! רְאוּ לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁכֶם שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וְתִשְׁמְרוּ אֶת עַצְמְכֶם מְאֹד מְאֹד מְוּפְחָזִים, כִּי רוֹאִים בְּדֶרֶךְ כְּלָל, שֶׁעַל כָּל דָּבָר קָטָן הַשָּׂטָן בָּא וּמֵסִית וּמַדְיחַ, שֶׁיִּהְיוּ וְכוּחִים בֵּין הַבַּעַל לְאִשָּׁה, וְזֶה גּוֹרֵם אַחַר־כָּךְ צָרוֹת רַבּוֹת וּמְתָחִים גְּדוֹלִים בַּבַּיִת, וּמִי סוֹבֵל? רַק הַיְלָדִים, כִּי הַיְלָדִים נַעֲשִׂים מֻפְרָעִים כְּשֶׁרוֹאִים וְשׁוֹמְעִים אֶת הַקְּלָלוֹת וְהַמְּרִיבוֹת, הַמַּחֲלֶקֶת וְהַהַכָּאוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְעַל־כֵּן חוּסוּ עַל יַלְדֵיכֶם וְתַשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, וְתִשְׁתַּדְּלוּ שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", כִּי בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, שָׁם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹרֶה וּמַשְׁרֶה אֶת שְׁכִינָתוֹ, וְכָל הַהַצְלָחָה שֶׁל הָאָדָם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת תְּלוּיָה רַק כְּפִי הַשָּׁלוֹם־בַּיִת שֶׁלּוֹ, וְעַל־כֵּן תִּמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם עַל נְקֻדָּה זוֹ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתַעְזְרוּ אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּמְשִׁיכוּ אוֹר הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאַל תַּחְשְׁבוּ שֶׁזֶּה דָּבָר קָטָן וּפָעוּט, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה כְּשֶׁזּוֹכִים לְהַשְׁלִים בֵּינֵיהֶם הֵם מְיַחֲדִים יִחוּדֵי עוֹלָמוֹת, כִּי בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא אִתְעַר מִלְעֵילָא (עַיֵּן זֹהַר לֶךְ־לְךָ פח.), כְּפִי שֶׁמִּתְנַהֲגִים כָּאן לְמַטָּה, כֵּן מִתְנַהֲגִים בָּעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה, כִּי כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא

חֵלֶק אֱלוֹהַּ מִמַּעַל מַמָּשׁ, וּכְפִי שֶׁמִּתְנַהֵג פֹּה בְּזֶה
הָעוֹלָם, כֵּן מִתְנַהֲגִים עִמּוֹ לְמַעְלָה, וְעַל־כֵּן בָּזֶה
שֶׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת
וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, עַל־יְדֵי־זֶה גּוֹרְמִים יִחוּד גָּדוֹל
וְעֶלְיוֹן מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת; וְלָכֵן עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי
מֻטֶּלֶת עֲלֵיכֶם אַחֲרָיוּת גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד לִהְיוֹת
בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְאַל תַּחְשְׁבוּ שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם
בְּעַלְמָא, וְאַתֶּם גָּרִים בְּבַיִת יַחַד כְּדֵי לֵילֵךְ אַחַר
הַתַּאֲוֹת וְהַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא וָלֹא, אַל תַּחְשְׁבוּ
זֹאת כְּרֶגַע, אֶלָּא תֵּדְעוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא הוֹרִיד
אֶתְכֶם לָזֶה הָעוֹלָם לְיַחֵד יְחוּדִים עֶלְיוֹנִים וְנוֹרָאִים
מְאֹד, וּבָזֶה שֶׁתִּתְאַחֲדוּ בְּאַחְדוּת גְּמוּרָה, וְתִהְיֶה
בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, עַל־יְדֵי־זֶה תַּמְשִׁיכוּ עַל
עַצְמְכֶם עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו וְחִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ
יִתְבָּרַךְ, וּבֵיתְכֶם יִהְיֶה בְּחִינַת בֵּית־הַמִּקְדָּשׁ בִּזְעִיר
אַנְפִּין, וְהַיְלָדִים שֶׁתּוֹלִידוּ יִהְיוּ בָּנִים קְדוֹשִׁים
וּטְהוֹרִים, בָּנִים בַּעֲלֵי שֵׂכֶל וּבַעֲלֵי צְדָקָה וָחֶסֶד. וְלָכֵן
תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם,
וְשֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וְעַל־יְדֵי־זֶה תּוֹרִידוּ אֶת
שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתַעֲשׂוּ לוֹ יִתְבָּרַךְ דִּירָה
בַּתַּחְתּוֹנִים, וְהוּא יָדוּר עִמָּכֶם בְּיַחַד, וְאַל תַּחְשְׁבוּ
אַחֶרֶת, כִּי זוֹ הַמְצִיאוּת, יְמֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל וּשְׁנוֹתֵינוּ

רוּחַ, הִנֵּה אֲנַחְנוּ כָּאן וְעוֹד מְעַט נֵצֵא מִזֶּה הָעוֹלָם, הִנֵּה אֲנַחְנוּ עַכְשָׁו בְּזֶה הָעוֹלָם, הַנְּשָׁמוֹת מְלֻבָּשׁוֹת בִּלְבוּשׁ גַּשְׁמִי, וְהִנֵּה תִּפָּרֵד הַנְּשָׁמָה מֵהַגּוּף, הַנְּשָׁמָה תַּעֲלֶה אֶל עַל לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְתַחֲזֹר לַמָּקוֹם שֶׁחֻצְבָה מִמֶּנּוּ, וְהַגּוּף לְקִבּוּרוֹת יוּבַל, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לָכֶם לְבַלּוֹת אֶת יְמֵיכֶם וּשְׁנוֹתֵיכֶם הַטּוֹבִים בִּמְרִיבוֹת וּבְמַחֲלֹקֶת, בְּוִכּוּחִים וְאִי הֲבָנוֹת, וְתִתָּנְסוּ בְּקַטְנוּת הַדַּעַת וּבְכָל מִינֵי סִכְסוּכִים, וּתְעָרְבוּ אֶת הַמִּשְׁפָּחוֹת בֵּינֵיכֶם, הֲרֵי הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ, לָמָּה לְבַלּוֹת אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁנָּתַן לָנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עָלֵינוּ רַק לְהַמְשִׁיךְ אֶת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם וּלְהוֹלִיד מִחִין חֲדָשִׁים לְגַדֵּל וּלְחַנֵּךְ אֶת יְלָדֵינוּ בְּדֶרֶךְ זוֹ — לְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי זוֹ תַּכְלִית הַהוֹלָדָה — לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים, שֶׁהֵם יַמְשִׁיכוּ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם עַל־יְדֵי קִיּוּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל־יְדֵי לִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְעַל־יְדֵי תְּפִלָּה, וְעַל־כֵּן רָאוּ שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וְאָז יִמְשְׁכוּ עֲלֵיכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם, וְתִרְווּ רֹב נַחַת מִיַּלְדֵיכֶם.

ה.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁכֶם עַל נְקֻדָּה זֹאת, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם־בַּיִת, וְתִתְפַּלְלוּ בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁתִּזְכּוּ לִהְיוֹת סַבְלָנִים מְאֹד זֶה לָזֶה, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, הֵן מִצַּד הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת, וְהֵן מִצַּד הַמְּרִירוּת שֶׁעוֹבֶרֶת מֵהַיְלָדִים וּמֵהַשְּׁכֵנִים וְהַקְּרוֹבִים וְהָרְחוֹקִים וּמִכָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּזְכֶּה לְמִדַּת הַסַּבְלָנוּת, לִהְיוֹת סַבְלָן עַל כָּל אֲשֶׁר בָּא עָלָיו, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל סַבְלָנוּת, אֶלָּא עַל־יְדֵי תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, שֶׁתַּרְגִּילוּ אֶת עַצְמְכֶם לָשׂוּחַ וּלְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְכֶם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְבַקְּשׁוּ וְתִתְחַנְּנוּ שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וְלֹא תִּהְיֶינָה שׁוּם מְרִיבוֹת, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכּוּ לְהַגִּיעַ לְזֶה, כִּי מַה שֶּׁתִּפְלָה פּוֹעֶלֶת שׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לִפְעֹל, כִּי הַתְּפִלָּה הִיא הַפֶּתַח וְהַשַּׁעַר לְהִכָּנֵס אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהִיא הַצִּנּוֹר הַמַּמְשִׁיךְ טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי הַנִּרְאֶה וְהַנֶּעְלָם, וְלָכֵן עֲשׂוּ זֹאת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְכֶם לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן בְּכָל יוֹם וָיוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְפָרְשׁוּ אֶת כָּל שִׂיחוֹתֵיכֶם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְכֶם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעִקַּר הַתְּפִלָּה — שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, כִּי שָׁלוֹם

הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְשֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה סַבְלָן. וְלָכֵן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לִהְיוֹת חֲזָקִים מְאֹד מְאֹד בַּעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּמְשִׁיכוּ עֲלֵיכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם.

ו.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! תִּשְׁתַּדְּלוּ לִוָּתֵר אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְאַל תֵּלְכוּ אֶחָד עִם זוּלָתוֹ בְּמִדַּת הָרְצִיחָה וְהַכַּעַס וְהַקַּפְדָנוּת, 'רֹאשׁ' בְּ'רֹאשׁ', דַּיְקָא לַעֲשׂוֹת הַהִפּוּךְ מִזּוּלָתוֹ, שֶׁכָּל זֶה הוּא הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁנּוֹלָדִים מֵהָעַוּוֹנוֹת הַמְרֻבִּים, כִּי כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא וּפוֹשֵׁעַ יָמִים וְשָׁנִים וּבִפְרָט עַל־יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית, עַל־יְדֵי־זֶה בּוֹרֵא קְלִפּוֹת וּמַשְׁחִיתִים שֶׁהֵם מְמָרְרִים אֶת חַיָּיו וְחַיֵּי בֵּיתוֹ, וְגוֹרְמִים מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי כָּל מִי שֶׁפָּגַם בִּפְגַם הַבְּרִית בְּהוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, הוּא גּוֹרֵם חֻרְבָּן בְּבֵיתוֹ, שֶׁנִּגְרָמוֹת לוֹ מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת בֵּינוֹ לְבֵין אִשְׁתּוֹ וּבֵינוֹ לְבֵין יְלָדָיו, וּבֵינוֹ לְבֵין כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וְצָרִים וּמָרִים לוֹ הַחַיִּים, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִתֵּן עֵצָה לְנַפְשׁוֹ. וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מַה לִּפְנֵיכֶם, וְאִם יֵשׁ מְרִיבוֹת בַּבַּיִת, הֲרֵי זֶה סִימָן שֶׁהַקְּלִפּוֹת מְמַלְאוֹת אֶת הַבַּיִת, וַעֲלֵיכֶם

לְבַעֵר וּלְסַלֵּק וּלְגָרֵשׁ אֶת הַקְּלִפּוֹת, וְזֶה זוֹכִים דַּיְקָא עַל־יְדֵי שָׁלוֹם, וְהַשָּׁלוֹם בָּא בִּמְרִירוּת גְּדוֹלָה מְאֹד, וְלָכֵן צְרִיכִים לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ עַל נְקֻדַּת הַשָּׁלוֹם, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכּוּ לְהִכָּלֵל בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא — אִם תַּמְשִׁיכוּ אֶת הַשָּׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם וְתָדוּנוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי לְכַף זְכוּת, וַאֲפִלּוּ שֶׁתֵּעָשֶׂה אֵיזוֹ מְרִיבָה בַּבַּיִת, חַס וְשָׁלוֹם, תֵּכֶף־וּמִיָּד רְאוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֵשׁ לִפְנֵי שֶׁתִּשְׂרֹף אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁבַּבַּיִת, וּצְרִיכִים לְאַתֵּר תֵּכֶף־וּמִיָּד אֶת הָאֵשׁ וּלְכַבּוֹתָהּ, כִּי הַכַּעַס, שֶׁהִיא הָאֵשׁ וְהָרְצִיחָה, עֲלוּלִים לְכַלּוֹת וְלִשְׂרֹף כָּל חֶלְקָה טוֹבָה מֵהַבַּיִת, וּלְגָרֵם לְעַצְמוֹ כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, שֶׁכָּל זֶה מֵחֲמַת הַקְּלִפּוֹת שֶׁבָּרָא מֵרֹב עַוֹונוֹתָיו. וְעַל־כֵּן רְאוּ בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁכֶם עַל מִדַּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתְבַּטְּלָנָה כָּל הַקְּלִפּוֹת מִתּוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְיִהְיֶה בֵּיתְכֶם בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים, וְתִזְכּוּ לְאֲרֹחַ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְתִשְׁרֶה בְּבֵיתְכֶם רוּחַ חֲכָמִים, וְהַיְלָדִים יִלְמְדוּ דֻּגְמָא מִכֶּם, וְתִשְׁרֶה בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת.

ז.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁאֵין שׁוּם

מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גְּמוּרָה הִיא, וְתַכְלִית הַבְּרִיאָה הָיְתָה כְּדֵי לְחַבֵּר עוֹלָם הַזֶּה עִם הָעוֹלָם הַבָּא, הַנְּשָׁמָה עִם הַגּוּף, הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית עִם הַנֶּפֶשׁ הָאֱלֹקִית, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוֹד יִחוּד וְחִבּוּר בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפָּכִים — אֵשׁ וּמַיִם, עַל־יְדֵי־זֶה שֶׁזּוֹכִים לְיַחֵד בֵּינֵיהֶם וְעוֹשִׂים שָׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה הֵם מְתַקְּנִים אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁאֵיךְ שֶׁתִּתְנַהֲגוּ בְּבֵיתְכֶם, כָּךְ יִתְנַהֲגוּ בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְכָךְ תַּמְשִׁיכוּ עַל עַצְמְכֶם יִחוּד בְּרָכָה, קְדֻשָּׁה שֶׁפַע, בָּנִי, חַיֵּי וּמְזוֹנֵי, וְעַל־כֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וּכְשֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיכֶם שָׁלוֹם, אָז תְּיַחֲדוּ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְיֶמְשְׁכוּ עֲלֵיכֶם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתִשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בָּעוֹלָם, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאִישׁ וְאִשָּׁה מִתְיַחֲדִים בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וּמְשְׁתַּדְּלִים שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", הֵם גּוֹרְמִים תַּעֲנוּג וְנַחַת רוּחַ עֶלְיוֹנִים, וּמְיַחֲדִים יִחוּדִים וְצִרּוּפִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, לֹא־כֵן אִם, חַס וְשָׁלוֹם, גּוֹרְמִים מַחֲלֹקֶת, וְכוּחִים וּמְרִיבוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה מְהַפְּכִים אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּמַחְשִׁיכִים אֶת כָּל הָאוֹרוֹת, וְגוֹרְמִים צָרוֹת וְיִסּוּרִים, הֶרֶג וּקְלִפּוֹת, עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וּמִיתוֹת מְשֻׁנּוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁיָּבֹאוּ עֲלֵיהֶם. וְעַל־כֵּן

רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מַה לִּפְנֵיכֶם, תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מְחִיר שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכּוּ לְהֶעָשׂוֹת כֵּלִים לְגַבֵּי גִּלּוּי אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְתִזְכּוּ לְגַדֵּל אֶת יַלְדֵיכֶם בְּקַלּוּת, וְתִרְווּ מֵהֶם רֹב נַחַת, כִּי כְּפִי שֶׁאִישׁ וְאִשָּׁה מִתְנַהֲגִים כֵּן מִתְנַהֲגִים הַיְלָדִים, כִּי הֵם תּוֹלָדוֹת, כִּי אַבָּא וְאִמָּא הֵם סוֹד הַמֹּחִין, וְהַבֵּן וְהַבַּת הֵם זְעֵיר וְנֻקְבָא, שֶׁכָּל זֶה הוּא יְחוּד כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לָדַעַת שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלָּכֶם יִגְרֹם יְחוּד עֶלְיוֹן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמִּתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ הַשָּׁלוֹם וּמְשַׁתֵּדֵל שֶׁיִּהְיֶה "שָׁלוֹם בַּבַּיִת", שֶׁאָז הוּא מַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (סֹטָה נג:): מָה אִם לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, אָמְרָה תּוֹרָה: שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה, יִמָּחֶה עַל הַמַּיִם, לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, כִּי בָּזֶה שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵין אִשְׁתּוֹ יֵמְשֵׁךְ שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְוַתֵּר אֲפִלּוּ שֶׁתִּהְיֶה מְחִיקַת שְׁמוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב הַשָּׁלוֹם. וְאָמְרוּ (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן, פֶּרֶק כח): כָּל הַמֵּשִׂים שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מֵשִׂים שָׁלוֹם

בְּיִשְׂרָאֵל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֶלֶךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְעַל־כֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, שֶׁיִּהְיֶה "**שָׁלוֹם בַּבַּיִת**", וְזֶה יִגְרֹם שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְתִשְׁרֶה שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְתִתְבָּרְכוּ בְּכָל מִינֵי בְּרָכוֹת, וְיֻמְשְׁכוּ עֲלֵיכֶם כָּל מִינֵי הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת בָּזֶה וּבַבָּא וּלְנֶצַח נְצָחִים.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת

יְגַלֶּה עֵצוֹת נִפְלָאוֹת אֵיךְ יִשְׁתַּדֵּל כָּל אֶחָד לַעֲשׂוֹת
שָׁלוֹם בַּבַּיִת, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה שְׁלֵמוּת בְּבֵיתוֹ,
לֹא־כֵן כְּשֶׁרִיב תָּמִיד עִם אִשְׁתּוֹ, אָז יַהֲרֹס, חַס
וְשָׁלוֹם, אֶת בֵּיתוֹ.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיהּ"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

מוֹהֲרָא״שׁ נ״י אָמַר: כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בַּבַּיִת, הַכֹּל הוֹלֵךְ בְּצוּרָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, כִּי הַשָּׁלוֹם בַּבַּיִת הוּא הַשְׁלֵמוּת שֶׁל הַבַּיִת, וּכְשֶׁיֵּשׁ שְׁלֵמוּת בַּבַּיִת עַל־יְדֵי שָׁלוֹם־בַּיִת, אָז נַעֲשָׂה הַבַּיִת כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה וּמַזָּל וָעֹשֶׁר וְכָבוֹד, לֹא־כֵן אִם יֵּשׁ מְרִיבוֹת בַּבַּיִת, אֲזַי רַחֲמָנָא לִצְלָן, מִזֶּה בָּאוֹת כָּל הַצָּרוֹת וְהָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת וְהַחוֹבוֹת.

(אִמְרֵי־מוֹהֲרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרד)

קוּנְטְרֵס

שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת

א.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! מַדּוּעַ לֹא תְּיַשֵּׁב אֶת עַצְמְךָ אַחַת וּלְתָמִיד, שֶׁכָּל מַה שֶּׁקּוֹרֶה בְּבֵיתְךָ, וְאֵיךְ שֶׁכָּל הַבַּיִת מְהֻפָּךְ וְשָׁבוּר וְהָרוּס, וְאֵין לְךָ שְׁלוֹם־בַּיִת, זֶה הַכֹּל בְּאַשְׁמָתְךָ; כִּי אִם תִּקַּח אֶת עַצְמְךָ בְּיָדְךָ, וּתְשַׁנֶּה אֶת עַצְמְךָ, אָז יִשְׁתַּנֶּה כָּל הַבַּיִת שֶׁלְּךָ, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁעַל כָּל פְּרָט וּפְרָט תַּטִּיל אֶת הָאַשְׁמָה עַל אִשְׁתְּךָ, כְּאִלּוּ הִיא הַגּוֹרֶמֶת לְךָ כָּל הַצָּרוֹת בְּבֵיתְךָ, וּכְאִלּוּ הִיא הוֹרֶסֶת לְךָ אֶת הַבַּיִת, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע שֶׁלֹּא כֵּן הוּא, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְזַמֵּן לְכָל אֶחָד אֶת בַּת זוּגוֹ הָרְאוּיָה לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, כְּפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ, וְהָאָדָם צָרִיךְ לְהִשְׁתַּדֵּל לִבְנוֹת בַּיִת

עִמָּהּ בְּיַחַד, וּלְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת, וּלְהַחְדִּיר בָּהֶם אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּפִי שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וּמֵאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית — לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת, שֶׁיְּקַיְּמוּ אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְהוֹרִישׁ לָהֶם אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה מִדּוֹר דּוֹר, וּלְלַמֵּד לָהֶם אֶת דַּעַת הַשֵּׁם, כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית בְּהוֹלָדַת הַבָּנִים וְהַבָּנוֹת, כְּדֵי שֶׁהָעוֹלָם יִהְיֶה מְיֻשָּׁב עִם בְּנֵי דֵּעָה, וְעִקַּר הַדַּעַת הוּא — לָדַעַת אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם בְּהַשְׁגָּחָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה עַד מְאֹד, וְדָבָר זֶה צָרִיךְ לְמְסֹר לְבָנָיו וְלִבְנוֹתָיו, וְעַל רוּחַ זֶה צָרִיךְ לְהִבָּנוֹת הַבַּיִת שֶׁל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לִפְנֵי עֵינָיו הַקְּדָמָה זוֹ — שֶׁעִקַּר תַּכְלִית בִּנְיַן הַבַּיִת הוּא כְּדֵי לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת, וּלְגַלּוֹת לָהֶם אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכֵן לָגוּר יַחַד עִם אִשְׁתּוֹ בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵעֲבֵרוֹת, כִּי הָאִשָּׁה שׁוֹמֶרֶת אֶת בַּעֲלָהּ, וְאָז אִם זֶה יִהְיֶה הַתַּכְלִית לְבִנְיַן הַבַּיִת, אָז תִּזְכּוּ שֶׁנִּיכָּם לִ"שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת", מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁנִּכְנָסִים אִנְטֶרֶסִים אֲחֵרִים בַּבַּיִת, אָז מַתְחִילוֹת הַמְּרִיבוֹת בַּבַּיִת, וּבִפְרָט הַבַּעַל מַתְחִיל לְהַאֲשִׁים אֶת אִשְׁתּוֹ עַל כָּל דָּבָר, וּכְאִלּוּ הִיא חַיֶּבֶת בְּכָל הַחֶרְבָּנוֹת, וּבְכָל הַצָּרוֹת וְהַמְּרִירוּת שֶׁמִּתְהַוִּים בַּבַּיִת.

וּבֶאֱמֶת, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַדּוּעַ לֹא תַּכְנִיס בְּדַעְתְּךָ אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, לֵידַע אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה, מְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְהוּא צִוָּנוּ לְהִתְחַתֵּן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, יח): "וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹקִים לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ" וְגוֹ'; כִּי כְּשֶׁהָאָדָם לְבַד, נִקְרָא "לֹא טוֹב", כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁאָדָם מִתְחַתֵּן, שֶׁאָז דַּיְקָא נִקְרָא הָאָדָם הַשָּׁלֵם, וְלִפְנֵי זֶה אֵין לוֹ שְׁלֵמוּת כְּלָל, וּכְתִיב (שָׁם א, כז): "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים בָּרָא אוֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם, וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹקִים, וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹקִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ" וְכוּ'; כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית הוּא לְהִתְחַתֵּן וּלְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת וּלְמַלֵּא אֶת הָעוֹלָם עִם בְּנֵי־אָדָם הַמַּכִּירִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִכְבֹּשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם בִּידִיעַת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית, שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הָאָדָם, וּבִשְׁבִיל זֶה נָתַן לוֹ אִשָּׁה, וְלָכֵן אִם כָּל כַּוָּנָתְךָ תִּהְיֶה בְּבִנְיַן בֵּיתְךָ עִם כַּוָּנָה זוֹ — לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז יִהְיֶה לְךָ בַּיִת חַם, בַּיִת שָׂמֵחַ, וְתִהְיֶה שְׁלֵמוּת בְּבֵיתְךָ, לֹא כֵן אִם כָּל

הַחֲתוּנָה תִּהְיֶה רַק כְּדֵי לְמַלֵּא תַּאֲוָתְךָ וְכוּ׳, אוֹ שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְאֵיזוֹ שִׁפְחָה שֶׁתְּשָׁרֵת אוֹתְךָ וְכוּ׳, כִּי אָז הַבַּיִת שֶׁלְּךָ יִהְיֶה הָרוֹס לְגַמְרֵי, וְלֹא יִשָּׁרֶה הַשָּׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתָמִיד יִהְיֶה הַבַּיִת מָלֵא מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת, וְתַרְגִּישׁ כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים בְּחַיֶּיךָ; עַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, רְאֵה לָקַחַת אֶת עַצְמְךָ בְּיָדְךָ, וְתֵדַע שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לְךָ מַתָּנָה אִשָּׁה, וּתְיַקֵּר אוֹתָהּ מְאֹד מְאֹד, וּתְכַבֵּד אוֹתָהּ, וְאָז עַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לְהַגִּיעַ אֶל "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת", וְתוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְיִמְשְׁכוּ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֶׂה יְדֵיכֶם, וְתִהְיֶה לָכֶם פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהַשֶּׁפַע בָּא לָאָדָם בִּזְכוּת אִשְׁתּוֹ, וּכְשֶׁמְכַבֵּד וּמְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ, הֲרֵי זֶה נִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע רַב.

ב.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! לָמָּה אַתָּה צָרִיךְ תָּמִיד לְחַפֵּשׂ חֶסְרוֹנוֹת אֵצֶל אִשְׁתְּךָ, וְלָמָּה עָלֶיךָ לָרִיב עִמָּהּ בְּכָל פַּעַם וּלְהַשְׁפִּילָהּ, הַאִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ, כִּי בָּאֹפֶן הַזֶּה אַתָּה חוֹתֵר לִשְׁבֹּר אֶת בֵּיתְךָ?! הֲלֹא בָּזֶה שֶׁאַתָּה רַב עִם אִשְׁתְּךָ, וְאַתָּה מַשְׁפִּילָהּ, וּמְחַפֵּשׂ אֶצְלָהּ כָּל מִינֵי חֶסְרוֹנוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה אַתָּה

גּוֹרֵם שִׂנְאָה בֵּינֵיכֶם, שֶׁזֶּה רַק יִגְרֹם לְחָרְבַּן הַבַּיִת, כִּי עִקַּר הֲרִיסַת הַבַּיִת וְחָרְבָּנוֹ, בָּא עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם רָב עִם אִשְׁתּוֹ, וּמְחַפֵּשׂ אֶצְלָהּ כָּל מִינֵי חֶסְרוֹנוֹת, וְיֵשׁ לוֹ טְעָנוֹת עָלֶיהָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה לְאַט לְאַט צוֹמַחַת שִׂנְאָה בֵּין שְׁנֵיהֶם, וּלְבַסּוֹף נֶהֱרָס הַבַּיִת; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, לִהְיוֹת חָכָם, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְךָ הַרְבֵּה טְעָנוֹת עָלֶיהָ, רְאֵה לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לָדוּן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת תָּמִיד, וּלְעוֹלָם אַל תָּרִיב עִמָּהּ יְהֵיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, תִּסְתַּכֵּל רַק עַל הַצַּד הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, אַתָּה תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת הַגֶּבֶר שֶׁהוּא הַמַּשְׁפִּיעַ, וְתֵן לָהּ תִּשּׁוּמֶת־לֵב, וְאַל תְּחַכֶּה לָהּ שֶׁהִיא תַּשְׁפִּיעַ עָלֶיךָ וְכוּ׳, וְהִיא תִּתֵּן לְךָ תִּשּׁוּמֶת־לֵב, כִּי אָז אַתָּה נַעֲשָׂה הָאִשָּׁה, וְהִיא הַגֶּבֶר, אֶלָּא הֱוֵי חָכָם, וְאַתָּה תִּהְיֶה הַגֶּבֶר, וְתַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לָדוּן אוֹתָהּ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, וְתֵדַע שֶׁאִשְׁתְּךָ הִיא הַמַּתָּנָה הֲכִי יְקָרָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעַל־כֵּן רָאוּי לְךָ לְיַקֵּר מְאֹד מְאֹד אֶת הַמַּתָּנָה הַזּוֹ, וְאָז אִם תֵּלֵךְ בְּדַרְכְּךָ זוֹ, תַּצְלִיחַ לְשַׁכְנֵעַ אוֹתָהּ כְּדַעְתְּךָ, לֹא כֵן אִם תָּמִיד תְּחַפֵּשׂ וְתִמְצָא בָּהּ חֶסְרוֹנוֹת וְתַשְׁפִּילָהּ וְכוּ׳, וְתֵצֵא לָרִיב עִמָּהּ, אָז בְּוַדַּאי לֹא תִּפְעַל שׁוּם דָּבָר אֶלָּא הַהֵפוּךְ, וּלְבַסּוֹף תִּתְגָּרְשׁוּ, חַס וְשָׁלוֹם; לָכֵן, בְּנִי, הֱוֵי חָכָם, וּתְקַיֵּם אֶת כָּל זֶה, וְאָז תִּהְיֶה

שְׁלֵמוּת בְּבֵיתְךָ, כִּי "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת" תְּלוּיָה רַק בְּדָבָר זֶה — כְּפִי שֶׁהָאָדָם מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ תָּמִיד.

ג.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם בֵּינְךָ לְבֵין אִשְׁתְּךָ, וּתְכַבֵּד אֶת הוֹרֶיהָ, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לְךָ הַרְבֵּה טְעָנוֹת וּמְעָנוֹת עֲלֵיהֶם וְכוּ', וּכְאִלּוּ הֵם אֲשֵׁמִים בְּכָל צָרוֹתֶיךָ וְכוּ', וּכְאִלּוּ הֵם מְסִיתִים אֶת אִשְׁתְּךָ נֶגְדְּךָ וְכוּ', תֵּדַע שֶׁהַכֹּל דִּמְיוֹן, וְאַף שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ אֶת זֶה בְּבֵרוּר, שֶׁהֵם חוֹתְרִים לְשַׁבֵּר אֶת בֵּיתְךָ, עִם כָּל זֹאת עָלֶיךָ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם לִהְיוֹת עִמָּהֶם בְּשָׁלוֹם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תְּדַבֵּר בִּפְנֵי אִשְׁתְּךָ נֶגֶד הוֹרֶיהָ שׁוּם דָּבָר, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הֵם הוֹרֶיהָ, אִם בִּרְצוֹנְךָ אוֹ שֶׁלֹּא בִּרְצוֹנְךָ, הֵם הוֹרֶיהָ, שֶׁהוֹלִידוּ אוֹתָהּ, וְהָאַהֲבָה אֲלֵיהֶם הִיא עִנְיָן טִבְעִי, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְאִם תְּדַבֵּר בְּפָנֶיהָ עַל הוֹרֶיהָ, בְּתוֹךְ תּוֹכָהּ יִכְאַב לָהּ מְאֹד מְאֹד, וּלְאַט לְאַט תְּאַבֵּד אֶת חִנָּהּ אֶצְלָהּ; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, לֶחְכַּם בְּדָבָר זֶה, וְתִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּינְךָ לְבֵין הוֹרֵי אִשְׁתְּךָ, וְתָמִיד תְּשַׁבַּח אוֹתָם בִּפְנֵי אִשְׁתְּךָ, וְאַף

שֶׁבְּלִבְּךָ יֵשׁ לְךָ הַרְבֵּה עֲלֵיהֶם, אַף פַּעַם אַל תְּגַלֶּה אֶת זֹאת לְאִשְׁתְּךָ, וְאָז דַּיְקָא תִּהְיֶה אֶצְלְכֶם "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת", וְיִהְיֶה שָׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּינֵיכֶם. וְזֶה עִקַּר גָּדוֹל בְּחַיֵּי הַזּוּג — שֶׁאָסוּר לְהַשְׁפִּיל אֶת הַהוֹרִים בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, לֹא הוּא אֶת הוֹרֶיהָ וְלֹא הִיא אֶת הוֹרָיו, וְאָז כְּשֶׁיּוֹדְעִים יְסוֹד זֶה — שֶׁאֵין מְעָרְבִים אֶת הַהוֹרִים מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים בְּתוֹךְ חַיֵּיהֶם הַפְּרָטִיִּים, אָז דַּיְקָא יֵשׁ "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת"; כִּי עִקַּר הַשְּׁלֵמוּת — כְּשֶׁמְּכַבְּדִים אֶת הַהוֹרִים שֶׁל שְׁנֵיהֶם, וְאֵין מְעָרְבִים אוֹתָם בְּחַיֵּיהֶם הַפְּרָטִיִּים יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְיִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה, אֶת הַהוֹרִים צְרִיכִים לֶאֱהֹב מִצַּד כִּבּוּד אָב וָאֵם מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים, אֲבָל בְּעִנְיְנֵי חַיֵּי אִשּׁוּת וְכוּ', וּמַה שֶּׁקּוֹרֶה בַּבַּיִת וְכוּ', אָסוּר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לְעָרֵב אֶת הַהוֹרִים, וְאָז, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ, וְתִבְנֶה אֶת בֵּיתְךָ עַל יְסוֹד זֶה, אָז תִּהְיֶה "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת" אֶצְלְכֶם, וְתָדוּרוּ יַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת תָּמִיד.

ד.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לְרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ וְתַעֲזֹר לָהּ בְּכָל הַתְּחוּמִים — הֵן בַּבַּיִת תֵּן לָהּ יָד, וְתַעֲזֹר לָהּ בְּעִנְיָנֶיהָ, כִּי מַה שֶּׁיִּקַּח לָהּ שָׁעָה אוֹ

שְׁעָתַיִם יִקַּח לְךָ זְמַן קָצָר, וְכֵן רְאֵה לַעֲזֹר לָהּ, וְתֵן לָהּ גִּבּוּי בְּכָל עִנְיָנֶיהָ, וּתְיַקֵּר אוֹתָהּ מְאֹד מְאֹד, וְאָז דַּיְקָא תִּהְיֶה לְךָ "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת", מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁאַתָּה לֹא רוֹצֶה לַעֲזֹר לָהּ, וְלֹא רוֹצֶה לָתֵת לָהּ שׁוּם גִּבּוּי בְּשׁוּם דָּבָר רַק אַתָּה בּוֹרֵחַ מֵהַבַּיִת וְכוּ׳, וְאֵין לְךָ אֲפִלּוּ זְמַן לְדַבֵּר עִמָּהּ, עַל־יְדֵי־זֶה אַתָּה הוֹרֵס אֶת בֵּיתְךָ. מַדּוּעַ לֹא תְּרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ?! מַדּוּעַ תָּרִיב עִמָּהּ עַל כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁהִיא עוֹשָׂה?! מַדּוּעַ אַתָּה מְחַפֵּשׂ עָלֶיהָ כָּל מִינֵי חֶסְרוֹנוֹת, וְאַתָּה רוֹדֵף אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי רְדִיפוֹת עַל לֹא דָּבָר, רַק מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לְךָ עֲצַבִּים?! לָמָּה לְךָ לְהוֹצִיא אֶת עַצְבֶּיךָ עַל אִשְׁתְּךָ?! אִם אַתָּה עַצְבָנִי, רְאֵה לָצֵאת לַחוּץ, וּלְהוֹצִיא אֶת עַצְבֶּיךָ עַל הָעֵצִים וְעַל הָאֲבָנִים, וְלֹא עַל אִשְׁתְּךָ, וְאָז אִם תִּהְיֶינָה לְךָ הַהַקְדָּמוֹת הָאֵלּוּ תִּהְיֶה לְךָ "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת". וּבִפְרָטִיּוּת אִם תִּהְיֶה לְךָ מִדַּת הָרַחֲמָנוּת — שֶׁתְּרַחֵם עָלֶיהָ וְתַעֲזֹר לָהּ בְּכָל עִנְיָנֶיהָ, אָז תִּהְיֶה מֻבְטָח שֶׁבֵּיתְךָ יִהְיֶה בַּיִת חַם וְנֶחְמָד, וְתָמִיד תִּרְצֶה לְהִשָּׁאֵר שָׁם, וְלֹא תִּבְרַח.

ה.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! כְּשֶׁאַתָּה בָּא הַבַּיְתָה, וְאַתָּה

רוֹאֶה שֶׁאִשְׁתְּךָ אֵינָהּ בְּמַצָּב רוּחַ טוֹב, תִּשְׁתַּדֵּל לְהִתְעַנְיֵן מַה קָּרָה עִמָּהּ, וְתַעֲזֹר לָהּ לְהוֹצִיא אֶת הַמְּרִירוּת וְהָרוּחַ הָרָעָה, רוּחַ נְכֵאָה שֶׁנִּכְנְסוּ בָּהּ, וּתְשַׂמְּחָהּ בְּכָל מַה שֶּׁאַתָּה יָכוֹל, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁיִּשְׁתַּנֶּה מַצָּב רוּחָהּ לְגַמְרֵי; כִּי עַל־פִּי־רֹב הָאִשָּׁה נוֹפֶלֶת בְּדַעְתָּהּ, וְחוֹשֶׁבֶת כְּאִלּוּ הִיא אֵינָהּ שָׁוָה לְשׁוּם דָּבָר, וּכְאִלּוּ אַף אֶחָד לֹא מִתְיַחֵס אֵלֶיהָ, וְזֶה שׁוֹבֵר אוֹתָהּ מְאֹד מְאֹד, וּכְשֶׁבַּעְלָהּ בָּא הַבַּיְתָה, וּמְחַיֵּךְ אֵלֶיהָ וּמְדַבֵּר עִמָּהּ, וּמִתְעַנְיֵן בְּכָל הַבְּעָיוֹת שֶׁלָּהּ, וּמְשַׁתֵּדֵל לַעֲזֹר לָהּ, בְּדֶרֶךְ זוֹ מִמֵּילָא נִתְבַּטְּלִים הָרוּחַ רָעָה וְהָרוּחַ נְכֵאָה וְהָעַצְבוּת מִמֶּנָּהּ, וְנִכְנָס בָּהּ בִּטָּחוֹן, וְנַעֲשֵׂית שִׂמְחָה; וְעַל־כֵּן רְאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתִתְעַנְיֵן בְּכָל עִנְיָנֶיהָ, וְתַעֲזֹר לָהּ בְּכָל מַה שֶּׁתּוּכַל, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁכָּל בֵּיתְךָ יִשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה, וְתִהְיֶה "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת" אֶצְלְכֶם.

ו.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לְדַבֵּר עִם אִשְׁתְּךָ מֵעִנְיְנֵי הַבַּיִת וְיִרְאַת שָׁמַיִם, אֲשֶׁר זֶה מְאֹד יָקָר אֶצְלָהּ, כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁהָאָדָם מְדַבֵּר עִם אִשְׁתּוֹ בְּאַהֲבָה וּבִישׁוּב הַדַּעַת, זֶה מְאֹד חָשׁוּב אֵצֶל

הָאִשָּׁה, כִּי הִיא רוֹאָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּעַל שֶׁמְּכַבֵּד וּמְיַקֵּר אוֹתָהּ, וּמְשַׁתֵּדֵל לַהֲבִינָהּ, וְנוֹתֵן לָהּ תְּשׁוּמֶת־לֵב, וַאֲפִלּוּ רַק כַּמָּה מִלִּים שֶׁתְּדַבֵּר עִמָּהּ, בָּזֶה תַּכְנִיס בָּהּ בְּטָחוֹן עַצְמִי, שֶׁתִּרְאֶה כִּי הִיא חֲשׁוּבָה, וְיֵשׁ לָהּ בַּעַל שֶׁאִכְפַּת לוֹ מִמֶּנָּה, וְזֶה מַגְבִּיהַּ אֶת דַּעַת הָאִשָּׁה מְאֹד מְאֹד, וּמְקַשֵּׁר אוֹתָהּ אֶל בַּעְלָהּ. וְתִהְיֶה חָזָק בִּדְבָרִים אֵלּוּ, כִּי בָּזֶה תְּלוּיָה "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת", לֹא כֵן מִי שֶׁתָּמִיד צוֹעֵק עַל אִשְׁתּוֹ וּמְבַטְּלָהּ, וְכָל מַה שֶּׁהִיא רַק אוֹמֶרֶת, יֵשׁ לוֹ מַה לְהָגִיב עַל דְּבָרֶיהָ, וּמִתְלוֹצֵץ מִמֶּנָּה וּמִדַּעְתָּהּ, וּמַשְׁפִּילָהּ, וְעוֹשֶׂה עָלֶיהָ כָּל מִינֵי בִּקֹּרֶת, שֶׁזֶּה שׁוֹבֵר אוֹתָהּ לְגַמְרֵי, בָּזֶה הוֹרֵס אֶת הַבַּיִת, וּלְבַסּוֹף בַּיִת כָּזֶה אֵין לוֹ קִיּוּם, וּבָאִים לִידֵי גֵּרוּשִׁין, כִּי הָאִשָּׁה אֵינָהּ יְכוֹלָה לִסְבֹּל אֶת זֶה, וְהִיא בּוֹרַחַת מֵהַבַּיִת; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לִהְיוֹת חָכָם, וּתְכַבֵּד וּתְיַקֵּר מְאֹד אֶת אִשְׁתְּךָ, וְיִהְיֶה חָשׁוּב בְּעֵינֶיךָ כָּל מַה שֶּׁהִיא אוֹמֶרֶת, וַאֲפִלּוּ שֶׁלְּפִי דַּעְתְּךָ הִיא מְדַבֶּרֶת שְׁטֻיּוֹת וְכוּ', וּדְבָרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ, תָּשִׂים לִבְּךָ אֶל דְּבָרֶיהָ, כְּאִלּוּ הִיא מְדַבֶּרֶת דִּבְרֵי חָכְמָה וְכוּ', וּלְאַט לְאַט תַּכְנִיס בָּהּ אֶת דַּעְתְּךָ, עַד שֶׁתְּשַׁנֶּה אֶת דַּעְתָּהּ, אֲבָל לֹא תִּכְפֶּה עָלֶיהָ דַּעְתְּךָ, וּתְבַטֵּל אֶת דְּבָרֶיהָ, אֶלָּא תַּסְכִּים עִמָּהּ, רַק תּוֹסִיף,

שֶׁאוּלַי יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כָּךְ אוֹ כָּךְ וְכוּ׳, וְאָז הִיא בְּעַצְמָהּ תִּרְאֶה, שֶׁדִּבְּרָה דִּבְרֵי שְׁטוּת, וְתִרְצֶה לְקַיֵּם אֶת דְּבָרֶיהָ; וּזְכֹר כְּלָל זֶה מְאֹד, כִּי כָּל אֵלּוּ שֶׁהָיוּ חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, וְהִשְׁפִּילוּ אֶת הָאִשָּׁה, וְעָשׂוּ בְּכָל פַּעַם בִּקֹּרֶת עַל דְּבָרֶיהָ, לְבַסּוֹף הִיא נִשְׁבָּרָה לְגַמְרֵי, וְנֶעֱשְׂתָה עַצְבָנִית, וּכְבָר אֵין לָהּ עֲצַבִּים כְּלָל וּכְלָל אֶל שׁוּם דָּבָר, מִכָּל שֶׁכֵּן אֶל הַיְלָדִים, וְהִיא נִשְׁבֶּרֶת לְגַמְרֵי וְנוֹפֶלֶת בְּמָרָה שְׁחוֹרָה וּבְדִכָּאוֹן, וְכָל הַבַּיִת נֶחֱרָב עַל־יְדֵי־זֶה; עַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי, תִּהְיֶה חָכָם, וּתְקַיֵּם אֶת כָּל דְּבָרַי אֵלֶּה, וְתִרְאֶה אֵיךְ שֶׁבֵּיתְךָ יִהְיֶה בַּיִת חַם, וְתִהְיֶה "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת" אֶצְלְכֶם, וְתַצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם.

ז.

רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָטִיּוּת בָּרַבִּים, רְאֵה לְכַבְּדָהּ מְאֹד, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְךָ אֵיזֶה סִכְסוּךְ אוֹ וִכּוּחַ עִמָּהּ, אַף פַּעַם אַל תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה בָּרַבִּים, כִּי הַמְּרִיבוֹת וְהַהִשְׁפָּלוֹת בָּרַבִּים, זֶה לֹא נִתָּן לִמְחֹל כְּלָל, וּבְנֵי־אָדָם חוֹשְׁבִים עֲלֵיכֶם מַה שֶּׁחוֹשְׁבִים וְכוּ׳, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁיֵּשׁ הוֹלְכֵי רָכִיל, שֶׁאָז כְּבָר אֶחָד מְדַבֵּר וּמְסַפֵּר לַשֵּׁנִי עֲלֵיכֶם כָּל דָּבָר אָסוּר, אֲשֶׁר

בֶּאֱמֶת אַתֶּם לְבַד יוֹדְעִים שֶׁזֶּה אֵינוֹ נָכוֹן, רַק מֵחֲמַת שֶׁלֹּא שַׂמְתָּ לֵב פַּעַם אַחַת, וְהוֹכַחְתָּ אוֹ הִשְׁפַּלְתָּ אֶת אִשְׁתְּךָ בָּרַבִּים, כְּבָר יָצָא מִזֶּה חֻרְבָּן כָּזֶה, שֶׁבַּחוּץ מְדַבְּרִים כְּאִלּוּ אַתֶּם זוּג לֹא מַתְאִים, וְאַתֶּם תָּמִיד רָבִים וְכוּ׳; וְעַל־כֵּן תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לֹא לְהִתְוַכֵּחַ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא לָרִיב, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לֹא לְהַשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתְּךָ בָּרַבִּים, כִּי לֹא יֹאבֶה הַשֵּׁם סְלֹחַ לְךָ עַל דָּבָר זֶה, וּמַה גַּם שֶׁבֵּיתְךָ יֶחֱרַב לְבַסּוֹף, וְאַל תִּהְיֶה חָכָם בְּעֵינֶיךָ, כְּאִלּוּ סְתָם אַתָּה רַק מִתְוַכֵּחַ עִמָּהּ, אוֹ סְתָם מְדַבֵּר עִמָּהּ וְכוּ׳, אֶלָּא תֵּדַע שֶׁכָּל הַשְׁפָּלָה אוֹ בְּקֹרֶת שֶׁהַבַּעַל עוֹשֶׂה עַל אִשְׁתּוֹ בָּרַבִּים, זֶה כּוֹאֵב לָהּ מְאֹד מְאֹד, וְזֶה גּוֹרֵם שֶׁתִּכָּנֵס שִׂנְאָה בְּלִבָּהּ עָלֶיךָ, וְעַל־כֵּן רְאֵה לִהְיוֹת חָכָם אֲמִתִּי, וּבָרַבִּים תָּמִיד תְּכַבְּדָהּ יוֹתֵר מֵהָרָגִיל, וְעַל־יְדֵי־זֶה אִשְׁתְּךָ תִּהְיֶה גֵּאָה בְּךָ, כִּי זוֹ גַּאֲוָתָהּ וְהִתְפָּאֲרוּתָהּ לִפְנֵי חַבְרוֹתֶיהָ — כְּשֶׁבַּעְלָהּ מְכַבְּדָהּ וּמְיַקְּרָהּ, וּמִתְחַשֵּׁב בִּדְבוּרֶיהָ בָּרַבִּים, וְאָז, אֲהוּבִי, בְּנִי, אִם תְּקַיֵּם אֶת זֶה, תִּרְאֶה אֵיךְ בֵּיתְךָ יִהְיֶה בַּיִת שָׁלֵם, בַּיִת חַם, וְתִהְיֶה

"שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת" אֶצְלְכֶם.

ח.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לְכַבֵּד אֶת חָמִיךָ וְאֶת חֲמוֹתְךָ, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְךָ בִּלְבָבְךָ הַרְבֵּה טְעָנוֹת עֲלֵיהֶם, רְאֵה לָדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת — שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם מַה שֶּׁעוֹבֵר, וְאֵין כַּוָּנָתָם לְהָרַע לְךָ, כִּי הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף נָתְנוּ לְךָ אֶת בִּתָּם, וְהֵם רוֹצִים רַק אֶת הַטּוֹב בִּשְׁבִיל בִּתָּם, וְעַל־כֵּן אִם תְּכַבְּדֵם וּתְיַקְּרֵם, אָז יִרְאוּ שֶׁמָּסְרוּ אֶת בִּתָּם לְאָדָם נֶאֱמָן, וּמְאֹד מְאֹד יֹאהֲבוּ אוֹתְךָ לְבַסּוֹף. וְתַאֲמִין לִי, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, כִּי זוֹהִי הִיא הַשְׁקָעָה הֲכִי טוֹבָה בַּחַיִּים — כְּשֶׁאוֹהֵב אֶת חָמְיוֹ וַחֲמוֹתוֹ, כִּי זֶה עוֹזֵר הַרְבֵּה גַּם לִשְׁלוֹם־בַּיִת, כִּי כְּשֶׁהָאִשָּׁה רוֹאָה שֶׁבַּעְלָהּ אוֹהֵב אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ, הֲרֵי הִיא תָּמִיד בִּישׁוּב הַדַּעַת, וְהִיא מַרְגִּישָׁה אֶת עַצְמָהּ כְּמוֹ בַּבַּיִת, כִּי בַּבַּיִת הָיוּ לָהּ אַבָּא וְאִמָּא שֶׁמְּאֹד אֲהֻבָה, וּפֹה עוֹד נִתְוַסֵּף לָהּ בַּעַל שֶׁנַּעֲשָׂה חֵלֶק מֵהַבַּיִת, שֶׁגַּם הוּא אוֹהֵב אֶת אָבִיהָ וְאִמָּהּ, וּכְשֶׁתְּקַיֵּם אֶת כָּל זֶה, אָז תִּהְיֶה "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת" אֶצְלְךָ, וְיִהְיֶה לְךָ נַיְחָא, הַיְנוּ שֶׁתָּמִיד יִהְיֶה לְךָ יִשּׁוּב הַדַּעַת, וּכְשֶׁיִּהְיֶה לְךָ יִשּׁוּב הַדַּעַת, אָז תֵּדַע אֵיךְ לְהַנְהִיג אֶת הַבַּיִת, לֹא כֵּן אִם תֵּצֵא לָרִיב עִם חָמִיךָ וַחֲמוֹתְךָ, אָז תִּגְרֹם שֶׁתִּהְיֶה שִׂנְאָה בֵּינְךָ לְבֵינֵיהֶם, וְזֶה יַכְנִיס גַּם אֶת אִשְׁתְּךָ

לִמְתָחִים, וּכְבָר לֹא תִּהְיֶה שְׁלֵמוּת בַּבַּיִת, וְהַכֹּל יִהְיֶה הָפוּךְ; עַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לִהְיוֹת חָכָם, וְאַף שֶׁחָמִיךָ וַחֲמוֹתְךָ הֵם אֲנָשִׁים קָשִׁים מְאֹד, רְאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי חָכְמוֹת וְתַחְבּוּלוֹת וְכוּ׳, אֵיךְ לְהַרְאוֹת לָהֶם אַהֲבָה, וְתָדוּנָם לְכַף זְכוּת, כִּי הֵם אֲנָשִׁים מְבֻגָּרִים, שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם הַרְבֵּה בַּחַיִּים, וְעַל־יְדֵי־זֶה שֶׁתָּדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְתֹאהַב אוֹתָם מְאֹד, אֲפִלּוּ שֶׁיִּהְיוּ הֲכִי קָשִׁים בָּעוֹלָם — הֵם יִשְׁתַּנּוּ, וְיַעַזְרוּ לְךָ בְּגַשְׁמִיּוּת, וְיִהְיֶה בֵּיתְךָ בַּיִת חַם, וְתִהְיֶה חֵלֶק מֵהַמִּשְׁפָּחָה; וּזְכֹר כְּלָל זֶה, וְאָז תַּצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ.

ט.

רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לָדוּן תָּמִיד אֶת אִשְׁתְּךָ לְכַף זְכוּת, וְתָמִיד תִּסְתַּכֵּל רַק עַל הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, וְתַעֲשֶׂה לְעַצְמְךָ טֶבַע לְהִסְתַּכֵּל רַק עַל הַמַּעֲלוֹת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, וְאָז תַּצְלִיחַ עִמָּהּ, לֹא־כֵן אִם תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לָדוּנָהּ תָּמִיד לְכַף חוֹב, וְתָמִיד תְּחַפֵּשׂ אֶת הַמּוּמִין אֶצְלָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה תַּהֲרֹס אֶת הַבַּיִת שֶׁלְּךָ, וְיִתְהַפֵּךְ בֵּיתְךָ לְגֵיהִנּוֹם מַמָּשׁ, וְכָל אֵלּוּ אֲשֶׁר הֵם חֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, וְדָנִים תָּמִיד אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם לְכַף חוֹב, הֲרֵי הֵם מְשַׁחֲקִים

עִם אֵשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הַסּוֹף יִהְיֶה, שֶׁתִּכָּנֵס בֵּינֵיהֶם שִׂנְאָה עֲמֻקָּה, עַד שֶׁיָּבוֹאוּ לִידֵי גֵּרוּשִׁין, וְהַכֹּל מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם דָּנִים אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם לְכַף זְכוּת, וּבֶאֱמֶת עַל־יְדֵי קְצָת יִשּׁוּב הַדַּעַת יְכוֹלִים לִרְאוֹת וּלְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל, שֶׁהָאִשָּׁה סוֹבֶלֶת הַרְבֵּה מְאֹד — הֵן מֵעַצְמָהּ וְהֵן מֵהַשְּׁכֵנִים וְהֵן מֵהַיְלָדִים, וְאֵין לָהּ רַק אֶת בַּעְלָהּ, וּכְשֶׁגַּם בַּעְלָהּ דָּן אוֹתָהּ לְכַף חוֹב, בָּזֶה הִיא נִשְׁבֶּרֶת לְגַמְרֵי, וְנוֹפֶלֶת בְּעִצָּבוֹן וּבִדְכָאוֹן, וְאֵין לָהּ כְּבָר עַל מִי לְהִסְתַּכֵּל, וְהִיא מְאֹד שְׁבוּרָה, וְזֶה גּוֹרֵם הֶרֶס לַבַּיִת; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לִהְיוֹת חָכָם, וְתָדוּן תָּמִיד אֶת אִשְׁתְּךָ לְכַף זְכוּת, וְתִשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׂ רַק אֶת הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, וְאָז אִם תְּחַפֵּשׂ בֶּאֱמֶת — תִּמְצָא, וְזֶה יָבִיא לְךָ אַהֲבָה גְּדוֹלָה — שֶׁתֹּאהַב אֶת אִשְׁתְּךָ, אֲשֶׁר מְאֹד הִקְפִּידוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל דָּבָר זֶה. וְכֵן רְאֵה לָדוּן אֶת הוֹרֶיהָ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, וְאַף שֶׁהֵם אֲנָשִׁים קָשִׁים, הַרְגֵּל אֶת עַצְמְךָ לָדוּן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְזֶה יָבִיא לָכֶם קֵרוּב לְבָבוֹת; וְאַל יִהְיֶה נָקֵל בְּעֵינֶיךָ דְּבָרִים אֵלּוּ, וְאָז תַּצְלִיחַ בְּ"שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת".

י.

רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לִקְנוֹת מִפַּעַם לְפַעַם מַתָּנָה לְאִשְׁתְּךָ, וַאֲפִלּוּ דָּבָר קָטָן, צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, שֶׁזֶּה מְאֹד חָשׁוּב וְיָקָר בְּעֵינֶיהָ, וְאַף שֶׁהוּא דָּבָר פָּעוּט, עִם כָּל זֹאת, אִם הָאִשָּׁה מְקַבֶּלֶת מַשֶּׁהוּ מִבַּעְלָהּ, זֶה אֶצְלָהּ שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וּמַרְאָה זֹאת לַחֲבֵרְתָּהּ — אֵיזֶה בַּעַל יֵשׁ לָהּ, שֶׁמִּתְחַשֵּׁב בָּהּ; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, לִהְיוֹת רָגִיל לִקְנוֹת מַתָּנָה לְאִשְׁתְּךָ לְכָל חַג, וְכֵן בְּכָל עֵת מְצֹא לִקְנוֹת מַתָּנָה בִּשְׁבִילָהּ בְּעַצְמָהּ, וְהִיא תַּרְאֶה אֶת זֶה לְחַבְרוֹתֶיהָ וּלְאִמָּהּ, לְאַחְיוֹתֶיהָ וְלִשְׁכֵנוֹתֶיהָ, וְזֶה יְקַשֵּׁר אוֹתְךָ אֵלֶיהָ מְאֹד, וְאִם תְּקַיֵּם אֶת כָּל זֹאת, אָז תִּרְאֶה אֵיךְ בֵּיתְךָ יִהְיֶה בַּיִת חַם, בַּיִת אָהוּב, וְתִהְיֶה "שְׁלֵמוּת־הַבַּיִת" אֶצְלְךָ; וְאַל יִהְיֶה נָקֵל בְּעֵינֶיךָ דְּבָרִים אֵלּוּ, כִּי הֵם עִקָּרִים גְּדוֹלִים בִּשְׁלוֹם־בַּיִת.

יא.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי מַאֲמַצִּים שֶׁבָּעוֹלָם לְקַיֵּם אֶת כָּל אֲשֶׁר אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִמְּךָ, וְאָז דַּיְקָא תִּחְיֶה חַיִּים מְאֻשָּׁרִים, וְאִשְׁתְּךָ תַּעֲזֹר לְךָ, וְכֵן חָמִיךָ וַחֲמוֹתְךָ יַעַזְרוּ לְךָ, כִּי הֲרֵי הֵם רוֹצִים

לִרְאוֹת אֶת בְּתָם מְאֻשָּׁרֶת, וְשֶׁבַּעְלָהּ מְכַבֵּד אוֹתָהּ; וְאִם תְּקַיֵּם אֶת כָּל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ, תִּרְאֶה אֵיךְ יִשְׁתַּנֶּה מַצַּב־הָרוּחַ בְּבֵיתֶךָ, וְהַכֹּל יֵלֵךְ לְךָ בְּנָקֵל, וְאִשְׁתְּךָ תְּצַיֶּתְ אוֹתָךְ, לֹא־כֵן אִם תִּהְיֶה חָכָם בְּעֵינֶיךָ, וְיִהְיוּ כָּל הַדְּבוּרִים הָאֵלּוּ לְלַעַג וּלְקֶלֶס בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא תִּרְצֶה לְקַיְּמָם, אָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּשְׁבֹּר בְּמוֹ יָדֶיךָ אֶת בֵּיתֶךָ, וְלֹא תִּהְיֶה שָׂפָה מְשֻׁתֶּפֶת בֵּינֵיכֶם, וְתָמִיד תָּרִיבוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַבַּיִת יִתְהַפֵּךְ לְגֵיהִנּוֹם, וְאֶחָד לֹא יִרְצֶה לַעֲזֹר לַשֵּׁנִי, עַד שֶׁתָּבוֹאוּ לְבַסּוֹף לִידֵי גֵּרוּשִׁין, וְאִם לֹא תוּכְלוּ לְהוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל גֵּרוּשִׁין, אֲזַי תִּחְיוּ חַיֵּי שְׁנָאָה, חַיִּים מְלֵאִים מְתָחִים וּמְרִיבוֹת; עַל־כֵּן, אֲהוּבִי, בְּנִי, הֱיֵה חָכָם; וּכְבָר אָמַר הֶחָכָם מִכָּל אָדָם: (מִשְׁלֵי ט, יב) "אִם חָכַמְתָּ — חָכַמְתָּ לָךְ, וְלַצְתָּ — לְבַדְּךָ תִּשָּׂא" אִם אַתָּה חָכָם, וּמְקַיֵּם אֶת כָּל זֶה, אֲזַי חָכַמְתָּ לָךְ, וְאִם אַתָּה עוֹשֶׂה לֵיצָנוּת מִכָּל זֶה, אֲזַי אַתָּה עוֹשֶׂה לֵיצָנוּת רַק מִמְּךָ; וְרַבֵּנוּ זַ"ל הִקְפִּיד מְאֹד עַל כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁיִּשְׁתַּדְּלוּ לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם, וְיִשְׁתַּדְּלוּ לְדַבֵּר עִמָּהֶן בְּנַחַת, וְלַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מַאֲמַצִּים לֹא לִשְׁבֹּר אֶת הַבַּיִת וְלֹא לְהִתְגָּרֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, רַק לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁהַבַּיִת יִהְיֶה בַּיִת שָׂמֵחַ, וְהָאֲוִירָה בַּבַּיִת תִּהְיֶה

מְלֵאָה שִׂמְחָה, וּבְבַיִת זֶה הַיְלָדִים גְּדֵלִים בְּרִיאִים וּשְׁלֵמִים; אַשְׁרֵי הַמְקַיֵּם כָּל זֹאת, וְאָז יַצְלִיחַ דַּרְכּוֹ בָּזֶה וּבַבָּא לְנֶצַח נְצָחִים.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

טוֹב בַּבַּיִת

יְבָאֵר וְיַגֵּלֶה אֵיךְ שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לִהְיוֹת
רַק טוֹב בַּבַּיִת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ
יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְיֶמְשַׁךְ רַק טוֹב וָחֶסֶד וְשֶׁפַע
בְּבֵיתוֹ.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בְּפִסּוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיהּ״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב״א

מוֹהַרָא״שׁ נ״י אָמַר, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לִהְיוֹת טוֹב בַּבַּיִת וְלֹא רַק בַּחוּץ, כִּי רוֹאִים אֲנָשִׁים שֶׁבַּחוּץ הֵם טוֹבִים עַד מְאֹד, וְעוֹשִׂים צְדָקָה וָחֶסֶד, וּמְדַבְּרִים עַל לֵב אֻמְלָלִים, אֲבָל בַּבַּיִת הֵם אַכְזָרִיִּים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵינָם מְדַבְּרִים עִם הָאִשָּׁה, וְלֹא נוֹתְנִים לָהּ מְאוּמָה בַּעֲבוּר אֹכֶל אוֹ בְּגוּד, בְּנֵי־אָדָם כָּאֵלּוּ הֵם רוֹצְחִים מַמָּשׁ; וְעַל־כֵּן עָלָיו לָדַעַת, כְּמוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת טוֹב בַּחוּץ, כֵּן צָרִיךְ לִהְיוֹת גַּם טוֹב בַּבַּיִת.

(אִמְרֵי־מוֹהַרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרנה)

קוּנְטְרֵס

טוֹב בַּבַּיִת

א.

לֹא לְהַכְנִיס אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע אָהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁבַּיִת שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לִהְיוֹת מָדוֹר לַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, הַיְנוּ כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְחַתֵּן וּבוֹנֶה בַּיִת, עָלָיו לָדַעַת, כִּי עִקַּר הַבַּיִת זֶה הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יוֹמָא ב.): בֵּיתוֹ זוֹ אִשְׁתּוֹ; וְכֵן אָמְרוּ (שַׁבָּת קיח:): מַיָּמַי לֹא קָרָאתִי לְאִשְׁתִּי אִשְׁתִּי, אֶלָּא לְאִשְׁתִּי בֵּיתִי; וְכֵן אָמְרוּ (סוֹטָה מד.): בֵּיתְךָ זוֹ אִשָּׁה; כִּי עִקַּר הַבַּיִת זֶה הָאִשָּׁה, כִּי הִיא נִקְרֵאת עֲקֶרֶת הַבַּיִת, כִּי הִיא עִקָּרוֹ שֶׁל הַבַּיִת, לָזֹאת הִזְהִירוּנוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְאֹד, וְאָמְרוּ (גִּטִּין ו:):

לְעוֹלָם אַל יַטִּיל אָדָם אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ; וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, מֵאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָכָה אוֹתְךָ עִם אִשָּׁה וְעִם בַּיִת, תִּשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד לֹא לְצַעֵר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאַל תִּתְגָּרֶה בָּהּ, וְאַל תַּשְׁפִּיל אוֹתָהּ, וְאַל תַּכְנִיס בָּהּ אֵימָה יְתֵרָה, פַּחַד מְיֻתָּר, וּשְׁמֹר עַל זֶה מְאֹד מְאֹד, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַקְפִּיד עַל דָּבָר זֶה יוֹתֵר מֵהַכֹּל; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מְצַעֵר אֶת אִשְׁתּוֹ, הוּא מְקַבֵּל עֹנֶשׁ גָּדוֹל עַל כָּךְ, כִּי אֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בִּזְכוּת אִשְׁתּוֹ, וְעַל־כֵּן בָּזֶה שֶׁאַתָּה מַשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאַתָּה צוֹעֵק עָלֶיהָ וְשׁוֹבֵר אוֹתָהּ, בִּשְׁבִיל זֶה אַתָּה סוֹבֵל כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה צָרוֹת וְיִסּוּרִים, מַחֲלֻקֶת וּבְזָיוֹנוֹת, וְעַל כֻּלָּם — עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת, וְאַתָּה מְסֻבָּב בְּחוֹבוֹת גְּדוֹלִים; כִּי עִקַּר הַפַּרְנָסָה וְהַכֶּסֶף בָּא לָאָדָם בִּזְכוּת אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נט.): אוֹקִירוּ לְנָשַׁייכוּ כִּי הֵיכָא דְּתִתְעַתְּרוּ — תְּכַבְּדוּ וּתְיַקְּרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם, כְּדֵי שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ; וְאָמְרוּ (שָׁם): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּכְבוֹד אִשְׁתּוֹ, שֶׁאֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ; וְעַל־כֵּן אֶשְׁאַל אוֹתְךָ, לָמָּה אַתָּה מַשְׁפִּיל כָּל־כָּךְ אֶת אִשְׁתְּךָ?! לָמָּה נִמְלֵאתָ חֵמָה כָּל־כָּךְ עַל אִשְׁתְּךָ, וּבְשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ עֲצַבִּים, אַתָּה

צָרִיךְ לִדְקֹר אוֹתָהּ בְּדִבּוּרִים שֶׁהֵם יוֹתֵר חַדִּים מֵחֲרָבוֹת?! לָמָּה אַתָּה צָרִיךְ לִצְעֹק עָלֶיהָ וּלְהַשְׁפִּיל אוֹתָהּ וְלָרִיב עִמָּהּ עַל כָּל דָּבָר קָטָן, הֵיכָן הָרַחֲמָנוּת וְהַחֶסֶד שֶׁלְּךָ?! הֵיכָן הַמַּצְפוּן שֶׁלְּךָ?! זָכוֹר תִּזְכֹּר בְּאֵיזֶה מַעֲמָד וּמַצָּב הָיִיתָ כְּשֶׁהָיִיתָ רָזָק, הֲרֵי הִסְתּוֹבַבְתָּ נָע וָנָד, וְנִכְשַׁלְתָּ בְּכָל מִינֵי עֲבֵרוֹת וַחֲטָאִים, וְהָיִיתָ שָׁבוּר וּמְתֻסְכָּל וַחֲסַר אוֹנִים וְעֻצּוֹת, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁעָזַר לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְנָתַן לְךָ בַּיִת שֶׁזּוֹ אִשָּׁה, לָמָּה אַתָּה צָרִיךְ לְהוֹצִיא עָלֶיהָ אֶת כָּל הָעֲצָבִים שֶׁלְּךָ, וּלְהַשְׁפִּיל אוֹתָהּ וְלָרִיב עִמָּהּ עַל כָּל דָּבָר קָטָן, וּלְהָעִיר לָהּ הֶעָרוֹת בְּכָל פְּרָט?! לָזֹאת אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, אָהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, רְאֵה לְשַׁנּוֹת דַּרְכְּךָ, וְתַתְחִיל לִהְיוֹת אִישׁ טוֹב בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ, תַּעֲשֶׂה רַק צְדָקָה וָחֶסֶד עִם אִשְׁתְּךָ, תְּרַחֵם עָלֶיהָ, תְּחַזֵּק וּתְאַמֵּץ אוֹתָהּ, וְאָז תִּזְכֶּה שֶׁהַשְּׁכִינָה תִּהְיֶה שׁוֹרָה בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וּבְמָקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה, שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת מְצוּיוֹת, כִּי בְּלֹא אִשָּׁה אָדָם חָסֵר מִכֹּל, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים מא.): בְּחָסֵר כֹּל — בְּלֹא אִשָּׁה; כִּי בְּלִי אִשָּׁה שֶׁהִיא עֲקֶרֶת הַבַּיִת, עִקָּרוֹ שֶׁל בַּיִת, אָדָם חָסֵר מִכֹּל, וְעַל־כֵּן רְאֵה לִהְיוֹת טוֹב בַּבַּיִת, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יָחוּשׁ וִירַחֵם עָלֶיךָ, וְיַמְשִׁיךְ לְךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה

בְּכָל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ, וְתִתְפַּטֵּר מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַחוֹבוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ. הָעִקָּר תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת "טוֹב בַּבַּיִת", תָּמִיד תַּעֲשֶׂה חֶסֶד עִם אִשְׁתְּךָ וְאַל תִּצְעַק עָלֶיהָ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תַּשְׁפִּילָהּ בִּפְנֵי יְלָדֶיךָ, קְרוֹבֶיךָ וַחֲבֵרֶיךָ, כִּי זֶה עָוֹן גָּדוֹל מְאֹד. וְאִם תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי לֹא תִּתְחָרֵט, כִּי הַטּוֹב שֶׁיָּבוֹא לְךָ, אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר כְּלָל.

ב.

יִשְׁתַּדֵּל שֶׁתִּהְיֶה שְׂרוּיָה בְּבֵיתוֹ אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ בְּבֵיתְךָ, אַתָּה צָרִיךְ לִרְאוֹת לִהְיוֹת "טוֹב בַּבַּיִת", וְתַעֲקֹר מֵעַצְמְךָ אֶת הַכַּעַס וְהָרְצִיחָה וְהָאַכְזָרִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּךָ מֵרֹב חֲטָאֶיךָ, כִּי הַכַּעַס וְהָרַע לֵב בָּאִים מֵעֲבֵרוֹת שֶׁאָדָם חָטָא נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאָז נִטְבַּעַת בּוֹ מִדַּת הָאַכְזָרִיּוּת, שֶׁהוּא מִתְאַכְזֵר עַל אִשְׁתּוֹ וְעַל יְלָדָיו, וּמִזֶּה בָּאָה מִדַּת הָרַע וְהָרְצִיחָה, שֶׁמּוֹצִיא אֶת כָּל הָעֲצַבִּים שֶׁלּוֹ עַל אִשְׁתּוֹ, וּמִזֶּה בָּאִים הָעֲצָבוֹת וְהַמְּרִירוּת וְהַדְּכָאוֹן בְּתוֹךְ הַבַּיִת; וְלָכֵן רְאֵה לְשַׁנּוֹת אֶת דַּרְכְּךָ וּמִדּוֹתֶיךָ, וְתַפְסִיק כְּבָר לְהִתְאַכְזֵר עַל אִשְׁתְּךָ וְאַל תַּתְחִיל עִמָּהּ עַל כָּל דָּבָר

קָטָן לַעֲשׂוֹת עֵסֶק מִמֶּנּוּ, כִּי אַתָּה שׁוֹבֵר בָּזֶה אֶת בֵּיתְךָ, וּמְמַלֵּא אֶת בֵּיתְךָ בְּעַצְבוּת וּמָרָה שְׁחוֹרָה. וְלָכֵן תִּרְאֶה וְתִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת "**טוֹב בַּבַּיִת**", וְתַפְסִיק לְהִתְרַגֵּז עַל אִשְׁתְּךָ וְלַעֲרֹךְ בִּקֹּרֶת עַל כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁהִיא עוֹשָׂה, וְתִשְׁתַּדֵּל שֶׁתִּהְיֶה שְׂרוּיָה תָּמִיד רַק אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה מְבִיאָה בְּרָכָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְלָכֵן תִּשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה בְּבֵיתְךָ תָּמִיד קוֹל שִׂמְחָה וּנְגִינָה, וְשֶׁלֹּא יִשָּׁמְעוּ בַּחוּץ הַשְּׁכֵנִים קוֹלוֹת שֶׁל צְעָקוֹת וּמְרִיבוֹת וּקְלָלוֹת, אֶלָּא שִׁירִים וְנִגּוּנִים שֶׁל שִׂמְחָה, וְאָז תִּהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁיִּהְיֶה בֵּיתְךָ בֵּיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי אֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹרֶה אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁל שִׂמְחָה. וּזְכֹר כְּלָל זֶה, שֶׁלֹּא כָּל־כָּךְ קַל לְהַגִּיעַ לְמִדַּת הַשִּׂמְחָה, כִּי טֶבַע הָאָדָם לְהִמָּשֵׁךְ לְעַצְבוּת וּלְעַצְלוּת וְדִכָּאוֹן, וּבִפְרָט בְּשָׁעָה שֶׁחָטָא בַּחֲטָאִים מְגֻנִּים, זֶה מַכְנִיס בּוֹ אַכְזָרִיּוּת לְהִתְאַכְזֵר עַל אִשְׁתּוֹ, וְלַעֲרֹךְ עָלֶיהָ בִּקֹּרֶת עַל כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁעוֹשָׂה, וְזֶה מֵבִיא עַצְבוּת וּמְרִירוּת, וְחֹשֶׁךְ וְדִכָּאוֹן בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְעַל־כֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, אָהוּבִי בְּנִי הַיָּקָר, תַּפְסִיק כְּבָר עִם הָרִשְׁעוּת שֶׁלְּךָ, שֶׁאַתָּה גּוֹרֵם בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ וּמִתְעַלֵּל בְּאִשְׁתְּךָ, וְכָל דָּבָר קָטָן שֶׁהִיא רַק עוֹשָׂה, הוֹלֶכֶת אֶל הוֹרֶיהָ, קוֹנָה אֵילּוּ קְנִיּוֹת, אַתָּה כְּבָר צָרִיךְ לְהִתְאַכְזֵר עָלֶיהָ

וּלְהַשְׁפִּילָהּ וּלְקַלְלֵל אוֹתָהּ, וְלָרִיב עִמָּהּ, שֶׁכָּל זֶה מַכְנִיס דְּכָאוֹן וְעַצְבוּת וּמְרִירוּת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּפְקַח עֵינֶיךָ בְּאֵיזֶה פַּח יָקוּשׁ אַתָּה נִמְצָא, אַתָּה אִישׁ רַע וּבְלִיַּעַל, תַּפְסִיק כְּבָר לְהִתְעַלֵּל בָּהּ וּלְהַשְׁפִּילָהּ, תַּתְחִיל לִהְיוֹת "**טוֹב בַּבַּיִת**", תְּחַזְּקָהּ וּתְאַמְּצָהּ וּתְעוֹדְדָהּ וּתְשַׂמְּחָהּ, אָז תִּרְאֶה אֵיזוֹ בְּרָכָה תָּבוֹא לְךָ עַל־יְדֵי־זֶה. וְאַל תַּחֲשֹׁב שֶׁזֶּה דָּבָר קַל, זוֹ עֲבוֹדָה הֲכִי קָשָׁה לָאָדָם, שֶׁיִּשְׁבֹּר אֶת הַטֶּבַע הָרַע שֶׁנּוֹכְנַס בּוֹ, וְיַתְחִיל לִהְיוֹת "**טוֹב בַּבַּיִת**"; וְלָכֵן אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! רְאֵה לְהַתְחִיל מֵהַיּוֹם הַזֶּה, תְּשַׁנֶּה אֶת מִדּוֹתֶיךָ הָרָעוֹת, וְתִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת "**טוֹב בַּבַּיִת**", שֶׁזֶּה יָבִיא שִׂמְחַת הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְתַתְחִיל עוֹד הַיּוֹם, וְאַל תִּדְחֶה אֶת זֶה לְמָחָר, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא, פָּרָשַׁת שְׁמִינִי):
אֵין הַשִּׂמְחָה מַמְתֶּנֶת לָאָדָם, לֹא כָּל מִי שֶׁשָּׂמֵחַ הַיּוֹם שָׂמֵחַ לְמָחָר; וְעַל־כֵּן הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁתִּתְעוֹרֵר כְּבָר, וְתֵדַע וְתִזְכֹּר שֶׁכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַחוֹבוֹת וְהַדְּכָאוֹנוֹת בָּאִים מִמְּךָ, כִּי הָרִשְׁעוּת וְהָרַע לֵב שֶׁנִּטְבְּעוּ בְּעַצְמְךָ, הֵם מַה שֶּׁגּוֹרְמִים לְךָ אֶת כָּל הַסֵּבֶל שֶׁאַתָּה סוֹבֵל, וְעַל־כֵּן תַּתְחִיל לִהְיוֹת "**טוֹב בַּבַּיִת**", טוֹב עִם אִשְׁתְּךָ, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה. הָעִקָּר תִּשְׁתַּדֵּל, שֶׁתִּהְיֶה שְׂרוּיָה

תָּמִיד בְּבֵיתְךָ אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה, וְאַף פַּעַם אַל תִּתְפָּרֵעַ וְאַל תִּצְעַק בְּתוֹךְ בֵּיתֶךָ, אֶלָּא תְּדַבֵּר בַּעֲדִינוּת וּבְסַבְלָנוּת, וְאָז תַּצְלִיחַ אֶת דַּרְכְּךָ מְאֹד.

ג.

יְכַבֵּד וְיֵיקַר מְאֹד אֶת אִשְׁתּוֹ

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת טוֹב בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר מְאֹד מְאֹד אֶת אִשְׁתּוֹ, וְלִתֵּן אֶת כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכָה, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ראש השנה ו:): אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ; הָאִשָּׁה תָּמִיד מְצַפָּה וּמְסַתֶּכֶלֶת אֶל בַּעְלָהּ, עַל־כֵּן בָּזֶה שֶׁתְּכַבֵּד וּתְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ וּתְשַׂמְּחָהּ וּתְעוֹדְדָהּ, תַּגְבִּיהַּ אוֹתָהּ לְגַמְרֵי, וְתִשְׁתַּנֶּה לְךָ לְטוֹב, וְלָכֵן תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת בַּעַל טוֹב בַּבַּיִת, וְתָסִיר וּתְבַטֵּל אֶת הָאַכְזָרִיּוּת וְהָרַע לֵב שֶׁלְּךָ, שֶׁזֶּה גּוֹרֵם לְךָ אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַחוֹבוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַמְרִירוּת. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יבמות סב:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ, וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהָלֶךָ"; וְעַל־כֵּן תַּפְסִיק כְּבָר עִם הָרִשְׁעוּת וְהָאַכְזָרִיּוּת שֶׁלְּךָ, שֶׁמַּעֲבֶרֶת אוֹתְךָ עַל דַּעְתְּךָ וְעַל דַּעַת קוֹנְךָ, וְאַל

תִּכְעַס עַל אִשְׁתְּךָ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תִּתְפָּרֵעַ עָלֶיהָ, וְלֹא תִּתְעַלֵּל בָּהּ לְהַשְׁפִּילָהּ פִּיזִית וּמִלּוּלִית, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאֹד מַקְפִּיד עַל זֶה, כִּי כָּל הָעֲנָשִׁים קָשִׁים בָּאִים לָאָדָם רַק בִּשְׁבִיל זֶה שֶׁהוּא רַע בְּבֵיתוֹ, וּמוֹצִיא אֶת כָּל עֲצַבָּיו עַל אִשְׁתּוֹ, אִם הוֹלֶכֶת אֶל הַהוֹרִים שֶׁלָּהּ הוּא מִשְׁתַּגֵּעַ לְגַמְרֵי, אוֹ אִם עוֹשָׂה אֵילּוּ קְנִיּוֹת, הוּא נַעֲשָׂה כִּילַי וְקַמְצָן, וּמֵעִיק וּמֵצִיק לָהּ שֶׁתְּפָרֵט בְּדִיּוּק אֶת הַחֶשְׁבּוֹן כַּמָּה הוֹצִיאָה, הֵיאַךְ עוֹד רִשְׁעוּת וְאַכְזָרִיּוּת מִזּוֹ!? הַאִם אֵינְךָ סוֹבֵל כְּבָר מַסְפִּיק יִסּוּרִים וְחוֹבוֹת, וְהִנְּךָ צָרִיךְ עוֹד?! מַדּוּעַ אַתָּה אִישׁ רַע וּבְלִיַּעַל?! תַּתְחִיל כְּבָר לִהְיוֹת "**טוֹב בַּבַּיִת**", וְזָכוֹר תִּזְכֹּר אֶת אֲשֶׁר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נט.): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדִּמְעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה; בָּזֶה שֶׁאַתָּה מְאַנֶּה וּמְצַעֵר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְהִיא מַתְחִילָה לִבְכּוֹת, אַתָּה מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ כָּל מִינֵי דִּינִים וּגְבוּרוֹת מִלְּמַעְלָה, שֶׁיִּנָּקְמוּ בְּךָ, וּמָה אַתָּה צָרִיךְ אֶת זֶה?! לָזֹאת, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, תְּשַׁנֶּה כְּבָר אֶת מִדָּתְךָ הָרָעָה, וְתַתְחִיל לְיַקֵּר וּלְכַבֵּד מְאֹד אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתִהְיֶה "**טוֹב בַּבַּיִת**", וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁכָּל הַמַּזָּל שֶׁלְּךָ יִשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה לְגַמְרֵי, עַד שֶׁיִּהְיֶה לְךָ

שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, וּבְכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה — תַּשְׂכִּיל וְתַצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד, וְכָל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים כָּלִיל יַחְלְפוּ מֵאִתְּךָ, וְתָבֹא לְךָ רַק בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה.

ד.

יַגְבִּיהַּ וְיחַזֵּק וְישַׂמַּח אֶת יְלָדָיו

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, כִּי אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ עִם הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ, עָלֶיךָ לְהַתְחִיל עִם מִדַּת הַטּוֹב, שֶׁתִּהְיֶה טוֹב לַיְלָדִים, אַל תּוֹצִיא אֶת עֲצַבֶּיךָ עֲלֵיהֶם, כִּי אָז אַתָּה הוֹרֵס אוֹתָם לְגַמְרֵי, וְאַף שֶׁיְּלָדִים קוֹפְצִים עַל הָרֹאשׁ, וּמְעִיקִים וּמְצַעֲרִים אֶת הַהוֹרִים, עִם כָּל זֹאת אִם אָדָם רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ עִם הַיְלָדִים, הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת חָכָם וּפִקֵּחַ, וְיַתְחִיל רַק עִם טוֹב, כִּי עִם מִדַּת הַטּוֹב, הַיְנוּ כְּשֶׁהוֹלְכִים עִם הַיְלָדִים בְּטוֹב, אֲזַי מַצְלִיחִים עִמָּהֶם מְאֹד מְאֹד, לֹא־כֵן אִם מוֹצִיאִים עֲלֵיהֶם אֶת הָעֲצַבִּים, וְהַכַּעַס וְהָרְצִיחָה מַכְנִיסִים בָּהֶם, אָז הֵם מִשְׁתּוֹלְלִים יוֹתֵר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּשְׁפִּילִים אֶת הַיְלָדִים, הֵם גְּדֵלִים בַּעֲלֵי מוּמִים בְּנַפְשָׁם; וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַצְלִיחַ עִם הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ, תִּשְׁתַּדֵּל מְאֹד

לִהְיוֹת "טוֹב בַּבַּיִת", טוֹב עִם הַיְלָדִים, וְתָמִיד תִּשְׁתַּדֵּל לַעֲזֹר לָהֶם וְלִתֵּן לָהֶם מַחְמָאוֹת עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט שֶׁהֵם עוֹשִׂים, וְאַל יִהְיֶה דָּבָר זֶה קַל בְּעֵינֶיךָ, כִּי מַה שֶּׁאָדָם לֹא רוֹצֶה שֶׁיַּעֲשׂוּ לוֹ, כְּגוֹן: בּוּשׁוֹת וַחֲרָפוֹת, הַשְׁפָּלוֹת וּצְעָקוֹת וְכַדּוֹמֶה, דָּבָר זֶה לֹא יַעֲשֶׂה לִילָדָיו, תָּמִיד תִּסְתַּכֵּל עַל הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ כְּאִלּוּ הֵם כְּבָר מְבֻגָּרִים, וּתְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּצוּרָה מְבֻגֶּרֶת, וְתַסְבִּיר לָהֶם כְּמוֹ שֶׁמַּסְבִּירִים לְגָדוֹל, וְכָל 'טוֹב' שֶׁהֵם עוֹשִׂים תִּתֵּן לָהֶם מַחְמָאָה וּתְשַׁבַּח וּתְפָאֵר אוֹתָם, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתַּצְלִיחַ עִמָּהֶם; כִּי הַיְלָדִים מְאֹד אוֹהֲבִים כְּשֶׁמִּתְפָּאֲרִים עִמָּהֶם וְנוֹתְנִים לָהֶם הַכָּבוֹד כְּפִי בְּחִינָתָם, וְעוֹשִׂים עֵסֶק מִכָּל דָּבָר טוֹב שֶׁהֵם עוֹשִׂים, וְדַיְקָא כָּךְ נִכְנֶסֶת בָּהֶם תְּשׁוּקָה לַעֲשׂוֹת יוֹתֵר טוֹב, וּמִתְעַלִּים עִלּוּי אַחַר עִלּוּי, כִּי הֲרֵי רוֹאִים שֶׁהַהוֹרִים מִתְחַשְּׁבִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, וְשָׁוֶה לָהֶם לְהִשְׁתַּפֵּר בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כִּי הֵם מְקַבְּלִים מַחְמָאוֹת וּמִלִּים טוֹבוֹת עַל כָּל דָּבָר; לֹא־כֵן אִם מוֹצִיאִים אֶת כָּל הָעֲצַבִּים עַל הַיְלָדִים, וְצוֹעֲקִים וּמִתְפָּרְאִים עֲלֵיהֶם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁמַּכִּים אוֹתָם מַכּוֹת אַכְזָרִיּוֹת רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וַאֲפִלּוּ שֶׁעוֹשִׂים דָּבָר טוֹב, מְגָרְשִׁים אוֹתָם וְצוֹעֲקִים: "לֵךְ, אֵין לִי זְמַן עַכְשָׁו בַּעֲבוּרְךָ, אֵין לִי סַבְלָנוּת בִּשְׁבִילְךָ, אֲנִי עָסוּק יוֹתֵר מִדַּי",

וְכַדּוֹמֶה כָּל מִינֵי בִּטּוּיִים כָּאֵלּוּ, בָּזֶה אַתָּה הוֹרֵס אֶת יְלָדֶיךָ בְּיָדֶיךָ, כִּי מִדּוֹת הַכַּעַס וְהָאַכְזָרִיּוּת וְהָעַצְבָּנוּת אֵינָן בּוֹנוֹת אֶת הַיְלָדִים, אֶלָּא הוֹרְסוֹת אוֹתָם; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְשַׁנּוֹת אֶת רַע מִדּוֹתֶיךָ, וְתַתְחִיל לִהְיוֹת "טוֹב בַּבַּיִת" עִם יְלָדֶיךָ, וְזָכוֹר תִּזְכֹּר שֶׁכָּל הַשְׁקָעָה שֶׁאַתָּה מַשְׁקִיעַ בַּיְלָדִים שֶׁלְּךָ, תּוֹצִיא מֵהֶם אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁיִּגְדְּלוּ כֶּפֶל כִּפְלַיִם, לֹא־כֵן, אִם תִּצְעַק עֲלֵיהֶם וְתַשְׁפִּילָם אוֹ תַּכֶּה אוֹתָם, שֶׁאָז יִגְדְּלוּ בַּעֲלֵי מוּמִים בְּנַפְשָׁם, וְאָז תִּצְטַעֵר מְאֹד מְאֹד, וְתִשְׁאַל לְעַצְמְךָ: "מַדּוּעַ מַגִּיעַ לִי יְלָדִים חֲצָפָנִים כָּאֵלּוּ, מְלֵאֵי עַזּוּת, שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֲנִי מְבַקֵּשׁ מֵהֶם אֵינָם מִתְיַחֲסִים אֵלַי, כָּל מַה שֶּׁאֲנִי מְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אֵינוֹ מוֹעִיל?!" וְאֵינְךָ שָׂם לֵב, שֶׁכָּל זֶה בָּא כִּי לֹא חִנַּכְתָּ אוֹתָם טוֹב כְּשֶׁהָיוּ יְלָדִים קְטַנִּים, כְּשֶׁהֵם רָצוּ מִמְּךָ אֶת תְּשׁוּמֶת הַלֵּב, כְּשֶׁרָצוּ מִמְּךָ אֶת הַמַּחְמָאָה, אֶת הַדִּבּוּר טוֹב, הַלְּטִיפָה עַל הַדָּבָר טוֹב שֶׁעָשׂוּ, וְחִכּוּ לְמִלָּה טוֹבָה מִמְּךָ, לְהִתְיַחֲסוּת מִמְּךָ, וּבְמָקוֹם כָּל אֵלּוּ צָעַקְתָּ כִּמְטֹרָף וּמְשֻׁגָּע: "צֵא מִפֹּה, אֵין לִי סַבְלָנוּת אֵלֶיךָ, אַתָּה מְעַצְבֵּן אוֹתִי, הִנֵּךְ מְשֻׁגָּע, יֶלֶד מֻפְרָע", וְכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל הַשְׁפָּלָה הִשְׁתַּמַּשְׁתָּ נֶגְדָּם, עַל לֹא דָּבָר, רַק מֵחֲמַת הָעַצְבִּים שֶׁנִּכְנְסוּ בְּךָ, עַל־כֵּן מָה אַתָּה רוֹצֶה עַכְשָׁו כְּשֶׁהֵם גְּדֵלִים, שֶׁלֹּא

יְשַׁלְּמוּ לְךָ אֶת זֶה בַּחֲזָרָה כֶּפֶל כִּפְלַיִם? ! וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לִהְיוֹת **"טוֹב בַּבַּיִת"**, וְתַתְחִיל לְחַנֵּךְ אֶת הַיְלָדִים כְּשֶׁהֵם עֲדַיִן קְטַנִּים, וְתִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּכָּנְסוּ לְתַלְמוּד תּוֹרָה לִלְמֹד תּוֹרָה, כִּי מִי נִקְרָא עַם הָאָרֶץ? מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בָּנִים, וְאֵינוֹ מְגַדְּלָם לְתַלְמוּד תּוֹרָה (פְּסָחִים קיג:); כִּי צְרִיכִים לְחַנֵּךְ אֶת הַיְלָדִים כְּשֶׁהֵם עֲדַיִן קְטַנִּים, לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות, וּכְמַאֲמָרָם זַ"ל (סֵפֶר מב.): קָטָן הַיּוֹדֵעַ לְנַעְנֵעַ — חַיָּב בְּלוּלָב, לְהִתְעַטֵּף — חַיָּב בְּצִיצִית, לִשְׁמֹר תְּפִלִּין — אָבִיו לוֹקֵחַ לוֹ תְּפִלִּין, יוֹדֵעַ לְדַבֵּר — אָבִיו לוֹמְדוֹ תּוֹרָה וּקְרִיאַת שְׁמַע; וְתִשְׁמֹר מְאֹד מְאֹד עַל יְלָדֶיךָ, וְאִם אַתָּה מַבְטִיחַ לָהֶם מַשֶּׁהוּ, תִּרְאֶה לְקַיֵּם אֶת זֶה, כִּי אָסוּר לְהַבְטִיחַ לִילָדִים מַשֶּׁהוּ, וְאַחַר־כָּךְ לְהִתְחַמֵּק בְּאֵילוּ תֵּרוּצִים, כִּי בָּזֶה אַתָּה מְלַמֵּד אוֹתָם שֶׁקֶר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סֵפֶר מו:): לָא לֵימָא אִינִישׁ לִינוֹקָא דִּיהִיבְנָא לְךָ מִידֵי, וְלֹא יָהִיב לֵיהּ, מִשּׁוּם דְּאָתֵי לְאַגְמוּרֵיהּ שִׁיקְרָא — שֶׁלֹּא יַגִּיד אָדָם לַתִּינוֹק, אֲנִי נוֹתֵן לְךָ מַשֶּׁהוּ, וְאֵינוֹ נוֹתֵן לוֹ, כִּי עָלוּל הוּא לְלַמְּדוֹ לְשַׁקֵּר; כָּל־כָּךְ הִקְפִּידוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל חִנּוּךְ הַיְלָדִים בְּעוֹדָם קְטַנִּים. וְלָכֵן תַּפְסִיק כְּבָר אֶת הָרַע וְהָאַכְזָרִיּוּת שֶׁלְּךָ, שֶׁאַתָּה מוֹצִיא עֲצַבֶּיךָ עַל יְלָדֶיךָ, תַּתְחִיל לִהְיוֹת טוֹב עִמָּהֶם,

וְתֵן לָהֶם מַחְמָאָה וּתְשׁוּמֶת לֵב, וְאָז תִּזְכֶּה לִילָדִים מֻצְלָחִים.

ה.

יַכְנִיס אוֹרְחִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ

רְאֵה אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, שֶׁבֵּיתְךָ יִהְיֶה בַּיִת מָלֵא טוֹב, בַּיִת שֶׁמִּתְאָרְחִים בּוֹ אוֹרְחִים, לֹא מִבָּעֵי שֶׁתִּתְאָרַח אֶת הַהוֹרִים שֶׁל אִשְׁתְּךָ וְאֶת הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלָּהּ, אֶלָּא אֲפִלּוּ סְתָם יְהוּדִים שֶׁאֵין לָהֶם הֵיכָן לְהִתְאָרֵחַ תִּתְאָרַח אוֹתָם, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קכז.): גְּדוֹלָה הַכְנָסַת אוֹרְחִים יוֹתֵר מִקַּבָּלַת פְּנֵי שְׁכִינָה; וְאָמְרוּ (שָׁם): הַכְנָסַת אוֹרְחִים הִיא מֵהַמִּצְווֹת שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא; כִּי אַף פַּעַם לֹא תֵּדַע אֵיפֹה אַתָּה תִּתְגַּלְגֵּל בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִם הַיּוֹם הִכְנַסְתָּ אֶת מִישֶׁהוּ לְאוֹרֵחַ, מִי יוֹדֵעַ אִם פַּעַם לֹא תִּצְטָרֵךְ לְהִתְאָרֵחַ אֶצְלוֹ, עַל־כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהַכְנִיס אוֹרְחִים בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת א, ה): "יְהִי בֵיתְךָ פָּתוּחַ לְרֶוָחָה וְיִהְיוּ הָעֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתֶךָ"; וְלֹא זָכָה אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶל כָּל הַגְּדֻלָּה שֶׁלּוֹ, עַד שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה לֹא נִבְרְאָה אֶלָּא בִּשְׁבִיל

אַבְרָהָם אָבִינוּ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "בְּהִבָּרְאָם", וְאָמְרוּ חַכָּמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה יב, ט): אַל תִּקְרָא 'בְּהִבָּרְאָם' אֶלָּא 'בְּאַבְרָהָם', כִּי כָּל הַבְּרִיאָה לֹא נִבְרְאָה אֶלָּא בִּזְכוּת אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהוּא עָשָׂה חֶסֶד לְכָל עוֹבֵר אוֹרַח, וְהִכְנִיסוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְחִזְּקוֹ וְאִמְּצוֹ וְעוֹדְדוֹ, וְדִבֵּר עַל לִבָּבוֹ, שֶׁזֶּה דָּבָר מְאֹד חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מח, ח): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, פֶּתַח טוֹב פָּתַחְתָּ לָעוֹבְרִים וְלַשָּׁבִים וְלַגֵּרִים, שֶׁלּוּלֵא אַתָּה לֹא בָּרָאתִי שָׁמַיִם וָאָרֶץ; כִּי בָּזֶה שֶׁמַּכְנִיסִים אוֹרְחִים, וּמְשַׂמְּחִים אוֹתָם, וּמְדַבְּרִים עַל לִבָּם, בָּזֶה נַעֲשִׂים שֻׁתָּפִים לַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכָּמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה מג): אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲנִי לֹא הָיָה שְׁמִי נִקְרָא לִבְרִיּוֹתַי, וְהִכַּרְתָּ אוֹתִי בִּבְרִיּוֹתַי, מַעֲלֶה אֲנִי עָלֶיךָ כְּאִלּוּ אַתָּה שֻׁתָּף עִמִּי בִּבְרִיָּתוֹ שֶׁל עוֹלָם; כִּי בָּזֶה שֶׁאָדָם מַכְנִיס אוֹרְחִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמְדַבֵּר עִמָּהֶם וּמְחַזְּקָם וּמְאַמְּצָם וּמְעוֹדְדָם וּמְשַׂמְּחָם וּמְגַלֶּה לָהֶם אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂים שֻׁתָּפִים עִם הַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְשַׁבֵּר אֶת רַע מִדּוֹתֶיךָ, שֶׁנִּכְנָסָה בְּךָ מִדַּת הָרַע

וְהָרִשְׁעוּת, עַד שֶׁאֵינְךָ יָכוֹל לִסְבֹּל אוֹרֵחַ, תַּעֲקֹר כְּבָר אֶת הָרְצִיחָה וְאֶת הַשִּׁגָּעוֹן מִתּוֹךְ לִבְּךָ, וְתַתְחִיל לִהְיוֹת "**טוֹב בַּבַּיִת**", וְתֵצֵא וּתְאָרֵחַ אוֹרְחִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא תִּתְפָּרֵעַ כְּשֶׁאִשְׁתְּךָ מְבִיאָה אֶת הַהוֹרִים שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵם חָמִיךָ וַחֲמוֹתְךָ, אוֹ אִם מְאָרַחַת אֶת אֲחוֹתָהּ וּקְרוֹבֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ, אַל תִּהְיֶה עֵינְךָ צָרָה בָּהֶם, אֶלָּא תְּאָרֵחַ אוֹתָם, כִּי מַה אִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא רוֹצֶה שֶׁיְּאָרְחוּ אוֹרְחִים זָרִים מִבַּחוּץ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁצְּרִיכִים לְאָרֵחַ אֶת הַהוֹרִים שֶׁל אִשְׁתְּךָ וּמִשְׁפַּחְתָּהּ, וְתַפְסִיק כְּבָר לְהָצִיק לְאִשְׁתְּךָ וּלְצַעֵר אוֹתָךְ בְּכָל פַּעַם שֶׁהַהוֹרִים שֶׁלָּהּ בָּאִים אֵלֶיהָ, אוֹ הָאַחָיוֹת שֶׁלָּהּ, חָדַל לְהָצִיק לָהּ וּלְהִתְעַלֵּל בָּהּ, לְהַשְׁפִּילָהּ פִּיזִית וּמִלּוּלִית, בְּשָׁעָה שֶׁבָּא אֶחָד מִמִּשְׁפַּחְתָּהּ לְבַקֵּר אֶתְכֶם, תַּפְסִיק אֶת הָרִשְׁעוּת שֶׁלְּךָ, כִּי כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְאִיּוֹב: עַדַיִן לֹא הִגַּעְתָּ לְאַבְרָהָם, אַתָּה יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ וְאוֹרְחִים נִכְנָסִים אֶצְלְךָ, אֲבָל אַבְרָהָם מְהַדֵּר בָּעוֹלָם, לְכְשֶׁיִּמְצָא אוֹרְחִים מַכְנִיסָם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן, פֶּרֶק ז'), כִּי אַבְרָהָם אָבִינוּ יָצָא לַחוּץ וְחִפֵּשׂ אַחַר אוֹרְחִים, וְהִזְמִין אוֹתָם לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְהֶאֱכִילָם וְהִשְׁקָם וְשִׂמַּח אוֹתָם, שֶׁזֶּה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּאָרְחִים אֶת הַהוֹרִים

וְהַקְּרוֹבִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְאִם מִתְנַגְּדִים לְדָבָר זֶה, הֲרֵי זֶה מֵחֲמַת רֹעַ לֵב וּמִדּוֹת רָעוֹת שֶׁנִּשְׁתָּרְשׁוּ בּוֹ מֵחֲמַת חַטָּאָיו וַעֲוֹנוֹתָיו; וְלָכֵן רְאֵה לְהַפְסִיק כְּבָר אֶת הָרִשְׁעוּת שֶׁלְּךָ, שֶׁבְּטִבְעֲךָ אַתָּה רָשָׁע גָּמוּר, וּמִכָּל דָּבָר קָטָן אַתָּה עוֹשֶׂה מְרִיבוֹת בְּתוֹךְ בֵּיתֶךָ, אֲשֶׁר זֶה שִׁגְּרָם אֶת כָּל הַצָּרוֹת בְּבֵיתְךָ; וְלָכֵן תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לְאָרֵחַ אוֹרְחִים, וּבְזְכוּת זֶה תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַשְׁכִינָה תִּשְׁרֶה בְּבֵיתֶךָ, וּבְמָקוֹם שֶׁהַשְׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם הַבְּרָכָה מְצוּיָה.

ו.

עַל הָאִשָּׁה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת בַּעְלָהּ

בִּתִּי הַיְקָרָה! אִם אַתְּ רוֹצָה שֶׁיִּהְיֶה לָךְ שָׁלוֹם־בַּיִת אֲמִתִּי, תִּשְׁתַּדְּלִי מְאֹד לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת בַּעְלֵךְ, וְאַל תִּמְתְּחִי בִּקֹּרֶת עַל כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁעוֹשֶׂה, אֶלָּא יִהְיֶה בְּעֵינַיִךְ כְּמֶלֶךְ מַמָּשׁ, וְתִשְׁמְעִי בְּקוֹלוֹ, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה בְּנָקֵל תַּהַפְכִי אֶת לִבּוֹ, וַאֲפִלּוּ אִם אַתְּ יוֹדַעַת שֶׁהָרְבֵּה פְּעָמִים אֵינוֹ צוֹדֵק, תִּרְאִי לְוַתֵּר לוֹ, וְתָדוּנִי אוֹתוֹ לְכַף זְכוּת, וְעָלַיִךְ לְהָבִין אֵילּוּ הַשְׁפָּלוֹת וּבְזָיוֹנוֹת הוּא סָבַל בַּעֲבוֹדָה וּבַחוּץ, וְלָכֵן כְּשֶׁבָּא הַבַּיְתָה, הוּא רוֹצֶה לִמְצֹא בַּיִת חַם, אִשָּׁה שֶׁמְּבִינָה

אוֹתוֹ, וְנוֹתֶנֶת לוֹ תְּשׁוּמֶת־לֵב, כִּי בְּמַחְמָאָה קְטַנָּה שֶׁאַתְּ אוֹמֶרֶת לְבַעְלֵךְ, אַתְּ שׁוֹבֶית אֶת לִבּוֹ, לֹא־כֵן אִם תְּזַלְזְלִי בּוֹ וְתִצְעֲקִי עָלָיו וְתִתְפָּרְעִי, עַל־יְדֵי־זֶה אַתְּ מַחֲרֶבֶת אֶת בֵּיתֵךְ, וְתִסְבְּלִי אַחַר־כָּךְ סֵבֶל גָּדוֹל; וְלָכֵן רְאִי מְאֹד, בִּתִּי הַיְקָרָה, לְכַבֵּד אֶת בַּעְלֵךְ, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לִבְנוֹת אוֹתוֹ, וּבִפְרָט בְּשָׁעָה שֶׁאֵין לוֹ פַּרְנָסָה, תִּשְׁתַּדְּלִי לְדַבֵּר עַל לִבּוֹ וּלְהַכְנִיס בּוֹ בִּטָּחוֹן עַצְמִי, וְכָל דָּבָר קָטָן שֶׁעוֹשֶׂה, תִּתְּנִי לוֹ מַחְמָאָה, כִּי הַרְבֵּה פְּעָמִים הַבַּעַל כָּל־כָּךְ שָׁבוּר, וְאֵין לוֹ בִּטָּחוֹן עַצְמִי כְּלָל, וְהוּא כָּל־כָּךְ מֻשְׁפָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ, עַד שֶׁנִּמְאָסִים לוֹ הַחַיִּים, וְזֶה גּוֹרֵם אַחַר־כָּךְ מְרִיבוֹת וּמְתָחִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְאַתְּ, בִּתִּי הַיְקָרָה, יְכוֹלָה לְתַקֵּן אֶת זֶה, אִם רַק תִּבְנִי אֶת בַּעְלֵךְ, וְתִשְׁתַּדְּלִי לְהָבִין אוֹתוֹ, וְלֹא תָּרִיבִי עִמּוֹ, אָז יִהְיוּ לָךְ חַיִּים טוֹבִים וּנְעִימִים, וּבַבַּיִת תִּשְׁרֶה תָּמִיד הַשְּׁכִינָה. וְעָלַיִךְ לִזְכֹּר, שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת יז.): גְּדוֹלָה הַבְטָחָה שֶׁהִבְטִיחָן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְנָשִׁים יוֹתֵר מֵאֲנָשִׁים, כִּי אִשָּׁה נִקְרֵאת עֲקֶרֶת הַבַּיִת, הִיא עִקָּרוֹ שֶׁל בַּיִת, וְהָאִשָּׁה יְכוֹלָה לִבְנוֹת אֶת בֵּיתָהּ אוֹ לְהַחֲרִיב אֶת בֵּיתָהּ, אִם יֵשׁ לָהּ שֵׂכֶל וְדַעַת וּמְחַזֶּקֶת וּמְעוֹדֶדֶת אֶת בַּעְלָהּ, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַחֵב דַּעְתּוֹ וְלִבּוֹ, וְנִבְנָה בּוֹ הַבִּטָּחוֹן הָעַצְמִי, אָז גַּם אַתְּ

תֵּהָנִי מִבַּעְלֵךְ, לֹא־כֵן כְּשֶׁאַתְּ תִּצְעֲקִי וְתִתְפָּרְצִי וְתַשְׁפִּילִי אוֹתוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁהוּא מִתְנַהֵג בְּאֹפֶן יַלְדוּתִי וְכַדּוֹמֶה, עַל־יְדֵי־זֶה אַתְּ הוֹרֶסֶת אוֹתוֹ לְגַמְרֵי, וּלְבַסּוֹף גַּם אַתְּ תִּסְבְּלִי, כִּי הוּא יֵצֵא וְיָרִיב עִמָּךְ יוֹמָם וָלַיְלָה, וְיַעֲרֹךְ עָלַיִךְ בִּקֹּרֶת; וְעַל־כֵּן, בִּתִּי הַיְקָרָה, תִּשְׁתַּדְּלִי לִהְיוֹת טוֹבָה בַּבַּיִת, תָּמִיד לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ אֶת בַּעְלֵךְ וְלָתֵת לוֹ תְּשׁוּמֶת לֵב, וְתַמְצִיאִי אֶת עַצְמֵךְ אֵלָיו, וְתָמִיד יִהְיֶה לָךְ חִיּוּךְ עַל הַפָּנִים, וּלְכַבְּדוֹ וּלְיַקְּרוֹ כְּמוֹ שֶׁמְּכַבְּדִים וּמְיַקְּרִים מֶלֶךְ, וְאָז תִּרְאִי אֵיךְ הוּא יִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי; כִּי בֶּאֱמֶת אִשָּׁה יְכוֹלָה לַהֲפֹךְ אֶת לֵב בַּעְלָהּ בְּקַלּוּת, אִם יֵשׁ לָהּ רַק קְצָת שֵׂכֶל וְדַעַת וַהֲבָנָה וְהַשְׂכָּלָה לָדַעַת אֵיךְ לְהִתְנַהֵג אֲפִלּוּ עִם הַבַּעַל הֲכִי קָשׁוּחַ וְרַע לֵב אוֹ לְהֵיפֶךְ, אֲפִלּוּ הֲכִי יַלְדוּתִי וְטִפְּשִׁי, כִּי בִּידֵי הָאִשָּׁה כֹּחוֹת עֲצוּמִים לִבְנוֹת אֶת בַּעְלָהּ, אִם תְּכַבֵּד אוֹתוֹ וְתִתֵּן לוֹ תְּשׁוּמֶת לֵב, וְעַל כָּל דָּבָר שֶׁאוֹמֵר וּמְדַבֵּר תַּסְכִּים. וַאֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינוֹ צוֹדֵק, תִּתְּנִי לוֹ הַצֶּדֶק, וְלֹא תֵּצְאִי נֶגְדּוֹ, אָז תִּרְאִי אֵיךְ בֶּאֱמֶת יִשְׁתַּנֶּה בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן לְטוֹבָה, וְיִהְיֶה לָךְ בַּעַל טוֹב, בַּעַל נִפְלָא, בַּעַל שֶׁרוֹצֶה לַעֲזֹר לָךְ, בַּעַל שֶׁיֹּאהַב אוֹתָךְ, אֲבָל אִם תַּמְשִׁיכִי לִהְיוֹת רָעָה בְּתוֹךְ בֵּיתֵךְ, וְתֵלְכִי עִם רִשְׁעוּת נֶגֶד בַּעְלֵךְ, וְעַל כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁעוֹשֶׂה תַּעֲרִכִי בִּקֹּרֶת

וְתַשְׁפִּילִי אוֹתוֹ בָּרַבִּים, וְתִצְעֲקִי וְתִתְפָּרְצִי עָלָיו, אָז עָלַיִךְ לָדַעַת, שֶׁיִּהְיוּ לָךְ רַק צָרוֹת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי אָז הוּא יִתְפָּרֵעַ לְגַמְרֵי, וְיוֹצִיא אֶת כָּל עֲצַבָּיו עָלַיִךְ. וְעַל־כֵּן רְאִי, בִּתִּי הַיְקָרָה, לְשַׁנּוֹת אֶת מִדּוֹתַיִךְ הָרָעוֹת, וְתַתְחִילִי כְּבָר לִהְיוֹת בַּת יִשְׂרָאֵל, בִּתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁעָשָׂה חֶסֶד עִם כֻּלָּם, וְאָז תִּרְאִי שֶׁבַּבַּיִת שֶׁלָּךְ תִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה, וּבְמָקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה — הַבְּרָכָה מְצוּיָה. וְאֶל כָּל זֶה תִּזְכִּי אִם רַק יִהְיֶה לָךְ שֵׂכֶל וְדַעַת אֵיךְ לִבְנוֹת אֶת בַּעְלֵךְ, וְלֹא לַהֲרֹס וּלְהַשְׁפִּיל אוֹתוֹ, תִּהְיִי פִּקְחִית, בִּתִּי הַיְקָרָה, וְתִבְנִי אֶת בֵּיתֵךְ וְלֹא תַּחֲרִיבִי אוֹתוֹ. וּדְעִי לָךְ, שֶׁבִּנְיַן הַבַּיִת אוֹ הֶרֶס הַבַּיִת תָּלוּי בְּיָדַיִךְ, בְּאֵיזוֹ צוּרָה שֶׁתֵּלְכִי עִם בַּעְלֵךְ — כָּךְ יִהְיֶה לָךְ בַּעַל, כִּי הָאִשָּׁה בּוֹנָה אֶת הַבַּעַל, אוֹ הוֹרֶסֶת אֶת הַבַּעַל, וְלָכֵן תַּעֲקְרִי אֶת מִדַּת הָרַע שֶׁלָּךְ, וְאַל תָּרִיבִי אִתּוֹ בְּשָׁעָה שֶׁאֵין לוֹ פַּרְנָסָה, אוֹ שֶׁמְּאָרַח אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֶחָיו וַאֲחִיוֹתָיו, אֶלָּא תְּקַבְּלִי אוֹתָם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, וּבָזֶה תִּגְרְמִי שֶׁבַּעְלֵךְ יֹאהַב אוֹתָךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי כְּשֶׁהַבַּעַל רוֹאֶה שֶׁהָאִשָּׁה מְכַבֶּדֶת אוֹתוֹ וּבוֹנָה אֶת אִישִׁיוּתוֹ, וּמְכַבֶּדֶת אֶת הַהוֹרִים שֶׁלּוֹ וְאֶת הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלּוֹ, אָז נִכְנֶסֶת בּוֹ אַהֲבָה גְּדוֹלָה אֵלֶיהָ; וְלָכֵן תִּהְיִי פִּקְחִית, בִּתִּי הַיְקָרָה, וְתִשְׁתַּדְּלִי לִהְיוֹת תָּמִיד טוֹבָה

בַּבַּיִת, וְאָז תִּרְאִי אֵיךְ שֶׁכָּל הָאֲוִירָה בַּבַּיִת תִּשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי, וְתִחְיוּ בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְיִהְיֶה הַשָּׁלוֹם מָצוּי בֵּינֵיכֶם, וְתִהְיֶה הַהַצְלָחָה וּבְרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

חִזּוּק הַבַּיִת

יוֹכִיחַ אֶת הָאָדָם שֶׁלֹּא יִתְאַכְזֵר עַל אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו, אֶלָּא
יְחַזֵּק וְיאַמֵּץ וְיִשַּׂמֵּחַ וְיעוֹדֵד אוֹתָם בְּכָל הַמַּצָּבִים, וְזוֹ
הַמִּצְוָה הֲכִי גְּדוֹלָה בְּמִצְוַת הַחֶסֶד שֶׁבֵּין יִשְׂרָאֵל מְצֻוֶּה
עַל זֶה מִפִּי חֲכָמֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב״א

מוֹהֲרָא״ש נ״י אָמַר, שֶׁאָדָם צָרִיךְ מְאֹד לִשְׁמֹר עַל בֵּיתוֹ זוֹ אִשְׁתּוֹ, וִיכַבְּדָהּ עַד מְאֹד, וְכֵן יִשְׁתַּדֵּל לְכַבֵּד אֶת כָּל מִשְׁפַּחְתָּהּ, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה לוֹ שְׁלוֹם־בַּיִת נִפְלָא. וְאַל לָאָדָם לִהְיוֹת חָכָם בְּעֵינָיו, וּלְחַפֵּשׂ תָּמִיד רַק אֶת הַחֶסְרוֹנוֹת אֵצֶל קְרוֹבֵי אִשְׁתּוֹ, כִּי יָמֵינוּ כְּצֵל עוֹבֵר, וְעוֹד מְעַט הָאָדָם כְּבָר יוֹצֵא מִזֶּה הָעוֹלָם, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לוֹ לִשְׁבֹּר אֶת בֵּיתוֹ, שֶׁאָז רַק יְלָדָיו יִסְבְּלוּ מִזֶּה, כִּי רֹב הַבְּעָיוֹת בָּאִים מִבָּתִּים שְׁבוּרִים וַהֲרוּסִים.

(אִמְרֵי־מוֹהֲרָא״ש, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרב)

קוּנְטְרֵס

חִזּוּק הַבַּיִת

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, כִּי כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הַמָּרִים שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת, הוּא רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵינְךָ מְכַבֵּד וּמְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בָּבָא מְצִיעָא נט.): ׳אוֹקִירוּ לְנָשֵׁיכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ׳; תְּכַבְּדוּ וּתְיַקְּרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ; וְאָמְרוּ (שָׁם): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּכְבוֹד אִשְׁתּוֹ, שֶׁאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ; וְעַכְשָׁו אֶשְׁאַל אוֹתְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, מֵאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָס וְרִחֵם עָלֶיךָ, וְנָתַן לְךָ מַתָּנָה אִשָּׁה,

אַתָּה צָרִיךְ לְזַלְזֵל כָּל־כָּךְ בַּמַּתָּנָה הַזּוֹ שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא? ! וְלֹא רַק שֶׁאַתָּה מְזַלְזֵל בַּמַּתָּנָה הַיְקָרָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֶלָּא אַתָּה זוֹרְקָהּ וּמַשְׁלִיכָהּ מִמְּךָ, הַאִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ שֶׁבָּזֶה שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ בַּאֲלִימוּת נֶגֶד אִשְׁתְּךָ, הֵן עִם הַיָּדַיִם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אֲלִימוּת גַּשְׁמִית, שֶׁזֶּה מַמָּשׁ רִשְׁעוּת, וְהֵן אֲלִימוּת מִלּוּלִית, שֶׁאַתָּה מַשְׁפִּיל וּמְדַכֵּא אֶת אִשְׁתְּךָ, בָּזֶה אַתָּה בּוֹעֵט בַּמַּתָּנָה הַנִּפְלָאָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּתְקַבֵּל עֹנֶשׁ גָּדוֹל עַל זֶה, מִלְּבַד הָעֲנָשִׁים הַקָּשִׁים וְהַמָּרִים שֶׁאַתָּה כְּבָר סוֹבֵל. כִּי בָּזֶה שֶׁעוֹבֶרֶת עָלֶיךָ עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת, וְאַתָּה מָלֵא חוֹבוֹת, וְאֵינְךָ רוֹאֶה עֵצוֹת אֵיךְ לָצֵאת פַּעַם מֵהַחוֹבוֹת הָאֵלּוּ, הַאִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה בָּא לְךָ מֵחֲמַת שֶׁאַתָּה מְזַלְזֵל בַּמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — אִשָּׁה יְקָרָה וַחֲבִיבָה כָּזוֹ? ! וּמִכָּל שֶׁכֵּן עַל־יְדֵי הָאֲלִימוּת שֶׁלְּךָ, אֲלִימוּת גַּשְׁמִית, שֶׁאַתָּה מַכֶּה אוֹתָהּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁבָּזֶה נַעֲשֵׂיתָ רָשָׁע גָּמוּר, עוֹד אַתָּה מִתְנַהֵג כְּלַפֶּיהָ בַּאֲלִימוּת רוּחָנִית, אֲלִימוּת מִלּוּלִית, שֶׁזֶּה עַל־פִּי־רֹב גָּרוּעַ יוֹתֵר מֵאֲלִימוּת גַּשְׁמִית, כִּי כְּשֶׁדּוֹקְרִים אֶת הָאִשָּׁה בְּדִבּוּרִים, וּמַשְׁפִּילִים אוֹתָהּ, וּמְחָרְפִים וּמְבַזִּים

אוֹתָהּ, זֶה הֶעָוֹן הֲכִי גָּדוֹל עַד מְאֹד. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (שָׁם): 'לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדְּמָעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה'; וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּתְחִילָה לִבְכּוֹת, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹמֵעַ לִתְפִלּוֹתֶיהָ, וּמִסְתַּכֵּל עַל דִּמְעוֹתֶיהָ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאִים אֵלַיִךְ כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הַמָּרִים הָאֵלּוּ שֶׁאַתָּה מְסֻבָּב בָּהֶם, וְאַחַר־כָּךְ אַתָּה שׁוֹאֵל, לָמָּה מַגִּיעִים לִי צָרוֹת וְיִסּוּרִים כָּאֵלּוּ?! לָמָּה אֲנִי מָלֵא חוֹבוֹת?! לָמָּה אֲנִי מָלֵא יִסּוּרִים?! לָמָּה אֵין לִי פַּרְנָסָה?! לָמָּה אֵין לִי הַצָּלָחָה?! בְּשָׁעָה שֶׁכָּל הַצָּלָחָתְךָ תְּלוּיָה וְעוֹמֶדֶת רַק אֵיךְ שֶׁתְּכַבֵּד אֶת אִשְׁתְּךָ, שֶׁהִיא הַמַּתָּנָה הֲכִי יְקָרָה, שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלָכֵן אַל תִּשְׁאַל שְׁאֵלוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, לָמָּה מַגִּיעִים לְךָ כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הָאֵלּוּ, הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת, שֶׁאַתָּה מְסֻתּוֹבֵב נָע וָנָד, וְאֵין לְךָ פְּרוּטָה לְפָרְטָהּ, וְהַנּוֹשִׁים וּבַעֲלֵי הַחוֹבוֹת בָּאִים וְלוֹחֲצִים עָלֶיךָ, מַדּוּעַ זֶה מַגִּיעַ לִי, וְאֵיפֹה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אַל תִּשְׁאַל שְׁאֵלוֹת טִפְּשִׁיּוֹת כָּאֵלּוּ, אֶלָּא תִּתָּרֵץ לְעַצְמְךָ: "בְּוַדַּאי הִשְׁפַּלְתִּי אֶת אִשְׁתִּי בַּאֲלִימוּת גַּשְׁמִית וּבַאֲלִימוּת רוּחָנִית, אֲלִימוּת פִּיזִית וַאֲלִימוּת מִלּוּלִית"; וְלָכֵן

אֲנִי בָּא לְהַזְהִיר אוֹתְךָ, אִם לֹא תַּחֲזֹר מֵהַדֶּרֶךְ הָרָעָה שֶׁאַתָּה מִתְנַהֵג עִמָּהּ, אָז מָרִים וּמְרוֹרִים יִהְיוּ לְךָ הַחַיִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְאִם אַתָּה רוֹצֶה לְהִוָּשַׁע וְלָצֵאת מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַמְּרִירוּת שֶׁלְּךָ, תַּתְחִיל לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ. וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְךָ הַרְבֵּה טְעָנוֹת עָלֶיהָ, תִּזְכֹּר אֶת מַאֲמָרָם זַ"ל, שֶׁאָמְרוּ (סוֹטָה ב:): 'אֵין מְזַוְּגִין לוֹ לָאָדָם אֶלָּא לְפִי מַעֲשָׂיו'; כִּי בֶּאֱמֶת הָאִשָּׁה הִיא עֶצֶם מֵעַצְמֶיךָ, אִם אַתָּה סוֹבֵל מִמֶּנָּה, זֶה רַק אַשְׁמָתְךָ שֶׁאֵינְךָ מְתַקֵּן אֶת מַעֲשֶׂיךָ, כִּי אִם הָיִיתָ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, וְהָיִיתָ מְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהָיִיתָ בּוֹרֵחַ תָּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהָיִיתָ נוֹתֵן לוֹ בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רֶגַע תּוֹדָה וְהוֹדָאָה עַל הַמַּתָּנָה הַיְקָרָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — אִשָּׁה טוֹבָה כָּזוֹ, אָז יִהְיֶה לְךָ כְּלִי לְקַבֵּל כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת שֶׁבָּעוֹלָם. וּמֵאַחַר שֶׁאַתָּה מְזַלְזֵל בַּמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאַתָּה מַשְׁפִּיל אוֹתָהּ מְבַזֶּה אוֹתָהּ וּמַכֶּה אוֹתָהּ, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, עַל־יְדֵי־זֶה אַתָּה שׁוֹבֵר אֶת הַכְּלִי מִמְּךָ, וּבְשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לֹא תַּצְלִיחַ דַּרְכְּךָ, אֶלָּא תִּפֹּל נְפִילָה אַחַר נְפִילָה; וְעַל־כֵּן אִיעַצְךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֶה לָצֵאת מֵהַצָּרוֹת שֶׁלְּךָ, רְאֵה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת

אִשְׁתְּךָ, וְתָדוּנָהּ לְכַף זְכוּת, וְאַל תִּסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁבָּהּ אֶלָּא עַל הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, זָכוֹר תִּזְכֹּר כְּשֶׁהָיִיתָ רָוָק, וְהִסְתּוֹבַבְתָּ נָע וָנָד, הָיִיתָ פּוֹגֵם וְחוֹטֵא בְּכָל יוֹם וָיוֹם, וְהָיוּ מָרִים לְךָ הַחַיִּים, יוֹתֵר מְרוֹרִים מִמָּוֶת, וּבִקַּשְׁתָּ אֶת נַפְשְׁךָ לָמוּת מֵהַבְּדִידוּת וְהָעִצָּבוֹן וְהַדְּכָאוֹן שֶׁסְּבִבוּךָ, כִּי רָצִיתָ לְהִתְחַתֵּן, וּבִקַּשְׁתָּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לְךָ רַק אֶת בַּת זוּגְךָ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה הַכִי מְאֻשָּׁר, וְהִתְחַנַּנְתָּ יָמִים וְשָׁנִים שֶׁתְּקַבֵּל אֶת אִשְׁתְּךָ, וְעַכְשָׁו שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לְךָ אִשָּׁה טוֹבָה, אֲהוּבָה כָּזוֹ, אַתָּה מְזַלְזֵל בַּמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אַתָּה מַשְׁפִּילָהּ הַשְׁפָּלָה שֶׁאֵין כָּמוֹהַ: ״אַתְּ לֹא שָׁוָה שׁוּם דָּבָר, וְאַתְּ לֹא מֻצְלַחַת, וְאַתְּ לֹא יְכוֹלָה שׁוּם דָּבָר״, וְכַדּוֹמֶה כָּל מִינֵי הַשְׁפָּלוֹת וְכָל מִינֵי אֲלִימוּת מְלוּלִית, עַד שֶׁלֹּא מַסְפִּיק הָרִשְׁעוּת הַזּוֹ שֶׁלְּךָ, שֶׁאַתָּה מִתְנַהֵג כָּךְ, אֶלָּא אַתָּה עוֹד מִתְעַלֵּל בָּהּ בַּאֲלִימוּת פִּיזִית, בָּזֶה אַתָּה רָשָׁע מֻרְשָׁע, כִּי כָּל הַמַּגְבִּיהַּ יָדוֹ עַל חֲבֵרוֹ נִקְרָא רָשָׁע, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּגְבִּיהַּ אֶת יָדוֹ עַל אִשְׁתּוֹ, שֶׁהִיא הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הֲרֵי אַתָּה מַכֶּה כִּבְיָכוֹל אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא נָתַן לְךָ מַתָּנָה יְקָרָה כָּזוֹ, וְאַתָּה מְזַלְזֵל בָּהּ, וְלָכֵן אִם אַתָּה רוֹצֶה

לְהַצְלִיחַ בְּחַיֶּיךָ, שֶׁתִּהְיֶה לְךָ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, וְתֵצֵא מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים שֶׁלְּךָ, וְתִפָּטֵר פַּעַם וּלְתָמִיד מֵהַחוֹבוֹת שֶׁלְּךָ, לֹא תוּכַל בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לְהַגִּיעַ אֶל זֶה, אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁתָּשׁוּב מִמַּעֲשֶׂיךָ הָרָעִים, וְתַתְחִיל לְחַזֵּק וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בִּכְבוֹדָהּ, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְךָ עָלֶיהָ הַרְבֵּה טְעָנוֹת וּמְעָנוֹת כְּאִלּוּ הִיא הֲכִי גְּרוּעָה בָּעוֹלָם, אֵין זֶה נָכוֹן, אַתָּה גָּרַמְתָּ לְעַצְמְךָ אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים הָאֵלּוּ, כִּי אִם הָיִיתָ מְכַבְּדָהּ וּמְיַקָּרָהּ וּמַגְבִּיהָהּ וְלֹא מְזַלְזֵל בָּהּ וּמַשְׁפִּילָהּ, אָז הָיְתָה אִשְׁתְּךָ אִשָּׁה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, אֲבָל אַתָּה בְּמוֹ יָדֶיךָ קִלְקַלְתָּ אֶת הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא הַכְּלִי לְקַבֵּל בּוֹ כָּל מִינֵי הַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת; וְלָכֵן רְאֵה, אָהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ הָרָעִים, וּתְבַקֵּשׁ מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה מֵאִשְׁתְּךָ, וְתַתְחִיל לְכַבְּדָהּ וּלְיַקְּרָהּ וּלְאַהֲבָהּ, וְאָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁמַּזָּלְךָ יִתְהַפֵּךְ לְגַמְרֵי; כִּי הָעִשָּׁר וְהַשֶּׁפַע שֶׁבָּא לָאָדָם הוּא רַק בִּזְכוּת אִשְׁתּוֹ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן סט), וְאִם תְּכַבֵּד וּתְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, אָז תִּרְאֶה שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וְיַתְחִיל לָבוֹא עָלֶיךָ שֶׁפַע כָּזֶה שֶׁלֹּא תֵּאָרֵתָּ וְלֹא שְׁעָרַתָּ מִיָּמֶיךָ.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אָב הָרַחֲמָן, וְעָשָׂה עִמְּךָ חֶסֶד גָּדוֹל, וְנָתַן לְךָ מַתָּנָה יְקָרָה כָּזוֹ כְּמוֹ אִשְׁתְּךָ, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת כד.): 'אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ'; וְעַל־כֵּן כְּמוֹ שֶׁאַתָּה מְכַבֵּד וּמְיַקֵּר אֶת גּוּפְךָ וּמְשַׁתֵּדֵל לְהַאֲכִילוֹ וּלְהַשְׁקוֹתוֹ וּלְהַלְבִּישׁוֹ מֵהַטּוֹב בְּיוֹתֵר, כְּמוֹ־כֵן תָּחוּס וּתְרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ שֶׁהִיא גּוּפְךָ, וְתִתֵּן לָהּ מֵהַכִּי טוֹב שֶׁרַק יֵשׁ לְךָ. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת נא:) 'אֵין פְּרִי בִּטְנָהּ שֶׁל אִשָּׁה מִתְבָּרֵךְ אֶלָּא מִפְּרִי בִּטְנוֹ שֶׁל אִישׁ'; וְעַל־כֵּן חוּס וְרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ וְתַפְסִיק לְהִתְאַכְזֵר אֵלֶיהָ, אֶלָּא תִּשְׁתַּדֵּל מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה לָתֵת לָהּ כָּל מַה שֶׁהִיא צְרִיכָה, וְאַל תְּקַמֵּץ מִמֶּנָּה כְּלוּם, כִּי כָּל מַה שֶׁיֵּשׁ לְךָ הוּא רַק מִמֶּנָּה, כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת וְהַשֶּׂפַע שֶׁבָּא לָאָדָם הוּא רַק בִּזְכוּת אִשְׁתּוֹ, וְכָל הָעֲנִיּוּת וְהַדַּחֲקוּת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם הוּא רַק מִפְּנֵי שֶׁמְּזַלְזֵל בְּאִשְׁתּוֹ. זָכוֹר וְגַם תִּזְכֹּר אֶת מַה שֶּׁעָבַר עָלֶיךָ לִפְנֵי שֶׁמָּצָאתָ אֶת אִשְׁתְּךָ, אֵילוּ צָרוֹת וְאֵילוּ יִסּוּרִים וְאֵילוּ מְרִירוּת עָבַרְתָּ, וְעַכְשָׁו שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אִשָּׁה יְקָרָה כָּזוֹ, אַתָּה מְזַלְזֵל

בַּמַּתָּנָה הַזּוֹ שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְעוֹד יֵשׁ לְךָ טְעָנוֹת וּמְעָנוֹת עָלֶיהָ, כְּאִלּוּ הִיא הֲכִי גְּרוּעָה, וְאַתָּה שׁוֹכֵחַ אֵילּוּ הַבְטָחוֹת הִבְטַחְתָּ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּשֶׁהָיִיתָ רָוָק, שֶׁאִם רַק תְּקַבֵּל אֶת בַּת זוּגְךָ, אָז תִּשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי, וְתִהְיֶה הֲכִי טוֹב, וּמַה גַּם שֶׁבְּקַשְׁתָּ שֶׁיִּתֵּן לְךָ מַה שֶּׁיִּתֵּן, הָעִקָּר שֶׁתִּהְיֶה לְךָ אִשָּׁה, וַאֲפִלּוּ שֶׁתִּהְיֶה כְּמוֹ שֶׁאַתָּה אוֹמֵר עַכְשָׁו, שֶׁהִיא הֲכִי גְּרוּעָה, מַדּוּעַ לֹא תַּתְחִיל לְתַקֵּן אֶת מַעֲשֶׂיךָ קֹדֶם, וְאָז הִיא תְּתַקֵּן אֶת מַעֲשֶׂיהָ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ט׳): ׳אִי אֶפְשָׁר לָאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאִי אֶפְשָׁר לָאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, וְאִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵיהֶם בְּלֹא שְׁכִינָה׳; כִּי בָּזֶה שֶׁתָּשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְךָ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתַחְדִּיר בְּעַצְמְךָ, אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּמַה שֶּׁאַתָּה רַק רוֹאֶה וְשׁוֹמֵעַ וּמַרְגִּישׁ — זֶה אֱלֹקוּת, שֶׁהִלְבִּישׁ אֶת עַצְמוֹ בַּלְבוּשׁ הַזֶּה, שֶׁכָּל זֶה הוּא שְׁלֵמוּת הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַגִּיעַ לְמַדְרֵגָה כָּזוֹ, לְהִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי אֶל אֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, וְיִהְיֶה נִכְלָל בְּעֶצֶם עַצְמִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵינָיו כְּלֹא מַמָּשׁ, בָּטֵל

וּמְבֻטָּל בְּעֵינֵי עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁאָז יִהְיֶה כְּלִי לְהַמְשָׁכַת שְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּתוֹכוֹ. וּבָרֵגַע שֶׁהַשְׁכִינָה תִּמְצָא מָקוֹם אֶצְלְךָ, אָז יַתְחִילוּ לְהָאִיר לְךָ הַמֹּחִין בְּאוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת כָּזוֹ, שֶׁתְּכַבֵּד וּתְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתַתְחִיל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין אֶת גֹּדֶל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁנָּתַן לְךָ אִשָּׁה מַתָּנָה, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לְךָ לְהִתְאַכְזֵר כָּל־כָּךְ עַל אִשְׁתְּךָ, לִצְעֹק עָלֶיהָ בָּרַבִּים, וּלְהַשְׁפִּילָהּ לִפְנֵי כֻּלָּם?! וּמִכָּל שֶׁכֵּן לְהָרִים אֶת יָדֶיךָ וּלְהַכּוֹתָהּ, שֶׁבָּזֶה אַתָּה רָשָׁע מֻרְשָׁע, כִּי מִי שֶׁמִּתְנַהֵג בַּאֲלִימוּת פִּיזִית וּמִלּוּלִית לְגַבֵּי אִשְׁתּוֹ, אֵין לְךָ רָשָׁע יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה, כִּי הָאִשָּׁה הִיא הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת לט.): 'אִשָּׁה הִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם', אַתָּה הוֹלֵךְ וּבוֹעֵט בְּהַטּוֹבָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לְךָ, אֵין לְךָ עוֹד רִשְׁעוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ; וְעַל־כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאָז תִּרְאֶה שֶׁאִשְׁתְּךָ הִיא הֲכִי טוֹבָה בָּעוֹלָם, וְתִשְׂמַח עִם הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתִתְנַהֵג עִמָּהּ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ גָּדוֹל, וּתְכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ וְתֹאהֲבֶנָּה, שֶׁאָז דַּיְקָא תַּצְלִיחַ אֶת דַּרְכְּךָ; כִּי בָּזֶה שֶׁתִּמְצָא בָּהּ תָּמִיד

רַק טוֹב, מַעֲלוֹת טוֹבוֹת וּמִדּוֹת טוֹבוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, בֶּאֱמֶת תִּתְהַפֵּךְ לִהְיוֹת הָאִשָּׁה הֲכִי מֻכְשֶׁרֶת, כִּי אִם רַק מַגְבִּיהִים אֶת מִישֶׁהִי וְנוֹתְנִים לָהּ שֶׁבַח, אָז בֶּאֱמֶת נִתְהַפֶּכֶת וְרוֹאִים אֶת יְקַר מַעֲלָתָהּ, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת כה:): 'אֵיזֶהוּ עָשִׁיר? כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה נָאָה בְּמַעֲשִׂים'; כִּי זֶה עִקַּר הָעֲשִׁירוּת, שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אִשָּׁה טוֹבָה בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים. אֲבָל כָּל זֶה תָּלוּי בְּךָ בְּעַצְמְךָ אִם תִּכַּבְּדֶנָּה וּתְיַקְּרָהּ וְתָמִיד תִּתֵּן לָהּ תְּשׁוּמֶת לֵב, וּתְדַבֵּר עִמָּהּ דִּבּוּרִים שֶׁל אַהֲבָה וְתַגְדִּיל אוֹתָהּ, אָז בֶּאֱמֶת תִּתְהַפֵּךְ מֵהַהִפּוּךְ לְהַהִפּוּךְ, וְתִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ לְךָ אִשָּׁה נָאָה בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאָז תִּהְיֶה הֶעָשִׁיר הֲכִי גָּדוֹל, כִּי אֵין לְךָ עוֹד עֲשִׁירוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ כְּשֶׁאָדָם בָּא אֶל בֵּיתוֹ, וּמוֹצֵא אִשָּׁה מְחַיֶּכֶת, אִשָּׁה שְׂמֵחָה, וְהַכֹּל תָּלוּי רַק בְּיָדְךָ, כִּי בְּפֵרוּשׁ הִזְהִירוּ אוֹתָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁלְּעוֹלָם אַל יַטִּיל אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אָסוּר לָלֶכֶת עִם אִשְׁתּוֹ בַּאֲלִימוּת פִּיזִית וּמִלּוּלִית, וּלְהַכְנִיס בָּהּ פְּחָדִים וְאֵימוֹת יְתֵרוֹת, שֶׁתִּפַּחֵד וְתִרְעַד מִמֶּנּוּ, אֲשֶׁר זוֹ הַהַשְׁפָּלָה הֲכִי גְּדוֹלָה שֶׁרַק יְכוֹלָה לִהְיוֹת, שֶׁמַּכְנִיסִים בַּבַּיִת מֹתַח וְיִרְאוֹת טְפֵלוֹת כָּאֵלּוּ, שֶׁהָאִשָּׁה מְפַחֶדֶת וְרוֹעֶדֶת מִבַּעְלָהּ,

וְאִם אַתָּה מִתְנַהֵג בְּצוּרָה כָּזוֹ, מָה אַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לְךָ, הַאִם אֵינְךָ יוֹדֵעַ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַקְפִּיד עַל דְּבָרִים כָּאֵלּוּ יוֹתֵר מֵהַכֹּל, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת קטז): 'אָמְרָה תּוֹרָה שְׁמִי שֶׁנִּכְתָּב בִּקְדֻשָּׁה — יִמָּחֵק, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ'; הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוּכָן שֶׁיִּמָּחֵק שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְאַתָּה מְזַלְזֵל בִּשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשָׁעָה שֶׁנָּתַן לְךָ מַתָּנָה יְקָרָה כָּזוֹ, וְאַתָּה מַכְנִיס בָּהּ אֵימָה יִתְרָה וָפַחַד גָּדוֹל, וּמְדַקְדֵּק עָלֶיהָ בְּכָל מִינֵי דִּקְדּוּקֵי עֲנִיּוּת, בְּשָׁעָה שֶׁכָּל הַשֶּׁפַע שֶׁיֵּשׁ לְךָ, זֶה רַק בִּשְׁבִילָהּ; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אִם לֹא תִּשְׁתַּנֶּה, אָז מָרִים וּמְרוֹרִים יִהְיוּ לְךָ הַחַיִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שֶׁלְּבַסּוֹף תִּתְגָּרֵשׁ. מָה אַתָּה חוֹשֵׁב, שֶׁאִשְׁתְּךָ תַּחֲזִיק מַעֲמָד? הִיא תִּשָּׁבֵר לְגַמְרֵי, אוֹ שֶׁהִיא תְּקַבֵּל רַחֲמָנָא לְצִלָּן, שֶׁבֵּר עֲצָבִים וְתֶחֱלֶה, אוֹ שֶׁתִּבְרַח מִיָּדְךָ לְגַמְרֵי; וְעַל־כֵּן זָכוֹר תִּזְכֹּר שֶׁהַצָּלָחָתְךָ הִיא בְּיָדְךָ, אֵיךְ שֶׁתִּתְנַהֵג עִם אִשְׁתְּךָ, כֵּן תְּקַבֵּל חֲזָרָה, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דִּלֵּית מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, הִיא בִּדְמוּת רְאִי, בְּאֵילּוּ פָּנִים שֶׁתַּרְאֶה לָהּ, כֵּן תִּרְאֶה חֲזָרָה, אִם תְּחַיֵּךְ אֵלֶיהָ וּתְשַׂמְּחָהּ וּתְבַדְּחָהּ, אָז תִּרְאֶה מִמֶּנָּהּ

פָּנִים שְׂמֵחוֹת וְשׂוֹחֲקוֹת וַעֲלִיזוֹת וְתִחְיֶה חַיִּים נְעִימִים, וְאִם תַּרְאֶה לָהּ פָּנִים עֲצוּבוֹת וּמְרִירוֹת אָז תִּרְאֶה אוֹתוֹ דָּבָר חֲזָרָה. וּבֶאֱמֶת עָלֶיךָ מֻנָּח הַחוֹב לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ וּלְאַמֵּץ אֶת אִשְׁתְּךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ראש השנה ו:): 'אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ'; שֶׁאַתָּה צָרִיךְ לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ וּלְעוֹדֵד אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאִם תִּתְנַהֵג בְּצוּרָה כָּזוֹ, אָז יִהְיֶה לְךָ בַּיִת חַם, בַּיִת שָׂמֵחַ, וְתָמִיד תִּרְצֶה לִהְיוֹת בַּבַּיִת, וְאִשְׁתְּךָ תִּרְצֶה לִהְיוֹת בְּבֵיתְךָ. וְהָעוֹלֶה עַל הַכֹּל הַשְּׁכִינָה יִהְיֶה לָהּ מָקוֹם הֵיכָן לִהְיוֹת, כִּי אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בִּמְקוֹם שָׁלוֹם, וּכְשֶׁאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ מִתְנַהֲגִים בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ אֶחָד כְּלַפֵּי הַשֵּׁנִי, וּמְכַבְּדִים וּמְיַקְּרִים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, עַל־יְדֵי־זֶה הַשְּׁכִינָה מְצוּיָה שָׁם, וּבְבַיִת שֶׁהָאִשָּׁה מְכַבֶּדֶת אֶת בַּעְלָהּ וְהַבַּעַל מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, הַשְּׁכִינָה לֹא זָזָה מִשָּׁם, וּבְבַיִת שֶׁהַשְּׁכִינָה מְצוּיָה בּוֹ, כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַצְלָחוֹת מְצוּיוֹת בּוֹ.

ג.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, כִּי הִגִּיעַ הַזְּמַן

שֶׁתַּפְסִיק לִהְיוֹת רָשָׁע מְרֻשָּׁע וּלְהַשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתְּךָ בְּהַשְׁפָּלוֹת כָּאֵלּוּ, שֶׁלֹּא מַתְאִים לְבַר יִשְׂרָאֵל לְחָרֵף וּלְבַזּוֹת אוֹתָהּ וְלִמְצֹא אֶצְלָהּ חֶסְרוֹנוֹת, וְתָמִיד תִּרְצֶה רַק מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהּ, וְכָל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ, אַתָּה לוֹקֵחַ מִמֶּנָּהּ. מַדּוּעַ לֹא תִּתְיַשֵּׁב, הֲלֹא הַכֶּסֶף הַזֶּה הִיא עָבְדָה בַּעֲבוּרוֹ, וּמָה הִיא רוֹצָה לַעֲשׂוֹת בּוֹ, אִם לֹא לִקְנוֹת אֹכֶל אוֹ בְּגוּד לַבַּיִת; בַּיִת חַם וּבַיִת יָפֶה אַתָּה רוֹצֶה, אֲבָל גַּם אֶת הַכֶּסֶף שֶׁלָּהּ אַתָּה רוֹצֶה, וְאֵיךְ זֶה הוֹלֵךְ בְּיַחַד?! מַדּוּעַ תִּלְחַץ עָלֶיהָ תָּמִיד שֶׁתִּתֵּן לְךָ אֶת כָּל כַּסְפָּהּ, הֲלֹא אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים נ:): 'הַמְצַפֶּה לִשְׁכַר אִשְׁתּוֹ, אֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם'; בְּוַדַּאי אִם תְּכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ וְתֹאהֲבֶנָּהּ וְתַגְבִּיהַּ אֶת דַּעְתָּהּ, תְּשַׂמְּחָהּ וּתְעוֹדְדָהּ וְתִמְצָא רַק אֶת הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, אָז מִמֵּילָא תִּתֵּן לְךָ אֶת הַכֹּל, כִּי הֲלֹא הִיא לֹא צְרִיכָה שׁוּם דָּבָר, הִיא רַק צְרִיכָה אַהֲבָה וּתְשׁוּמֶת לֵב מִמְּךָ, וְאָז תִּתֵּן לְךָ אֶת הַכֶּסֶף, וְעַל־כֵּן בִּמְקוֹם לָרִיב אִתָּהּ וְלִצְעֹק עָלֶיהָ וּלְהַשְׁפִּילָהּ וּלְקַלְלָהּ וּלְבַזּוֹתָהּ, וּלְדַבֵּר עַל הַהוֹרִים שֶׁלָּהּ וְעַל מִשְׁפַּחְתָּהּ, רְאֵה לְכַבְּדָהּ וּלְיַקְּרָהּ וּלְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת הַהוֹרִים שֶׁלָּהּ וְאֶת הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלָּהּ, אָז מִמֵּילָא תִּתֵּן לְךָ אֶת כָּל הַכֶּסֶף,

כִּי אֵינָהּ צְרִיכָה שׂוּם דָּבָר, רַק אַהֲבָה וּתְשׁוּמֶת לֵב. וְזָכוֹר תְּזְכֹּר מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים סב:): 'מְצָוָה וְגוּף טָהוֹר נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְלוֹ בָּנִים'; זוֹ הַמִּצְוָה הֲכִי גְּדוֹלָה — כְּשֶׁאָדָם מִתְחַתֵּן, שֶׁאָז יֵשׁ לוֹ גּוּף טָהוֹר, כִּי בְּלֹא אִשָּׁה אָדָם הוּא מָלֵא חֲטָאִים וַעֲוֹנוֹת, מָלֵא פְּגָמֵי הַבְּרִית. וְזָכוֹר תְּזְכֹּר אֵיךְ הָיוּ לְךָ חַיֶּיךָ בְּלִי אִשְׁתְּךָ, וְעַל־כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל בְּיוֹתֵר לְכַבְּדָהּ וּלְיַקְּרָהּ וְלָתֵת לָהּ תְּשׁוּמֶת לֵב, וּלְדַבֵּר אֵלֶיהָ דִּבּוּרִים יָפִים, אָז תִּרְאֶה שֶׁהַכֹּל יִשְׁתַּנֶּה, כִּי הָאִשָּׁה הִיא כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָהּ, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (סַנְהֶדְרִין כב:): 'אִשָּׁה גֹּלֶם הִיא, וְאֵינָהּ כּוֹרֶתֶת בְּרִית אֶלָּא לְמִי שֶׁעָשָׂאָהּ כְּלִי'; בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם מְיַצֵּר כְּלִי יָפֶה וּמְחַבְּבוֹ וּמְיַקְּרוֹ, אָז יֵשׁ לְהַכְלִי כָּל מִינֵי חֵן וְכָל מִינֵי יֹפִי, לֹא־כֵן כְּשֶׁמְּכַעֵר וּמְגַנֶּה וּמְתַלוֹצֵץ מֵהַכְּלִי, אָז אֵין לוֹ שׂוּם תֹּאַר וּמַרְאֶה וְיֹפִי כְּלָל; וְעַל־כֵּן זָכוֹר תְּזְכֹּר, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, מַה שֶּׁאַתָּה לֹא רוֹצֶה שֶׁיַּעֲשׂוּ לְעַצְמְךָ, אַל תַּעֲשֶׂה זֹאת לְאִשְׁתְּךָ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי סַנְהֶדְרִין, פֶּרֶק ג', הֲלָכָה ו'): 'אִשָּׁה כְּבַעֲלָהּ וּבַעַל כְּאִשְׁתּוֹ'; אַתֶּם גּוּף אֶחָד, וְאַתֶּם צְרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וְהַכֹּל תָּלוּי בְּךָ, תַּפְסִיק כְּבָר עִם הָרִשְׁעוּת שֶׁלְּךָ, וְשֶׁלֹּא יִהְיוּ לְךָ

שׁוּם טְעָנוֹת עַל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּךְ שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ מַה שֶּׁעוֹבֵר, כִּי הַכֹּל תָּלוּי רַק בְּיָדֶךָ — כְּפִי שֶׁתִּתְנַהֵג עִם אִשְׁתְּךָ, וְאָז אִם תִּתְנַהֵג בְּמִדַּת הַחֶסֶד וּבְמִדַּת הָרַחֲמִים עִם אִשְׁתְּךָ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יֵלֵךְ עִמְּךָ בְּמִדַּת הָרַחֲמִים וּבְמִדַּת הַחֶסֶד, וְתִרְאֶה רַק טוֹב וְנֹעַם וְזִיו בְּחַיֶּיךָ.

ד.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר כָּל מַה שֶּׁאַתָּה סוֹבֵל בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, זֶה רַק בִּשְׁבִיל הַנְהָגָתְךָ שֶׁאַתָּה מִתְנַהֵג בְּבֵיתְךָ כְּפֶרֶא אָדָם וְחַיָּה רָעָה, וְאַתָּה מַשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתְּךָ בְּכָל מִינֵי הַשְׁפָּלוֹת, וְאַתָּה מִתְנַהֵג עִמָּהּ בְּכָל מִינֵי אֲלִימוּת, אֲלִימוּת פִּיזִית — שֶׁאַתָּה מַגְבִּיהַּ יָדַיִם, שֶׁבָּזֶה אַתָּה רָשָׁע מֻרְשָׁע, וְלֹא יֹאבֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִסְלֹחַ לְךָ, וְהֵן אֲלִימוּת מִלּוּלִית — שֶׁאַתָּה תָּמִיד מוֹצֵא בָּהּ חֶסְרוֹנוֹת וּמַשְׁפִּילָהּ וְשׁוֹבְרָהּ, וּבִמְקוֹם לָתֵת לָהּ מַחְמָאָה וּתְשׁוּמֶת לֵב עַל כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁהִיא עוֹשָׂה, אַתָּה רַק מוֹצֵא בָּהּ חֶסְרוֹנוֹת, עַל־כֵּן לֹא בְּחִנָּם שֶׁאַתָּה מַחֲרִיב אֶת בֵּיתְךָ בְּיָדֶיךָ, וְאַתָּה מְקַנֵּא בְּכָל

הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁלְּכָל אֶחָד יֵשׁ אִשָּׁה יוֹתֵר טוֹבָה מִמְּךָ, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּל טָעוּת, כִּי אִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לְךָ אֶת הָאִשָּׁה הַזֹּאת, תֵּדַע שֶׁזּוֹ הַמַּתָּנָה שֶׁלְּךָ, וְאַתָּה צָרִיךְ לְכַבְּדָהּ וּלְיַקְּרָהּ מְאֹד, וְאַל תִּסְתַּכֵּל בִּבָּתִּים אֲחֵרִים אוֹ אֵצֶל אֲחֵרִים, כְּאִלּוּ יֵשׁ לָהֶם אִשָּׁה יוֹתֵר טוֹבָה מִשֶּׁלְּךָ, אִשָּׁה יוֹתֵר יָפָה מִשֶּׁלְּךָ, לֹא! לֹא! אַל תַּגִּיד כָּךְ, אֶלָּא אִשְׁתְּךָ הִיא הַכִּי יָפָה, וְאִשְׁתְּךָ הִיא הַכִּי אֲהוּבָה, וְזֶה רַק תָּלוּי בְּיָדֶיךָ, אִם תְּכַבֵּד וּתְיַקֵּר אֶת הַמַּתָּנָה שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — תַּצְלִיחַ אֶת דַּרְכְּךָ, וּבֶאֱמֶת תִּרְאֶה אִשָּׁה טוֹבָה וְאִשָּׁה יָפָה וְתֹאהֲבָנָה מְאֹד מְאֹד, אֲבָל אִם לֹא תְּכַבְּדָהּ וּתְיַקְּרָהּ אֶלָּא לְהִפּוּךְ, תִּהְיֶה לְךָ אִשָּׁה רָעָה, שֶׁעַל זֶה אָמְרוּ חַכָּמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא בַּתְרָא קמה:): "כָּל יְמֵי עָנִי רָעִים" — זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה רָעָה, "וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד" — זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אִשָּׁה טוֹבָה, כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הָאָדָם בְּעַצְמוֹ, כִּי אֵין עֲנִיּוּת אֶלָּא מֵהַדַּעַת, וְאֵין עֲשִׁירוּת אֶלָּא מֵהַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַכָּמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים מא.): דַּעַת קָנִיתָ מֶה חָסַרְתָּ, דַּעַת חָסַרְתָּ מַה קָּנִיתָ; כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם דַּעַת וְיוֹדֵעַ וָעֵד אֲשֶׁר הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לוֹ זוֹ מַתָּנָה מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְזֶה חֵלֶק נִשְׁמָתוֹ, כִּי בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אַתֶּם

נְשָׁמָה אַחַת, וּכְשֶׁיִּתְוַדַּע לְךָ דָּבָר זֶה, אֲזַי עָלֶיךָ נֶאֱמַר: "וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד", וְתִהְיֶה לְךָ בֶּאֱמֶת אִשָּׁה טוֹבָה, אֲבָל אִם אֵין לְךָ דַּעַת וָשֵׂכֶל לָדַעַת שֶׁזּוֹ אִשְׁתְּךָ שֶׁנָּתְנוּ לְךָ מִן הַשָּׁמַיִם, וְזֶה חֵלֶק מִמְּךָ וְחֵלֶק מִנִּשְׁמָתְךָ, אֲזַי אַתָּה עָנִי הֲכִי גָּדוֹל, וּבֶאֱמֶת עָלֶיךָ נֶאֱמַר: "כָּל יְמֵי עָנִי רָעִים" וְיֵשׁ לְךָ אִשָּׁה רָעָה; כִּי הַכֹּל תָּלוּי בְּיָדְךָ, וְעַל־כֵּן תַּפְסִיק לְהַשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאַל תַּשְׁלִיךְ אֶת הַמַּזָּל תָּמִיד עָלֶיהָ, כְּאִלּוּ הִיא אֲשֵׁמָה. לֹא! לֹא! בְּנִי, אַתָּה אָשֵׁם, אַתָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת פִּקֵּחַ, וּלְחַזֵּק וּלְשַׂמֵּחַ וּלְעוֹדֵד וּלְאַמֵּץ אוֹתָהּ וּלְהַגְבִּיהָהּ, וְלָתֵת לָהּ תְּשׁוּמֶת לֵב וְאַהֲבָה, וְאָז תִּרְאֶה אֵיזֶה בַּיִת יִהְיֶה לְךָ. בְּוַדַּאי אַתָּה רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד וּצְדָקָה עִם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְאַתָּה שׁוֹכֵחַ שֶׁעִקַּר הַחֶסֶד וְעִקַּר הַצְּדָקָה מַתְחִיל בַּבַּיִת, וְאִם לֹא תַּתְחִיל לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד בְּבֵיתְךָ, אָז אַתָּה הוֹרֵס אֶת בֵּיתְךָ בְּיָדְךָ. מָתַי כְּבָר תַּגִּיעַ אֶל הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, שֶׁצְּדָקָה וָחֶסֶד מַתְחִילִים בַּבַּיִת עִם אִשְׁתְּךָ, וְאִם תַּעֲשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד עִם אִשְׁתְּךָ, אָז תִּתְחַזֵּק בְּבֵיתְךָ, וְיִהְיֶה לְךָ בַּיִת חַם, בַּיִת יָפֶה, בַּיִת נָאֶה.

ה.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, כִּי כָּל הֶעָתִיד שֶׁל הַבַּיִת שֶׁלְּךָ תָּלוּי בְּיָדְךָ, אִם תְּכַבֵּד וּתְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, אָז יִהְיֶה לְךָ בַּיִת חַם, בַּיִת נִפְלָא, אֲבָל אִם תַּשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתָמִיד תִּמְצָא בָּהּ חֶסְרוֹנוֹת, וְתֵלֵךְ כְּלַפֶּיהָ בַּאֲלִימוּת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, הֵן אֲלִימוּת פִּיזִית וְהֵן אֲלִימוּת מִלּוּלִית, אָז תִּשְׁבֹּר וְתְשָׁרֵף אֶת בֵּיתְךָ בְּמוֹ יָדֶיךָ, כְּבָר הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁתָּבִין שֶׁאֵין זוֹ דֶּרֶךְ לָרֶדֶת לְחַיֵּי אִשְׁתְּךָ וּלְמָרֵר אֶת חַיֶּיהָ עַל לֹא דָּבָר, הֲרֵי רָשָׁע מְרֻשָּׁע עוֹשֶׂה דָּבָר כָּזֶה, שֶׁבְּמוֹ יָדָיו שׁוֹרֵף אֶת בֵּיתוֹ, מַדּוּעַ לֹא תִּקַּח מוּסָר הֵן מֵעַצְמְךָ וְהֵן מֵרְשָׁעִים וְטִפְּשִׁים כָּמוֹךָ, שֶׁהוֹלְכִים בַּאֲלִימוּת בְּבֵיתָם, אֲלִימוּת פִּיזִית וַאֲלִימוּת מִלּוּלִית, וּלְבַסּוֹף הָאִשָּׁה בּוֹרַחַת מֵהֶם מִתַּחַת הַיָּדַיִם, וְאַחַר־כָּךְ בּוֹכִים וּמְבַכִּים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, לָמָּה קָרָה לָהֶם דָּבָר כָּזֶה, וּמִשְׁתַּדְּלִים לָלֶכֶת אֵצֶל זֶה אוֹ אֵצֶל זֶה, שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶצְלָם שְׁלוֹם־בַּיִת, וְעַל־פִּי־רֹב לֹא מַצְלִיחִים, וּבַכֹּל הַבַּעַל אָשֵׁם, כִּי אִם הָיָה לוֹ שֵׂכֶל, לֹא הָיָה מַשְׁפִּיל וּמְדַכֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי, מַה לְּפָנֶיךָ, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ

(רות רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳): ״אֵין קוֹרַת רוּחַ לָאִשָּׁה אֶלָּא בְּבֵית בַּעְלָהּ״; הָאִשָּׁה מְאֹד מְאֹד רוֹצָה לִהְיוֹת בְּבֵית בַּעְלָהּ, וְזֶה הַקּוֹרַת רוּחַ שֶׁלָּהּ הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, שֶׁהִיא יְכוֹלָה לְהִתְפָּאֵר לְחַבְרוֹתֶיהָ, שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּעַל טוֹב וּבֵית חָם; וְעַל־כֵּן כָּל הַשְּׁלוֹם־בַּיִת תָּלוּי בְּיָדֶיךָ, אִם תְּשַׁנֶּה אֶת מַעֲשֶׂיךָ, וְתַתְחִיל לְרַחֵם עָלֶיהָ, וּתְחַזְּקָהּ וּתְאַמְּצָהּ וּתְעוֹדְדָהּ וְתַחְדִּיר בָּהּ בְּטָחוֹן עַצְמִי, וְתָמִיד תִּהְיֶה לְךָ מִלָּה טוֹבָה עָלֶיהָ וּמַחְמָאָה, וְתִתֵּן לָהּ תְּשׁוּמֶת לֵב, אָז יִהְיֶה לְךָ בַּיִת מְפֹאָר. וְאָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳): ״טוֹבִים הַשְּׁנַיִם״ — אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, ״מִן הָאֶחָד״ — זֶה לְעַצְמוֹ וְזֶה לְעַצְמוֹ, כִּי אִם יִפֹּל הָאֶחָד חֲבֵרוֹ יָקִימוֹ; אַדְרַבָּה אַתֶּם צְרִיכִים לַעֲזֹר אֶחָד לְהַשֵּׁנִי, וְלֹא לְהַשְׁפִּיל אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וְהַכֹּל תָּלוּי בְּיָדֶךָ, אֲהוּבִי, בְּנִי, שֶׁאַתָּה תַּתְחִיל וְאַתָּה תְּרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ, וְאָז תִּרְאֶה שֶׁהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁנִּדְמֶה לְךָ עַכְשָׁו שֶׁאִשְׁתְּךָ הֲכִי גְּרוּעָה, וּכְאִלּוּ הִיא הָאוֹיֵב מִסְפָּר אֶחָד שֶׁלְּךָ, עָלֶיךָ לִזְכֹּר מַאֲמָרָם זַ״ל (יַלְקוּט שִׁמְעֹנִי תֶּמֶז נה): ״בִּרְצוֹת ה׳ דַּרְכֵי אִישׁ, גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ״, ׳אוֹיְבָיו׳ — זוֹ אִשְׁתּוֹ, אִם תִּמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ אֵלֶיהָ יִתְבָּרֵךְ, וְלֹא תִּרְצֶה שׁוּם דָּבָר רַק אֶת

הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְךָ לְטוֹבָה, וּמַה שֶּׁחָשַׁבְתָּ שֶׁאִשְׁתְּךָ הִיא הָאוֹיֶבֶת מִסְפָּר אֶחָד שֶׁלְּךָ, תִּרְאֶה שֶׁהִיא תִּתְהַפֵּךְ לְאוֹהֶבְךָ, שֶׁהִיא תִּרְצֶה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְהַכֹּל תָּלוּי בְּיָדְךָ אִם תַּחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְרַכֵּךְ אֶת לִבְּךָ הָאַכְזָרִי וְתֵלֵךְ בְּדַרְכֵי נֹעַם וּבְאַהֲבָה, וְאַל תִּצְעַק עַל אִשְׁתְּךָ כְּשׁוֹר וּכְפֶרֶד, אֶלָּא תְּדַבֵּר בַּעֲדִינוּת וּבְאַהֲבָה, אָז תִּרְאֶה שֶׁכָּל בֵּיתְךָ יִתְהַפֵּךְ לְבַיִת חַם, בַּיִת שֶׁל שִׂמְחָה וּבַיִת מָלֵא הַצְלָחָה. וּזְכֹר דָּבָר זֶה, כִּי זֶה הַיְסוֹד בְּחִזּוּק הַבַּיִת, וּמִי שֶׁמְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי אֵלּוּ, יֵשׁ לוֹ בַּיִת חָזָק, וְהוּא אֵינוֹ צָרִיךְ טוֹבוֹת מִשּׁוּם בֶּן אָדָם שֶׁיָּבוֹא וְיִתְעָרֵב לוֹ בַּחַיִּים הַפְּרָטִיִּים, וְיַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ שְׁלוֹם־בַּיִת, אַדְרַבָּה הוּא וְאִשְׁתּוֹ הֵם דֻּגְמָא חַיָּה לְכָל הַשְּׁכֵנִים וּלְכָל הַקְּרוֹבִים; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דְּבָרֵינוּ אֵלּוּ בְּלִבּוֹ, וְאָז יְחַזֵּק אֶת בֵּיתוֹ תָּמִיד.

ו.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, אֵין עוֹד טוֹב אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּמוֹ מִדַּת הַטּוֹב וְהַחֶסֶד, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יַלְקוּט תְּהִלִּים, רֶמֶז תשס״ז):

׳אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, חָבִיב עָלַי חֶסֶד שֶׁאַתֶּם גּוֹמְלִין זֶה לָזֶה, מִכָּל הַזְּבָחִים שֶׁזָּבַח שְׁלֹמֹה לְפָנַי׳; כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב חֶסֶד, וְאִם הָאָדָם עוֹשֶׂה חֶסֶד, נִפְתָּחִים לְפָנָיו כָּל שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם, וְזֶה כְּשֶׁעוֹשִׂים חֶסֶד עִם כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּאֵין עֵרֶךְ כְּלָל, כְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁעוֹשֶׂה לְאִשְׁתּוֹ וְלִילָדָיו, הֲרֵי אֵין לְךָ עוֹד חֶסֶד יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה; וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (כְּתֻבוֹת נ.) ״עוֹשֶׂה צְדָקָה בְּכָל עֵת״ — זֶה הַזָּן וּמְפַרְנֵס אֶת בָּנָיו וּבְנוֹתָיו כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים; אֵין עוֹד צְדָקָה וָחֶסֶד יוֹתֵר גְּדוֹלִים מִשֶּׁהָאָדָם עוֹשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד עִם אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּבְנוֹתָיו. רְאֵה וְגַם רְאֵה אֶת גֹּדֶל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנָּתַן לְךָ אִשָּׁה יְקָרָה כָּזוֹ, וְחָנַן אוֹתָךְ עִם יְלָדִים טוֹבִים, וְאַתָּה עוֹשֶׂה צְדָקָה וָחֶסֶד עִם כֻּלָּם, מַדּוּעַ תִּשְׁכַּח אֶת אִשְׁתְּךָ?! לְכֻלָּם יֵשׁ לְךָ זְמַן וְסַבְלָנוּת וּמִלָּה טוֹבָה וְלַעֲשׂוֹת עִמָּהֶם צְדָקָה וָחֶסֶד, אֲבָל לֹא לְאִשְׁתְּךָ וִילָדֶיךָ, הָאֵין זוֹ שְׁטוּת וְטִפְּשׁוּת מִצִּדְּךָ?! וּמַה גַּם רִשְׁעוּת שֶׁאֵין כָּמוֹהָ. הֲלֹא חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (סַנְהֶדְרִין עו.): ׳הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ וְהַמַּדְרִיךְ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו

בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה וְהַמַּשְׂיאָן סָמוּךְ לְפִרְקָן, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהָלֶךָ"; הֲלֹא צְדָקָה וָחֶסֶד אַתָּה צָרִיךְ לְהַתְחִיל לַעֲשׂוֹת בְּבֵיתְךָ עִם אִשְׁתְּךָ וְעִם יְלָדֶיךָ וְלֹא לְהִסְתּוֹבֵב יוֹמָם וָלַיְלָה וּלְחַפֵּשׂ מִצְווֹת בַּחוּץ, בְּשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ לְךָ מִצְווֹת בַּבַּיִת, לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד עִם אִשְׁתְּךָ וְעִם יְלָדֶיךָ בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ שֶׁנָּתַן לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַתָּנָה. מַדּוּעַ יֵשׁ לְךָ תָּמִיד טְעָנוֹת עַל אִשְׁתְּךָ שֶׁהִיא מְבַזְבֶּזֶת לְךָ כְּסָפִים, וְאֵין לְךָ טְעָנוֹת עַל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים שֶׁאַתָּה זוֹרֵק לָהֶם אֶת כַּסְפְּךָ, מַדּוּעַ לֹא תְּרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ וְעַל יְלָדֶיךָ?! וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֶסְתֵּר רַבָּה פָּרָשָׁה ג׳): ׳רוֹצָה אִשָּׁה שֶׁתִּהְיֶא בְּבָתִּים מְצֻיָּרִים וּבְגָדִים מְצֻיָּרִים וְלֶאֱכֹל עֲגָלִים מְפֻטָּמִים׳; זֶה דַּרְכָּהּ וְטִבְעָהּ שֶׁל אִשָּׁה שֶׁרוֹצָה לָגוּר בְּדִירָה יָפָה וּבִבְגָדִים יָפִים, וְעַל־כֵּן לָמָּה לֹא תַּעֲזֹר לְאִשְׁתְּךָ, לָמָּה לֹא תְּרַחֵם עַל יְלָדֶיךָ?! הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף זֶה הֶעָתִיד שֶׁלְּךָ, וְאַתָּה צָרִיךְ לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁךָ בַּעֲבוּר אִשְׁתְּךָ וּבַעֲבוּר יְלָדֶיךָ, וְאַתָּה מְחֻיָּב לַעֲזֹר יוֹתֵר לְאִשְׁתְּךָ וְיִלָּדֶיךָ מֵאֲשֶׁר לַעֲזֹר לַאֲחֵרִים, אִם אַתָּה עוֹזֵר לַאֲחֵרִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּאֵין עֵרֶךְ כְּלָל אַתָּה צָרִיךְ לַעֲזֹר לְאִשְׁתְּךָ וְלִילָדֶיךָ. לָמָּה לְךָ לְהַשְׁפִּיל כָּל־כָּךְ אֶת אִשְׁתְּךָ

וּלְבַזּוֹתָהּ לִפְנֵי כֹּל?! הֲלֹא חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (יְבָמוֹת סב.): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהָלֶךָ"; כִּי בָּזֶה שֶׁתַּרְאֶה אַהֲבָה לְאִשְׁתְּךָ וּתְכַבְּדָהּ, אָז יִתְחַזֵּק בֵּיתְךָ וְיִהְיֶה שָׁלוֹם בְּאָהָלֶךָ; וְלָכֵן רְאֵה לְהַפְסִיק כְּבָר עִם הָרִשְׁעוּת שֶׁלְּךָ, וּתְשַׁנֶּה אֶת מַעֲשֶׂיךָ, וְאָז דַּיְקָא תִּזְכֶּה לְבַיִת חַם, וְיִהְיֶה לְךָ כָּל טוּב בְּחַיֶּיךָ.

ז.

אֲהוּבִי, בְּנִי, רְאֵה כַּמָּה יְגִיעוֹת יָגַעְתָּ וְכַמָּה טְרָחוֹת טָרַחְתָּ, עַד שֶׁזָּכִיתָ לְהִתְחַתֵּן, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לְךָ אִשָּׁה, וְאַחַר־כָּךְ כַּמָּה בְּכִיּוֹת בָּכִיתָ וְכַמָּה צַעַר נִצְטַעַרְתָּ וְכַמָּה יִסּוּרִים נִתְיַסַּרְתָּ עַד שֶׁזָּכִיתָ שֶׁנּוֹלְדוּ לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת, רְאֵה לְחַנְּכָם עַל־פִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה שֶׁקִּבַּלְנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וּמֵאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ מִדּוֹר דּוֹר, כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם מוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת, עָלָיו מֻנָּח הַחוֹב לְחַנְּכָם עַל־פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה, וְלִטְרֹחַ וּלְהִתְיַגֵּעַ בְּחִנּוּכָם, לְחַנֵּךְ אוֹתָם בְּדַרְכֵי הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה; וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי,

בְּנֵי הַיָּקָר, שֶׁתִּהְיֶה לְךָ סַבְלָנוּת לְאִשְׁתְּךָ וּלְבָנֶיךָ וְלִבְנוֹתֶיךָ, וְאַף שֶׁקָּשֶׁה עָלֶיךָ הָעֹל מְאֹד מֵרֹב טִרְדָתְךָ, עִם כָּל זֹאת מַדּוּעַ לֹא תָּשִׂים לֵב, שֶׁלְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ יֵשׁ לְךָ זְמַן אֲבָל לֹא לְאִשְׁתְּךָ וְלִילָדֶיךָ, בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ, הֲלֹא הֵם בָּאִים קֹדֶם, כִּי זֶה חֶלְקְךָ לָנֶצַח, הָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים הֵם שֶׁלְּךָ, וְהֵם יִשְׁאֲרוּ אִצְלְךָ, אֲבָל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁאַתָּה רָץ וְעוֹשֶׂה עִמָּהֶם צְדָקָה וָחֶסֶד לְבַסּוֹף יִבְעֲטוּ בְּךָ וְיַשְׁפִּילוּ וְיבַזּוּ אוֹתְךָ; וְעַל־כֵּן מַדּוּעַ לֹא תִּפְקַח אֶת עֵינֶיךָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד עִם אִשְׁתְּךָ וְעִם בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ?! מַדּוּעַ לֹא תְּרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ וְעַל בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ?! מַדּוּעַ לֹא תִּתֵּן לָהֶם תְּשׁוּמֶת לֵב, וְתִשְׁמַע מַה שֶּׁיֵּשׁ לָהֶם לוֹמַר?! וּרְאֵה וְגַם רְאֵה אֶת גֹּדֶל הַחֲסָדִים וְהָרַחֲמִים גְּמוּרִים שֶׁעָשָׂה לְךָ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁנָּתַן לְךָ אִשָּׁה וּבָנִים, מַדּוּעַ לֹא תּוֹדֶה וּתְהַלֵּל לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל כָּל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמְּךָ?! וְתַכְנִיס בְּבֵיתְךָ אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה, אֲוִירָה שֶׁל צְדָקָה וָחֶסֶד, וְאָז גַּם הֵם יֵלְכוּ בַּדֶּרֶךְ הַזּוֹ לַעֲזֹר לַאֲחֵרִים; כִּי אִם תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד בְּבֵיתְךָ עִם אִשְׁתְּךָ וְעִם יְלָדֶיךָ, אָז מִמֵּילָא יִהְיֶה לְךָ זְמַן לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד גַּם עִם אֲחֵרִים, וּמַה גַּם

שֶׁאִשְׁתְּךָ וִילָדֶיךָ יְקַבְּלוּ חִנּוּךְ כָּזֶה, שֶׁהֵם יַעַזְרוּ לְךָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד עִם אֲחֵרִים, לֹא־כֵן אִם תִּתְאַכְזֵר אֲלֵיהֶם, וְתָרוּץ תָּמִיד לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וָחֶסֶד עִם כֻּלָּם רַק לֹא עִם אִשְׁתְּךָ וְעִם יְלָדֶיךָ, אֲזַי גַּם הֵם יַעֲשׂוּ דָּבָר זֶה שֶׁיִּמְרְדוּ בְּךָ, וְאָז תַּרְגִּישׁ מְרִירוּת בְּחַיֶּיךָ. וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, זָכוֹר תִּזְכֹּר שֶׁהַצְדָקָה וָחֶסֶד מַתְחִילִים בַּבַּיִת, שֶׁתִּרְאֶה לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ לְהַחְדִּיר אַהֲבָה בְּתוֹךְ בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ, שֶׁתִּהְיֶה לְךָ סַבְלָנוּת אֲלֵיהֶם, וְתוֹרִיד עַצְמְךָ אֲלֵיהֶם וְתִשְׁמַע לָהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה הֵם יִגְדְּלוּ הֲכִי מְאֻשָּׁרִים בַּחַיִּים, וְיִהְיֶה לְךָ בַּיִת חַם, לֹא־כֵן אִם תַּפְקִיר אוֹתָם, אָז כָּל הַחַיִּים שֶׁלְּךָ יִהְיוּ הֶפְקֵר. וְלָכֵן רְאֵה לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וּתְחַנְּכֵם בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה, וְיִהְיֶה לְךָ טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

ח.

רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לָקַחַת אֶת עַצְמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְתַעֲזֹב כְּבָר אֶת הָאַכְזָרִיּוּת שֶׁיֵּשׁ בְּךָ, וְתִשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד לְרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ וְעַל יְלָדֶיךָ,

וְאַל תְּצַעֵר אוֹתָם, אֶלָּא רְאֵה לְקָרְבָם וּלְחַבְּבָם וּלְעוֹדְדָם וּלְשַׂמְּחָם וּלְאַמְּצָם, כִּי אַתָּה צָרִיךְ לְהָבִין, כִּי הַיְלָדִים מְסְתַּכְּלִים תָּמִיד רַק אֶל הָאַבָּא, מָה אַבָּא יַגִּיד, מָה אַבָּא עוֹשֶׂה, הֵיכָן אַבָּא הוֹלֵךְ וּבַמֶּה אַבָּא מִתְעַסֵּק, וְכֵן הָאִשָּׁה תָּמִיד מִסְתַּכֶּלֶת עַל בַּעְלָהּ, כִּי הֵם תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים רַק בְּיַד הָאַבָּא וְהַבַּעַל, וְהַבַּעַל תָּלוּי וְעוֹמֵד רַק בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ; וְעַל־כֵּן רְאֵה לַעֲזֹב אֶת הַשְּׂטֵיוֹת שֶׁלְּךָ, הָאַכְזָרִיּוּת שֶׁאַתָּה מִתְאַכְזֵר עַל אִשְׁתְּךָ וְעַל יְלָדֶיךָ, וּרְאֵה לִבְרֹחַ אֲלֵיו יִתְבָּרַךְ, וְתֵדַע שֶׁכָּל יְשׁוּעָתְךָ תְּלוּיָה רַק בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתַפְסִיק כְּבָר עִם הָרִשְׁעוּת שֶׁלְּךָ, לְצַעֵר אוֹתָם וּלְהַפְחִיד אוֹתָם בְּכָל פַּעַם, שֶׁאַתָּה עוֹזֵב אֶת הַבַּיִת אוֹ אֵינְךָ נוֹתֵן לָהֶם לֶאֱכֹל אוֹ שֶׁאַתָּה זוֹרֵק אוֹתָם, וְכַדּוֹמֶה כָּל מִינֵי בְּטוּיִים אַכְזָרִיִּים שֶׁאַתָּה מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, שֶׁבָּזֶה אַתָּה מַחֲרִיב אֶת בֵּיתְךָ, כִּי אִם אַתָּה הוֹלֵךְ בַּאֲלִימוּת מִלּוּלִית נֶגֶד אִשְׁתְּךָ וִילָדֶיךָ, אֵין לְךָ עוֹד אַכְזָרִיּוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ, וְזֶה מְגַלֶּה אֶת רַע לִבְּךָ וְרַע מִדָּתְךָ, לֹא־כֵן אִם תִּהְיֶה טוֹב לְאִשְׁתְּךָ וְטוֹב לְהַיְלָדִים, בָּזֶה אַתָּה מְגַלֶּה אֶת טוּב לִבְּךָ. וּבֶאֱמֶת עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי כָּל זֶה תָּלוּי כְּפִי מִדַּת הָאֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם, אִם אָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ

לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ — בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי הוּא מְבַקֵּשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמְדַבֵּר אֵלָיו כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וּמִתְחַנֵּן וּמְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ, אָז עוֹקֵר מֵעַצְמוֹ מִדַּת הָאַכְזָרִיּוּת, מִדַּת הָרַע, וְנִכְנֶסֶת בּוֹ מִדַּת הַטּוֹב וּמִדַּת הָרַחֲמָנוּת, לֹא־כֵן כְּשֶׁיֵּשׁ בָּאָדָם כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת, אָז הוּא מִתְאַכְזֵר עַל אִשְׁתּוֹ וְעַל בָּנָיו. וְעַל־כֵּן אַל תְּסַפֵּר לַחֲבֵרֵיךְ שֶׁאַתָּה אִישׁ מַאֲמִין וְאַתָּה עוֹשֶׂה מִצְווֹת, בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה מְצַעֵר אֶת אִשְׁתְּךָ וּמַשְׁפִּילָהּ, וְהוֹלֵךְ אִתָּהּ בַּאֲלִימוּת גַּשְׁמִית וּבַאֲלִימוּת רוּחָנִית, אֲלִימוּת פִּיזִית וַאֲלִימוּת מִלּוּלִית, אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, אַתָּה רָשָׁע מֻרְשָׁע וְלֹא שָׁווֹת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁלְּךָ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאַתָּה מִתְאַכְזֵר כְּלַפֵּי יְלָדֶיךָ שֶׁהֵם הֶעָתִיד שֶׁלְּךָ, אוֹי וַאֲבוֹי לְךָ, וְאֵין עַל זֶה שׁוּם מְחִילָה; וְעַל־כֵּן רְאֵה לָקַחַת אֶת עַצְמְךָ בְּיָדֶיךָ, וְתַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְכָל מַה שֶּׁעָבַר עַד עַכְשָׁו תִּרְאֶה לְסַבֵּב בַּחֲזָרָה, וְתַתְחִיל לָלֶכֶת עִם אִשְׁתְּךָ בְּמִדַּת הָרַחֲמָנוּת, בְּמִדַּת הָאַהֲבָה, בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְכֵן תְּקָרֵב מְאֹד אֶת יְלָדֶיךָ, וְאַל תְּבַזֵּם וְאַל תַּשְׁפִּילֵם וְאַל תַּכֵּם, וְכָךְ יוּכְלוּ לְהַצְלִיחַ בְּחַיֵּיהֶם. כִּי הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי

שֶׁאָדָם מִתְנַהֵג, אִם מִתְנַהֵג בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְהָרַחֲמִים, אָז נִתְרַחֶבֶת דַּעַת הָאִשָּׁה, וְהַיְלָדִים תָּמִיד שְׂמֵחִים וַעֲלִיזִים, וְאֵינָם מְפַחֲדִים כְּלָל, לֹא־כֵן כְּשֶׁהָאַבָּא וְהַבַּעַל מִתְאַכְזֵר לְגַבֵּי אִשְׁתּוֹ וּלְגַבֵּי יְלָדָיו, אָז כָּל הַבַּיִת מָלֵא מְתָחִים, וְהַיְלָדִים סוֹבְלִים מֵחֲרָדוֹת וּפְחָדִים, וְהֵם מְבֹהָלִים וּמְבֻלְבָּלִים וְאֵינָם קוֹלְטִים אֶת הַלִּמּוּד, וְהֵם נַעֲשִׂים בַּעֲלֵי מוּמִין בְּנַפְשָׁם; כִּי בָּרֶגַע שֶׁהָאַבָּא הוֹלֵךְ בַּאֲלִימוּת עִם הָאִמָּא, צוֹעֵק וּמְקַלֵּל אֶת הַיְלָדִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּגְבִּיהַּ יָדַיִם עֲלֵיהֶם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אָז נִכְנָס בַּיְלָדִים צַעַר וּפְחָדִים וַחֲרָדוֹת, וּבָזֶה הֵם יִהְיוּ יְלָדִים בְּעָיָתִיִּים, וְלֹא יַעֲזְרוּ שׁוּם פְּסִיכוֹלוֹגִים וְשׁוּם רוֹפְאִים לְרַפְּאוֹתָם; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, מַה לְּפָנֶיךָ, אִם לֹא תְּשַׁנֶּה אֶת דַּרְכְּךָ הָרָעָה, סוֹפְךָ יִהְיֶה סוֹף מָר, כִּי תְּאַבֵּד אֶת אִשְׁתְּךָ וְאֶת יְלָדֶיךָ, וְהֵם לֹא יִרְצוּ לְדַבֵּר אִתְּךָ, כִּי סוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר, בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲלִימוּת פִּיזִית וַאֲלִימוּת מִלּוּלִית, הַבַּיִת הַזֶּה נִשְׁבָּר, וּלְבַסּוֹף מִתְגָּרְשִׁים, וְאַתָּה תְּאַבֵּד אֶת אִשְׁתְּךָ וְאֶת יְלָדֶיךָ, וְלֹא יִהְיֶה לְךָ שׁוּם דָּבָר, וְתִשָּׁאֵר בַּחוּץ כְּמוֹ כֶּלֶב; וְעַל־כֵּן רְאֵה לְרַחֵם עַל עַצְמְךָ וְעַל אִשְׁתְּךָ וִילָדֶיךָ, וְתַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְקַיֵּם

את מצוותיו יתברך, ותשתדל להטביע בעצמך מדת הרחמנות הן לגבי אשתך והן לגבי ילדיך, ותמיד תחבבם ותשמחם ותעודדם ותדבר עמהם דברי חזוק ועדוד, ותקנה להם מתנות, שעל־ידי־זה יתרחב לבם ודעתם, ויהיה כל ביתך מלא שמחה, מלא אהבה. ובכלל — טוב שבבית תהיה תמיד אוירה של גדלות המוחין, שמחה ועדוד ואהבה, שעל־ידי־זה ביתך יתהפך לגן־עדן התחתון, והשכינה תשרה בו. ועליך לדעת, כי היכן שהשכינה נמצאת שם כל הברכות מצויות, ועל־כן אם תשתדל שיהיה תמיד שלום ואהבה בינך לבין אשתך, ישפע עליך שפע גדול בפרנסה, ותצא מכל חובותיך וצרותיך, ולא תהיה חייב חובות אל אף אחד, ותחיה בעולם החרות.

ט.

ראה, אהובי, בני היקר, לקנות בעצמך מדת הסבלנות, שתהיה סבלן גדול לגבי אשתך ובניך ובנותיך, ותשמר את עצמך מאד לא להתפרץ עליהם, ולא לצעק עליהם ולא לכעס עליהם ולא

לְהַרְבִּיץ וּלְהַכּוֹתָם, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בָּרֵגַע שֶׁתַּתְחִיל לְהַרְבִּיץ וּלְהַכּוֹת אֶת יְלָדֶיךָ, הֵם יִתְמָרְדוּ נֶגְדֶּךָ, וְהֵם יֵצְאוּ לְתַרְבּוּת רָעָה לְגַמְרֵי, וְאִם רוֹצִים לְחַנֵּךְ אֶת הַיְלָדִים, צְרִיכִים לְחַנֵּךְ אוֹתָם רַק בְּדֶרֶךְ נֹעַם וְאַהֲבָה וַהֲבָנָה וְסַבְלָנוּת גְּדוֹלָה. וְעַל כֻּלָּם — תְּפִלָּה וּבַקָּשָׁה, לְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלֶיךָ שֶׁיִּהְיֶה לְךָ בַּיִת חַם, בַּיִת מָלֵא אוֹר, מָלֵא שִׂמְחָה, כִּי מַה שֶּׁתִּפְלָה פּוֹעֶלֶת שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לֹא יָכוֹל, אֲבָל תּוֹצִיא מֵהָרֹאשׁ שֶׁלְּךָ שֶׁיְּכוֹלִים לְהַכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתְּךָ וְאֶת יְלָדֶיךָ, וְכָךְ יְצַיְּתוּ לְךָ, תִּשְׁבַּח מִזֶּה, הֵם רַק יִמְרְדוּ נֶגְדֶּךָ, וְלָכֵן תַּפְסִיק לִהְיוֹת אַכְזָר עַל יְלָדֶיךָ, תִּשְׁתַּדֵּל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמְךָ אֲלֵיהֶם וְתָבִינָם, וְאַל תִּתְפָּרֵעַ עֲלֵיהֶם, וְאַל תִּצְעַק עֲלֵיהֶם כְּשׁוֹר וּכְסוּס, אֶלָּא תְּדַבֵּר עִמָּהֶם בְּנַחַת, וְאָז יִשְׁמְעוּ דְּבָרֶיךָ. רְאֵה לְחַנֵּךְ אֶת עַצְמְךָ בְּמִדַּת הַסַּבְלָנוּת וּבְמִדַּת הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד וּבְמִדַּת הַשִּׂמְחָה, וְאָז תִּרְאֶה שֶׁגַּם הַיְלָדִים שֶׁלְּךָ יִהְיוּ מְחֻנָּכִים בְּצוּרָה כָּזוֹ, כִּי מִי שֶׁרוֹצֶה לְחַנֵּךְ אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת יְלָדָיו בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, עָלָיו לְחַנֵּךְ אֶת עַצְמוֹ קֹדֶם, זֶה לֹא יָכוֹל לִהְיוֹת, שֶׁאַתָּה תִּהְיֶה אִישׁ פֶּרֶא, תָּבוֹא וְתִתְפָּרֵץ בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ כְּמוֹ חַיָּה רָעָה, וְתִצְעַק עַל

אִשְׁתְּךָ וְתִתְנַפֵּל עַל יְלָדֶיךָ בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ, וְתִתֵּן לָהֶם מַכּוֹת אַכְזָרִיּוֹת עַל יָמִין וְעַל שְׂמֹאל, וְאַחַר־כָּךְ תִּרְצֶה שֶׁהֵם יִגְדְּלוּ שְׂמֵחִים וַעֲלִיזִים, חֲכָמִים וְסַבְלָנִים, לֹא! לֹא! זֶה לֹא הוֹלֵךְ כָּכָה, הַכֹּל תָּלוּי כְּפִי הַחִנּוּךְ וְהַדֻּגְמָא הָאִישִׁית שֶׁלְּךָ, כְּפִי שֶׁאַתָּה מִתְנַהֵג, וְאִם תְּחַנֵּךְ אֶת עַצְמְךָ, וְתַרְאֶה לָהֶם דֻּגְמָא אֵיךְ שֶׁמְּדַבְּרִים בְּנֹעַם וַעֲרֵבוּת, בְּשֶׁקֶט וּבְסַבְלָנוּת, אָז יִהְיֶה לְךָ בַּיִת לְאוֹת וּלְמוֹפֵת וְיָלָדִים — שֶׁתִּהְיֶה לְךָ נַחַת רוּחַ מֵהֶם, וְתוּכַל לְהִתְפָּאֵר עִם אִשְׁתְּךָ וְעִם יְלָדֶיךָ בָּנֶיךָ וּבְנוֹתֶיךָ; וְעַל־כֵּן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְהַפְסִיק אֶת הָאַכְזָרִיּוֹת שֶׁלְּךָ, שֶׁאַתָּה מִתְאַכְזֵר נֶגֶד אִשְׁתְּךָ וְנֶגֶד יְלָדֶיךָ, וְאַתָּה מִתְפָּרֵץ עֲלֵיהֶם, תִּשְׁתַּדֵּל לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַחֶסֶד וְאַהֲבָה, וְתִתְנַהֵג עִמָּהֶם בְּמִדַּת הַסַּבְלָנוּת, וְאָז תַּצְלִיחַ בְּחִזּוּק הַבַּיִת, שֶׁבֵּיתְךָ יִהְיֶה בַּיִת חָזָק, עוֹמֵד עַל יְסוֹדוֹת חֲזָקִים; כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מְרַחֵם עַל אִשְׁתּוֹ וְעַל יְלָדָיו בָּנָיו וּבְנוֹתָיו, וְנוֹתֵן לָהֶם תְּשׁוּמֶת לֵב, וּמְשְׁתַּדֵּל לַעֲזֹר לָהֶם, אָז הַכֹּל מִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּחְדִּיר בְּעַצְמוֹ לִמּוּדִים אֵלּוּ, וְאֵינוֹ מַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ כְּלָל, שֶׁאָז יִרְאֶה עוֹלָמוֹ בְּחַיָּיו, וְיִהְיֶה לוֹ בַּיִת חַם, בַּיִת מָלֵא שִׂמְחָה, וְתִהְיֶה הַשְׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ,

וְיֵצְאוּ מִמֶּנּוּ דּוֹרוֹת נֶאֱמָנִים לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיַקַּיְמוּ אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִהְיוּ מַמְשִׁיכִים אֶת דַּרְכֵי אֲבוֹתָם וַאֲבוֹת אֲבוֹתָם מִדּוֹר דּוֹר, אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא.

י.

רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לְחַזֵּק אֶת עַצְמְךָ בֶּאֱמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתַרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לְדַבֵּר רַק עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וְאִם תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ זוֹ, אָז תֵּטְבַּע בְּעַצְמְךָ מִדַּת הָרַחֲמָנוּת, לְרַחֵם עַל אִשְׁתְּךָ וְעַל יְלָדֶיךָ; כִּי בֶּאֱמֶת עָלֶיךָ לָדַעַת, כִּי סִימָנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֵם רַחֲמָנִים בְּנֵי רַחֲמָנִים, וְעִקַּר הָרַחֲמָנוּת צְרִיכִים לְהַתְחִיל בַּבַּיִת — לְרַחֵם עַל אִשְׁתּוֹ וְעַל יְלָדָיו, וְאַל תַּחְשֹׁב שֶׁבָּזֶה שֶׁתִּהְיֶה רַחֲמָן בַּחוּץ עַל בְּנֵי־אָדָם וְתַעֲזֹר לָהֶם, וְתִתְאַכְזֵר עַל אִשְׁתְּךָ וְעַל יְלָדֶיךָ, בָּזֶה אַתָּה קוֹנֶה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אַל תַּחְשֹׁב אֶת זֶה כְּרֶגַע, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאֹד מְאֹד מַקְפִּיד עַל מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אַכְזָרִיוּת, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ז׳, סִימָן

לו): ׳כָּל מִי שֶׁנַּעֲשָׂה רַחֲמָן בִּמְקוֹם אַכְזָרִי, סוֹף שֶׁנַּעֲשָׂה אַכְזָרִי בִּמְקוֹם רַחֲמָן׳; וְאָמְרוּ (שָׁם): ׳כָּל מִי שֶׁנַּעֲשָׂה רַחֲמָן בִּמְקוֹם אַכְזָרִי סוֹף שֶׁמִּדַּת הַדִּין פּוֹגַעַת בּוֹ׳; כִּי בֶּאֱמֶת עִקַּר הָרַחֲמָנוּת צְרִיכִים לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ, לְהִתְיַשֵּׁב מַה יִּהְיֶה מִמֶּנִּי, וּבִשְׁבִיל מַה יָּרְדָה נִשְׁמָתִי לְזֶה הָעוֹלָם, אִם לֹא לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמֵאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לִי מַתָּנָה אִשָּׁה יְקָרָה כָּזוֹ, וְחָמַל עָלַי וְנָתַן לִי יְלָדִים כָּל־כָּךְ חֲמוּדִים, וַאֲנִי הוֹלֵךְ וּמִתְאַכְזֵר עֲלֵיהֶם, אֵין זֶה כִּי יֵשׁ לִי מִדַּת אַכְזָרִיּוּת, וַאֲנִי מִתְאַכְזֵר בַּבַּיִת בְּמָקוֹם שֶׁהָיִיתִי צָרִיךְ לִהְיוֹת רַחֲמָן, וּבַחוּץ עַל אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אִכְפַּת לִי מֵהֶם כְּלָל, כִּי הֵם רוֹצִים רַק הָרָע שֶׁלִּי, אֲנִי מְרַחֵם עֲלֵיהֶם, הָאֵין זוֹ מִדַּת אַכְזָרִיּוּת, שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת רַחֲמָן, אֲנִי מִתְנַהֵג בְּמִדַּת אַכְזָרִיּוּת, וְעַל הַשּׁוֹנְאִים שֶׁרוֹצִים לַעֲקֹר אוֹתִי, אֲנִי מִתְנַהֵג בְּמִדַּת הָרַחֲמָנוּת, וּמְפַטְפֵּט עִמָּהֶם כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחִי, הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף אֲלוּ שֶׁבַּחוּץ, לֹא אִכְפַּת לָהֶם מִמֶּנִּי כְּלָל, וּבְשָׁעָה שֶׁאֶהְיֶה בְּצָרָה, לֹא רַק שֶׁלֹּא יִסְתַּכְּלוּ עָלַי, אֶלָּא שֶׁלֹּא יִרְצוּ אֲפִלּוּ לְדַבֵּר אִתִּי, לֹא־כֵן אִשְׁתִּי הָאֲהוּבָה, וְהַיְלָדִים הַחֲמוּדִים, הֵם תָּמִיד מִסְתַּכְּלִים עָלַי, וּמוּכָנִים לַעֲזֹר לִי. וְאִם נִדְמֶה לְךָ שֶׁאִשְׁתְּךָ וִילָדֶיךָ שׁוֹנְאִים אוֹתְךָ,

זֶה רַק מֵחַמַת מַעֲשֶׂיךָ הָרָעִים כְּלַפֵּיהֶם, שֶׁאַתָּה מִתְאַכְזֵר אֲלֵיהֶם בַּאֲלִימוּת פִּיזִית וּבַאֲלִימוּת מִלּוּלִית, וְאַתָּה מַכֶּה אוֹתָם וּמַשְׁפִּיל אוֹתָם; וְעַל־כֵּן רָאֵה לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וּמֵהַיּוֹם וָהָלְאָה רְאֵה שֶׁבֵּיתְךָ יִהְיֶה בַּיִת חַם, וְתָמִיד תְּדַבֵּר רַק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתִשְׁתַּדֵּל לְטַיֵּל עִמָּהֶם, וּלְהַכְנִיס בָּהֶם שִׂמְחַת הַחַיִּים, לְעוֹדֵד אוֹתָם וּלְהַגְבִּיהָם וּלְהָפִיחַ בָּהֶם רוּחַ חַיִּים, שֶׁיִּרְגִּישׁוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַבָּא רַחֲמָן, וְהָאִשָּׁה תַּרְגִּישׁ שֶׁיֵּשׁ לָהּ בַּעַל אוֹהֵב, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה בֵּיתְכֶם מְקוֹם מִשְׁכַּן הַשְּׁכִינָה, וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה תִּהְיֶה בְּבֵיתְכֶם תָּמִיד, עַל־יְדֵי־זֶה יֵשְׁפַּע עָלֶיךָ שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה, וְתִהְיֶה לְךָ עֲשִׁירוּת מֻפְלֶגֶת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דִּבּוּרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ בָּזֶה וּבַבָּא לְנֶצַח נְצָחִים!

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים

יוֹרֶה עֵצוֹת וּדְרָכִים וּנְתִיבוֹת חֲדָשׁוֹת אֵיךְ לְהַצְלִיחַ
בְּחַיֵּי נִשּׂוּאִין, וְיִחְיוּ בְּנֵי הַזּוּג יַחַד חַיִּים מְאֻשָּׁרִים כָּל
יְמֵי חַיֵּיהֶם.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב״א

מוֹהֲרָא״ש נ״י אָמַר, שֶׁבַּדּוֹר הַזֶּה, אָנוּ רוֹאִים כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה גִּטִּין, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְהַזּוּגוֹת נִפְרָדִים אֶחָד מֵהַשֵּׁנִי, כָּל זֶה בָּא מֵחֲמַת שֶׁלֹּא הִתְחַתְּנוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֶלָּא לְשֵׁם תַּאֲוָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי אִם הָיָה הַזּוּג מִתְחַתֵּן רַק לְשֵׁם שָׁמַיִם — מֵחֲמַת שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זִוְּגָם יַחַד, וְהָיוּ יוֹדְעִים בְּוַדַּאוּת מֻחְלֶטֶת, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְאִם כְּבָר הִתְחַתְּנוּ, בְּוַדַּאי זֶהוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזִּמְּנָם יַחַד, אָז דַּיְקָא יִזְכּוּ בְּנֵי הַזּוּג לִהְיוֹת הֲכִי מְאֻשָּׁרִים, וְנִשּׂוּאֵיהֶם יִהְיוּ מֻצְלָחִים.

(אִמְרֵי־מוֹהֲרָא״ש, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרנד)

קוּנְטְרֵס

נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים

א.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי הַהַצְלָחָה הֲכִי גְּדוֹלָה בְּנִשּׂוּאִין הִיא רַק כְּשֶׁמִּתְנַהֲגִים עַל־פִּי הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּכְשֶׁאָדָם מְצַיֵּת לַתּוֹרָה, הוּא מְצַיֵּת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְשֶׁהוּא מְצַיֵּת לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בָּאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְהַתּוֹרָה הֵם אֶחָד, וּכְשֶׁאָדָם מְצַיֵּת לְהַתּוֹרָה, גַּם הוּא נִכְלָל בְּאֶחָד, וּבְאֶחָד אֵין שׁוּם חִסָּרוֹן, חִסָּרוֹן שַׁיָּךְ רַק בִּנְפָרָד, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּחֲזִיקִים בְּאֶחָד שָׁמָּה לֹא שַׁיָּךְ שׁוּם פֵּרוּד, וְלָכֵן אִם הַנִּשּׂוּאִין הֵם עַל־פִּי הַתּוֹרָה שֶׁהִיא

חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז אֵין שׁוּם פְּרוּדִים. וְלָכֵן גַּם בְּנֵי הַזּוּג שֶׁמִּתְנַהֲגִים עַל־פִּי הַתּוֹרָה, אַף פַּעַם לֹא יִהְיוּ נִפְרָדִים, וְלָכֵן מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְ"נְשׂוּאִין מֻצְלָחִים", עָלָיו לִלְמֹד אֶת יְסוֹדוֹת הַתּוֹרָה וְהַלְכוֹתֶיהָ, אֲשֶׁר שַׁיָּכִים לְחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין בֵּינוֹ לְבֵינָהּ וּבֵינָהּ לְבֵינוֹ, וְצָרִיךְ לִלְמֹד הַרְבֵּה אֶת הַהֲלָכוֹת, כִּי אִם אֵין לוֹמְדִים אֶת הַהֲלָכוֹת הַשַּׁיָּכוֹת לְנִשּׂוּאִין, אֲזַי נִכְשָׁלִים, חַס וְשָׁלוֹם, בְּאִסּוּרֵי כְּרִיתוּת, שֶׁהוּא הָאִסּוּר הֶחָמוּר בְּיוֹתֵר, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁנִּכְרֶתֶת נִשְׁמָתוֹ מִשָּׁרְשָׁהּ, חַס וְשָׁלוֹם, וְהַכֹּל תָּלוּי אִם מְקַיֵּם אֶת הַהֲלָכוֹת. וְלָכֵן חוֹב גָּדוֹל לְכָל זוּג צָעִיר לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לִלְמֹד אֶת הַהֲלָכוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּנִשּׂוּאִין, וְעַל־יְדֵי כָּךְ יִהְיוּ לָהֶם נִשּׂוּאִין מְאֻשָּׁרִים.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדַע, אֲהוּבִי, בְּנִי, כָּל הַהַקְדָּמָה הַזּוֹ שֶׁהִקְדַּמְתִּי לְךָ, אֲשֶׁר בְּהֶכְרֵחַ לְ"נְשׂוּאִין מֻצְלָחִים" וּמְאֻשָּׁרִים, לִלְמֹד אֶת הַהֲלָכוֹת הַשַּׁיָּכוֹת לְזוּג צָעִיר, אַל תַּחְשֹׁב שֶׁבָּאתִי לְשַׁכְנֵעַ אוֹתְךָ שֶׁתִּלְמַד אֶת הַהֲלָכוֹת סְתָם, כְּדֵי שֶׁתֵּדַע אוֹתָן, עַל־כֵּן אֹמַר זֹאת, אֶלָּא הַהֶכְרֵחַ לוֹמַר לְךָ, שֶׁאִם אֵין מְקַיְּמִים אֶת

הַהֲלָכוֹת בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הַשַּׁיָּכוֹת לְדִינֵי נְשׂוּאִין, לְבַסּוֹף נַעֲשֵׂית שְׂנָאָה וּפֵרוּד בֵּין הַזּוּג. לָזֹאת אַל תִּהְיֶה בַּטְלָן, אֶלָּא תִּלְמַד לְבַד אֶת הַהֲלָכוֹת, וְכֵן תִּלְמַד עִם מוֹרֶה דֶּרֶךְ אֶת הַהֲלָכוֹת, וְתִשְׁתַּדֵּל לָלֶכֶת אֶל שְׁעוּר שֶׁלּוֹמְדִים אֶת הַהֲלָכוֹת הָאֵלּוּ, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכֶּה לְ"נְשׂוּאִין מֻצְלָחִים", כִּי חַיֵּי הַנְּשׂוּאִין שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל אֵינָם כְּחַיֵּי נְשׂוּאִין שֶׁל גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם, אוֹ כְּחַיּוֹת יַעַר, אֶלָּא חַיִּים עֶלְיוֹנִים, חַיִּים קְדוֹשִׁים, חַיִּים מְקֻשָּׁרִים אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, כִּי הָאָדָם נִדְמֶה לְקוֹנוֹ, וּכְמוֹ שֶׁאָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל אֶחָד, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ אֶחָד וְאֵין בִּלְעָדָיו כְּלָל, כִּי אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין שׁוּם פְּרוּדִים, הַכֹּל זֶה אֶחָד, אַחְדוּת אַחַת, כָּךְ בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל הַכֹּל אֶחָד, כִּי כֻּלָּם מְשֻׁלָּבִים וּמְחֻבָּרִים עִם הָאֶחָד יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְלָכֵן "נְשׂוּאִין מֻצְלָחִים" הֵם כְּשֶׁחַי עִם אִשְׁתּוֹ בְּאַחְדוּת אַחַת, בְּאַהֲבָה וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְאֶחָד מְכַבֵּד אֶת הַשֵּׁנִי, וְרַק כָּךְ מַצְלִיחִים בַּנְּשׂוּאִין, אֲבָל אִם, חַס וְחָלִילָה, רוֹצִים לְהִשְׁתַּלֵּט אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, אוֹ לְהַכְנִיעַ אוֹ לְהַשְׁפִּיל אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, כָּךְ יֵשׁ כְּשָׁלוֹן בַּנְּשׂוּאִין. לָזֹאת רְאֵה וְתָבִין וְתַשְׂכִּיל, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אֲשֶׁר הַיְסוֹד בְּחַיֵּי "נְשׂוּאִין מֻצְלָחִים" הוּא

בִּלְמוּד הַהֲלָכָה שֶׁשַּׁיֶּכֶת לְחַיֵּי נִשּׂוּאִין, וְלֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה (אָבוֹת א, יז), שֶׁצְּרִיכִים לְקַיֵּם אֶת כָּל מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, וְכָל הַהֲלָכוֹת בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְאִם נִפְרָדִים, חַס וְשָׁלוֹם, מֵהֲלָכָה בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, תֵּדַע שֶׁלְּבַסּוֹף יִהְיֶה לְךָ כִּשָּׁלוֹן בַּנִּשּׂוּאִין. לָזֹאת רְאֵה מְאֹד מְאֹד לִלְמֹד בְּעַצְמְךָ אֶת הַהֲלָכוֹת, וְלַחֲזֹר עֲלֵיהֶן פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר, וְכֵן תִּלְמַד עִם מוֹרֵה־דֶּרֶךְ אֶת הַהֲלָכוֹת הָאֵלֶּה, כִּי הֵן הֲלָכוֹת חֲמוּרוֹת מְאֹד מְאֹד, וְאִם תִּצַּיֵּת אוֹתִי וְתִלְמַד אוֹתָן, וְתִתְנַהֵג בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ וּבְצָנִיעוּת גְּדוֹלָה, אָז תִּשְׂרֶה בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה גְּדוֹלָה, וְאַף פַּעַם לֹא יִהְיוּ בֵּינֵיכֶם וְכוּחִים, וְתִחְיוּ חַיֵּי נִשּׂוּאִין מֻצְלָחִים.

ג.

בְּנִי! טֶבַע שֶׁל אָדָם הוּא שֶׁרוֹצֶה לְהִשְׁתַּלֵּט עַל זוּלָתוֹ, וְעַל מִי הוּא יָכוֹל לְהִשְׁתַּלֵּט יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַל אִשְׁתּוֹ?! כִּי נִדְמֶה לוֹ מֵאַחַר שֶׁהִתְחַתֵּן עִמָּהּ בְּחֻפָּה וְקִדּוּשִׁין, וְהִיא נִכְנְסָה בִּרְשׁוּתוֹ, אָז הוּא יָכוֹל כְּבָר לִהְיוֹת בַּעַל־הַבַּיִת, וּלְהַגִּיד לָהּ דֵּעוֹת, וּלְהִשְׁתַּלֵּט עָלֶיהָ וְלָתֵת לָהּ פְּקֻדּוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִדּוֹת

גְּרוּעוֹת וּמְגֻנּוֹת, וְהוּא רוֹצֶה לְהִשְׁתַּלֵּט עָלֶיהָ, עַל־יְדֵי הַשְׁפָּלוֹת שֶׁמַּשְׁפִּיל אוֹתָהּ, וּמְבַזֶּה אוֹתָהּ, וּמְשְׁתַּדֵּל לְהַכְנִיעַ אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי דְּרָכִים מוּזָּרוֹת וּמְגֻנּוֹת שֶׁל קְלָלוֹת וְעֶלְבּוֹנוֹת — אַתְּ לֹא שָׁוָה לְשׁוּם דָּבָר, וְכַדּוֹמֶה כָּל מִינֵי בִּטּוּיִים חֲרִיפִים. תֵּדַע לְךָ, מִלְּבַד אֲשֶׁר הֶעָוֹן הַזֶּה הוּא עָוֹן חָמוּר מְאֹד כְּמוֹ הַלְּבָנַת פְּנֵי חֲבֵרוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְאֹד מְאֹד מַקְפִּיד כְּשֶׁאָדָם מְצַעֵר אֶת אִשְׁתּוֹ, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: מִתּוֹךְ שֶׁדִּמְעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה, כִּי אָסוּר לְפַגֵּעַ בִּכְבוֹד אִשְׁתּוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא צְרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּכָל מִינֵי עֵצוֹת וָאֲפָנִים וּדְרָכִים וּנְסִבּוֹת, וְתָמִיד לַחֲשֹׁב אֵיךְ לְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, זוֹכֶה לַעֲשִׁירוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נט): אוֹקִירוּ לְנָשַׁיְכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ, תְּכַבְּדוּ וּתְיַקְּרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ; כִּי עִקַּר הָעֲשִׁירוּת תָּלוּי רַק כְּפִי הַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבְּדִים אֶת הָאִשָּׁה. וְרוֹאִים עַל־פִּי־רֹב יֵשׁ בְּנֵי־אָדָם שֶׁסּוֹבְלִים עֲנִיּוּת גְּדוֹלָה בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת, בְּגַשְׁמִיּוּת — אֵין לָהֶם פַּרְנָסָה וְהֵם מְסֻבָּכִים בְּחוֹבוֹת, וְכָל זֶה בָּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא מְכַבְּדִים אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם, כִּי בָּרֵגַע שֶׁהַבַּעַל מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ,

יִהְיֶה מֻבְטָח שֶׁתִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שׁוֹכֵן בְּתוֹךְ הַזּוּג הַזֶּה, כִּי בָּאִישׁ יֵשׁ י׳ וּבָאִשָּׁה יֵשׁ ה׳, וּבְיַחַד הֵם י׳ ה׳, שֶׁהוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵיכָן שֶׁשְּׁמוֹ יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, שָׁמָּה הַבְּרָכָה מְצוּיָה, וְעַל־כֵּן אִם הַבַּעַל מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, יִהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁתִּהְיֶה לוֹ פַּרְנָסָה בְּשֶׁפַע, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם, מְזַלְזֵל בְּאִשְׁתּוֹ, הוּא מוֹצִיא, חַס וְשָׁלוֹם, אֶת הַי׳ ה׳, הַיְנוּ אֶת הַשְּׁכִינָה מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָז אֵין לְךָ עֲנִיּוּת גְּדוֹלָה מִזּוֹ, וּבְנֵי־אָדָם אֵינָם נִזְהָרִים בָּזֶה, וּבִשְׁבִיל זֶה הֵם סוֹבְלִים כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה עֲנִיּוּת, אֲבָל אִם תִּזָּהֵר בָּזֶה, אָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתָּבֹא לְךָ הַצְלָחָה רַבָּה. כִּי אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה לְךָ פַּעַם אֵיזֶה עֹנִי אוֹ צְמְצוּם אוֹ קַטְנוּת, אַף פַּעַם אַל תִּתְפָּרֵץ עַל אִשְׁתְּךָ, הֵיא אֵינָהּ חַיֶּבֶת לְךָ כְּלוּם, אַדְרַבָּה כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת בָּאוֹת רַק מִמֶּנָּהּ. וְכֵן בְּרוּחָנִיּוּת — עִקַּר הָעֲשִׁירוּת הוּא דַּיְקָא עַל־יְדֵי הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: לוֹמֵד תּוֹרָה בְּטָהֳרָה נוֹשֵׂא אִשָּׁה, וְאַחַר־כָּךְ לוֹמֵד תּוֹרָה, כִּי מַה שֶּׁלּוֹמְדִים אַחַר הַחֲתֻנָּה זֶה אֵין לְשַׁעֵר כְּלָל, אֲשֶׁר זֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁלּוֹמְדִים קֹדֶם הַחֲתֻנָּה, כִּי מִצְוָה, וְגוּף טָהוֹר נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְלוֹ בָּנִים (פְּסָחִים קיב:); וְאַף שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: רֵיחַיִם עַל צַוָּארוֹ

וְנוֹשֵׂא אִשָּׁה, זֶה הָיָה פַּעַם כְּשֶׁלֹּא הָיְתָה הֶפְקֵרוּת וּפְרִיצוּת וְזִמָּה בַּדּוֹר, אָז הָיָה שַׁיָּךְ דָּבָר זֶה, אֲבָל הַיּוֹם בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, שֶׁהַדּוֹר כָּל־כָּךְ פָּרוּץ וְהָעֵרֶב־רַב מִתְפַּשֵּׁט בֵּין נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְעוֹשֶׂה פְּרָצוֹת בְּקִדֻּשַּׁת יִשְׂרָאֵל, עַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִתְחַתֵּן בְּגִיל מְאֹד צָעִיר, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִזְכֶּה לִלְמֹד תּוֹרָה בְּטָהֳרָה, וְאָז נַעֲשָׂה עָשִׁיר גָּדוֹל בְּרוּחָנִיּוּת. וְלָכֵן אַתָּה צָרִיךְ לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד אַף שֶׁהִתְחַתַּנְתָּ, עַכְשָׁו זֶה הַזְּמַן לָקַחַת אֶת עַצְמְךָ בְּיָדֶיךָ וְלִלְמֹד תּוֹרָה, אַל תַּחֲשֹׁב מֵאַחַר שֶׁהִתְחַתַּנְתִּי אֲנִי כְּבָר יָכוֹל לְהוֹרִיד מִמֶּנִּי אֶת עֹל הַתּוֹרָה, וְאֶהְיֶה עַכְשָׁו עָסוּק עִם אִשְׁתִּי, וּכְבָר אֶחְיֶה אֶת חַיֵּי חֻלִּין כְּצִפּוֹר דְּרוֹר שֶׁמִּסְתּוֹבֶבֶת וְעוֹשָׂה כָּל הָעוֹלֶה עַל רוּחָהּ, אַל תַּגִּיד דָּבָר כָּזֶה, כִּי זֶה יָבִיא לְךָ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, עֲנִיּוּת בְּרוּחָנִיּוּת, וְעָלֶיךָ לְנַצֵּל אֶת זְמַן הַנְּשׂוּאִין שֶׁלְּךָ לַעֲשִׁירוּת בְּרוּחָנִיּוּת, כִּי דַּיְקָא אָז אַחַר שֶׁהִתְחַתַּנְתָּ וְהַמֹּחִין שֶׁלְּךָ מֹחִין נְקִיִּים, אֲזַי תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לִבְרֹחַ אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן דַּיְקָא, וְתִהְיֶה זָהִיר מְאֹד מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם בְּמִנְיָן, וְכֵן תִּבְרַח אֶל בֵּית־הַמִּדְרָשׁ לִלְמֹד תּוֹרָה בְּהַתְמָדָה רַבָּה מְאֹד. וּמַה גַּם שֶׁתִּקְבַּע לְעַצְמְךָ שְׁעוּרִים בַּבַּיִת, כְּדֵי שֶׁאִשְׁתְּךָ גַּם כֵּן תִּרְאֶה

שאתה לומד, ודעת לנבון, שצריכים לצרף גם את אשתו, את ההלכות ששיכות אליה ללמד אתה, ויש הלכות כגון: שבת וכשרות וטהרה שהיא צריכה לדעת, וכשתדבר ותלמד אתה, שניכם ביחד תהיו חברותא, וזה יהיה עשירות רוחנית שתזכו אחר החתנה. אבל למען השם יתברך ולמען תורתו הקדושה, אל תחשב בזה שאתה מתחתין שתוריד מעצמך את על התורה, אדרבה אם אתה רוצה לזכות לעשירות ברוחניות זה דיקא אחר החתנה, ואז תהיה לך עשירות בגשמיות, ולא ייחסר לך שום דבר; כי רואים שרב בני־אדם ההולכים בטל וסובלים צרות ויסורים ומכאובים, זה בא להם, רק משעמום שמשעמם להם, וכשאין לאדם מה לעשות, אזי הוא מוצא חסרונות באשתו וכל מה שרק נכנס לו במחו העקום, הוא מאשים את אשתו, ועורך עליה בקרת, ואפלו הדבר הכי קטן שהיא אומרת ומדברת, הוא צריך לבקר, וזה טבע רע של בן־אדם גס ובטל מהתורה ועם הארץ, שמתנפל מדי פעם על אשתו, משפילה, מכניעה ומבזה אותה, והכל בא מחמת שעמום, כי אם היה הבית שלו בית של תורה, אזי היה נראה בית אחר לגמרי.

ד.

אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר! אִם אַתָּה רוֹצֶה לִזְכּוֹת לִחְיֵי "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ לִהְיוֹת וַתְּרָן בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ. וְעָלֶיךָ לָדַעַת, שֶׁתָּמִיד אִשְׁתְּךָ צְרִיכָה לִהְיוֹת צוֹדֶקֶת, וְאַף שֶׁקָּשֶׁה לְךָ מְאֹד לְקַבֵּל דְּבָרִים אֵלּוּ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף אַתָּה בֶּן אָדָם, וְאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁאַתָּה צוֹדֵק וְהִיא אֵינָהּ צוֹדֶקֶת, עִם כָּל זֹאת אִם אַתָּה רוֹצֶה לִחְיוֹת חַיֵּי "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", עָלֶיךָ לִהְיוֹת וַתְּרָן גָּדוֹל בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ, וְתַסְכִּים עִם הַכֹּל, וּבְוַדַּאי זֶה לֹא מְדַבֵּר מֵעִנְיַן הֲלָכוֹת וְדִינִים וְקִיּוּם הַמִּצְווֹת, שֶׁעַל דְּבָרִים כָּאֵלּוּ צְרִיכִים לַעֲמֹד חָזָק וְלֹא לָזוּז כִּי הוּא זֶה, כִּי בְּהֲלָכוֹת הַתּוֹרָה אָסוּר לְוַתֵּר מְאוּמָה, אֲבָל דְּבָרִים שֶׁל בֵּינָהּ לְבֵינְךָ וּדְבָרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ וּדְבָרִים שֶׁל מִלֵּי דְּעַלְמָא אָסוּר לְהִתְעַקֵּשׁ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא תָּמִיד לְוַתֵּר לְאִשְׁתּוֹ, וְאָז יִהְיוּ לְךָ חַיֵּי "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", כְּגוֹן אִם הִיא רוֹצָה סַפָּה בְּצֶבַע כָּחוֹל וְאַתָּה רוֹצֶה בְּצֶבַע זָהָב, אוֹ הִיא רוֹצָה שֻׁלְחָן וְרָהִיטִים כָּאֵלּוּ, וְאַתָּה רוֹצֶה שֻׁלְחָן וְרָהִיטִים אֲחֵרִים תָּמִיד תְּוַתֵּר, כִּי זֶה לֹא הָעִנְיָן וְהָעֵסֶק שֶׁלְּךָ, וְכֵן בְּעִנְיַן קְנִיּוֹת תָּמִיד תִּהְיֶה וַתְּרָן, וְאַף שֶׁאַתָּה

צוֹעֵק שֶׁאֵין לְךָ, זָכוֹר תִּזְכֹּר מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תְּמוּרָה טז.): תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאֵין לָאָדָם בַּבַּיִת מַה לָּתֵת לְאִשְׁתּוֹ, אִשְׁתּוֹ צוֹעֶקֶת וּמִתְפָּרֶצֶת, וְכָךְ מַתְחִילוֹת הַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחֲלוֹקוֹת בַּבַּיִת, וְחַס וְשָׁלוֹם, אִם לֹא תּוֹפְסִים אֶת זֶה בַּזְּמַן, אָז יָכוֹל לָצֵאת מִזֶּה גֵּרוּשִׁין. וְחַס וְחָלִילָה, יְכוֹלִים לְהִתְנַתֵּק אֶחָד מֵהַשֵּׁנִי, וְזֶה יִגְרֹם צָרוֹת גְּדוֹלוֹת. וְלָכֵן תִּזְכֹּר תָּמִיד מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: אִשָּׁה — כֵּינָן שֶׁאֵין לָהּ תְּבוּאָה בְּתוֹךְ בֵּיתָהּ מִיָּד צוֹעֶקֶת. וְעָלֶיךָ לִזְכֹּר אֶת זֶה תָּמִיד, כִּי אִם לֹא תִּרְצֶה לִזְכֹּר, וְתִהְיֶה חָכָם בְּעֵינֶיךָ, לְבַסּוֹף תִּמְצָא אֶת עַצְמְךָ בַּחוּץ. וְלָכֵן, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֶה לִחְיוֹת חַיֵּי "נִשּׂוּאִין מֻצְלָחִים", תִּהְיֶה וַתְּרָן בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ, וְתֵדַע שֶׁהִיא תָּמִיד צוֹדֶקֶת. וְתָמִיד תִּתֵּן לָהּ יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לְךָ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (חֻלִּין פד:): לְעוֹלָם יֹאכַל אָדָם וְיִשְׁתֶּה פָּחוֹת מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וְיִלְבַּשׁ וְיִתְכַּסֶּה בַּמֶּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, וְיכַבֵּד אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ, הַיְנוּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וּלְבוּשִׁים וְכָבוֹד יִתֵּן הַרְבֵּה יוֹתֵר לְאִשְׁתּוֹ מֵאֲשֶׁר הוּא נוֹתֵן לְעַצְמוֹ, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה לְמוּד קָשֶׁה מְאֹד לְקַבֵּל וּלְקַיֵּם, עִם כָּל זֹאת, אִיעַצְךָ, בְּנִי, וִיהִי אֱלֹקִים עִמָּךְ, אִם אַתָּה רוֹצֶה

לְהַצְלִיחַ בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֶיךָ תְּקַבֵּל אֶת דְּבָרַי אֵלּוּ, וְתִהְיֶה וַתְּרָן גָּדוֹל בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ, וְאָז תִּהְיֶה בָּטוּחַ שֶׁאִשְׁתְּךָ תִּרְצֶה לְהִשָּׁאֵר אִתְּךָ תָּמִיד, כִּי הִיא רוֹאָה שֶׁבַּעְלָהּ נוֹתֵן לָהּ כָּל מַה שֶּׁהִיא מְבַקֶּשֶׁת. וּבִשְׁבִיל זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (רוּת רַבָּה, פָּרָשָׁה ב׳), שֶׁאֵין קוֹרַת רוּחַ לָאִשָּׁה אֶלָּא בְּבֵית בַּעְלָהּ; כִּי כְּשֶׁרוֹאָה שֶׁבַּעְלָהּ נוֹתֵן לָהּ כָּל מַה שֶּׁהִיא צְרִיכָה, אָז הִיא רוֹצָה לְהִדָּבֵק וּלְהִשָּׁאֵר עִמּוֹ תָּמִיד, וּכְבָר אֵינָהּ רוֹצָה לָלֶכֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא לַעֲזֹב אוֹתוֹ, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד בְּשָׁעָה שֶׁמְּבַקֶּשֶׁת מַשֶּׁהוּ וְהַבַּעַל מְקַמֵּץ מִמֶּנָּה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מַשְׁפִּילָהּ וְרָב אִתָּהּ, אֲזַי לְאַט לְאַט נִכְנֶסֶת בְּלִבָּהּ שִׂנְאָה נֶגֶד בַּעְלָהּ, וּמִתְקָרֶרֶת הָאַהֲבָה, עַד שֶׁיּוֹם אֶחָד הִיא קָמָה וּבוֹרַחַת מֵהַבַּיִת וְחוֹזֶרֶת אֶל הַהוֹרִים, וְאָז תִּצְטָרֵךְ הַרְבֵּה יוֹעֲצִים וְשַׁדְלָנִים שֶׁיַּעַזְרוּ לְךָ לַהֲשִׁיבָהּ הַבַּיְתָה. וְלָכֵן הֱיֵה פִּקֵּחַ, וְאַל תָּרִיב עִם אִשְׁתְּךָ, אֶלָּא תָּמִיד תִּשְׁתַּדֵּל שֶׁהִיא תִּהְיֶה צוֹדֶקֶת, וְאִם תֵּלֵךְ בְּצוּרָה כָּזוֹ, תַּצְלִיחַ מְאֹד מְאֹד בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֶיךָ, וְתִהְיֶה הֲכִי מְאֻשָּׁר בְּבֵיתְךָ.

ה.

תִּשְׁתַּדֵּל מְאֹד, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אַף פַּעַם לֹא

לְצַעֵר אֶת אִשְׁתְּךָ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאַף פַּעַם לֹא תְּדַבֵּר עַל הַהוֹרִים שֶׁלָּהּ, וְאַף שֶׁיֵּשׁ לְךָ חֶשְׁבּוֹנוֹת רַבִּים עִמָּהֶם, שֶׁצָּעֲרוּ אוֹתְךָ אוֹ שֶׁהִצִּיקוּ לְךָ עַל לֹא דָּבָר, אוֹ שֶׁלֹּא קִיְּמוּ אֶת הַבְטָחָתָם וְלֹא נָתְנוּ לְךָ נְדוּנְיָה, אוֹ שֶׁהֵפְרוּ אֶת דִּבְרֵיהֶם, אַתָּה רְאֵה אַף פַּעַם לֹא לְדַבֵּר עַל הוֹרֵי אִשְׁתְּךָ, כִּי דָּבָר זֶה מְאֹד כּוֹאֵב לָאִשָּׁה, כְּשֶׁמְּדַבְּרִים עַל הוֹרֶיהָ, וְאִם תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ תָּמִיד לִדּוֹם וְלִשְׁתֹּק עַל כָּל הַחֲרוּפִים וְהַגִּדּוּפִים שֶׁהֵם מְנַת חֶלְקְךָ מֵחָמִיךָ וַחֲמוֹתְךָ, אָז תִּרְאֶה אֵיךְ אִשְׁתְּךָ בְּעַצְמָהּ תַּעֲזֹר לְךָ, וְהַהוֹרִים שֶׁלָּהּ לֹא יוּכְלוּ לְנַתֵּק אֶת הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיכֶם. וְלָכֵן תִּהְיֶה פִּקֵּחַ, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, וְתִשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד לִשְׁמֹר עַל דָּבָר זֶה, כִּי בָּזֶה תָּלוּי כָּל הַשָּׁלוֹם־בַּיִת — לֹא לְדַבֵּר אַף פַּעַם עַל חָמִיךָ וַחֲמוֹתְךָ בִּפְנֵי אִשְׁתְּךָ, וַאֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ לְךָ הַרְבֵּה טְעָנוֹת וּמְעָנוֹת עֲלֵיהֶם, אָסוּר אַף פַּעַם לְדַבֵּר בִּפְנֵי אִשְׁתְּךָ עַל הַהוֹרִים שֶׁלָּהּ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הִיא הַבַּת שֶׁלָּהֶם, וְזֶה כּוֹאֵב לָהּ. וְכָל הַחֲכָמִים בְּעֵינֵיהֶם, שֶׁלֹּא רָצוּ לְקַבֵּל דָּבָר זֶה, לְבַסּוֹף נִתְגָּרְשׁוּ, וְלָכֵן תִּהְיֶה פִּקֵּחַ, וְתִשְׁמַע לַעֲצָתִי, וְאָז יִהְיוּ לְךָ "נִשּׂוּאִין מֻצְלָחִים".

ו.

רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, לִהְיוֹת תָּמִיד זָרִיז בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, כָּל מַה שֶּׁאַתָּה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת הֵן בְּבֵיתְךָ וְהֵן בַּחוּץ, תִּהְיֶה זָרִיז מְאֹד, כִּי הַזְּרִיזוּת מְבִיאָה אֶת הַהַצְלָחָה בַּבַּיִת וּבַחוּץ. לְמָשָׁל בַּבַּיִת, כָּל דָּבָר שֶׁצְּרִיכִים לְסַדֵּר אֵיזֶה סִדּוּר אוֹ לְשַׁלֵּם אֵיזֶה תַּשְׁלוּם אוֹ לְנַקּוֹת, תִּשְׁתַּדֵּל לָתֵת יָד וְכָתֵף, וְלַעֲשׂוֹת אֶת זֶה בִּזְרִיזוּת הֲכִי גְּדוֹלָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּרְאֶה אֵיךְ הַבַּיִת שֶׁלְּךָ יִהְיֶה הֲכִי מְסֻדָּר, כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל לְאִשָּׁה מְאֹד קָשֶׁה בַּבַּיִת, וּבִפְרָט כְּשֶׁיֵּשׁ לָהּ יְלָדִים, הֵם מְהַפְּכִים אֶת הַבַּיִת, וְהַבַּעַל בָּא הַבַּיְתָה וְהוּא רַב עִם אִשְׁתּוֹ: לָמָּה פֹּה לֹא מְסֻדָּר, וְלָמָּה פֹּה לֹא נָקִי, וְלָמָּה אֵין הָעִנְיָנִים בִּמְקוֹמָם, בִּמְקוֹם שֶׁתִּשְׁאַל 'לָמָּה', אִם אַתָּה רוֹצֶה "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", תַּעֲשֶׂה זֹאת אַתָּה בְּעַצְמְךָ בִּזְרִיזוּת הֲכִי גְּדוֹלָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁהַכֹּל יִסְתַּדֵּר בְּתַכְלִית הַזְּרִיזוּת וּבְתַכְלִית הַמְּהִירוּת, כִּי מַה שֶּׁגֶּבֶר יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּשָׁעָה אַחַת אִשָּׁה תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה בְּשָׁלֹשׁ שָׁעוֹת, וְזֶה לֹא בְּזָיוֹן לָאִשָּׁה, כִּי פָּשׁוּט לָהּ הוֹלֵךְ הַכֹּל קָשֶׁה, כִּי הַיְלָדִים קוֹפְצִים לָהּ עַל הָרֹאשׁ, וְכָל הָעֹל עָלֶיהָ וְלָכֵן אַתָּה צָרִיךְ לָדוּן אוֹתָהּ

לְכַף זְכוּת, וְאִם תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת זָרִיז מְאֹד בַּבַּיִת וְלַעֲזֹר וְלָתֵת כָּתֵף, אָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁתִּהְיֶה מַצְלָח בְּנִשּׂוּאֶיךָ. וְכֵן בְּרוּחָנִיּוּת, תָּמִיד תִּשְׁתַּדֵּל לָקוּם לַתְּפִלָּה מֻקְדָּם, וְתֵלֵךְ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת עֶרֶב וָבֹקֶר חֹק וְלֹא יַעֲבֹר כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁתִּהְיֶה זָהִיר לָלֶכֶת לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל עֶרֶב וָבֹקֶר, אִשְׁתְּךָ תִּסְתַּכֵּל עָלֶיךָ בְּצוּרָה אַחֶרֶת לְגַמְרֵי, וְהִיא מְאֹד מְאֹד תְּכַבֵּד אוֹתְךָ, וְאַף שֶׁבַּתְּחִלָּה יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהִיא תִּמְנַע אוֹתְךָ מֵאֵיזוֹ סִבָּה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה... "תִּשָּׁאֵר אִתִּי בַּבַּיִת" וְכַדּוֹמֶה כָּל מִינֵי פִּתּוּיִים שֶׁיֵּשׁ, עַל מְנַת לֹא לָלֶכֶת לְבֵית־הַכְּנֶסֶת, אִם תִּהְיֶה עַקְשָׁן וְלֹא תְּוַתֵּר, בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן יַעֲלֶה עֶרְכְּךָ בְּעֵינֵי אִשְׁתְּךָ, וְחַיֶּיךָ יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי, כִּי הִיא תִּרְאֶה שֶׁאַתָּה חַי עִם עֶקְרוֹנוֹת וְאַתָּה לֹא מַחְסִיר עֶרֶב וָבֹקֶר מִלִּהְיוֹת בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת, וּכְמוֹ־כֵן רְאֵה לָלֶכֶת לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ, שֶׁתִּקְבַּע לְעַצְמְךָ שְׁעָתַיִם אוֹ יוֹתֵר לִלְמֹד בַּיּוֹם, וְאִם תּוּכַל יוֹתֵר אַשְׁרֶיךָ וְאַשְׁרֵי חֶלְקֶךָ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף זֶה מַה שֶּׁיִּשָּׁאֵר מִמְּךָ, אֲבָל אִם תִּהְיֶה טָרוּד בְּפַרְנָסָתְךָ עַל־כָּל־פָּנִים תִּגְנֹב מֵהַזְּמַן שֶׁלְּךָ שָׁעָה אוֹ שְׁעָתַיִם לָבֹא לְבֵית־הַמִּדְרָשׁ לִלְמֹד תּוֹרָה, וְזֶה יוֹסִיף אֶת חִנְּךָ בְּעֵינֶיהָ; לָזֹאת, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר, אִם אַתָּה רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לְךָ "נְשׂוּאִין מֻצְלָחִים"

תִּשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אֻפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁךָ בְּכָל יוֹם לָלֶכֶת אֶל בֵּית־הַמִּדְרָשׁ, וְלִלְמֹד תּוֹרָה בַּדֶּרֶךְ שֶׁקִּבְּלוּ מֵרַבֵּנוּ זַ״ל, לַעֲשׂוֹת לְךָ שִׁעוּר בְּמִשְׁנָה לִלְמֹד פֶּרֶק אַחַר פֶּרֶק בִּזְרִיזוּת, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְסַיֵּם מַסֶּכְתָּא, וְאָז תַּתְחִיל עוֹד מַסֶּכְתָּא, כְּמוֹ־כֵן בַּשַּׁ״ס תַּתְחִיל מֵהַתְחָלַת בְּרָכוֹת, וְתִלְמַד דַּף אַחַר דַּף, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְסַיֵּם אֶת כָּל הַמַּסֶּכְתָּא, וְתַתְחִיל שַׁבָּת וְכֵן עֵרוּבִין, עַד שֶׁתִּזְכֶּה לְסַיֵּם אֶת כָּל הַשַּׁ״ס, וְכֵן בְּאַרְבָּעָה חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ תַּתְחִיל מֵהַתְחָלַת אוֹרַח חַיִּים, וּכְשֶׁתְּסַיֵּם תַּתְחִיל אֶת הַיּוֹרֶה דֵּעָה, וּכְשֶׁתְּסַיֵּם תַּתְחִיל אֶת אֶבֶן הָעֵזֶר, וּכְשֶׁתְּסַיֵּם תַּתְחִיל אֶת חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט, וְאַחַר־כָּךְ תַּתְחִיל עוֹד פַּעַם. וְדָבָר זֶה תַּעֲשֶׂה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, הֵן בַּקַּיִץ הֵן בַּחֹרֶף, הֵן בַּקּוֹר וְהֵן בַּחֹם, שׁוּם דָּבָר שֶׁלֹּא יִמָּנַע אוֹתְךָ מִבֵּית־הַמִּדְרָשׁ, וְאִם תַּעֲשֶׂה כָּךְ, אָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיוּ לְךָ ״נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים״, כִּי הָאִשָּׁה רוֹאָה שֶׁבַּעְלָהּ חַי עִם עִקָּרוֹן, אֲזַי הִיא מְכַבֶּדֶת אוֹתוֹ מְאֹד. וְלָכֵן רְאֵה, אֲהוּבִי, בְּנִי הַיָּקָר לְצַיֵּת אוֹתִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה לֹא תִּתְחָרֵט — לֹא בָּזֶה וְלֹא בַּבָּא; כִּי בֶּאֱמֶת הַזְּרִיזוּת הִיא מִדָּה מְאֹד מְאֹד טוֹבָה, וְלִזְכּוֹת לָזֶה הוּא דַּיְקָא עַל־יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה, שֶׁיְּרַגִּיל אֶת עַצְמוֹ הַרְבֵּה לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־

הוּא, לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִים בֵּין בְּרוּחָנִי וּבֵין בְּגַשְׁמִי, דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאַף שֶׁבַּהַתְחָלָה יִהְיֶה נִדְמֶה לְךָ כְּאִלּוּ אַף אֶחָד לֹא שׁוֹמֵעַ אוֹתְךָ, וּכְאִלּוּ אַתָּה מְדַבֵּר אֶל הַקִּיר, וּכְאִלּוּ אֵין צְרִיכִים אוֹתְךָ, בֶּאֱמֶת הַכֹּל דִּמְיוֹן, כִּי אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלָל, וְדָבָר זֶה אֵין יְכוֹלִים לְהַסְבִּיר, כִּי אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻקֶּקֶת אֵין יְכוֹלִים לְהַסְבִּיר לַשֵּׁנִי, כִּי אֶחָד רוֹאֶה וְאֶחָד לֹא רוֹאֶה, אֶחָד הָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ פְּקוּחוֹת, וְרוֹאֶה רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהַשֵּׁנִי הָעֵינַיִם שֶׁלּוֹ סְתוּמוֹת, וְאֵינוֹ רוֹאֶה כְּלוּם, רַק גַּשְׁמִיּוּת וְרַק טֶבַע, וְאִם אַתָּה מְדַבֵּר אִתּוֹ וּמְעוֹרֵר אוֹתוֹ עַל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁיָּשִׂיחַ וְיסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא מִסְתַּכֵּל עָלֶיךָ כְּאִלּוּ נָפַלְתָּ מֵהַיָּרֵחַ, אוֹ כְּאִלּוּ מִי יוֹדֵעַ מָה אַתָּה רוֹצֶה מִמֶּנּוּ; אֲבָל בֶּאֱמֶת הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, אֲשֶׁר מַאֲמִין שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וּבְכָל תְּנוּעָה וּתְנוּעָה שָׁם אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְהוּא יִתְבָּרַךְ נִמְצָא, וּבִלְעָדָיו אֵין שׁוּם נִמְצָא, הוּא מְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ הוּא מְבַקֵּשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְלָכֵן תְּבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְתִהְיֶה זָרִיז עַל כָּל דָּבָר שֶׁאַתָּה

צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בֵּין בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֵין בְּרוּחָנִיּוּת, וְאַף פַּעַם אַל תִּפֹּל בְּיֵאוּשׁ וּבִמְרִירוּת וּבְמָרָה שְׁחוֹרָה, כִּי הַרְבֵּה הַרְבֵּה דְּבָרִים מְחַכִּים לְךָ בַּחַיִּים, וְאֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה מְחַכֶּה עָלֶיךָ. וְעַל־כֵּן תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהִתְחַזֵּק, וְעִקַּר הַהִתְחַזְּקוּת לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשִׂמְחָה, וּלְחַזֵּק גַּם אֶת אֲחֵרִים וּלְשַׂמֵּחַ אֶת אֲחֵרִים, וְאַל תּוֹלִיךְ שׁוּם שִׂנְאָה עַל שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל, וְכֵן תַּרְגִּיל אֶת עַצְמְךָ בִּקְבִיעוּת לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ כָּל מַה שֶּׁאַתָּה צָרִיךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה דַּיְקָא יִהְיוּ לְךָ "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", אִם תִּהְיֶה וַתָּרָן עַל כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, וְאִם תְּצַיֵּת אוֹתִי, אָז תִּרְאֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיוּ לְךָ "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים".

ז.

בִּתִּי הַיְקָרָה! עָלַיִךְ לָדַעַת, אִם אַתְּ רוֹצָה שֶׁיִּהְיוּ לָךְ "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", עָלַיִךְ לִהְיוֹת וַתָּרָנִית בְּחַיַּיִךְ, וְאַתְּ צְרִיכָה לְכַבֵּד אֶת בַּעְלֵךְ; כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל בַּעַל וְגֶבֶר הוּא גַּאֲוָתָן, וְצָרִיךְ אֶת הַכָּבוֹד, וְאִם אֵין נוֹתְנִים לוֹ אֶת הַכָּבוֹד שֶׁהוּא רוֹצֶה, אֲזַי נִכְנָס בְּפַאנִיקָה וּבְכַעַס וּבַעֲצַבִּים, וְעַל

מִי הוּא יוֹצִיא אֶת זֶה אִם לֹא עָלַיִךְ? ! וְעַל־כֵּן תִּהְיִי וַתְּרָנִית, וּבָזֶה שֶׁתִּהְיִי וַתְּרָנִית, יִהְיֶה לָךְ שְׁלוֹם־בַּיִת נִפְלָא עַד מְאֹד, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה מְאֹד קָשֶׁה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף גַּם אַתְּ עוֹבֶדֶת, וְקָשֶׁה לָךְ בַּבַּיִת עִם הַיְלָדִים, קָשֶׁה לָךְ עִם מֶשֶׁק הַבַּיִת, וְקָשֶׁה לָךְ לְהִתְמוֹדֵד בַּחַיִּים עִם הַרְבֵּה דְּבָרִים, עִם כָּל זֹאת רְאִי לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר מְאֹד אֶת בַּעְלֵךְ, כִּי בָּזֶה שֶׁאַתְּ תְּכַבְּדִי וּתְיַקְּרִי אוֹתוֹ, תִּכָּנֵס בּוֹ אַהֲבָה אֵלַיִךְ וַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְהוּא יוּכַל לְהָבִין אוֹתָךְ, אֲבָל אִם אַתְּ תִּתְפָּרְצִי עָלָיו וְתִצְעֲקִי עָלָיו, "כַּמַּיִם — פָּנִים לַפָּנִים" (מִשְׁלֵי כז, יט), גַּם הוּא יִצְעַק עָלַיִךְ וְיִתְפָּרֵץ עָלַיִךְ; וְלָכֵן, בִּתִּי הַיְקָרָה, אִם אַתְּ רוֹצָה שֶׁיִּהְיֶה לָךְ שְׁלוֹם־בַּיִת אֲמִתִּי וְ"נְשׂוּאִין מֻצְלָחִים", הֱיִי וַתְּרָנִית בְּתוֹךְ בֵּיתֵךְ, וְכָל מַה שֶׁבַּעְלֵךְ אוֹמֵר תַּגִּידִי כֵּן, וְאַף שֶׁנִּרְאִים לָךְ דְּבָרִים הֵפֶךְ הַמְּצִיאוּת, לֹא כְּדַאי לָךְ לְהִכָּנֵס עִמּוֹ בְּוִכּוּחִים. וְאִם יֵשׁ לָךְ בַּעַל רַע וּבְלִיַּעַל שֶׁצּוֹעֵק וּמִתְפָּרֵץ עָלַיִךְ, בְּכָל פַּעַם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֹאת תֵּצְאִי לַחוּץ, וּתְדַבְּרִי אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּתְבַקְּשִׁי מִמֶּנּוּ שֶׁיָּחוּס וִירַחֵם עָלַיִךְ, וְאָז תִּרְאִי אֵיךְ שֶׁזֶּה יִפְעַל, וְהוּא יִשְׁתַּנֶּה לְגַמְרֵי, אֲבָל אַף פַּעַם אַל תַּעֲנִי לוֹ בַּחֲזָרָה, כִּי לֹא כְּדַאי לִשְׁבֹּר אֶת הַבַּיִת בִּשְׁבִיל זֶה.

ח.

בִּתִּי הַיְקָרָה! אִם אַתְּ רוֹצָה "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", תִּשְׁתַּדְּלִי תָּמִיד שֶׁהַבַּיִת יִהְיֶה מְסֻדָּר, וּמַה שֶּׁאַתְּ צְרִיכָה תִּשְׁתַּדְּלִי לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְכֵן תְּבַקְּשִׁי מִבַּעְלֵךְ בַּעֲדִינוּת, וְאִם אַתְּ רוֹאָה שֶׁאֵין לוֹ כֶּסֶף, וְהוּא בְּלַחַץ, תִּשְׁתַּדְּלִי לֹא לְהַלְחִיץ אוֹתוֹ, אֶלָּא לְחַזֵּק וּלְעוֹדֵד וּלְשַׂמֵּחַ אוֹתוֹ, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְרַחֵב לוֹ הַדַּעַת וְהַמֹּחַ, וְהוּא יַשִּׂיג לָךְ כָּל מַה שֶּׁאַתְּ צְרִיכָה, כִּי אִם הָאִשָּׁה עוֹזֶרֶת לְבַעְלָהּ, אֲזַי הַבַּעַל עוֹזֵר לְאִשְׁתּוֹ, כִּי זֶהוּ דּוּ סִתְרִי, הַיְנוּ זֶה לְעֻמַּת זֶה, אִם הָאִשָּׁה בָּאָה לִקְרַאת בַּעְלָהּ, אֲזַי הַבַּעַל בָּא לִקְרָאתָהּ, וְכָךְ זוֹכִים לְ"נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", וְאִם אֶחָד נִכְנָס בְּתוֹךְ הַשֵּׁנִי רֹאשׁ בְּרֹאשׁ בְּעַקְשָׁנוּת וּבְכַעַס וּבִמְרִיבוֹת, אָז שְׁנֵיהֶם מַפְסִידִים, וְעִקַּר הַהֶפְסֵד זֶה הַיְלָדִים; כִּי כְּשֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה רָבִים, מִי סוֹבֵל? הַיְלָדִים, כִּי הֵם מִסְתַּכְּלִים אֵיךְ הָאַבָּא וְהָאִמָּא רָבִים וּמִתְקוֹטְטִים וּמְקַלְלִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן לוֹמְדִים אֶת מִדַּת הַגַּוִּיִים לְהַגְבִּיהַּ יָדַיִם, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְנוֹתְנִים מַכּוֹת, וְזֶה עָוֹן בַּל יְכֻפַּר, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵינוֹ מוֹחֵל עַל דָּבָר כָּזֶה,

כְּשֶׁאֶחָד מַגְבִּיהַּ יָד עַל הַשֵּׁנִי, אוֹ הָאִשָּׁה עַל בַּעְלָהּ אוֹ הַבַּעַל עַל הָאִשָּׁה, כִּי זֶה דָּבָר מְאֹד מְאֹד חָמוּר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבְכֻלָּל אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין נח:): הַמַּגְבִּיהַּ יָדוֹ עַל חֲבֵרוֹ אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא הִכָּהוּ נִקְרָא רָשָׁע; וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְקַל וָחֹמֶר שֶׁהַבַּעַל מַגְבִּיהַּ אֶת הַיָּד עַל אִשְׁתּוֹ אוֹ הָאִשָּׁה מַגְבִּיהָּ אֶת יָדָהּ עַל בַּעְלָהּ, אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הֶעָוֹן הַזֶּה, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁכִינָה שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ מְרִיבוֹת אוֹ וְכוּחִים בֵּינֵיהֶם, אָז הֵם מְסַלְּקִים אֶת הַשְּׁכִינָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּגְבִּיהִים יָד בְּוַדַּאי מְסַלְּקִים אֶת הַשְּׁכִינָה מֵהַבַּיִת, וּכְשֶׁאֵין הַשְּׁכִינָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אָז רַחֲמָנָא לִצְלָן, כָּל הַקְּלָלוֹת בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וּבִשְׁבִיל זֶה צְרִיכִים לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד לֹא לְהַכּוֹת אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וְלֹא לְזַלְזֵל זֶה בָּזֶה, וְלֹא לְהַשְׁפִּיל הָאֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, וְאִם תִּתְנַהֲגִי בְּצוּרָה כָּזוֹ, אָז תִּרְאִי אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה לָךְ בַּעַל טוֹב שֶׁיֹּאהַב אוֹתָךְ, וְיִהְיֶה שׁוֹרֶה רַק הַטּוֹב בַּבַּיִת; כִּי בֶּאֱמֶת הַנִּשּׂוּאִין הֲכִי יָפִים בַּחַיִּים הֵם כְּשֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה וַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְאֶחָד רוֹצֶה לַעֲזֹר לַשֵּׁנִי, וְלֹא שֶׁכָּל אֶחָד רוֹצֶה לִפְגֹּעַ בַּשֵּׁנִי, וְלַעֲשׂוֹת דַּוְקָא, וְלִהְיוֹת רָשָׁע וְרוֹצֵחַ, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

וְלָכֵן רְאִי, בִּתִּי הַיְקָרָה, לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי אֻפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא לְהִתְמוֹטֵט, חַס וְשָׁלוֹם, וְלֹא לִפֹּל בְּיֵאוּשׁ וּבְעַצְבוּת וּבְמְרִירוּת, חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא בְּעֵת שַׁבָּת כְּשֶׁתַּדְלִיקִי אֶת הַנֵּרוֹת, אָז תְּבַקְּשִׁי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁאַתְּ צְרִיכָה, כִּי אָז הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל בַּשָּׁמַיִם לָאִשָּׁה, וְאִם הָיוּ הַנָּשִׁים יוֹדְעוֹת אֵיזֶה עֵת רָצוֹן הוּא בַּשָּׁמַיִם בְּשָׁעָה שֶׁמַּדְלִיקוֹת אֶת הַנֵּרוֹת לִכְבוֹד שַׁבָּת, שֶׁיְכוֹלָה הָאִשָּׁה אָז לִפְעֹל אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כָּל מַה שֶּׁהִיא צְרִיכָה, אֲזַי תָּמִיד הָיוּ עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הַנֵּרוֹת זְמַן רַב וּמִתְפַּלְלוֹת עַל כָּל דָּבָר, וְאִם תִּתְנַהֲגִי כָּךְ בְּכָל עֶרֶב שַׁבָּת לִשְׁפֹּךְ אֶת לִבֵּךְ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וּלְסַפֵּר לוֹ אֶת כָּל מַה שֶּׁאַתְּ צְרִיכָה, אָז תִּרְאִי שֶׁתּוּכְלִי לְשַׁנּוֹת אֶת הַטֶּבַע, וְלִרְאוֹת נִסִּים נִגְלִים שֶׁיַּעֲשֶׂה עִמָּךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

ט.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם רוֹצִים שֶׁיִּהְיוּ לָכֶם "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", עֲלֵיכֶם לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁכֶם עַל שְׁלוֹם־בַּיִת, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה מְאֹד קָשֶׁה, כִּי לִפְעָמִים הַבַּעַל הוּא עַצְבָנִי וְכַעֲסָן וְרָשָׁע

שֶׁמַּגְבִּיהַּ יָדַיִם, אוֹ לְהֶפֶךְ הָאִשָּׁה עַצְבָנִית וְכַעֲסָנִית וּמַגְבִּיהָּה יָדַיִם, וּמַשְׁלִיכָה דְּבָרִים, עִם כָּל זֹאת אִם אַתֶּם רוֹצִים שֶׁיִּהְיוּ לָכֶם "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", עֲלֵיכֶם לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְלָדַעַת שֶׁשְּׁנֵיכֶם שֶׁתָּפִים, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרַע, חַס וְשָׁלוֹם, אָסוּר לִזְרֹק אֶת הָאַשְׁמָה אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, כְּאִלּוּ אַתְּ אֲשֵׁמָה בְּכָל הַצָּרוֹת אוֹ אַתָּה אָשֵׁם בְּכָל הַצָּרוֹת שֶׁיֵּשׁ בַּבַּיִת, אֵין דָּבָר כָּזֶה — שְׁנֵיכֶם שֶׁתָּפִים, אִם יֵשׁ טוֹב אָסוּר לָקַחַת אֶת הַטּוֹב לְעַצְמוֹ, שֶׁהַבַּעַל הוּא הַמֻּצְלָח וְהוּא הָעוֹשֶׂה, אֵין דָּבָר כָּזֶה, אִשְׁתּוֹ גַּם־כֵּן שֶׁתָּפָה בָּזֶה, וּכְמוֹ־כֵן הָאִשָּׁה אֵינָהּ יְכוֹלָה לִזְקֹף אֶת הַטּוֹב לְצִדָּהּ שֶׁהַכֹּל בִּגְלָלָהּ, וְהַבַּעַל אֵינֶנּוּ שֻׁתָּף בָּזֶה, אֵין דָּבָר כָּזֶה; שְׁנֵיכֶם שֶׁתָּפִים — הֵן לְטוֹב וְהֵן לְרַע, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזוֹ צָרָה אוֹ אֵיזֶה עִנְיָן אוֹ מַחֲלָה, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁשְּׁנֵיכֶם שֶׁתָּפִים בַּדָּבָר, אוֹ כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזוֹ צָרָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, (שֶׁלֹּא נֵדַע מִצָּרוֹת), אָסוּר לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאַשְׁמָה אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, אֶלָּא שְׁנֵיכֶם תִּתְחַזְּקוּ בְּיַחַד, וְאֶחָד יְעוֹדֵד אֶת הַשֵּׁנִי, וְתָמִיד תַּכְנִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְתָמִיד תְּדַבְּרוּ רַק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יַעֲזֹב אוֹתָנוּ, וּשְׁנֵיכֶם תִּהְיוּ רְגִילִים לִנְסֹעַ אֶל

הַמְקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים, אֶל קִבְרֵי צַדִּיקִים קְדוֹשִׁים, אֶל אֲבוֹת הָעוֹלָם בְּחֶבְרוֹן, וְאֶל רָחֵל אִמֵּנוּ וְאֶל הַתַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וּלְכָל הַצַּדִּיקִים וְהַמְקֻבָּלִים וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, כִּי הַתְּפִלּוֹת שֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה מִתְפַּלְּלִים בַּמְקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים מְקֻבָּלוֹת מְאֹד בַּשָּׁמַיִם, כִּי שָׁם בִּמְקוֹם קִבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, יֵשׁ אֲוִיר הַנַּח וְהַזַּךְ, כִּי גּוּפָם נִטְמָן שָׁם, וּכְשֶׁבָּא אָדָם וּמִתְפַּלֵּל אֶצְלָם, הֵם מוֹשִׁכִים לְמַטָּה אֶת הַנְּשָׁמָה אֶל הַגּוּף, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוֹלִים לִפְעֹל שָׁם הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת; וְעַל־כֵּן אִם אַתֶּם רוֹצִים "נְשׂוּאִין מֻצְלָחִים", תַּרְגִּילוּ אֶת עַצְמְכֶם לִנְסֹעַ אֶל הַמְקוֹמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וּלְקִבְרֵי צַדִּיקִים, וּלְבַקֵּשׁ יַחַד שֶׁיִּהְיֶה לָכֶם טוֹב בַּחַיִּים, וְשֶׁתִּהְיוּ מֻצְלָחִים, וְאַל תִּסְתַּכְּלוּ עַל אַף אֶחָד שֶׁמִּתְלוֹצֵץ מִזֶּה, מַה יֵּשׁ לָכֶם עִם אֲחֵרִים?! אַף אֶחָד אֵינוֹ רוֹצֶה אֶת הַטּוֹב מִכֶּם, אַף אֶחָד אֵינוֹ מְעֻנְיָן בָּכֶם, עֲלֵיכֶם לִדְאֹג בִּשְׁבִיל עַצְמְכֶם. וְעִקַּר הַדְּאָגָה רַק לָבֹא אֶל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶּׁאַתֶּם צְרִיכִים. וְאִם הֱיִיתֶם יוֹדְעִים מַה תְּפִלָּה פּוֹעֶלֶת, אֲזַי תָּמִיד הֱיִיתֶם נוֹסְעִים שְׁנֵיכֶם אֶל קִבְרֵי צַדִּיקִים, וְעוֹשִׂים לְעַצְמְכֶם רְגִילוּת בְּכָל עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ, עַל־כָּל־פָּנִים פַּעַם בְּחֹדֶשׁ לִנְסֹעַ אֶל קִבְרֵי צַדִּיקִים, וּלְבַקֵּשׁ

מֵהַמָּקוֹם בָּרוּךְ הוּא שֶׁיִּהְיוּ לָכֶם יְלָדִים בְּרִיאִים, וְשֶׁלֹּא יֶחְסַר לָהֶם שׁוּם דָּבָר, וְשֶׁיִּהְיוּ מַשְׂכִּילִים בְּתוֹרָה וּבְחָכְמָה. כִּי, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, עוֹבֵר עַכְשָׁו עַל בְּנֵי־אָדָם כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה צָרוֹת וְיִסּוּרִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, נוֹלָדִים יְלָדִים בַּעֲלֵי מוּמִין, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְסוֹבְלִים כָּל מִינֵי סֵבֶל, עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת וְחוֹבוֹת וְצָרוֹת, אֲבָל אִם מַרְגִּילִים אֶת עַצְמָם לְהַקְדִּים תְּפִלָּה לַצָּרָה, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְבַּטֶּלֶת הַצָּרָה לְגַמְרֵי. וְעַל־כֵּן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אִם אַתֶּם רוֹצִים לִזְכּוֹת לְ"נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים", אַל תִּסְתַּכְּלוּ עַל אַף אֶחָד, רַק תִּשְׁתַּדְּלוּ שֶׁבְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם יִהְיוּ תָּמִיד שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּצְלִיחוּ דַּרְכְּכֶם כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, וְאִם תְּצַיְּתוּ אוֹתִי בְּכָל אֲשֶׁר אֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, אָז יִהְיוּ לָכֶם "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים" כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, וְתֵלְדוּ בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים, וְיִהְיוּ מְאֹד מֻצְלָחִים; כִּי הַיְלָדִים מִסְתַּכְּלִים עַל הוֹרֵיהֶם, וּכְפִי שֶׁהַהוֹרִים מִתְנַהֲגִים כָּךְ הַיְלָדִים מִתְנַהֲגִים, כִּי הַיְלָדִים אוֹהֲבִים לְחַקּוֹת אֶת הוֹרֵיהֶם, וְלָכֵן כְּפִי שֶׁאַתֶּם תִּתְנַהֲגוּ, כָּךְ יַלְדֵיכֶם יִתְנַהֲגוּ, וְעַל־כֵּן תִּרְאוּ שְׁנֵיכֶם לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, וּתְקַבְּלוּ עַל עַצְמְכֶם לְהִתְנַהֵג עַל־פִּי הַתּוֹרָה, וְאַל תָּזוּזוּ מֵהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְזָכָה

אוֹתָנוּ עִם שֻׁלְחָן עָרוּךְ, וִיהוּדִי אָסוּר לוֹ לָזוּז כִּי הוּא זֶה מֵהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְכָל מַה שֶּׁקָּשֶׁה לָכֶם, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לָכֶם אֵיזֶה סָפֵק, תֵּלְכוּ אֶל רַב יְרֵא שָׁמַיִם לִשְׁאֹל אוֹתוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג, כִּי אֵין הָעוֹלָם הֶפְקֵר כְּלָל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן אַתְּ, בִּתִּי, תִּשְׁתַּדְּלִי לִלְמֹד אֶת הַהֲלָכוֹת שֶׁשַּׁיָּכוֹת אֵלַיִךְ וְטָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, וְתִשְׁמְרִי עַל עַצְמֵךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי זֶה עָוֹן חָמוּר, אִסּוּר כָּרֵת, אִם אֵין לוֹמְדִים אֶת הַהֲלָכוֹת, נִכְשָׁלִים בְּאִסּוּר כָּרֵת הֶחָמוּר מְאֹד מְאֹד, וְאַחַר־כָּךְ הַיְלָדִים סוֹבְלִים מִזֶּה, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן; וְעַל־כֵּן תֵּלְכִי אֶל שִׁעוּר שֶׁלּוֹמְדִים שָׁם עִנְיְנֵי טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, אֲשֶׁר מְאֹד מְאֹד נָחוּץ לְכָל אִשָּׁה לָדַעַת אֶת הַהֲלָכוֹת עַל בּוּרְיָן. וְזִכְרִי זֹאת, שֶׁלְּעַם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ תּוֹרָה, תְּהִלָּה לָאֵל, אֵיְנֵנוּ גּוֹיִים, וְלֹא כְּגוֹיֵי הָאָרָצוֹת וְאֻמּוֹת הָעוֹלָם אֲנַחְנוּ מִתְנַהֲגִים, רַק כְּפִי מַה שֶּׁצִּוָּנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וַאֲנַחְנוּ מוּכָנִים לִמְסֹר אֶת נַפְשֵׁנוּ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְלָכֵן רְאִי לִלְמֹד אֶת הַהֲלָכוֹת. וְכֵן בְּעִנְיַן כַּשְׁרוּת וּבְעִנְיַן שַׁבָּת, כָּל אֵלּוּ הַהֲלָכוֹת מְאֹד מְאֹד נְחוּצוֹת לָאִשָּׁה בַּבַּיִת. וְאִם בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, תְּצַיְּתוּ אוֹתִי בְּכָל זֶה, אָז אֲנִי מַבְטִיחַ לָכֶם, שֶׁיִּהְיוּ לָכֶם "נְשׁוּאִין מֻצְלָחִים" כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, וְתִרְאוּ בָּנִים חַיִּים

וְקַיָּמִים, וְתִזְכּוּ לִרְאוֹת בָּנִים לִבְנֵיכֶם, וְהַשַּׁרְשֶׁרֶת תִּמָּשֵׁךְ עַד עוֹלָם.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

זוּג מְאֻשָּׁר

יְגַלֶּה עֵצוֹת וְהַנְהָגוֹת יְשָׁרוֹת, אֵיךְ לִהְיוֹת זוּג הַמְאֻשָּׁר
בְּיוֹתֵר בַּחַיִּים, וְיִהְיֶה לָהֶם שָׁלוֹם־בַּיִת אֲמִתִּי, וְעַל־יְדֵי־
זֶה תִּשְׁרֶה הַשְּׁכִינָה בֵּינֵיהֶם תָּמִיד.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בְּפִסּוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדֶפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיהּ"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

מוֹהַרָא״שׁ נ״י אָמַר, אִם הָיוּ בְּנֵי הַזּוּג מִתְנַהֲגִים עַל־פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אֲזַי הָיוּ הֲכִי מְאֻשָּׁרִים בְּחַיֵּיהֶם, כִּי כָּל זוּג הַמְנַהֵל חַיָּיו וּמַשְׁתִּיתָם עַל אַדְנֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות, וּבֵיתוֹ נוֹהֵג רַק עַל־פִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַיַּהֲדוּת, דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל סָבָא הַמְסוֹרָה לָנוּ מִדּוֹר דּוֹר, אֲזַי זוֹכֶה לְאֹשֶׁר אֲמִתִּי, לֹא־כֵן בָּרֵגַע שֶׁנּוֹטִים מִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אֲזַי נַעֲשִׂים אֻמְלָלִים בְּיוֹתֵר בְּחַיֵּיהֶם, כִּי הָרִיב וְהַמַּחֲלֹקֶת, הַוּוּיכּוּחִים וְהָאִי הֲבָנוֹת, שׁוֹכְנִים בֵּינֵיהֶם תָּדִיר, עַד שֶׁבָּאִים לִגְרוּשִׁין וְנִפְרָדִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן; לָזֹאת מִצְוָה עַל כָּל רַב בְּיִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד כָּל זוּג צָעִיר אֶת הִלְכוֹת הַתּוֹרָה בְּדַרְכֵי הַחַיִּים, לְחַזְּקָם וּלְאַמְּצָם וּלְעוֹדְדָם, וּלְדַבֵּר עַל לִבָּם שֶׁיִּחְיוּ חַיֵּיהֶם עַל־פִּי הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר אָז יִהְיוּ הַמְאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר; אַשְׁרֵי הָרַבָּנִים וּמַנְהִיגֵי הַדּוֹר הַמְחַזְּקִים וּמְאַמְּצִים וּמְעוֹדְדִים וּמְשַׂמְּחִים זוּגוֹת צְעִירִים, וּמוֹלִיכִים וּמַנְהִיגִים אוֹתָם עַל־פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִבְנוּ בָּתִּים מְאֻשָּׁרִים וּמַצְלָחִים, וְיִזְכּוּ לְאֹשֶׁר אֲמִתִּי, וְיֵצְאוּ מֵהֶם דּוֹרוֹת שְׁלֵמִים.

(אִמְרֵי־מוֹהַרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרסח)

קוּנְטְרֵס

זוּג מְאֻשָּׁר

א.

יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת לִמּוּד זְכוּת בֵּין בְּנֵי הַזּוּג

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי רֹב הַמְּרִיבוֹת וְאִי הַהֲבָנוֹת בַּבַּיִת, נוֹבְעוֹת מִכָּךְ שֶׁאֵין הָאֶחָד מֵבִין אֶת זוּלָתוֹ, וְאֵין הָאֶחָד מַאֲמִין לְזוּלָתוֹ, כִּי אִם הָיָה כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַזּוּג קוֹנֶה לְעַצְמוֹ אֶת עִנְיַן הַלִּמּוּד זְכוּת זֶה עַל זֶה, אֲזַי הָיוּ מַצְלִיחִים מְאֹד מְאֹד, אַךְ עִקַּר הַבְּעָיָה הַגּוֹרֶמֶת לְכָל הַמְּרִיבוֹת, זֶהוּ מֻחְמַת אִי הַהֲבָנָה הַקַּיֶּמֶת בֵּינֵיהֶם הַנּוֹבַעַת מֵהֶעְדֵּר לִמּוּד זְכוּת. כְּגוֹן: הַבַּעַל שָׁב הַבַּיְתָה, וְרוֹאֶה בַּיִת מְהֻפָּךְ וִילָדִים מְרֻשָּׁלִים, אֲזַי מַתְחִיל תֵּכֶף־וּמִיָּד לָרִיב עִם אִשְׁתּוֹ: ׳מַדּוּעַ אֵין הַבַּיִת מְסֻדָּר? מַה קָּרָה׳

וְכוּ׳? בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה עָלָיו לָדוּנָהּ לְכַף זְכוּת, אוּלַי הֵיא הָיְתָה הַיּוֹם בְּלַחַץ מְיֻחָד מֵהַיְלָדִים, אוּלַי הָיוּ לָהּ לְחָצִים פְּרָטִיִּים, אוּלַי מַצַּב רוּחָהּ הָיָה יָרוּד וְכָהֵנָּה וְכָהֵנָּה, אֲזַי בִּמְקוֹם לִשְׁאֹל ׳לָמָּה לֹא עָשִׂית אֶת זֹאת וְאֶת זֹאת׳ וְכוּ׳, תְּחִלָּה תְּבָרֵר מָה אֵרַע, וְתַרְאֶה נְכוֹנוּת לִשְׁמֹעַ וּלְסַיֵּעַ: ׳הִנֵּה אֶעֱזֹר לָךְ בְּסִדּוּר הַבַּיִת וְהַיְלָדִים׳ וְכוּ׳, וְכֵן כַּאֲשֶׁר הַבַּעַל שָׁב מֵאֶחָר הַבַּיְתָה, אֲזַי הָאִשָּׁה מַתְחִילָה לְחָקְרוֹ בִּשְׁאֵלוֹת: ׳הֵיכָן הָיִיתָ? מֶה עָשִׂיתָ?׳ וְהַבַּעַל מִתְרַגֵּז בְּאָמְרוֹ: ׳וֶכִי בְּחִינַת שׁוֹטֵר אַתְּ בַּעֲבוּרִי?! מָה אַתְּ חוֹקֶרֶת וְשׁוֹאֶלֶת׳ וְכוּ׳? בּוֹ בִּזְמַן שֶׁהָיָה עַל הָאִשָּׁה לָדוּן אֶת בַּעְלָהּ לְכַף זְכוּת, אוּלַי הָיָה פְּקַק תְּנוּעָה בַּכְּבִישִׁים?! אוּלַי יָשַׁב בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת וְלָמַד?! אוּלַי פָּגַשׁ חָבֵר וְדִבֵּר עִמּוֹ וְכוּ׳ וְכוּ׳. וּבֶאֱמֶת עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר הֶחָבֵר הַכִּי טוֹב לַבַּעַל זֶה הָאִשָּׁה, וְכֵן כְּלַפֵּי הָאִשָּׁה — הֶחָבֵר הַטּוֹב בְּיוֹתֵר זֶהוּ הַבַּעַל; אִם יֵשׁ לְהִתְיַעֵץ בְּאֵיזֶה עִנְיָן, אוֹ לְלַבֵּן אֵיזוֹ בְּעָיָה, אוֹ לִשְׁפֹּךְ אֶת הַלֵּב עַל אֵיזוֹ עֶגְמַת נֶפֶשׁ אוֹ צָרָה שֶׁלֹּא תָּבֹא, הַכֹּל יֵעָשֶׂה בַּבַּיִת — הַבַּעַל עִם הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה עִם הַבַּעַל, אַךְ אֵין לִלְמֹד מִכָּךְ שֶׁאָסוּר שֶׁיִּהְיוּ לַבַּעַל חֲבֵרִים וְלָאִשָּׁה חֲבֵרוֹת, אֲבָל הַכֹּל צָרִיךְ לִהְיוֹת מְבֻסָּס עַל עִקָּרוֹן זֶה: אִשְׁתִּי

אוֹ בַּעְלִי זֶהוּ הֶחָבֵר הַטּוֹב בְּיוֹתֵר שֶׁלִּי, וְאֵין תַּחֲלִיף בַּעֲבוּרָם. וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִרְכֹּשׁ אֶת מִדַּת הַלְמוּד זְכוּת, כִּי אִם מְיַשְּׁמִים מִדָּה זוֹ בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, אֲזַי חַיִּים חַיִּים מְאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר.

ב.

יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַכָּבוֹד בֵּין בְּנֵי הַזּוּג

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי כְּדֵי לִחְיוֹת חַיִּים מְאֻשָּׁרִים, עֲלֵיכֶם לִקְנוֹת אֶת מִדַּת הַכָּבוֹד, הַיְנוּ הַבַּעַל צָרִיךְ לְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ עַד מְאֹד, סוֹף כָּל סוֹף הָאִשָּׁה הִיא הַמַּתָּנָה הֲכִי טוֹבָה שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לָאָדָם, וְעַל הַבַּעַל לֵידַע, אֲשֶׁר "אִם נָתַן לִי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַתָּנָה כֹּה יְקָרָה, עָלַי לְהַחֲזִיק וּלְשַׁמֵּר אוֹתָהּ מִכָּל מִשְׁמָר". וְאִם יוֹדֵעַ הָאָדָם לְהַעֲרִיךְ אֶת הַמַּתָּנָה הַיְקָרָה הַזּוֹ, אֲזַי יַשְׁפִּיעַ עָלָיו הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַתָּנוֹת נוֹסָפוֹת — יְלָדִים וְכוּ'. אַךְ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, מַתְחִיל לְזַלְזֵל בַּמַּתָּנָה, אֲזַי, כִּבְיָכוֹל, אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: "נָתַתִּי לָכֶם מַתָּנָה, וְאַתֶּם מְזַלְזְלִים בָּהּ, תִּרְאוּ שֶׁאַף אֲנִי אֲזַלְזֵל בְּעִנְיְנֵיכֶם". וְעַל־כֵּן פְּעָמִים רַבּוֹת אֵין לָאִשָּׁה פְּרִי בֶּטֶן, מֵחֲמַת שֶׁאֵין הַבַּעַל מְיַקֵּר אוֹתָהּ, וְאֵינוֹ מַשְׂכִּיל

לְהַעֲרִיךְ אֶת גֹּדֶל הַמַּתָּנָה שֶׁקִּבֵּל מִשָּׁמַיִם. וּבִפְרָט כְּשֶׁאֵין לָאָדָם פַּרְנָסָה, זֶהוּ רַק מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נט.): אוֹקִירוּ לְנָשַׁייכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ [תְּכַבְּדוּ וּתְיַקְּרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם, כְּדֵי שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ]; כִּי הַתּוֹצָאָה שֶׁל כָּבוֹד, הַיְנוּ כְּשֶׁנּוֹתְנִים כָּבוֹד לָאִשָּׁה, אֲזַי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹמֵר: "נָתַתִּי לְךָ מַתָּנָה טוֹבָה, וְאַתָּה מְכַבְּדָהּ וּמְיַקְּרָהּ, הָבָה וְאַעֲנִיק לְךָ עוֹד וָעוֹד שֶׁלֹּא תֵּאָרֵתָּ וְלֹא שְׂעַרְתָּ מִימֶיךָ". וְהַמְּצִיאוּת מוֹכִיחָה, אֲשֶׁר בְּבֵית שֶׁמְּכַבְּדִים אֶת הָאִשָּׁה, יֵשׁ, בָּרוּךְ הַשֵּׁם, שֶׂפַע גָּדוֹל, הֵן בְּפַרְנָסָה, שֶׁמַּצְלִיחַ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו, וְהֵן יֵשׁ לוֹ יְלָדִים, וְהֵם גְּדֵלִים טוֹבִים וּמֻצְלָחִים. וּכְמוֹ־כֵן לְהֵפֶךְ — הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְכַבֵּד אֶת בַּעְלָהּ עַד מְאֹד. וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ט׳): אֵיזוֹהִי אִשָּׁה כְּשֵׁרָה? כָּל שֶׁעוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ.

כִּי עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין הֵם שֶׁתְּפוּת, עַל הַבַּעַל לְהָבִין אֶת הָאִשָּׁה, וְעַל הָאִשָּׁה לְהָבִין אֶת בַּעְלָהּ, עַל הַבַּעַל לְכַבֵּד אֶת הָאִשָּׁה, וְעַל הָאִשָּׁה לְכַבֵּד אֶת הַבַּעַל, אֵין מֻשָּׂג שֶׁהָאֶחָד יוֹתֵר מֵהָאַחֵר, זוֹהִי שֶׁתְּפוּת, הַיְנוּ חֵצִי חֵצִי.

אַךְ צָרִיךְ לְהִזָּהֵר עַד מְאֹד בִּכְבוֹד הָאִשָּׁה, הֱיוֹת שֶׁאִשָּׁה רְגִישָׁה הִיא בְּדֶרֶךְ כְּלָל יוֹתֵר מִגֶּבֶר. אַךְ יֵשׁ יוֹצֵא דֹּפֶן, הַיְנוּ שֶׁקַּיֶּמֶת מְצִיאוּת שֶׁהַגֶּבֶר רָגִישׁ יוֹתֵר, וַאֲזַי עַל הָאִשָּׁה לִרְאוֹת לְכַבֵּד אֶת בַּעְלָהּ מְאֹד. אַךְ בְּעִנְיַן שֶׁל כָּבוֹד, זֶה הֲדָדִי.

וְאוֹמֵר הַתַּנָּא (אָבוֹת, פֶּרֶק ד׳): ״אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד? הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת״. וְזֶה שַׁיָּךְ גַּם בַּבַּיִת, כְּשֶׁאוֹמְרִים עַל אָדָם פְּלוֹנִי: ׳זֶהוּ אִישׁ מְכֻבָּד׳, מַה הַמַּשְׁמָעוּת? הוּא נוֹתֵן כָּבוֹד, אֵינֶנּוּ דּוֹרֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ כָּבוֹד, רַק נוֹתְנוֹ לַאֲחֵרִים, וַאֲזַי נִקְרָא ׳אִישׁ מְכֻבָּד׳, הוּא ׳חֲתִיכַת׳ כָּבוֹד, וְכָל אֶחָד אוֹהֵב אֶת מִי שֶׁמְכַבֵּד אֶת זוּלָתוֹ, הָאִשָּׁה רוֹאָה שֶׁבַּעְלָהּ נוֹתֵן כָּבוֹד לְכֻלָּם, אֲזַי נִכְנֶסֶת בָּהּ אַהֲבָה גְּדוֹלָה כְּלַפָּיו, הִיא רוֹאָה שֶׁכֻּלָּם מְכַבְּדִים אוֹתוֹ, וְאֵיךְ מְכַבְּדִים אֶת בַּעְלָהּ? עַל־יְדֵי שֶׁהוּא נוֹתֵן לְכֻלָּם כָּבוֹד, אֵינוֹ מְחַפֵּשׂ כָּבוֹד מֵאַף אֶחָד, רַק נוֹתֵן כָּבוֹד לַאֲחֵרִים. כִּי זֶהוּ הָעִקָּר: אֵיזֶהוּ מְכֻבָּד? הַמְכַבֵּד אֶת הַבְּרִיּוֹת. ״אֲנִי נוֹתֵן כָּבוֹד לְכֻלָּם, אֵינֶנִּי מְצַפֶּה וּמְחַכֶּה לְכָבוֹד, אֵינִי צָרִיךְ כָּבוֹד, אֲנִי מָלֵא כָּבוֹד, אֲנִי נוֹתְנוֹ לְכֻלָּם״.

וְכֵן בְּעִנְיַן אַהֲבָה, אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת ׳חֲתִיכַת׳

אַהֲבָה, ״אֲנִי אוֹהֵב אֶת כֻּלָּם״, אֲזַי מְמֵילָא כֻּלָּם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ, וְגַם הָאִשָּׁה אַחַר־כָּךְ מַתְחִילָה לֶאֱהֹב אוֹתוֹ, כִּי רוֹאָה שֶׁבַּעְלָהּ אָהוּב וְחָבִיב עַל הַכֹּל, וּמַדּוּעַ אוֹהֲבִים אוֹתוֹ? כִּי הוּא אוֹהֵב אֶת כֻּלָּם. כִּי אֶת הַכְּלָל הַזֶּה עֲלֵיכֶם לְאַמֵּץ לְעַצְמְכֶם, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים: אִם אָדָם מִסְתַּדֵּר עִם כֻּלָּם — יִסְתַּדֵּר גַּם עִם אִשְׁתּוֹ, אִם אֵינֶנּוּ מִסְתַּדֵּר עִם כֻּלָּם — לֹא יִסְתַּדֵּר עִם אִשְׁתּוֹ, זֶה תָּלוּי בָּזֶה וְחוֹפֵף זֶה לָזֶה.

וּכְמוֹ־כֵן בְּעִנְיַן הַנָּשִׁים, כְּשֶׁאִשָּׁה נוֹתֶנֶת כָּבוֹד לְכֻלָּן, ״אֵינִי מְחַכָּה שֶׁיְּכַבְּדוּנִי, אֲנִי מְכַבֶּדֶת אֶת כֻּלָּם״, אֲזַי נַעֲשֵׂית ׳חֲתִיכַת׳ כָּבוֹד, וְכָל אִשָּׁה שָׂחָה לִרְעוּתָהּ: ׳רְאוּ אִשָּׁה זוֹ הַמְכֻבֶּדֶת כָּל־כָּךְ!׳ וּכְכָל שֶׁהָאִשָּׁה תּוֹרֶמֶת יוֹתֵר כָּבוֹד לְכָל אַחַת וְאַחַת, אֲזַי נַעֲשֵׂית יוֹתֵר מְכֻבֶּדֶת בְּעֵינֵי כֹּל, וּבַעְלָהּ מַתְחִיל לְחַבְּבָהּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר. וְכֵן בְּעִנְיַן אַהֲבָה, עַל הָאִשָּׁה לִהְיוֹת ׳חֲתִיכַת׳ אַהֲבָה, לֶאֱהֹב אֶת כֻּלָּן לְלֹא יוֹצֵא דֹּפֶן, כִּי אוֹתוֹ כְּלָל תָּקֵף גַּם כָּאן: אִשָּׁה הַמִּסְתַּדֶּרֶת עִם כָּל הַנָּשִׁים — תִּסְתַּדֵּר גַּם עִם בַּעְלָהּ, אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מִסְתַּדֶּרֶת עִם כֻּלָּן — לֹא תִּסְתַּדֵּר גַּם עִם בַּעְלָהּ, זֶה הוֹלֵךְ בְּיַחַד.

ג.

יְדַבֵּר מִמַּעֲלַת הַשִּׂמְחָה וְלֹא לְהַכְנִיס אֵימָה יְתֵרָה בַּבַּיִת

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! אִם רְצוֹנְכֶם לְהַצְלִיחַ בְּחַיֵּיכֶם, וְלִחְיוֹת חַיִּים מְאֻשָּׁרִים, עֲלֵיכֶם לִקְנוֹת בְּעַצְמְכֶם אֶת מִדַּת הַשִּׂמְחָה, וְלַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁהָאֲוִירָה בַּבַּיִת תִּהְיֶה שֶׁל שִׂמְחָה; לְשַׂמֵּחַ זֶה אֶת זֶה, לֹא לְהַכְנִיס מֹתַח וּפַחַד בַּבַּיִת, אֲשֶׁר זֶהוּ הַדָּבָר הַגָּרוּעַ בְּיוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁמְּגַלִּים לָנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, מַה קּוֹרֶה כְּשֶׁהַבַּעַל מַכְנִיס אֵימָה יְתֵרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, עַד שֶׁאִשְׁתּוֹ יְרֵאָה מִפָּנָיו. וּמְסַפְּרִים, שֶׁאֶחָד נִכְשַׁל בְּאִסּוּר חֲזִיר, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, מֻחְמֶרֶת שֶׁהָיָה רָעֵב, וְלֹא הָיָה לְאִשְׁתּוֹ אֹכֶל כִּרְצוֹנוֹ לִתֵּן לוֹ, וְהָיוֹת שֶׁחָשְׁשָׁה מִמֶּנּוּ מְאֹד, אֲזַי קָנְתָה בַּחֲנוּת תֶּכֶף־וּמִיָּד מַה שֶּׁמָּצְאָה, וּבִשְּׁלָה לוֹ. וְזֶה הָיָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, חֲזִיר. אוֹ לְמָשָׁל בְּאִסּוּר נְדָה, אִם הַבַּעַל מַכְנִיס אֵימָה יְתֵרָה בַּבַּיִת, וְהָאִשָּׁה מֻחְמֶרֶת שֶׁאֵין לָהּ בְּרֵירָה, כִּי הִיא חוֹשֶׁשֶׁת מִמֶּנּוּ עַד מְאֹד, אֲזַי מוֹצִיאָה שֶׁקֶר, וְנִכְשַׁל, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּאִסּוּר הֶחָמוּר הַזֶּה שֶׁל נְדָה. עַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר מְאֹד לֹא לְהַכְנִיס בַּבַּיִת אֵימָה יְתֵרָה, פַּחַד מְיֻתָּר, אָסוּר

שֶׁיִּהְיֶה בַּבַּיִת מֻתָּח, אָסוּר שֶׁיִּהְיֶה הַבַּיִת בְּמִשְׁטָר, בַּבַּיִת צְרִיכָה לִשְׁרוֹת רַק שִׂמְחָה, וְאַהֲבָה, וּבְפֶרֶט בְּשָׁנָה רִאשׁוֹנָה, אָז הַבַּעַל צָרִיךְ לִשְׁמֹחַ רַק עִם אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים כד, ה): "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצָּבָא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דָּבָר נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח", וְעָלָיו לְהָסִיר מִמֶּנּוּ כָּל מִינֵי עֹל, אֵין לוֹ עַתָּה רַק אֶת אִשְׁתּוֹ, וְתַפְקִידוֹ לְשַׂמְּחָהּ כָּל הַשָּׁנָה. וּמַדּוּעַ הִקְפִּידוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים כָּל־כָּךְ עַל שָׁנָה רִאשׁוֹנָה? כִּי כָּל הַחַיִּים הוֹלְכִים עַל־פִּי הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה, אִם בְּשָׁנָה זוֹ מַרְגִּילִים שֶׁיִּהְיֶה בַּיִת שָׂמֵחַ, בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אֲוִירָה שֶׁל אַהֲבָה לְלֹא מֻתָּח, בַּיִת שֶׁל כָּבוֹד, כָּךְ יִהְיֶה בֶּעָתִיד — כָּל הַשָּׁנִים, אַךְ אִם מַתְחִילִים כְּבָר בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה עִם כָּל מִינֵי מְרִיבוֹת וּטְעָנוֹת וּמְעָנוֹת, אֲזַי, חַס וְשָׁלוֹם, יִמָּשֵׁךְ כָּךְ כָּל הַחַיִּים. וְעַל־כֵּן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ לְהִזָּהֵר מְאֹד מְאֹד בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה, לִרְאוֹת שֶׁהַבַּיִת יִהְיֶה רַק בַּיִת שֶׁל שִׂמְחָה, אַהֲבָה וְכָבוֹד וּלְדַבֵּר בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ אֶחָד כְּלַפֵּי זוּלָתוֹ.

וְכֵן עַל הָאִשָּׁה לִנְהֹג עִם בַּעְלָהּ לְלֹא שׁוּם מְתָחִים, "אַתָּה מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת כָּךְ", אוֹ "אַתָּה חַיָּב

לִנְהֹג כָּךְ״, וְלֹא לְהִתְפָּרֵץ בַּעֲצַבִּים עַל הַבַּעַל, כִּי כְּפִי שֶׁיִּהְיֶה בַּשָּׁנָה רִאשׁוֹנָה, כָּךְ יִהְיֶה לָעָתִיד לְכָל הַחַיִּים, אִם, חַס וְשָׁלוֹם, הָאִשָּׁה נַעֲשֵׂית שׁוֹטֶרֶת אוֹ שְׁתַלְטָנִית וְכַדּוֹמֶה, אֲזַי כָּל הַחַיִּים יַמְשִׁיכוּ כָּךְ, וְסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר יִבָּרַח הַבַּעַל; כִּי אַף אֶחָד אֵינוֹ יָכוֹל לִחְיוֹת תַּחַת מֶתַח וּמִשְׁטָר, דִּיקְטָטוּרָה יֵשׁ לוֹ מַסְפִּיק מִבַּחוּץ וְכוּ׳.

לָזֹאת עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר עִנְיָן זֶה חַיָּב לִהְיוֹת דּוּ סִטְרִי, הֵן לַבַּעַל אָסוּר לְהַלְחִיץ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהֵן לָאִשָּׁה אָסוּר לְהַלְחִיץ אֶת בַּעְלָהּ, וְהָאֶחָד צָרִיךְ לְהָבִין אֶת זוּלָתוֹ, וְרַק כַּאֲשֶׁר הַבַּיִת מֻשְׁתָּת וּמְבֻסָּס עַל יְסוֹד חָזָק זֶה, אֲזַי יִבָּנֶה כְּאַרְמוֹן בְּגַן־עֵדֶן. כִּי כָּל הַתַּכְלִית שֶׁלִּשְׁמָהּ הוֹרִידָנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְזֶה הָעוֹלָם — כְּדֵי שֶׁנַּהֲפֹךְ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַן־עֵדֶן, וְלֹא, חַס וְשָׁלוֹם, לְגֵיהִנּוֹם, חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין צְרִיכִים לִהְיוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּכְנָסִים לְגַן־עֵדֶן, וְלֹא, חַס וְשָׁלוֹם, לְהָבִיא לְמַצָּב שֶׁל גֵּיהִנּוֹם מַמָּשׁ, עַד שֶׁהַבַּעַל יַחֲשֹׁב: ״כְּבָר הָיָה לִי טוֹב יוֹתֵר כְּשֶׁהָיִיתִי רַוָּק״, אוֹ הָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת: ״הָיָה לִי טוֹב יוֹתֵר בִּהְיוֹתִי רַוָּקָה״, אָסוּר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לִיצֹר אֲוִירָה שֶׁל מֶתַח הַשׁוֹרֵר בַּבַּיִת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְהַפֵּךְ

הַגַּן־עֵדֶן לְגֵיהִנּוֹם, כִּי אִם אֵין שׁוֹמְרִים עַל הַכְּלָלִים הָאֵלּוּ, אֲזַי בְּנָקֵל לַהֲפֹךְ אֶת הַבַּיִת מִגַּן־עֵדֶן לְגֵיהִנּוֹם. לָזֹאת רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם, לְהָסִיר אֶת הַפַּחַד וְהַמִּתַּח מֵהַבַּיִת, וּלְהַחְדִּיר אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה וְאַהֲבָה וַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְאָז הַחַיִּים מֻצְלָחִים בְּיוֹתֵר.

ד.

יְדַבֵּר בִּגְנוּת הַקַּמְצָנוּת בַּבַּיִת

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי אָסוּר לִהְיוֹת קַמְצָן בַּבַּיִת, וְאֵין לְדַקְדֵּק עַל כָּל פְּרוּטָה שֶׁהָאִשָּׁה מוֹצִיאָה. יֵשׁ לִהְיוֹת וַתְּרָן בְּמָמוֹנוֹ, יֵשׁ לְוַתֵּר לָאִשָּׁה, אִם יֵשׁ בִּרְצוֹנָהּ לִקְנוֹת דְּבַר מַה וְאֵין הַפְּרוּטָה מְצוּיָה עַתָּה, אֵין לוֹמַר לָהּ: "אֵינֵךְ צְרִיכָה דָּבָר זֶה עַכְשָׁו, וְלָמָּה לָךְ לְבַזְבֵּז אֶת הַכֶּסֶף?" כִּי זֶה כְּבָר בְּגֶדֶר קַמְצָן, וְהַזֹּהַר קוֹרֵא אוֹתוֹ: נָבָל בְּמָמוֹנוֹ. אֶלָּא אִם אֵין לוֹ כֶּסֶף, יֹאמַר לְאִשְׁתּוֹ: "אֲנִי אֶקְנֶה לָךְ, אִם רְצוֹנֵךְ בָּזֶה, אַל לָךְ לִדְאֹג, אַךְ כָּרֶגַע אֲנִי לָחוּץ כַּסְפִּית, אַךְ כְּשֶׁיִּרַח לִי מְעַט, אוּכַל לְמַלֵּא חֶפְצֵךְ". כִּי בָּרֶגַע שֶׁאוֹמֵר: "אֵינֵךְ צְרִיכָה חֵפֶץ זֶה" וְכַדּוֹמֶה, בָּזֶה מוֹרֶה אֶת קַמְצָנוּתוֹ, אַךְ אִם מַרְגִּיל

אֶת עַצְמוֹ לֹא לִהְיוֹת קַמְצָן בַּבַּיִת, וּכְשֶׁצָּרִיךְ מַשֶּׁהוּ, יוֹצֵא וּמְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא יִתְבָּרַךְ פּוֹתֵחַ לוֹ אֶת הַמֹּחַ וּמַרְחִיב דַּעְתּוֹ, וְרוֹאֶה שֶׁיָּכוֹל לִקְנוֹת אֶת הַחֵפֶץ, וְאֵין הַדָּבָר נוֹרָא כָּל־כָּךְ כְּפִי שֶׁחָשַׁב, יָכוֹל לִקְנוֹתוֹ בְּתַשְׁלוּמִים, וּמְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּעֲמֹד בַּתַּשְׁלוּמִים, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִהְיֶה קַמְצָן בַּבַּיִת, וְאַל יֹאמַר "לֹא", אֵין לוֹמַר בַּבַּיִת לָאִשָּׁה "לֹא", כִּי דָּבָר זֶה הוֹרֵס אֶת הַבַּיִת, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

צָרְכֵי הָאִשָּׁה מִסְתַּכְּמִים בְּדֶרֶךְ כְּלָל בִּצְרָכִים בְּסִיסִיִּים, צְרָכִים שֶׁיִּהְיוּ טוֹבִים בַּעֲבוּר שְׁנֵיהֶם, כְּגוֹן: מַקֵּרֵר, מְכוֹנַת כְּבִיסָה, תַּנּוּר, וּשְׁאָר דְּבָרִים הֶכְרְחִיִּים, וְעַל־כֵּן אָסוּר לַבַּעַל לוֹמַר: "אֵינֵךְ צְרִיכָה דָּבָר פְּלוֹנִי" וְכוּ', אִם הוּא הָיָה מְבַשֵּׁל, אוֹפֶה אוֹ מְכַבֵּס וְכוּ', אֲזַי הָרְשׁוּת נְתוּנָה בְּיָדוֹ לוֹמַר "אֵינֵךְ צְרִיכָה", אַךְ הֱיוֹת שֶׁאֵין זֶה הַתְּחוּם שֶׁלּוֹ, אָסוּר לוֹ לוֹמַר לְאִשְׁתּוֹ שֶׁהַחֵפֶץ מְיֻתָּר וְאֵין בּוֹ צֹרֶךְ, וְזֶה תְּחִלַּת הַפְּצוּץ בְּשָׁלוֹם־בַּיִת, עָלָיו לָדַעַת, כִּי אִשְׁתּוֹ זְקוּקָה לִצְרָכִים אֵלּוּ, וְאֵין הֵם מוּתָרוֹת.

וְעַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, כִּי כַּאֲשֶׁר אָדָם וַתְּרָן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמִשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹת אֶת

הַטּוֹב בְּיוֹתֵר בַּעֲבוּר אִשְׁתּוֹ, אֲזַי יִהְיֶה הַבַּיִת מֻצְלָח מְאֹד, בָּרֵגַע שֶׁנַּעֲשָׂה קַמְצָן, בָּזֶה מְגַלֶּה שֶׁהוּא נָבָל בְּמָמוֹנוֹ. אֵין זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁהָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהַלְחִין אֶת בַּעְלָהּ, הַיְנוּ "אֲנִי מֻכְרָחָה מְכוֹנַת כְּבִיסָה בְּרֵגַע זֶה" אוֹ "אֲנִי חַיֶּבֶת תַּנּוּר עַתָּה", עָלֶיהָ לְהַמְתִּין בְּסַבְלָנוּת וּלְבַקֵּשׁ בְּנַחַת, וְעַל הַבַּעַל לְהָבִין שֶׁאָכֵן הִיא זְקוּקָה לָזֶה. כִּי בָּרֵגַע שֶׁנַּעֲשָׂה הָאָדָם וַתְּרָן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, אוֹמֵר רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן פד): עַל־יְדֵי שֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּמִדַּת הַחֶסֶד, בְּמִדַּת הָאַהֲבָה, בְּמִדַּת הַוַּתְרָנוּת, עַל־יְדֵי־זֶה נִתְרַחֵב לוֹ הַדַּעַת, וַאֲזַי יֵשׁ לוֹ הַכֹּל, הוּא עָשִׁיר הֲכִי גָּדוֹל, וּכְמוֹ שֶׁאוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא (נְדָרִים מא): דְּדָא בֵּיהּ — כֻּלָּא בֵּיהּ, דְּלָא דָּא בֵּיהּ — מַה בֵּיהּ. דַּעַת קָנְיָתָךְ — מֶה חָסַרְתָּ, דַּעַת חָסַרְתָּ — מַה קָּנְיָתָךְ?! בָּרֵגַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת — יֵשׁ לוֹ הַכֹּל, יוֹדֵעַ הֵיאַךְ לְהִסְתַּדֵּר בְּכָל מַצָּב וּבְכָל תְּנַאי.

וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לִהְיוֹת וַתְּרָנִים בְּבֵיתְכֶם, כִּי זֶהוּ יְסוֹד גָּדוֹל בַּבַּיִת, בָּרֵגַע שֶׁאָדָם וַתְּרָן מִמֵּילָא תִּתְרַחֵב דַּעְתּוֹ, וְיִמְצָא פִּתְרוֹנוֹת הֵיאַךְ יַשִּׂיג אֶת הַדָּבָר, וְתַפְקִיד הָאִשָּׁה לְעוֹדֵד אֶת בַּעְלָהּ, וּבְשָׁעָה שֶׁצְּרִיכָה תַּנּוּר אוֹ מְכוֹנָה וְכוּ',

וְהַבַּעַל אוֹמֵר: ״אֵין לִי כֶּסֶף כָּרֵגַע״, אָסוּר לָהּ לְהַלְחִיצוֹ, אֶלָּא תִּנָּהֵג בְּדֶרֶךְ עִדּוּד וְחִזּוּק, וְתֹאמַר: ״הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא גָּדוֹל, נְשֹׁאנוּ יַחַד לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְאָנוּ זְקוּקִים לִצְרָכִים חִיּוּנִיִּים בַּעֲבוּר הַבַּיִת, הוּא יִתְבָּרַךְ יִתֵּן, אֲנִי אֶתְפַּלֵּל וְאַתָּה תִּתְפַּלֵּל וּבְצַוָּתָא נִפְעַל יְשׁוּעָה״. זוֹ דֻּגְמָא קְטַנָּה בִּלְבָד, אַךְ יֵשׁ דְּבָרִים רַבִּים הַנְּחוּצִים מְאֹד, וְהָעִקָּרוֹן הַמְשֻׁתָּף לְכֻלָּם הוּא — שֶׁלֹּא לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה, אֶלָּא עַל הָאִשָּׁה לְעוֹדֵד אֶת הַבַּעַל וּלְחַזְּקוֹ, כִּי רֹב הַפְּעָמִים הַבַּעַל צָרִיךְ רַק עִדּוּד שֶׁהִנֵּה יָכוֹל לְהַשִּׂיג אֶת הַדָּבָר בְּנָקֵל, וְיָכוֹל לְהַצְלִיחַ וְאַל לוֹ לַחֲשֹׁשׁ וְכוּ׳, וְאַף שֶׁהוּא נִשְׁבָּר: ״אֵינִי יָכוֹל, אֵינִי יוֹדֵעַ מֵהֵיכָן אַשִּׂיג וְכֵיצַד אֶסְתַּדֵּר״ וְכוּ׳, אַךְ הָאִשָּׁה בְּשֶׁלָּהּ: ״אֵין מַה לִּדְאֹג, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם נַעֲשֶׂה וְנַצְלִיחַ״, בְּאֹפֶן הַזֶּה הִיא מַרְחִיבָה דַּעְתּוֹ, וּלְבַסּוֹף נִשְׁפַּע עֲלֵיהֶם שֶׁפַע כָּזֶה, שֶׁבְּנָקֵל לָהּ לִקְנוֹת אֶת הַחֵפֶץ שֶׁהֻצְרְכָה לוֹ.

נִמְצָא, כְּשֶׁמַּכְנִיסִים מִדָּה זוֹ שֶׁל וַתְּרָנוּת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, לְבַסּוֹף יֵשׁ הַכֹּל, לְעֵמַת זֹאת, כְּשֶׁהַמֹּתַח וְהָעֲצַבִּים דָּרִים בַּבַּיִת, וְהַוִּתּוּר נֶעְדָּר מִמֶּנּוּ, וְאוֹמֵר הַבַּעַל לְאִשָּׁה: ״אֵינִי מְסֻגָּל, אֵינֵךְ צְרִיכָה אֶת הַחֵפֶץ, לֹא אֶתֵּן לָךְ״ וְכוּ׳, זֶה יְסוֹד חֻרְבַּן־הַבַּיִת. וְעַל־כֵּן בָּנַי

וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם, עַל הַבַּעַל לִהְיוֹת פִּקֵּחַ, לִנְהֹג בְּחָכְמַת חַיִּים, לֹא לִהְיוֹת קַמְצָן, וְלֹא לְהַנְהִיג יָד קָשָׁה בַּבַּיִת, כִּי רַק כְּשֶׁהוֹלְכִים בְּמִדַּת הַוִּתְּרָנוּת מַצְלִיחִים עַד מְאֹד.

ה.

יְדַבֵּר מִטָּהֳרַת הַבַּיִת הַיְהוּדִי

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עָלַי לוֹמַר לָכֶם, כִּי בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה מְצוּיוֹת שְׁאֵלוֹת הִלְכָתִיּוֹת רַבּוֹת, הֱיוֹת שֶׁהֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה לֹא לָמְדוּ אֶת הַהֲלָכוֹת הֵיטֵב עֲדַיִן, כִּי אִם שְׁבוּעַיִם קֹדֶם הַחֻתֻּנָּה, וְאֵין דַּי בָּזֶה, יַעַן כִּי אֵלּוּ עִנְיָנִים דַּקִּים מְאֹד וּנְחוּצִים בְּלִי שִׁעוּר, עַל־כֵּן הֲלָכוֹת אֵלּוּ שֶׁל טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה צְרִיכִים לִלְמֹד כָּל הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה בְּעִיּוּן וּבִדְקְדּוּק, וְאָסוּר בְּאִסּוּר חָמוּר לְהָקֵל בִּדְבָרִים אֵלּוּ, כִּי אֵלּוּ עִנְיְנֵי כְּרִיתוּת, כָּרֵת — הַיְנוּ הָאָדָם נִכְרָת מֵהָעוֹלָם לְגַמְרֵי, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, וְלָכֵן בְּמֵיָחד בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה יֵשׁ לֵילֵךְ לְשִׁעוּר שֶׁלּוֹמְדִים בּוֹ הִלְכוֹת טָהֳרָה הֵן הַגֶּבֶר וְהֵן הָאִשָּׁה, הַבַּעַל יֵלֵךְ לְרַב מֻסְמָךְ, וְהָאִשָּׁה תֵּלֵךְ אֵצֶל אִשָּׁה מֻסְמֶכֶת, כִּי לְמוּד הַהֲלָכוֹת בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה הוּא חוֹבָה, וַאֲפִלּוּ בַּשָּׁנִים הַבָּאוֹת כְּדַאי מְדֵי פַּעַם

בְּפַעַם לַחֲזוֹר וּלְשַׁנֵּן אֶת הַהֲלָכוֹת.

וְהָעִקָּר, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, כָּל שְׁאֵלָה הַמִּתְעוֹרֶרֶת יֵשׁ לֵילֵךְ לִשְׁאֹל, וְאַף פַּעַם אָסוּר לִפְסֹק לְעַצְמוֹ, אֲפִלּוּ יוֹדֵעַ אָדָם אֶת הַהֲלָכוֹת עַל בּוּרְיָן, לְעוֹלָם אַל יִפְסֹק לְעַצְמוֹ, כִּי דֶּרֶךְ שֶׁל אָדָם שֶׁמְּקַל לְעַצְמוֹ, מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְגִיעוֹת עַצְמִיּוֹת, וּמְמֵילָא עָלוּל שֶׁלֹּא לִרְאוֹת אִסּוּר לְעַצְמוֹ, וְעַל־כֵּן יֵשׁ לֵילֵךְ אֶל רַב מֻבְהָק וּלְשָׁאֲלוֹ כָּל שְׁאֵלָה. וּבְוַדַּאי הַכַּוָּנָה הִיא לְרַב יְרֵא שָׁמַיִם, רַב שֶׁיָּכוֹל לְהַסְבִּיר אֶת הַהֲלָכוֹת כִּדְבָעֵי, וּלְפָסְקָן כַּדַּת וְכַדִּין, רַב שֶׁמֵּבִין אֶת בְּנֵי הַזּוּג, כִּי יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁיְּכוֹלִים לְהָקֵל, וְיֵשׁ דְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִים לְהַחְמִיר, אֲבָל זֶה כְּבָר כְּפִי עֵינֵי הָרַב, אַךְ אוֹי לוֹ לְמִי שֶׁמְּקַל בִּדְבָרִים אֵלּוּ, כִּי הֵם עִקְרֵי הַדַּת, טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה זֶהוּ יְסוֹד גָּדוֹל בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין וּבְהַצְלָחָתָם.

ו.

יְבָאֵר שֶׁלֹּא לְהַעֲלִים דָּבָר זֶה מִזֶּה

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי אִם רוֹצִים לִחְיוֹת חַיִּים מְאֻשָּׁרִים, אָסוּר לַבַּעַל לְהַצְנִיעַ שׁוּם דָּבָר מֵאִשְׁתּוֹ, וְאָסוּר לָאִשָּׁה לְהַצְנִיעַ דָּבָר

מִבַּעְלָהּ, אֶלָּא יִהְיוּ פְּתוּחִים זֶה לָזֶה בְּכָל דָּבָר, וְזֶה יְסוֹד נִשּׂוּאִין מְאֻשָּׁרִים, וּבָזֶה מוֹרִים שֶׁהֵם גּוּף אֶחָד, כְּאָדָם שָׁלֵם, אֲשֶׁר חֵלֶק אֶחָד מֵהַגּוּף לֹא יִתְבַּיֵּשׁ מֵחֵלֶק שֵׁנִי, כָּךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת בֵּין הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה, אַהֲבָה אֲמִתִּית, שֶׁהָאֶחָד לֹא יִתְבַּיֵּשׁ מִזּוּלָתוֹ, אֶחָד יַעֲזֹר לַשֵּׁנִי, וּמַה שֶּׁהָאֶחָד מִתְקַשֶּׁה בּוֹ, הַשֵּׁנִי יְסַיֵּעַ בְּיָדוֹ, אִם חַיִּים בְּאֹפֶן כָּזֶה, זוֹכִים לְחַיִּים מְאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר. אַךְ עֲלֵיכֶם לָדַעַת — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה, כִּי הַכֹּל צָרִיךְ לִהְיוֹת בַּעֲדִינוּת וּבְשִׂמְחָה וּבְלִי לַחַץ וּמֵתַח, וְאָז מַצְלִיחִים עַד מְאֹד בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין. וּבִדְבָרִים כָּאֵלּוּ אֵין לְהִסְתַּכֵּל עַל אַף אֶחָד בָּעוֹלָם, עַל הָאָדָם לֵידַע זֶהוּ הַבַּיִת שֶׁלִּי, זוֹ אִשְׁתִּי וּלְחלוּפִין — זֶה בַּעְלִי, וְאֵינִי צָרִיךְ מְאוּמָה, אַף אֶחָד לֹא יִתְעָרֵב בְּתוֹךְ בֵּיתִי, וְעַל־כֵּן בִּדְבָרִים פְּרָטִיִּים שֶׁבֵּינוֹ לְבֵינָהּ, אָסוּר שֶׁיִּתְגַּלֶּה בַּחוּץ, אַף אֶחָד בָּעוֹלָם אָסוּר לוֹ לֵידַע מַה קּוֹרֶה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר בָּרֶגַע שֶׁמְּעָרְבִים מִבַּחוּץ, אֲזַי כָּל אֶחָד בָּא עִם הַנְהָגוֹת אֲחֵרוֹת, וּמוֹרֶה לָכֶם כְּאִלּוּ רוֹצֶה רַק בְּטוֹבַתְכֶם, אֲבָל מֵבִיא מִכְשׁוֹל, כִּי רַק הַצַּדִּיק הַדָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵין לוֹ שׁוּם אִינְטֶרֶסִים אִישִׁיִּים, אֶלָּא כָּל רְצוֹנוֹ לִרְאוֹת בְּאֲשֶׁר בְּנֵי הַזּוּג, הוּא יָכוֹל לְהָבִין זוּג צָעִיר, אַךְ

אָדָם שֶׁאֵינוֹ דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יֵשׁ לוֹ אִינְטֶרֶסִים אִישִׁיִּים. וְהַמְּצִיאוּת הוֹכִיחָה אֲשֶׁר פְּעָמִים רַבּוֹת זוּגוֹת נִפְרְדוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק בְּעֶטְיָן שֶׁל הַנְהָגוֹת מוּזָרוֹת שֶׁהִנְהִיגוּ אוֹתָם — "אָסוּר לְךָ לְהִתְנַהֵג כָּךְ בַּבַּיִת", אוֹ "אָסוּר לְךָ לְדַבֵּר כָּךְ", אוֹ "אַל תַּעֲשֶׂה כָּךְ" וְכוּ' וְכוּ', וְזֶה הֵבִיא פִּצּוּץ בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, בְּשָׁעָה שֶׁמִּי שֶׁהִדְרִיכָם בְּכָל זֶה, הוּא בְּעַצְמוֹ עָשָׂה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מַעֲשִׂים נֶגֶד הַתּוֹרָה, כִּי עֲלֵיכֶם לָדַעַת, אֲשֶׁר לָנוּ יֵשׁ תּוֹרָה וְהַתּוֹרָה מְגַלָּה לָנוּ מַה מֻּתָּר וּמָה אָסוּר, וְעַל־כֵּן אֵין לְהוֹסִיף חֻמְרוֹת יְתֵרוֹת וְהַנְהָגוֹת מְשֻׁנּוֹת שֶׁאֵינָן כְּתוּבוֹת בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ.

לָזֹאת רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לֹא לְעָרֵב אֲנָשִׁים מִן הַחוּץ בְּכָל דָּבָר שֶׁקּוֹרֶה בַּבַּיִת, כִּי הֵם רַק יַהַרְסוּ אֶת הַבַּיִת, בְּוַדַּאי צְרִיכִים לְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם אִינְטֶרֶסִים אִישִׁיִּים, וְרוֹצֶה רַק לִרְאוֹת בְּאֹשֶׁר בְּנֵי הַזּוּג, אֲשֶׁר אָז יָכוֹל לַעֲזֹר לָהֶם, כִּי פְּעָמִים רַבּוֹת אֵין בְּנֵי הַזּוּג מְבִינִים זֶה אֶת זֶה, כְּמוֹ שֶׁקּוֹרֶה הַיּוֹם בָּעוֹלָם, שֶׁזּוּגוֹת צְעִירִים מִתְחַתְּנִים, וְאַחַר־כָּךְ יֵשׁ בֵּינֵיהֶם 'קְצָר' קָטָן,

וּבִמְקוֹם לְגַשֵּׁר וּלְיַשֵּׁב אֶת הַ׳קֶּצֶר׳, בִּמְקוֹם לְכַבּוֹת אֶת הָאֵשׁ, אֲזַי יוֹצְקִים שֶׁמֶן עַל הַמְּדוּרָה, וּמִזֶּה נִגְרָם אַחַר־כָּךְ מַה שֶּׁנִּגְרָם, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, עַד שֶׁנִּפְרָדִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאַחַר־כָּךְ מַתְחִילִים לְהַאֲשִׁים זֶה אֶת זֶה, הוּא אָשֵׁם, הִיא אֲשֵׁמָה, וְהַמִּשְׁפָּחוֹת מִתְעָרְבוֹת, וּמְדַרְדֵּר הַמַּצָּב הָלְאָה וְהָלְאָה עַד שֶׁנִּפְרָדִים, וְהַכֹּל הִתְחִיל מִשְּׁטוּת קְטַנָּה, שֶׁהָיְתָה אִי הֲבָנָה בֵּין הָאֶחָד לְזוּלָתוֹ, וְלֹא הָיוּ פְּתוּחִים זֶה לָזֶה, וְהָעִקָּר — שֶׁלֹּא הָלְכוּ לַצַּדִּיק שֶׁדָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיּוֹצִיאֵם תֵּכֶף־וּמִיָּד מֵהַסְּבָךְ.

וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִמְצֹא צַדִּיק כָּזֶה, כִּי רַבֵּנוּ זַ״ל אוֹמֵר (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן ח׳): צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ אֶת הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּחִינַת רוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וְדַיְקָא הוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא מִכָּל הַדִּמְיוֹנוֹת; כִּי כָּל הַהֶבְלִים וְהַהַנְהָגוֹת הַמְשֻׁנּוֹת, הַכֹּל שְׁטֻיּוֹת וְדִמְיוֹנוֹת, צַדִּיק שֶׁדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, יוֹצִיא אֶתְכֶם מֵהַדִּמְיוֹנוֹת הָאֵלּוּ, מֵהַהַנְהָגוֹת הַמְשֻׁנּוֹת, אֶלָּא שֶׁצְּרִיכִים הַרְבֵּה לְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לִמְצֹא אֶת הַצַּדִּיק הַזֶּה, וּבָרֶגַע שֶׁמּוֹצְאִים אוֹתוֹ, צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ עוֹד יוֹתֵר וְעוֹד

יוֹתֵר. וְהָעִקָּר מַה שֶּׁמְּקַבְּלִים מֵהַצַּדִּיק, הוּא אֵיךְ מַנְהִיגִים אֶת הַבַּיִת עַל־פִּי הַתּוֹרָה, אֵיךְ לְהַנְהִיג אֶת הַבַּיִת שֶׁיִּהְיֶה מָקוֹם לַשְּׁכִינָה, שֶׁהַשְּׁכִינָה תִּשְׁרֶה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אִם מוֹצְאִים צַדִּיק כָּזֶה, שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ בַּחַיִּים שֶׁיִּהְיֶה בֵּין בְּנֵי הַזּוּג: אִשָּׁר, כָּבוֹד, אַהֲבָה, זֶה סִימָן שֶׁהוּא צַדִּיק אֲמִתִּי, וְזֶה סִימָן שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם אִינְטֶרֶסִים, כִּי כָּל רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה הַבַּיִת מִשְׁכָּן לִשְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲבָל בָּרֶגַע שֶׁמַּתְחִיל עִם כָּל מִינֵי דִּמְיוֹנוֹת וְהַנְהָגוֹת מְשֻׁנּוֹת — "אַל תִּהְיֶה בַּבַּיִת", "אַל תְּדַבֵּר עִם אִשְׁתְּךָ", "אַל תִּתְנַהֵג כָּךְ אוֹ כָּךְ", צְרִיכִים לְפַקְפֵּק בַּאֲמִתּוּתוֹ וְלַחֲשֹׁשׁ מִמֶּנּוּ עַד מְאֹד, כִּי לָנוּ אֵין כִּי אִם הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה הִיא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲבָל מִי שֶׁפּוֹתֵחַ אֶת הָעֵינַיִם, שֶׁנִּזְכֶּה לִרְאוֹת אֶת הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה — זֶהוּ הַצַּדִּיק, כִּי הַמָּאוֹר שֶׁבַּתּוֹרָה מָצוּי אֵצֶל הַצַּדִּיקִים. וְלָכֵן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ לִהְיוֹת דְּבוּקִים תָּמִיד בְּצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, וְאָז יִהְיֶה הַבַּיִת גַּן־עֵדֶן מַמָּשׁ.

ז.

אֵין לְעָרֵב בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין אֶת הַהוֹרִים

עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר אֵין לְעָרֵב אֶת הַהוֹרִים בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם, כִּי הַהוֹרִים רוֹצִים לִשְׁמֹעַ רַק טוֹב מֵהַיְלָדִים, בָּרֶגַע שֶׁמְּעָרְבִים אֶת הַהוֹרִים, זֶהוּ יְסוֹד הַכִּשָּׁלוֹן, הַמֵּבִיא בְּעִקְבוֹתָיו פְּצוּץ, חַס וְשָׁלוֹם, הוֹרֵי הָאִשָּׁה הַשּׁוֹמְעִים שֶׁבַּעְלָהּ מְזַלְזֵל בָּהּ, מַקְנִיט אוֹתָהּ וּמַעֲלִיבָהּ, תֵּכֶף־וּמִיָּד נִרְגָּזִים, כִּי סוֹף כָּל סוֹף זוֹ בִּתָּם, וְכָךְ מַתְסִיסִים אוֹתָהּ וּמַתְחִילוֹת הַמְּרִיבוֹת, וְכֵן לְהֶפֶךְ — כַּאֲשֶׁר הַבַּעַל מְמַהֵר לְסַפֵּר לְהוֹרָיו אֶת הַנַּעֲשֶׂה בַּבַּיִת, אֲזַי הוֹרָיו מִתְרַגְּזִים, כִּי סוֹף כָּל סוֹף זֶהוּ בְּנָם, וְכָךְ נַעֲשֶׂה רִיב בֵּין הַמִּשְׁפָּחוֹת, וְזֶה גּוֹרֵם אַחַר־כָּךְ לְהֶעְדֵּר הָאֹשֶׁר מִבְּנֵי הַזּוּג.

לָזֹאת רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לֹא לְעָרֵב אֶת הַהוֹרִים אַף פַּעַם — הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה, לַהוֹרִים יֵשׁ לוֹמַר תָּמִיד שֶׁהַכֹּל כָּשׁוּרָה, כִּי הֵם רוֹצִים לִרְוֹוֹת רַק נַחַת, וְאַף שֶׁבִּתְחִלָּה אֵינְכֶם מַגִּיעִים לְעֹמֶק הַשָּׁוֶה וְכוּ׳, אַל תְּעָרְבוּ אוֹתָם, יְסוֹד גָּדוֹל בַּהַצְלָחָה, שֶׁיְּכַבֵּד הַבַּעַל אֶת הוֹרֵי אִשְׁתּוֹ וְיִקָּרֵאם: אַבָּא וְאִמָּא, אֲשֶׁר זֶה תּוֹרֵם הַרְבֵּה לַקֶּשֶׁר בֵּין הָאִשָּׁה לְבַעְלָהּ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף עַל הַבַּעַל לְהָבִין שֶׁהָאִשָּׁה קְשׁוּרָה לְאִמָּהּ, הִיא קְשׁוּרָה לַבַּיִת, וְקָשֶׁה לְנַתֵּק אוֹתָהּ

וְאָסוּר לְנַתְּקָהּ, עַל־כֵּן בָּרֵגַע שֶׁבַּעְלָהּ קוֹרֵא לְהוֹרֶיהָ: אַבָּא וְאִמָּא, הָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם מִתְחַזֶּקֶת עֲשֶׂרֶת מוֹנִים, כִּי הוּא נַעֲשָׂה גַּם־כֵּן חֵלֶק מֵאוֹתוֹ בַּיִת. וְעַל־כֵּן אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גִּטִּין פג:): אִם עוֹשֶׂה אָדָם נֶדֶר שֶׁאָסוּר לָאִשָּׁה לֵילֵךְ לְהוֹרֶיהָ, עַד חֹדֶשׁ יְקַיְּמוֹ, וְאִם זֶה יוֹתֵר מֵחֹדֶשׁ צְרִיכִים לְהִתְגָּרֵשׁ, הַשֵּׁם יִשְׁמֹר, כִּי אֵין דָּבָר כָּזֶה שֶׁהַבַּעַל יָכוֹל לִכְפּוֹת עַל הָאִשָּׁה לֹא לֵילֵךְ אֶל הוֹרֶיהָ. וְאַף אִם יוֹדְעִים שֶׁהַהוֹרִים מְסִיתִים אֶת הַבַּת נֶגֶד הַבַּעַל, עַל בְּנֵי הַזּוּג לְהִדַּבֵּר בֵּינֵיהֶם, וְעַל הָאִשָּׁה לֵידַע: "אֲנִי שׁוֹמַעַת מַה שֶּׁאָמְרוּ", וּכְשֶׁחוֹזֶרֶת לְבֵיתָהּ — לֹא תְּצַיֵּת, אִשָּׁה שֶׁנִּשְׂאָה, עָלֶיהָ לָדַעַת שֶׁיָּצְאָה מֵרְשׁוּת הַהוֹרִים, וְנִכְנְסָה לִרְשׁוּת הַבַּעַל, מִצַּד אֶחָד — אָסוּר לָהּ לַעֲנוֹת לְהוֹרֶיהָ מְאוּמָה, אַף שֶׁאוֹמְרִים דְּבָרִים קָשִׁים עַל בַּעְלָהּ, וְקָשֶׁה לָהּ לִשְׁמֹעַ וּלְקַבֵּל, וּמִצַּד שֵׁנִי — כְּשֶׁיּוֹצֵאת לַחוּץ — עוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ, כִּי אֵיזוֹהִי אִשָּׁה כְּשֵׁרָה הָעוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ, אַךְ אַף פַּעַם לֹא תְּדַבֵּר נֶגֶד אָבִיהָ וְאִמָּהּ, כִּי מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם הִיא הַחֲמוּרָה שֶׁבַּחֲמוּרוֹת. כִּי זֶהוּ טֶבַע שֶׁל הוֹרֵי הָאִשָּׁה — שֶׁמְּחַפְּשִׂים חֶסְרוֹנוֹת אֵצֶל הַבַּעַל, הוּא אֵינוֹ לוֹמֵד, אוֹ אֵינוֹ עוֹבֵד, מִסְתּוֹבֵב בָּטֵל וְכוּ', כִּי הֵם חָשִׁים שֶׁבָּא בָּחוּר וְנָטַל אֶת בִּתָּם, וְלָכֵן אַט אַט

מְטַפְטְפִים עָלָיו דִּבּוּרֵי סְרָק בְּתוֹךְ לִבָּהּ, אַךְ עַל הָאִשָּׁה לִהְיוֹת פִּקְחִית, וְלֹא לַעֲנוֹת מְאוּמָה, וּכְשֶׁיּוֹצֵאת מֵהֶם, תִּכְפֹּף רְצוֹנָהּ לְבַעְלָהּ. וְכֵן לְהֵפֶךְ — הוֹרֵי הַבַּעַל אַחַר תְּקוּפָה קְצָרָה מַתְחִילִים לְדַבֵּר עִם הַבֵּן עַל אִשְׁתּוֹ — הִיא עֲצֵלָה, אֵינָהּ נְקִיָּה וּמְסֻדֶּרֶת וְכוּ׳, עַל הַבֵּן לִשְׁמֹעַ וְלֹא לַעֲנוֹת דָּבָר, וּכְשֶׁיּוֹצֵא לַחוּץ יֵלֵךְ אֶל אִשְׁתּוֹ, אִם הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה מִתְנַהֲגִים בְּאֹפֶן הַזֶּה, יַצְלִיחוּ מְאֹד בַּחַיִּים, כִּי כִּבּוּד אָב וָאֵם הִיא מִצְוָה חֲמוּרָה בְּיוֹתֵר, וְאַף שֶׁהַהוֹרִים שֶׁל הַבַּעַל מְסִיתִים אוֹתוֹ נֶגֶד אִשְׁתּוֹ, אוֹ הוֹרֵי הָאִשָּׁה מְסִיתִים אוֹתָהּ נֶגֶד בַּעְלָהּ, עֲלֵיהֶם לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק, וּכְשֶׁיּוֹצְאִים לַחוּץ מִתְנַהֲגִים יַחַד בְּאַהֲבָה. וְזֶה יְסוֹד גָּדוֹל בִּשְׁלוֹם־בַּיִת, וּמִמֵּילָא הַבַּלָּה תִּקְרָא לְהוֹרֵי בַּעְלָהּ אַבָּא וְאִמָּא, וְהֶחָתָן יִקְרָא לְהוֹרֵי הָאִשָּׁה אַבָּא וְאִמָּא, וְכָךְ הֵם נַעֲשִׂים חֵלֶק מֵהַמִּשְׁפָּחָה, וְזֶה תּוֹרֵם הַרְבֵּה מְאֹד לְשָׁלוֹם־בַּיִת וְלַאֲהָבָה שֶׁתִּשָּׁרֵר בֵּינֵיהֶם. וְאַל יִהְיֶה נָקֵל בְּעֵינֵיכֶם דָּבָר זֶה, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, כִּי זֶה עִקַּר גָּדוֹל, וְאִם תְּקַבְּלוּ דְּבָרִים אֵלּוּ, וְתַחְדִּירוּ אוֹתָם עָמֹק בְּתוֹךְ לִבְּכֶם, אֲזַי תַּצְלִיחוּ וְתִחְיוּ חַיִּים מֻצְלָחִים וּמְאֻשָּׁרִים!

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

זוּג מֻצְלָח

יוֹרֶה דְּרָכִים וְעֵצוֹת טוֹבוֹת, אֵיךְ שֶׁיִּחְיוּ בְּנֵי הַזּוּג
בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה, וְיִהְיוּ זוּג מֻצְלָח בְּחַיֵּיהֶם,
וְהַשְׁכִינָה תִּשְׁרֶה תָּמִיד בְּתוֹךְ בֵּיתָם.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב״א

מוֹהֲרָא״שׁ נ״י אָמַר, אֲשֶׁר בְּנֵי זוּג שֶׁמְּבִינִים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וּמַחֲזִיקִים עַצְמָם שֶׁתָּפִים לְכָל דָּבָר, וְאֵינָם מַאֲשִׁימִים זֶה אֶת זֶה, רַק מְחַזְּקִים וּמְעוֹדְדִים הָאֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, זֶה נִקְרָא זוּג מֻצְלָח.

(אִמְרֵי־מוֹהֲרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרנג)

קוּנְטְרֵס

זוּג מְצֻלָּח

א.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, מֵאַחַר שֶׁהִפְגִּישׁ אֶתְכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּיַחַד, וְהִסְמִיתֶם לְהִתְחַתֵּן, אַתֶּם הַזּוּג הָאֲמִתִּי; כִּי כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ ח״א פה:): שֶׁהַנְּשָׁמוֹת לְמַעְלָה הֵן נְשָׁמָה אַחַת, וּכְשֶׁיּוֹרְדוֹת לְמַטָּה הֵן מִתְפַּצְּלוֹת, הַבֵּן יוֹרֵד דֶּרֶךְ זוּג הוֹרִים אֶחָד, וְהַבַּת יוֹרֶדֶת דֶּרֶךְ זוּג שֵׁנִי, וּכְשֶׁיּוֹרְדִים לְמַטָּה, עַד שֶׁמִּתְחַבְּרִים יַחַד — זֶה הַקֹּשִׁי, שֶׁעַל זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סַנְהֶדְרִין כב.): קָשֶׁה זִוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף; לָזֹאת לְהַפְגִּישׁ בֵּין הַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה, זֶה בָּא מְאֹד קָשֶׁה. אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהֵם נִפְגָּשִׁים בְּיַחַד, וּמַסְכִּימִים לְהִתְחַתֵּן בְּהַחְלָטָה

מֻחְלֶטֶת, וְעוֹרְכִים אֵירוּסִין, בָּזֶה נִתְגַּלָּה שֶׁהֵן הֵן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם נְשָׁמָה אַחַת, וְאִם תַּחְדִּירוּ בְּעַצְמְכֶם יְדִיעָה זוֹ, אָז כָּל הָעִנְיָן שֶׁל הַנִּשּׂוּאִין יִהְיֶה אֶצְלְכֶם בְּאֹפֶן אַחֵר לְגַמְרֵי, כִּי תִּבְנוּ בַּיִת עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז.): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, וְאִם לֹא זָכוּ — אֵשׁ אוֹכַלְתָּן; אִם הֵם זוֹכִים לָדַעַת יְדִיעָה זוֹ, שֶׁלְּמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם הֵם הָיוּ נְשָׁמָה אַחַת, אַךְ מִטַּעַם הַכָּמוּס הֻצְּרְכוּ לָרֶדֶת דֶּרֶךְ שְׁנֵי זוּגוֹת הוֹרִים, וְשֶׁיִּהְיוּ לָהֶם טְבָעִים שׁוֹנִים, וְיָבוֹאוּ מִשְּׁנֵי רְקָעִים אֲחֵרִים לְגַמְרֵי, וְעַתָּה כְּשֶׁמִּתְאַחֲדִים בְּיַחַד וְהוֹלְכִים לִבְנוֹת בַּיִת בְּצַוָּתָא, בָּזֶה נַעֲשָׂה יִחוּד עֶלְיוֹן מְאֹד, שֶׁזֶּה יִחוּד בֵּין י׳ לְה׳, אַבָּא וְאִמָּא חָכְמָה וּבִינָה. וְלָכֵן כְּשֶׁזּוֹכִים לְהַחְדִּיר בְּעַצְמָם יְדִיעָה זוֹ — שֶׁהֶחָתָן שֶׁהוּא הָאִישׁ יֵשׁ בּוֹ י׳ שֶׁל שֵׁם הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא, וְהַכַּלָּה שֶׁהִיא הָאִשָּׁה יֵשׁ בָּהּ ה׳ שֶׁל שֵׁם הַוָּיָ״ה בָּרוּךְ הוּא, עַל־יְדֵי־זֶה מַשְׁרִים שְׁכִינָה בְּתוֹךְ בֵּיתָם, וְאַהֲבָה וַחֲבָנָה שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם זֶה בִּלְתִּי רָגִיל; כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּכְנִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, שֶׁזֶּה אוֹת י׳ ה׳ בְּתוֹךְ אִישׁ וְאִשָּׁה, אָז הֵם הַזּוּג הַמֻּצְלָח בְּיוֹתֵר, כִּי בְּבַיִת שֶׁשּׁוֹרָה הַשְׁכִינָה, הַיְנוּ שֶׁתָּמִיד מְדַבְּרִים רַק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּבְכָל דָּבָר מַה שֶּׁרַק

קוֹרֶה בַּבַּיִת מְעָרְבִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא — הֵן לְטוֹב וְהֵן לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, הֵן כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה נֶזֶק, חַס וְשָׁלוֹם, יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהֵן כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּטוֹב נוֹתְנִים תּוֹדָה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲזַי הַזּוּג הַזֶּה הוּא מֻצְלָח עַד מְאֹד; אֲבָל אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אֵין מַכְנִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַנִּשּׂוּאִין, וְחוֹשְׁבִים שֶׁהָיָה זֶה סְתָם מִקְרֶה וּמַזָּל אוֹ טֶבַע שֶׁנִּפְגַּשְׁנוּ, וְהָיְתָה בְּחִירַת הַלֵּב, חַס וְשָׁלוֹם, בָּזֶה מוֹצִיאִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מֵהַבַּיִת וּמֵהַזּוּג, וְנִשְׁאָר אֵשׁ וָאֵשׁ; כִּי אוֹת י׳ וְאוֹת ה׳ פּוֹרְחוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַתְחִילִים, חַס וְשָׁלוֹם, מְרִיבוֹת וּוִכּוּחִים וְתַאֲוֹת, וְכָל הַבַּיִת מִתְפָּרֵק, חַס וְשָׁלוֹם.

לָזֹאת רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מַה לִּפְנֵיכֶם, מֵאַחַר שֶׁהִפְגִּישׁ אֶתְכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּיַחַד, וְהִסְכַּמְתֶּם לְהִתְאָרֵס וּלְהִנָּשֵׂא, הֲרֵי זֶה סִימָן שֶׁלְּמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם וּבָעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים הָיְתָה נִשְׁמַתְכֶם נְשָׁמָה אַחַת; וְעַל־כֵּן גַּם עַכְשָׁו תַּתְחִילוּ לְהִתְנַהֵג כָּךְ, וְתֵדְעוּ שֶׁאַתֶּם אֶחָד, הַיְנוּ שֶׁעֲלֵיכֶם לְהִתְאַחֵד יַחַד בַּהֲבָנָה הַדָּדִית, שֶׁהָאֶחָד יָבִין אֶת הַשֵּׁנִי, וְאֶחָד יַעֲזֹר לַשֵּׁנִי. וַעֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי נִשּׂוּאִין זוֹהִי שֶׁתָּפוּת, וּכְמוֹ בְּשֶׁתָּפוּת מִתְחַלְּקִים הֵן בָּרֶוַח וְהֵן בַּהֶפְסֵד, כְּמוֹ־כֵן

בְּנִשּׂוּאִין צְרִיכִים לִהְיוֹת מוּכָנִים לַכֹּל, אִם יֵשׁ רֶוַח, אָסוּר לְטַל אֶת הַזְּכוּת לְעַצְמוֹ, הַיְנוּ לוֹמַר, שֶׁכָּל הַהַצְלָחָה רַק בִּגְלָלִי, מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי פִּקֵּחַ, וַאֲנִי מַשְׂכִּיל, וַאֲנִי חָכָם וְלֹא הַצַּד הַשֵּׁנִי, וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁיֵּשׁ הֶפְסֵד אָסוּר לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאַשְׁמָה עַל הַשֵּׁנִי, כְּאִלּוּ אַתְּ אוֹ אַתָּה אָשֵׁם בְּכָל אֲשֶׁר קָרָה. אֵין זוֹ נִקְרֵאת שֻׁתָּפוּת כְּלָל וְכְלָל, וְאֵין זֶה נִקְרָא זוּג אֲמִתִּי וְנִשּׂוּאִין מֻצְלָחִים; כִּי עִקַּר הַצְלָחַת הַזּוּג — כְּשֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהֵם שֻׁתָּפִים בַּכֹּל — בֵּין בָּרֶוַח בֵּין בַּהֶפְסֵד, וְאָז אִם מִתְחַתְּנִים בְּאֹפֶן כָּזֶה, שֶׁיּוֹדֵעַ הַזּוּג שֶׁהוּא שֻׁתָּף בַּכֹּל, אֲזַי נַעֲשָׂה הַמֻּצְלָח בְּיוֹתֵר.

וְלָכֵן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ מַה לִּפְנֵיכֶם, זִכְרוּ הֵיטֵב אֶת הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהִפְגִּישְׁכֶם בְּיַחַד, וְנִסְּכָם בְּלִבְּכֶם לִבְנוֹת בַּיִת בְּצַוְתָּא וּלְהִתְחַתֵּן, זִכְרוּ תָּמִיד שֶׁלְּמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם הֱיִיתֶם נְשָׁמָה אַחַת, וְעַכְשָׁו פֹּה בָּאָרֶץ, תִּשְׁתַּדְּלוּ לִהְיוֹת נְשָׁמָה אַחַת כְּדַגְמָא דִּלְעֵילָא, וְתָקִימוּ בַּיִת לְתִפְאֶרֶת, וּתְכַבְּדוּ זֶה אֶת זֶה, וְתִשְׁתַּדְּלוּ מְאֹד לַעֲזֹר אֶחָד לַשֵּׁנִי בַּמֶּה שֶׁרַק יְכוֹלִים, בְּעֵצָה בְּדֶרֶךְ וּבְהַנְהָגָה, לְהִוָּעֵץ תָּמִיד עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט, וְאָז תִּהְיוּ הַזּוּג הַמֻּצְלָח בְּיוֹתֵר בַּחַיִּים.

ב.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! מְאֹד מְאֹד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, מֵאַחַר שֶׁזְּכִיתֶם לִמְצֹא אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, עֲלֵיכֶם לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ וּלְפָאֵר וּלְקַלֵּס בְּכָל יוֹם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד חִנָּם שֶׁעָשָׂה עִמָּכֶם, כִּי כַּמָּה אַלְפֵי אֲלָפִים וְרֹב רִבְבוֹת רָוָקִים וְרָוָקוֹת מִסְתּוֹבְבִים וְאֵינָם מוֹצְאִים זֶה אֶת זֶה, וְאִתְּכֶם עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה, שֶׁמְּצָאתֶם אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, רְאוּ לְשַׁתֵּף אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, בְּתוֹךְ הַבִּנְיָן שֶׁאַתֶּם בּוֹנִים יַחַד, וְאָז תִּהְיוּ הַזּוּג הַמֻּצְלָח בְּיוֹתֵר; כִּי בּוֹ בָּרֵגַע שֶׁמַּכְנִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַנִּשּׂוּאִין, כְּבָר נַעֲשִׂים זוּג מֻצְלָח; כִּי בְּלִי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֵין כְּלוּם, יֵשׁ רַק מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת, עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת, צָרוֹת וְיִסּוּרִים וּמַכְאוֹבִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְלָכֵן תַּעֲשׂוּ כָּל מִינֵי מַאֲמַצִּים לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל בְּכָל יוֹם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל גֹּדֶל הַחֶסֶד הַנִּפְלָא הַזֶּה שֶׁעָשָׂה עִמָּכֶם, וּבָזֶה יִהְיֶה לָכֶם כֹּחַ לְבַקֵּשׁ גַּם לְהַבָּא, שֶׁכָּל מַה שֶּׁתִּצְטָרְכוּ בַּבַּיִת — הֵן פַּרְנָסָה, הֵן בָּנִים, הֵן בְּרִיאוּת, תְּבַקְּשׁוּ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל מַה שֶּׁאָדָם צָרִיךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, אֵין מִמִּי לְבַקֵּשׁ רַק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא תַּחְדִּירוּ

בְּעַצְמְכֶם שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם אֵין מִי שֶׁרוֹצֶה בְּטוֹבַתְכֶם וּבְהַצְלָחַתְכֶם כְּמוֹ אַתֶּם בְּעַצְמְכֶם, אֲזַי יִהְיוּ לָכֶם קְשָׁיִים, כִּי "זוּג מֻצְלָח" זֶהוּ רַק, כְּשֶׁיּוֹדְעִים בְּנֵי הַזּוּג שֶׁאֵין לָהֶם אַף אֶחָד רַק הֵם בְּעַצְמָם עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ב, כד): "עַל־כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", בָּרֵגַע שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם בֵּינֵיכֶם, עֲלֵיכֶם לָדַעַת שֶׁאַתֶּם בָּשָׂר אֶחָד, וְאַל תִּתְּנוּ שֶׁיִּתְעָרְבוּ הַהוֹרִים מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, מִצַּד אֶחָד — צְרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר מְאֹד אֶת הַהוֹרִים, וְלִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ לְקַיֵּם מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם, שֶׁזּוֹ הַמִּצְוָה הֲכִי גְּדוֹלָה וַהֲכִי יְקָרָה, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמִּצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם הִיא חֲמוּרָה שֶׁבַּחֲמוּרוֹת (פְּסִיקְתָא רַבָּתִי כג), אֲבָל כָּל זֶה רַק בְּנוֹגֵעַ לְכַבְּדָם וּלְיַקְּרָם, אַךְ מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ בֵּינֵיכֶם, אַל תִּתְּנוּ לְאַף אֶחָד לְהִתְעָרֵב בְּנִשּׂוּאֵיכֶם, בְּוַדַּאי זֶה אִסּוּר חָמוּר לְהִתְחַצֵּף לַהוֹרִים, וַאֲפִלּוּ אִם הֵם רוֹצִים לְהִתְעָרֵב בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם, צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ אוֹתָם, וְאַחַר־כָּךְ תַּעֲשׂוּ כְּפִי שֶׁאַתֶּם מְבִינִים שֶׁזֶּה טוֹב בְּחַיֵּיכֶם, וְאִם תִּתְנַהֲגוּ בְּצוּרָה כָּזוֹ, תִּהְיוּ "זוּג מֻצְלָח".

ג.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לִלְמֹד חָכְמַת הַחַיִּים, אֲשֶׁר זֶה יְסוֹד גָּדוֹל בְּחַיֵּי "זוּג מֻצְלָח", כִּי מִכָּל דָּבָר בָּעוֹלָם יְכוֹלִים לִלְמֹד. עֲלֵיכֶם לְהָבִין, שֶׁהַחַיִּים אֵינָם קַלִּים כָּל־כָּךְ כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים, וְכֵן אֵינָם קָשִׁים כָּל־כָּךְ כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים, אִם מִתְנַהֲגִים עַל־פִּי הַתּוֹרָה וְעוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַבַּיִת מִתְנַהֵג רַק כְּפִי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אָז הַחַיִּים אֵינָם קָשִׁים כָּל־כָּךְ; כִּי מַה שֶּׁצִּוָּנוּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, זוֹ הַדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה, וְאִם חַס וְשָׁלוֹם, אֵין הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, וְאֵין מִתְנַהֲגִים בַּבַּיִת כְּפִי שֶׁהַתּוֹרָה צִוְּתָה אוֹתָנוּ, אָז הַחַיִּים קָשִׁים מְאֹד, כִּי בְּלִי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, הַחַיִּים קָשִׁים מִנְּשֹׂא; וְלָכֵן רְאוּ מַה לִּפְנֵיכֶם, רְאוּ לִבְנוֹת אֶת בֵּיתְכֶם עַל־פִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי הַתּוֹרָה וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶחָד הֵם, וּבָזֶה שֶׁתִּתְנַהֲגוּ עַל־פִּי דַּרְכֵי הַתּוֹרָה, אַתֶּם נִכְנָסִים בְּחָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁשָּׁם הַכֹּל הוֹלֵךְ יָשָׁר וְחָלָק. וְלָכֵן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם, הַנִּסְיוֹנוֹת בַּחַיִּים קָשִׁים וּמָרִים מְאֹד, כִּי כָּל אֶחָד מוֹשֵׁךְ לְכִוּוּן אַחֵר, וְכָל אֶחָד מַנְהִיג אֶת חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין בְּאֹפֶן אַחֵר, וְכָל אֶחָד מַדְרִיךְ אֶת הַזּוּג בְּדֶרֶךְ אַחֶרֶת, כָּל זֶה גּוֹרֵם כִּשָּׁלוֹן לַזּוּג, כְּשֶׁאֵין לָהֶם קַו יָשָׁר

שֶׁל הַתּוֹרָה; כִּי בּוֹ בָּרַע שֶׁלּוֹקְחִים אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה, וּמִתְנַהֲגִים כְּפִי שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה צִוַּתְנוּ, בְּכָל פְּרָט וּפְרָט בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, בָּזֶה מְשַׁתְּפִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, וּבָזֶה נַעֲשִׂים "זוּג מֻצְלָח", וְלָכֵן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, תַּחְדִּירוּ בְּעַצְמְכֶם אֶת יְדִיעוֹת אֵלּוּ, אִם אַתֶּם רוֹצִים לִבְנוֹת בַּיִת חַם, בַּיִת מָלֵא אַהֲבָה, בַּיִת שֶׁל הַבָּנָה הֲדָדִית, בַּיִת שֶׁאֶחָד מַרְגִּישׁ אֶת הַשֵּׁנִי, בַּיִת שֶׁל חֹם וְאַהֲבָה וְשֻׁתָּפוּת אֲמִתִּית, תִּתְנַהֲגוּ רַק כְּפִי שֶׁהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְצַוָּה אוֹתָנוּ, אֲשֶׁר בָּזֶה אַתֶּם מַכְנִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאָז אַף אֶחָד בָּעוֹלָם לֹא יוּכַל לְהַפְרִיד בֵּינֵיכֶם, מֵאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא אִתְּכֶם עַל־יְדֵי שֶׁאַתֶּם מְקַיְּמִים אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּהְיוּ "זוּג מֻצְלָח", וַהֲכִי מְאֻשָּׁרִים בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם.

ד.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! מְאֹד מְאֹד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, אִם אַתֶּם רוֹצִים לִזְכּוֹת לִהְיוֹת זוּג מֻצְלָח, אַף פַּעַם אַל תִּעָרְבוּ אֲחֵרִים בַּפְּרָטִיּוּת שֶׁלָּכֶם, וּמַה שֶּׁקּוֹרֶה בֵּינֵיכֶם, אָסוּר שֶׁיֵּצֵא מִכָּתְלֵי בֵּיתְכֶם, רַק שֶׁיִּשָּׁאֵר בֵּינֵיכֶם, וְאַל תַּאֲמִינוּ לְאַף אֶחָד, וְאָז תִּהְיוּ "זוּג מֻצְלָח", כִּי

לִפְעָמִים חוֹשְׁבִים שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם אֵילוּ יְדִידִים לְהִתְיָעֵץ עִמָּהֶם, וּלְבַסּוֹף חוֹפְרִים לְעַצְמָם בּוֹר. וְזִכְרוּ זֹאת הֵיטֵב הֵיטֵב, כִּי עֵצוֹת שֶׁל הַמּוֹן־עַם הֵן עֲצוֹת הַנָּחָשׁ, שֶׁגָּרַם פְּרוּד בֵּין אָדָם לְחַוָּה, כִּי עֵצוֹת שֶׁל הַמּוֹן־עַם יֵשׁ בָּזֶה קְנְאָה, כְּדֶרֶךְ הַנָּחָשׁ שֶׁקִּנֵּא בְּחַוָּה, אֲבָל עֲצוֹת הַצַּדִּיק, הוּא (יִרְמְיָה ב, כא) "כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת", זֶרַע קֹדֶשׁ (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ז'), כִּי הוּא נִמְצָא כְּבָר בָּעוֹלָם הַבָּא, דָּבוּק בְּחַי הַחַיִּים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לִפְנֵי מַרְאֵה עֵינָיו כְּלוּם, רַק אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם דָּבָר רַק אֶת הַטּוֹב מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן רְאוּ לֹא לְעָרֵב אֲחֵרִים בְּתוֹךְ חַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם, אֶלָּא תִּתְיַעֲצוּ בְּכָל עֵת רַק עִם צַדִּיק שֶׁדָּבוּק תָּמִיד בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא יַדְרִיךְ אֶתְכֶם בַּדֶּרֶךְ הַנְּכוֹנָה וְהַיְשָׁרָה בְּיוֹתֵר, וְאִם תְּצַיְּתוּ אוֹתִי בָּזֶה, אָז תִּהְיוּ "זוּג מֻצְלָח" מְאֹד, וְתָקִימוּ בַּיִת לְתִפְאֶרֶת, וְתוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת מֻצְלָחִים מְאֹד.

ה.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם רוֹצִים לִהְיוֹת "זוּג מֻצְלָח", תִּשְׁתַּדְּלוּ לָדוּן אֶחָד אֶת זוּלָתוֹ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, וַאֲפִלּוּ אִם קָרָה אֵיזֶה הֶפְסֵד מָמוֹן, אוֹ אֵיזוֹ טָעוּת קָרְתָה בַּבַּיִת, אוֹ אֵיזֶה נֶזֶק שֶׁנִּגְרַם עַל־יְדֵי אֶחָד

מִבְּנֵי הַזּוּג, תָּמִיד תִּשְׁתַּדְּלוּ לָדוּן אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי לְכַף זְכוּת, שֶׁלֹּא הָיָה זֶה בְּמֻזִיד, וַאֲפִלּוּ חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁבָּאִים לִידֵי כַּעַס אוֹ מִתְפָּרְצִים, חַס וְחָלִילָה, תָּמִיד צְרִיכִים לָדוּן אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי לְכַף זְכוּת, וּלְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהִתְעַנְיֵן הָאֶחָד בְּזוּלָתוֹ מַה קָּרָה וְלַעֲזֹר לוֹ בְּכָל מִינֵי עֵצוֹת וַאֲפָנִים שֶׁרַק יֵשׁ, הָעִקָּר לֹא לַעֲשׂוֹת אֵיזֶה עֵסֶק גָּדוֹל מִמַּה שֶׁקָּרָה בַּבַּיִת, סוֹף כָּל סוֹף בְּנֵי אָדָם הֵם בָּשָׂר וָדָם וְיכוֹלִים לִטְעוֹת, וּצְרִיכִים לִמְחֹל אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְאָז אִם תֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ זוֹ, תִּהְיוּ "זוּג מֻצְלָח" עַד מְאֹד, וְאִם תַּחְדִּירוּ בְּעַצְמְכֶם יְדִיעוֹת אֵלּוּ, אֲזַי לֹא תִּצְטָרְכוּ לְהַגִּיעַ לְזֶה, כִּי מִלְּכַתְּחִלָּה תִּבְנוּ אֶת בֵּיתְכֶם עִם אַהֲבָה וְחֹם כָּזֶה, שֶׁאַתֶּם חַיִּים בְּיַחַד עִם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתָמִיד תֵּדְעוּ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, מְמַלֵּא כָל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וּבְתוֹךְ כָּל עָלְמִין, וְאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא בְּהַשְׁגָּחַת הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן, וּבוֹ בָּרֵגַע שֶׁתִּחְיוּ כָּךְ עִם יְדִיעוֹת אֵלּוּ, אָז תַּצְלִיחוּ מְאֹד בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם וְתִהְיוּ "זוּג מֻצְלָח", וְתִמְחֲלוּ הָאֶחָד לְזוּלָתוֹ, וּתְכַבְּדוּ וּתְיַקְּרוּ הָאֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וְאָז תִּרְאוּ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם.

ו.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! מְאֹד מְאֹד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שֶׁתִּחְיוּ בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וּבַחֲבָנָה הֲדָדִית, וְאַף פַּעַם אַל תְּצַעֲרוּ הָאֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, כִּי עֲלֵיכֶם לָדַעַת, אֲשֶׁר לִשְׁנֵיכֶם יֵשׁ רְגָשׁוֹת, וּשְׁנֵיכֶם רְגִישִׁים, הַבַּעַל צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁאִשְׁתּוֹ רְגִישָׁה מְאֹד, אֲזַי אָסוּר לְצַעֲרָהּ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא לָתֵת לָהּ אֶת כָּל תִּשּׁוּמֶת־הַלֵּב שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף אֵין לְךָ רַק אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאִם אַתָּה לֹא תְּרַחֵם עָלֶיהָ, אַף אֶחָד לֹא יְרַחֵם עָלֶיהָ, וְכֵן הַדָּבָר עַל הָאִשָּׁה לָדַעַת, שֶׁהַבַּעַל רָגִישׁ, אֲזַי אָסוּר לְצַעֲרוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, אֶלָּא לָתֵת לוֹ אֶת כָּל תִּשּׁוּמֶת־הַלֵּב שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי סוֹף כָּל סוֹף אֵין לָךְ אֶלָּא אֶת בַּעְלֵךְ, וְאִם תַּכְנִיסוּ בְּעַצְמְכֶם יְדִיעוֹת אֵלּוּ, שֶׁאֵין לָכֶם אַף אֶחָד בָּעוֹלָם רַק אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, אָז תִּהְיוּ הַזּוּג הַמֻּצְלָח בְּיוֹתֵר בָּעוֹלָם, וְכִמְעַט כָּל בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְרִיבוֹת וְאִי הֲבָנוֹת זֶהוּ רַק מֵחֲמַת שֶׁהָאֶחָד אֵינוֹ רוֹצֶה לְהָבִין וּלְהַשְׁכִּיל שֶׁלְּזוּלָתוֹ יֵשׁ נְקֻדַּת תֶּרְפָּה, וְאָסוּר לְנַצֵּל אֶת הַחֻלְשָׁה שֶׁל אֶחָד מִבְּנֵי הַזּוּג, אֶלָּא צְרִיכִים לְוַתֵּר אֶחָד לַשֵּׁנִי בְּכָל מְחִיר, וּלְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת רְגִשׁוֹתָיו. וְאִם תְּקַיְּמוּ אֶת דִּבְרֵי אֱלֹה, אָז תִּהְיוּ הַזּוּג הַמֻּצְלָח בְּיוֹתֵר בַּחַיִּים. אֲבָל זָכוֹר תִּזְכְּרוּ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר

לְהַגִּיעַ לְזֶה, אֶלָּא אִם מְצָרְפִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, צְרִיכִים לְקַיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, אֲשֶׁר זֶה כְּלַל הַהֲלָכוֹת שֶׁשַּׁיָּכוֹת לִבְנֵי הַזּוּג, וְאִם תִּתְנַהֲגוּ כָּךְ, אָז אַף פַּעַם לֹא יִהְיוּ בֵּינֵיכֶם אִי הֲבָנוֹת וּמְרִיבוֹת וּוִכּוּחִים, רַק תִּהְיוּ מְאֻחָדִים בְּאַחְדוּת אַחַת, מֵאַחַר שֶׁאַתֶּם נִכְלָלִים בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאַשְׁרֵי בְּנֵי הַזּוּג שֶׁמַּחְדִּירִים דְּבָרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ חַיֵּי נִשּׂוּאֵיהֶם, שֶׁאָז יִהְיוּ הַמֻּצְלָחִים וְהַמְאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר בְּחַיֵּיהֶם.

ז.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי עִקַּר הַצְלָחַת חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין הוּא רַק כְּשֶׁיּוֹדְעִים שֶׁשְּׁנֵיכֶם הֱיִיתֶם נְשָׁמָה אַחַת בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, וְלָכֵן אִם אַתֶּם רוֹצִים לְהַמְשִׁיךְ לִהְיוֹת נְשָׁמָה אַחַת בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּכְמוֹ שֶׁחָכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (קֹהֶלֶת רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳): טוֹבִים הַשְּׁנַיִם — אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, מִן הָאֶחָד — זֶה לְעַצְמוֹ וְזֶה לְעַצְמוֹ; וּבְכֵן, אִם רְצוֹנְכֶם לִהְיוֹת נְשָׁמָה אַחַת, אֲשֶׁר כָּךְ תִּהְיוּ "זוּג מֻצְלָח", זֶהוּ רַק כְּשֶׁאֵין לָכֶם כָּאן שׁוּם כַּוָּנוֹת אִישִׁיּוֹת, הָאֶחָד לְהַקְנִיט אֶת זוּלָתוֹ, אֶלָּא הַבַּעַל מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהָאִשָּׁה מְכַבֶּדֶת אֶת בַּעְלָהּ, כִּי

'אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ' (יְבָמוֹת סב.), וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ט'): אִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאִי אֶפְשָׁר לְאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, וְאִי אֶפְשָׁר לִשְׁנֵיהֶם בְּלֹא שְׁכִינָה; וְאִם תִּיַּשְׁמוּ אֶת יְדִיעָה זוֹ בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם, אָז תַּצְלִיחוּ מְאֹד, וּבְפָרָט הַבַּעַל צָרִיךְ תָּמִיד לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ עַד מְאֹד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בָּבָא מְצִיעָא נט.): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בְּאוֹנָאַת אִשְׁתּוֹ, שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁדִּמְעָתָהּ מְצוּיָה אוֹנָאָתָהּ קְרוֹבָה; שֶׁיִּזָּהֵר אַף פַּעַם לֹא לְצַעֲרָהּ, וַאֲפִלּוּ אִם עָשְׂתָה אֵיזֶה מִשְׁגֶּה אוֹ טָעוּת בַּחַיִּים, אוֹ יֵשׁ לָהּ חִסָּרוֹן אוֹ מוּם כָּלְשֶׁהוּ, אַף פַּעַם אָסוּר לְהַזְכִּיר זֹאת, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַקְפִּיד מְאֹד מְאֹד עַל הַקְּנָטַת הָאִשָּׁה, וְכָל הַהַצְלָחָה וְהָעֲשִׁירוּת תְּלוּיוֹת רַק בָּזֶה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (שָׁם): לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּכְבוֹד אִשְׁתּוֹ, שֶׁאֵין הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא בִּשְׁבִיל אִשְׁתּוֹ, וְאָמְרוּ (שָׁם): אוֹקִירוּ לְנָשַׁייכוּ כִּי הֵיכִי דְּתִתְעַתְּרוּ, תְּכַבְּדוּ וּתְיַקְּרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ, כִּי כָּל הָעֲשִׁירוּת בָּאָה רַק בִּזְכוּת הָאִשָּׁה (לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן סט), וְאַל תַּחֲשֹׁב שֶׁמַּה שֶׁהִצְלַחְתָּ בְּחַיֶּיךָ הֵן בְּפַרְנָסָה וְהֵן בְּחָכְמָה זֶה בָּא מִצַּד עַצְמְךָ, אֶלָּא הַכֹּל בָּא מֵהָאִשָּׁה, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים מא.): בְּחֹסֶר כֹּל — בְּלֹא אִשָּׁה; אִם

אֵין לָאָדָם אִשָּׁה, אֵין לוֹ כְּלוּם; וְעַל־כֵּן עָלֶיךָ לִזְכֹּר דָּבָר זֶה הֵיטֵב הֵיטֵב, שֶׁבְּלִי אִשְׁתְּךָ לֹא הָיִיתָ מַגִּיעַ לְשׁוּם דָּבָר, וְלָכֵן עָלֶיךָ לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אוֹתָהּ עַד מְאֹד. וְכֵן עַל הָאִשָּׁה לָדַעַת שֶׁבְּלִי בַּעְלָהּ הִיא כְּלוּם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת קיח:) טַב לְמֵיתַב טַן דּוּ מִלְּמֵיתַב אַרְמְלוֹ; יוֹתֵר טוֹב לָאִשָּׁה, לִחְיוֹת בְּיַחַד, מִלֵּישֵׁב חַס וְשָׁלוֹם, אַלְמָנָה, כִּי שְׁנֵיהֶם צְרִיכִים זֶה לָזֶה; וְלָכֵן רְאוּ לְכַבֵּד הָאֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, וְתָבִינוּ אֶת נְקֻדּוֹת הַתֶּרְפָּה שֶׁל שְׁנֵיכֶם, וְתִשָּׁמְרוּ מְאֹד מְאֹד לֹא לְנַצֵּל אוֹתָן, אֶלָּא תִּמְסְרוּ נַפְשְׁכֶם לִחְיוֹת בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וּבַהֲבָנָה הַדָּדִית, וְאָז תִּהְיוּ "זוּג מֻצְלָח".

ח.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! מְאֹד מְאֹד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שֶׁכָּל אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם מִמֶּנִּי עַד עַתָּה תַּחְקְקוּ הֵיטֵב בְּלִבְּכֶם, וְזִכְרוּ זֹאת כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, אַפְלוּ שֶׁיַּגִּיעוּ, חַס וְשָׁלוֹם, מַצָּבִים קָשִׁים שֶׁלֹּא יִהְיוּ, עִם כָּל זֹאת תִּמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם לְקַיֵּם כָּל מַה שֶּׁאֲנִי מְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, כִּי אֵין לִי שׁוּם כַּוָּנָה צְדָדִית, אֶלָּא שֶׁתִּהְיוּ הֲכִי מְאֻשָּׁרִים בַּחַיִּים, וְתִהְיוּ "זוּג מֻצְלָח", וְלָכֵן בַּל תֶּחְסַר בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה, וְעִקַּר שְׁלֵמוּת הָאַהֲבָה הָאֲמִתִּית הוּא —

כְּשֶׁעוֹשִׂים אֶת רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְחַיִּים עַל־פִּי דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סב:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ, וְהַמְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: "וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ"; כִּי אִם יֵשׁ אַהֲבָה אֲמִתִּית, אָז יֵשׁ שָׁלוֹם אֲמִתִּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וְלָכֵן רְאוּ לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁכֶם עַל נְקֻדָּה זוֹ — לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, וּדְעוּ שֶׁמְּשִׂימָה גְּדוֹלָה מָסְרוּ בְּיֶדְכֶם, לִבְנוֹת עָתִיד מֻצְלָח, לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת, וּלְהַחְדִּיר גַּם בָּהֶם אֶת הָאֱמוּנָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁקִּבְּלוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וּמֵאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ מִדּוֹר דּוֹר, וְאָז תַּצְלִיחוּ בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם, וּמַה גַּם כְּשֶׁהַיְלָדִים שֶׁתּוֹלִידוּ בְּעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרַךְ, יִרְאוּ אֶת הָאַהֲבָה וְהַחֹם שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַהוֹרִים, וְהַהֲבָנָה הַדָּדִית וְהַכָּבוֹד שֶׁמְּכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, דָּבָר זֶה יַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם, וְהֵם יִגְדְּלוּ מֻצְלָחִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְרִיאִים בְּנַפְשָׁם; כִּי רֹב הַיְלָדִים הַבְּעָיָתִיִּים, יוֹצְאִים מִזּוּג שֶׁאֵינֶנּוּ מְאֻשָּׁר, מִבְּנֵי זוּג שֶׁרָבִים בֵּינֵיהֶם, וְאֵינָם מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, צוֹעֲקִים וּמַשְׁפִּילִים הָאֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, וְהַיְלָדִים רוֹאִים הִתְנַהֲגוּת כָּזוֹ, דָּבָר זֶה מַשְׁפִּיעַ עַל נַפְשָׁם, וְהוֹרֵס אֶת בִּטְחוֹנָם הָעַצְמִי, וּמִסְתּוֹבְבִים שְׁבוּרִים וּרְצוּצִים כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁהָאַבָּא וְהָאִמָּא רָבִים בֵּינֵיהֶם, וְיֵשׁ אֶצְלָם וִכּוּחִים וְאִי הֲבָנוֹת. וְלָכֵן תִּמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם, שֶׁאַף פַּעַם לֹא יִהְיוּ בֵּינֵיכֶם מְרִיבוֹת

וּוכּוּחִים, וַאֲפִלּוּ שֶׁאַתֶּם רוֹצִים לְהִתְיַעֵץ, אוֹ יֵשׁ בֵּינֵיכֶם אֵילּוּ חִלּוּקֵי דְּבָרִים, תָּמִיד תִּשְׁתַּדְּלוּ לְהִתְפַּשֵּׁר וּלְהִדַּבֵּר בַּחוּץ בְּלֹא נוֹכְחוּת הַיְלָדִים, אָז יִגְדְּלוּ הַיְלָדִים בְּרִיאִים בְּנַפְשָׁם וּבְשִׂכְלָם, וְיִכָּנֵס בָּהֶם בִּטָּחוֹן עַצְמִי, וְיִהְיוּ מֻצְלָחִים מְאֹד; כִּי אָסוּר לַיְלָדִים לִרְאוֹת אַף פַּעַם הוֹרִים רָבִים וּמִתְוַכְּחִים בֵּינֵיהֶם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ צְעָקוֹת וּמְרִיבוֹת בַּבַּיִת, חַס וְשָׁלוֹם, זֶה סַם הַמָּוֶת לַיְלָדִים. וְלָכֵן רְאוּ לִמְסֹר אֶת נַפְשְׁכֶם עַל נְקֻדָּה זוֹ, שֶׁתִּהְיֶה בֵּינֵיכֶם תָּמִיד אַהֲבָה אֲמִתִּית. וְאֶל כָּל זֶה תִּזְכּוּ רַק אִם תַּכְנִיסוּ בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם נְקֻדָּה זוֹ, אָז תִּהְיוּ "זוּג מֻצְלָח" עַד מְאֹד; כִּי בָּרֵגַע שֶׁמַּכְנִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אָז אֲפִלּוּ שֶׁקָּרָה מִקְרֶה שֶׁלֹּא יִקָּרֶה, שֶׁנַּעֲשֶׂה, חַס וְשָׁלוֹם, אֵיזֶה פֵּרוּד לְבָבוֹת בֵּין בְּנֵי הַזּוּג, בָּזֶה שֶׁיַּכְנִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ חַיֵּי נִשּׂוּאֵיהֶם, הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, כְּמַאֲמָרָם זַ"ל (יַלְקוּט מִשְׁלֵי, רֶמֶז תתקנז): "בִּרְצוֹת הַוְיָ"ה דַּרְכֵי אִישׁ, גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ" (מִשְׁלֵי טז, ז), אוֹיְבָיו זוֹ אִשְׁתּוֹ; בָּרֵגַע שֶׁאָדָם מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵינוֹ רוֹצֶה שׁוּם רָצוֹן אַחֵר, רַק לְקַיֵּם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲפִלּוּ שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאִשְׁתּוֹ אוֹיַבְתּוֹ, הִיא תִּתְהַפֵּךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ; כִּי בֶּאֱמֶת אִשָּׁה כְּשֶׁרָה עוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ (תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ רַבָּה, פֶּרֶק ט'), וּבָזֶה שֶׁאַתָּה מְבַטֵּל אֶת רְצוֹנְךָ לִרְצוֹנוֹ

יִתְבָּרַךְ, אָז הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים לִרְצוֹנְךָ, כְּמַאֲמָרָם זַ״ל (אָבוֹת ב, ד): בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ; כִּי בָּזֶה שֶׁמְּבַטְּלִים אֶת הָרָצוֹן הַפְּרָטִי שֶׁלּוֹ אֶל הָרָצוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהוּא רְצוֹן הַתּוֹרָה, בָּזֶה נִתְיַשְּׁבִים כָּל הָאִי הֲבָנוֹת וְחִלּוּקֵי הַדֵּעוֹת וְהַפְּרוּדִים, וְהֵם נַעֲשִׂים אֶחָד בְּאַחְדוּת אַחַת. וּכְשֶׁחַיִּים בְּצוּרָה כָּזוֹ, אָז חַיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּדֶגְמַת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהַבַּיִת מַמָּשׁ גַּן־עֵדֶן; אַשְׁרֵי אֵלּוּ שֶׁמַּכְנִיסִים דִּבּוּרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבָּם, וּמִתְנַהֲגִים בְּדֶרֶךְ זוֹ, אֲזַי מֻבְטָח לָהֶם שֶׁיַּעַבְרוּ אֶת יְמֵי חַיֵּי הֶבְלָם בָּזֶה הָעוֹלָם בְּטוּב וּבַנְעִימִים, וְיוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת חֲכָמִים וּפִקְחִים וּמֻצְלָחִים בְּרוּחָם וּבְנַפְשָׁם, וְיִרְווּ רֹב נַחַת מֵהֶם, וְיִרְאוּ דּוֹר יְשָׁרִים יְבֹרָךְ, וְיַעֲלוּ שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה, וְיַמְשִׁיכוּ אֶת שַׁרְשֶׁרֶת הַזָּהָב שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיִהְיֶה בֵּיתָם מִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה, וְיִתְבָּרְכוּ בְּכָל הַבְּרָכוֹת, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי הַמַּחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (עֻקְצִין פֶּרֶק ג׳), וְהַשָּׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ (שַׁבָּת י׃), וְאֵין עוֹד עֲרֵבוּת וְנֹעַם וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת כְּמוֹ שְׁלוֹם־בַּיִת. וְהַשְּׁכִינָה מְצוּיָה תָּמִיד בֵּינֵיהֶם; אַשְׁרֵיהֶם וְאַשְׁרֵי חֶלְקָם!

תְּפִלַּת בְּנֵי הַזּוּג

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק
וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב, שֶׁתִּשְׁמֹר וְתִנְצֹר וְתִטֹּר תָּמִיד
אוֹתָנוּ מִכָּל נֶזֶק וּמִכָּל רַע וּמִכָּל חֹלִי, וְתִתֵּן לָנוּ
חַיִּים טוֹבִים, חַיִּים אֲרוּכִים, חַיִּים שֶׁל אֹשֶׁר
וְכָבוֹד, וְתִתֵּן לָנוּ זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא וּבָנִים הַגּוּנִים
וְצַדִּיקִים, וְתִטַּע בֵּינֵינוּ תָּמִיד אַהֲבָה וְאַחֲוָה,
שָׁלוֹם וְרֵעוּת, וְתִטַּע בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתֶךָ וְיִרְאָתֶךָ
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם, וְלַעֲשׂוֹת
צְדָקָה וָחֶסֶד עִם עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, וְנִזְכֶּה לְאָרֵחַ
אוֹרְחִים יְרֵאֵי הַשֵּׁם, וּתְבָרֵךְ אוֹתָנוּ בְּרָכָה
שְׁלֵמָה בְּרֹב עֹז וְשָׁלוֹם כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר: יְבָרֶכְךָ
יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ, יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ,
יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם. וְנֶאֱמַר:
יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ וְאֹשַׁר בָּאָרֶץ, אָמֵן כֵּן
יְהִי רָצוֹן!

קוּנְטְרֵס

תַּפְסִיקוּ לָרִיב

יְעוֹרֵר וְיחַזֵּק עַל מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם בַּבַּיִת, וְיגַלֶּה עֵצוֹת
נִפְלָאוֹת אֵיךְ לְהַפְסִיק כְּבָר אֶת הַמְּרִיבוֹת בֵּין הַבַּעַל
וְהָאִשָּׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַשְׁרֶה שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ, וְיִמְשַׁךְ עָלָיו שֶׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה
יָדָיו.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
כּוֹצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב״א

מוֹהֲרָא״שׁ נ״י אָמַר, שֶׁעִקַּר הַצְלָחַת הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא רַק כְּפִי הַשָּׁלוֹם שֶׁבֵּין בְּנֵי־אָדָם, וּכְשֶׁזּוֹכִים לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם עִם כֻּלָּם, אָז מַצְלִיחִים מְאֹד בְּכָל הָעִנְיָנִים — בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת.

(אִמְרֵי מוֹהֲרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תקעה)

קוּנְטְרֵס

תַּפְסִיקוּ לָרִיב

א.

מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם בַּבַּיִת, שֶׁמַּשְׁרֶה שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹכוֹ, וּכְשֶׁהַשְׁכִינָה בַּבַּיִת כָּל הַבְּרָכוֹת מְצוּיוֹת שָׁם.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהַחֲזִיק בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם, כִּי לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶת הָעוֹלָם אֶלָּא עַל מְנַת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם, כִּי שָׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שַׁבָּת י:), וּבִפְרָט בְּתוֹךְ הַבַּיִת צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם־בַּיִת אֲמִתִּי. וּמַהוּ הַשָּׁלוֹם־בַּיִת? כְּשֶׁשְּׁנֵי הַפָּכִים מִשְׁתַּוִּים וּבָאִים לְדַעַת אַחַת; כִּי טֶבַע שֶׁל הַבַּעַל שֶׁהוֹלֵךְ לְכִוּוּן אֶחָד, וְטֶבַע שֶׁל הָאִשָּׁה שֶׁהוֹלֶכֶת לְכִוּוּן אַחֵר, וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם

בֵּינֵיהֶם, וְזֶה מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי צְרִיכִין לִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּר זֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ שָׁלוֹם בַּבַּיִת, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת כג:): נֵר בֵּיתוֹ עָדִיף מִנֵּר חֲנֻכָּה מִשּׁוּם שְׁלוֹם־בַּיִת; הַיְנוּ נֵר חֲנֻכָּה הוּא לְפַרְסֵם אֶת הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְעַם יִשְׂרָאֵל, וְנֵר שַׁבָּת הוּא שֶׁיָּאִיר הָאוֹר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְלִכְאוֹרָה הָיָה גִּלּוּי הָאוֹר שֶׁל הַנִּסִּים וְהַנִּפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם כָּל עַם יִשְׂרָאֵל הַרְבֵּה יוֹתֵר גָּדוֹל מִנֵּר פְּרָטִי שֶׁאָדָם מַדְלִיק בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, לְגַלּוֹת אֶת אוֹר הַשַּׁבָּת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ הַפְּרָטִי, עִם כָּל זֹאת אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁנֵּר בֵּיתוֹ עָדִיף מִשּׁוּם שְׁלוֹם בֵּיתוֹ, כִּי כָּל הַמִּשִּׂים שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מֻשָּׂים שָׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֶלֶךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ (אָבוֹת דְּרַבִּי נָתָן פֶּרֶק כח), הַיְנוּ שֶׁאֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר חָשׁוּב כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמַמְשִׁיךְ אֶת אוֹר שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מִמַּה שֶּׁיִּתְגַּלֶּה הָאוֹר לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, כִּי דָּבָר רִאשׁוֹן הָאָדָם צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ; וְעַל־כֵּן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מְחִיר שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאַף שֶׁבּוֹעֵר לִבְּכֶם לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה מִצְווֹת כְּלָלִיּוֹת, לָלֶכֶת וּלְהִתְעַסֵּק

בְּעֵסֶק הַכְּלָל, קֹדֶם אַתֶּם צְרִיכִים לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וַעֲלֵיכֶם לְהִסְתַּדֵּר בֵּינֵיכֶם, וְאָז אַתֶּם יְכוֹלִים לָצֵאת וְלַעֲסֹק בִּגְלוּי אֱלֹקוּת בָּעוֹלָם, שֶׁהוּא נֵר חֲנֻכָּה, קֹדֶם צָרִיךְ לִהְיוֹת נֵר שַׁבָּת, שֶׁהוּא נֵר הַנְּשָׁמָה בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, לְהָאִיר אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, כִּי בָּזֶה שֶׁעוֹשִׂים שָׁלוֹם בַּבַּיִת, מַשְׁרִים שְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וּכְשֶׁהַשְׁכִינָה בַּבַּיִת כָּל הַבְּרָכוֹת מְצוּיוֹת בַּבַּיִת, וּכְשֶׁהַבְּרָכוֹת תִּהְיֶינָה מְצוּיוֹת בְּבֵיתְכֶם, אָז כְּבָר יִהְיֶה לָכֶם כֹּחַ לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא נֵר חֲנֻכָּה, בְּכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, לְגַלּוֹת וּלְפַרְסֵם גַּם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ; וְעַל־כֵּן תַּעֲשׂוּ זֹאת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְ"תַּפְסִיקוּ לָרִיב" כְּבָר, וְתִרְאוּ לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַשָּׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְתַעֲשׂוּ שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם בְּכָל מְחִיר, כִּי הַשָּׁלוֹם מְאֹד מְאֹד יָקָר אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבְבֵית שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, מִשָּׁם יֵצֵא הָאוֹר לְכָל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וּמִשָּׁם יֵצְאוּ צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת גְּדוֹלִים, וְעַל־כֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ מְאֹד מְאֹד שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאָז תַּצְלִיחוּ בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם.

ב.

כְּשֶׁיֵּשׁ כְּבָר מַחֲלֹקֶת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הָעֵצָה — לַעֲצֹר תֵּכֶף־וּמִיָּד אֶת הַוִּכּוּחִים וְהַמְּרִיבוֹת, וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בְּלִי שׁוּם תְּנָאִים.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! תִּשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁיִּשְׂרֶה בֵּינֵיכֶם הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה וְהַחֲבָנָה הֲדָדִית, וְאַף שֶׁאַתֶּם שְׁנֵי הֲפָכִים וְאֵינְכֶם מִסְתַּדְּרִים, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם יֵשׁ בֵּינֵיכֶם וִכּוּחִים וּמַחֲלֹקֶת, וְאֵינְכֶם יְכוֹלִים לְהִסְתַּדֵּר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִשֵּׂאתֶם, וְשִׁדַּךְ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בֵּינֵיכֶם, כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי דָּבָר קָטָן וְדָבָר גָּדוֹל לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ אֶלָּא מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן אִם אַתֶּם הִתְחַתַּנְתֶּם, זֶה סִימָן שֶׁאַתֶּם זוּג מִן הַשָּׁמַיִם, וְאַף שֶׁאַתֶּם אֵינְכֶם מִסְתַּדְּרִים, זֶה מֵחֲמַת הַטֶּבַע הָרַע שֶׁנִּכְנַס בָּכֶם, וְעַל־כֵּן אַתֶּם צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לַעֲצֹר אֶת הַמַּגֵּפָה הַזּוֹ שֶׁל הַוִּכּוּחִים וְהַמְּרִיבוֹת, וְלַעֲשׂוֹת תֵּכֶף־וּמִיָּד שָׁלוֹם, בְּלִי שׁוּם תְּנָאִים, כִּי שְׁנוּאָה הַמַּחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, ג, יא): גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם וּשְׁנוּאָה

הַמַּחֲלֹקֶת, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד מְאֹד שְׁנוּאָה הַמַּחֲלֹקֶת, וּבִפְרָט מַחֲלֹקֶת בַּבַּיִת, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, וְאִם לֹא זָכוּ אֵשׁ וָאֵשׁ שׁוֹרַפְתָּם, וְעַל־כֵּן גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם, אֲשֶׁר שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ שָׁלוֹם, וְהִטְבִּיעַ וְחָקַק שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ "יָהּ" בְּתוֹךְ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה שֶׁהוּא חִבּוּר בֵּין הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כִּי בְּיָהּ הַוָ"ה צוּר עוֹלָמִים, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא צִיֵּר אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל־יְדֵי שֵׁם יָהּ, וּבָזֶה שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בַּבַּיִת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְחַבְּרִים הָעוֹלָמוֹת, וּכְשֶׁיֵּשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה חֻרְבַּן הָעוֹלָמוֹת. וְאַל יִהְיֶה דָּבָר זֶה נָקֵל בְּעֵינֵיכֶם, אֶלָּא תֵּדְעוּ וְתָבִינוּ וְתַשְׂכִּילוּ כִּי בָּזֶה שֶׁתַּעֲשׂוּ שָׁלוֹם בְּבֵיתְכֶם, אַתֶּם עוֹשִׂים שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וּמִי יוֹדֵעַ אִם כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין בָּעוֹלָם אֵינָם בִּשְׁבִילְכֶם; וְעַל־כֵּן תַּפְסִיקוּ כְּבָר לָרִיב בֵּינֵיכֶם, רְאוּ אֵיךְ שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם יוֹם אַחַר יוֹם, שָׁבוּעַ אַחַר שָׁבוּעַ, חֹדֶשׁ אַחַר חֹדֶשׁ, שָׁנָה אַחַר שָׁנָה, עִם מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת וּקְלָלוֹת, וְאַתֶּם לֹא יְכוֹלִים לְהִסְתַּדֵּר, תַּפְסִיקוּ כְּבָר לְחַרְחֵר רִיב בֵּינֵיכֶם. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים רַבָּה ה): אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, תְּנוּ דַּעְתְּכֶם שֶׁלֹּא תִּשְׁנְאוּ זֶה אֶת זֶה וְלֹא תִּחַרְחֲרוּ זֶה עִם זֶה, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְפָנַי,

תּוֹרָה שֶׁנָּתַתָּ לָהֶם אֵינָם עוֹסְקִים בָּהּ, וַהֲרֵי אֵיבָה וּמַחֲלֹקֶת וְתַחֲרוּת בֵּינֵיהֶם, הֲלֹא יֵשׁ מִצְווֹת בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה שֶׁזֶּה בְּנִין הַבַּיִת, וּבָזֶה אַתֶּם צְרִיכִין לַעֲסֹק, שֶׁיִּהְיֶה בֵּיתְכֶם בַּיִת שֶׁל תּוֹרָה, בַּיִת שֶׁל אַהֲבָה, בַּיִת שֶׁל הֲבָנָה הֲדָדִית, בַּיִת שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם, וּלְבַסּוֹף אַתֶּם מִתְוַכְּחִים בֵּינֵיכֶם, וְרָבִים בֵּינֵיכֶם וְאֵין אַתֶּם מִסְתַּדְּרִים, אֲשֶׁר עַל־יְדֵי־זֶה אַתֶּם גּוֹרְמִים צַעַר וְחֶרְפָּן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְלָכֵן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַפְסִיק תֵּכֶף־וּמִיָּד אֶת הַמַּחֲלֹקֶת, וְתַעַצְרוּ אֶת הַוִּכּוּחִים וְהַמְּרִיבוֹת, וְזֶה בְּעַצְמוֹ יַעֲשֶׂה בֵּינֵיכֶם שָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ לָכֶם טְעָנוֹת זֶה עַל זוֹ וְזוֹ עַל זֶה, לֹא תָּבוֹאוּ אֶל שׁוּם מָקוֹם, וְלֹא יוֹעִילוּ לָכֶם שׁוּם וִכּוּחִים וּמְרִיבוֹת; וְעַל־כֵּן זֹאת עֲשׂוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַפְסִיק תֵּכֶף־וּמִיָּד אֶת הַמְּרִיבוֹת בֵּינֵיכֶם וְלַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל יִסְתַּדֵּר, כִּי עַל־פִּי־רֹב נִדְמֶה לַזּוֹג, שֶׁהֵם כְּבָר אַף פַּעַם לֹא יוּכְלוּ לְהִסְתַּדֵּר בֵּינֵיהֶם, וְהֵם כְּבָר אֲבוּדִים. וּבֶאֱמֶת טָעוּת גְּדוֹלָה הִיא, כִּי הַסָּמ״ךְ־מ״ם הָרָשָׁע אוֹרֵב מְאֹד עַל הַפְּרוּדִים, שֶׁתִּהְיֶה מַחֲלֹקֶת וּפְרוּדִים בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, כִּי רוֹצֶה לְהַפְרִיד בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לָעוֹלָם הַבָּא, בֵּין שֵׁם יו״ד לְשֵׁם ה״א, וְעַל הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה לְמַסֵּר אֶת נַפְשָׁם לְחַבֵּר אֶת הָעוֹלָמוֹת גַּם יַחַד

וּלְהַשְׁלִים בֵּינֵיהֶם, וּבָזֶה לְבַד נִתְבַּטֵּל הַסָּמַ"ךְ־מֵ"ם הָרָשָׁע, אֲשֶׁר נִבְרָא לַעֲשׂוֹת מַחֲלֹקֶת; וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דֶּרֶךְ אֶרֶץ זוּטָא, פֶּרֶק ט׳): אֱהַב אֶת הַשָּׁלוֹם וּשְׂנָא אֶת הַמַּחֲלֹקֶת, צְרִיכִין לֶאֱהֹב אֶת מִדַּת הַשָּׁלוֹם וְלִשְׂנֹא אֶת הַמַּחֲלֹקֶת, וְזֶה בְּיוֹתֵר סוֹבֵב בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁיֵּשׁ יֵצֶר הָרָע לְחַרְחֵר רִיב וּלְהִתְוַכֵּחַ וּלְהִתְמַקֵּחַ עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט קָטָן, עַל כָּל שְׁטוּת צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת מְרִיבוֹת; עַל־כֵּן תַּפְסִיקוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אֶת הַשְּׁטֻיּוֹת הָאֵלּוּ, וְתַתְחִילוּ כְּבָר לְהִסְתַּכֵּל עַל מַה בָּאתֶם לָזֶה הָעוֹלָם, מַה הַתַּכְלִית שֶׁלָּכֶם בְּזֶה הָעוֹלָם, הַאִם בָּאתֶם לָזֶה הָעוֹלָם לְהִתְוַכֵּחַ וְלָרִיב, אוֹ הַאִם בָּאתֶם לִבְנוֹת בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל עַל־פִּי דַּעַת הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה, וּלְחַבֵּר הָעוֹלָמוֹת גַּם יַחַד?! וְאִם תַּכְנִיסוּ דְּבָרַי אֵלֶּה בְּתוֹךְ לִבְּכֶם, אָז תַּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם.

ג.

אַפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ אִי הֲבָנוֹת בַּבַּיִת וְחִלּוּקֵי דֵּעוֹת רְצִינִיִּים, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי דַּעַת אֲמִתִּית יְכוֹלִים לַהֲפֹךְ אֶת הַבַּיִת לְגַן־עֵדֶן אֲמִתִּי.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! רְאוּ מֶה עָבַר עֲלֵיכֶם

מֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם, כָּל מִינֵי מְרִיבוֹת וְאִי הֲבָנוֹת, וְכָל אֶחָד הִשְׁלִיךְ אֶת הָאַשְׁמָה עַל הַשֵּׁנִי, וְאִם זֶה לֹא הָיָה מִצִּדְכֶם אֶלָּא מֵהַהוֹרִים שֶׁלָּכֶם, גַּם בָּזֶה זָרַק כָּל אֶחָד אֶת הָאַשְׁמָה עַל הַשֵּׁנִי, זֶה אוֹמֵר בִּשְׁבִיל הוֹרַיִךְ, זוֹ אוֹמֶרֶת בִּשְׁבִיל הוֹרֶיךָ, וְכָךְ אַתֶּם כְּבָר מִתְוַכְּחִים וְרָבִים כָּל הַזְּמַן, וּמְאוּמָה אֵין בְּיַדְכֶם, עַד שֶׁכָּל הַבַּיִת נִתְהַפֵּךְ לְגֵיהִנּוֹם מַמָּשׁ, וּמַר וּמָרוֹר לָכֶם מְאֹד, וְאַתֶּם כָּל־כָּךְ מִצְטַעֲרִים, עַד שֶׁעוֹבְרִים יָמִים שֶׁאֵינְכֶם מְדַבְּרִים בֵּינֵיכֶם, וְהַמְּרִיבוֹת אֵינָן פּוֹסְקוֹת בְּבֵיתְכֶם, אֶלָּא אַתֶּם צוֹעֲקִים וְרָבִים אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי, וְיֵשׁ אִי הֲבָנוֹת בֵּינֵיכֶם, וּמַה הַתַּכְלִית מִכָּל זֶה?! בִּשְׁבִיל זֶה בָּאתֶם אֶל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁיִּהְיוּ תָּמִיד מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת בְּבֵיתְכֶם, וְשֶׁיִּתְמָרְרוּ חַיֵּיכֶם כָּל־כָּךְ, עַד שֶׁתַּרְגִּישׁוּ אֶת עַצְמְכֶם כְּמוֹ בְּבֵית־סֹהַר, כְּמוֹ בְּגֵיהִנּוֹם, רַחֲמָנָא לִצְלָן?! עַד שֶׁנּוֹכְנְסָה בָּכֶם מַחֲשָׁבָה, שֶׁיּוֹתֵר טוֹב לָמוּת מִלִּחְיוֹת חַיִּים כָּאֵלֶּה. כָּל זֶה בָּא רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, כִּי אִם הָיְתָה לָכֶם הַדַּעַת הָאֲמִתִּית, לֹא הֲיִיתֶם בָּאִים לִידֵי מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת, כִּי הַמַּחֲלוֹקוֹת וְהַמְּרִיבוֹת הֵן רַק מֵחֲמַת חֶסְרוֹן הַדַּעַת, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם דַּעַת, וְיוֹדֵעַ בִּידִיעַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יוֹדֵעַ, שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ,

וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ וּמַנְהִיג אֶת עוֹלָמוֹ בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִי פְּרָטִית, וְהוֹרִיד נְשָׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּכַוָּנָה מְיֻחֶדֶת, שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹצִיא מֵהַכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אֶת עִנְיָנוֹ בְּזֶה הָעוֹלָם, שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים, וְיוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים, וְיִגַּלֶּה וִיפָרְסֵם לָהֶם אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה, אָז אַף פַּעַם לֹא הָיָה רָב עִם אִשְׁתּוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה לֹא הָיְתָה רָבָה עִם בַּעְלָהּ, וְלֹא הָיוּ מְקַנְּאִים זֶה בָּזֶה, אַדְרַבָּה הָיוּ עוֹזְרִים זֶה לָזֶה, וַאֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם אִי הַבָּנוֹת, זֶה טֶבַע בָּרִיא, כִּי סוֹף כָּל סוֹף הֵם שְׁנֵי טְבָעִים אֲחֵרִים, וּשְׁנֵי טְבָעִים אֲחֵרִים אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְהָבִין בְּכָל פַּעַם אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, כִּי הֵם שְׁנֵי הַפָּכִים, זֶה אֵשׁ וְזוֹ מַיִם, אוֹ לְהִפּוּךְ זוֹ אֵשׁ וְזֶה מַיִם, וְעַל־כֵּן אֶחָד מְכַבֶּה אֶת הַשֵּׁנִי, מַיִם מְכַבִּים אֶת הָאֵשׁ, וְהָאֵשׁ מַרְתִּיחָה אֶת הַמַּיִם, וְשׁוֹרְפִים זֶה אֶת זֶה, וְלֹא נִשְׁאָר מְאוּמָה, וְאֵין זוֹ תַּכְלִית הַבְּרִיאָה, כִּי תַּכְלִית הַבְּרִיאָה הָיְתָה שֶׁשְּׁנֵי הַפָּכִים יַחַזִּיקוּ בְּנוּשֵׁא אֶחָד, שֶׁזֶּה שָׁמַיִם — אֵשׁ וּמַיִם, שֶׁיַּחַזִּיקוּ בְּיַחַד, שֶׁזֶּה "עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו", שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין אֵשׁ לְמַיִם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשָׂה שָׁמַיִם, וְזוֹ תַּכְלִית הַבְּרִיאָה, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יוֹלִידוּ

בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים, וְיִגְלוּ וְיִפָּרְסְמוּ לָהֶם אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה. וְאָז כְּשֶׁמַּכְנִיסִים אֶת הַדַּעַת הָאֱמֶת הַזּוֹ בְּתוֹךְ פְּנִימִיּוּת לִבָּם, עַל־יְדֵי־זֶה מִתְהַפֵּךְ הַבַּיִת וְנַעֲשָׂה גַּן־עֵדֶן אֲמִתִּי.

עַל־כֵּן רְאוּ לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וַאֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם אִי הֲבָנוֹת, וְיֵשׁ בֵּינֵיכֶם חִלּוּקֵי דֵּעוֹת רְצִינִיִּים, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי הַדַּעַת הָאֲמִתִּית, לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהַוָּדַע שֶׁאֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְשֶׁתַּפְסִיקוּ כְּבָר לָרִיב, תַּמְשִׁיכוּ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְיִהְיֶה בֵּיתְכֶם נַעֲשָׂה גַּן־עֵדֶן מַמָּשׁ. עַל־כֵּן מְאֹד מְאֹד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ לְהַפְסִיק לָרִיב בֵּינֵיכֶם, מַה יֵּשׁ לָכֶם מִכָּל זֶה, הֲלֹא אַתֶּם מְבַלִּים אֶת יְמֵיכֶם וּשְׁנוֹתֵיכֶם הַטּוֹבִים בְּהֶבֶל וָרִיק, כִּי עִם וִכּוּחִים לֹא מַגִּיעִים לְשׁוּם דָּבָר, אַדְרַבָּה עוֹקְרִים אֶת עַצְמָם לְגַמְרֵי מֵחַי הַחַיִּים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְשׁוֹרְפִים אֶת הַנְּשָׁמוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיֵּשׁ יְלָדִים בַּבַּיִת, בִּמְקוֹם לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת, וּלְגַלּוֹת וּלְפָרְסֵם גַּם לַיְלָדִים אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵיךְ שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג רַק בְּהַשְׁגָּחָתוֹ הַפְּרָטִי פְּרָטִית, אַתֶּם שׁוֹרְפִים אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶם, כִּי הַכְּפִירוֹת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת בָּאִים רַק עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת וְאִי הֲבָנוֹת, וְעַל־כֵּן תַּעֲשׂוּ

מַה שֶּׁתַּעֲשׂוּ לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּרְאוּ אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְהַיְלָדִים יִגְדְּלוּ בְּרִיאִים וּשְׁלֵמִים בְּשִׂכְלָם וּבְנַפְשָׁם. כִּי רֹב הַיְלָדִים הַבְּעָיָתִיִּים בָּאִים רַק מִמִּשְׁפָּחוֹת הֲרוּסוֹת, מִבַּיִת שֶׁיֵּשׁ שָׁם מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת וְאִי הֲבָנוֹת, כִּי בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם וַהֲבָנָה הֲדָדִית, מִשָּׁם יוֹצְאִים יְלָדִים פִּקְחִים; וְעַל־כֵּן רְאוּ לְהַפְסִיק כְּבָר לָרִיב בֵּינֵיכֶם, וְתַהַפְכוּ אֶת בֵּיתְכֶם לְגַן־עֵדֶן אֲמִתִּי, וְתִירְשׁוּ אֶת עוֹלַמְכֶם בְּחַיֵּיכֶם.

ד.

מִדַּת הַשָּׁלוֹם בָּאָה לָאָדָם מְאֹד קָשֶׁה, כִּי הַגַּאֲוָה אֵינָהּ מַרְשָׁה לוֹ לְהַשְׁלִים עִם זוּלָתוֹ, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִשְׁבֹּר אֶת הַגַּאֲוָה וּלְהַשְׁלִים עִם זוּלָתוֹ וּמִכָּל שֶׁכֵּן עִם אִשְׁתּוֹ.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! רְאוּ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתִמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם עַל מִדַּת הַשָּׁלוֹם, וְתֵדְעוּ אֲשֶׁר מִדַּת הַשָּׁלוֹם בָּאָה מְאֹד קָשֶׁה לָאָדָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ אֶל מִדַּת הַשָּׁלוֹם, אֶלָּא כְּשֶׁזּוֹכֶה לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, כִּי שָׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג רוּחָנִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ

יִתְבָּרַךְ אֶלָּא עַל־יְדֵי שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וְעַל־כֵּן כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הָאָדָם אֵיזוֹ גַּאוּת וְיִשּׁוּת, קָשֶׁה וְכָבֵד לוֹ לְהַשִּׂיג אֶת הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלָכֵן מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לְשָׁלוֹם אֲמִתִּי, שֶׁיִּהְיֶה בְּשָׁלוֹם עִם עַצְמוֹ, בְּשָׁלוֹם עִם זוּלָתוֹ וּבְשָׁלוֹם עִם אִשְׁתּוֹ, עָלָיו לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִכֹּל וָכֹל, עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵינֵי עַצְמוֹ כְּכֻלּוֹם, וְיִהְיֶה מַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו, וְאָז יִזְכֶּה לְשָׁלוֹם אֲמִתִּי וְנִצְחִי. וַעֲלֵיכֶם לָדַעַת שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לִהְיוֹת בְּשָׁלוֹם, רַק כְּשֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, כִּי הַשָּׁלוֹם לֹא הוֹלֵךְ עִם יֵשׁוּת, וְעַל־כֵּן רוֹאִים בְּנֵי־אָדָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם טֶבַע רַע, וְהֵם מְלֵאִים יֵשׁוּת וְגַאוּת, וְעַל־כֵּן אֵינָם רוֹצִים לְהַשְׁלִים עִם זוּלָתָם. וּבְיוֹתֵר מָצוּי דָּבָר זֶה בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁמַּחֲמַת הַיֵּשׁוּת וְהַגַּאוּת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ, אֵינוֹ רוֹצֶה לְוַתֵּר לְאִשְׁתּוֹ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְיֵשׁ שֶׁכָּל־כָּךְ הִסְתַּבְּכוּ בְּמַחֲלֹקֶת וּבְמְרִיבוֹת עִם נְשׁוֹתֵיהֶם, עַד שֶׁבְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לֹא יִרְצוּ לְהַשְׁלִים, וּכְמוֹ־כֵן יֵשׁ נָשִׁים כָּל־כָּךְ עַקְשָׁנִיּוֹת שֶׁהִסְתַּבְּכוּ בִּמְרִיבָה עִם בַּעֲלֵיהֶן, עַד שֶׁבְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן אֵינָן רוֹצוֹת לְהַשְׁלִים בֵּינֵיהֶם, וְהַכֹּל מִצַּד הַיֵּשׁוּת וְהַגַּאוּת; וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְרַחֵם עַל עַצְמְכֶם, וּלְרַחֵם עַל שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַל תְּגָרְשׁוּ אֶת הַבְּרָכָה

וְהַהַצְלָחָה מִבֵּיתְכֶם עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (עֵקִצִין ג, יב), וּכְשֶׁנִּשְׁבָּר הַכְּלִי, אֲזַי כְּבָר אֵין מָקוֹם שֶׁתִּכָּנֵס הַבְּרָכָה וְהַהַצְלָחָה, שֶׁהֵיא שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁשְּׁנֵיכֶם צוֹדְקִים, זֶה יֵשׁ לוֹ טְעָנוֹת עַל זוֹ, וְזוֹ יֵשׁ לָהּ טְעָנוֹת עַל זֶה, אֲבָל עַל־יְדֵי הַצֶּדֶק לֹא תַּגִּיעוּ אֶל שׁוּם מָקוֹם בָּעוֹלָם, אַדְרַבָּה אַתֶּם הוֹרְסִים אֶת חַיֵּיכֶם וּמְבַלִּים אֶת שְׁנוֹתֵיכֶם בְּהֶבֶל וָרִיק, וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדְכֶם, רַק אַתֶּם מְצַעֲרִים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וְנוֹפְלִים לְדַכָּאוֹן פְּנִימִי, וְאֵין לָכֶם שׁוּם חִיּוּת בְּחַיֵּיכֶם, וְעַל־כֵּן תַּעֲשׂוּ כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְ"תַּפְסִיקוּ לָרִיב" בֵּינֵיכֶם, כִּי מֵהַמְּרִיבוֹת לֹא יֵצֵא שׁוּם דָּבָר טוֹב, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (מִדְרָשׁ רַבָּה, פָּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים), אֵין דָּבָר טוֹב יוֹצֵא מֵהַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת, וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לִמְסֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר עַל מִדַּת הַשָּׁלוֹם, וְעַל־כֵּן זֹאת עֲשׂוּ, שֶׁתִּשְׁתַּדְּלוּ שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתַשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, וְ"תַּפְסִיקוּ לָרִיב", וְתִשְׁבְּרוּ אֶת הַיְּשׁוּת וְהַגַּאוּת שֶׁלָּכֶם, וְאָז דַּיְקָא הַבְּרָכָה וְהַהַצְלָחָה תִּהְיֶה מְצוּיָה בְּבֵיתְכֶם, וְתִרְוּוּ נַחַת מִיַּלְדֵיכֶם, כִּי הַיְלָדִים עוֹשִׂים רַק מַה שֶּׁרוֹאִים בְּבֵיתָם, וּכְשֶׁרוֹאִים שֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּין הַהוֹרִים, עַל־יְדֵי־

זֶה הֵם גְּדֵלִים וְצוֹמְחִים בְּרִיאִים בְּנַפְשָׁם וּבְרוּחָם, לֹא־כֵן כְּשֶׁרוֹאִים מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת, הֵם נַעֲשִׂים בַּעֲלֵי מוּמִין בְּגוּפָם וּבְנַפְשָׁם, וְעַל־כֵּן עֲשׂוּ זֹאת, וְתַפְסִיקוּ כְּבָר לָרִיב בֵּינֵיכֶם, וּמַסְפִּיק מַחֲלֹקֶת, אֲשֶׁר לֹא מְבִיאָה אֶתְכֶם לְשׁוּם תּוֹעֶלֶת רַק לִמְרִירוּת וְדָכְאוֹן, שֶׁלֹּא מְדַבְּרִים אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי, אוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, מְקַלְלִים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, אוֹ מַגְבִּיהִים יָדַיִם אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי בִּרְצִיחָה וְכַעַס, אֲשֶׁר כָּל הַחַיִּים הֵם רַק חַיֵּי גֵּיהִנּוֹם, חַיִּים מָרִים וּמְרוֹרִים, מַה וְלָמָּה לָכֶם כָּל זֶה, "תַּפְסִיקוּ לָרִיב" כְּבָר, וְאָז טוֹב לָכֶם כָּל הַיָּמִים, וּתְגַדְּלוּ יְלָדִים בְּרִיאִים בְּרוּחָם וּבְנַפְשָׁם, וְחַיֵּיכֶם יִהְיוּ חַיֵּי גַּן־עֵדֶן מַמָּשׁ עוֹד בְּזֶה הָעוֹלָם.

ה.

אֵין עוֹד חַיִּים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים כְּמוֹ בַּיִת חַם מָלֵא אַהֲבָה וּמָלֵא שִׂמְחָה, וּלְה�פוּךְ אֵין עוֹד מָוֶת וּמְרִירוּת וְעַצְבוּת וְגָלוּת כְּמוֹ בַּיִת מָלֵא מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא רַק לִהְיוֹת דָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ,

לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְכֶם תָּמִיד עֲרֵבוּת, נְעִימוּת, יְדִידוּת, זִיו, חִיוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, הֵינוּ שֶׁתָּמִיד תַּכְנִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ חַיֵּיכֶם הַפְּרָטִיִּים, וְאַל תַּפְרִידוּ עַצְמְכֶם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כְּאִלּוּ אַתֶּם דָּבָר נִפְרָד, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּבְיָכוֹל דָּבָר נִפְרָד, לֹא! לֹא! אַל תַּגִּידוּ אֶת זֶה, אֶלָּא תֵּדְעוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא נִמְצָא בֵּינֵיכֶם, כִּי אַתֶּם שֻׁתָּפִים בְּיַחַד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי שְׁלֹשָׁה שֻׁתָּפִים יֵשׁ בָּאָדָם: הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָבִיו וְאִמּוֹ, וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁזָּכָה אֶתְכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם יַחַד וַעֲשִׂיתֶם שֻׁתָּפוּת בְּיַחַד. עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁבְּתוֹךְ הַשֻּׁתָּפוּת שֶׁלָּכֶם שָׁם גָּנוּז אֲלוּפוֹ שֶׁל עוֹלָם - הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, עַל־כֵּן אִם תַּכְנִיסוּ בְּעַצְמְכֶם יְדִיעוֹת אֵלּוּ, אֲשֶׁר בְּתוֹךְ נִשּׂוּאֵיכֶם מָצוּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָז יִתְהַפֵּךְ בֵּיתְכֶם לְבֵית חַם מָלֵא אַהֲבָה, שֶׁתֹּאהֲבוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי וְיִהְיֶה הַבַּיִת מָלֵא שִׂמְחָה, כִּי תָּמִיד תִּשְׂמְחוּ, וְחַיֵּיכֶם יִתְהַפְּכוּ לְחַיִּים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים, וְתַרְגִּישׁוּ נֹעַם בְּחַיֵּיכֶם, מֵאַחַר שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאֶחָד יִמְחֹל לַשֵּׁנִי, וַאֲפִלּוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵיזוֹ עַוְלָה גְּדוֹלָה אוֹ קְטַנָּה, חַס וְשָׁלוֹם, תִּמְחֲלוּ זֶה לָזֶה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף אֲנַחְנוּ בְּנֵי־אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם, וְהַטָּעוּת מְצוּיָה בֵּינֵינוּ, וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לִמְחֹל אֶחָד לַשֵּׁנִי וּלְהַפְסִיק

לָרִיב. וְאֶל כָּל זֶה זוֹכִים דַּיְקָא כְּשֶׁמַּכְנִיסִים אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הַיְנוּ שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ שֶׁתָּף בְּתוֹךְ נִשּׂוּאֵינוּ, כִּי אַחֶרֶת אַף פַּעַם לֹא הָיִינוּ מִתְחַתְּנִים בְּיַחַד, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא סִבֵּב כָּךְ שֶׁנִּתְחַתֵּן יַחַד, וְעַל־כֵּן אִם אֲנַחְנוּ בְּנֵי הַזּוּג, נִשָּׂאנוּ זוֹ לָזֶה, בְּוַדַּאי יֵשׁ בָּזֶה יַד הַהַשְׁגָּחָה הָעֶלְיוֹנָה, וְלָכֵן לָמָּה לְגָרֵשׁ אֶת הַשְּׁכִינָה מִן הַבַּיִת, חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יִתְהַפֵּךְ לְמָוֶת וְלִמְרִירוּת, וּלְעַצְבוּת וּלְגָלוּת, לְרִיב וּמַחֲלֹקֶת, לְצָרוֹת, יִסּוּרִים וְעָגְמַת נֶפֶשׁ, וְהַבַּיִת יִהְיֶה מָלֵא אֵשׁ, קִנְאָה וְשִׂנְאָה וּקְלָלוֹת וְהַכְאוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, עַד שֶׁמְּבַקְּשִׁים לְעַצְמָם אֶת הַמָּוֶת, וּמִסְתּוֹבְבִים כָּל־כָּךְ מְמֻרְמָרִים, מְלֵאֵי עַצְבוּת כְּאִלּוּ סוֹף הָעוֹלָם, וּמְמָרְרִים לְעַצְמָם אֶת הַחַיִּים?! וּבֶאֱמֶת הַכֹּל דִּמְיוֹן גָּדוֹל, כִּי רוֹאִים בָּתִּים שֶׁיֵּשׁ שָׁם מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, וְעַל כָּל דָּבָר קָטָן שֶׁנַּעֲשָׂה בֵּינֵיהֶם הֵם מְקַלְּלִים זֶה אֶת זֶה, וּמְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים אֶת הַמִּשְׁפָּחוֹת, זֶה אֶת הוֹרֵי אִשְׁתּוֹ וְזוֹ מְקַלֶּלֶת אֶת הוֹרֵי בַּעְלָהּ, וְכָל הַבַּיִת מָלֵא קְלָלוֹת, עַד שֶׁבָּאִים לִידֵי הַכָּאוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁמַּגִּבִּיהִים יָדַיִם, וְהַיְלָדִים עוֹמְדִים בַּצַּד מְפֻחָדִים, מְלֵאֵי פַּחַד, כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁהַהוֹרִים מִתְקוֹטְטִים וּמְקַלְּלִים זֶה אֶת זֶה, וּמַכִּים זֶה אֶת זֶה, רַחֲמָנָא

לִישֵׁזְבָן, עַד שֶׁכָּל הַבַּיִת מַמָּשׁ גֵּיהִנּוֹם, וְכָל זֶה מֵחֲמַת שֶׁדָּחֲקוּ וְגֵרְשׁוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתּוֹךְ הַבַּיִת, כִּי לֹא רוֹצִים לָדַעַת וּלְהַכִּיר אֶת הָאֱמֶת וְהַמְצִיאוּת, שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא סִבֵּב כָּךְ שֶׁיִּתְחַתְּנוּ, וְאַף שֶׁמֹּרֶב מְרִירוּת וְצַעַר וְעָגְמַת נֶפֶשׁ וּמְרִיבוֹת שֶׁבֵּינֵיהֶם, וּכְבָר הִתְפַּשְׁטָה הַמְּרִיבָה בֵּין שְׁתֵּי הַמִּשְׁפָּחוֹת, נִדְמֶה שֶׁמִּי צָרִיךְ אֶת כָּל זֶה, וְלָמָּה לָנוּ אֶת כָּל הַצָּרָה הַזֹּאת, וּמִי יִתֵּן וְנִתְגָּרֵשׁ. תֵּדְעוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, שֶׁכָּל זֶה בָּא מִכְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁנִּכְנְסוּ בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, שֶׁסִּלַּקְתֶּם אֶת הַשְּׁכִינָה מִתּוֹכְכֶם, כִּי בֶּאֱמֶת אִם הֱיִיתֶם מַאֲמִינִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, הֱיִיתֶם מַשְׁלִימִים בֵּינֵיכֶם, וּבִמְקוֹם לָרִיב וְלַחֲלֹק זֶה עִם זֶה, הֱיִיתֶם אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, וְדָנִים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי לְכַף זְכוּת, וּמְחַפְּשִׂים רַק אֶת הַטּוֹב שֶׁבּוֹ, וַאֲזַי הָיָה נִתְהַפֵּךְ הַבַּיִת לְבֵית גַּן־עֵדֶן; עַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לֹא לִהְיוֹת בַּטְלָנִים, מַה יִּהְיֶה כְּבָר כְּשֶׁתָּרִיבוּ וְתַחְלְקוּ אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה מִתְהַפֵּךְ בֵּיתְכֶם לְבֵית מָוֶת מַמָּשׁ, וְאַתֶּם טוֹעֲמִים אֶת מְרִירוּת הַגֵּיהִנּוֹם עוֹד בָּזֶה הָעוֹלָם, כִּי רָע וָמָר לָכֶם מְאֹד, עַד שֶׁכָּל הַבַּיִת נִתְהַפֵּךְ לְמָוֶת אֶחָד גָּדוֹל, שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּכְנָסִים לַבַּיִת מַרְגִּישִׁים מְרִירוּת וְעַצְבוּת וְדָכָאוֹן, וּמִתְעַצְּבִים

אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי. לָזֹאת אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, "תַּפְסִיקוּ לָרִיב" כְּבָר, וְתַכְנִיסוּ בְּעַצְמְכֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּזְכּוּ לְבֵית חַם, בַּיִת מָלֵא שִׂמְחָה, בַּיִת מָלֵא אַהֲבָה, וְתַרְגִּישׁוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה בֶּאֱמֶת תִּזְכּוּ לִבְנוֹת בַּיִת טוֹב, וּתְגַדְּלוּ יְלָדִים בְּרִיאִים, כִּי יְלָדִים תָּמִיד מְסַתְּכְּלִים עַל הַהוֹרִים, עַל־כֵּן אִם אַתֶּם תִּתְנַהֲגוּ בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת בֵּינֵיכֶם, אָז תִּרְאוּ שֶׁהַיְלָדִים יִגְדְּלוּ מְפֻתָּחִים וּמְיֻשָּׁבִים, לֹא־כֵן אִם תָּרִיבוּ וְתַחְלְקוּ אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, עַל־יְדֵי־זֶה יִגְדְּלוּ הַיְלָדִים בַּעֲלֵי מוּמִין בְּנַפְשָׁם וּבְשִׂכְלָם; וְלָכֵן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְהַחֲזִיר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְלֵידַע אֲשֶׁר הוּא הַשֻּׁתָּף הָעִקָּרִי בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְתִמְחֲלוּ זֶה לָזֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה בֶּאֱמֶת יֶמְשַׁךְ עֲלֵיכֶם אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת. וְאַל יִהְיֶה נָקֵל בְּעֵינֵיכֶם דָּבָר זֶה, כִּי תֵּדְעוּ שֶׁהַיּוֹם, כָּל הַבָּתִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת הֵם רַק מֻחֲמַת כְּפִירוּת וְאֶפִּיקוֹרְסוּת שֶׁדָּחֲקוּ אֶת רַגְלֵי הַשְּׁכִינָה, וְהוֹצִיאוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מִתּוֹךְ הַבַּיִת, וְהִכְנִיסוּ כֵּלִים מְזֻהָמִים, הַטֶּלְוִיזְיָה וְהַוִּידִיאוֹ, שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּשְׁחִית שֶׁל הַסָּמ"ךְ־מ"ם וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא, הַמְגָרְשִׁים אֶת

הַשְׁכִינָה מִתּוֹךְ הַבַּיִת, וּמִתְעָרְבִים בְּמַעֲשֵׂה הַגּוֹיִים, וְלוֹמְדִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וּמְסַתַּכְּלִים וְשׁוֹמְעִים אֶת זֶהֳמַת תִּעוּב זְהוּם מַעֲשֵׂה הַגּוֹיִים וְהוֹלְכִים בְּחֻקּוֹתֵיהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה מְגָרְשִׁים אֶת הַשְׁכִינָה מִתּוֹךְ הַבַּיִת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה עוֹבֵר בַּבַּיִת מַה שֶּׁעוֹבֵר, כִּי לֹא רוֹצִים לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם אֶת אֲמִתַּת מְצִיאוּתוֹ יִתְבָּרַךְ; עַל־כֵּן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, "תַּפְסִיקוּ לָרִיב" כְּבָר, מַה יִּהְיֶה לָכֶם בָּזֶה שֶׁתַּחְלְקוּ וְתָרִיבוּ בֵּינֵיכֶם, הֲלֹא אַתֶּם הוֹרְסִים אֶת עַצְמְכֶם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, וְאֵין לָכֶם חַיִּים לֹא בָּזֶה הָעוֹלָם וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת בַּבַּיִת זוֹהִי אֵשׁ שׁוֹרֶפֶת, שֶׁשּׁוֹרֶפֶת אֶת הַנְּשָׁמָה לְגַמְרֵי, עַד שֶׁהָאָדָם מְאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֵיזֶה עוֹלָם הַזֶּה יֵשׁ לָאָדָם כְּשֶׁבֵּיתוֹ מָלֵא מָוֶת, מָלֵא מְרִירוּת, מָלֵא עַצְבוּת, מָלֵא עַצְבָנוּת, מָלֵא דְּכְאוֹנוֹת, מַמָּשׁ אֵשׁ הַכַּעַס וְהָרְצִיחָה בּוֹעֶרֶת בּוֹ, וְתָמִיד רַק מְקַלֵּל וּמְחָרֵף וּמְגַדֵּף אֶת אִשְׁתּוֹ, וְכֵן אִשְׁתּוֹ מְחָרֶפֶת וּמְגַדֶּפֶת אֶת בַּעְלָהּ, הַאִם זֶה נִקְרָא עוֹלָם הַזֶּה?! הֲלֹא זֶה הַגֵּיהִנּוֹם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אֵיךְ תִּזְכֶּה לָעוֹלָם הַבָּא?! כִּי כְּשֶׁאָדָם רָב עִם אִשְׁתּוֹ וְהָאִשָּׁה רָבָה עִם בַּעְלָהּ, וְחַיֵּיהֶם מְמֹרָמָרִים, מְלֵאֵי דְּכְאוֹנוֹת וְעַצְבוּת וּמְרִירוּת, אָז אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו

יִתְבָּרַךְ, כִּי בָּאִים לִידֵי עֲבֵרוֹת וַחֲטָאִים, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁכְּבָר אֵין זְמַן לִלְמֹד אֶת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה, וּמְרַחֲקִים אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ הַבַּיִת, הַאִם תַּחְשְׁבוּ שֶׁיִּהְיֶה לָכֶם גַּם עוֹלָם הַבָּא?! עַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מַה קּוֹרֶה בַּמְּרִיבוֹת שֶׁלָּכֶם, שֶׁאַתֶּם רְגִילִים מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ וּמִדֵּי שָׁעָה וְשָׁעָה מְקַלְלִים וּמְחָרְפִים וּמְגַדְּפִים זֶה אֶת זֶה, הֲלֹא עַל־יְדֵי־זֶה אַתֶּם מְאַבְּדִים אֶת הָעוֹלָם הַבָּא וְהָעוֹלָם הַזֶּה גַּם יַחַד; לָכֵן תַּפְסִיקוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לָרִיב, וְתַשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, וְתַכְנִיסוּ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְתֵדְעוּ שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית; וְאִם אִשְׁתְּךָ עָשְׂתָה אֵיזוֹ עַוְלָה אוֹ שָׁבְרָה מַשֶּׁהוּ, אוֹ גָּרְמָה אֵיזֶה הֶפְסֵד, תֵּדַע שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ־כֵן הָאִשָּׁה צְרִיכָה לָדַעַת, שֶׁאִם הַבַּעַל עָשָׂה אֵיזֶה דְּבַר עַוְלָה כְּנֶגְדָּהּ אוֹ שָׁבַר מַשֶּׁהוּ אוֹ גָּרַם הֶפְסֵד, הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. מַדּוּעַ לֹא תַּכְנִיסוּ בֵּינֵיכֶם אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אֲשֶׁר הוּא הַשֻּׁתָּף הָעִקָּרִי בְּתוֹךְ נִשּׂוּאֵיכֶם, וְאָז כְּשֶׁתַּכְנִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, תַּרְגִּישׁוּ טַעַם וְנֹעַם וַעֲרֵבוּת בְּחַיֵּיכֶם; וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְצַיֵּת אוֹתִי בְּדָבָר זֶה, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁכָּל בֵּיתְכֶם יִתְהַפֵּךְ לְגַן־עֵדֶן מַמָּשׁ, וְתָמִיד תַּרְגִּישׁוּ אַהֲבָה וְנֹעַם בֵּינֵיכֶם, וְתַחְפְּצוּ זֶה בָּזֶה, וְאַף

פַּעַם לֹא תִּרְצוּ לְהִתְגָּרֵשׁ, אַדְרַבָּה תִּהְיוּ לְעֵזֶר אֶחָד לַשֵּׁנִי; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס אֶת דְּבָרַי בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וְאָז בֵּיתוֹ יִתְהַפֵּךְ לְבֵית עָרֵב.

ו.

אִי אֶפְשָׁר לִמְנֹעַ מַחֲלֹקֶת בַּבַּיִת, אֶלָּא עַל־יְדֵי מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, לֹא בְּכָל פַּעַם צָרִיךְ לְהָגִיב, וְלֹא בְּכָל פַּעַם צָרִיךְ לִהְיוֹת הַצּוֹדֵק, צָרִיךְ רַק לִסְבֹּל, וְאָז נִפְסָק הָרִיב.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם רוֹצִים לִחְיוֹת בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת וּבְשָׁלוֹם, וְאַתֶּם רוֹצִים שֶׁבֵּיתְכֶם יִהְיֶה בַּיִת וּמִשְׁכָּן לַשְּׁכִינָה, שֶׁהַבְּרָכָה תִּהְיֶה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, תִּשְׁתַּדְּלוּ לְהַקְנוֹת לְעַצְמְכֶם אֶת מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, כִּי רֹב הַמַּחֲלֹקֶת בַּבַּיִת בָּאָה עַל־יְדֵי שֶׁמִּתְפּוֹצֶצֶת הַסַּבְלָנוּת אוֹ מֵהַבַּעַל אוֹ מֵהָאִשָּׁה, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַתְחִילִים לָרִיב, אֲבָל אִם הָיוּ קוֹנִים בְּעַצְמָם אֶת מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, וְהָיוּ סוֹבְלִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עֲלֵיהֶם, אָז הָיְתָה נִפְסֶקֶת הַמַּחֲלֹקֶת לְגַמְרֵי, וְכֵן יֵשׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים שֶׁהַבַּעַל רוֹצֶה לְנַצֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ, אוֹ לְהִפּוּךְ הָאִשָּׁה רוֹצָה לְנַצֵּחַ אֶת בַּעְלָהּ, וְכָךְ הֵם

מִתְעַקְּשִׁים, וּמִזֶּה יוֹצְאוֹת מְרִיבוֹת, עַד שֶׁהַבְעָרָה
לְלַהַב יָצְאָה, וְשׁוֹרֶפֶת אֶת כָּל הַבַּיִת, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת
בַּבַּיִת שׁוֹרֶפֶת אֶת כָּל הַבַּיִת, עַד שֶׁבָּאִים לִידֵי גֵּרוּשִׁין,
רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן; וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים,
לִסְבֹּל אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְאֵינְכֶם צְרִיכִים
לְהָגִיב בְּכָל פַּעַם עַל מַה שֶּׁהַזּוּלָת אוֹמֵר, שֶׁיַּגִּיד
וְיֹאמַר מַה שֶּׁיִּרְצֶה, וְאַתֶּם תִּשְׁתְּקוּ, וְתֵכֶף־וּמִיָּד נִשְׁקָט
הָרִיב; כִּי בֶּאֱמֶת עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁלֹּא בְּכָל פַּעַם
צְרִיכִים לִהְיוֹת צוֹדְקִים, וְאַף שֶׁאַתֶּם יוֹדְעִים, הַבַּעַל
אוֹ הָאִשָּׁה, שֶׁעַכְשָׁו הַצֶּדֶק אִתְּכֶם, וְזוֹלַתְכֶם אָשֵׁם,
אֲבָל לֹא בְּכָל פַּעַם צְרִיכִים לִהְיוֹת צוֹדְקִים, צְרִיכִין
שֵׂכֶל וְדַעַת וְחָכְמָה וּתְבוּנָה אֵיךְ לְהַנְהִיג בַּיִת, כִּי
בֶּאֱמֶת עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזֶה הָעוֹלָם, צָרוֹת
וְיִסּוּרִין קָשִׁים וּמָרִים, הַבַּעַל סוֹבֵל הַשְׁפָּלוֹת
בְּפַרְנָסָתוֹ וּבַחֶבְרָה, הָאִשָּׁה סוֹבֶלֶת עֶלְבּוֹנוֹת וְיִסּוּרִין
מֵהַיְלָדִים וּמֵהַשְּׁכֵנוֹת, וְאַחַר־כָּךְ הֵם רָבִים בֵּינֵיהֶם,
הַבַּעַל עִם אִשְׁתּוֹ וְהָאִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ, וּמוֹצִיאִים אֶחָד
עַל הַשֵּׁנִי אֶת עֲצַבֵּיהֶם. וּבֶאֱמֶת זֶה לֹא בְּדַעַת וְלֹא
בְּיֹשֶׁר וְלֹא בְּשֵׂכֶל, כִּי מָה אַתֶּם אֲשֵׁמִים אֶחָד בְּצָרַת
הַשֵּׁנִי, שֶׁתַּשְׁלִיכוּ אֶת הָאַשְׁמָה אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי,
אַדְרַבָּה, תִּקְנוּ לְעַצְמְכֶם מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, וְאָז תִּזְכּוּ
לַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם. וְאִם תִּקְנוּ בְּעַצְמְכֶם אֶת

מִדַּת הַסַּבְלָנוּת לִסְבֹּל אֶת כָּל הָעוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְתֵדְעוּ — אִם אֶשְׁתֹּק רַק שָׁעָה אַחַת מִמֵּילָא הַכֹּל יִסְתַּדֵּר, אָז יִפָּסֵק הָרִיב בֵּינֵיכֶם. וְעַל־כֵּן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ אֵיךְ עוֹבֵר עַל בֵּיתְכֶם מַחֲלוֹקוֹת וּמְרִיבוֹת, עַד שֶׁנִּשְׂרָף כָּל הַבַּיִת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְאַתֶּם מִסְתּוֹבְבִים מְמֻרְמָרִים, זֶה בְּכַעַס וּבְרֹגֶז עַל אִשְׁתּוֹ, וְזוֹ בְּכַעַס וּבְרֹגֶז עַל בַּעְלָהּ, וְכָךְ עוֹבֵר יוֹם אַחַר יוֹם, מְקַלְקְלִים זֶה אֶת זֶה, וְאֵין מְדַבְּרִים אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי, עַד שֶׁמָּרִים מְאֹד מְאֹד הַחַיִּים, וְאֵין רוֹאִים שׁוּם פִּתְרוֹן רַק לְהִתְגָּרֵשׁ, וְעַל־פִּי־רֹב מְעָרְבִין גַּם אֶת הַמִּשְׁפָּחָה, עַד שֶׁהַכֹּל נִתְהַפֵּךְ לְרָעָה; וְלָכֵן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לִסְבֹּל אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁיִּפָּסֵק הָרִיב, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַפְסִיק אֶת הָרִיב אֶלָּא עַל־יְדֵי מִדַּת הַסַּבְלָנוּת; וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַקְנוֹת לְעַצְמְכֶם אֶת מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, וְאָז יִפָּסֵק הָרִיב בֵּינֵיכֶם. וְאַל תַּחְשְׁבוּ שֶׁמִּדַּת הַסַּבְלָנוּת כָּל־כָּךְ קַל לִרְכֹּשׁ אוֹתָהּ, כִּי זֶה בָּא מְאֹד מְאֹד קָשֶׁה לָאָדָם, אָדָם נִשְׁבָּר בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִמָּנַע מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים, עִם כָּל זֹאת צָרִיךְ לְהַכְנִיס אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד בְּמִדַּת הַסַּבְלָנוּת, וְעַל־יְדֵי הַסַּבְלָנוּת זוֹכֶה לַעֲבֹר עַל הַכֹּל; וְעַל־כֵּן, בָּנַי

וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אִם אַתֶּם רוֹצִים לִחְיוֹת חַיִּים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים, וּבֵיתְכֶם יִתְהַפֵּךְ לְגַן־עֵדֶן, תִּשְׁתַּדְּלוּ לְהַקְנוֹת לְעַצְמְכֶם אֶת מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, וְתִסְבְּלוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עוֹבֵר עֲלֵיכֶם, וְתָמִיד תִּזְכְּרוּ שֶׁלֹּא בְּכָל פַּעַם צְרִיכִין לִהְיוֹת הַצּוֹדְקִים, וְאָז תַּעַבְרוּ אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם, וּבֵיתְכֶם יִתְהַפֵּךְ לְגַן־עֵדֶן; אַשְׁרֵי מִי שֶׁקּוֹנֶה בְּעַצְמוֹ מִדַּת הַסַּבְלָנוּת, שֶׁאָז עוֹבֵר אֶת הַחַיִּים בְּקַלּוּת.

ז.

כָּל הַצָּרוֹת הַנִּמְשָׁכוֹת לָאָדָם הֵן רַק מֵחֲמַת הַמְּרִיבוֹת בְּבֵיתוֹ, וְעַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה שֶׁבֵּיתוֹ יִתְבָּרֵךְ, עָלָיו לְהַפְסִיק לָרִיב.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! רְאוּ אֵיךְ עָבְרוּ עֲלֵיכֶם יְמֵיכֶם וּשְׁנוֹתֵיכֶם, הִנֵּה הִתְחַתַּנְתֶּם וַהֲיִיתֶם הֲכִי מְאֻשָּׁרִים בְּחַיֵּיכֶם, וְכֻלָּם הִסְתַּכְּלוּ עֲלֵיכֶם בְּעַיִן שֶׁל קִנְאָה וְקִנְּאוּ בָּכֶם, אֵיךְ אַתֶּם זוּג כָּל־כָּךְ מַתְאִים זֶה לָזֶה, וְאַתֶּם בְּעַצְמְכֶם הֲיִיתֶם שְׂמֵחִים וַעֲלִיזִים בֵּינֵיכֶם, וְהָאַחְוָה הָיְתָה רַבָּה מְאֹד, וְעַכְשָׁו רְאוּ אֵיךְ כָּל הַבַּיִת נִתְהַפֵּךְ לְגֵיהִנּוֹם, וְאַתֶּם מְקַלְלִים זֶה אֶת זֶה, וְשׁוֹנְאִים זֶה אֶת זֶה, וְלֹא מַפְסִיקִים לָרִיב יוֹמָם וָלַיְלָה, אֲשֶׁר

מִזֶּה נִמְשָׁכִים לָכֶם כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְעָגְמַת הַנֶּפֶשׁ וְהַמְּרִירוּת, וְאֵין אַתֶּם מַצְלִיחִים עִם הַיְלָדִים, כִּי עִקַּר אִי הַהַצְלָחָה עִם הַיְלָדִים הוּא רַק כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת בַּבַּיִת, כִּי הַיְלָדִים מִתְפַּחֲדִים מְאֹד כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁהַהוֹרִים מִתְקוֹטְטִים, וְאֵיךְ שֶׁכָּל הַבַּיִת נִתְהַפֵּךְ לְגֵיהִנּוֹם מַמָּשׁ, וְזֶה מַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם לְרָעָה, וְגַם פַּרְנָסַתְכֶם נִצְטַמְצְמָה כָּל־כָּךְ וּנְפַלְתֶּם לְחוֹבוֹת גְּדוֹלִים, הַכֹּל בָּא מֵחֲמַת הַקִּנְאָה וְהַשִּׂנְאָה בֵּינֵיכֶם, שֶׁאַתֶּם רָבִים עַל כָּל דְּבַר שְׁטוּת. וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אִם אַתֶּם רוֹצִים שֶׁתִּשְׁתַּנֶּה הָאֲוִירָה בַּבַּיִת, "**תַּפְסִיקוּ לָרִיב**" תֵּכֶף־וּמִיָּד בְּלִי שׁוּם תְּנָאִים מֻקְדָּמִים, תַּחְזְרוּ אֶל הַהַתְחָלָה, וְתַתְחִילוּ לֶאֱהֹב אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וּלְכַבֵּד וּלְהָבִין אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וּלְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּינֵיכֶם, כִּי אַחֶרֶת אַתֶּם הוֹרְסִים אֶת הַחַיִּים הַטּוֹבִים שֶׁלָּכֶם. עֲלֵיכֶם לָדַעַת שֶׁהָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם נִמְצָא רַק שִׁבְעִים שָׁנָה, וְגַם שִׁבְעִים הַשָּׁנָה הָאֵלּוּ פֶּן וְאוּלַי הַיּוֹם בָּא הָרֶגַע שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲזִיר אֶת הַנְּשָׁמָה. וְאִם־כֵּן אֶשְׁאַל אֶתְכֶם, הַאִם כְּדַאי בִּשְׁבִיל יוֹם אֶחָד לָרִיב וְלַחֲלֹק זֶה עִם זֶה, לְקַלֵּל וּלְהַכּוֹת זֶה אֶת זֶה?! מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אִם נִכְנְסָה בָּכֶם אֵיזוֹ מַחֲשָׁבָה שֶׁל שְׁטוּת לְהִתְגָּרֵשׁ, הַאִם כְּדַאי בִּשְׁבִיל הַיּוֹם הַזֶּה לְהִתְגָּרֵשׁ?! מִי יוֹדֵעַ אִם לֹא יִקְחוּ

אֶת אֶחָד מִכֶּם בַּיּוֹם הַזֶּה חֲזָרָה לְמַעְלָה, כַּמָּה מִקְרִים קָרוּ שֶׁפִּתְאוֹם קִבֵּל אָדָם דֹּם לֵב וָמֵת וְנִפְטַר מֵהָעוֹלָם, וְזֶה יָכוֹל לִקְרוֹת גַּם אֶצְלְכֶם, וְעַל־כֵּן אֶשְׁאַל אֶתְכֶם, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מָה אִתְּכֶם? ״תַּפְסִיקוּ לָרִיב״! מַסְפִּיק כְּבָר כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִין שֶׁהִמְשַׁכְתֶּם בְּעַצְמְכֶם, שֶׁאַתֶּם נִשְׁקָעִתֶּם בְּחוֹבוֹת עֲצוּמִים, וְהִגַּעְתֶּם לְמַצָּב שֶׁל עַד פַּת לֶחֶם, וְאַתֶּם מְלֵאִים חוֹבוֹת, וְהַבַּיִת נִתְהַפֵּךְ לְגֵיהִנּוֹם עַד מַמָּשׁ, אֲשֶׁר אַתֶּם מְלֵאִים צָרוֹת וְיִסּוּרִין וְעָגְמַת נֶפֶשׁ, וְהַלֵּב מִתְפּוֹצֵץ, שֶׁרוֹאִים שֶׁהַיְלָדִים מִתְפָּרְאִים, וּבַעֲלֵי הַחוֹבוֹת נוֹגְשִׁים, וְהַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת אֵינָן מַפְסִיקוֹת בַּבַּיִת, הַכֹּל בָּא מִפְּנֵי שֶׁאַתֶּם כָּל־כָּךְ עַקְשָׁנִים, אֵינְכֶם רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית, שֶׁיֵּשׁ בּוֹרֵא כָּל עוֹלָמִים, שֶׁצְּרִיכִין לַחֲזֹר אֵלָיו, מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֶד יוֹם; וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַפְסִיק לָרִיב תֵּכֶף־וּמִיָּד בְּלִי שׁוּם תְּנָאִים מֻקְדָּמִים, כִּי הַחַיִּים שֶׁל הָאָדָם הֵם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְגַם בָּזֶה כְּבָר עָבַר כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה, כִּי הַזְּמַן פּוֹרֵחַ, וְהִנֵּה הוּא נִמְצָא, וְהִנֵּה כְּבָר אֵינֶנּוּ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהָאָדָם בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ בָּטוּחַ רֶגַע אֶחָד בָּזֶה הָעוֹלָם.

וְעַל־כֵּן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בָּנַי וּבְנוֹתַי

הַיְקָרִים, "תַּפְסִיקוּ לָרִיב" כְּבָר, וְאַף שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד חוֹשֵׁב שֶׁהוּא צוֹדֵק, מַה יּוֹעִיל הַצֶּדֶק הַזֶּה, כְּשֶׁבֵּיתְכֶם הוּא גֵּיהִנּוֹם מַמָּשׁ, וְאַתֶּם אֵינְכֶם יְכוֹלִים לְהַפְסִיק לָרִיב, וְעַל־יְדֵי־זֶה אַתֶּם סוֹבְלִים בְּעַצְמְכֶם סֵבֶל גֵּיהִנּוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם. וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, "תַּפְסִיקוּ לָרִיב" תֵּכֶף־וּמִיָּד, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁכָּל בֵּיתְכֶם יִתְהַפֵּךְ לְבֵית חַם, בַּיִת מָלֵא אַהֲבָה, מָלֵא טוֹב, מָלֵא חֶסֶד, וְהַשְׁכִינָה תִּשְׁרֶה בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם. אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁכְּבָר כָּבֵד וְקָשֶׁה לָכֶם לְהַפְסִיק לָרִיב, כִּי כָּל־כָּךְ נִכְנַסְתֶּם בַּהֶרְגֵּל הָרַע הַזֶּה שֶׁל מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת, קִנְאוֹת וְשִׂנְאוֹת, עַד שֶׁנִּדְמֶה לָכֶם כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה מִכֶּם, וּכְאִלּוּ אַף פַּעַם כְּבָר לֹא תֵּצְאוּ מִזֶּה. לָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, עִמְדוּ לְרֶגַע וּתְיַשְּׁבוּ אֶת עַצְמְכֶם, בִּשְׁבִיל מַה בָּאתֶם לָזֶה הָעוֹלָם — לָרִיב וְלַחֲלֹק אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, אוֹ לִבְנוֹת בַּיִת וְדִירָה לוֹ יִתְבָּרַךְ?! כִּי זוֹ הַתַּכְלִית בְּזֶה הָעוֹלָם — לִבְנוֹת לוֹ יִתְבָּרַךְ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים, לְהַשְׁרוֹת אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם; וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, כִּי בִּמְקוֹם הַשָּׁלוֹם שָׁם הַשְׁכִינָה שְׁרוּיָה, וּכְשֶׁהַשְׁכִינָה מְצוּיָה, שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת מְצוּיוֹת; אַשְׁרֵי מִי שֶׁזּוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים.

ח.

הַשָּׁלוֹם בַּבַּיִת מֵבִיא בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, וְעַל יָדוֹ נִשְׁפַּעַת עָלָיו פַּרְנָסָה וְנַחַת מֵהַיְלָדִים, וְנִסְתָּר בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! אִם תַּשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם וְ"תַּפְסִיקוּ לָרִיב", אֵין לְתָאֵר וְאֵין לְשַׁעֵר אֶת גֹּדֶל הַבְּרָכָה וְהַהַצְלָחָה שֶׁתִּשְׁפַּע עֲלֵיכֶם, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי מַחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (עֻקְצִין ג, יב); וְתֵכֶף־וּמִיָּד שֶׁעוֹשִׂין שָׁלוֹם בַּבַּיִת, נִשְׁפַּע עָלָיו אוֹר וְזִיו וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ שָׁלוֹם (שַׁבָּת י:), וְעַל־כֵּן גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם, שֶׁלֹּא פָּתַח הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אֶלָּא בְּשָׁלוֹם, וְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַטּוֹבוֹת וְהַנֶּחָמוֹת שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְבִיאָן עַל יִשְׂרָאֵל חוֹתְמִין בְּשָׁלוֹם (וַיִּקְרָא רַבָּה ט, ט); וְלָכֵן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, תֵּכֶף־וּמִיָּד לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה כָּל־כָּךְ קָשֶׁה לָכֶם, אֲבָל אִם תַּעֲשׂוּ שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם אָז תַּאֲרִיכוּ יָמִים, כִּי אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב שָׁלוֹם וּלְהַפְסִיק לָרִיב. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא, פָּרָשַׁת יִתְרוֹ): מָה אַבְנֵי מִזְבֵּחַ שֶׁלֹּא רוֹאוֹת וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שֶׁמְּטִילוֹת שָׁלוֹם אָמְרָה תּוֹרָה: "לֹא

תָּנִיחַ עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל״, הַמֵּטִיל שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיַּאֲרִיכוּ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו; וְעַל־כֵּן בָּזֶה שֶׁאַתֶּם תַּשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם וְתַפְסִיקוּ כְּבָר לָרִיב, וְלֹא תִסְתַּכְּלוּ עַל הָרַע שֶׁבֵּינֵיכֶם, אָז תַּאֲרִיכוּ יָמִים וְשָׁנִים, וְהַבְּרָכָה תִּהְיֶה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְתַרְגִּישׁוּ חַיִּים מְתֻקִּים, עֲרֵבִים וְנָעִימִים בְּחַיֵּיכֶם, כִּי עַל־יְדֵי הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת עוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁעוֹקֵר אֶת הָאָדָם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּכְמוֹ־כֵן אֵין עוֹד דָּבָר שֶׁמּוֹנֵעַ אֶת הַהַצְלָחָה וְהַנַּחַת מֵהָאָדָם כְּמוֹ הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ; וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, אַחַת וּלְתָמִיד לְהַפְסִיק כְּבָר לָרִיב, וְתָדוּנוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי לְכַף זְכוּת, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁהַכֹּל יִסְתַּדֵּר בֵּינֵיכֶם. וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (כַּלָּה רַבָּתִי, פֶּרֶק ב׳): כָּל הַמֵּשִׂים שָׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ; מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מֵשִׂים שָׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד, לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֶלֶךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְכָךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת בֵּיתְכֶם, שֶׁהַבַּעַל יִהְיֶה מֶלֶךְ וְאִשְׁתּוֹ תִּהְיֶה מַלְכָּה, וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ מֶלֶךְ וּמַלְכָּה, אֲזַי יֵשׁ מֶמְשָׁלָה, וּכְשֶׁיֵּשׁ מֶמְשָׁלָה יֵשׁ שֶׂפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה. וְלָכֵן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהִתְיַשֵּׁב אַחַת וּלְתָמִיד, שֶׁמַּסְפִּיק

כְּבָר הַמְּרִיבוֹת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵינוּ, שֶׁאֵינָן מְבִיאוֹת לְשׁוּם דָּבָר רַק אֶל כְּלָיוֹן, שֶׁמְּכַלּוֹת אֶת הַכֹּחוֹת וְהָעֲצַבִּים עַל דְּבָרִים שֶׁל מַה בְּכָךְ וְעַל דְּבָרִים שֶׁל הֶבֶל, וּמְבַלִּים אֶת הַיָּמִים וְהַשָּׁעוֹת הַטּוֹבוֹת שֶׁיְּכוֹלִים לִקְנוֹת בָּהֶם טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, וּמְבַלִּים וּמְכַלִּים אֶת הַנַּחַת שֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְקַבֵּל מֵהַיְלָדִים, כִּי עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת בַּבַּיִת הַיְלָדִים מִתְפָּרְאִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְיוֹצְאִים, חַס וְשָׁלוֹם, לְתַרְבּוּת רָעָה, לוֹקְחִים סַמִּים וְהוֹלְכִים לַמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְהַמְזֻהָמִים, כִּי מֵהֵיכָן יִלְמְדוּ דֶּגְמָא אַחֶרֶת?! כִּי זֶה הֵם רוֹאִים בְּבֵיתָם, תָּמִיד מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת, עַד שֶׁנִּוָּהֲרָס הַבַּיִת לְגַמְרֵי. וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַפְסִיק כְּבָר לָרִיב בֵּינֵיכֶם, וְתַתְחִילוּ לִחְיוֹת בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, וּתְכַבְּדוּ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁתְּבֹאנָה לְתוֹךְ בֵּיתְכֶם הַבְּרָכָה וְהַהַצְלָחָה, וְיִשְׁפַּע עֲלֵיכֶם שֶׁפַע בְּפַרְנָסָה; כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם שָׁלוֹם־בַּיִת וְהוּא מְיֻשָּׁב בְּדַעְתּוֹ, אָז יוֹדֵעַ לִתֵּן לְעַצְמוֹ עֵצָה אֵיךְ לָצֵאת מֵהַסְּבָךְ שֶׁנִּסְתַּבֵּךְ, כִּי כָּל אָדָם נִקְלָע לְמַצָּבִים כָּאֵלּוּ שֶׁנִּסְתַּבֵּךְ בִּכְסָפִים, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לָאָדָם דַּעַת, הוּא יוֹדֵעַ אֵיךְ לָצֵאת מִן הַסְּבָךְ הַזֶּה שֶׁנִּסְתַּבֵּךְ, לֹא־כֵן כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאַשְׁמָה עַל אִשְׁתּוֹ, אוֹ הָאִשָּׁה זוֹרֶקֶת אֶת הָאַשְׁמָה עַל בַּעְלָהּ, כָּךְ

מַתְחִילִים לָרִיב, וְאָז מְאַבְּדִים אֶת הַדַּעַת וְהַשֵּׂכֶל, וּכְבָר אֵין יוֹדְעִים אֵיךְ לָצֵאת מֵהַסְּבָךְ, וְלֹא זוֹ בִּלְבָד, אֶלָּא מִסְתַּבְּכִים בְּסִבּוּכִים יוֹתֵר גְּדוֹלִים; וְעַל־כֵּן רְאוּ, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְהַפְסִיק לָרִיב, וְתַמְשִׁיכוּ עַל עַצְמְכֶם שָׁלוֹם שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁמְּחַבֵּר עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים; כִּי בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לָכֶם לִזְרֹק אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי אֶת הָאַשְׁמָה, עֲלֵיכֶם לִבְרֹחַ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְקַבְּלוּ עֲלֵיכֶם לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית וּלְקַיֵּם אֶת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁמֹר שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, וְאָז הַשַּׁבָּת תִּשְׁמֹר עֲלֵיכֶם; כִּי כָּל הַבְּרָכוֹת בָּאוֹת לָאָדָם בִּשְׂבִיל וּבִזְכוּת הַשַּׁבָּת, וְהַשַּׁבָּת הִיא שָׁלוֹם, וְעַל־כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת שֶׁל שַׁבַּת־קֹדֶשׁ הִיא בִּשְׂבִיל שָׁלוֹם בֵּיתוֹ, וְנֵר בֵּיתוֹ עָדִיף מִכָּל הַנֵּרוֹת מִשּׁוּם שָׁלוֹם בֵּיתוֹ (שַׁבָּת כג:); וְעַל־כֵּן תְּקַבְּלוּ עַל עַצְמְכֶם לֹא לָרִיב וּבִפְרָט בְּשַׁבַּת־קֹדֶשׁ, וְתִשְׁתַּדְּלוּ מְאֹד מְאֹד לְקַיֵּם אֶת מִצְוָתָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁתֵּצְאוּ מִכָּל צָרוֹתֵיכֶם, וְתִזְכּוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמְכֶם כָּל מִינֵי בְּרָכוֹת וִישׁוּעוֹת בִּזְכוּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה וְהַהֲבָנָה הַהֲדָדִית שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם, וְהַחֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה שֶׁתַּחְזְרוּ שְׁנֵיכֶם בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּתְקַיְּמוּ אֶת כָּל

מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּתְבָּרְכוּ בִּבְרָכוֹת עַד אֵין סוֹף, וְיֵשְׁפַּע עֲלֵיכֶם שֶׁפַע רַב וְהַצְלָחָה גְּדוֹלָה, עַד שֶׁתִּזְכּוּ לְהִתְעַנֵּג בְּנֹעַם זִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּכְנִיס דִּבּוּרִים אֵלּוּ בְּתוֹךְ לִבּוֹ, וּמְקַיְּמָם בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת, שֶׁאָז יַעֲבֹר אֶת זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם וּבְאַהֲבָה, בְּאַחֲוָה וּבְרֵעוּת, וְיִטְעַם טַעַם עוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה; אַשְׁרֵי לוֹ בָּזֶה וְאַשְׁרֵי לוֹ בַּבָּא!

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

חַיִּים מְשֻׁתָּפִים

יְחַזֵּק וִישַׁמַּח אֶת זוּגוֹת צְעִירִים, וְיוֹרֶה לָהֶם דֶּרֶךְ
וְעֵצוֹת יְשָׁרוֹת אֵיךְ לִחְיוֹת יַחַד בְּאַהֲבָה וּבַהֲבָנָה
הַדָּדִית, וְלֹא יָבֹאוּ, חַס וְשָׁלוֹם, לִידֵי גֵּרוּשִׁין.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ
רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ
רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ
וּמְשֻׁלָּב בְּפִסּוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה״ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב״א

מוֹהַרָא״ש נ״י אָמַר, שֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה צְרִיכִים לָדַעַת, שֶׁהֵם שֻׁתָּפִים בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, וְעַל־כֵּן עֲלֵיהֶם לְהִתְחַלֵּק בֵּין בַּשָּׂכָר וּבֵין בַּהֶפְסֵד, וְאִם בּוֹנִים אֶת הַבַּיִת עַל יְסוֹד שֻׁתָּפוּת אֲמִתִּית, אָז מַצְלִיחִים בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, לֹא־כֵן אִם אֶחָד זוֹרֵק אֶת הָאַשְׁמָה עַל הַשֵּׁנִי, יִתְפָּרְדוּ, חַס וְשָׁלוֹם. וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לְהִשָּׁמֵר בְּדָבָר זֶה מְאֹד, וְאָז יִחְיוּ חַיִּים מְאֻשָּׁרִים, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִשְׁרֶה תָּמִיד בֵּינֵיהֶם.

(אִמְרֵי־מוֹהַרָא״ש, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרפא)

קוּנְטְרֵס

חַיִּים מְשֻׁתָּפִים

א.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּרֹגַע שֶׁנִּשֵּׂאתֶם יַחַד, אַתֶּם שֻׁתָּפִים לְכָל דָּבָר — בֵּין לְשָׂכָר וּבֵין לְהֶפְסֵד, וְאִי אֶפְשָׁר לְהִתְנַעֵר מֵהַשֻּׁתָּפוּת בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְאִם תִּקְחוּ בְּעַצְמְכֶם יְדִיעָה זוֹ, אָז תַּצְלִיחוּ בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם; כִּי רַק בָּזֶה תְּלוּיִים חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִים הַמֻּצְלָחִים בְּזֶה הָעוֹלָם; כִּי עַל־פִּי־רֹב אָנוּ רוֹאִים מִי מַפְסִיד בְּחַיָּיו — זֶה שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָקַחַת חֵלֶק בְּעֹל זוּלָתוֹ. כִּי תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאָדָם יוֹדֵעַ אֲשֶׁר הוּא תָּלוּי בַּחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ תָּלוּי בּוֹ, זוֹ כְּבָר יְשׁוּעָה גְּדוֹלָה עַד מְאֹד, וּבָזֶה תָּלוּי כָּל עִקַּר הַצְלָחַת הָאָדָם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. וּמִכָּל שֶׁכֵּן חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין.

שֶׁהַבַּעַל תָּלוּי בָּאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה תְּלוּיָה בַּבַּעַל, וּשְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וּכְשֶׁיּוֹדְעִים יְדִיעָה זוֹ — מַצְלִיחִים בְּחַיֵּיהֶם. וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מֵאַחַר שֶׁזָּכָה אֶתְכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְנִשֵּׂאתֶם יַחַד, רְאוּ לְהַזְמִין אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם, וְזוֹ הַשֻּׁתָּפוּת הֲכִי גְּדוֹלָה וַהֲכִי מֻצְלַחַת; הֱיוּ שֻׁתָּמִיד תְּדַבְּרוּ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ בְּבֵיתְכֶם, וְיִהְיֶה הַבַּיִת מְנֻהָל עַל־פִּי דַּעַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכָל דָּבָר שֶׁאַתֶּם צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת תִּתְיַעֲצוּ עִם חַכְמֵי הַתּוֹרָה, עַל־יְדֵי־זֶה תַּצְלִיחוּ מְאֹד בַּחַיִּים בִּכְלָלִיּוּת וּבְחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין בִּפְרָטִיּוּת. וּבֶאֱמֶת עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה וּמְקַיֵּם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כֻּלָּהּ, וְדוֹמֵם, צוֹמֵחַ, חַי, מְדַבֵּר, הֵם עֶצֶם עַצְמִיּוּת חִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהַחַיִּים הַמְשֻׁתָּפִים שֶׁהֵם חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, צְרִיכִים לְהִתְנַהֵל רַק עַל־פִּי הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר רַק אָז מַצְלִיחִים בְּיוֹתֵר. עַל־כֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ מְאֹד שֶׁחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם יִהְיוּ עַל־פִּי אַדְנֵי הַתּוֹרָה, וְתִזָּהֲרוּ מְאֹד לְקַיֵּם מִצְוֹת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּבִפְרָט לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר בְּטָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, אֲשֶׁר זֶה הַיְסוֹד בַּחַיִּים הַמְשֻׁתָּפִים, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיוּ סְמוּכִים וּבְטוּחִים שֶׁתּוֹלִידוּ בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים, בְּרִיאִים בְּנַפְשָׁם וּבְשִׂכְלָם, וּמֻצְלָחִים בְּכָל

מַעֲשֵׂיהֶם. עֲלֵיכֶם לָדַעַת כִּי טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה, לִשְׁמֹר הִלְכוֹת נִדָּה וְהַרְחָקָה, זֶהוּ יְסוֹד הַחַיִּים הַמְשֻׁתָּפִים, וְאַל תַּקֵּלוּ בָּזֶה, כִּי הַמַּקֵּל בְּטָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה וּבְהִלְכוֹת נִדָּה, מְקֻלְקָלִין לוֹ בְּחַיָּיו, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי הוּא אִסּוּר כָּרֵת. וְלָכֵן רְאוּ לִבְנוֹת אֶת הַחַיִּים הַמְשֻׁתָּפִים — חַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם עַל־פִּי הַתּוֹרָה, וְתָמִיד תִּתְיַעֲצוּ עִם חָכָם בַּתּוֹרָה, רַב יְרֵא ה׳, וְכָל שְׁאֵלָה וְסָפֵק וּסְפֵק סְפֵקָא שֶׁיֵּשׁ לָכֶם, תָּבִיאוּ אֶת זֶה לְפָנָיו, וְאָז בְּוַדַּאי תַּצְלִיחוּ בַּחַיִּים הַמְשֻׁתָּפִים; כִּי בַּיִת הַבָּנוּי עַל־פִּי הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה, עַל־פִּי הָאֱמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, מַצְלִיחַ מֵהַתְחָלָה עַד הַסּוֹף. וּלְהֵפֶךְ כְּשֶׁאֵינוֹ בָּנוּי עַל־פִּי הַתּוֹרָה, אֲזַי הַחַיִּים הֵם כִּשָּׁלוֹן, וְנִכְשָׁלִים וְעוֹקְרִים עַצְמָם לְגַמְרֵי. וְלָכֵן רְאוּ בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לִשְׁמֹר עַל דִּבַּר ה׳ יִתְבָּרַךְ, וְאָז טוֹב לָכֶם כָּל הַיָּמִים.

ב.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִים הֵם חַיִּים מְשֻׁתָּפִים, הַיְנוּ מַתְחִילִים הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, עוֹלָם חָדָשׁ, חַיִּים חֲדָשִׁים. כִּי טֶרֶם שֶׁנִּשְׂאוּ, הַבַּעַל הָיָה רָוָק, בָּחוּר, הִסְתּוֹבֵב, עָשָׂה כְּכָל

הָעוֹלֶה עַל רוּחוֹ, הָאִשָּׁה הָיְתָה רֵעָקָה, הִסְתּוֹבְבָה לְבַד, עָשְׂתָה כַּאֲוַת נַפְשָׁהּ. בָּרֵגַע שֶׁהִתְחַתְּנוּ נַעֲשִׂים שֻׁתָּפִים, וּכְמוֹ בְּשֻׁתָּפוּת, שְׁנֵיהֶם צְרִיכִים לִהְיוֹת אֲמִינִים זֶה לָזֶה, כָּךְ בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, צְרִיכִים שְׁנֵיהֶם לָתֵת אֱמוּן זֶה בָּזֶה, הֵן בְּאַהֲבָה, שֶׁצְּרִיכִים לֶאֱהֹב זֶה אֶת זֶה, הֵן בְּכָבוֹד — לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה, הֵן בְּיַחַס — צְרִיכִים לְהִתְיַחֵס זֶה לָזֶה. וְאָז אִם הַשֻּׁתָּפוּת בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין הוֹלֶכֶת בְּצוּרָה כָּזוֹ, מַצְלִיחִים עַד מְאֹד. כִּי כְּמוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת בְּאֵיזֶה עֵסֶק, כְּשֶׁעוֹזְרִים אֶחָד לַשֵּׁנִי, הָעֵסֶק פּוֹרֵחַ וּמְשַׂגְשֵׂג, לֹא־כֵן אִם אֶחָד בּוֹגֵד בַּשֵּׁנִי, גּוֹזֵל וְעוֹשֶׂה עָוֶל מֵאֲחוֹרֵי גַּוּו שֶׁל הַשֵּׁנִי, לֹא אוֹרֵךְ זְמַן רַב וְהָעֵסֶק מִתְפָּרֵק. כְּמוֹ־כֵן בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, בְּרֶגַע שֶׁמִּתְחַתְּנִים שְׁנֵיהֶם נַעֲשִׂים בָּשָׂר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, כד): "עַל־כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", הֵם נַעֲשִׂים אֶחָד. וְלָכֵן צְרִיכִים לְכַבֵּד אֶחָד לַשֵּׁנִי, לָתֵת יַחַס אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, לְהָבִין אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי וּלְהַרְגִּישׁ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, אִם נוֹהֲגִים בָּאֹפֶן הַזֶּה, שְׁנֵיהֶם מַצְלִיחִים, וְיוֹצְאִים מֵהֶם דּוֹרוֹת קְדוֹשִׁים, אַךְ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, אֶחָד מַתְחִיל לְהַשְׁפִּיל אוֹ לְזַלְזֵל אוֹ לִפְגֹּעַ בְּזוּלָתוֹ, אַט אַט חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין מִתְפּוֹרְרִים וְהַשֻּׁתָּפוּת מִתְפָּרֶקֶת, וְנַעֲשָׂה חֻרְבָּן בַּבַּיִת,

עַד שֶׁלְּבַסּוֹף בָּאִים, רַחֲמָנָא לִצְלָן, לִידֵי גֵּרוּשִׁין. עַל־כֵּן עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, מֵאַחַר שֶׁסִּבַּב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁשְּׁנֵיכֶם הִתְחַתַּנְתֶּם, סִימָן שֶׁאַתֶּם זוּג מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי כָּךְ כָּתוּב בַּזֹּהַר (לֶךְ־לְךָ פה:): קֹדֶם שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹרֶדֶת לְמַטָּה, הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה לְמַעְלָה הֵם נְשָׁמָה אַחַת, כֵּיוָן שֶׁיּוֹרְדִים לְזֶה הָעוֹלָם, הַבַּעַל נוֹלָד מִזּוּג הוֹרִים אֶחָד, וְהָאִשָּׁה נוֹלֶדֶת מִזּוּג הוֹרִים אַחֵר, וּלְחַבְּרָם וּלְשַׁדְּכָם יַחַד זֶה הַדָּבָר הַקָּשֶׁה בְּיוֹתֵר, וְעַל זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵין סַנְהֶדְרִין כב.): קָשֶׁה זִוּוּגוֹ שֶׁל אָדָם כִּקְרִיעַת יַם סוּף, כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה קִטְרוּגִים. אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהִתְחַתְּנוּ, עַל שְׁנֵיהֶם לָדַעַת שֶׁהֵם נְשָׁמָה אַחַת, וְלָכֵן אָסוּר לְהַשְׁפִּיל זֶה אֶת זֶה, אָסוּר לִפְגֹּעַ בָּרֶגֶשׁ שֶׁל הַשֵּׁנִי, וְתֵכֶף כְּשֶׁפּוֹגְעִים בְּרֶגֶשׁ הַזּוּלַת, אוֹ הַבַּעַל מַשְׁפִּיל אֶת הָאִשָּׁה, אוֹ הָאִשָּׁה מַשְׁפִּילָה אֶת הַבַּעַל, תֵּכֶף־וּמִיָּד נַעֲשִׂים פְּגָמִים בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, חַס וְשָׁלוֹם, וְנִפְגֶּמֶת הַנְּשָׁמָה, וּשְׁנֵיהֶם צְרִיכִים לְסִבֹּל סֵבֶל גָּדוֹל. וְלָכֵן, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, רְאוּ לֵידַע מַה לִּפְנֵיכֶם. מֵאַחַר שֶׁסִּבַּב הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם יַחַד, סִימָן שֶׁאַתֶּם נְשָׁמָה אַחַת, וְאִם יֵשׁ בֵּינֵיכֶם אִי הֲבָנוֹת, אוֹ אֵילּוּ מְרִיבוֹת, חַס וְחָלִילָה, עֲלֵיכֶם תֵּכֶף־וּמִיָּד לָגֶשֶׁת אֶל

צַדִּיק הַדָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּתַּקֵּן אֶתְכֶם, וְאַל תַּנִּיחוּ אֶת עַצְמְכֶם כְּרֶגַע. כִּי בֶּאֱמֶת רַק הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי הַדָּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אֵין לוֹ אִינְטֶרֶסִים אִישִׁיִּים וְעַצְמִיִּים, הוּא יָכוֹל לַעֲזֹר לָכֶם, אַךְ אִם תֵּלְכוּ אֶל סְתָם אָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְגִיעוֹת, בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל לְעָזְרְכֶם. וְלָכֵן אִם יֵשׁ בֵּינֵיכֶם אֵילּוּ חִלּוּקֵי דֵּעוֹת אוֹ אִי הֲבָנוֹת, תֵּכֶף־וּמִיָּד עֲלֵיכֶם לִפְנוֹת אֶל הַצַּדִּיק הָאֲמִתִּי. אַךְ עֲלֵיכֶם לֵידַע, שֶׁאִם פּוֹנִים אֶל צַדִּיק בְּקֶשֶׁר לִבְעָיָה כָּלְשֶׁהִי, צְרִיכִים לְצַיְתוֹ עַד הַסּוֹף, וְאִם תַּחְשְׁבוּ שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲבֹד עָלָיו אוֹ לְרַמּוֹתוֹ, זוֹהִי טָעוּת חֲמוּרָה, כִּי הוּא יוֹדֵעַ בְּדִיּוּק מַה קּוֹרֶה בֵּינֵיכֶם. וְלָכֵן תִּשְׁתַּדְּלוּ לִהְיוֹת אֲמִתִּיִּים, וְלִפְתֹּחַ לִבְּכֶם וּלְצַיֵּת אֶת הַצַּדִּיק, וְאָז תַּצְלִיחוּ לְתַקֵּן אֶת הַשָּׁלוֹם־בַּיִת בֵּינֵיכֶם, וְתַתְחִילוּ לִפְרֹחַ יַחַד וְלִבְנוֹת בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, בַּיִת מְשֻׁתָּף, וְתִחְיוּ חַיִּים מְשֻׁתָּפִים. וְזִכְרוּ הֵיטֵב דָּבָר זֶה, כִּי בָּעִתִּים הַלָּלוּ הַסָּמ״ךְ־מ״ם עוֹשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַפְרִיד בֵּין זוּגוֹת צְעִירִים, כְּדֵי לְהַכְשִׁילָם בַּעֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת (שִׂיחוֹת־הָר״ן, סִימָן רסג); וְלָכֵן עֲלֵיכֶם לְהִתְאַמֵּץ, אִם יֵשׁ לָכֶם בְּעָיָה בְּחַיֵּיכֶם הַמְשֻׁתָּפִים, לָבֹא אֶל הַצַּדִּיק, אֲשֶׁר הוּא יַדְרִיכְכֶם אֵיךְ לִחְיוֹת בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, וּלְקַבֵּל אֶת דְּבָרָיו.

ג.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, אֲשֶׁר סוֹף כָּל סוֹף אַתֶּם בָּאִים מֵהוֹרִים שׁוֹנִים, מֵרָקָעִים שׁוֹנִים, הַבַּעַל רָאָה הַנְהָגוֹת שׁוֹנוֹת, מִנְהָגִים שׁוֹנִים, גָּדַל בְּחֶבְרָה שׁוֹנָה, וְכֵן הָאִשָּׁה גָּדְלָה אֵצֶל הוֹרִים אֲחֵרִים, הֻרְגְּלָה בְּמִנְהָגִים אֲחֵרִים, רָאֲתָה עִנְיָנִים אֲחֵרִים וּמִדּוֹת אֲחֵרוֹת. וּמֵעַתָּה כְּשֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁאַתֶּם צְרִיכִים לִחְיוֹת חַיִּים מְשֻׁתָּפִים. כָּל אֲשֶׁר רְאִיתֶם עַד עַתָּה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהִכָּנֵס בְּעֵסֶק הַשֻּׁתָּפוּת בְּחַיֵּיכֶם הַמְשֻׁתָּפִים. אַף פַּעַם אָסוּר לְעָרֵב אֶת הַהוֹרִים בְּעֵסֶק הַנִּשּׂוּאִים. לַבַּעַל אָסוּר לְהַשְׁפִּיל אֶת הוֹרֵי הָאִשָּׁה בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וְאִם עוֹשֶׂה אֶת זֹאת הוּא רָשָׁע מֻרְשָׁע. וְכֵן הָאִשָּׁה אָסוּר לָהּ לְהַשְׁפִּיל אֶת הוֹרֵי הַבַּעַל, וְאִם עוֹשָׂה כֵּן הֲרֵי הִיא מְרֻשַּׁעַת. לָזֹאת, הַדָּבָר הָרִאשׁוֹן עֲלֵיכֶם לָדַעַת, אַף שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם וְיִצְאתֶם מֵרְשׁוּת הוֹרֵיכֶם, עִם כָּל זֹאת מִצְוַת כִּבּוּד אָב וָאֵם הִיא מֵהַחֲמוּרָה שֶׁבַּחֲמוּרוֹת (פְּסִיקְתָא רַבָּתִי, כג), וּמְאֹד הִקְפִּיד עַל זֶה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אַף שֶׁנִּשֵּׂאתֶם יַחַד וְאַתֶּם מַתְחִילִים חַיִּים מְשֻׁתָּפִים, אַל תִּשְׁכְּחוּ אֶת הַהוֹרִים, וְתָמִיד תִּשְׁתַּדְּלוּ לְכַבְּדָם, וַאֲפִלּוּ לֹא

נָתְנוּ לָכֶם הוֹרֵיכֶם מַה שֶּׁהִבְטִיחוּ, וַאֲפִלּוּ אִם הָיוּ נֶגְדְּכֶם, נֶגֶד הַנִּשּׂוּאִים, אוֹ עָמְדוּ בְּדַרְכְּכֶם, אֵין זֶה מַצְדִּיק לְזַלְזֵל בָּהֶם. עִקַּר הַכִּשָּׁלוֹן בַּחַיִּים הַמְשֻׁתָּפִים, בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִים, זֶה רַק כְּשֶׁאָדָם מַתְחִיל לְזַלְזֵל בְּחָמְיוֹ וּבַחֲמוֹתוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה מַתְחִילָה לְהָקֵל בִּכְבוֹד חָמְיָהּ וַחֲמוֹתָהּ. לָכֵן אִם בִּרְצוֹנְכֶם לִחְיוֹת חַיִּים מְשֻׁתָּפִים בְּיַחַד, עֲלֵיכֶם לְהִשָּׁמֵר מְאֹד מְאֹד בְּדָבָר זֶה, שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיל אֶת הַהוֹרִים, כִּי זֶהוּ עָוֹן חָמוּר עַד מְאֹד, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַקְפִּיד עַל זֶה. וְכִמְעַט שֶׁרֹב הַחַיִּים הַמְשֻׁתָּפִים מִתְעַרְעְרִים מֵחֲמַת שֶׁמְּזַלְזְלִים בַּהוֹרִים. הֵן הַבַּעַל מְדַבֵּר עַל הוֹרֵי הָאִשָּׁה, וּמַשְׁפִּילָם וּמְקַלְלָם, וּמְדַבֵּר עֲלֵיהֶם כָּל דָּבָר רַע, וְהֵן הָאִשָּׁה מְקַלֶּלֶת אֶת הוֹרֵי הַבַּעַל, וּמַשְׁפִּילָה אוֹתָם בְּעֵינָיו, וּמְקַלָּה בִּכְבוֹדָם. וְלָכֵן הִתְעוֹרְרוּ וְהָיוּ פִּקְחִים, מַה שֶּׁהָיָה עַד עַתָּה הִשְׁתַּדְּלוּ שֶׁלֹּא יִקָּרֶה בַּשֵּׁנִית. וְאִם תְּקַבְּלוּ אֶת דְּבָרַי — אֲזַי יִהְיוּ לָכֶם חַיֵּי נִשּׂוּאִין מְשֻׁתָּפִים. וְאִם תִּהְיוּ חֲכָמִים בְּעֵינֵיכֶם, וְתַמְשִׁיכוּ לְשַׂנֵּא אֶת הַהוֹרִים, הֵן הַבַּעַל אֶת הוֹרֵי אִשְׁתּוֹ, וְהֵן הָאִשָּׁה אֶת הוֹרֵי בַּעְלָהּ, הֲרֵי אֲנִי מַבְטִיחֲכֶם שֶׁחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם יִפָּרְדוּ וְתִתְגָּרְשׁוּ, רַחֲמָנָא לִצְלָן. עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁגֵּרוּשִׁין אֵינָן פִּתְרוֹן, אֶלָּא רַק יְסַבֵּךְ אֶתְכֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר. עַל־כֵּן תִּרְאוּ לְהַרְכִּין

רֹאשְׁכֶם, וּלְבַקֵּשׁ סְלִיחָה אֶחָד מִזּוּלָתוֹ, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן אֶת הַמִּדּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּצְלִיחוּ בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי. אִם תְּקַבְּלוּ אֶת דְּבָרַי — הֲרֵי טוֹב, יִהְיוּ לָכֶם חַיֵּי נְשׂוּאִים מֻצְלָחִים, חַיִּים מְשֻׁתָּפִים, חַיִּים נְעִימִים, וְתִרְאוּ עֹשֶׁר וְאֹשֶׁר בְּחַיֵּיכֶם. אַךְ אִם לֹא תֹּאוֹתוּ לְקַבֵּל אֶת דְּבָרַי אֵלּוּ — תַּמְשִׁיכוּ עַל עַצְמְכֶם אֵשׁ הַגֵּיהִנּוֹם, וּבֵיתְכֶם יֶהֱפַךְ לְגֵיהִנּוֹם מַמָּשׁ, הָאִשָּׁה לֹא תִּרְצֶה לְהִשָּׁאֵר בַּבַּיִת, וְהַבַּעַל יִבְרַח לְהֵיכָן אֲשֶׁר יִשָּׂאוּהוּ רַגְלָיו. וְהָאֶחָד יִשְׂנָא אֶת זוּלָתוֹ וְלֹא יָבִין אוֹתוֹ כְּלָל. לָכֵן הֱיוּ פִּקְחִים וּתְקַבְּלוּ דְּבָרַי, וְאָז לֹא יֶחְסַר לָכֶם דָּבָר, וְעוֹלַמְכֶם תִּרְאוּ בְּחַיֵּיכֶם.

ד.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁהַסָּמ״ךְ־מ״ם הָרָשָׁע יַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַפְרִיד בֵּינֵיכֶם, כִּי הַשָּׂטָן אֵינוֹ יָכוֹל לִרְאוֹת שֶׁבּוֹנִים בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן יָסִיתְכֶם בְּכָל מִינֵי הַסָּתוֹת, וְיָבִיא בֵּינֵיכֶם כָּל מִינֵי פְּרוּדִים, הָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיכֶם חִלּוּקֵי דֵּעוֹת. לָזֹאת אֲבַקְּשְׁכֶם מְאֹד, תִּרְאוּ לְהָסִיר אֶת הַגַּאֲוָה וְהַיְשׁוּת הַסְּרוּחָה שֶׁלָּכֶם, וּתְכַבְּדוּ אֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, הַבַּעַל מֻכְרָח לְכַבֵּד אֶת

אִשְׁתּוֹ עַד הַסּוֹף, לָתֵת לָהּ יַחַס וְכָבוֹד הָרָאוּי לָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ראש השנה ו:): אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ. וְכֵן אָמְרוּ (בבא מציעא נט.): אוֹקִירוּ לְנָשַׁייכוּ כִּי אֵיכָא דְּתִתְעַתְּרוּ [תְּכַבְּדוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שֶׁתִּתְעַשְּׁרוּ]; וְאִם הַבַּעַל יֵצֵא מִגְּדֵרוֹ וְיִהְיֶה וַתְּרָן וְיֹאהַב אֶת אִשְׁתּוֹ, וְיִמְסֹר אֶת נַפְשׁוֹ בַּעֲבוּרָהּ, יִהְיֶה סָמוּךְ וּבָטוּחַ שֶׁלֹּא יֶחְסַר לוֹ לֹא פַּרְנָסָה וְלֹא כָּבוֹד וְלֹא שֵׁם טוֹב, אַךְ אִם יְזַלְזֵל בְּאִשְׁתּוֹ, אֲזַי יְאַבֵּד אֶת פַּרְנָסָתוֹ, יְאַבֵּד אֶת שְׁמוֹ וּכְבוֹדוֹ, וְיִסְתּוֹבֵב נָע וָנָד בָּרְחוֹבוֹת. וְכֵן הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְכַבֵּד אֶת בַּעְלָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תנא דבי אליהו רבה, פֶּרֶק י׳): אֵיזוֹהִי אִשָּׁה כְּשֵׁרָה? הָעוֹשָׂה רְצוֹן בַּעְלָהּ; וּצְרִיכִים לְהִתְחַזֵּק יַחַד, וְזוֹ שְׁלֵמוּת הַבַּיִת, שְׁלֵמוּת הַחַיִּים הַמְשֻׁתָּפִים, כְּשֶׁאֶחָד עוֹזֵר לַשֵּׁנִי; וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, מַה דְּהָוָה הָוָה, מֵהַיּוֹם רְאוּ לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה. וְאִם תְּקַבְּלוּ אֶת דְּבָרַי — אָז תּוּכְלוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּחַיֵּי נְשׂוּאֵיכֶם, אַךְ אִם תִּהְיוּ חֲכָמִים בְּעֵינֵיכֶם, וְיִהְיוּ לָכֶם טְעָנוֹת זֶה עַל זֶה וְלֹא תִּרְצוּ לְוַתֵּר, אֲזַי יִסְתַּיְמוּ חַיֵּי נְשׂוּאֵיכֶם, וְתֵצְרְכוּ לְהִתְגָּרֵשׁ. וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶת שְׁנֵיכֶם — הֵן אֶת הַבַּעַל וְהֵן אֶת הָאִשָּׁה, חִמְלוּ וְחוּסוּ עַל יְמֵי נְעוּרֵיכֶם, זִכְרוּ כַּמָּה סְבַלְתֶּם עַד

שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם, כַּמָּה עֶלְבּוֹנוֹת, כַּמָּה בוּשׁוֹת, כַּמָּה צָרוֹת, כַּמָּה יִסּוּרִים, כַּמָּה מְרִירוּת סְבַלְתֶּם, עַד שֶׁמְּצָאתֶם זֶה אֶת זֶה, וְכַמָּה שִׂמַּחְתֶּם כְּשֶׁפִּגַּשְׁתֶּם זֶה אֶת זֶה. הַאִם עַתָּה בִּשְׁבִיל אִי הֲבָנוֹת קְטַנּוֹת, מֵחֲמַת הַסָּמְ״ךְ־מֵ״ם הָרָשָׁע הָרוֹצֶה לִנְקֹם בָּכֶם — תִּתְפָּרְדוּ?! בִּגְלָל הַשָּׂטָן שֶׁנִּכְנַס בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם בְּגַאֲוָה סְרוּחָה, עֲלֵיכֶם לְהִתְקוֹטֵט?! הָבָה וְהַשְׁלִימוּ יַחַד, הָבָה וּתְצַיְּתוּ אוֹתִי וְתִרְאוּ שֶׁתִּהְיוּ הֲכִי מְאֻשָּׁרִים בְּחַיֵּיכֶם. אַךְ זֶהוּ רַק בְּתַנַּאי שֶׁהַבַּעַל יוֹרִיד אֶת גַּאֲוָתוֹ הַסְּרוּחָה. עָלָיו לִזְכֹּר שֶׁהוּא סַךְ הַכֹּל טִפָּה סְרוּחָה, הַיּוֹם הוּא כָּאן וּמָחָר בַּקֶּבֶר. וְעַל־כֵּן לָמָּה לוֹ לְהַשְׁפִּיל אֶת אִשְׁתּוֹ?! לָמָּה לוֹ לְהַשְׁפִּיל אֶת הַוָּרִיָּה?! וְכֵן עַל הָאִשָּׁה לִזְכֹּר שֶׁהִיא גַּם־כֵּן טִפָּה סְרוּחָה, לָמָּה לָהּ לָצֵאת לָרִיב עִם בַּעְלָהּ וּלְהַשְׁפִּיל אֶת הוֹרָיו?! מֵאַחַר שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם, עֲלֵיכֶם לִהְיוֹת שֻׁתָּפִים לְכָל דָּבָר, וְרַק עַל־יְדֵי־זֶה קוֹנִים אַהֲבָה, עֲלֵיכֶם לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה, וְאָז יִהְיֶה לָכֶם טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

ה.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי מַה

שֶׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם בְּחַיֵּי נְשׁוֹאֵיכֶם — אִי הֲבָנוֹת, מְרִיבוֹת וְסִכְסוּכִים, דָּבָר זֶה עוֹבֵר עַל אַלְפֵי אֲלָפִים וְרֹב רִבְבוֹת זוּגוֹת צְעִירִים, שֶׁמִּתְחַתְּנִים בְּגִיל צָעִיר וְלֹא הָיָה לָהֶם מִי שֶׁיְּדְרִיכֵם, וּמֵחֲמַת זֹאת בָּאוּ לְאֵי הֲבָנוֹת, אֲשֶׁר גָּרְמוּ לְמַחֲלֹקֶת וְסִכְסוּכִים, הַבַּעַל רָצָה לִהְיוֹת שְׁתַלְטָן, אוֹ הָאִשָּׁה רָצְתָה לִהְיוֹת שְׁתַלְטָנִית, וְכָךְ הִתְחִילוּ הַמְּרִיבוֹת, מֵחֲמַת שֶׁלֹּא רָצוּ לְהִתְחַלֵּק בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין בְּשֻׁתָּפוּת. כִּי חַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין צְרִיכִים לִהְיוֹת חַיִּים מְשֻׁתָּפִים, וּכְמוֹ בְּשֻׁתָּפוּת, שְׁנֵי הַשֻּׁתָּפִים צְרִיכִים לִהְיוֹת נֶאֱמָנִים זֶה לָזֶה, אַחֶרֶת כָּל הַשֻּׁתָּפוּת תִּתְפָּרֵד וְתִתְבַּטֵּל, כְּמוֹ־כֵן בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין וְיוֹתֵר מִזֶּה, צְרִיכָה לִהְיוֹת נֶאֱמָנוּת בֵּין בְּנֵי הַזּוּג. וְלָכֵן אִם עַד עַתָּה לֹא הָיְתָה בֵּינֵיכֶם הַבָּנָה הַדָּדִית, וְלֹא הֲבַנְתֶּם זֶה אֶת זֶה, הִשְׁפַּלְתֶּם זֶה אֶת זֶה, אוֹ אֶחָד דִּבֵּר עַל הוֹרֵי זוּלָתוֹ, עֲלֵיכֶם לַחְדֵּל מִכָּךְ תֵּכֶף־וּמִיָּד וְלַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, אִם הַבַּעַל דִּבֵּר עַל הוֹרֵי אִשְׁתּוֹ, יֵשׁ לוֹ מְחֻיָּבוּת לֵילֵךְ אֶל הַהוֹרִים וּלְבַקֵּשׁ סְלִיחָתָם, וּלְקַבֵּל עֶל עַצְמוֹ: "מֵהַיּוֹם אָנוּ חַיִּים בְּיַחַד", עַל הַבַּעַל לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִקְרֹא לְחָמִיו וְלַחֲמוֹתוֹ אַבָּא וְאִמָּא, וְכֵן עַל הָאִשָּׁה לְקַבֵּל עַל עַצְמָהּ מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה, שֶׁלֹּא תְּדַבֵּר עַל הַהוֹרִים שֶׁל בַּעְלָהּ, וְתִקְרָאֵם אַבָּא וְאִמָּא. וְכָךְ יַתְחִילוּ לִחְיוֹת

חַיִּים מְאֻשָּׁרִים. עֲלֵיכֶם לָדַעַת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, הָעִקָּר לִחְיוֹת בַּהֲבָנָה הֲדָדִית, וְתַעֲזְרוּ זֶה לָזֶה, וְרַק כָּךְ בּוֹנִים בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל, וְרַק כָּךְ נוֹלָדִים בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים וּמְאֻשָּׁרִים, כְּשֶׁהָאֲוִירָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת הִיא רַק אַהֲבָה וְשַׁלְוָה, הֲבָנָה הֲדָדִית וְכָבוֹד הֲדָדִי, וּבִפְרָט כְּבוֹד הַהוֹרִים.

ו.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁאַתֶּם שֻׁתָּפִים בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם, עֲלֵיכֶם לַעֲזֹר זֶה לָזֶה, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְיִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה, אֵין לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאַשְׁמָה עַל הָאִשָּׁה, וּלְהֶפֶךְ לֹא לְהַשְׁלִיכָה עַל הַבַּעַל, עַל שְׁנֵיכֶם לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲזֹר זֶה לָזֶה, הֵן בְּפַרְנָסָה וְהֵן בְּצָרְכֵי הַבַּיִת, וְהֵן בְּכָל פְּרָט וּפְרָט, וְאִי אֶפְשָׁר לִזְרֹק אֶת הָעֹל וְהַנֶּטֶל רַק עַל אֶחָד, וּלְהִתְנַעֵר מֵהַמְּשִׂימָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לְהַשְׁפִּיל אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי. הַבַּעַל צָרִיךְ לִקְבֹּעַ עִתִּים לַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה מְטַהֶרֶת וּמְזַכֶּכֶת אֶת הָאָדָם מִכָּל מִינֵי מַרְעִין בִּישִׁין, וְכֵן יַקְפִּיד עַל הַתְּפִלּוֹת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִן הַשָּׁמַיִם. כְּמוֹ־כֵן הָאִשָּׁה תִּשְׁתַּדֵּל לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְווֹת הַשַּׁיָּכוֹת

אֵלֶיהָ: הַדְלָקַת נֵרוֹת וְטָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה וְהַפְרָשַׁת חַלָּה, וּמִצְוַת צְדָקָה וָחֶסֶד, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּתְקַשְּׁרוּ יַחַד, וְתִחְיוּ חַיִּים מְשֻׁתָּפִים, וְהָאֶחָד יַעֲזֹר לְזוּלָתוֹ. אִם תֵּלְכוּ בְּצוּרָה כָּזוֹ — חַיֵּי נְשׁוּאִיכֶם יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי.

ז.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! מְאֹד מְאֹד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בֵּינֵיכֶם טְעָנוֹת וּמְעָנוֹת, כִּי אַתֶּם נִדְמִים לְטוֹחֲנֵי רוּחַ, עוֹד פַּעַם חוֹזְרִים חֲלִילָה עַל אוֹתוֹ דָּבָר, וְנִשְׁאָרִים עֲדַיִן עַל פָּרָשַׁת דְּרָכִים, וְאֵינְכֶם מַגִּיעִים לְשׁוּם שְׁנוּי. אַתָּה תִּרְאֶה לְהוֹרִיד רֹאשֵׁךְ וּלְבַקֵּשׁ סְלִיחָה מֵאִשְׁתְּךָ וּמֵהוֹרֶיהָ, וּלְהַחְלִיט בְּדַעְתְּךָ שֶׁלֹּא לְהַכְנֵס יוֹתֵר בְּשׁוּם וְכוּחִים, כִּי בְּבַיִת שֶׁיֵּשׁ וְכוּחִים, מַזְמִינִים אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַקְּלִפּוֹת, אֲשֶׁר הֵם גּוֹרְמִים אֶת כָּל הַצָּרוֹת. וְכֵן אַתְּ, בִּתִּי הַיְקָרָה, רְאִי לְחַזֵּק אֶת בַּעְלֵךְ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁיּוּכַל לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל. וַעֲלֵיכֶם לִרְאוֹת שֶׁבִּשְׁעוֹתֵיכֶם הַפְּנוּיוֹת תְּטַיְּלוּ יַחַד, וּתְדַבְּרוּ בְּצַוָּתָא, וְתַעֲרְכוּ קְנִיּוֹת יַחַד, וּתְסַיְּעוּ אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תַּצְלִיחוּ. וְזֶה הָיָה רְצוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל, שֶׁיִּחְיוּ

יַחַד, כִּי בְּפֵרוּשׁ גִּלָּה לָנוּ (שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן רסג), שֶׁהַסָּמַ״ךְ־מֵ״ם לָקַח עַצְמוֹ עַל הַזּוּגוֹת הַצְּעִירִים לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁיִּכָּשְׁלוּ שְׁנֵיהֶם בַּעֲוֹנוֹת. לָזֹאת, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, עֲלֵיכֶם לִחְיוֹת בְּאַחֲוָה וּבְרֵעוּת וּבְכָבוֹד הֲדָדִי, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁכָּל־כָּךְ מָר לָכֶם, וְעָבְרָה עֲלֵיכֶם כָּל־כָּךְ הַרְבֵּה מְרִירוּת, עִם כָּל זֹאת תַּעֲשׂוּ לְמַעַן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּתְשַׁנּוּ אֶת דַּרְכְּכֶם, וְאָז יִהְיֶה לָכֶם טוֹב בָּזֶה וּבַבָּא כָּל הַיָּמִים.

ח.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְהִשָּׁמֵר מְאֹד לֹא לְהַגִּיעַ לְמַצָּבִים כָּאֵלּוּ, שֶׁתִּצְרְכוּ לָרִיב בֵּינֵיכֶם, וְיִהְיוּ אִי הֲבָנוֹת וּמַחֲלוֹקוֹת מְנַת חֶלְקְכֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵּאָלְצוּ לֵילֵךְ אֶל הַהוֹרִים וְלִבְכּוֹת לִפְנֵיהֶם. עֲלֵיכֶם לְהִתְחַזֵּק לִחְיוֹת בְּיַחַד בְּאַהֲבָה גְּדוֹלָה וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, הַבַּעַל צָרִיךְ לִהְיוֹת וַתְּרָן בַּבַּיִת, וְאָז יַצְלִיחַ, אַךְ אִם יִתְעַקֵּשׁ אֲזַי יִהְיֶה כִּשָּׁלוֹן בְּחַיָּיו. וְכֵן הָאִשָּׁה, אִם תִּהְיֶה וַתְּרָנִית, תִּהְיֶה הַמְאֻשֶּׁרֶת בְּיוֹתֵר בַּחַיִּים. הַבַּעַל צָרִיךְ לִהְיוֹת הָרֹאשׁוֹן בַּפִּיּוּס, וּלְהַרְכִּין אֶת רֹאשׁוֹ תְּחִלָּה, לֹא לָבֹא לִידֵי כַּעַס וּמַחֲלֹקֶת, וְלֹא לְהוֹצִיא אֶת עַצְבָּיו עַל הָאִשָּׁה. וְכֵן עָלָיו לְהִשָּׁמֵר לֹא

לִהְיוֹת קַמְצָן, וְלֹא לִמְנֹעַ מִמֶּנּוּ כֶּסֶף, וְלֹא לְבַדֵּק מֶה עָשְׂתָה עִם הַכֶּסֶף, אוֹ לַחְקֹר הֵיכָן הָלְכָה, וּכְמוֹ־כֵן הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהִתְחַשֵּׁב בְּבַעְלָהּ, לֹא לְחָנְקוֹ בְּשָׁעָה שֶׁאֵין לוֹ כֶּסֶף, וְלֹא לְהַלְחִיצוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּצָּב דָּחוּק, אַךְ אִם תֵּלְכוּ שְׁנֵיכֶם בְּצוּרָה מְנֻגֶּדֶת, אֲזַי תַּגִּיעוּ לִבְעָיוֹת רַבּוֹת. עֲלֵיכֶם לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה, וְלֹא לְעָרֵב אֶת הַהוֹרִים בְּחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם. תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִינֵי אֳפָנִים שֶׁבָּעוֹלָם לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְלִחְיוֹת בְּיַחַד בְּאַהֲבָה אֲמִתִּית וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְאִם תּוֹקִירוּ זֶה אֶת זֶה, וְתִהְיֶה בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד לְשֵׁם שָׁמַיִם, אֲזַי אַף פַּעַם לֹא תֵּצְרְכוּ לָרִיב, אַדְרַבָּה תּוּכְלוּ לְבַשֵּׂר לַהוֹרִים, שֶׁאַתֶּם חַיִּים כְּזוּג יוֹנִים מַמָּשׁ. אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד, חוּסוּ וְחִמְלוּ עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם. רְאוּ לְחִיוֹת בְּאַהֲבָה אֲמִתִּית וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תַּצְלִיחוּ מְאֹד.

ט.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! אִם שְׁנֵיכֶם תִּתְעַקְּשׁוּ וְלֹא תֹּאוֹתוּ לְקַבֵּל אֶת דִּבְרֵי אֱלֹה אֲשֶׁר אֲנִי מְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן אֲלֵיכֶם, תִּשְׁבְּרוּ אֶת בֵּיתְכֶם, וְרַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, תִּתְגָּרְשׁוּ וְתִשָּׁאֲרוּ לְלֹא בַּיִת, וְיִהְיֶה לִשְׁנֵיכֶם

מַר כְּלַעֲנָה. אַתָּה לֹא תוּכַל לָשׁוּב לְהוֹרֶיךָ, כִּי לֹא יִרְצוּ לְקַבֶּלְךָ. וְאַתְּ תָּשׁוּבִי אֶל הוֹרַיִךְ וְתֵשְׁבִי כְּאַלְמָנָה חַיָּה. וְהַחַיִּים יִהְיוּ מָרִים לָכֶם מִמָּוֶת. וְלָכֵן הֱיוּ פִּקְחִים, לָמָּה לָכֶם לַהֲרֹס אֶת חַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם בִּידֵיכֶם, בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם יְכוֹלִים לִחְיוֹת בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, רַק תַּפְסִיקוּ לִהְיוֹת עַקְשָׁנִים וּתְקַיְּמוּ דְּבָרַי אֵלֶּה. וּבִפְרָט הַבַּעַל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בַּר דַּעַת, שֶׁיַּכְנִיעַ עַצְמוֹ וְלֹא יִהְיֶה גַּאוָתָן וּשְׁתַלְטָן וְלֹא יִרְצֶה לִשְׁלֹט עַל אִשְׁתּוֹ, אֶלָּא יִתֵּן לָהּ יַחַס. עַל הַבַּעַל לְהָבִין שֶׁהָאִשָּׁה גָּדְלָה אֵצֶל אָב וָאֵם שֶׁנָּתְנוּ לָהּ חֹם וְאַהֲבָה, וְלָכֵן אוֹי לוֹ אִם יַשְׁפִּיעַ עָלֶיהָ לְנַתֵּק עַצְמָהּ מֵהַהוֹרִים. כִּי כָּךְ אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: אִם אֶחָד עוֹשֶׂה נֶדֶר שֶׁהָאִשָּׁה לֹא תֵּלֵךְ אֶל הוֹרֶיהָ, עַד חֹדֶשׁ יָמִים, וְאַחַר־כָּךְ מֻכְרָח לָתֵת גֵּט. הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ, שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לְהַכְרִיחַ אֶת הָאִשָּׁה שֶׁתַּעֲזֹב אֶת הַהוֹרִים. וְאִם תַּחְדִּיר אֶת הַדְּבָרִים הֵיטֵב בְּמֹחֲךָ, עַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיֶה לְךָ אִשָּׁה חַמָּה וְאוֹהֶבֶת וּמְשֻׂפָּחָה אוֹהֶדֶת. רַק תִּשְׂכַּח אֶת אֲשֶׁר קָרָה עַד עַתָּה, וְתַתְחִיל הַתְחָלָה חֲדָשָׁה, וּבָזֶה תָּלוּי כָּל הַיַּחַס וְהָאַהֲבָה בֵּינֵיכֶם, בָּזֶה תְּלוּיָה כָּל הַהֲבָנָה הֲדָדִית בֵּינֵיכֶם, וּבָזֶה תָּלוּי כָּל עֲתִידְכֶם. וְלָכֵן עֲשׂוּ נָא חֶשְׁבּוֹן הַנֶּפֶשׁ לְהֵיכָן אַתֶּם רוֹצִים

לָבוֹא — אֶל פִּי פַּחַת?! שֶׁתִּהְיֶה מֻשְׁלָךְ בָּרְחוֹבוֹת וְלֹא יִהְיֶה לְךָ לְהֵיכָן לַחֲזוֹר?! וְאַתְּ תִּהְיִי זְרוּקָה בַּבַּיִת כְּאַלְמָנָה חַיָּה, וְאַף אֶחָד לֹא יִתֵּן לָךְ יַחַס וְכוּ׳, כִּי כָּל אַחַיִךְ וְאַחְיוֹתַיִךְ נִשְׁאוּ וְאַתְּ תִּוָּתְרִי בּוֹדָדָה?! לָזֹאת רְאוּ לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה, וְאַל תַּשְׁפִּילוּ זֶה אֶת זֶה, כִּי הַדִּבּוּר רַע שֶׁמְּדַבְּרִים אֶחָד נֶגֶד זוּלָתוֹ, זֶה כְּחֶרֶב, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאַף גָּרוּעַ מִזֶּה. כִּי הַלָּשׁוֹן חַדָּה יוֹתֵר מֵחֶרֶב, מִלָּה לֹא טוֹבָה, מִלָּה דּוֹקְרָנִית יְכוֹלָה לַהֲרֹס וּלְהַחֲרִיב בִּנְיָן שָׁלֵם. וְלָכֵן חוּסוּ וְחִמְלוּ עַל נַפְשְׁכֶם, וְשִׁמְרוּ מְאֹד שֶׁלֹּא תְּדַבְּרוּ דִּבּוּרִים כְּדָרְבָּנוֹת זֶה נֶגֶד זֶה, וּבִזְכוּת זֶה תִּבְנוּ בַּיִת חַם. רַק רְאוּ לִהְיוֹת וַתְּרָנִים וְתִמְחֲלוּ וְתִסְלְחוּ הָאֶחָד לְזוּלָתוֹ, כִּי רַק כָּךְ תַּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם. וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יַעֲזֹרְכֶם שֶׁבִּזְכוּת שֶׁתַּשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם וּבֵין הַהוֹרִים, אֲזַי יִתֵּן לָכֶם פְּרִי בֶּטֶן, זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא, וְיֵצֵא מִמְּכֶם דּוֹר יְשָׁרִים מְבֹרָךְ, וְתִהְיוּ הַמְאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר בַּחַיִּים.

יא.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁכָּל אַשֶּׁר דִּבַּרְתֶּם הָאֶחָד עַל הוֹרֵי זוּלָתוֹ זֶהוּ עָוֹן גָּדוֹל, וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה עַל כָּךְ. אַךְ הַכֹּל צָרִיךְ לִהְיוֹת עִם

אֻמָּת וַחֲרָטָה גְּמוּרָה, לְקַבֵּל עַל עַצְמְכֶם לֹא לְהַשְׁפִּיל יוֹתֵר אֶת הַהוֹרִים מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים, וְלֹא לִפְגֹּעַ זֶה בָּזֶה, הַבַּעַל צָרִיךְ לָתֵת חֹם וְאַהֲבָה לְאִשְׁתּוֹ, וְהָאִשָּׁה צְרִיכָה לָתֵת חֹם וְאַהֲבָה לְבַעְלָהּ. וּכְשֶׁחַיִּים בְּצַוְתָּא חַיִּים מְשֻׁתָּפִים, אֲזַי גַּם הַהוֹרִים נֶהֱנִים וּמְרֻצִּים, וְיֵשׁ לָהֶם שִׂמְחַת הַחַיִּים. כִּי סוֹף כָּל סוֹף הַהוֹרִים רוֹצִים לִרְאוֹת נַחַת מִיַּלְדֵיהֶם, וְכַאֲשֶׁר רוֹאִים שֶׁיֵּשׁ מְרִיבוֹת בֵּין בְּנֵי הַזּוּג, אֲזַי הֵם מְלֵאֵי צַעַר וְעָגְמַת נֶפֶשׁ, וְאוֹכְלִים עַצְמָם מַדּוּעַ הִשְׁלִיכוּ אֶת בִּתָּם אוֹ אֶת בְּנָם לְתוֹךְ הַיָּם, וְהֵם בּוֹכִים וּמְבַכִּים עַל מַר גּוֹרָלָם, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם שֶׁאִבְּדוּ אֶת בְּנָם אוֹ אֶת בִּתָּם. אַךְ כַּאֲשֶׁר תִּתְנַהֲגוּ בְּאַהֲבָה אֲמִתִּית וּבַהֲבָנָה הֲדָדִית, אֲזַי תִּרְאוּ אֵיךְ הַהוֹרִים יְרוּוּ נַחַת מִכֶּם. לָזֹאת אִם תְּצַיְּתוּ אוֹתִי, יַעַזְרֶכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁתִּבְנוּ בַּיִת נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל וְתִהְיוּ הַמְאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר. רַק רְאוּ לְמַחֵל זֶה לָזֶה, כִּי מַה שֶּׁהָיָה הָיָה, הַתְחִילוּ מֵעַתָּה דַּף חָדָשׁ בַּחַיִּים, אַל תַּחְזְרוּ עַל הַטָּעֻיּוֹת שֶׁעָשִׂיתֶם עַד עַתָּה, לִפְגֹּעַ אֶחָד בַּשֵּׁנִי, לִפְגֹּעַ בִּרְגִשׁוֹת הַזּוּלַת, עֲלֵיכֶם לַעֲזֹר וּלְסַיֵּעַ זֶה לָזֶה, וְדַיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּהְיוּ הֲכִי מְצֻלָּחִים.

תְּפִלָּה נִפְלָאָה עַל שְׁלוֹם־בַּיִת

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! חוּס וַחֲמֹל עָלַי, הֶעָנִי וְהָאֶבְיוֹן מִדַּעַת, וּתְרַחֵם עָלַי וְתַשְׁפִּיעַ לִי דַּעַת וָשֵׂכֶל, לְבַל אֹבַד מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת — הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא גַּם יַחַד, עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת, וְכוּחִים וְאִי הֲבָנוֹת שֶׁיֵּשׁ לִי עִם אִשְׁתִּי (בַּעְלִי), וְהַכֹּל בָּא לִי מִפְּנֵי שֶׁאֲנִי מְזַלְזֵל בַּמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁנָּתַתָּ לִי, כִּי בֶּאֱמֶת אַתָּה אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, רַחֲמָן אֲמִתִּי, מָלֵא רַחֲמָנוּת, וְנָתַתָּ לִי מַתָּנָה יְקָרָה אִשָּׁה (בַּעַל) כָּזוֹ, אֲשֶׁר זוֹ הַמַּתָּנָה הֲכִי טוֹבָה, שֶׁרַק יָכֹלְתָּ לָתֵת לִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ, אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ". וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים: זָכָה — עוֹזַרְתּוֹ, לֹא זָכָה — כְּנֶגְדּוֹ, וְהִנֵּה אָנֹכִי בְּעָנְיִי חָטָאתִי, עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ, וְהָרַע עָשִׂיתִי כְּנֶגְדֶּךָ, לֹא שָׁמַעְתִּי בְּקוֹלֶךָ, וְזִלְזַלְתִּי בַּמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁנָּתַתָּ לִי, וְנִבַּלְתִּי אֶת פִּי וְטִמֵּאתִי אֶת מַחְשְׁבוֹתַי,

וְלִכְלַכְתִּי אֶת מַעֲשַׂי, וְעָשִׂיתִי מַעֲשִׂים מְגֻנִּים לְפָנֶיךָ יָמִים וְשָׁנִים הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב בְּלִי שׂוּם בּוּשָׁה וְחֶרְפָּה כְּלָל, עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִלְקַחָה מִמֶּנִּי דַּעְתִּי, וַאֲנִי רָב עִם אִשְׁתִּי (בַּעְלִי) וּמְזַלְזֵל בָּהּ (בּוֹ), וּמַשְׁפִּילָהּ בְּכָל מִינֵי זְלְזוּלִים וְהַשְׁפָּלוֹת, עַד שֶׁגָּרַמְתִּי לְעַצְמִי נֶזֶק גָּדוֹל, וְנִפְרַדְתִּי מֵאִשְׁתִּי (מִבַּעְלִי), וְעַכְשָׁו מָרִים לִי הַחַיִּים, מָרִים מִמָּוֶת. וְעַתָּה אָנָּה אֲנִי בָּא מֵרֹב צַעַר וְעָגְמַת נֶפֶשׁ, יוֹמָם וָלַיְלָה מָרִים לִי הַחַיִּים מְאֹד, וַאֲנִי מַרְגִּישׁ הֵכִי אֻמְלָל, וַאֲנִי שָׁרוּי בְּעַצְבוּת וּבִדְכָאוֹן פְּנִימִי, עַד שֶׁאֵינִי מוֹצֵא אֶת עַצְמִי כְּלָל.

אָנָּא, אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, חוּס וַחֲמֹל עָלַי, וְתַשְׁפִּיעַ עָלַי דַּעַת וְשֵׂכֶל, שֶׁאָזְכֶּה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתִּי (בַּעְלִי), וְאֶשָּׁמֵר מֵהַיּוֹם לֹא לְזַלְזֵל בָּהּ (בּוֹ), וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא אַשְׁפִּילָהּ וְלֹא אֲדַבֵּר שׁוּם רַע עַל הוֹרֶיהָ, אֶלָּא אֲכַבְּדָהּ מְאֹד, וְזַכֵּנִי לְהוֹלִיד בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים, יִרְאֵי הַשֵּׁם, לוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה, וּמְקַיְּמִים מִצְוֹתֶיךָ, וְעַל יָדָם יִחְיֶה גַּם לִי תִּקּוּן לְנַפְשִׁי, רוּחִי וּנְשָׁמָה שֶׁלִּי,

וְאָזְכֶּה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתִּי (בַּעֲלִי), בְּכָל מִינֵי כָּבוֹד וְיקַר, וְיִהְיֶה בֵּינֵינוּ תָּמִיד שְׁלוֹם־בַּיִת וְאַהֲבָה גְּדוֹלָה, וְתִשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ בְּתוֹכֵנוּ, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לִחְיוֹת בְּיַחַד בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וְנָקִים אֶת מִצְוֹות תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים בְּלִי שׁוּם כַּוָּנָה עַצְמִית כְּלָל, רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ, וְנִגְרֹם לְךָ נַחַת רוּחַ גָּדוֹל; כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה שְׁרוּיָה שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶם — אִם מִתְנַהֲגִים בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וּמְכַבְּדִים וּמְיַקְּרִים זֶה אֶת זֶה.

אָנָּא, אָבִי שֶׁבַּשָּׁמַיִם, מְחֹל לִי וְכַפֵּר לִי עַל כָּל עֲוֹונוֹתַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי הַמְּרֻבִּים שֶׁפָּגַמְתִּי עַד עַכְשָׁו, וְזִלְזַלְתִּי בְּךָ וּבַמַּתָּנָה הַטּוֹבָה שֶׁנָּתַתָּ לִי, זַכֵּנִי מֵעַכְשָׁו לִשְׁמֹר מְאֹד עַל הַמַּתָּנָה הַיְקָרָה הַזּוֹ, וְאָזְכֶּה לְשָׁלוֹם־בַּיִת אֲמִתִּי, וְנִזְכֶּה תָּמִיד לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְפָנֶיךָ, וּלְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת וּבְתָמִימוּת כָּל יְמֵי חַיַּי, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם אָמֵן סֶלָה.

עֵצוֹת יְקָרוֹת וְהַנְהָגוֹת טוֹבוֹת לִזְכוּת לְשָׁלוֹם־בַּיִת

א.

עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי הַיְסוֹד בְּשָׁלוֹם־בַּיִת הוּא אֱמוּנָה, לְהַאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבְפְשִׁיטוּת גְּמוּרָה, לֵידַע אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְדָבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן לֹא נַעֲשָׂה מֵעַצְמוֹ, אֶלָּא עַל־יְדֵי הַמַּאֲצִיל הָעֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וּצְרִיכִים לֵידַע, אֲשֶׁר לְמַעְלָה בַּשָּׁמַיִם הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה הָיוּ נְשָׁמָה אַחַת, כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן רסה), רַק כְּשֶׁבָּאוּ אֶל זֶה הָעוֹלָם נִתְפַּצְלוּ, וְעַכְשָׁו בְּעֵת הַנִּשּׂוּאִין נִתְחַבְּרוּ יַחַד, וְלָכֵן מַה וְלָמָּה לָרִיב אוֹ לְהִתְוַכֵּחַ, הֲלֹא אַתֶּם נְשָׁמָה אַחַת, לְקוּחִים תַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד?! וְעַל־כֵּן בִּידִיעוֹת אֵלּוּ אַף פַּעַם כְּבָר לֹא תָּרִיבוּ וְלֹא תִּתְוַכְּחוּ, אֶלָּא תִּחְיוּ יַחַד בְּאַהֲבָה וּבְשָׁלוֹם גָּדוֹל כְּמוֹ שֶׁהָיוּ הַנְּשָׁמוֹת אֶחָד לְמַעְלָה.

ב.

עֲלֵיכֶם לִהְיוֹת פְּתוּחִים אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְתֵלְכוּ רַק בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, לֹא לְהַסְתִּיר זֶה מִזֶּה שׁוּם דָּבָר, כִּי אֱמֶת הוּא אֶחָד, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי־מוֹהַר״ן, חֵלֶק א׳, סִימָן נא); וְעַל־כֵּן תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁאֶחָד מַעֲלִים וּמַסְתִּיר מִן הַשֵּׁנִי אֵיזֶה דָּבָר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְּשַׁקְּרִים, חַס וְשָׁלוֹם, אֶחָד לַשֵּׁנִי, כְּבָר חָסֵר מִן הָאֱמֶת, וּמִמֵּילָא אֵין זֶה אֶחָד, וְזֶה גּוֹרֵם אַחַר־כָּךְ לְפֵרוּדִים, חַס וְשָׁלוֹם. וְלָכֵן בְּנֵי הַזּוּג צְרִיכִים לִהְיוֹת פְּתוּחִים זֶה לָזֶה, וּלְגַלּוֹת אֶת הַלֵּב וְלֹא לְהַסְתִּיר שׁוּם דָּבָר זֶה מִזֶּה, וְעַל־יְדֵי מִדַּת הָאֱמֶת יַחֲזִיקוּ בְּאַחְדוּת.

ג.

עֲלֵיכֶם לִזְכֹּר, אֲשֶׁר מִדַּת הַוַּתְּרָנוּת הִיא הַיְסוֹד בִּשְׁלוֹם־בַּיִת, אָסוּר לִהְיוֹת קַמְצָן, שֶׁהוּא נָבָל בְּמָמוֹנוֹ, אֶלָּא לְוַתֵּר לָאִשָּׁה, וְכֵן הָאִשָּׁה תְּוַתֵּר לְבַעְלָהּ, אָסוּר לְדַקְדֵּק כָּל־כָּךְ בְּכָל פְּרוּטָה שֶׁמְּבַזְבְּזִים, אַדְרַבָּה צְרִיכִים לְדַבֵּר יַחַד וְלַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן צֶדֶק, אֲבָל לֹא לְהַקְפִּיד עַל כָּל פְּרוּטָה שֶׁמְּבַזְבְּזִין אֲשֶׁר דָּבָר זֶה גּוֹרֵם לִמְתָחִים בַּבַּיִת, וּמַה

גַּם שֶׁמְּצַמְצֵם אֶת הַמֹּחַ וּבָאִים לִידֵי קַטְנוּת הַמֹּחִין, שֶׁמִּמֶּשֶׁם נוֹבֵעַ כָּל הַדִּינִים וְהַקְּטָטוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם וַתְּרָן אָז נִתְרַחֵב לוֹ מֹחוֹ וְנִשְׁפָּע עָלָיו שֶׁפַע גָּדוֹל, לֹא־כֵן יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁהֵם קַמְצָנִים גְּדוֹלִים וּמְצַעֲרִים אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם מְאֹד, וְרוֹצִים לָדַעַת כָּל פְּרוּטָה שֶׁהוֹצִיאוּ, וְאוֹי לָהֶן אִם בִּזְבְּזוּ יוֹתֵר מֵהַצָּפוּי, שֶׁאָז יוֹצֵא הַבַּעַל וּמַעֲלִיב וּמַשְׁפִּיל אוֹתָהּ עַד עָפָר, וּמֵצֵר וּמֵצִיק לָהּ עַד כְּלוֹת הַנְּשָׁמָה, רַחֲמָנָא לִצְלָן, מִקַּמְצָן כָּזֶה, אֲשֶׁר נֶהֱרָס כָּל הַבַּיִת עַל יָדוֹ.

ד.

עֲלֵיכֶם לְשַׂמֵּחַ אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, כִּי הַשִּׂמְחָה בַּבַּיִת זוֹ יְשׁוּעָה בַּבַּיִת, וְכָל בַּיִת שֶׁשּׂוֹרָה בּוֹ שִׂמְחָה — הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם, וְעַל־כֵּן הַבַּעַל עָלָיו לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ, כִּי (ראש השנה ו:): אִשָּׁה — בַּעְלָהּ מְשַׂמְּחָהּ, וְכֵן עַל הָאִשָּׁה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת בַּעְלָהּ — לְשַׂמְּחוֹ וּלְעוֹדְדוֹ, וְכָךְ כְּשֶׁאָחַד מְחַזֵּק אֶת הַשֵּׁנִי, אֲזַי יֵשׁ הַצָּלָחָה גְּדוֹלָה בַּבַּיִת, כִּי הַשִּׂמְחָה מַכְנֶסֶת יְשׁוּב הַדַּעַת וּמְבַטֶּלֶת אֶת הַצְּמְצוּמִים וְהַקַּטְנוּת מִתּוֹךְ הַבַּיִת, וְנִתְרַחֵב בֵּין בְּגַשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחָנִי, לֹא־כֵן אִם יֵשׁ עַצְבוּת וּמְרִירוּת בַּבַּיִת, זֶה גּוֹרֵם לִמְתָחִים יְתֵרִים

בֵּין הַבַּעַל וּבֵין הָאִשָּׁה, וּמִשָּׁם נוֹבְעִים הַמַּחֲלוֹקוֹת וְהַמְּרִיבוֹת וְהָאִי הֲבָנוֹת וְחֹסֶר הַתִּקְשֹׁרֶת. וְלָכֵן מִדַּת הַשִּׁמְחָה מְאֹד מְאֹד חֲשׁוּבָה בַּבַּיִת, וְתָמִיד לְהִשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹת שֶׁתִּהְיֶה בַּבַּיִת אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה, אֲשֶׁר זֶה יָבִיא יִשּׁוּב הַדַּעַת וְסַבְלָנוּת בְּתוֹךְ הַבַּיִת, כִּי הַבַּעַס וְהַקְּפִידוֹת בָּאִים רַק מֵחֲמַת הָעַצְבוּת וְהַדְּכָאוֹן, שֶׁמִּשָּׁם נוֹבַעַת אִי הַסַּבְלָנוּת וּמִשָּׁם בָּא הַבַּעַס וְהָרִצְיָחָה, הַצְּעָקוֹת וְהַמְּרִיבוֹת. וְלָכֵן אַשְׁרֵי הַבַּיִת שֶׁשּׁוֹרָה שָׁם אֲוִירָה שֶׁל שִׂמְחָה, שֶׁאָז יִתְהַפֵּךְ הַבַּיִת לְמִשְׁכַּן הַשְּׁכִינָה, כִּי אֵין הַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בִּמְקוֹם שִׂמְחָה, כִּי "עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקוֹמוֹ", וּבִמְקוֹם שֶׁהַשְּׁכִינָה שׁוֹרָה שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת שְׁרוּיוֹת, אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּקַיֵּם אֶת כָּל זֹאת.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

לָמָּה לְהִתְגָּרֵשׁ?!

יְדַבֵּר עַל לֵב הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה שֶׁלֹּא יִתְגָּרְשׁוּ, כִּי עַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם אֵשׁ הַגֵּיהִנּוֹם, רַק יִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה יָאִירוּ עַל עַצְמָם אוֹר הַשְּׁכִינָה, וְתִמְשַׁכְנָה עֲלֵיהֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, וְיִגְרְמוּ נַחַת רוּחַ גְּדוֹלָה לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

❖

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן
הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

❖

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיהּ"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

מוֹהֲרָא״שׁ נ״י אָמַר: אוֹי לוֹ לְהָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בִּשְׁבִירַת בַּיִת שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְגוֹרֵם לְגֵרוּשִׁין, וְהוּא בְּעַצְמוֹ בּוֹרֵחַ מִדָּבָר כָּזֶה יוֹתֵר מִשֶּׁבּוֹרְחִים מֵאֵשׁ שׁוֹרֶפֶת, כִּי עַל דָּבָר זֶה אֵין שׁוּם מְחִילָה לְעוֹלָם, וּצְרִיכִים לָבוֹא עוֹד פַּעַם בְּגִלְגּוּל. וְאִם הָיוּ בְּנֵי־אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת הַמַּצִּיל בֵּית יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִתְגָּרְשׁוּ, אֲזַי הָיוּ עוֹסְקִים בַּעֲבוֹדָה הַקְּדוֹשָׁה הַזּוֹ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּצִּיל בָּתֵּי יִשְׂרָאֵל מִלְּהִשָּׁבֵר, וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, שֶׁזְּכוּתוֹ גְּדוֹלָה בַּשָּׁמַיִם.

(אִמְרֵי־מוֹהֲרָא״שׁ, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרפב)

קוּנְטְרֵס

לָמָּה לְהִתְגָּרֵשׁ?!

א.

בְּנִי וּבְתִּי הַיְקָרִים! מְאֹד מְאֹד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם שֶׁתַּעַמְדוּ לְרֶגַע, וְתִתְיַשְּׁבוּ הֵיטֵב בְּדַעְתְּכֶם — הֵיכָן אַתֶּם נִמְצָאִים, מַה לִּפְנֵיכֶם, וּמָה אַתֶּם הוֹלְכִים לַעֲשׂוֹת. עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי גֵּרוּשִׁין אֵיֶּנּוּ מִשְׂחָק, כָּל זְמַן שֶׁאַתֶּם נְשׂוּאִין יַחַד, עֲדַיִן יֵשׁ לָכֶם תִּקְוָה עַל הַכֹּל, לַהֲפֹךְ אֶת מַזַּלְכֶם לְטוֹב, אֲבָל תֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁתִּתְגָּרְשׁוּ כְּבָר הַכֹּל אָבוּד, רַחֲמָנָא לִצְלָן, וּבִפְרָט כְּשֶׁיֵּשׁ יְלָדִים, הֲרַסְתֶּם אֶת יַלְדֵיכֶם לְגַמְרֵי. וְאַל תַּחְשְׁבוּ כְּרֶגַע — הַאִם בִּשְׁבִיל הַיְלָדִים נִסְבֹּל כָּל הַחַיִּים?! הַאִם בִּשְׁבִיל הַיְלָדִים עָלֵינוּ לֹא לְהִתְגָּרֵשׁ?! מָה אֹמַר לָכֶם, אַתֶּם צְרִיכִים לָדַעַת,

שֶׁתֵּכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם נַעֲשֵׂיתֶם שֻׁתָּפִים לְכָל דָּבָר — בֵּין לְטוֹב וּבֵין לְהִפּוּךְ, וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם, נַעֲשֵׂיתֶם שֻׁתָּפִים בִּילָדֵיכֶם, וְעַכְשָׁו עֲלֵיכֶם לְקַבֵּל אֶת הַטּוֹב וְאֶת הָרַע, כִּי אֵין זֶה פִּתְרוֹן לְהִתְגָּרֵשׁ, תִּהְיֶה מֵאֵיזוֹ סִבָּה שֶׁתִּהְיֶה, גֵּרוּשִׁין זֶה לֹא פִּתְרוֹן; וְעַל־כֵּן בָּאתִי לְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד לִפְנֵי שֶׁאַתֶּם מִתְגָּרְשִׁים, שֶׁתַּחְשְׁבוּ הֵיטֵב הֵיטֵב עַל הַצַּעַד הָאֻמְלָל שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים לַעֲשׂוֹת. הֵן אֱמֶת שֶׁמֵּרֹב מְרִירוּת לִבְּכֶם וּמֵרֹב צַעַרְכֶם הַקָּשֶׁה וְהַמְּרִירוּת שֶׁעוֹבֶרֶת עֲלֵיכֶם, נִדְמֶה לָכֶם כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה, וְחַיֵּיכֶם נִתְהַפְּכוּ לְגֵיהִנּוֹם, הֱיוֹת שֶׁאַתֶּם רָבִים וּמִתְקוֹטְטִים מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ וּמִדֵּי לַיְלָה בְּלֵילָה, וְהַבַּיִת נִתְהַפֵּךְ לְגֵיהִנּוֹם מַמָּשׁ, גֵּיהִנּוֹם שׁוֹרֵף, וְעַל־כֵּן כְּבָר לֹא אִכְפַּת לָכֶם מְאוּמָה, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לָדַעַת, כִּי הָאָדָם יָכוֹל לְהִשְׁתַּנּוֹת. הֵן אֱמֶת שֶׁמֵּרֹב הַצַּעַר נִדְמֶה לָכֶם כְּאִלּוּ אָבַד מָנוֹס וְתִקְוָה, וּכְאִלּוּ אַף פַּעַם לֹא תִּשְׁתַּנּוּ, הַבַּעַל אוֹמֵר שֶׁאִשְׁתּוֹ לְעוֹלָם לֹא תִּשְׁתַּנֶּה, וְהָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת שֶׁהַבַּעַל לְעוֹלָם לֹא יִשְׁתַּנֶּה, אֵין זֶה נָכוֹן, כִּי אִם לוֹקְחִים אֶת עַצְמָם בַּיָּדַיִם, יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת הַכֹּל.

וְעַל־כֵּן לִפְנֵי שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַצַּעַד

הַמָּר הַזֶּה — לְהִתְגָּרֵשׁ, תַּתְחִילוּ לְהִתְיַשֵּׁב הֵיטֵב הֵיטֵב בַּדָּבָר, שֶׁאַתֶּם מְשַׂחֲקִים פֹּה עִם אֵשׁ, וְלֹא רַק אֶת עַצְמְכֶם אַתֶּם שׂוֹרְפִים, אֶלָּא אַתֶּם שׂוֹרְפִים אֶת יַלְדֵיכֶם. כִּי כָּל הַיְלָדִים הַבְּעָיָתִיִּים יוֹצְאִים רַק מֵהוֹרִים גְּרוּשִׁים; וְעַל־כֵּן חוּסוּ וְחִמְלוּ עַל יַלְדֵיכֶם, וְאַל תֹּאמְרוּ: "בִּשְׁבִיל הַיְלָדִים עָלֵינוּ לְסַבֵּל?!" תְּקַחוּ אֶת זֶה בַּחֶשְׁבּוֹן, כִּי אֵין זֶה דָּבָר קָטָן, הַיְלָדִים נִשְׁאָרִים אֻמְלָלִים, הַיְלָדִים יִשָּׁאֲרוּ מְסֻכָּנִים, יְתוֹמִים חַיִּים בְּעָיָתִיִּים. וְאֵיךְ שֶׁלֹּא תִּתְגָּרְשׁוּ, אֲפִלּוּ בְּדֶרֶךְ שָׁלוֹם, עִם כָּל זֹאת נִשְׁאָר רֹשֶׁם רַע עַל הַיְלָדִים, וּכְבָר לֹא תּוּכְלוּ לְתַקֵּן אֶת הַדָּבָר בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן.

וְעַל־כֵּן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בְּנִי וּבְתִּי הַיְקָרִים, לִפְנֵי שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַצַּעַד הָאֻמְלָל הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא גֵּרוּשִׁין, תְּיַשְּׁבוּ עַצְמְכֶם, וְתֵלְכוּ אֶל צַדִּיק גָּדוֹל לְהִתְיָעֵץ עִמּוֹ, וּבְוַדַּאי הוּא יַעֲזֹר לָכֶם לַעֲבֹר עַל הַכֹּל. כִּי עַל כָּל בְּעָיָה יֵשׁ פִּתְרוֹן, יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְיִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה, כָּל בְּעָיָה יְכוֹלִים לְפָתְרָהּ, אִם רַק מוֹצְאִים אֶת הָאָדָם הַנָּכוֹן שֶׁיָּכוֹל לְטַפֵּל בָּהּ וּלְפָתְרָהּ. כִּי בֶּאֱמֶת עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁזּוֹ הַשְׁגָּחָה פְּרָטִית שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם, כִּי שְׁתֵּי נִשְׁמוֹתֵיכֶם הָיוּ לְמַעְלָה בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים נְשָׁמָה

אַחַת, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁנִּתְפַּצְלָה נִשְׁמַתְכֶם וְיָרְדָה לְמַטָּה, הָיְתָה עֲבוֹדָה קָשָׁה מְאֹד לְזַוֵּג אֶתְכֶם בְּיַחַד, וְכַמָּה עוֹלָמוֹת הִתְהַפְּכוּ עַד שֶׁמְּצָאתֶם זֶה אֶת זֶה, כַּמָּה צָרוֹת וּמְרִירוּת וְיִסּוּרִים סְבַלְתֶּם עַד שֶׁמְּצָאתֶם אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי וְנִשֵּׂאתֶם, וְאַף שֶׁעַכְשָׁו מֵרֹב מְרִירוּת לִבְּכֶם מֵהַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת וְהַהֶסְתּוֹת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם, אַתֶּם מְקַלְלִים אֶת יוֹם נִשּׂוּאֵיכֶם, תַּאֲמִינוּ לִי, בְּנִי וּבִתִּי הַיְקָרִים, שֶׁכָּל זֹאת אֵינוֹ מִדַּעַת, כִּי הַמַּאֲמִין הָאֲמִתִּי, שֶׁמַּאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁאֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, וְהַכֹּל לַכֹּל אֱלֹקוּת גָּמוּר הוּא, וּבִפְרָט בְּעִנְיַן נוֹרָא כָּזֶה שֶׁל מְצִיאַת הַזִּוּוּג, שֶׁאָז רָאוּ בְּחוּשׁ לְמִי שֶׁעֵינַיִם פְּקוּחוֹת לוֹ, אֵיךְ הָפְכוּ עוֹלָמוֹת עַד שֶׁזִּוְּגוּ אֶתְכֶם בְּיַחַד, וְעַד שֶׁנִּשֵּׂאתֶם — מָה הָיָה, וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא הָיָה לָכֶם מִי שֶׁיְּדָרִיךְ אֶתְכֶם, עַל־כֵּן הַחִילוֹתֶם לָרִיב בַּבַּיִת, וְנִתְהַפֵּךְ בֵּיתְכֶם לְגֵיהִנּוֹם, וּמִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ רַבְתֶּם וְקִלַּלְתֶּם זֶה אֶת זֶה, וְעָבַר עֲלֵיכֶם מַה שֶּׁעָבַר, עַד שֶׁנִּסְכַּם בֵּינֵיכֶם לְהִתְגָּרֵשׁ. וּבֶאֱמֶת לֹא מִדַּעַת הוּא, כִּי אִם הָיְתָה לָכֶם אֱמוּנָה פְּשׁוּטָה, וַהֲיִיתֶם יוֹדְעִים שֶׁהַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזַי הֱיִיתֶם עוֹשִׂים כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁיֵּעָשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְאַף שֶׁכְּבָר נִסִּיתֶם כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם,

וְלֹא עָלָה בְּיָדְכֶם, וְכֵן אֲחֵרִים הִכְנִיסוּ אֶת עַצְמָם לָעֲבִי הַקּוֹרָה לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם — וְלֹא הִצְלִיחוּ, תֵּדְעוּ כִּי מִסְתָּמָא לֹא הֱיִיתֶם אֵצֶל צַדִּיק גָּדוֹל, אֲשֶׁר יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם. כִּי שָׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא (שַׁבָּת י:), וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא חָפֵץ מְאֹד בְּשָׁלוֹם, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (גִּטִּין צ.): כָּל הַמְגָרֵשׁ אִשְׁתּוֹ רִאשׁוֹנָה אֲפִלּוּ מִזְבֵּחַ מוֹרִיד עָלָיו דְּמָעוֹת; וְאָמְרוּ בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פְּקוּדֵי רנה:): יֵשׁ שְׁנֵי מַלְאָכִים שֶׁהֵם מְמֻנִּים עַל שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף מַלְאָכִים אֲחֵרִים, שֶׁכֻּלָּם שׁוֹפְכִים דְּמָעוֹת עַל אֵלּוּ שֶׁמִּתְגָּרְשִׁים מִנְּשׁוֹתֵיהֶם, שֶׁגָּרְמוּ עַל הַשֶּׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכוּ אוֹתָם תַּחַת הַחֻפָּה שֶׁהָלְכוּ לָרִיק וּלְבַטָּלָה; וְעַל־כֵּן אַל תַּחְשְׁבוּ, בְּנִי וּבְתִּי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר בָּזֶה שֶׁאַתֶּם מִתְגָּרְשִׁים, אַתֶּם עוֹשִׂים טוֹבָה אֶחָד לַשֵּׁנִי, אַדְרַבָּה אַתֶּם הוֹרְסִים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, הוֹרְסִים אֶת הַיְלָדִים וְהוֹרְסִים אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי אִם הֱיִיתֶם יוֹדְעִים אֲשֶׁר בַּזּוּוּג שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל תְּלוּיִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, הֱיִיתֶם מַשְׁלִימִים בֵּינֵיכֶם בְּכָל מְחִיר, עֲלֵיכֶם רַק לְשַׁנּוֹת אֶת הַטֶּבַע הָרַע שֶׁלָּכֶם, אֶת הַכַּעַס וְהָרְצִיחָה הַטְּבוּעִים בָּכֶם, אֶת הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת עַל לֹא דָּבָר. הֵן אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם וְכוּחַ גָּדוֹל, בְּנִי, אַתָּה אוֹמֵר שֶׁהַצֶּדֶק עִמְּךָ,

וּבְתִּי, אַתְּ אוֹמֶרֶת שֶׁהַצָּדֵק עִמָּךְ, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ אַתֶּם רַבִּים, וּבִשְׁבִיל זֶה בְּעַצְמוֹ אַתֶּם רוֹצִים לְהִתְגָּרֵשׁ, אַל נָא, בְּנִי וּבְתִּי, תַּעֲשׂוּ צַעַד פָּזִיז כָּזֶה, אֶלָּא הִשְׁתַּדְּלוּ לְהִתְיַשֵּׁב בַּדָּבָר, וְלָגֶשֶׁת אֶל צַדִּיק גָּדוֹל, וּתְדַבְּרוּ עִמּוֹ לִפְנֵי שֶׁאַתֶּם עוֹשִׂים אֶת הַצַּעַד הַמְסֻכָּן הַזֶּה — לְהִתְגָּרֵשׁ, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אַתֶּם גּוֹרְמִים צַעַר לְכָל הָעוֹלָמוֹת, צַעַר לַשְּׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה, צַעַר לָהוֹרִים, צַעַר לַיְלָדִים וְצַעַר לְעַצְמְכֶם.

וְעַל־כֵּן תִּקְחוּ אֶת עַצְמְכֶם בִּידֵיכֶם, וּתְשַׁנּוּ אֶת הֶרְגְּלֵיכֶם הָרָעִים וְהַמָּרִים שֶׁהָיוּ עַד עַכְשָׁו, שֶׁחַיֵּיתֶם בְּלִי הַבָּנָה הֲדָדִית וְלֹא הָיְתָה בֵּינֵיכֶם שָׂפָה מְשֻׁתֶּפֶת, רַק אֶחָד רָצָה לְנַצֵּחַ אֶת חֲבֵרוֹ, וְעַל־יְדֵי־זֶה בָּאתֶם כְּבָר לְמַה שֶּׁבָּאתֶם, עַד שֶׁאַתֶּם מוּכָנִים לְהִתְגָּרֵשׁ. אַל נָא, בְּנִי וּבְתִּי, תַּעֲשׂוּ אֶת הַצַּעַד הָאֻמְלָל הַזֶּה, וְאַל תִּתְגָּרְשׁוּ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי אַחַר־כָּךְ תִּהְיֶה כְּבָר בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת, וְלֹא תוּכְלוּ לְשַׁנּוֹת בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן. וְאַל יְפַתֶּה אֶתְכֶם יִצְרְכֶם שֶׁאַתֶּם מִתְגָּרְשִׁים רַק לְשָׁבוּעַ אוֹ לְחֹדֶשׁ אוֹ לְשָׁנָה, וְאַחַר־כָּךְ אִם הַכֹּל יִסְתַּדֵּר — תַּחְזְרוּ, אַל תֹּאבוּ וְאַל תִּשְׁמְעוּ לַעֲצַת יִצְרְכֶם הָרַע, כִּי אָז יִהְיֶה כְּבָר מְאֻחָר, חַס וְשָׁלוֹם, וּמַה גַּם שֶׁתַּהַרְסוּ לְגַמְרֵי אֶת הַיְלָדִים, וְיִהְיֶה

בִּבְחִינַת: "מְעָוֶת לֹא יוּכַל לִתְקֹן" (קֹהֶלֶת א, טו) בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי רֹב הַיְלָדִים הַבְּעָיָתִיִּים יוֹצְאִים רַק מֵהוֹרִים גְּרוּשִׁים. וְעַל־כֵּן, בְּנִי וּבִתִּי הַיְקָרִים, רְאוּ לַחֲשֹׁב הֵיטֵב הֵיטֵב לִפְנֵי שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַצַּעַד הַמְסֻכָּן הַזֶּה, וַאֲנִי מְקַוֶּה שֶׁתַּכְנִיסוּ אֶת דִּבְרֵי אֵלּוּ הֵיטֵב בְּתוֹךְ לִבְּכֶם, וְאָז טוֹב לָכֶם כָּל הַיָּמִים.

ב.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לָדַעַת, שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם לֹא כָּל מַה שֶּׁרוֹצִים — מְקַבְּלִים, וְלֹא כָּל מַה שֶּׁמְּקַבְּלִים — רוֹצִים, אֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵבִין הֵיטֵב שֶׁאַתֶּם אֵינְכֶם מִסְתַּדְּרִים יַחַד, מִכַּמָּה סִבּוֹת שׁוֹנוֹת, אֲבָל זֶה אֵינוֹ נוֹתֵן לָכֶם אֶת הַהֶתֵּר לְקַחַת אֶת גּוֹרָלְכֶם בִּידֵיכֶם, וּלְקַלְקֵל אוֹתוֹ בְּעַצְמְכֶם. זִכְרוּ הֵיטֵב, אֲשֶׁר הַקִּלְקוּל הַזֶּה הוּא קִלְקוּל שֶׁאֵין יְכוֹלִים אַחַר־כָּךְ לְתַקְּנוֹ, הֵינוּ בָּזֶה שֶׁנִּסְכַּם בְּדַעְתְּכֶם, שֶׁאֵין לָכֶם שׁוּם פִּתְרוֹן אַחֵר בַּחַיִּים רַק לְהִתְגָּרֵשׁ, תֵּדְעוּ שֶׁזֶּה קִלְקוּל כָּזֶה בְּגוֹרָלְכֶם וּבְמַזָּלְכֶם, וְאַף פַּעַם לֹא תּוּכְלוּ לְתַקְּנוֹ, וְאַף שֶׁעַתָּה מֵרֹב כַּעַס וְצַעַר, יְסוּרִים וּמַכְאוֹבִים, מְרִירוּת וּמַחֲלֹקֶת, נִדְמֶה לָכֶם — מַה יֵּשׁ לָכֶם כְּבָר לְאַבֵּד, הֲרֵי כָּל הַנִּשּׂוּאִין אֵינָם שָׁוִים מְאוּמָה, וְאֶת הַגָּרוּעַ מִכָּל כְּבָר טְעַמְתֶּם, מַה יָּכוֹל

לִהְיוֹת יוֹתֵר רַע מִזֶּה, אַל תַּחְשְׁבוּ זֹאת כְּרֵגַע, בְּנֵי וּבְתֵּי הַיְקָרִים, כִּי עֲדַיִן אַתֶּם אֵינְכֶם יוֹדְעִים מַה נִּקְרֵאת מְרִירוּת, וּבִפְרָט כְּשֶׁיֵּשׁ יְלָדִים, אַתֶּם הוֹרְסִים אֶת הַיְלָדִים בְּמוֹ יְדֵיכֶם, וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, שֶׁלֹּא תִּתְגָּרְשׁוּ בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, וּמִי שֶׁמְּסִית וּמַדִּיחַ אֶתְכֶם לְהִתְגָּרֵשׁ, תֵּדְעוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֹאת מֵאִינְטֶרֶס עַצְמִי — אוֹ מֵחֲמַת קִנְאָה וְשִׂנְאָה, אוֹ מֵחֲמַת תַּאֲוַת הַכָּבוֹד וְהַנְּצָחוֹן, אוֹ מִסִּבּוֹת אֲחֵרוֹת, כִּי מִי שֶׁמְּסִית וּמַדִּיחַ אֶת זוּלָתוֹ לְהִתְגָּרֵשׁ, אוֹי לוֹ וְאוֹי לְנַפְשׁוֹ, כִּי מַחֲרִיב בַּיִת בְּיִשְׂרָאֵל, מַחֲרִיב יְלָדִים וּמַחֲרִיב אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בּוֹכֶה וּמְבַכֶּה עַל נְשָׁמוֹת הַמִּתְגָּרְשׁוֹת, וְגוֹרְמוֹת צַעַר גָּדוֹל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, כִּי הַנְּשָׁמוֹת הֵן נְשָׁמָה אַחַת, וּכְשֶׁיּוֹרְדוֹת לְזֶה הָעוֹלָם, הֵן מִתְפַּצְּלוֹת, וְעַד שֶׁמְּזַוְּגִים אוֹתָן כַּמָּה עַלְמִין אִתְחֲרִיבוּ בְּגַנַּיְיהוּ, מַה לֹּא מִתְהַפֵּךְ עַד שֶׁמְּחַבְּרִים וּמְיַחֲדִים וּמְזַוְּגִים אוֹתָם בְּיַחַד, וְעַכְשָׁו בַּעֲבוּר אִינְטֶרְסִים אִישִׁיִּים וַעֲצָמִיִּים הוֹלְכִים לְשַׁבֵּר מַה שֶּׁבָּנָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא?! אֵין עַל זֶה שׁוּם מְחִילָה בָּעוֹלָם. וְעַל־כֵּן מִי שֶׁמְּסִית וּמַדִּיחַ אֶת הַזּוּג לְהִתְגָּרֵשׁ, הוּא שְׁלִיחַ הַסָּמ״ךְ־מֵ״ם, אֲשֶׁר כָּל עִנְיָנוֹ הוּא רַק לְהַחֲרִיב וְלַהֲרֹס, לְשָׂרֵף וּלְכַלּוֹת אֶת

הַדְּבָרִים הַיָּפִים שֶׁבָּנָה הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּעַצְמוֹ עוֹסֵק לְזַוֵּג זִוּוּגִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה סח, ד): מִיּוֹם בְּרִיאַת הָעוֹלָם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יוֹשֵׁב וּמְזַוֵּג זִוּוּגִים, וּבִשְׁבִיל הַבְּחִירָה וְהַנִּסָּיוֹן בָּרָא אֶת הַסָּמ״ךְ־מ״ם לְכַלּוֹת וּלְטַלְטֵל וּלְהַחֲרִיב וְלַהֲרֹס אֶת כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וּכְשֶׁאֵין לָאָדָם שֵׂכֶל וְנִמְשָׁךְ אַחַר הַסָּתוֹת הַסָּמ״ךְ־מ״ם, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא הוֹרֵס אֶת הַכֹּל.

וְעַל־כֵּן רְאוּ, בְּנִי וּבְתִּי הַיְקָרִים, לֹא לְהַנִּיחַ אֶת עַצְמְכֶם לַהֲסָתוֹת יִצְרְכֶם, כְּאִלּוּ בָּזֶה שֶׁתִּתְגָּרְשׁוּ יִהְיֶה לָכֶם טוֹב יוֹתֵר, אֲנִי מַבְטִיחַ לָכֶם בְּהַבְטָחָה גְּמוּרָה, שֶׁיִּהְיֶה לָכֶם יוֹתֵר מַר, כִּי אַפִּלּוּ שֶׁתִּתְחַתְּנוּ שֵׁנִית, מִי יוֹדֵעַ אִם הַמַּצָּב לֹא יִהְיֶה יוֹתֵר גָּרוּעַ. וְעַל־כֵּן עֲשׂוּ זֹאת, בְּנִי וּבְתִּי הַיְקָרִים, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וּתְנַתְּרוּ אֶחָד לַשֵּׁנִי וּתְשַׁנּוּ אֶת מִדּוֹתֵיכֶם הָרָעוֹת וְהָאַכְזָרִיּוֹת שֶׁהִתְנַהַגְתֶּם בָּהֶן עַד עַכְשָׁו, אֲשֶׁר רַבְתֶּם וְקִלְלְתֶּם זֶה אֶת זֶה בְּקוֹל רַם בִּפְנֵי הַיְלָדִים, אֲשֶׁר בָּזֶה בְּעַצְמוֹ כְּבָר הֲרַסְתֶּם אוֹתָם, כִּי אֵין עוֹד צַעַר וְעֶגְמַת נֶפֶשׁ גְּדוֹלָה לַיְלָדִים כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁהוֹרֵיהֶם רָבִים בֵּינֵיהֶם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁבָּאִים לִידֵי קְלָלוֹת

וּצְעָקוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּהַכָּאוֹת, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, אֲשֶׁר בָּזֶה גּוֹרְמִים נֶזֶק רַב לַיְלָדִים, אֲשֶׁר מֵרֹב פַּחַד וָהֶלֶם, הֵם גְּדֵלִים בְּעָתִיִּים, מְבֹהָלִים וּמְבֻלְבָּלִים וְאֻמְלָלִים, וְאֵין לָהֶם כְּבָר רְכוּז לְרַכֵּז אֶת מֹחָם וְדַעְתָּם בַּלִּמּוּדִים שֶׁלּוֹמְדִים, וְאוֹבֵד מֵהֶם כָּל הַבִּטָּחוֹן הָעַצְמִי לְגַמְרֵי, כִּי בְּדֶרֶךְ כְּלָל יְלָדִים מִסְתַּכְּלִים עַל הַהוֹרִים, הֱיוֹת שֶׁהַהוֹרִים בַּעֲבוּרָם הַדֻּגְמָא הַחַיָּה, אִם הַהוֹרִים גָּרִים בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרֵעוּת, וּמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, וְיֵשׁ הֲבָנָה הֲדָדִית בֵּינֵיהֶם, וּמוֹסְרִים נֶפֶשׁ אֶחָד בַּעֲבוּר הַשֵּׁנִי, וְהֵם שֻׁתָּפִים בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין בְּכָל פְּרָט וּפְרָט — הֵן בְּטוֹב וְהֵן בְּרַע, חַס וְשָׁלוֹם, וְאַף פַּעַם אֵינָם מַשְׁלִיכִים אֶת הָאַשְׁמָה אֶחָד עַל זוּלָתוֹ, אַדְרַבָּה כָּל אֶחָד מִשְׁתַּדֵּל לַעֲזֹר לַשֵּׁנִי, וּלְמַעֵט אֶת הַכְּאֵב וְהַצַּעַר וְעָגְמַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרַק קוֹרִים, וּמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, וְחַיִּים בְּאַהֲבָה אֲמִתִּית, אֲזַי הַיְלָדִים, כְּשֶׁרוֹאִים דֻּגְמָא חַיָּה כָּזוֹ, גַּם הֵם גְּדֵלִים וְצוֹמְחִים בְּרִיאִים בְּדַעְתָּם וּבְשִׂכְלָם וּבְתִכּוּנוֹת נַפְשָׁם, וְנִכְנָס בָּהֶם בִּטָּחוֹן עַצְמִי, שֶׁגַּם הֵם יוּכְלוּ לִבְנוֹת בַּיִת חַם, וְגַם הֵם יוּכְלוּ לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת בְּרִיאִים בְּדַעְתָּם וּבְשִׂכְלָם וּלְגַדְּלָם, לֹא־כֵן אִם אַתֶּם נִשְׁאָרִים עֲקֻשָּׁנִים גְּדוֹלִים, וְאֵינְכֶם רוֹצִים לַעֲזֹר אֶחָד לַשֵּׁנִי, אֶלָּא כָּל

אֶחָד הוֹלֵךְ דַּיְקָא זֶה לְעֻמַּת זֶה בִּרְצִיחָה כָּזוֹ, הָעִקָּר לְנַצֵּחַ אֶת זוּלָתוֹ, עַל־יְדֵי־זֶה אַתֶּם הוֹרְגִים אֶת יַלְדֵיכֶם בִּידֵיכֶם מַמָּשׁ, וְאַתֶּם רוֹצְחִים גְּמוּרִים, כִּי נִכְנַס בְּלֵב הַיְלָדִים פַּחַד גָּדוֹל, וְאוֹבֵד מֵהֶם לְגַמְרֵי הַבִּטָּחוֹן הָעַצְמִי, וְנַעֲשִׂים מְבֹהָלִים וּמְבֻלְבָּלִים, וּכְבָר אֵינָם יְכוֹלִים לְהִתְרַכֵּז בְּשׁוּם דָּבָר.

לָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בְּנֵי וּבְתֵי הַיְקָרִים, שֶׁבְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן לֹא תִּתְגָּרְשׁוּ, לָמָּה לָכֶם אַחַר־כָּךְ לְהִתְחָרֵט?! וְאִם תְּצַיְתוּ אוֹתִי בָּזֶה, אָז יִהְיֶה לָכֶם טוֹב בָּזֶה וּבַבָּא וּלְנֶצַח נְצָחִים, אַךְ אִם, חַס וְשָׁלוֹם, תִּהְיוּ עַקְשָׁנִים, וְתַשְׁלִיכוּ אֶת דִּבְרֵי אֱלֹהֵי מֵאֲחוֹרֵי גֵּוְכֶם, תֵּדְעוּ שֶׁאַתֶּם עוֹקְרִים אֶת עַצְמְכֶם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה וּמֵהָעוֹלָם הַבָּא, בְּגַשְׁמִיוּת — אַתֶּם עוֹקְרִים אֶת עַצְמְכֶם מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֵין עוֹד צָרָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִגְּרוּשִׁין, הַבַּעַל מִסְתּוֹבֵב וּמְדַרְדֵּר עַד עָמְקָא דִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְעוֹבֵר עֲבֵרוֹת חֲמוּרוֹת, וְכֵן הָאִשָּׁה מְדַרְדֶּרֶת וּמִסְתּוֹבֶבֶת וְנוֹפֶלֶת בַּשְּׁאוֹל תַּחְתִּית וּמִתַּחְתָּיו, וְהַיְלָדִים מֻשְׁלָכִים בַּחוּצוֹת, וּצְרִיכִים לְהִסְתַּכֵּל, לִרְאוֹת וְלִשְׁמֹעַ אֶת כָּל הַזֶּבֶל, הַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת שֶׁנַּעֲשִׂים בֵּין הַהוֹרִים וּבֵין הַמִּשְׁפָּחוֹת, עַד שֶׁנֶּהֱרָסִים כָּל הַחַיִּים. וּבְרוּחָנִיוּת — אַתֶּם

מְאַבְּדִים לְגַמְרֵי אֶת הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי סוֹף כָּל סוֹף אַל תִּשְׁכְּחוּ, שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁלָּכֶם הָיְתָה לְמַעְלָה נְשָׁמָה אַחַת כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (לֶךְ־לְךָ פה:), וּבָזֶה שֶׁאַתֶּם מִתְגָּרְשִׁים, אַתֶּם עוֹקְרִים וּמַחֲרִיבִים עוֹלָמוֹת לְמַעְלָה מֵעוֹלָמוֹת, אֲשֶׁר אִם הֱיִיתֶם יוֹדְעִים אֶת צַעַר הַשְּׁכִינָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ מִזֶּה שֶׁנִּשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מִתְגָּרְשׁוֹת, הֱיִיתֶם חוֹשְׁבִים פַּעֲמַיִם אִם לְהִתְגָּרֵשׁ אִם לָאו. וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, לְבַל תִּתְגָּרְשׁוּ, וְאָז יִהְיֶה לָכֶם טוֹב כָּל הַיָּמִים.

ג.

בָּנַי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהִתְיַשֵּׁב הֵיטֵב הֵיטֵב בְּדַעְתְּכֶם — מַה קָּרָה אִתְּכֶם, מַה וְלָמָּה נִכְנָס בָּכֶם שִׁגָּעוֹן שֶׁל גֵּרוּשִׁין, הַאִם בִּגְלַל שֶׁאֵינְכֶם מִשְׁתַּוִּים יַחַד, תַּהַרְסוּ אֶת חַיֵּי הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלָּכֶם, וְתִגְרְמוּ בּוּשׁוֹת וַחֲרָפוֹת לְכָל הַמִּשְׁפָּחוֹת, וְתִהְיוּ לְלַעַג וּלְקֶלֶס בְּעֵינֵי כֹּל? ! הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף כְּשֶׁמִּתְגָּרְשִׁים, הַהוֹרִים וְהַמִּשְׁפָּחָה שֶׁל הַבַּעַל וְהַהוֹרִים וְהַמִּשְׁפָּחָה שֶׁל הָאִשָּׁה מִצְטַעֲרִים מְאֹד מְאֹד, וּמִתְבַּיְּשִׁים לָצֵאת לַחוּץ, כִּי כֻּלָּם מְדַבְּרִים שֶׁבְּנָם וּבְתָּם הִתְגָּרְשׁוּ, וַאֲפִלּוּ אֶחָד כְּבָר מִתְאַנֵּחַ בִּגְנִיחָה וַאֲנָחָה, רַק זֶה הוּא עוֹשֶׂה וְלֹא יוֹתֵר, וּבֵין כָּךְ — מִי סוֹבֵל?

הַהוֹרִים וְכָל הַמִּשְׁפָּחוֹת, וּבִפְרָט הַיְלָדִים הֲרוּסִים לְגַמְרֵי; וְעַל־כֵּן תּוֹצִיאוּ מִדַּעְתְּכֶם וּמֵרַאשְׁכֶם וּמִמַּחֲשַׁבְתְּכֶם אֶת הַשְּׁטוּת הַזּוֹ לְהִתְגָּרֵשׁ, אֲפִלּוּ מֵאֵיזוֹ סִבָּה שֶׁתִּהְיֶה.

תַּאֲמִינוּ לִי שֶׁיְּכוֹלִים הַכֹּל לְתַקֵּן, רַק תְּשַׁנּוּ אֶת הַנְּהָגוֹתֵיכֶם, הַנְּהָגָה אַכְזָרִית שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם. הַבַּעַל צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת אֶת מִדַּת הַקַּמְצָנוּת שֶׁטָּבוּעָה בּוֹ, וְלֹא יִהְיֶה קַמְצָן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, לְדַקְדֵּק עַל כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה שֶׁאִשְׁתּוֹ מוֹצִיאָה, אַדְרַבָּה יִהְיֶה שָׂמֵחַ שֶׁאִשְׁתּוֹ יְכוֹלָה לִקְנוֹת דְּבָרִים יָפִים בַּעֲבוּרָהּ, בַּעֲבוּר הַיְלָדִים וּבַעֲבוּר הַבַּיִת, וְיכוֹלָה לִקְנוֹת אֹכֶל, כִּי יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁהֵם כָּל־כָּךְ קַמְצָנִים וְאַכְזָרִיִּים, עַד שֶׁמְּמָרְרִים מְאֹד אֶת חַיֵּי נְשׁוֹתֵיהֶם, וְעַל כָּל פְּרוּטָה וּפְרוּטָה שֶׁמּוֹצִיאוֹת הֵם יוֹרְדִים לְחַיֵּיהֶן. אוֹ שֶׁמְּמָרְרִים אֶת חַיֵּי נְשׁוֹתֵיהֶם, מַדּוּעַ הֵן הוֹלְכוֹת אֶל הוֹרֵיהֶן, וְהֵם אֵינָם מְבִינִים, כִּי סוֹף כָּל סוֹף בִּרְצוֹנָם אוֹ שֶׁלֹּא בִּרְצוֹנָם, הֵם הַהוֹרִים שֶׁל אִשְׁתּוֹ, וְאֵיךְ יָכוֹל הַבַּעַל לִהְיוֹת אַכְזָר כָּל־כָּךְ לִמְנֹעַ אֶת אִשְׁתּוֹ מִלֶּלֶכֶת אֶל הוֹרֶיהָ, הַאִם הֵם רוֹצִים שֶׁגַּם הַיְלָדִים יַעֲשׂוּ לָהֶם מַה שֶּׁהֵם עוֹשִׂים לְנָשׁוֹתֵיהֶם?! וְעוֹד מִדּוֹת רָעוֹת שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הַבַּעַל, שֶׁמִּתְאַכְזֵר כָּל־כָּךְ לְאִשְׁתּוֹ,

וּמַשְׁפִּילָה בְּכָל מִינֵי הַשְׁפָּלוֹת, וְעוֹשָׂה מִמֶּנָּה שְׂפָחָה, לִשְׁבֹּר וּלְדַכֵּא אוֹתָהּ לְגַמְרֵי, הַיֵּשׁ אַכְזָרִיוּת גְּדוֹלָה מִזּוֹ!? וּלְהֶפֶךְ גַּם הָאִשָּׁה צְרִיכָה לָדַעַת וּלְהָבִין אוֹתָם הַדְּבָרִים. יֵשׁ נָשִׁים שֶׁבִּשְׁבִיל לְצַעֵר וּלְמָרֵר אֶת חַיֵּי בַּעֲלֵיהֶן הֵן מְעַכְּבוֹת לְהִטָּהֵר לְבַעֲלֵיהֶן, וּבָזֶה הֵן מְמָרְרוֹת וּמְצַעֲרוֹת אֶת חַיֵּי בַּעֲלֵיהֶן, וַעֲלֵיהֶן לָדַעַת שֶׁזֶּה הָעֹנֶשׁ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ בָּעוֹלָם, וְאֵין הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹחֵל עַל זֶה בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן, כִּי אִם הָאִשָּׁה מְבִיאָה אֶת בַּעְלָהּ לַחֲטָאִים וַעֲוֹונוֹת, אֲזַי הַכֹּל תָּלוּי עַל צַוָּארָהּ, וּתְפִלּוֹתֶיהָ אֵינָן מִתְקַבְּלוֹת לְמַעְלָה. וְכֵן יֵשׁ נָשִׁים שֶׁהַהֶכְרֵחַ לָהֶן לְהִשְׁתַּלֵּט עַל בַּעֲלֵיהֶן, כְּאִלּוּ הֵן 'בַּעַל־הַבַּיִת', וְהַכֹּל הַהֶכְרֵחַ שֶׁיִּהְיֶה כְּמוֹ שֶׁהֵן רוֹצוֹת, וְאִם לֹא אֲזַי הֵן מַשְׁפִּילוֹת וּמְחָרְפוֹת וּמְגַדְּפוֹת וּמְצַעֲרוֹת אֶת בַּעֲלֵיהֶן, וְכֵן הַדָּבָר יֵשׁ נָשִׁים שֶׁמִּדַּת הַקִּנְאָה טְבוּעָה בָּהֶן מְאֹד, וּכְשֶׁהַבַּעַל הוֹלֵךְ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל קְרוֹבָיו, זֶה שׁוֹרֵף אוֹתָן מֵחֲמַת קִנְאָה, וּמְמָרְרוֹת אֶת חַיֵּי בַּעֲלֵיהֶן, עַל מָה וְלָמָּה הָלְכוּ אֶל הוֹרָיו, וְהֵן שׁוֹכְחוֹת, כִּי סוֹף כָּל סוֹף אִם הֵן רוֹצוֹת אוֹ לֹא רוֹצוֹת הֵם הַהוֹרִים שֶׁל הַבַּעַל, וְעַל־כֵּן אַף אִם הָאִשָּׁה אֵינָהּ מִסְתַּדֶּרֶת עִם חֲמוֹתָהּ, אֵין הִיא יְכוֹלָה לִמְנֹעַ מִבַּעְלָהּ לָלֶכֶת אֶל אִמּוֹ, הַאִם

הִיא רוֹצָה שֶׁגַּם כַּלָּתָהּ תְּשַׁלֵּם לָהּ בַּחֲזָרָה בְּאוֹתָהּ שָׂפָה הֵיאַךְ שֶׁהִיא מִתְנַהֶגֶת עִם בַּעְלָהּ?! וְכַדּוֹמֶה כָּל מִינֵי מְרִיבוֹת וְאִי נְעִימֻיּוֹת שֶׁנִּגְרָמוֹת בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, שֶׁאֶחָד מַאֲשִׁים אֶת הַשֵּׁנִי, הָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת שֶׁהַבַּעַל רַע וְאַכְזָרִי, וְהַבַּעַל אוֹמֵר שֶׁהָאִשָּׁה רָעָה וְאַכְזָרִית, וַאֲפִלּוּ שֶׁשְּׁנֵיהֶם צוֹדְקִים, הַאִם בָּזֶה יִפְתְּרוּ אֶת הַבְּעָיָה?! אִי אֶפְשָׁר לִפְתֹּר בְּעָיוֹת אֶלָּא כְּשֶׁזּוֹכִים לְשַׁנּוֹת אֶת הַמִּדּוֹת הָרָעוֹת מֵעַצְמָם, וּמְהַפְּכִים אֶת עַצְמָם מֵרַע לְטוֹב. כִּי עֲלֵיכֶם לָדַעַת, הַמִּדּוֹת הַלָּלוּ הֵן רָעוֹת מְאֹד מְאֹד — לְמָרֵר אֶחָד לְזוּלָתוֹ אֶת הַחַיִּים, וְלִהְיוֹת בִּקָּרְתִּי אֶחָד כְּלַפֵּי הַשֵּׁנִי, וּלְדַקְדֵּק כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, זֶה שִׁגָּעוֹן הַבָּא מִשְּׁעֲמוּם, הֱיוֹת שֶׁאֵין לָהֶם מַה לַּעֲשׂוֹת, עַל־כֵּן הֵם מְחַפְּשִׂים זֶה עַל זֶה חֶסְרוֹנוֹת, וּבְאֹפֶן וּבְצוּרָה כָּזוֹ אֵין יְכוֹלִים לִחְיוֹת, אֵין יְכוֹלִים לִבְנוֹת בַּיִת וְאֵין מְסֻגָּלִים לְגַדֵּל יְלָדִים.

וְעַל־כֵּן, בְּנִי וּבִתִּי הַיְקָרִים, רְאוּ מַה לִּפְנֵיכֶם, וּלְאֵיזֶה מַצָּב הִגַּעְתֶּם עַל־יְדֵי הַכַּעַס וְהָרְצִיחָה שֶׁלָּכֶם, עַל־יְדֵי הַטִּפְשׁוּת וְהַשִּׁגָּעוֹן שֶׁלָּכֶם, עַל־יְדֵי הָעַקְשָׁנוּת הָאִוֶּלֶת שֶׁלָּכֶם, עַד שֶׁאַתֶּם עוֹמְדִים כְּבָר עַל סַף גֵּרוּשִׁין. לָזֹאת אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בְּנִי

וּבְתֵּי הַיְקָרִים, אִם הִנְכֶם רוֹצִים לִחְיוֹת חַיִּים נְעִימִים, תְּשַׁנּוּ אֶת הֶלֶךְ מַחֲשַׁבְתְּכֶם, אֶת הַנְהָגַתְכֶם שֶׁהִתְנַהַגְתֶּם עַד עַתָּה — לָלֶכֶת זֶה כְּנֶגֶד זֶה בְּאַכְזָרִיוּת שֶׁאֵין כְּמוֹתָהּ, וּלְטוֹבַתְכֶם וּלְטוֹבַת הַיְלָדִים תַּעֲשׂוּ שָׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, כִּי לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא כְּלִי הַמַּחֲזִיק בְּרָכָה אֶלָּא הַשָּׁלוֹם (עֵקְצִין ג, יב; דִּבְרִים רַבָּה ה, יד), וְאֵין עוֹד דָּבָר חָשׁוּב אֲצָלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ מִדַּת הַשָּׁלוֹם, וּבִפְרָט כְּשֶׁשְּׁנֵי הַפָּכִים לְגַמְרֵי מִשְׁתַּוִּים וְעוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, בָּזֶה גּוֹרְמִים שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְגוֹרְמִים שָׁלוֹם כָּאן לְמַטָּה. וְלָכֵן רְאוּ לָקַחַת אֶת עַצְמְכֶם בְּיַחַד בִּידֵיכֶם, וּתְשַׁנּוּ אֶת הֲלִיכוֹת בֵּיתְכֶם, וְתַתְחִילוּ לְכַבֵּד אֶחָד הַשֵּׁנִי, וְתִמְחֲלוּ זֶה לָזֶה, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִמְחֹל לָכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְיַמְשִׁיךְ עֲלֵיכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂיכֶם.

ד.

אֲהוּבַי, בְּנֵי וּבְתֵּי הַיְקָרִים! אַתֶּם נִמְצָאִים עַכְשָׁו בַּמַּצָּב הַגָּרוּעַ בְּיוֹתֵר שֶׁרַק יָכוֹל לִהְיוֹת, עַד שֶׁהִגַּעְתֶּם לְמַסְקָנָה, שֶׁאֵין לָכֶם שׁוּם תִּקְוָה וְתַקָּנָה אֶלָּא לְהִתְגָּרֵשׁ, עָלַי לְהוֹדִיעַ לָכֶם, כִּי הַגֵּרוּשִׁין לֹא יִפְתֹּר אֶת בְּעָיָתְכֶם, כִּי הַסִּבָּה שֶׁאַתֶּם מִתְגָּרְשִׁים הִיא מִפְּנֵי

שֶׁאֵין לָכֶם שָׂפָה מְשֻׁתֶּפֶת, אֵין לָכֶם הֲבָנָה הֲדָדִית וְאֵין לָכֶם רְגָשׁוֹת אֶחָד כְּלַפֵּי זוּלָתוֹ. אִם אַתֶּם חוֹשְׁבִים, שֶׁבָּזֶה שֶׁתִּתְגָּרְשׁוּ וְתִנָּשְׂאוּ שֵׁנִית — הַכֹּל יִשְׁתַּנֶּה, הַהֶכְרֵחַ לִי לְהוֹדִיעֲכֶם, שֶׁכֵּן הוּא הָאֱמֶת שֶׁיִּשְׁתַּנֶּה אֶצְלְכֶם הַכֹּל, וְיִהְיֶה לָכֶם יוֹתֵר גָּרוּעַ עֲשֶׂרֶת מוֹנִים מִמַּה שֶׁעַכְשָׁו, כִּי הַגֵּרוּשִׁין אֵינָנּוּ פִּתְרוֹן לִבְעָיוֹת, אִי אֶפְשָׁר לִפְתֹּר בְּעָיוֹת נַפְשִׁיוֹת עִם גֵּרוּשִׁין, אַדְרַבָּה אִם אַתֶּם רוֹצִים לִפְתֹּר בְּעָיוֹת, וְאִם אַתֶּם חֲפֵצִים שֶׁחַיֵּי נִשּׂוּאֵיכֶם יִשְׁתַּפְּרוּ וְיִשְׁתַּנּוּ לְטוֹבָה, עֲלֵיכֶם לְשַׁנּוֹת אֶת הַנְהָגוֹתֵיכֶם וּמַעֲשֵׂיכֶם וְדִבּוּרֵיכֶם, וְתַתְחִילוּ לְהִתְנַהֵג כִּבְנֵי־אָדָם בַּעֲלֵי שֵׂכֶל, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲסֹק רַק בִּדְבָרִים טוֹבִים — לַעֲזֹר אֶחָד לְזוּלָתוֹ, וּלְסַיֵּעַ זֶה לָזֶה, תַּתְחִילוּ לְכַבֵּד אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי, וּלְדַבֵּר זֶה עִם זֶה דִּבּוּרֵי אַחֲוָה, דִּבּוּרִים טוֹבִים, דִּבּוּרֵי שָׁלוֹם וְנוֹעַם, דַּיְקָא עַל־יְדֵי־זֶה תִּשְׁתַּנֶּה כָּל הָאֲוִירָה בַּבַּיִת, חִדְלוּ כְּבָר עִם הַקְּלָלוֹת וְהַמְּרִיבוֹת, הַמַּחֲלֹקֶת וְהַצְּעָקוֹת וְהַקּוֹלוֹת הַמְשֻׁנִּים שֶׁאֶחָד צוֹעֵק עַל זוּלָתוֹ, עַד שֶׁנַּעֲשֵׂיתֶם לְלַעַג וּלְקֶלֶס בְּעֵינֵי כָּל הַשְּׁכֵנִים, חִדְלוּ כְּבָר עִם הַהַנְהָגוֹת הַפְּרוּעוֹת שֶׁאַתֶּם מִתְנַהֲגִים אֶחָד כְּלַפֵּי זוּלָתוֹ, לְלֶכֶת דַּיְקָא רֹאשׁ בְּרֹאשׁ וְלִנְקֹם זֶה בָּזֶה, רְאוּ אֶל מַה הֵבִיאוּ אֶתְכֶם דְּבָרִים אֵלּוּ, עַד שֶׁהִנְּכֶם עוֹמְדִים עַל

סַף הַגֵּרוּשִׁין, הָאֵין לָכֶם דַּעַת וְשֵׂכֶל לְהִתְיַשֵּׁב, כִּי אֵין זֶה הַפִּתְרוֹן, וּבִפְרָט שֶׁאַתֶּם הוֹרְסִים אֶת יַלְדֵיכֶם בִּידֵיכֶם. וְאַל תַּחְזְרוּ אַחַר הַהֶבֶל לוֹמַר: "מוּטָב שֶׁהַיְלָדִים יִסְבְּלוּ מֵאֲשֶׁר אֲנַחְנוּ נִסְבֹּל", בַּאֲשֶׁר דִּבּוּרִים אֵלּוּ הֵם הֲבָלִים וּשְׁטֻיּוֹת, כִּי יָבֹא יוֹם שֶׁתִּתְחָרְטוּ מְאֹד, כְּשֶׁתִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁיַּלְדֵיכֶם מִסְתּוֹבְבִים בָּרְחוֹבוֹת מְסֻמָּמִים, גַּנָּבִים וְנוֹאֲפִים, וּמְבַלִּים יְמֵיהֶם בַּכֶּלֶא, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, וְאַחַר־כָּךְ תִּתְפַּלְּאוּ מֵאַיִן בָּאוּ לָנוּ יְלָדִים כָּאֵלּוּ, וְאֵינְכֶם שָׂמִים עַל לֵב, שֶׁכָּל זֶה נִגְרָם מִמַּעֲשֵׂיכֶם וְהַנְהָגוֹתֵיכֶם הַפְּרוּעוֹת, כִּי הַיְלָדִים תָּמִיד מִסְתַּכְּלִים רַק עַל הַהוֹרִים, וְכָל מַה שֶּׁהַהוֹרִים אוֹמְרִים, זֶה אֶצְלָם קֹדֶשׁ; וְלָכֵן עֲשׂוּ זֹאת לְמַעַן יַלְדֵיכֶם, וְחִמְלוּ עֲלֵיהֶם, וְאַל תִּהְיוּ רוֹצְחִים וְאַכְזָרִיִּים אֲלֵיהֶם, לוֹמַר: "אֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלָּנוּ, וְאַתֶּם — יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה, הָעִקָּר שֶׁלָּנוּ יִהְיוּ חַיִּים טוֹבִים וְנִשְׂמַח עַל־יְדֵי הַגֵּרוּשִׁין, כָּל אֶחָד יֵלֵךְ לְדַרְכּוֹ, וְהַיְלָדִים שֶׁיֵּלְכוּ לָרוּחַ". זִכְרוּ הֵיטֵב, בְּנִי וּבְתִּי, שֶׁזּוֹ הָאַכְזָרִיּוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת, כִּי הֲלֹא אָדָם שֶׁהוֹרֵג אֶת זוּלָתוֹ נִקְרָא: רָשָׁע, אַכְזָר, רוֹצֵחַ, וְאֵין עַל זֶה שׁוּם מְחִילָה, וּמִכָּל שֶׁכֵּן רָשָׁע אַכְזָר וְרוֹצֵחַ שֶׁהָרַג כַּמָּה אֲנָשִׁים, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה

שֶׁרוֹצֵחַ בְּאַכְזָרִיוּת אֶת יְלָדָיו, אֵין אַכְזָרִיוּת יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִזּוֹ.

וְעַל־כֵּן תְּיַשְּׁבוּ אֶת עַצְמְכֶם — הַאִם בִּשְׁבִיל הַכַּעַס וְהָרִצְיָחָה, הַשִּׂנְאָה וְהַקִּנְאָה שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיכֶם, אַתֶּם צְרִיכִים לַהֲרֹס אֶת יַלְדֵיכֶם?! הִגִּיעָה כְּבָר הָעֵת שֶׁתִּצְאוּ מִקַּטְנוּת דַּעְתְּכֶם וְשִׂכְלְכֶם, וְתָבֹאוּ אֶל הַהַכָּרָה, אֲשֶׁר אֵין שׁוּם מְצִיאוּת בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, וְרָאוּ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁכָּל חַיֵּיכֶם יִשְׁתַּנּוּ, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עֲלֵיכֶם — צָרוֹת וְיִסּוּרִים, קַטְנוּת וַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת, שֶׁמְּשָׁם נִמְשָׁכוֹת עֲלֵיכֶם הַקִּנְאָה וְהָאַכְזָרִיוּת, הָרִצְיחוֹת וְהַמְּרִיבוֹת, הַכֹּל רַק מֵחֲמַת שֶׁנֶּעְתַּקְתֶּם מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְנִדְמֶה לָכֶם כְּאִלּוּ חַיֵּיכֶם תְּלוּיִים בִּידֵיכֶם, וּכְאִלּוּ אַתֶּם בְּעַצְמְכֶם יְכוֹלִים לְהִסְתַּדֵּר, וּכְאִלּוּ תִּחְיוּ בָּזֶה הָעוֹלָם עוֹד אַלְפֵי שָׁנִים, וּבִשְׁבִיל זֶה אַתֶּם רָבִים וְחוֹלְקִים וּמְקַלְקְלִים וּמְחָרְפִים וּמְבַזִּים אֶחָד אֶת הַשֵּׁנִי. כִּי אִם הָיְתָה לָכֶם אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻכֶּכֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר הוּא יִתְבָּרַךְ מַנְהִיג אֶת בֵּיתְכֶם, וְהוּא יִתְבָּרַךְ לְבַד זִוֵּג אֶתְכֶם בְּיַחַד, אָז הֱיִיתֶם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וַהֲיִיתֶם בּוֹכִים

וּמְבַכִּים עַל חַטֹּאת נְעוּרֵיכֶם שֶׁהֵבִיאוּ לָכֶם בִּלְבוּל הַדַּעַת וְקַטְנוּת הַשֵּׂכֶל לָבֹא וְלַחֲשֹׁב מִגֵּרוּשִׁין. וְעַל־כֵּן, בְּנִי וּבִתִּי הַיְקָרִים, אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד שֶׁתִּשְׁתַּדְּלוּ לָקַחַת אֶת עַצְמְכֶם בִּידֵיכֶם, וְתֵדְעוּ כִּי חַיֵּי הָאָדָם בְּזֶה הָעוֹלָם הֵם כְּהֶרֶף עַיִן, הִנֵּה הוּא כָּאן וְהִנֵּה יוֹצֵא מִזֶּה הָעוֹלָם, שׁוֹמְעִים בְּכָל יוֹם מִקְרִים רָעִים, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן, שֶׁבְּנֵי־אָדָם צְעִירִים נֶחֱלִים בְּמַחֲלוֹת שֶׁאֵין עֲלֵיהֶן רְפוּאָה, וְנִסְתַּלְּקִים מִזֶּה הָעוֹלָם בְּמִיתָה מְשֻׁנָּה, בְּמִיתָה אַכְזָרִית, רַחֲמָנָא לִישֵׁזְבָן. תְּתָאֲרוּ לְעַצְמְכֶם, אָדָם שֶׁשּׁוֹכֵב עַל עֶרֶשׂ דְּוַי, וְהָרוֹפְאִים הִתְיָאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ, וְאוֹמְרִים שֶׁרַק עוֹד דַּקּוֹת סְפוּרוֹת אוֹ כַּמָּה שָׁעוֹת נִשְׁאֲרוּ לוֹ בְּחַיָּיו, הַאִם חוֹלֶה אָנוּשׁ כָּזֶה יַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבָה שֶׁל גֵּרוּשִׁין? ! הֲלֹא לְשׁוֹטֶה גָּדוֹל יֶחְשֹׁב. כְּמוֹ־כֵן עֲלֵיכֶם לְהִתְיַשֵּׁב הֵיטֵב בְּדָבָר זֶה, אֲשֶׁר כָּל חַיֵּי הָאָדָם אֵינָם שָׁוִים יוֹתֵר מִקְלִפַּת הַשּׁוּם, אִם אָדָם עוֹקֵר אֶת עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וְאִם אֵין לוֹ אֱמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזֻקֶּקֶת בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאִם אֵינוֹ מְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, הֲרֵי הוּא הוֹרֵס אֶת חַיָּיו בַּיָּדַיִם, כִּי מִזֶּה בָּא שֶׁמַּחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת עִם אִשְׁתּוֹ, אוֹ הָאִשָּׁה עִם בַּעְלָהּ, עַד שֶׁבָּאִים אֶל מַחֲשָׁבָה שֶׁל גֵּרוּשִׁין. וְעַל־כֵּן, בְּנִי וּבִתִּי הַיְקָרִים, רְאוּ לָקַחַת אֶת עַצְמְכֶם בִּידֵיכֶם, וְתַעַזְבוּ

אֶת הַשְּׁטֻיּוֹת, וְתַשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם בְּכָל מְחִיר, וּתְשַׁנּוּ שְׁנֵיכֶם אֶת הַנְּהָגוֹתֵיכֶם הָרָעוֹת, וְלֹא שֶׁיֹּאמַר הָאֶחָד לַשֵּׁנִי: "רַק אַתָּה צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת אֶת דַּרְכְּךָ", אֶלָּא שְׁנֵיכֶם תְּשַׁנּוּ אֶת הַנְּהָגוֹתֵיכֶם הָרָעוֹת, וּתְיַשְּׁבוּ עַצְמְכֶם — הַאִם כְּדַאי בִּשְׁבִיל זְמַן כֹּה קָצָר בְּזֶה הָעוֹלָם לַהֲרֹס אֶת חַיֵּי הַמִּשְׁפָּחָה, וְלִגְרֹם לְעַצְמוֹ וְלַיְלָדִים וּלְכָל הַמִּשְׁפָּחָה בּוּשׁוֹת וַחֲרָפוֹת עֲצוּמוֹת?!

וּבָזֶה שֶׁתְּיַשְּׁבוּ אֶת עַצְמְכֶם, בְּנֵי וּבְתֵּי הַיְקָרִים, תָּבֹאוּ אֶל הַהַכָּרָה הָאֲמִתִּית, אֲשֶׁר גֵּרוּשִׁין אֵינָם פִּתְרוֹן, וְאַדְרַבָּה עִקַּר הַפִּתְרוֹן הוּא הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה, הָאַחֲוָה וְהָרֵעוּת, וּלְשַׁנּוֹת אֶת דַּרְכֵּיכֶם וְהַנְהָגוֹתֵיכֶם הָרָעוֹת. וְאָצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מְאֹד מְאֹד יָקָר כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה לַחֲשֹׁב אֵיךְ לַחֲזֹר וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר גָּרִים בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת — הַשְּׁכִינָה שָׁם. וּשְׁלֹשָׁה שֶׁתָּפִים הֵן בָּאָדָם: הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אָבִיו וְאִמּוֹ (קִדּוּשִׁין ל:), וְעַל־כֵּן מֵאַחַר שֶׁזָּכָה אֶתְכֶם הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בִּילָדִים נֶחְמָדִים, וְאַתֶּם שֻׁתָּפִים בַּיְלָדִים, תָּמִיד תִּזְכְּרוּ שֶׁיֵּשׁ הַשֻּׁתָּף הָעִקָּרִי וְהָרִאשׁוֹן, שֶׁהוּא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא,

וְאִם תַּכְנִיסוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְכָל מַה שֶּׁרַק קוֹרֶה בְּבֵיתְכֶם, תֵּדְעוּ שֶׁזֶּה רַק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלֹא תַּטִּילוּ אֶת הָאַשְׁמָה אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי, וְלֹא תְּדַקְדְּקוּ כָּל־כָּךְ זֶה עַל זֶה בְּקַמְצָנוּת, אֶלָּא אַדְרַבָּה, תֵּדְעוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב רַק בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְהוּא נוֹתֵן פַּרְנָסָה, וְאֵין צְרִיכִים לְיַעֵץ לוֹ כַּמָּה וּמָה, אֶלָּא חַיִּים חַיִּים מְאֻשָּׁרִים, זֶה רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלָכֵן, בְּנִי וּבִתִּי הַיְקָרִים, אִם תַּכְנִיסוּ בְּדַעְתְּכֶם דְּבוּרִים אֵלּוּ, אֲנִי מְקַוֶּה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁתַּחְזְרוּ בָּכֶם מֵהַהַחְלָטָה הָרָעָה שֶׁקִּבַּלְתֶּם עַל עַצְמְכֶם — לְהִתְגָּרֵשׁ, וְאָז הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה, הַבַּיִת יִהְיֶה מָמָשׁ גַּן־עֵדֶן, וְהַיְלָדִים יִהְיוּ שְׂמֵחִים וַעֲלִיזִים וּמְאֻשָּׁרִים בְּיוֹתֵר בְּחַיֵּיהֶם.

ה.

אֲהוּבִי, בְּנִי וּבִתִּי הַיְקָרִים! אֲנִי מְקַוֶּה לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁכָּל דִּבּוּרַי אֵלּוּ הַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים שֶׁשָּׁמַעְתֶּם עַכְשָׁו, הִכְנַסְתֶּם הֵיטֵב הֵיטֵב בְּלִבְּכֶם וּבְדַעְתְּכֶם, וְתַחְזְרוּ מִכַּוָּנָתְכֶם הָרָעָה, שֶׁנִּכְנַס בָּכֶם שִׁגָּעוֹן לְהִתְגָּרֵשׁ, אֲשֶׁר בָּזֶה אַתֶּם הוֹרְסִים אֶת עַצְמְכֶם וְאֶת הֶעָתִיד שֶׁלָּכֶם, וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁאַתֶּם

הוֹרְסִים וְהוֹרְגִים פְּשׁוּטוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ אֶת יַלְדֵיכֶם, וּבָזֶה שֶׁתִּשַּׁנּוּ אֶת הֲלָךְ מַחֲשַׁבְתְּכֶם וְאֶת הַנְהָגַתְכֶם, הַכֹּל יַחֲזֹר וְיָשׁוּב, וּבֹא יָבֹא עַל מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. הָעִקָּר מַה שֶּׁמֻּטָּל עֲלֵיכֶם הוּא — מֵהַיּוֹם וָהָלְאָה לְקַבֵּל עַל עַצְמְכֶם בְּקַבָּלָה חֲזָקָה לֹא לְמָרֵר אֶחָד לַשֵּׁנִי אֶת הַחַיִּים, הַבַּעַל לֹא יְמָרֵר אֶת חַיֵּי אִשְׁתּוֹ, עַד שֶׁתִּפֹּל בְּדָכָאוֹן וּבְעִצָּבוֹן וּבְמְרִירוּת, וְלֹא יַשְׁפִּיל אוֹתָהּ כְּלָל, וּמִכָּל שֶׁכֵּן לֹא בִּפְנֵי הַיְלָדִים וּבִפְנֵי אֲנָשִׁים זָרִים, וְכֵן הָאִשָּׁה תִּשְׁתַּדֵּל לֹא לְהַשְׁפִּיל אֶת בַּעְלָהּ וְלֹא לְהִשְׁתַּלֵּט עָלָיו, וַאֲפִלּוּ שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא פַּרְנָסָה, אֵין מַגִּיעַ לוֹ מֵחֲמַת זֶה עֹנֶשׁ מַר כָּל־כָּךְ — לְהַשְׁפִּילוֹ וּלְחָרְפוֹ וּלְגַדְּפוֹ, כִּי הַפַּרְנָסָה הִיא בִּידֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְאַדְרַבָּה אִם יֵשׁ לַבַּעַל קְשָׁיִים בְּפַרְנָסָה, עַל הָאִשָּׁה לְהִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת אֵשֶׁת חַיִל, וּלְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אוֹתוֹ, וּלְדַבֵּר עַל לִבּוֹ, שֶׁעוֹד יִהְיֶה טוֹב. כִּי רוֹאִים בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים, בָּתִּים רַבִּים שֶׁנֶּחֱרְבוּ וְנִשְׁבְּרוּ דַּיְקָא מֵחֲמַת שֶׁהַבַּעַל אִבֵּד אֶת פַּרְנָסָתוֹ, וְהָאִשָּׁה הֵחֵלָּה לְמָרֵר אֶת חַיָּיו — ״לָמָּה אֵינְךָ מֵבִיא פַּרְנָסָה״, וְאֵין לָהּ שׂוּם רֶגֶשׁ וַהֲבָנָה שֶׁהוּא חָפֵץ לַעֲבֹד, אֲבָל פִּטְּרוּ אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁפִּטְּרוּ עוֹד מֵאוֹת וְאַלְפֵי אֲנָשִׁים, וּבִמְקוֹם לְחַזְּקוֹ וּלְאַמְּצוֹ וּלְעוֹדְדוֹ, שֶׁעוֹד יִהְיֶה טוֹב, הִיא מַשְׁפִּילָה אוֹתוֹ בִּפְנֵי

הַיְלָדִים, בִּפְנֵי זָרִים, וּבִפְנֵי כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וְאַחַר־כָּךְ נִכְנָס הַבַּעַל בְּכַעַס גָּדוֹל וּמְשַׁלֵּם לָהּ מָנָה אַחַת אַפַּיִם, וְכָךְ מַתְחִיל הָרִיב, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עַיִן תְּמוּרָה טז.), שֶׁהַצְּעָקוֹת מַתְחִילוֹת בַּבַּיִת תֵּכֶף כְּשֶׁנִּגְמֶרֶת הַפַּרְנָסָה. וְעַל־כֵּן עַל הָאִשָּׁה לְהִתְחַשֵּׁב בְּסֵבֶל בַּעְלָהּ, וּלְהִשְׁתַּדֵּל לָתֵת לוֹ הַתְּשׁוּמֶת־לֵב הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר, וְלַעֲזֹר לוֹ, לְחַזְּקוֹ, לְעוֹדְדוֹ, לְשַׂמְּחוֹ וּלְדַבֵּר עַל לִבּוֹ דִּבּוּרִים עֲרֵבִים וּמְתֻקִּים, שֶׁעוֹד יִהְיֶה טוֹב, כִּי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, וּמַה שֶּׁקּוֹרֶה עַכְשָׁו הוּא רַק נִסָּיוֹן שֶׁמְּנַסֶּה אוֹתָנוּ, לִרְאוֹת אִם נִפְנֶה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בְּעֵת צָרָתֵנוּ. וְכֵן לְהִפּוּךְ הַבַּעַל צָרִיךְ לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת אִשְׁתּוֹ, לְעוֹדְדָהּ, לְשַׂמְּחָהּ וּלְחַזְּקָהּ בְּכָל מִינֵי חִזּוּקִים שֶׁבָּעוֹלָם, וְתָמִיד יִשְׁמֹר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לֹא לְהַשְׁפִּילָהּ וְלֹא לְדַכֵּא אוֹתָהּ — לֹא בִּפְנֵי הַיְלָדִים, לֹא בִּפְנֵי יְדִידוֹתֶיהָ וְלֹא בִּפְנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ. כְּבָר הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁשְּׁנֵיכֶם, בְּנִי וּבִתִּי הַיְקָרִים, תְּשַׁנּוּ אֶת הֲלָךְ מַחֲשַׁבְתְּכֶם בְּדַרְכֵי חַיֵּיכֶם, וְתַתְחִילוּ לְסַיֵּעַ אֶחָד לַשֵּׁנִי, תִּשְׁתַּדְּלוּ לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה, וְתָבִינוּ הָאֶחָד אֶת זוּלָתוֹ, וְתִהְיוּ לְעֶזֶר אֶחָד לַשֵּׁנִי מַמָּשׁ כְּמוֹ זוּג שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וַעֲלֵיכֶם לָדַעַת, אִם אַתֶּם רוֹצִים וְאִם אַתֶּם לֹא רוֹצִים, הַזִּוּוּג שֶׁלָּכֶם הוּא מֵהַשָּׁמַיִם,

כִּי רַק הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁדַּךְ אֶתְכֶם, כִּי בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת: בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי (מוֹעֵד קָטָן יח:), וְאֵין מוֹעִיל שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם לְמְנֹעַ וּלְעַכֵּב, וַאֲפִלּוּ שֶׁיְּדַבְּרוּ כָּל דָּבָר אָסוּר, אִם זֶה הַזִּוּוּג מִן הַשָּׁמַיִם, לֹא יוֹעִיל שׁוּם דָּבָר, הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מוֹרִיד אֶת זֶה וּמַעֲלֶה אֶת זֶה וּמְסַבֵּב סִבּוֹת כָּאֵלּוּ עַד שֶׁמִּתְרַצִּים שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְעַל־כֵּן מַה וְלָמָּה לָכֶם לִהְיוֹת חֲכָמִים בְּעֵינֵיכֶם, וְלִמְרֹד נֶגְדּוֹ יִתְבָּרַךְ, אִם הִתְחַתַּנְתֶּם, זֶה סִימָן שֶׁאַתֶּם זִוּוּג מִן הַשָּׁמַיִם, וְלֹא יוֹעִיל לָכֶם שׁוּם דָּבָר בָּעוֹלָם, וַאֲפִלּוּ אִם תִּתְגָּרְשׁוּ, לֹא יוֹעִיל לָכֶם מְאוּמָה, כִּי תִּירְשׁוּ אֶת הַגֵּיהִנּוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם מַמָּשׁ; וְעַל־כֵּן, בְּנִי וּבְתִּי הַיְקָרִים, עֲשׂוּ זֹאת אֵיפוֹא, וּתְיַשְּׁבוּ אֶת עַצְמְכֶם בִּישׁוּב הַדַּעַת אֲמִתִּי, וְתֵדְעוּ שֶׁאַתֶּם זוּג מִן הַשָּׁמַיִם, וַעֲלֵיכֶם לְשַׁנּוֹת אֶת דַּרְכְּכֶם הָרָעָה, וּבִמְקוֹם לַחֲשֹׁב מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל גֵּרוּשִׁין וְלַהֲרֹס אֶת בֵּיתְכֶם, תִּשְׁתַּנּוּ — הַיְנוּ לַהֲרֹס וּלְכַלּוֹת אֶת מִדּוֹתֵיכֶם וְהַנְהָגוֹתֵיכֶם הָרָעוֹת, וְתַתְחִילוּ דַּף חָדָשׁ בַּחַיִּים, וְתַתְחִילוּ לְהִתְנַהֵג כִּבְנֵי־אָדָם בַּעֲלֵי מִדּוֹת טוֹבוֹת, לְסַיֵּעַ אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה תַּמְשִׁיכוּ אֶת שְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאָז הַכֹּל יִשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה, וְתִזְכּוּ לִירַשׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא בָּעוֹלָם הַזֶּה; אַשְׁרֵי בְּנֵי הַזִּוּוּג אֲשֶׁר מַכְנִיסִים דִּבּוּרִים

לָמָּה לְהִתְגָּרֵשׁ?!

אֵלּוּ מוּעָטִים הַמַּחֲזִיקִים אֶת הַמְּרֵבֶּה בְּתוֹךְ לְבָבָם, וְעוֹשִׂים מַעֲשֶׂה וּמִתְחָרְטִים עַל הַסְכָּמָתָם לְהִתְגָּרֵשׁ, וְעוֹשִׂים שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַמְשִׁיכִים עַל עַצְמָם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁנִּקְרָא 'שָׁלוֹם', וּמִתְבָּרְכִים בִּבְרִכַּת הַשָּׁלוֹם, וְאַתֶּם שָׁלוֹם וּבֵיתְכֶם שָׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לָכֶם שָׁלוֹם.

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטְרֵס

שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה

בּוֹ יִבֹאַר מַעֲלַת הַשָּׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, וְאֵיךְ שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת וְהַשְׂמָחוֹת בַּמִּשְׁפָּחָה בָּאוֹת רַק עַל־יְדֵי שָׁלוֹם, וּלְהִפּוּךְ — כָּל הַמַּחֲלוֹת, הַנְּזָקִין וְהַצָּרוֹת בָּאוֹת לַמִּשְׁפָּחָה, כְּשֶׁהֵם מַחֲזִיקִים בִּמְרִיבוֹת, וְעַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּחַפֵּשׂ אֶת הַשָּׁלוֹם תָּמִיד.

★

בָּנוּי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דִּבְרֵי

רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן

בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ.

וְעַל־פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ, מוֹרֵנוּ

הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ,

וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמַאֲמְרֵי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ.

*

הוּבָא לְדְפוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב

עִיהּ"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבַב"א

מוֹהַרָא״ש נ״י אָמַר: כָּל הַמַּחֲלֹקֶת בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה מַתְחִילָה תָּמִיד מֵהַמִּשְׁפָּחָה, אֲשֶׁר הֵם מִתְעָרְבִים בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין; וְעַל־כֵּן צְרִיכִין לְהִשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד, שֶׁלֹּא תִּתְעָרֵב הַמִּשְׁפָּחָה בְּחַיֵּי הַנִּשּׂוּאִין, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִהְיֶה שְׁלוֹם־בַּיִת אֲמִתִּי וְנִפְלָא, וְכֵן צְרִיכִין לִשְׁמֹר שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה מְרִיבוֹת בַּמִּשְׁפָּחָה — בֵּין הָאַחִים וְהָאַחָיוֹת וּבֵין הַגִּיסִים וְהַגִּיסוֹת.

(אִמְרֵי־מוֹהַרָא״ש, חֵלֶק ב׳, סִימָן תרח)

קוּנְטְרֵס

שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה

א.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדְעוּ, אֲהוּבַי, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים! אֲשֶׁר אֵין לָכֶם עוֹד בְּרָכָה כְּמוֹ מִדַּת הַשָּׁלוֹם, עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י״ב, סִימָן א׳): לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, אֶלָּא עַל מְנַת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם, אֲזַי יֵשׁ בְּרָכָה, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (עֵקִצִים פֶּרֶק ג׳): לֹא מָצָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּלִי הַמַּחֲזִיק אֶת הַבְּרָכָה, אֶלָּא הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר — הוי״ה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן, הוי״ה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם, כִּי הַשָּׁלוֹם הוּא הַבְּרָכָה הַמְצֻיֶּנֶת בְּיוֹתֵר, וּבִפְרָטִיּוּת כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, אָז רְפוּאָה גְּדוֹלָה לְכָל הַמִּשְׁפָּחָה, וְכָל אֶחָד מִתְוָעֵד עִם קְרוֹבֵי

הַמִּשְׁפָּחָה, וּבְיַחַד שְׂמֵחִים וְעַלִּיזִים, וְעוֹשִׂים רַק שְׂמָחוֹת, וּלְהִפּוּךְ. חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיֵּשׁ מַחֲלֹקֶת, אֲזַי הַכֹּל הָרוֹס, אֶחָד שׁוֹנֵא אֶת הַשֵּׁנִי, וְאֶחָד מְחַפֵּשׂ מוּמִין וְחֶסְרוֹנוֹת בְּזוּלָתוֹ, וְזֶה הוֹרֵס אֶת כָּל הַבַּיִת, עַד שֶׁמֵּהָרִיב יוֹצְאוֹת כָּל מִינֵי בְּעָיוֹת בַּמִּשְׁפָּחָה, וְהֵן הוֹרְסוֹת אוֹתָהּ לְגַמְרֵי, וּמִי סוֹבֵל? רַק הָאָב וְהָאֵם, שֶׁכּוֹאֵב וּמִתְפּוֹצֵץ לָהֶם הַלֵּב לְגַמְרֵי, וּמְצַטַּעֲרִים בְּצַעַר קָשֶׁה עַד מְאֹד, עַל מַה וְלָמָּה הָיָה לָהֶם כְּדַאי לִבְנוֹת מִשְׁפָּחָה כָּל־כָּךְ גְּדוֹלָה, בִּלִי עַיִן הָרַע, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מַחֲלֹקֶת בֵּינֵיהֶם?! עַל־כֵּן אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים! רְאוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לָדוּן אֶת כָּל אֶחָד לְכַף זְכוּת, וְלִשְׁמֹר אֶת הַשָּׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, כִּי חַכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה ד׳, סִימָן כ״ו): קָשָׁה הִיא הַמַּחֲלֹקֶת כְּדוֹר הַמַּבּוּל, וּכְמוֹ שֶׁבְּדוֹר הַמַּבּוּל כֻּלָּם נֶאֶבְדוּ וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ־כֵן, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיֵּשׁ רִיב וּמַחֲלֹקֶת, קִנְאָה וְשִׂנְאָה בַּמִּשְׁפָּחָה, כֻּלָּם נֶאֱבָדִים וְנִמְחִים, חַס וְחָלִילָה; עַל־כֵּן עֲשׂוּ זֹאת, וְתַשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, וְאָז תִּרְאוּ אֵיךְ שֶׁהַבְּרָכָה תִּהְיֶה מְצוּיָה בֵּינֵיכֶם, וְאַבָּא וְאִמָּא יִשְׂמְחוּ בְּשִׂמְחַתְכֶם, וְיִהְיוּ רַק שְׂמָחוֹת בְּבֵיתְכֶם.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ, אֲהוּבַי, אַחַי הַיְקָרִים! כִּי אֵין לָכֶם עוֹד טוֹב כְּמוֹ הַשָּׁלוֹם, וּבִפְרָטִיוּת שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, וַהֲבָנָה הֲדָדִית, וְכָל אֶחָד דָּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף זְכוּת, הֵן הָאָחִים — שֶׁאֶחָד דָּן אֶת אָחִיו לְכַף זְכוּת, וְהֵן בֵּין הַגִּיסִים, וְהֵן בֵּין הַגִּיסוֹת — כְּשֶׁאֶחָד דָּן אֶת זֻלָּתוֹ לְכַף זְכוּת, וְתָמִיד מְשַׁתְּדֵל רַק לְחַפֵּשׂ אֶת הַטּוֹב בַּמִּשְׁפָּחָה, אָז הִיא מִשְׁפָּחָה בְּרוּכָה, וְיֵשׁ שָׂמָה רַק שְׂמָחוֹת וּמַזָּל טוֹב, וּלְהִפּוּךְ, חַס וְחָלִילָה, תֵּיכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ קִנְאָה וְשִׂנְאָה בֵּין הָאָחִים, בֵּין הָאַחָיוֹת, בֵּין הַגִּיסִים וּבֵין הַגִּיסוֹת, וְאֶחָד קוֹפֵץ עַל הַשֵּׁנִי, אוֹ, חַס וְחָלִילָה מְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרָע עַל הַשֵּׁנִי, עַל־יְדֵי־זֶה הוֹרְסִים אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה ל׳): אֵין דָּבָר טוֹב וְאֵין שָׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה, קַיִן לֹא נָגַע בְּאָחִיו, אֶלָּא מִתּוֹךְ מְרִיבָה, וְעַל־יְדֵי־זֶה הָרַג אֶת אָחִיו, וְכֵן יַעֲקֹב גָּלָה רַק עַל־יְדֵי שִׂנְאַת אָחִיו, וְכֵן מִדּוֹר דּוֹר רָאִינוּ אֵיךְ שֶׁנֶּהֶרְסוּ מִשְׁפָּחוֹת שְׁלֵמוֹת רַק עַל־יְדֵי מַחֲלֹקֶת אַחַת קְטַנָּה, שֶׁגִּיסָה אַחַת קִנְאָה בְּאֵשֶׁת אָחִיהָ, אוֹ אָח אֶחָד קִנֵּא בְּאֵשֶׁת אָחִיו, וְהִתְחִילוּ לְדַבֵּר מֵאֲחוֹרֵי הַגַּב לָשׁוֹן הָרַע

וּרְכִילוּת, וְהִתְחִילוּ לְהִתְלוֹצֵץ זֶה מִזֶּה, עַד שֶׁנִּסְתַּבְּכוּ בְּקֶרַע כָּל־כָּךְ עָמֹק, שֶׁאֶחָד כְּבָר לֹא מְדַבֵּר עִם הַשֵּׁנִי, וְאֶחָד כְּבָר אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַכִּיר אֶת הַשֵּׁנִי, וְכָל הַמִּשְׁפָּחָה נֶהֱרֶסֶת, וְהַהוֹרִים — הָאָב וְהָאֵם מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים שְׁבוּרִים עַד מְאֹד — לָמָּה קָרָה לָהֶם בַּמִּשְׁפָּחָה קֶרַע כָּזֶה, וְהַכְּאֵב הוּא גָּדוֹל, כְּשֶׁרוֹאִים מִשְׁפָּחָה הֲרוּסָה, וְאֵין אֶחָד מְדַבֵּר עִם הַשֵּׁנִי; עַל־כֵּן רְאוּ, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מַאֲמָצִים שֶׁבָּעוֹלָם לִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בֵּנֵיכֶם, וְתֵכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזוֹ מְרִיבָה אוֹ סִכְסוּךְ דְּבָרִים, יִתְאַסְּפוּ כָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה בְּיַחַד, וִידַבְּרוּ בְּאֹפֶן פָּתוּחַ, כְּדֵי לְתַקֵּן הַמְּעֻוָּת, וְאָסוּר לִדְחוֹת אֶת זֶה אֲפִלּוּ לְיוֹם אֶחָד, כִּי הַמַּחֲלֹקֶת בַּמִּשְׁפָּחָה הוֹרֶסֶת אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וּמְבִיאָה אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהַיִּסּוּרִים וְהַדְּכָאוֹנוֹת בַּמִּשְׁפָּחָה; אַשְׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם לֵב עַל זֶה, וְשׁוֹמֵר עַל כְּבוֹד הַמִּשְׁפָּחָה.

ג.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדְעוּ, אֲהוּבַי, אַחַי הַיְקָרִים! כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, אָז יֵשׁ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בַּמִּשְׁפָּחָה, וְכָל אֶחָד מַצְלִיחַ, וְיֵשׁ סִימָן טוֹב וּמַזָּל טוֹב לְכָל הַמִּשְׁפָּחָה,

וּלְהִפּוּךְ, חַס וְחָלִילָה, תֶּכֶף וּמִיָּד כְּשֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה רִיב וּמַחֲלֹקֶת בַּמִּשְׁפָּחָה, אֲזַי כָּל הַבַּיִת נֶחֱרָב, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (דֶּרֶךְ אֶרֶץ זוּטָא, פֶּרֶק ט׳): בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַחֲלֹקֶת, סוֹפוֹ לְהֶחָרֵב; וְדָבָר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ וְאֵלּוּ מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם, שֶׁהַמְרִיבָה בַּבַּיִת מַתְחֶלֶת בְּדָבָר קָטָן מְאֹד — שֶׁאֶחָד מְקַנֵּא בַּשֵּׁנִי, אוֹ הַגִּיס מְקַנֵּא בַּגִּיס הַשֵּׁנִי, אוֹ שֶׁיֵּשׁ אֵלּוּ פְּטְפּוּטֵי דְּבָרִים בֵּין שְׁתֵּי הַגִּיסוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה מוֹשְׁכִים בְּתוֹךְ הָרִיב וּבְתוֹךְ פְּטְפּוּטֵי הַדְּבָרִים אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, עַד שֶׁכָּל הַבַּיִת נֶחֱרָב, רַחֲמָנָא לְצַלַּן, וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַק קְצָת דַּעַת וָשֵׂכֶל, הוּא צָרִיךְ לְהָבִין, כִּי לֹא כְּדַאי לִשְׁבֹּר וּלְהַחֲרִיב מִשְׁפָּחָה כָּל־כָּךְ נֶהֱדֶרֶת, כִּי עַד שֶׁהַהוֹרִים זָכוּ לִבְנוֹת מִשְׁפָּחָה כָּל־כָּךְ גְּדוֹלָה וּמְהֻדֶּרֶת, וְעַד שֶׁרָאוּ אֵיךְ שֶׁהַיְלָדִים הִתְחַתְּנוּ וּבָנוּ בַּיִת וּמִשְׁפָּחָה כָּל אֶחָד לְעַצְמוֹ, וְעַכְשָׁו עַל־יְדֵי פְּטְפּוּטֵי דְּבָרִים בְּטֵלִים וְרִיב שֶׁל מַה בְּכָךְ, וּוִכּוּחִים שֶׁל הֶבֶל, נֶהֱרַס כָּל הַבַּיִת, וְנֶחֱרַב לְגַמְרֵי; לַזֹּאת, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, רְאוּ לָדוּן אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ לְכַף זְכוּת, וְלַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מַאֲמָצִים, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ, שֶׁכָּל־כָּךְ כּוֹאֵב לָכֶם, מַה שֶּׁקָּרָה בְּבֵיתְכֶם, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לַעֲשׂוֹת לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין, וְלִרְאוֹת שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם בְּבֵיתְכֶם, וְאָז הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ

הוּא יֹאהַב אֶתְכֶם, וְיִהְיוּ רַק בְּרָכָה וּמַזָּל טוֹב יוֹצְאִים מִבֵּיתְכֶם, וּלְהִפּוּךְ אִם לֹא תַּשְׁלִימוּ, אֲזַי כָּל הָרָעוֹת וְאִי הַהַצְלָחוֹת וְהַמַּזָּלוֹת הָרָעִים יִפְּלוּ עַל רֹאשְׁכֶם, וְרַק תִּסְבְּלוּ מִזֶּה, כִּי הַמַּחֲלוֹת וְהַמַּכְאוֹבִים בָּאִים רַק מֵחֲמַת מְרִיבוֹת וְאִי שָׁלוֹם בַּבַּיִת; עַל־כֵּן אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּמְשִׁיךְ שָׁלוֹם בְּבֵיתוֹ וְשָׁלוֹם בְּמִשְׁפַּחְתּוֹ; אַשְׁרֵי לוֹ!

ד.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדְעוּ, אֲהוּבַי, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים אֲשֶׁר אֵין לָכֶם עוֹד בַּיִת יָפֶה וּמִשְׁפָּחָה מְפֹאֶרֶת כְּמוֹ הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁשּׁוֹרֶה שָׁלוֹם, אַהֲבָה וְאַחְדוּת בֵּין כָּל אֲנָשֶׁיהָ, כִּי אָז יוֹצֵא שֵׁם טוֹב עַל כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וְכֻלָּם חֻפְּצִים לְהִתְאַחֵד וּלְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ, כִּי כְּשֶׁבְּנֵי אָדָם רוֹאִים מִשְׁפָּחָה שֶׁבָּנֶיהָ אוֹחֲזִים עַצְמָם בְּאַחְדוּת אַחַת, וְתָמִיד בָּאִים בְּיַחַד, וְעוֹשִׂים שְׂמָחוֹת, וְאֶחָד אוֹהֵב אֶת הַשֵּׁנִי, וְגָרִים יַחְדָּו, כְּמוֹ שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת מִשְׁפָּחָה אַחַת גְּדוֹלָה,אֵין לְךָ עוֹד נֹעַם וְזִיו כְּמוֹ זֶה; וְעַל־כֵּן תְּנוּ אֶת דַּעְתְּכֶם אֶל הַדָּבָר הַזֶּה — לִהְיוֹת תָּמִיד בְּשָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, וְאִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יֹאמַר חֲזַק;

וְאֶל כָּל זֶה תִּזְכּוּ דַּיְקָא אִם תְּקַיְּמוּ אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת הַמִּצְוֹות בִּשְׁלֵמוּת, כִּי כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹות כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אָז מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ שָׁלוֹם, אַהֲבָה וְאַחְדוּת גְּדוֹלָה, כִּי הַתּוֹרָה — דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם, וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא אוֹהֵב מְאֹד אֶת מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וּמַמְשִׁיךְ עָלָיו שָׁלוֹם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שִׁיר הַשִּׁירִים, רַבָּה, פָּרָשָׁה ה׳): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: תְּנוּ דַּעְתְּכֶם, שֶׁלֹּא תִּשְׁנְאוּ זֶה אֶת זֶה, וְלֹא תִּחַרְחְרוּ זֶה עִם זֶה, שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְפָנַי: תּוֹרָה שֶׁנָּתַתִּי לָהֶם, אֵינָם עוֹסְקִים בָּהּ, וְאֵיבָה וּמַחֲלֹקֶת וְתַחֲרוּת בֵּינֵיהֶם; וְעַל־כֵּן, אַחֵי וְרֵעַי הַיְקָרִים! רְאוּ שֶׁבֵּיתְכֶם יִתְנַהֵג עַל־פִּי הַתּוֹרָה וְעַל־פִּי קִיּוּם הַמִּצְוֹות, וְזֶה יָבִיא לְשָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, וְכֻלְּכֶם תִּחְיוּ תָּמִיד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְתָמִיד תַּעֲשׂוּ רַק שְׂמָחוֹת, וְתָגוּרוּ בְּיַחַד בְּאַהֲבָה מְיֻחֶדֶת, וְזֶה יָבִיא לָכֶם הַצְלָחָה גְּדוֹלָה בְּבֵיתְכֶם, וְתִהְיוּ דֻּגְמָא חַיָּה לְכָל הַשְּׁכֵנִים; אַשְׁרֵי מִשְׁפָּחָה כָּזוֹ, שֶׁבָּנֶיהָ לוֹמְדִים תּוֹרָה, וּמְקַיְּמִים אֶת הַמִּצְוֹות, וְגָרִים בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וְכָל אֶחָד דָּן אֶת זֻלָּתוֹ לְכַף זְכוּת, וְעַל־יְדֵי־זֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר: כְּדַאי לִי לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתִי בֵּינֵיהֶם.

ה.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ, אֲהוּבַי, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, שֶׁאֵין לָכֶם עוֹד מִדָּה טוֹבָה כְּמוֹ מִדַּת הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ אַהֲבָה אַחֲוָה וְרֵעוּת וְשָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, אָז הַבְּרָכוֹת מְצוּיוֹת בְּמִשְׁפָּחָה זוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִמָּהּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן, חַס וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁיֵּשׁ מְרִיבוֹת בַּמִּשְׁפָּחָה, אֲזַי כָּל הַצָּרוֹת נִדְבָּקוֹת בָּהּ, וְהַכֹּל נֶהֱרָס, וְהַמַּזָּל וְהַטֶּבַע נִתְהַפְּכִים לְרָעָה, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבָּת י׳): שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁלוֹם; וְעַל־כֵּן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ אֶת שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא הַשָּׁלוֹם, בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּחָה, וְאַף שֶׁיֵּשׁ בֵּין אַנְשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה אֲנָשִׁים קְשׁוּחִים וְעַזֵּי פָּנִים, עִם כָּל זֹאת כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פָּרָשָׁה נ״ד, סִימָן ג׳): גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם, וּשְׁנוּאָה הַמַּחֲלֹקֶת כִּי אֵצֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְאֹד מְאֹד חָשׁוּב שָׁלוֹם, וְהַצַּדִּיקִים נִשְׁתַּבְּחוּ רַק בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בַּמִּדְבָּר רַבָּה, פָּרָשָׁה י״א, סִימָן י״ז): גָּדוֹל הוּא הַשָּׁלוֹם, שֶׁלֹּא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדָּה יָפָה מִן הַשָּׁלוֹם, שֶׁנִּתָּנָה לַצַּדִּיקִים וּמְנָעָהּ מִן הָרְשָׁעִים; וְעַל־כֵּן בְּבֵית

צַדִּיקִים שָׁם שׁוֹרֶה הַשָּׁלוֹם, וְלָכֵן הֵם מְלֻמָּדִים בְּנִסִּים וּבְנִפְלָאוֹת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזֵר לָהֶם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֵצֶל הָרְשָׁעִים אֵין שָׁלוֹם, וְאָז אֵין שׁוּם הַצְלָחָה, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ לְטִמְיוֹן, רַחֲמָנָא לְצַלַּן; עַל־כֵּן אֲהוּבַי, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, רְאוּ לְהִשְׁתַּדֵּל, שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, וְתַרְגִּילוּ אֶת עַצְמְכֶם לָדוּן אֶת כָּל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה לְכַף זְכוּת, וְתִהְיוּ רוֹדְפִים אַחַר הַשָּׁלוֹם, וּתְקַבְּלוּ אֶת פְּנֵי כָּל אַנְשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרֵעוּת, וּבָזֶה יִתְרַבֶּה הַשָּׁלוֹם בַּבַּיִת, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּתְרַבֶּה הַצְלָחָה בַּבַּיִת, וְיִהְיוּ רַק שְׂמָחוֹת בְּכָל הַמִּשְׁפָּחָה.

ו.

צָרִיךְ שֶׁתֵּדְעוּ, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים אָנוּ עֵדִים בְּכָל יוֹם וָיוֹם לְהֶרֶס מִשְׁפָּחוֹת רַבּוֹת, וְהַכֹּל רַק מֵחֲמַת עַקְשָׁנוּת — לִפְעָמִים הַבַּעַל עַקְשָׁן נֶגֶד אִשְׁתּוֹ, וְלִפְעָמִים הָאִשָּׁה עַקְשָׁנִית נֶגֶד בַּעֲלָהּ, וְאֵין אֶחָד רוֹצֶה לְוַתֵּר לַשֵּׁנִי, וְעַל־יְדֵי־זֶה מַתְחִילוֹת הַמְּרִיבוֹת, וּמִתְעָרְבִים הָאַחִים, הָאַחָיוֹת, הַגִּיסִים וְהַגִּיסוֹת, וְהַכֹּל מִצַּד עַקְשָׁנוּת, שֶׁאֵין אֶחָד רוֹצֶה לְוַתֵּר לַשֵּׁנִי, וּבֶאֱמֶת בָּזֶה תְּלוּיָה כָּל הָאֵשׁ שֶׁל הַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת, אֲשֶׁר

שׁוֹרֶפֶת אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וְאִם הָיָה לַבַּעַל אוֹ לָאִשָּׁה קֶצֶת שֵׂכֶל, וְהָיוּ מְבַטְּלִים אֶת דַּעְתָּם, וְהָיוּ מוֹחֲלִים אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, וּמוֹרִידִים אֶת כְּבוֹדָם, אָז הָיָה הַכֹּל מִתְרַפֵּא, וְהָיָה רַק שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, וַעֲלֵיכֶם לָדַעַת, אִם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי, סוֹטָה, פֶּרֶק א׳, הֲלָכָה ד׳): מָה אִם שֵׁם הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּכְתָּב בִּקְדֻשָּׁה, אָמַר הַכָּתוּב שֶׁיִּמָּחֶה עַל הַמַּיִם בִּשְׁבִיל לְהַטִּיל שָׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִים הַבַּעַל אוֹ הָאִשָּׁה לִמְחֹל עַל כְּבוֹדָם, וּלְהַשְׁפִּיל עַצְמָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם, כִּי בָּזֶה שֶׁמַּחֲזִיקִים בִּגְאוּת, בָּזֶה לֹא פּוֹעֲלִים שׁוּם דָּבָר, אַדְרַבָּה, עַל־יְדֵי־זֶה סוֹף כָּל סוֹף תֵּהָרֵס כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, כַּאֲשֶׁר רוֹאִים בְּחוּשׁ מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם, שֶׁמֵּהַוּכּוּחִים הַקְּטַנִּים, נַעֲשׂוֹת מְרִיבוֹת גְּדוֹלוֹת, וּמֵהַמְּרִיבוֹת הַגְּדוֹלוֹת מַכְנִיסִים מִכָּל הַצְּדָדִים אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, עַד שֶׁכָּל הַמִּשְׁפָּחָה רוֹתַחַת, וְכֻלָּם נֶהֱרָסִים, רַחֲמָנָא לִצְלַן, וּכְבוֹד הַמִּשְׁפָּחָה יוֹרֵד עַד הַתְּהוֹם; עַל־כֵּן אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים! רְאוּ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּחָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מְחֻיָּב לְתֵּן יָד וְכָתֵף לְזֶה שֶׁיִּהְיֶה שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, וְשֶׁלֹּא יִהְיוּ שׁוּם מְרִיבוֹת, וְאָז תַּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם, וְיֵצֵא שֵׁם טוֹב לַמִּשְׁפָּחָה, וְכֻלָּם יִרְצוּ לְהִתְחַבֵּר עִם הַמִּשְׁפָּחָה הַכְּבוּדָה הַזּוֹ.

ז.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ, אֲהוּבַי, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, כִּי אָנוּ עֵדִים לְמַה שֶּׁקּוֹרֶה בְּכָל יוֹם וָיוֹם, שֶׁמִּשְׁפָּחוֹת כְּבוּדוֹת נֶהֱרָסוֹת עַל־יְדֵי מְרִיבוֹת וּמַחֲלֹקֶת, וְהֵן אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים שֶׁהַמַּחֲלֹקֶת וְהַמְּרִיבוֹת צוֹדְקוֹת, כְּגוֹן — שֶׁאֶחָד עָשָׂה אֵיזוֹ עַוְלָה, אוֹ בִּזָּה אֶת הַמִּשְׁפָּחָה עַל־יְדֵי מַעֲשָׂיו הַמְגֻנִּים, וְאִם־כֵּן יֵשׁ הַצֶּדֶק לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת, עִם כָּל זֹאת אִם תַּחְשְׁבוּ לִרְגַע, אָז תָּבִינוּ שֶׁהַשָּׁלוֹם עוֹד יוֹתֵר גָּדוֹל מֵהַכֹּל, וְזֶה עִקַּר כְּבוֹד הַמִּשְׁפָּחָה — לֹא לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלֹקֶת, רַק לְהַמְשִׁיךְ בְּשָׁלוֹם, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (וַיִּקְרָא רַבָּה, פָּרָשָׁה ט׳, סִימָן ט׳): גָּדוֹל הַשָּׁלוֹם, שֶׁאֲפִלּוּ בִּשְׁעַת מִלְחָמָה אֵין פּוֹתְחִין אֶלָּא בְּשָׁלוֹם, וְאִם בְּמִלְחָמָה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכְּדַאי לִפְתֹּחַ בְּשָׁלוֹם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בַּבַּיִת, כְּשֶׁיֵּשׁ הַצְדָּקָה לַעֲשׂוֹת מַחֲלֹקֶת, כְּגוֹן — שֶׁאֶחָד בִּזָּה אֶת הַמִּשְׁפָּחָה, עִם כָּל זֹאת קֹדֶם שֶׁאַתֶּם יוֹצְאִים לַמִּלְחָמָה — לַהֲרֹס אֶת הַמִּשְׁפָּחָה הַכְּבוּדָה שֶׁלָּכֶם, עֲלֵיכֶם לְהַקְדִּים בְּשָׁלוֹם, לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם, לָדוּן לְכַף זְכוּת, וְלִמְחֹל, כִּי סִימָן שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא — כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב טוֹב, וְהוּא מוּכָן לִמְחֹל, לֹא כֵּן סִימָן שֶׁל גּוֹי וְשֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים

וּמַזָּלוֹת — כְּשֶׁהוּא מַמְשִׁיךְ אֶת הַשִּׂנְאָה, וְהוּא נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנַחַשׁ, הֲלֹא מַה יִּהְיֶה לָכֶם כְּשֶׁתַּמְשִׁיכוּ בְּמַחֲלֹקֶת, וְיִהְיֶה לָכֶם רִיב בַּמִּשְׁפָּחָה, הֲלֹא סוֹף כָּל סוֹף הַכֹּל יֵהָרֵס; עַל־כֵּן לָמָּה לָכֶם לְהַמְשִׁיךְ בְּמַחֲלֹקֶת?! יוֹתֵר טוֹב לָכֶם רַק לִחְיוֹת בְּשָׁלוֹם, וְאַף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁמְּאֹד כּוֹאֵב לָכֶם עַל מַעֲשִׂים שֶׁל כַּמָּה יְחִידִים מֵאַנְשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה, שֶׁגָּרְמוּ לָכֶם צַעַר וּמַכְאוֹבִים, אֲבָל חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא, פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים): רְאֵה כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחַ הַשָּׁלוֹם, שֶׁאֲפִלּוּ לַשּׁוֹנְאִים, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְתֹּחַ לָהֶם לְשָׁלוֹם, וּסְתָם שׁוֹנֵא הוּא עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, שֶׁהוּא שׁוֹנֵא אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְרוֹצֶה לְהָרְגוֹ, עִם כָּל זֹאת צִוָּה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִפְתֹּחַ בְּשָׁלוֹם, אוּלַי יוּכְלוּ לְהִתְפַּשֵּׁר עִמּוֹ בְּמִדַּת הַשָּׁלוֹם וְהָאַהֲבָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בַּמִּשְׁפָּחָה, שֶׁצְּרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם, וְעַל־יְדֵי־זֶה תִּבָּנֶה הַמִּשְׁפָּחָה בַּחֲזָרָה, וְתִהְיֶה בְּרָכָה וְהַצְלָחָה שׁוֹרָה בְּמִשְׁפַּחְתְּכֶם; אַשְׁרֵי מִי שֶׁמְּצַיֵּת; וְאָז יִזְכֶּה לְרֹב טוּב הַצָּפוּן לוֹ.

ח.

צריך שתדעו, אהובי, אחי ורעי היקרים! הרבה פעמים קורה שנעשה ריב בתוך המשפחה — בין ההורים לילדים ובין הילדים להורים, או הרבה פעמים נעשה ריב בין החתן לחותנו או בין כלה לחמותה, והריב כל־כך מחריף, עד שמושכים לתוכו את כל המשפחה, וכלם בועדים ורוצים להרס את כל המשפחה, ואף שכפי הריב והמחלקת, הקנאה והשנאה, התחרות והכבוד, שיש ביניהם, כל אחד צודק בטענותיו לגבי זלתו, עם כל זאת אין זו תכלית להרס משפחה כבודה, כי זה עקר גדלות הבריות מכל הבריאה, שהם יכולים לעשות שלום ולמחל לזולת, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה י״ב, סימן א׳): לא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, אלא על מנת שיהיה שלום בין הבריות, ורק בשביל זה ברא הקדוש ברוך הוא את כל הבריאה, שבני אדם המסתובבים בזה העולם יהיו בשלום אחד עם השני, ובפרטיות במשפחה, שעקר גדלת המשפחה והצלחתה הוא, כשמותרים ועושים שלום, ואף שהטענות צודקות בריב בין החתן לחותנו, בין הכלה לחמותה

וּבֵין הַגִּיסִים אוֹ הָאָחִים, עִם כָּל זֹאת זֶה עִקַּר גְּדֻלּוּת הָאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי, שֶׁיָּכוֹל לִמְחֹל וּלְוַתֵּר וְלַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם, וְתָמִיד יִשְׁתַּדֵּל לִמְחֹל, וְעַל־יְדֵי־זֶה יַמְשִׁיךְ **שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה**, וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא, פָּרָשַׁת יִתְרוֹ): מָה אַבְנֵי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁלֹּא רוֹאוֹת, וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שֶׁמַּטִּילוֹת שָׁלוֹם, אָמְרָה תּוֹרָה — לֹא תָּנִיף עֲלֵיהֶם בַּרְזֶל, הַמַּטִּיל שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, שֶׁיַּאֲרִיכוּ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו; וּבָזֶה שֶׁתִּמְחֲלוּ אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, וְתֵשְׁבוּ בְּיַחַד, וְתַעֲשׂוּ שָׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה שׁוּם שׂוֹנֵא מִבַּחוּץ לֹא יוּכַל לָכֶם, וְשׁוּם בַּרְזֶל לֹא יוּכַל לְהַכְנִיעַ אֶתְכֶם, רַק תַּאֲרִיכוּ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְהַמִּשְׁפָּחָה שֶׁלָּכֶם תַּעֲלֶה וְתִצְמַח כְּגַן רָטֹב תָּמִיד; לָזֹאת אֲהוּבַי, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים! אַף שֶׁכְּבָר יֵשׁ קִנְאָה וְשִׂנְאָה, תַּחֲרוּת וְכָבוֹד בֵּינֵיכֶם, רְאוּ לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם בְּכָל מְחִיר, וּלְבַל תַּהַרְסוּ אֶת מִשְׁפַּחְתְּכֶם, וַאֲפִלּוּ שֶׁכּוֹאֵב לָכֶם מְאֹד מְאֹד עַל מַעֲשֵׂה הַזּוּלַת, וְכִמְעַט שֶׁמִּתְפּוֹצֵץ הַלֵּב מֵרֹב צַעַר וְכַעַס — מַה שֶּׁהֶחָתָן עָשָׂה לְחוֹתְנוֹ, אוֹ מַה שֶּׁהַכַּלָּה עָשְׂתָה לַחֲמוֹתָהּ, אוֹ מַה שֶּׁהֶחֱמוֹת עָשְׂתָה לְכַלָּתָהּ, אוֹ מַה שֶּׁגִּיס אֶחָד עָשָׂה לְגִיס אַחֵר, אוֹ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בֵּין שְׁתֵּי הַגִּיסוֹת, עִם כָּל זֹאת זֶה

עִקַּר הַצְלָחַת הַמִּשְׁפָּחָה — כְּשֶׁאֶחָד מְוַתֵּר לַשֵּׁנִי, וּמִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם, וּלְמִשְׁפָּחָה כָּזוֹ לֹא יִהְיוּ שׁוּם נְזָקִים וְהֶפְסֵדִים, רַק יַעֲלוּ מַעְלָה מַעְלָה, וְיַצְלִיחוּ תָּמִיד בְּדַרְכֵיהֶם; אַשְׁרֵי הַמִּשְׁפָּחָה הַמְקַיֶּמֶת אֶת כָּל זֹאת!

ט.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ, אֲהוּבַי, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר הַחַיִּים בְּזֶה הָעוֹלָם מְלֵאִים נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, וְאֵין לְךָ מִשְׁפָּחָה שֶׁלֹּא תַּעֲבֹר בָּהּ אֵיזוֹ בְּעָיָה אוֹ צָרָה, אוֹ רִיב אוֹ מַחֲלֹקֶת — הֵן מֵהַהוֹרִים, הֵן מֵהַיְלָדִים, הֵן מֵהָאַחִיוֹת, הֵן מֵהַגִּיסִים, הֵן מֵהַגִּיסוֹת וְהֵן מִשְׁאָר אַנְשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה, כִּי יֵשׁ בְּנֵי אָדָם, אֲשֶׁר טִבְעָם הוּא קָשׁוּחַ וְרַע מְאֹד, וְהֵם עוֹשִׂים אֶת הַמְּרִיבוֹת, וּמְבַזִּים אֶת הַמִּשְׁפָּחָה, אַךְ עִקַּר הַחָכְמָה בְּזֶה הָעוֹלָם — אֵיךְ לִמְנֹעַ מַחֲלֹקֶת וּמְרִיבוֹת, וְאַף שֶׁזֶּה קָשֶׁה מְאֹד מְאֹד, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְרוּשַׁלְמִי, בְּרָכוֹת, פֶּרֶק ט׳, הֲלָכָה א׳): כְּשֵׁם שֶׁאֵין פַּרְצוּפֵיהֶם דּוֹמִין זֶה לָזֶה, כָּךְ אֵין דַּעְתָּן דּוֹמָה זוֹ לָזוֹ; כִּי בְּהֶכְרֵחַ הוּא שֶׁאֶחָד יִהְיֶה שׁוֹנֶה מֵחֲבֵרוֹ: זֶה כַּעֲסָן וְקַפְדָּן, וְזֶה סַבְלָן וּמְיֻשָּׁב, זֶה

פָּזִיז וּמָהִיר, וְזֶה עַצְלָן וְעָצוּב וְכוּ׳, וְעַל־כֵּן עֲלוּלוֹת לִהְיוֹת בַּמִּשְׁפָּחָה הַרְבֵּה מְרִיבוֹת, אֲבָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קְצָת שֵׂכֶל וְדַעַת, יוֹדֵעַ שֶׁעִקַּר הַחָכְמָה בְּזֶה הָעוֹלָם — הוּא לְהִשְׁתַּדֵּל לְחַפֵּשׂ רַק אַחַר הַשָּׁלוֹם, וְלִמְחֹל זֶה לָזֶה, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּנָּא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ, רַבָּה, פֶּרֶק כ״ו): כָּךְ אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בָּנַי, מָה אֲנִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם? אֶלָּא שֶׁתִּהְיוּ אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, וּמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה; וְדָבָר זֶה בְּיוֹתֵר סוֹבֵב בַּמִּשְׁפָּחָה, כִּי בָּזֶה שֶׁמְּכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, וּמוֹחֲלִין זֶה לָזֶה, וְאוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, עַל־יְדֵי־זֶה בּוֹנִים אֶת הַמִּשְׁפָּחָה, וּמְשַׂנְּאִים אֶת כָּל הַדֵּעוֹת הַנִּפְרָדוֹת, וּמְבִיאִים אוֹתָם אֶל אַחְדוּת גְּמוּרָה, וְאָז הַמִּשְׁפָּחָה מְבֹרֶכֶת, וְאַף שֶׁזֶּה הַדָּבָר הַקָּשֶׁה בְּיוֹתֵר, כִּי הֲלֹא יֵשׁ בֵּין אַנְשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה אֲנָשִׁים קְשׁוּחִים וְרָעִים, עִם כָּל זֹאת עַל־יְדֵי תֹּקֶף הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם, יְכוֹלִים לִשְׁבֹּר אֶת רֹעַ לִבָּם, וְלַהֲפֹךְ הַכֹּל לְטוֹבָה; עַל־כֵּן, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים! רְאוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, שֶׁיִּהְיֶה רַק שָׁלוֹם שָׂרוּי בְּמִשְׁפַּחְתְּכֶם, וְאָז תַּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם, וְיֵצֵא שֵׁם טוֹב לְמִשְׁפַּחְתְּכֶם.

י.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ, אֲהוּבַי, אַחַי וְרֵעַי הַיְקָרִים, כִּי הַמְּרִיבוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת בַּמִּשְׁפָּחָה, זֶה דָּבָר מָצוּי מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָטִיּוּת בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלּוּ, אֲשֶׁר נִתְפַּזְּרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל קַצְוֵי תֵּבֵל, וְרוֹאִים אֶת מַעֲשֵׂי הַגּוֹיִים, וְלוֹמְדִים מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִכְנֶסֶת קִנְאָה וְשִׂנְאָה גַּם בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּחָה, כִּי לוֹמְדִים מִדַּרְכֵי אֻמּוֹת הָעוֹלָם וּמֵהַנְהָגוֹתֵיהֶם, וְזֶה גּוֹרֵם הֶרֶס בַּמִּשְׁפָּחָה; עַל־כֵּן צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לְהַרְבּוֹת שָׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, וַאֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים, שֶׁאֶחָד נִתְרַחֵק מִמַּעֲשֵׂי הַמִּשְׁפָּחָה, וְגָרַם בְּזָיוֹן לַמִּשְׁפָּחָה, וְיָצָא בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים לְתַרְבּוּת רָעָה, וְזֶה כּוֹאֵב לְכָל הַמִּשְׁפָּחָה, עִם כָּל זֹאת צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לִהְיוֹת אִתּוֹ בְּשָׁלוֹם, וְלֹא לְהַרְחִיקוֹ, אֶלָּא אַדְרַבָּה לְהַרְאוֹת לוֹ יוֹתֵר אַהֲבָה, וּלְקָרְבוֹ בְּיֶתֶר שָׁלוֹם, כִּי אַהֲבָה דּוֹחֶקֶת אֶת הַבָּשָׂר (בַּבָּא מְצִיעָא פ״ד.) וְעַל־יְדֵי אַהֲבָה יְכוֹלִים לִמְשֹׁךְ אֶת כֻּלָּם חֲזָרָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמַאֲמַר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אָבוֹת, פֶּרֶק א׳): אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף שָׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן לַתּוֹרָה; עַל־יְדֵי שֶׁהָאָדָם מַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִהְיוֹת אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף

אַחַר הַשָּׁלוֹם, וְאוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, עַל־יְדֵי־זֶה הוּא מְקָרֵב לַתּוֹרָה, וּבִפְרָטִיּוּת בֵּין אַנְשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה, בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלּוּ, שֶׁהַכְּפִירוּת וְהָאֶפִּיקוֹרְסוּת כָּל־כָּךְ מִתְפַּשְׁטִים בָּעוֹלָם, וְעוֹקְרִים אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל מֵהַיַּהֲדוּת וּמִקִּיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת, וְאַלְפֵי אֲלָפִים וְרִבֵּי רְבָבוֹת וְכוּ׳ וְכוּ׳ בְּנֵי הַנְּעוּרִים נֶעְתָּקִים מִדַּרְכֵי אֲבוֹתֵיהֶם, וְהַלֵּב כּוֹאֵב מְאֹד, וְנַעֲשֵׂית מַהֲפֵכָה בַּמִּשְׁפָּחָה מֵרֹב צַעַר וּכְאֵב, אֵין לְךָ עוֹד דֶּרֶךְ לְרַפֵּא אֶת הַמִּשְׁפָּחָה כְּמוֹ מִדַּת הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם דַּיְקָא — אִם תַּמְשִׁיכוּ לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ הָאַהֲבָה וְהַשָּׁלוֹם, עַל־יְדֵי־זֶה תּוּכְלוּ לְהַחֲזִיר אֶת כְּבוֹד הַמִּשְׁפָּחָה, וּלְרַפֵּא אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה וְתַחֲזוֹר וְתִבָּנֶה מִשְׁפַּחְתְּכֶם, וְתַצְלִיחוּ בַּמִּשְׁפָּחָה, שֶׁתִּהְיֶה מִשְׁפַּחְתְּכֶם מִשְׁפָּחָה שְׁלֵמָה; אַשְׁרֵי הַמְצַיֶּת לְכָל זֶה, וְאַשְׁרֵי הַמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ זוֹ, וְאָז יִבְנֶה אֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ בְּטוּב וּבַנְּעִימִים, וִיבַלּוּ אֶת יְמֵיהֶם וּשְׁנוֹתֵיהֶם בְּשִׂמְחוֹת; אַשְׁרֵי לוֹ!

תַּם וְנִשְׁלַם, שֶׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

הַנְהָגוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת לִהְיוֹת נִזְהָר בָּהֶם כָּל יְמֵי חַיָּיו

א. יַרְגִּיל עַצְמוֹ לוֹמַר בְּכָל לַיְלָה תִּקּוּן חֲצוֹת עַל־כָּל־פָּנִים הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים שֶׁיֵּשׁ בְּסֵדֶר הַתִּקּוּן, וְיַרְבֶּה לְדַבֵּר אָז לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁרָגִיל בָּהּ, כִּי אָז הוּא עֵת רָצוֹן מְאֹד, וּתְפִלָּתוֹ מְקֻבֶּלֶת וּרְצוּיָה עַד מְאֹד.

ב. יְזָהֵר מְאֹד בְּסֵדֶר הַתְּפִלּוֹת: שַׁחֲרִית, מִנְחָה, מַעֲרִיב, וְיִתְפַּלֵּל כָּל תְּפִלָּה בַּזְּמַן הָרָאוּי לָהּ, וּלְבַל יְאַחֵר, חַס וְשָׁלוֹם, וְאַל יְדַלֵּג שׁוּם מִזְמוֹר וְכוּ', כִּי הַכֹּל נִתְקַן עַל־פִּי סוֹדוֹת וְרָזֵי דְּרָזִין סְתָרֵי נִסְתָּרוֹת, וְיֹאמַר אֶת סֵדֶר הַתְּפִלָּה מִלָּה בְּמִלָּה וּמִתּוֹךְ הַסִּדּוּר דַּיְקָא.

ג. יִלְמַד בְּכָל יוֹם מִקְרָא עִם פֵּרוּשׁ רַשׁ"י, אֲשֶׁר מְסֻגָּל מְאֹד לְיִרְאַת שָׁמַיִם, וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים לְחַלֵּק אֶת פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ וְלִלְמֹד מִמֶּנָּה חֵלֶק בְּכָל יוֹם.

ד. אַשְׁרֵי מִי שֶׁמַּתְמִיד בְּכָל יוֹם בְּמִשְׁנָיוֹת אֲשֶׁר הָאֲמִירָה בְּעַצְמָהּ מְסֻגֶּלֶת עַד מְאֹד, וּמְזַכֶּכֶת וּמְטַהֶרֶת אֶת הַנְּשָׁמָה, וְיֹאמַר בְּכָל יוֹם כַּמָּה מַסֶּכְתּוֹת.

ה. לִמּוּד הַגְּמָרָא עוֹלֶה עַל כָּל הַלִּמּוּדִים, וְעַל־כֵּן רְאֵה אֵיךְ שֶׁהַסָּמ"ךְ־מ"ם יַנִּיחַ אֶת הָאָדָם לִלְמֹד הַכֹּל, אֲבָל הָעִקָּר לֹא לִלְמֹד גְּמָרָא, כִּי תַּלְמוּ"ד עוֹלֶה כְּמִסְפָּר שְׁמָהּ שֶׁל הַקְּלִפָּה הַיְדוּעָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי־מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן ריד), וְלִמּוּד הַגְּמָרָא מְבַטֵּל אֶת כֹּחָהּ וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הָאֲרַת אַרְבַּעַת הַמַּלְאָכִים הַשּׁוֹמְרִים אֶת הָאָדָם, שֶׁהֵם: גַּ׳בְּרִיאֵל, מִ׳יכָאֵל, רָ׳פָאֵל, א׳וּרִיאֵל, וְעַל־כֵּן הֱוֵי זָהִיר, בְּנִי, לִלְמֹד בְּכָל יוֹם שִׁעוּר גְּמָרָא.

ו. מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים לִהְיוֹת רָגִיל לְסַיֵּם בְּכָל שָׁבוּעַ אֶת הַמִּדְרָשׁ מִפָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, וּמִי שֶׁזּוֹכֶה לְסַיֵּם אֶת כָּל הַמִּדְרָשִׁים שֶׁיֵּשׁ עַל פָּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ, מַעֲלָתוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל הַסּוֹדוֹת וְהַמּוּסָר גְּנוּזִים שָׁם.

ז. חוֹב גָּדוֹל עַל כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל שֶׁיְקַבֵּעַ לְעַצְמוֹ שִׁעוּר קָבוּעַ בְּלִמּוּד שֶׁלְחָן עָרוּךְ, אֲשֶׁר הוּא תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד, וּמְזַכֵּךְ אֶת הַדָּמִים, וּמְבָרֵר אֶצְלוֹ אֶת הַטּוֹב מֵהָרַע, וְרָאוּי לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ שְׁנֵי שִׁעוּרִים: שִׁעוּר אֶחָד פָּשׁוּט — מְחַבֵּר רַמ"א כְּסִדְרָן, לַחֲזֹר בְּכָל יוֹם הָרְבֵּה סִימָנִים, וְשִׁעוּר אֶחָד בְּעִיּוּן עִם כָּל הַפּוֹסְקִים, לְבָרֵר לְעַצְמוֹ הַהֲלָכָה.

ח. לִמּוּד הַזֹּהַר וְהַתִּקּוּנִים מְסֻגָּל מְאֹד מְאֹד לַנְּשָׁמָה, וּפוֹתֵחַ לוֹ שַׁעֲרֵי הַשָּׁמַיִם, עַל־כֵּן אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִקְבֹּעַ לְעַצְמוֹ שִׁעוּר קָבוּעַ בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְיָאִיר עַל עַצְמוֹ עֲרֵבוּת נֹעַם זִיו אוֹר וְחִיּוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ.

ט. רַבֵּנוּ זַ"ל הִזְהִירָנוּ מְאֹד, שֶׁנַּתְמִיד בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ "לִקּוּטֵי־מוֹהֲר"ן", וְאָמַר שֶׁהַסֵּפֶר הַזֶּה יִפְתַּח אֶת קַשְׁיוּת גִּידֵינוּ, וְיעוֹרֵר אֶת הָאָדָם מֵהַשְּׁנָה, וְיַחֲזִירֵהוּ בִּתְשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה עַל יָדוֹ בַּעַל מֹחַ וּבַעַל הַשָּׂגָה גָּדוֹל, עַל־כֵּן אַל יַעֲבֹר לְךָ יוֹם בְּלִי לִלְמֹד בּוֹ, וּמֵאַחַר שֶׁאָמַר שֶׁכְּשֶׁעוֹשִׂים תְּפִלָּה מֵאֵיזֶה מַאֲמָר מִמַּאֲמָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, עוֹלִים לְמַעְלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת שֶׁעֲשׂוּעִים כָּאֵלּוּ, אֲשֶׁר לֹא עָלוּ שֶׁעֲשׂוּעִים כָּאֵלּוּ מִימוֹת עוֹלָם, עַל־כֵּן רָאוּ לוֹמַר אַחַר כָּל מַאֲמָר אֶת הַתְּפִלָּה הַקְּדוֹשָׁה מֵהַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ "לִקּוּטֵי־תְּפִלּוֹת", אֲשֶׁר מוֹהֲרַנ"תְּ זַ"ל אָמַר, שֶׁהַרְבֵּה אֲנָשִׁים יוֹשְׁבִים כְּבָר בְּגַן־עֵדֶן עַל־יְדֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁלּוֹ, וַעֲתִידִים לִתֵּן אֶת הַדִּין עַל כָּל יוֹם שֶׁאֵין אוֹמְרִים בָּהֶם.

י. חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הֵם יְסוֹד גָּדוֹל, וְהֵם תִּקּוּן נִפְלָא עַל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁלּוֹ, שֶׁבָּאִים בְּדֶרֶךְ כְּלָל עַל־יְדֵי הִרְהוּרִים רָעִים, וְעַל־כֵּן כְּנֶגֶד זֶה שֶׁהִכְנִיס בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הִרְהוּרִים רָעִים, יַכְנִיס מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְיִתְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם אֵיזֶה חִדּוּשׁ בְּפַרְדֵּ"ס, וַאֲפִלּוּ לִרְשֹׁם לְעַצְמוֹ רַק דִּבּוּר אֶמּוּנָה, גַּם־כֵּן יָקָר וְנִפְלָא עַד מְאֹד.

יא. טְבִילַת מִקְוֶה מְזַכֶּכֶת מְאֹד אֶת הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה, וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ עֲרֵבוּת, נֹעַם וְזִיו שְׁכִינַת עֻזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמַמְתִּיק כָּל הַדִּינִים וְיֵשׁ לוֹ תִּקְוָה טוֹבָה לְתַקֵּן הַכֹּל, וְעַל־כֵּן הֱוֵי זָהִיר, בְּנִי, שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים לֹא יֶחְסַר לְךָ יוֹם מִבְּלִי טְבִילַת מִקְוֶה, וּכְדַאי לָלֶכֶת רַגְלִי אֲפִלּוּ כַּמָּה

מִילִין, כְּדֵי לְטַבֵּל בַּמִּקְוֶה, שֶׁהוּא יְסוֹד הַיְסוֹדוֹת בִּקְדֻשַּׁת הַיַּהֲדוּת, וְהַשַּׁעַר וְהַפֶּתַח לְהִכָּנֵס אֶל תּוֹךְ הַקְּדֻשָּׁה.

יב. מִצְוַת צְדָקָה הִיא כְּלוּלָה מִכָּל הַמִּצְוֹות, כִּי בָּזֶה מְגַלֶּה אֶת טֹהַר לִבּוֹ וְגֹדֶל אֱמוּנָתוֹ וּבִטְחוֹנוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל־כֵּן רְאֵה, בְּנִי, לִתֵּן בְּכָל יוֹם צְדָקָה בְּשִׁתֵּי יָדַיִם וּבְסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, וּבְפָרָט כְּשֶׁבָּא אֵלֶיךָ עָנִי תְּקָרְבוֹ בְּכָל מִינֵי הִתְקָרְבוּת, וּתְפַיְּסוֹ בְּכָל מִינֵי פִּיּוּסִים, וְתִתֵּן לוֹ אֲפִלּוּ סַךְ מוּעָט אִם אֵין לְךָ, הָעִקָּר שֶׁלֹּא יֵלֵךְ מִמְּךָ רֵיקָם וְשָׁבוּר וּבְרוּחַ נְמוּכָה וְכוּ׳, כִּי הוּא הֶעָוֹן הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר לִשְׁלֹחַ עָנִי רֵיקָם, וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלֶיךָ וְשׁוֹלֵחַ עָנִי לְבֵיתְךָ, תֵּדַע כִּי מַתָּנָה טוֹבָה שָׁלַח אֵלֶיךָ, וְתַכְנִיסוֹ לְבֵיתְךָ וְתַאֲכִילֵהוּ וְתַשְׁקֵהוּ וּתְקָרְבוֹ בְּכָל מִינֵי הִתְקָרְבוּת, וְתִתֵּן לוֹ כַּמָּה שֶׁתּוּכַל, וּבִלְבַד בְּפִיּוּס וּבְסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת.

יג. אֵין לְךָ עוֹד תִּקּוּן וּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה עַל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁבָּעוֹלָם כְּמוֹ לִשְׁמֹעַ בִּזְיוֹנוֹ וְלִדְּמֹ וְלִשְׁתֹּק, וְעַל־כֵּן, אָחִי וְרֵעִי, בְּנִי וִידִידִי הַיָּקָר, שְׁתֹק שְׁתֹק לִמְחָרְפֶי וְלִמְבַזֵּי נַפְשֶׁךָ, וְאַל תַּעֲנֶה לָהֶם דָּבָר, רַק סָבוֹל תִּסְבֹּל, וּתְקַבֵּל אֶת כָּל הַבִּזְיוֹנוֹת שֶׁבָּאִים עָלֶיךָ בְּאַהֲבָה רַבָּה, בְּלֵב רָחָב וּבְפָנִים שְׂמֵחוֹת, כִּי הֵם מוֹסִיפִים לְךָ חַיִּים, וּמַמְתִּיקִים מִמְּךָ כָּל הַדִּינִים וְנִתְכַּפְּרִים חֲטָאֶיךָ בָּעֵת הַהִיא.

יד. יַעַן כִּי הַחַיִּים מְלֵאִים נִסְיוֹנוֹת וְכָל אֶחָד נִתְנַסֶּה בְּנִסְיוֹנוֹת אֲחֵרִים, וְעוֹבֵר בְּכָל יוֹם עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד יְרִידוֹת וּנְפִילוֹת אֲחֵרוֹת הַמְשַׁבְּרוֹת אֶת הָאָדָם, מַחֲלִישׁוֹת אֶת הַדַּעַת, מְבַטְּלוֹת אֶת הָרָצוֹן, מְעַקְּמוֹת אֶת הַלֵּב וּמַכְנִיסוֹת עֲצָבוֹן גָּדוֹל בְּלֵב הָאָדָם, עַל־כֵּן תַּעֲשֶׂה כָּל מִינֵי פְּעֻלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם לִהְיוֹת רַק בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה כָּל הַיּוֹם, וְתִשְׁמַע כְּלֵי זֶמֶר, וְתָשִׁיר בְּעַצְמְךָ נִגּוּנִים שֶׁל שִׂמְחָה, וְתִרְקֹד רִקּוּדִים אֲפִלּוּ בֵּינְךָ לְבֵין עַצְמְךָ בְּאֹפֶן, שֶׁתַּהֲפֹךְ אֶת כָּל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לִתְקֶף הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה, וְרָאוּי לָאָדָם לְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ וְלֵילֵךְ תָּמִיד בְּפָנִים שׂוֹחֲקוֹת, וּלְקַבֵּל אֶת פְּנֵי כָּל אָדָם בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת, וְהִיא הַמִּצְוָה הָעוֹלָה עַל כָּל הַמִּצְוֹות, וְהָאֲרִיזַ״ל גִּלָּה לְתַלְמִידָיו, כִּי לֹא זָכָה לְהַגִּיעַ אֶל מַדְרֵגָתוֹ הַגְּבוֹהָה, כִּי אִם עַל־יְדֵי תִּקֶּף הַשָּׂשׂוֹן וְהַשִּׂמְחָה, שֶׁהָיָה

תָּמִיד שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב.

טו. וְעִקַּר הַשִּׂמְחָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּעֵת קִיּוּם כָּל הַמִּצְווֹת, כִּי רָאוּי לִשְׂמֹחַ וְלִרְקֹד מְאֹד מְאֹד, אֵיךְ שֶׁקִּטְנֵנִי עֵרֶךְ וּפְחוּתִים כָּמֹנוּ הַיּוֹם, בְּתוֹךְ הַסְּתָרָה שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּתָרָה זוֹכִים לְהִתְעַטֵּף בְּכָל יוֹם בְּצִיצִית וּלְהִתְעַטֵּר בִּתְפִלִּין, לְנַשֵּׁק אֶת הַמְּזוּזָה וְלִשְׁמֹר שַׁבַּת־קֹדֶשׁ, לֶאֱכֹל מַצָּה בְּפֶסַח, בְּסֻכּוֹת — סֻכָּה וְאַרְבָּעָה מִינִים וְכוּ' וְכוּ', וּבָזֶה רָאוּי לָנוּ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמֵנוּ עַד מְאֹד מְאֹד.

טז. מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים לִהְיוֹת רָגִיל לִלְמֹד בְּתַרְי"ג מִצְווֹת, בְּאֹפֶן שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת בָּקִי בְּכָל הַמִּצְווֹת וּלְקַיְּמָן בְּמַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, וְיִשְׂמַח בָּזֶה מְאֹד מְאֹד, שֶׁנִּפַּל חֶלְקוֹ בְּחֵלֶק עַם קָדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל, בְּנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם.

יז. הָעוֹלֶה עַל הַכֹּל, וְהוּא הַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הַמַּבְרִיחַ מִן הַקָּצֶה אֶל הַקָּצֶה, הוּא "הִתְבּוֹדְדוּת" וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּלָשׁוֹן שֶׁרָגִיל בָּהּ. בְּנִי, בְּנִי, אֵין לְךָ עוֹד נֹעַם וַעֲרֵבוּת, זִיו וְחִיּוּת, כְּמוֹ מִי שֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת, כְּמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְהַבֵּן אֶל אָבִיו, וַעֲבוֹדָה קְדוֹשָׁה זוֹ עוֹלָה עַל כָּל הָעֲבוֹדוֹת, וְכִמְעַט שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִכָּנֵס בֶּאֱמֶת אֶל הַקְּדֻשָּׁה בְּלִי "הִתְבּוֹדְדוּת", כִּי כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמְסַפֵּר לְפָנָיו אֶת כָּל עִנְיָנָיו, וּמַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה שֶׁלּוֹ, עֲדַיִן הוּא מֻנָּח בִּדְמְיוֹן גָּדוֹל, וּמַטְעֶה אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד, וְהוּא מְבֹהָל וּמְבֻלְבָּל מְאֹד מְאֹד, וְתֵכֶף־וּמִיָּד כְּשֶׁמַּרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מַתְחִיל לְהִזָּדַכֵּךְ, כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁמְּדַבְּרִים עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ, זוֹהִי הַצָּלָחָה נִצְחִית לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנֵצַח נְצָחִים; אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאחַז בַּדֶּרֶךְ הַקְּדוֹשָׁה וְהַפְּשׁוּטָה הַזּוֹ, וְאָז יִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לָצֵאת מֵחַשְׁכוּתוֹ, וְיָאִיר עַל נַפְשׁוֹ אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּהֶאָרָה בְּזִיו וּבְחִיּוּת נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מְאֹד, אַשְׁרֵי לוֹ וְאַשְׁרֵי חֶלְקוֹ!

סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם זֶה שְׁמוֹ עֲשֵׂה לוֹ

תִּקּוּן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד מְאֹד
לְכְלָלִיּוּת הַחֲטָאִים
וְהוּא גַּם הַבְּרִית, רַחֲמָנָה לְצַלָּן

וּמְסֻגָּל מְאֹד גַּם לְפַרְנָסָה וּלְהַצְלָחָה
בְּכָל הָעִנְיָנִים בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת
אַשְׁרֵי מִי שֶׁיֹּאמְרֵם בְּכָל יוֹם

תִּיקּוּן הַכְּלָלִי

יִסְּדוּ, תִּקְּנוּ, גִּלּוּ וְצִוָּה לְפַרְסְמוֹ לְכָל יִשְׂרָאֵל
רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן
בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, אֲדוֹנֵנוּ, מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

הוּבָא לְדְפוּס עַל-יְדֵי
חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב
עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוּבַב"א

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הֲרֵינִי מְקַשֵּׁר עַצְמִי בֶּאֱמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ, וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר, קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, **רַבֵּנוּ נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא**, זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ, שֶׁגִּלָּה תִּקּוּן זֶה.

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִירוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בְּדָחִילוּ וּרְחִימוּ עַל־יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טז א **מִכְתָּם לְדָוִד שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי־חָסִיתִי בָךְ:**
ב **אָמַרְתְּ לַיהוָה אֲדֹנָי אָתָּה טוֹבָתִי בַּל־עָלֶיךָ:**
ג **לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל־חֶפְצִי־בָם:** ד **יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם אַחֵר מָהָרוּ בַּל־אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם וּבַל־אֶשָּׂא אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שְׂפָתָי:**
ה **יְהוָה מְנָת־חֶלְקִי וְכוֹסִי אַתָּה תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי:**
ו **חֲבָלִים נָפְלוּ־לִי בַּנְּעִמִים אַף־נַחֲלַת שָׁפְרָה עָלָי:**
ז **אֲבָרֵךְ אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר יְעָצָנִי אַף־לֵילוֹת יִסְּרוּנִי כִלְיוֹתָי:** ח **שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד כִּי מִימִינִי בַּל־אֶמּוֹט:** ט **לָכֵן | שָׂמַח לִבִּי וַיָּגֶל כְּבוֹדִי אַף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח:** י **כִּי | לֹא־תַעֲזֹב נַפְשִׁי לִשְׁאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת:** יא **תּוֹדִיעֵנִי אֹרַח חַיִּים שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת־פָּנֶיךָ נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:**

לב א לְדָוִד מַשְׂכִּיל אַשְׁרֵי נְשׂוּי־פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה:
ב אַשְׁרֵי־אָדָם לֹא יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן וְאֵין
בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי־הֶחֱרַשְׁתִּי בָּלוּ עַצְמַי בְּשַׁאֲגָתִי
כָּל־הַיּוֹם: ד כִּי | יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ נֶהְפַּךְ
לְשַׁדִּי בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה: ה חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ וַעֲוֹנִי
לֹא־כִסִּיתִי אָמַרְתִּי אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה וְאַתָּה
נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: ו עַל־זֹאת יִתְפַּלֵּל
כָּל־חָסִיד | אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים
אֵלָיו לֹא יַגִּיעוּ: ז אַתָּה | סֵתֶר לִי *) מִצַּר תִּצְּרֵנִי
רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: ח אַשְׂכִּילְךָ | וְאוֹרְךָ
בְּדֶרֶךְ־זוּ תֵּלֵךְ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: ט אַל־תִּהְיוּ |
כְּסוּס כְּפֶרֶד אֵין הָבִין בְּמֶתֶג־וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם
בַּל קָרֹב אֵלֶיךָ: י רַבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ
בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: יא שִׂמְחוּ בַיהוָה וְגִילוּ
צַדִּיקִים וְהַרְנִינוּ כָּל־יִשְׁרֵי־לֵב:

מא א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: ב אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל־
דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה: ג יְהוָה | יִשְׁמְרֵהוּ
וִיחַיֵּהוּ וְאָשֻׁר בָּאָרֶץ וְאַל־תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו:
ד יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל־עֶרֶשׂ דְּוִי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ
בְחָלְיוֹ: ה אֲנִי־אָמַרְתִּי יְהוָה חָנֵּנִי רְפָאָה נַפְשִׁי
כִּי־חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתַי יָמוּת
וְאָבַד שְׁמוֹ: ז וְאִם־בָּא לִרְאוֹת | שָׁוְא יְדַבֵּר לִבּוֹ

*) אחר אתה סתר לי — צריך להפסיק מעט (עיין בלקו״מ ח״א סי׳ ריג)

יִקָּבֵץ־אָוֶן לוֹ יֵצֵא לַחוֹץ יְדַבֵּר׃ ח יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ
כָּל־שֹׂנְאָי עָלַי | יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי׃ ט דְּבַר־בְּלִיַּעַל
יָצוּק בּוֹ וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם׃ י גַּם־אִישׁ
שְׁלוֹמִי | אֲשֶׁר־בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי הִגְדִּיל עָלַי
עָקֵב׃ יא וְאַתָּה יְהוָה חָנֵּנִי וַהֲקִימֵנִי וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם׃
יב בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי־חָפַצְתָּ בִּי כִּי לֹא־יָרִיעַ אוֹיְבִי
עָלָי׃ יג וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ
לְעוֹלָם׃ יד בָּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֵהָעוֹלָם
וְעַד־הָעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן׃

מב א לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי־קֹרַח׃ ב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג
עַל־אֲפִיקֵי־מָיִם כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃
ג צָמְאָה נַפְשִׁי | לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא
וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃ ד הָיְתָה־לִּי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם
וָלָיְלָה בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל־הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ׃ ה אֵלֶּה
אֶזְכְּרָה | וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי | נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר | בַּסָּךְ
אֶדַּדֵּם עַד־בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל־רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן
חוֹגֵג׃ ו מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי | נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִלִי
לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו׃ ז אֱלֹהַי עָלַי
נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח עַל־כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן
וְחֶרְמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר׃ ח תְּהוֹם־אֶל־תְּהוֹם קוֹרֵא
לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ כָּל־מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ׃
ט יוֹמָם | יְצַוֶּה יְהוָה | חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי
תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי׃ י אוֹמְרָה | לְאֵל סַלְעִי לָמָּה

שִׂכַּחְתָּנִי לָמָּה־קֹדֶר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב: יא בְּרֶצַח |
בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרַי בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל־הַיּוֹם
אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: יב מַה־תִּשְׁתּוֹחֲחִי | נַפְשִׁי וּמַה־תֶּהֱמִי
עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי־עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעֹת פָּנַי
וֵאלֹהָי:

נט א לַמְנַצֵּחַ אַל־תַּשְׁחֵת לְדָוִד מִכְתָּם בִּשְׁלֹחַ
שָׁאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ב הַצִּילֵנִי
מֵאֹיְבַי | אֱלֹהָי מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: ג הַצִּילֵנִי
מִפֹּעֲלֵי אָוֶן וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה
אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים לֹא־פִשְׁעִי וְלֹא־
חַטָּאתִי יְהוָה: ה בְּלִי־עָוֹן יְרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ עוּרָה
לִקְרָאתִי וּרְאֵה: ו וְאַתָּה יְהוָה־אֱלֹהִים | צְבָאוֹת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל־הַגּוֹיִם אַל־תָּחֹן
כָּל־בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה: ז יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב
וְיסוֹבְבוּ עִיר: ח הִנֵּה | יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת
בְּשִׂפְתוֹתֵיהֶם כִּי־מִי שֹׁמֵעַ: ט וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק־
לָמוֹ תִּלְעַג לְכָל־גּוֹיִם: י עֻזּוֹ אֵלֶיךָ אֶשְׁמֹרָה כִּי־
אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי: יא אֱלֹהֵי חַסְדִּי יְקַדְּמֵנִי אֱלֹהִים
יַרְאֵנִי בְשׁוּרָי: יב אַל־תַּהַרְגֵם | פֶּן־יִשְׁכְּחוּ עַמִּי
הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ וְהוֹרִידֵמוֹ מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי: יג חַטַּאת־
פִּימוֹ דְּבַר־שִׂפְתֵימוֹ וְיִלָּכְדוּ בגאונם [בְּגְאוֹנָם] וּמֵאָלָה
וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ: יד כַּלֵּה בְחֵמָה כַּלֵּה וְאֵינֵמוֹ וְיֵדְעוּ
כִּי־אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה:

טו וְיִשְׂבְּעוּ לָעֶרֶב יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב וִיסוֹבְבוּ עִיר: טז הֵמָּה
יְנִיעוּן לֶאֱכֹל אִם־לֹא יִשְׂבְּעוּ וַיָּלִינוּ: יז וַאֲנִי |
אָשִׁיר עֻזֶּךָ וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ כִּי־הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי
וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר־לִי: יח עֻזִּי אֵלֶיךָ אֲזַמֵּרָה כִּי־אֱלֹהִים
מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז א לַמְנַצֵּחַ עַל־ יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי *)
אֶל־אֱלֹהִים וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל־אֱלֹהִים וְהַאֲזִין
אֵלָי: ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי יָדִי | לַיְלָה נִגְּרָה
וְלֹא תָפוּג מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: ד אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים
וְאֶהֱמָיָה אָשִׂיחָה | וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: ה אָחַזְתָּ
שְׁמֻרוֹת עֵינָי נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: ו חִשַּׁבְתִּי יָמִים
מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלָּיְלָה
עִם־לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי: ח הַלְעוֹלָמִים
יִזְנַח | אֲדֹנָי וְלֹא־יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד: ט הֶאָפֵס לָנֶצַח
חַסְדּוֹ גָּמַר אֹמֶר לְדֹר וָדֹר: י הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל
אִם־קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: יא וָאֹמַר חַלּוֹתִי הִיא
שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: יב אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי־יָהּ כִּי־אֶזְכְּרָה
מִקֶּדֶם פִּלְאֶךָ: יג וְהָגִיתִי בְכָל־פָּעֳלֶךָ וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה: יד אֱלֹהִים בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ מִי־אֵל גָּדוֹל
כֵּאלֹהִים: טו אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים
עֻזֶּךָ: טז גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ בְּנֵי־יַעֲקֹב וְיוֹסֵף סֶלָה:
יז רָאוּךָ מַיִם | אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ

*) באמרך אל אלהים תכווין המילוי כזה אל״ף למ״ד אל״ף למ״ד ה״י יו״ד מ״ם

תְּהֹמוֹת: יח זָרְמוּ מַיִם | עָבוֹת קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים
אַף־חֲצָצֶיךָ יִתְהַלָּכוּ: יט קוֹל רַעַמְךָ | בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ
בְרָקִים תֵּבֵל רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ: כ בַּיָּם דַּרְכֶּךָ
וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא נֹדָעוּ:
כא נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה
הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר: ב בְּטֶרֶם | הָרִים יֻלָּדוּ
וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד־עוֹלָם אַתָּה אֵל:
ג תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם:
ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר
וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: ה זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר
כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: ו בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל
וְיָבֵשׁ: ז כִּי־כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ:
ח שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: ט כִּי
כָל־יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְּמוֹ־הֶגֶה:
י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת |
שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָם עָמָל וָאָוֶן כִּי־גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה:
יא מִי־יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: יב לִמְנוֹת
יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה
עַד־מָתָי וְהִנָּחֵם עַל־עֲבָדֶיךָ: יד שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר
חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל־יָמֵינוּ: טו שַׂמְּחֵנוּ
כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: טז יֵרָאֶה אֶל־
עֲבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל־בְּנֵיהֶם: יז וִיהִי | נֹעַם

אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

קה א הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים
עֲלִילוֹתָיו: ב שִׁירוּ־לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל־
נִפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב |
מְבַקְשֵׁי יְהוָה: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ בַּקְּשׁוּ פָנָיו
תָּמִיד: ה זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹפְתָיו
וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זֶרַע אַבְרָהָם עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב
בְּחִירָיו: ז הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ
מִשְׁפָּטָיו: ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף
דּוֹר: ט אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק:
י וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
יא לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ־כְּנָעַן חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם:
יב בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ:
יג וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר:
יד לֹא־הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
טו אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וְלִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ:
טז וַיִּקְרָא רָעָב עַל־הָאָרֶץ כָּל־מַטֵּה־לֶחֶם שָׁבָר:
יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף: יח עִנּוּ
בַכֶּבֶל רַגְלוֹ בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשׁוֹ: יט עַד־עֵת
בֹּא־דְבָרוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרָפָתְהוּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ
וַיַּתִּירֵהוּ מֹשֵׁל עַמִּים וַיְפַתְּחֵהוּ: כא שָׂמוֹ אָדוֹן
לְבֵיתוֹ וּמֹשֵׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ: כב לֶאְסֹר שָׂרָיו בְּנַפְשׁוֹ

וּזְקֵנָיו יְחַכֵּם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרָיִם וְיַעֲקֹב גָּר
בְּאֶרֶץ־חָם: כד וַיֶּפֶר אֶת־עַמּוֹ מְאֹד וַיַּעֲצֵמֵהוּ
מִצָּרָיו: כה הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו:
כו שָׁלַח מֹשֶׁה עַבְדּוֹ אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בּוֹ: כז שָׂמוּ־
בָם דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו וּמֹפְתִים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח
חֹשֶׁךְ וַיַּחְשֵׁךְ וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ: כט הָפַךְ אֶת־
מֵימֵיהֶם לְדָם וַיָּמֶת אֶת־דְּגָתָם: ל שָׁרַץ אַרְצָם
צְפַרְדְּעִים בְּחַדְרֵי מַלְכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב
כִּנִּים בְּכָל־גְּבוּלָם: לב נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם בָּרָד אֵשׁ
לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם: לג וַיַּךְ גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם וַיְשַׁבֵּר עֵץ
גְּבוּלָם: לד אָמַר וַיָּבֹא אַרְבֶּה וְיֶלֶק וְאֵין מִסְפָּר:
לה וַיֹּאכַל כָּל־עֵשֶׂב בְּאַרְצָם וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם:
לו וַיַּךְ כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָם רֵאשִׁית לְכָל־אוֹנָם:
לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב וְאֵין בִּשְׁבָטָיו כּוֹשֵׁל:
לח שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם:
לט פָּרַשׂ עָנָן לְמָסָךְ וְאֵשׁ לְהָאִיר לָיְלָה: מ שָׁאַל
וַיָּבֵא שְׂלָו וְלֶחֶם שָׁמַיִם יַשְׂבִּיעֵם: מא פָּתַח צוּר
וַיָּזוּבוּ מָיִם הָלְכוּ בַצִּיּוֹת נָהָר: מב כִּי־זָכַר אֶת־
דְּבַר קָדְשׁוֹ אֶת־אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: מג וַיּוֹצֵא עַמּוֹ
בְּשָׂשׂוֹן בְּרִנָּה אֶת־בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת
גּוֹיִם וַעֲמַל לְאֻמִּים יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר | יִשְׁמְרוּ
חֻקָּיו וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ הַלְלוּיָהּ:

קלז א עַל־נַהֲרוֹת | בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם־בָּכִינוּ
בְּזָכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: ב עַל־עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ
כִּנֹּרוֹתֵינוּ: ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי־שִׁיר
וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אֵיךְ נָשִׁיר
אֶת־שִׁיר־יְהוָה עַל אַדְמַת נֵכָר: ה אִם־אֶשְׁכָּחֵךְ
יְרוּשָׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ו תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי | לְחִכִּי
אִם־לֹא אֶזְכְּרֵכִי אִם־לֹא אַעֲלֶה אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל
רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: ז זְכֹר יְהוָה | לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם
יְרוּשָׁלָם הָאֹמְרִים עָרוּ | עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ:
ח בַּת־בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם־לָךְ אֶת־
גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: ט אַשְׁרֵי | שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת־
עֹלָלַיִךְ אֶל־הַסָּלַע:

קנ א הַלְלוּיָהּ | הַלְלוּ־אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ
עֻזּוֹ: ב הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ:
ג הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר:
ד הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב:
ה הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי־שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:
ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה שְׁבוּת עַמּוֹ יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל:
וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם
מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ: